

ARHIM. SERAFIM PAPACOSTAS

PARABOLELE DOMNULUI

Tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului
† Andrei,
Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

*Traducere din limba greacă
de monahia Teodosia Zorica Lațcu și arhim. Serafim Popescu*

Editura Renașterea

2022

Copertă: Ovidiu Muraru
Tehnoredactare: Pr. Eugen Mera
Corectură: Pr. Florin-Cătălin Ghiț,
Nicoleta Pălimaru, Monica Felecan
Lectură: Pr. Cătălin Pălimaru

Volum tradus după Αρχιμ. Σεραφείμ Γ. Παπακώστας, *Αι παραβολαί του Κυρίου*, Εκδοτικός οίκος η „Ζωή”, Αθήναι, 1930.

Editura Renașterea © 2022
Piața Avram Iancu, nr. 18
RO – 400117, Cluj-Napoca
e-mail: editura_renasterea@yahoo.com
www.renasterea-cluj.ro
Tel: 0264-599649

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SERAFIM PAPACOSTA, arhimandrit

Parabolele Domnului / arhim. Serafim Papacosta; tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului; trad. din lb. greacă de monahia Teodosia Zorica Lațcu și arhim. Serafim Popescu. - Cluj-Napoca: Renașterea, 2022

ISBN 978-606-607-392-9

I. Lațcu, Zorica (trad.)

II. Serafim Popescu, arhimandrit (trad.)

()

—

„CREDINȚA ESTE DIN AUZIRE, IAR AUZIREA, PRIN CUVÂNTUL LUI HRISTOS”

(Romani 10, 17)

In viața duhovnicească propovăduirea cuvântului Evangheliei are mare importanță. Iar cei ce-l propovăduiesc trebuie să se inspire, pe lângă textul Sfintei Scripturi, din lucrări bune care sunt scrise de autori buni care L-au iubit pe Mântuitorul Hristos.

Un asemenea autor este arhimandritul Serafim Papacostas care, pe lângă alte lucrări, a scris două care se referă direct la Domnul Hristos: *Parabolele Domnului* și *Minunile Domnului*. Cu ani în urmă, la Alba Iulia fiind, mi-a parvenit manuscrisul cu *Minunile Domnului* tradus fiind de Maica Teodosia Lațcu și Arhimandritul Serafim Popescu. L-am și tipărit oferindu-l doritorilor și cred că a făcut misiune bună.

Acum, mitropolit fiind la Cluj, tipărim atât *Parabolele Domnului*, cât și *Minunile Domnului*. Cu toate că au trecut ani de la prima apariție, considerăm că nu și-au pierdut din profunzime și le vor oferi cititorilor momente de bucurie duhovnicească.

Arhimandritul Serafim Papacostas a trăit demult, între anii 1892 și 1954, făcând parte din frăția *Zoi*, asociație care era foarte preocupată de viața duhovnicească și de educarea tinerilor în spirit creștin.

Trei dintre cărțile sale, *Parabolele Domnului*, *Minunile Domnului* și *Predica de pe munte*, au devenit clasice pentru ortodocșii din Grecia. Lucrările sale liturgice, *Botezul* și *Manualul Dumnezeieștii Liturghii*, au avut de asemenea o mare importanță.

În scrierile lui s-a ocupat atât de viața duhovnicească, cât și de problemele sociale moderne. În problema parentală, a controlului nașterilor, a moralității și a sănătății și despre ceasurile durerii, el a încercat să ofere sfaturi pentru dificultățile timpurilor noastre. Toate aceste cărți au avut o circulație largă în Grecia, ediții succesive fiind publicate și primite cu căldură. Dintre toate cărțile sale, *Pocăința* a avut cel mai mare tiraj, fiind publicată în numeroase ediții.

Spuneam că lecturarea cărților lui le va fi de folos celor preocupați de viața duhovnicească, dar, în mod special, preoților care caută materiale pentru a-și pregăti predici temeinice și atractive. Și, dacă suntem sinceri, constatăm nivelul scăzut și banal al multor predici.

Părintele Nicolae Steinhardt, în cartea *Dăruind vei dobândi*, ne învață totuși că încercând să le predicăm altora, să-i ajutăm pe alții, ne ajutăm pe noi înșine. „*Tată paradoxul creștin în toată plinătatea, splendoarea și virtutea lui. Iată și făgăduința uluitoare: Din ceea ce nu ai, dobândești ce ai știut să dai din golul ființei tale*”¹.

Lecturarea cărților părintelui Serafim Papacostas ne va oferi, pe de o parte, mângâiere sufletească dar, pe de altă parte, ne va oferi și un bogat material omiletic. Le punem la îndemână cititorilor, inclusiv preoților, acest material întemeiat consistent pe Sfânta Scriptură.

†ANDREI

*Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului*

¹ NICOLAE STEINHARDT, *Dăruind vei dobândi*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului, Baia-Mare, 1992, p. 142.

INTRODUCERE

I.

Cuvântul *parabolă* înseamnă mai întâi alăturarea unui lucru de altul, cu scopul de a le asemana. Apoi înseamnă însăși asemanarea sau analogia.

În Noul Testament, parabolă prin excelență înseamnă povestirea unor fapte care se întâmplă sau se pot întâmpla în fire și în viața noastră zilnică. Această povestire de fapte „*se face nu după cum s-au întâmplat ele, ci după cum ar fi cu putință să se întâmple*”, zice un scriitor bisericesc din vechime, Origen. Dar povestirea dă glas întotdeauna unui înțeles moral, duhovnicesc, dumnezeiesc. Parabolele din Evanghelie diferă total de poveștile cu învățătură ale scriitorilor greci, precum sunt fabulele lui Esop. Căci învățăturile din parabole sunt sublime și dumnezeiești și nu se îndepărtează niciodată de întâmplări care se petrec în natură, nici nu înfățișează lucruri ireale, care nu se pot întâmpla. Ele prezintă și o gravitate, potrivită cu gravitatea dumnezeiescului Învățător.

Și înainte de Hristos, proorocii au întrebuințat adesea parabole, ca să împărtășească oamenilor gânduri de învățătură și de folos. Dar în gura lui Hristos, parabolele, care au fost întrebuințate ca mijloc de expresie a adevărilor dumnezeiești și mântuitoare ale Evangheliei, au ajuns la culmea desăvârșirii. Precum minunile Domnului pot fi considerate parabole, căci prin fapte extraordinare și nemaivăzute ne învață Domnul adevărurile cele mari, tot astfel și parabolele Domnului pot fi socotite ca niște minuni, atât prin frumusețea și eleganța gândirii, cât și prin virtutea lor didactică.

Domnul învață în pilde, având în vedere două scopuri; în același timp, dezvăluia și acoperea adevărurile. Iar adevărurile pe care parabolele le învățau erau: „*Tainele împărăției cerurilor*”, precum zice însuși Domnul (Mt 13, 11). Adică planurile hotărârilor lui Dumnezeu cu privire la întemeierea pe pământ a unei împărății și societăți cu temelii cerești și dumnezeiești și cu petrecere dumnezeiască. Iar aceste planuri erau tainice și ascunse, cunoscute doar de Dumnezeu și de acei oameni, cărora Dumnezeu le descoperea. De aceea, parabolele dezvăluiau aceste taine ale împărăției cerurilor numai acelor care erau vrednici să le primească și să le afle, dar le ascundeau de ochii celor nevrednici. „*Parabola arată deosebirea dintre cel vrednic și cel nevrednic*”, zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Căci cel vrednic caută să afle ce i se spune, dar cei nevrednici trec cu vederea înțelesul. Așa s-a întâmplat și atunci, pe vremea Mântuitorului. Căci evreii nu s-au trezit la învățătura Domnului și n-au fost atrași să o cerceteze; astfel nici măcar o singură dată n-au luat seama la spusele Domnului, iar ucenicii erau asemenea cu evreii, care au rămas necunoscători, mai cu seamă fiindcă nu au cunoscut tâlcul parabolelor.

Dar faptul că Domnul ascundea adevărurile împărăției lui Dumnezeu de ochii celor nevrednici era o dovadă a milostivirii Sale. În felul acesta, Domnul slobozea pe ascultătorii nevrednici de marea vină, pe care ar fi avut-o ei, dacă ar fi aflat acele adevăruri și le-ar fi lepădat cu dispreț. Căci Domnul zice că acel rob care aflase voia stăpânului

său, dar nu s-a îngrijit să o împlinească, va fi supus la o pedeapsă mare; pe când robul care nu ştia voinţa stăpânului său a făcut o scăpare din vedere vrednică de o pedeapsă mai mică (cf. *Lc 12, 47-48*).

De altfel, învăţătura prin pilde slujeşte şi un alt scop: onora le oferea un folos imediat, dar în acelaşi timp îi aproviziona pe alţii cu o povestire învăţătoare, pe care puteau să şi-o amintească şi să s-o folosească în viitor. Adică ascultătorii cei vrednici, dispuşi să primească adevărul, primeau îndată, nemijlocit, adevărul de învăţătură şi câştigau nişte idei bune, legate foarte strâns de obiecte şi întâmplări cunoscute, aşa că legătura cu aceste întâmplări le aducea în minte învăţătura pe care o conţinea parabola, auzită de ei o dată, în trecut. Iar cei neprimitori, nu dobândeau nicio învăţătură când ascultau parabola, ci auzeau ceva care, depus în memoria lor, putea să le fie de folos dacă vreodată îşi schimbau dispoziţiile şi doreau să cunoască adevărul creştin.

Însă scopul principal, în vederea căruia Domnul a folosit parabola, nu avea în vedere numai pe ascultătorii Săi de atunci. Ci pe toţi ucenicii Săi din toate vremurile. Iar scopul era următorul: să înveţe nişte înţelesuri duhovniceşti şi dumnezeieşti, nu cu teorii seci, ci cu asemănări limpezi, care există între lumea fizică şi cea spirituală. Căci doar pe amândouă aceste lumi le-a zidit şi le-a format aceeaşi înţelepciune dumnezeiască, Hristos, şi de aceea ele se aseamănă în multe privinţe.

Aşadar, Domnul coboară la nivelul intelectual şi lingvistic al poporului, numai să-i poată preda adevărurile dumnezeieşti. El îmbracă înţelesurile şi învăţăturile cereşti cu întâmplări care se petrec pe pământ. „*El tâlcuieşte cele ascunse de la zidirea lumii, prin pilde*” (*Mt 13, 35*), adică prin asemănări cu lucruri cunoscute şi comune. Oare lumea întreagă nu poate fi considerată o parabolă, care ascunde pe Dumnezeu dinaintea celor ce nu sunt vrednici să-L vadă şi să-L primească, dar Îl descoperă desăvârşit de limpede celor evlavioşi şi vrednici? Unul dintre filozofii mai noi spune că natura şi istoria sunt atât de strâns legate între ele, pe cât de strâns este legată parabola de tâlcuirea ei. Hristos a unit natura cu istoria lumii într-o singură parabolă, iar tâlcuirea

acestei parabole este împărăția cerurilor. Și astfel zidirea cea smerită, pe care o avem în fața ochilor sub picioarele noastre, slujește unui scop prea înalt, lămurește și tâlcuiește cele duhovnicești. Altfel spus, lumea întreagă devine, prin parabolele Domnului, o Evanghelie în icoană, pentru cei ce sunt vrednici s-o citească. Lucruri care erau obișnuite și cunoscute, nu numai evreilor de atunci din Palestina, ci și lumii de astăzi, lucruri de uz zilnic, primesc prin mijlocirea parabolelor o înfățișare duhovnicească; așa că aflăm mereu un prilej să privim și să înțelegem cele sublime și duhovnicești, din lucrurile și întâmplările pe care le vedem zilnic în fața ochilor noștri.

Adică lucrurile care înlesnesc viața noastră pământească, cu care se ocupă mintea și trupul nostru în toată ziua, despre care noi socotim îndeobște că ne sunt piedică pentru viața spirituală, devin, prin pildele Domnului, mijloc și prilej să ne înălțăm mintea spre cele cerești și să vedem legile împărăției duhovnicești a Ziditorului. Căci firea materială exprimă legile împărăției duhovnicești a lui Dumnezeu.

Plugarul și vierul și stăpânul casei, negustorul, păstorul, funcționarul și muncitorul, pescarul și administratorul averii altuia, femeia care se ocupă cu treburile casnice, bogatul și săracul, feciorelnicul și cei căsătoriți, toți au în parabole chipuri frumoase ale muncii și ale vieții lor, care chipuri raportează ocupațiile lor la viața duhovnicească și la folosul sufletesc.

Tot creștinul, fără excepție, care dorește să învețe adevărurile Evangheliei și să afle „*Cuvintele vieții veșnice*”; tot creștinul care nu se mulțumește să cunoască numai atât cât îi trebuie pentru satisfacerea nevoilor firii și vrea să cunoască și cele despre viața duhovnicească, să se lumineze și să se formeze după Duhul Tatălui, va afla în parabolele Domnului expunerea cea mai frumoasă a adevărilor evanghelice și cea mai interesantă lectură.

Binecuvântat fie numele Domnului, fiindcă El, mai înainte de a-și începe lucrarea Sa mântuitoare, s-a îndeletnicit cu lucruri comune și obișnuite celor mai mulți oameni. S-a îndeletnicit cu muncă manuală, ca să arate că viața de virtute și sfințenie se potrivește cu munca. Iar apoi, în calitate de învățător, din lucrurile zilnice ale

oamenilor și din întâmplările firești cele mai cunoscute nouă, a luat El minunatele asemănări, parabolele Sale cele prea frumoase. Astfel, ne-a învățat virtutea, ne-a învățat *„Tainele împărăției cerurilor”*, căci pentru dobândirea acestei învățături a zidit și a destinat El pe om. Așadar, câți dintre ascultătorii Săi caută cele de sus, gândesc cele de sus, cât timp trăiesc aici pe pământ, luând învățătură din parabole, pot să întrebuițeze cele pământești ca mijloace de învățare a minții și a inimii lor, către Făcătorul celor de sus și al celor de jos.

II.

Cu o mie de ani mai înainte ca Hristos, singurul învățător al adevărului, să vină în lume, Duhul Sfânt, prin proorocul David, a prezis metoda învățurii pe care Domnul avea s-o întrebuițeze în anumite împrejurări. A prezis că adevărurile tainice ale Împărăției cerurilor, necunoscute și ascunse de la zidirea lumii, Domnul avea să le predea, nu prin definiții filozofice de neînțeles, ci prin niște pilde fermecătoare și grațioase, dar în același timp înțelepte și pline de învățătură. Iar sfântul evanghelist Matei, care a avut fericirea să vadă împlinită această prorocie, deoarece Domnul, în ultima perioadă a activității Sale de învățător, întrebuița mai ales parabolele, a scris în capitolul al 13-lea: *„Le-a vorbit lor multe în pilde”*. Și iarăși: *„Acestea toate le-a spus Iisus în pilde mulțimilor și fără pilde nu le vorbea nimic; ca să se plinească ce s-a zis prin proorocul: deschide-voi în pilde gura mea spune-voi cele ascunse de la zidirea lumii”* (Mt 13, 34-35; Ps. 76, 2).

Cu acel prilej, Domnul a spus șapte parabole. Iar numărul de șapte, care apare atât de des în Sfânta Scriptură, ca număr tainic și sfânt, are un înțeles tainic și când este vorba de aceste șapte parabole. Fiindcă și ele sunt parabole profetice și se referă la împărăția cerurilor cea de pe pământ, adică la Biserica lui Hristos. Toate șapte au multă legătură între ele și formează în chip firesc o serie. Căci în cea dintâi parabolă, a Semănătorului, Domnul descrie pricina pentru care

cuvântul lui Dumnezeu nu rodește în sufletul unor ascultători, dar rodește în sufletele altora. În parabola Neghinei și a Năvodului, Domnul exprimă ideea că aici, pe pământ, oamenii buni și evlavioși trăiesc amestecați cu cei răi și vicleni; dar va veni clipa când între ei se va face despărțirea definitivă și desăvârșită. În celelalte două parabole, cu Bobul de muștar și cu Aluatul, Domnul arată că sfânta Sa Biserică, care avea să ia ființă prin propovăduirea Evangheliei, deși la început a fost mică, are atâta putere, încât va avea o dezvoltare foarte mare și va fi triumfătoare. În sfârșit, în parabola cu Comoara ascunsă și cu mărgăritarul de preț, Iisus ne arată că este neapărată nevoie ca fiecare om să-și câștige împărăția cerurilor în sufletul său, cu orice jertfe.

Aceste șapte parabole le vom tâlculi acum, începând cu parabola Semănătorului, în nădejdea că vom trezi interesul și luarea aminte a iubitului cititor.

Nădărdum să trezim interesul cititorului pentru înțeleptele pilde ale Domnului, căci, dacă regina din Saba a venit la Ierusalim ca să asculte înțelepciunea lui Solomon, care grăia în asemănări și pilde, cu mult mai mult noi, creștinii, trebuie să arătăm interes, când avem aici „*pe Unul mai mare decât Solomon*” (Mt 12, 42). Avem comorile înțelepciunii dumnezeiești pe care ni le-a predat nu un om, ci însuși Dumnezeu Iisus Hristos! Și dacă ne place povestirea evenimentelor din vechime, dacă urmărim cu multă curiozitate comunicările chestiunilor științifice, care privesc lucruri necunoscute până acum și misterioase, dar totuși lucruri ale lumii acesteia provizorii; neasemănat mai mult trebuie să ne bucurăm și să fim curioși, când este vorba să aflăm tainele lui Dumnezeu cele ascunse de la întemeierea lumii. Să aflăm niște adevăruri foarte importante și de mare folos, care descoperă adevărul Bisericii și viitorului ei, dar și adevărul și viitorul veșnic al fiecăruia dintre noi, creștinii. Aici se află viitorul nostru întreg și lămurit, să nu încerci, creștine, să-ți afli viitorul din acele surse în care vicleanul varsă cu meșteșug minciuna lui cea otrăvitoare, din ghicit și din alte mijloace false și idolești. Nu căuta să afli adevărul în ideile înțelepciunii omenești celei zadarnice și întunecate, căci te vei afla amăgit. Aici, în cele șapte parabole, Hristos îți va înfățișa la lumină viitorul tău.

Partea I-a

PARABOLA SEMĂNĂTORULUI

(Lc 8, 5-15; Mt 13, 1-23; 4, 1-20)

Prilejul și expunerea parabolei Semănătorului

Sfântul evanghelist Luca notează, în versetul precedent expunerii parabolei, prilejul care a determinat pe Domnul să rostească această pildă. Iată prilejul: „*Adunându-se mult popor și venind la Dânsul de prin cetăți, le-a vorbit în parabole*” (v. 4). Așadar, Evanghelistul zice că deoarece se adunase popor mult, care dorea să asculte pe faimosul învățător – mai cu seamă din curiozitate –, dar mai ales fiindcă veniseră la Dânsul și de prin cetăți, Domnul le-a vorbit în pilde. Cei din cetate erau ascultători, dornici de a învăța, care nu așteptaseră ca Hristos să vină în localitatea lor pentru a-L asculta, ci au venit ei la Hristos. Au crezut că nu este de-ajuns să-L asculte într-un singur loc, ci îl urmau din cetate în cetate, cu dorul de a-și îndestula râvna lor de învățătură. Dar Domnul știa că ei nu aveau intenția sinceră să primească adevărul, să creadă în Hristos și să afle mântuirea. Așadar, fiindcă această mulțime se adunase la loc șes, Domnul le-a vorbit în pilde. El vedea belșug de pești cuvântători

și a aruncat mreața cuvântului Său, al unui cuvânt în pilde. Iar pilda este următoarea:

„Ieșit-a semănătorul să semene sămânța sa. Și semănând el, una a căzut lângă drum și a fost călcată cu picioarele și păsările cerului au mâncat-o. Și alta a căzut pe piatră și răsărind s-a uscat, pentru că nu avea umezeală. Și alta a căzut în mijlocul spinilor și, spinii, crescând cu ea, au înăbușit-o. Și alta a căzut pe pământul cel bun și, crescând, a făcut rod însutit. Acestea zicând, striga: cine are urechi de auzit, să audă” (v. 5-8).

Tâlcuirea mai pe scurt este următoarea: a venit un semănător și a intrat în ogorul său ca să semene sămânța. În timpul semănatului, o parte din sămânță a căzut pe drum, care era în ogor. Și acolo, după cum era firesc, trecătorii au călcat-o în picioare, și au mâncat-o păsările, care zboară în văzduh. Altă parte de sămânță a căzut pe un loc pietros, unde a răsărit după o vreme. Dar îndată s-a uscat, căci nu avea umezeala de neapărată trebuință pentru întreținerea vieții ei. O altă parte de sămânță a căzut într-un loc, unde își aveau rădăcina și niște tufișuri foarte spinoase. De aceea, împreună cu sămânța pe care o semănase lucrătorul de pământ, au crescut și spinii și au înăbușit-o, căci erau mai puternici și creșteau mai repede decât sămânța cea bună. În sfârșit, o altă parte din sămânță a căzut într-un pământ gras, potrivit să crească în el sămânța. De aceea, a răsărit, a crescut, a rodit și, la vremea potrivită, a dat rod însutit. După ce a spus această parabolă, Domnul a strigat cu glas mare: cel ce are urechi gata și doritoare să audă cuvintele Mele, să le audă limpede.

Pilda este concisă, clară și foarte cunoscută. Sunt foarte puțini oamenii care n-au avut prilejul să vadă pe țăran luându-și desaga cu sămânță pe umăr și răspândind cu mâinile sale sămânță din belșug. Oricât de puțină experiență a vieții câmpenești ar avea cineva, totuși știe că nu-i exclus să cadă sămânța pe un pământ călcat în picioare, pietros, sau cu spini. Dar dacă învățătura Domnului ar fi rămas până aici, fără ca să-i fi tâlcuit înțelesul ei adânc și înțelept, nu ar fi fost pusă în Sfânta Evanghelie. Căci în cazul acesta, pilda Domnului ar povesti ce se întâmplă cu o sămânță

pe care oamenii nu numai că o cunosc la perfecție, dar și lucrează cu ea. Iar acel cuvânt, cu care Domnul și-a pecetluit parabola, „*cel ce are urechi de auzit să audă*”, ar fi o vorbă deșartă, ar rămâne o înștiințare lipsită de sens. „Ce să aud?” ar zice ascultătorul, cu nedumerire... Că agricultorul își seamănă sămânța, iar o parte cade pe pământ neroditor și alta pe pământ roditor? Cu ce mă folosesc eu din asta?...

Dar iată, ucenicii Domnului, când au găsit prilejul să-I vorbească deosebi, „*L-au întrebat pe El, zicând: ce este pilda aceasta?*” (v. 9). Adică L-au întrebat despre înțelesul pildei acesteia. Evanghelistul Matei scrie că: „*Apropiindu-se ucenicii, I-au zis: pentru ce le vorbești în Pilde?*”. Și Domnul, răspunzând la întrebarea aceasta a ucenicilor, a răspuns, mai întâi expunând motivul pentru care vorbea în pildă, iar apoi a tâlcuit, în chip minunat, și parabola.

Motivul vorbirii în pilde, în general

Domnul afirmă că de aceea le vorbește în pilde, pentru că adevărul lui Dumnezeu se face mai limpede prin pilde și mai plăcut pentru cei ce vor să le cunoască. În același timp, adevărurile se fac greu de înțeles și încurcate pentru cei care vor să rămână în neștiință și în păcat. Și, astfel, adevărurile Evangheliei se aseamănă atât cu stâlpul cel de foc, cât și cu norul care facea umbră și întuneric egiptenilor, dar făcea lumină pentru israeliți. Ele se aseamănă și cu lumina, care luminează și călăuzește pe cei cu văzul sănătos, dar amețește și întunecă pe cei ce au ochii bolnavi.

Domnul zice către ucenicii de atunci și către toți robii Săi sinceri și iubitori de adevăr: „*Vouă vă este dat să cunoașteți tainele împărăției lui Dumnezeu, iar celorlalți le vorbesc în pilde*” (v. 10). Adică: vouă v-a dat Dumnezeu Tatăl darul ca să aflați adevărurile cele necunoscute și nespuse, care privesc întemeierea și dezvoltarea împărăției lui Dumnezeu și înscrierea voastră în ea. Cunoscând aceste adevăruri, să vi le faceți avuție a sufletelor voastre. Însă celorlalți nu li s-a dat acest har, ci lor le vorbesc în pilde. În aceste cuvinte ale Domnului, pe care

evangelistul Matei le-a expus mai pe larg, trebuie să zăbovim puțin, fiindcă ele descriu cel mai bine purtarea multor oameni din vremea noastră, în ce privește Sfânta Evanghelie.

Ucenicii au privilegiul cunoașterii

„*Vouă vă este dat să cunoașteți tainele...*”. Cu aceste cuvinte, Domnul pune accentul pe marele privilegiu, pe marele noroc pe care îl aveau ucenicii Săi, de a cunoaște sfaturile de taină ale Sfintei Treimi și de a intra în strânsă legătură cu acele cunoștințe sublime care îi asigură omului fericirea. Dorința de a cunoaște este un dar prin excelență al lui Dumnezeu, și îndeosebi când tindem la cunoașterea înțelepciunii și a adevărului dumnezeiesc, descoperit omului prin Sfânta Scriptură. Așadar, ucenicii Domnului, ca niște următori ai Săi credincioși și statornici, primiseră acest dar sublim. De aceea Domnul îi ferește zicând: „*Fericiți sunt ochii voștri, fiindcă văd și urechile voastre, fiindcă aud...*” (Mt 13, 16).

Însă acest dar, mai prețios „*decât mii de aur și de argint*” (Ps. 118, 72), această cunoaștere mai scumpă decât pietrele prețioase, se dă fiecărui creștin, dacă se apropie mai mult de Hristos și își strânge legăturile cu Dânsul. Darul acesta se dă oricărui rob credincios și statornic al Domnului, pe câtă vreme ceilalți rămân în întunericul neștiinței, oricât ar poseda ei toate celelalte cunoștințe și științe pământești.

Și tu, cititorule, poți să primești acest dar sublim și neprețuit. Pentru aceasta este de-ajuns să vrei să fii rob și următor credincios și statornic al lui Hristos. Poți și tu să afli și să vezi cele pe care „*mulți profeți și drepți au dorit să le vadă și nu le-au văzut și au dorit să le audă și nu le-au auzit*” (Mt 13, 17). Este de-ajuns să vrei să fii luminat de adevărul Evangheliei; este de-ajuns să vrei să meditezi la legea lui Dumnezeu și să te îngrijești ca întotdeauna să trăiești după legea aceasta și să înaintezi în viața creștină.

Adevărurile rămân ascunse celorlalți

„*Iar celorlalți în pilde*”. Și Domnul explică mai clar pentru ce le vorbește celorlalți în pilde: „*De aceea le vorbesc în pilde, ca văzând să nu vadă și auzind, să nu audă, nici să nu înțeleagă*” (Mt 13, 13). Zice Domnul că de aceea le vorbește cu parabole netălcuite, fiindcă deși îl văd pe Dânsul și faptele Sale, totuși nu le privesc cu ochii sufletului lor, nu vor să le înțeleagă, deși aud cuvintele Sale, totuși nu le dau nicio atenție și prin urmare nu le înțeleg.

Din nenorocire, unii oameni rămân în neștiință de bunăvoie. Cu bună știință își întorc ochii lor de la lumina adevărului creștin și cu bună știință rămân în întuneric. Ei ascultă bucuros și cercetează chestiunile privitoare la ocupațiile lor din viața aceasta, la negoț la întreprinderi, la adunări și la rezultatele muncii lor. Ei își află desfătare și interes în cercetarea teatrului, a dansului, a modei, ... încă mai multă desfătare simt când critică și iscodesc cu de-amănuntul și cu răutate rănilor morale ale altora. Dar dacă se întâmplă și vreo chestiune religioasă, acești oameni simt neplăcere și se întorc cu spatele. Dacă le spui să citească vreo carte religioasă, să asculte vreo predică, atunci fie că îți răspund că acestea le știu foarte bine și nu au nevoie să le mai audă, pe când în realitate nu știu nimic, fie le consideră o îndeletnicire nevrednică de personalitatea lor. Ba se întâmplă să te și ironizeze și să te compătimească, fiindcă te ocupi cu cele religioase. Așadar, ei văzând, nu vad. Sunt orbi sufletește!

Există și altă categorie de oameni, care, deși văd persoana lui Hristos în Evanghelie și în istoria creștinismului; deși văd Biserica lui Hristos, această instituție veșnică, sprijinită de o serie neîntreruptă de minuni, totuși nu vor să vadă slava dumnezeiască a lui Hristos, nici dumnezeirea Sa. Nu vor să vadă în Hristos decât un om deosebit, nu-și dau seama de distanța care Îl desparte pe Iisus de întemeietorii altor religii. Cu toate că aud învățătura Lui, nu li se trezește interesul pentru ea și nu vor să priceapă că învățătura aceasta țintește propria lor

fericire. Ea le oferă fericirea, dar ei nu vor să creadă și s-o primească. Așadar, ei „*văzând nu văd și auzind nu aud*”. Cât sunt de nefericiți!

Această orbire tristă și vrednică de plâns, pe care o vedem nu numai în vremea Mântuitorului, ci și în zilele noastre, a prezis-o Duhul Sfânt prin proorocul Isaia, cu opt sute de ani mai înainte de venirea lui Hristos. Și Hristos afirmă că s-a împlinit în vremea Sa proorocia care zice: „*Cu auzul veți auzi și nu veți înțelege și văzând veți vedea și nu veți pricepe*” (Mt 13, 14).

Ce ai zice tu, cititorule, despre un om care are organele vederii perfect sănătoase, dar cade într-un puț, ca și când ar fi orb? Și ce ai gândi despre un altul, care are urechile deplin sănătoase și aude perfect, dar totuși nu ia aminte la semnalul de alarmă pe care îl scoate un automobil sau o locomotivă, ci pășește cu bună știință pe linia ferată, unde își află o moarte jalnică? Nu ai spune că s-a sinucis? Ceva asemănător, dar cu mult mai cutremurător prin consecințe face omul care rămâne orb și surd sufletește, fără interes pentru adevărul Evangheliei și pentru viața creștină.

Dar Duhul Sfânt, prin același prooroc, explică pricina pentru care oamenii aceștia fac o fărădelege atât de mare împotriva lor înșăși. Hristos repetă cu această ocazie explicarea dată de Duhul Sfânt: „*Căci inima acestui popor s-a învățat și aud greu cu urechile lor și cu ochii lor abia mai văd*”. Adică, sufletul lor, mintea lor, s-au făcut grosolane și nesimțitoare, încât nu mai înțeleg adevărurile și minunile lui Hristos. Ei aud greu și își închid ochii lor ca să nu vadă și să nu înțeleagă. Au rămas nesimțitori la cuvântul lui Dumnezeu, în așa măsură, încât nu aud nici șoapta Duhului Sfânt, nici chemarea puternică și tare pe care le-o adresează Dumnezeu, prin mijlocirea unor întâmplări minunate, ca ei să audă. „*Căci au iubit mai mult întunericul decât lumina*”.

Proorocul zice în continuare că rezultatul fărădelegii acesteia, pe care poporul a făcut-o împotriva sa însuși a fost lipsa de pocăință și pieirea lor. Și-au astupat urechile, și-au închis ochii „*ca nu cumva să vadă cu ochii, să audă cu urechile și să priceapă cu inima, și Eu să-i vindec*” (v. 15). Adică s-au dezinteresat complet de pocăință și de

vindecarea lor de boala mortală a păcatului și nu au vrut mântuirea. Dacă ei s-ar fi pocăit, Dumnezeu desigur i-ar fi mântuit.

Da, omul trupestc nu vrea să audă adevărul. Omul care trăiește în păcat nu vrea să vadă lumina adevărului; se teme să se apropie de Hristos, căci în cazul acesta ar trebui să se lepede de plăcerile păcătoase, să-și jertfească pornirile și faptele trupești, să-și abandoneze interesele necinstite. Așadar, omul trupestc preferă întunericul păcatului, ca să poată face rele, fără frică și nestingherit; preferă să rămână fără pocăință; preferă să pășească spre osândă și spre pierzanie cu bună știință, decât să se pocăiască.

Gândește-te, cititorule, la un bolnav de o boală gravă, care merge spre moarte sigură, dar refuză să primească un medic și să se supună unui regim terapeutic. Și aceasta o face, ca nu cumva să se vindece și să scape de boală! Cum ai considera pe acest om? Nebun, ușuratic, hotărât să se sinucidă. Aceeși nebunie o comiteau și iudeii, care nu voiau să înțeleagă învățătura lui Hristos. Dar nebuni sunt și acei creștini care nu vor să afle adevărul, să se apropie de credință, să se lepede de păcat, să se întoarcă, și să se mântuiască. Față de purtarea unor astfel de oameni, Hristos se poartă foarte drept. Refuză să le descopere pe deplin adevărul Evangheliei Sale, întrucât ei și-au închis ochii la cele dintâi raze ale acestui adevăr, nu l-au crezut și n-au vrut să-l cunoască. Adevărul acesta mântuitor rămâne pentru ei o pildă nelămurită, o taină de neînțeles. Oricât ar fi de culți, oricât ar stăpâni ei alte multe cunoștințe lumești, oricât ar avea funcții înalte, oricât ar fi ei niște personalități la nivel mondial, totuși ei nu știu lucrul cel mai important din toate: scopul vieții de aici. Acest lucru îl descoperă Dumnezeu prin Evanghelia Sa, numai aceluia care doresc să-L cunoască și să se mântuiască. Foarte bine a caracterizat unul din filozofii mai noi pe savanții care se țin departe de Dumnezeu. A zis: ei descoperă foarte multe lucruri de prisos, dar nu cunosc esențialul: scopul vieții noastre prezente. Dumnezeu refuză harul Său celor care s-au împotrivit adesea și îndelung. Acest lucru îl facem și noi, zice sfântul Ioan Gură de Aur: când vedem pe cineva că ne ascultă cu indiferență și nu se lasă convins,

deși l-am interplat în repetate rânduri, atunci tăcem și noi, căci dacă continuăm, sporim numai lipsa de interes și disprețul acelei persoane pentru cele ce îi spuneam.

Iată îndeobște, pricina pentru care Hristos vorbește în parabole greu de tâlcuit. Tot din această pricină, Evanghelia rămâne și astăzi de neînțeles pentru mulți. Trebuie să ne temem, iubite cititor, ca nu cumva și noi, închizându-ne ochii și astupându-ne urechile la glasul lui Dumnezeu și la adevărul Evangheliei, să pierdem mântuirea. Să ne temem ca nu cumva lipsa de interes pe care am arătat-o, poate, cu privire la harul pe care ni-l oferă Dumnezeu, ca să ne mântuim, să ne ducă primejdie, din care să nu mai putem scăpa: să ne ducă la nefericirea veșnică.

Înțelesul parabolei

După ce Hristos a expus motivul pentru care vorbea poporului în pilde, a tâlcuit înțelesul mai adânc al parabolei semănătorului. Adresându-Se ucenicilor Săi de atunci, dar și oricărui creștin doritor de învățătură, din toate veacurile, care dorește să audă și să înțeleagă adevărurile Evangheliei, Domnul zice: „*Iar înțelesul pildei este acesta*”. Adică înțelesul parabolei este așa cum îl voi tâlcui. Iar sfântul evanghelist Matei scrie: „*Deci ascultați acum pilda Semănătorului*” (v. 8). Voi care credeți și ascultați cele pe care le-am spus mai sus despre cei ce văd și cei ce nu văd, ascultați acum cu de-amănuntul ce înseamnă parabola Semănătorului. Căci este mai folositor și mai eficace să audă cineva din nou și să citească iarăși cele ce le auziți sau le-ați citit odată. În chipul acesta va înțelege mai adânc adevărul dumnezeiesc și va avea un folos mai îmbelșugat din el. Din ascultare sau din citire amănunțită va afla întotdeauna bucurie și folos, chiar dacă nu citește și nu ascultă probleme personale, înțelegerea unui adevăr și folosul pe care omul îl trage din ea depinde de dispoziția sufletului său. Se întâmplă adesea ca ceea ce nu ai înțeles bine într-o

împrejurare oarecare sau nu ți-a făcut atunci impresia convenită poți să înțelegi foarte bine cu altă împrejurare. Acel lucru ți se va părea așa de important, încât ți se va părea că nu l-ai mai auzit niciodată până atunci. De altfel, cuvântul lui Dumnezeu și adevărurile creștine sunt un material inepuizabil. Cu cât cineva scoate din ele mai mult, scormonind mai adânc, va găsi comoara mereu sporită în preț. Așadar, Hristos începe tâlcuirea parabolei în felul următor: „*Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu*” (v. 11).

Asemănările dintre cuvânt și sămânță

Ce asemănări înțelepte și de cugete adânci oferă cititorului această mică frază: „*Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu*”! Nu vom cerceta celelalte calități ale asemănării, concizii, frumusețea, claritatea ei. Dar trebuie să medităm la exactitatea, care formează toată importanța ei.

„*Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu*”. Mai întâi semănatul presupune că există un *semănător*. De altfel, am văzut la începutul parabolei că „*a ieșit semănătorul să semene sămânța sa*”. Nu se poate semăna sistematic, cu nădejdi de rodire și de adunat în grânare, fără un semănător, care să se silească din zori de zi pe ogor, să-și ia pe umeri desaga cu sămânță, să sufere toate răutățile, frigul, zăduful și să semene din belșug pe pământ, însă și cuvântul lui Dumnezeu presupune un semănător, un propovăduitor. Căci fără acesta nu putem nădăjdui transmiterea adevărului evanghelic și schimbarea acestei lumi, care umblă în stricăciune și în pierzanie. „*Cum vor crede în Cel de care n-au auzit și cum vor auzi fără propovăduitor?*” (Rm 10, 14). Primul și cel mai mare semănător al cuvântului lui Dumnezeu, primul săditor și împodobitor al cuvântului în suflet, primul propovăduitor și învățător al cuvântului dumnezeiesc, pe care L-a scos ca pe o sămânță, din comorile înțelepciunii dumnezeiești, L-a semănat din belșug în inimile omenеști, este Domnul nostru Iisus Hristos.

Da, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu a lăsat îmbrăcămintea slavei dumnezeiești, pe care o purta în Ierusalimul ceresc, S-a pogorât în Ierusalimul pământesc, a purtat haina smerită și săracă a lucrătorului de pământ, ca să semene adevărul. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: *„Ieșirea nu a fost în spațiu, ci a întemeiat legătura cu noi prin economia cea pentru mântuirea noastră; S-a apropiat mai mult de noi, purtând trup omenesc, în scopul de a semăna cuvântul evlaviei”*. Hristos a venit ca să semene cunoștința de Dumnezeu în biata omenire care, de când pierduse concepția despre adevăratul Dumnezeu, de când rătăcise veacuri de-a rândul în labirintul întunericului și al minciunii, nu lăsase la o parte niciun obiect, animal sau făptură, pe care să nu și-o facă dumnezeu, încât la sfârșit ridicase un altar zeului necunoscut.

Agricultorul desigur suferă, când seamănă ogorul. Dar cine ar putea să asemene aceste suferințe cu acelea pe care le-a suferit Hristos, când a semănat în lume cuvântul adevărului? Trei ani de zile nu a încetat de a se osteni, de a se chinui, asudând și fiind veșnic pe drumuri, propovăduind în Iudeea și în Galileea. Timp de trei ani împotririle, mâniile, pâraturile, prigoanele din partea Fariseilor și a Cărturarilor n-au mai încetat. Sămânța semănată avea vrăjmași. Niciun agricultor n-a ajuns la atâta suferință, încât să-și jertfească și viața pentru semănătura Sa. Dar marele Semănător al adevărului, Hristos, n-a pregetat să-și jertfească și viața, pentru ca adevărul pe care îl semănase să rodească. Așadar, Hristos este primul și cel mai mare semănător al adevărului.

Este un mare noroc că Hristos, nu numai că a semănat cuvântul adevărului prin gura Sa, cât timp a fost pe pământ ca om, ci prin apostolii Săi a pus în Evanghelia Sa, ca o comoară, o cantitate de sămânță fără sfârșit, pentru ca semănatul să fie continuat până la sfârșitul veacurilor. După înălțarea Sa la cer, a trimis un al doilea rând de semănători și de reprezentanți ai Săi, care au continuat lucrarea de semănare a adevărului. A trimis pe apostoli, pe Părinții Bisericii, pe propovăduitori și pe învățători. El continuă să trimită pe toți cei ce lucrează în această sfântă slujbă, în Biserica Sa, într-un fel potrivit cu

o lucrare atât de sublimă și de importantă. Dumnezeuiescul Pavel zice despre Hristos: „*El a dat pe unii ca să fie apostoli, pe alții prooroci, pe alții bine-vestitori, pe alții păstori și învățători, spre desăvârșirea sfinților la lucrul slujirii, la zidirea trupului lui Hristos*” (Ef 4, 11-12). Domnul, când avea să Se înalțe la cer, a dat ucenicilor Săi o poruncă, anume: să meargă în toată lumea și să vestească Evanghelia la toată zidirea, învățându-i să păzească și să împlinească toată legea Evangheliei (cf. Mc 16, 15; Mt 28, 20).

S-ar putea ca unii oameni să creadă că ei ar fi primit bucuros Evanghelia și ar fi împlinit-o, dacă ar fi auzit-o din gura celui dintâi semănător, din gura lui Hristos, nicidecum dintr-al doilea rând de semănători, adică de la propovăduitorii cuvântului. Ei nu au dreptate. Căci Domnul a aprovizionat pe propovăduitorii trimiși de Dânsul cu aceeași putere pe care a avut-o El, pentru ca cei ce aveau să primească Evanghelia să aibă parte de același har, pe care l-ar fi primit, dacă ar fi auzit învățătura din gura lui Hristos Însuși. Iar cei ce leapădă învățătura trimișilor lui Hristos să aibă aceeași vină, ca și cum L-ar fi lepădat pe El Însuși: „*Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă; și cel ce se leapădă de voi, de Mine se leapădă. Iar cel ce se leapădă de Mine, se leapădă de Cel ce M-a trimis pe Mine*”, zice Hristos către ucenicii Săi (Lc 10, 16). Nu ascultă de Hristos și se leapădă de El, cei care nu ascultă glasul vestitorului Evangheliei și arată indiferență față de ea. De aceea creștinul nu trebuie să ia aminte la neputința omenească sau la slăbiciunile propovăduitorului, rânduit de Biserică, ci la conținutul cuvântării, la cuvintele Evangheliei, pe care i le vestește acesta. Numai într-un singur caz creștinul trebuie să-și închidă urechile la glasul propovăduitorului: când el propovăduiește împotriva Bisericii sau se arată pe față eretic și rău credincios, învățând cele potrivnice adevărului credinței ortodoxe. În toate celelalte împrejurări, creștinul să nu cumva să lepede cuvântul dumnezeiesc, pe care i-l oferă propovăduitorul, sub pretextul că și acesta este om, cu lipsuri și cu greșeli, ca toți oamenii. Căci cel însetat primește apa care să-i stingă setea, nu numai dintr-un pahar de aur, ci și dintr-un pahar de lut. Și acela care primește o

scrisoare de la o persoană iubită, plecată prin străinătăți, nu se uită la fața poștașului, ci primește cu bucurie scrisoarea, oricum ar fi poștașul. Iar cuvintele dumnezeiești sunt daruri de cea mai înaltă vrednicie; daruri și scrisori pe care Părintele ceresc ni le trimite nouă, fiii Săi cei înstrăinați. Propovăduitorii cuvântului sunt soli ai lui Dumnezeu, trimiși din partea Sa, ca să aducă oamenilor bunavestire a mântuirii. De aceea zice dumnezeiescul Pavel: *„Propovăduim în numele lui Hristos, ca și cum Dumnezeu v-ar îndemna prin noi”* (2 Co 5, 20). Desigur ar fi o fericire fără seamăn dacă și semănătorii de astăzi, propovăduitorii cuvântului dumnezeiesc, ar fi niște pilde vii pentru creștini, ar trăi în conforitate cu legea dumnezeiască. Dar dacă, vai, ei nu sunt așa, vina este a lor și este cu mult mai mare. Însă tu, creștine, primește cu bucurie darurile dumnezeiești, primește cuvântul cel de mult preț, pe care ei îl seamănă în auzul tău, ca să afli lumina și mântuirea. Aceasta am spus-o cu privire la cea dintâi asemănare.

„Sămânța este cuvântul”. Comparația cuvântului cu sămânța arată, în al doilea rând, că este nevoie absolută ca să fie semănat cuvântul lui Dumnezeu. Desigur, la prima vedere, această nevoie nu pare a fi atât de stringentă, nici rezultatele lipsei nu par nemijlocite. Totuși sunt neasemănat mai triste. Acest lucru îl afirmă jeluirea pe care Dumnezeu o adresează oamenilor prin proorocul Amos: *„Iată vin rele, zice Domnul, în care voi trimite foamete pe pământ, dar nu foamete de pâine, nici sete de apă, ci foamete de auzirea cuvântului Domnului”* (Am 8, 11). Această jeluire a lui Dumnezeu arată limpede că dumnezeiescul cuvânt este mai înalt și mai de lipsă chiar decât hrana și decât apa. Iar lipsirea cuvântului lui Dumnezeu este o pedeapsă mai de temut decât foametea și seceta. De altfel, și experiența ne arată că, de câte ori încetează vestirea cuvântului lui Dumnezeu, de câte ori sfântul amvon tace și rămâne lipsit de vestitori, tot de atâtea ori viața duhovnicească moare. Atunci religia lui Hristos se prefăce într-un cult tipic, uscat și neroditor, sfânta Biserică își pierde una din aripi, o unealtă foarte importantă de mântuire, iar poporul rămâne în întuneric adânc al neștiinței și al păcatului.

Necesitatea semănării este dublă, fiindcă trebuie neapărat să semănăm, pe de o parte pentru ca omul să se hrănească din roadele seminței, pe de altă parte, pentru ca să se perpetueze și să se înmulțească sămânța, și astfel să se păstreze specia plantei. Tot așa, îndoită este necesitatea de a semăna cuvântul lui Dumnezeu. Este nevoie să fie semănat cuvântul prin predică vie și prin scris, pe de o parte, ca să împărtășească poporului viața duhovnicească, să hrănească și să crească sufletul creștinilor în virtute și în desăvârșire creștinească. Acest lucru îl afirmă Duhul Sfânt scriind prin apostolul Pavel că creștinii cei adevărați sunt „născuți a doua oară, nu din sămânță stricăcioasă, ci din nestricăciune, prin cuvântul lui Dumnezeu celui viu, care rămâne în veac” (1 Ptr 1, 23). Pe de altă parte, cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie semănat ca să se înmulțească creștinii cei luminați și să împărtășească adevărurile Evangheliei în tot locul, în cercuri de oameni cât mai largi cu putință.

Așadar, cititorule, să nu socotești că auzirea și citirea și împărtășirea cuvântului dumnezeiesc ar fi un lucru fără importanță, o nevoie secundară, nedemnă de luare aminte. Fără aceasta, nu poate fi nicio viață creștinească. Fără aceasta un om nu poate fi educat în așa fel, încât să fie cinstit, virtuos și evlavios. Fără semănarea cuvântului lui Dumnezeu niciodată nu vei putea să-ți atingi ținta pentru care trăiești aici pe pământ, niciodată nu vei putea să afli fericirea, nici aici, nici în viața cealaltă. Când lipsește cuvântul lui Dumnezeu, când el nu-i semănat în suflet, atunci omul va odrăsli spinii năravurilor rele, spinii faptelor păcătoase și ai tuturor abaterilor. Atunci omul pășeste spre moarte și spre nesimțire veșnică. Așadar, foarte mare și absolută este nevoia semănării cuvântului dumnezeiesc.

„Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu”. Compararea cuvântului cu sămânța arată în al treilea rând forța cuvântului dumnezeiesc.

Sămânța de grâu, și în general sămânța oricărei plante, este un bob mititel. Un lucru foarte mic, pe care omul, trecând, îl calcă în picioare cu dispreț. Și totuși, ce putere tainică și minunată a ascuns preînțeleptul Creator în acest lucru, sub înfățișarea seminței de plantă, care pare uscată

și lipsită de viață! Este de-ajuns ca ea să fie pusă în pământ, este de-ajuns să așteptăm condiții favorabile și vei vedea că răsare din sămânță vârstare plină de viață, vârstare care apoi, în câțiva ani, ajung copac mare, plin de roade, cu umbră deasă sub care omul se adăpostește în zilele de arșiță. Nu mai trebuie să descriem vigoarea acestui copac, fiindcă cititorul știe că vânturi puternice nu pot să-l smulgă, iar rădăcina și tulpina unui copac sunt în stare să străpungă ziduri tari. Dar trebuie să amintim că și puterea unei mlădițe noi, care de-abia a răsărit din pământ, este la fel de importantă. Este de necrezut câtă putere are o mlădiță pe care ai putea s-o zdrobești și cu degetul cel mic.

Însă cuvântul lui Dumnezeu este o forță misterioasă și cu mult mai puternică. Un sunet simplu, care face văzduhul să vibreze, punând în activitate simțul auzului, asta pare la prima vedere cuvântul dumnezeiesc. Sunt niște cuvinte slabe, dar atotputernice și prețioase. Dumnezeu, ca să arate că avea să învieze morții, însă și ca să dovedească puterea minunată a cuvântului Său, care este capabil să învieze sufletele celor morți prin păcate și să le aducă înapoi la viața desăvârșirii, a descoperit proorocului Iezechiel o vedenie minunată. L-a dus într-un câmp plin cu oseminte omenești, uscate și albe de vechime, și i-a poruncit Dumnezeu proorocului să vestească acelor oseminte și să le zică: „*Oase uscate, ascultați cuvântul Domnului*”. Proorocul a împlinit porunca aceasta și a văzut o minune mare: căci osemintele au format schelete și trupuri omenești, s-au umplut de viață, au înviat și s-au făcut oameni întregi, „*o adunare foarte mare*” (Iez 37, 1-10).

Este foarte firesc să aibă cuvântul lui Dumnezeu o astfel de putere. Căci el exprimă voința atotputernicului Dumnezeu, și de aceea poartă în sine și împărtășește și altora puterea cea mare a lui Dumnezeu. Această putere privește mântuirea și sfințirea oamenilor, a oricărui suflet, care primește cuvântul acesta cu îndrăzneală și i se supune cu statornicie. Asta înțelege și dumnezeiescul Pavel când scrie că: „*Evangelia lui Hristos este puterea lui Dumnezeu, spre*

mântuire” (Rm 1, 16). Iar Domnul afirmă același lucru, zicând: „*Dacă veți rămâne în cuvântul Meu... veți cunoaște adevărul și adevărul vă va slobozi pe voi*” (In 8, 32). Adică, adevărul Evangheliei are puterea de a slobozi pe omul care crede, din robia cea tiranică și puternică a patimilor păcatului. Are puterea de a ridica sufletele cufundate în noroiul faptelor rușinoase și aflate pe ultima treaptă a decăderii morale și de a le schimba în curăția sfințeniei și a vieții de evlavie. Are puterea să schimbe pe omul mâniat, barbar, răufăcător, într-un fiu al lui Dumnezeu, pașnic, ales și bine-făcător.

Așadar, cuvântul lui Dumnezeu are o atotputernicie care deschide și luminează mintea omenească, spre înțelegerea problemelor celor mai înalte și mai importante ale vieții. Luminează mintea omului în probleme pe care ea singură, fără această lumină dumnezeiască, nicicând nu ar putea să le înțeleagă și să le rezolve. Aceste probleme sunt: despre originea noastră, cum de ne aflăm pe pământ, cine ne-a făcut pe noi. La acestea, numai cuvântul lui Dumnezeu ne dă un răspuns clar. Ce este Dumnezeu? Acest adevăr, spiritul omului care rătăcește în labirintul filozofiei omenești celei întunecate niciodată nu va putea să-l înțeleagă. Numai cuvântul Domnului ne dă un răspuns clar, când zice: „*Duh este Dumnezeu*” (In 5, 24). Ce fel de relații există între Dumnezeu și om, ne descoperă numai cuvântul dumnezeiesc, care le definește ca fiind niște relații tată și fiu. Tot așa, toate următoarele probleme mari, de însemnătate veșnică, le rezolvă limpede, într-un mod unic, încât să le înțeleagă și să le aplice și omul cel mai simplu, numai cuvântul dumnezeiesc, pe care Hristos îl împărtășește, prin predicarea sfintei Sale Evanghelii. Ce vrednicie are omul? Cu ce scop trăiește în lumea aceasta? În ce fel are să ajungă la scopul său? Cum trebuie să trăiască în lumea aceasta? Ce raporturi morale trebuie să-l lege de ceilalți oameni? Care va fi starea omului după moarte? Cum cuvântul dumnezeiesc al Evangheliei este singura legiuire, pe baza căreia poate fi guvernat,

atât individual, cât și familia, societatea, popoarele, într-un fel atât de magistral, încât și aici pe pământ să aibă toată fericirea posibilă, și după moarte să ajungă la deplina fericire.

Așadar, deoarece cuvântul lui Dumnezeu are astfel de proprietăți minunate, oricine s-ar aștepta, ca urmare firească, să preschimbe pe toți oamenii care l-au auzit sau l-au întâlnit, fără nicio excepție. În orice suflet ar fi semănat, el ar trebui să aducă roade, să înflorească și să rodească din belșug, rodul cel dulce și frumos al virtuții, al dragostei, al sfințeniei. Dar, din nefericire, semănarea cuvântului lui Dumnezeu nu este întotdeauna urmată de rezultatele potrivite cu puterea și cu vrednicia cuvântului, ci este adesea urmată de lipsa roadelor! Acest lucru ni-l arată parabola noastră în cele ce urmează. În ce privește lipsa de roade a cuvântului dumnezeiesc în vremea noastră, poate greșim și noi, care suntem considerați vestitori și semănători ai cuvântului. Pot greși nu numai cei care ar avea posibilitatea să semene cuvântul, dar n-o fac din lipsă de grijă și de interes (ei au desigur o vină foarte mare) ci și cei care își împlinesc lucrarea, dar o fac într-un mod nepotrivit. Cu toate acestea parabola semănătorului ne arată că și atunci când cei mai buni semănători au semănat din belșug cuvântul, adică atunci când însuși Hristos și apostolii Săi au propovăduit, rezultatele nu au fost întotdeauna pe măsura semănării și a puterii cuvântului. Și iată dovada:

Rezultatele semănatului

Pământul în care s-a semănat cuvântul lui Dumnezeu este desigur sufletul. Acestea sunt ogorul lui Dumnezeu, după cum spune apostolul (1 Co 3, 9). Însă sufletele se deosebesc în privința dispozițiilor lor. Prin urmare, rodnicia lor, după ce au primit sămânța, este deosebită. Precum pe pământ sunt locuri cu însușiri felurite, adică unele sunt grase și roditoare, altele sărace, uscate și neroditoare, tot astfel sunt și creștinii care aud cuvântul lui Dumnezeu. Dispozițiile diferite ale acestor creștini sunt redată în parabola semănătorului în chip de

patru feluri de pământ. Trei sunt neroditoare și numai unul singur e semănat și roditor. Cât de mare este disproporția! Din patru oameni, care aud cuvântul dumnezeiesc, trei să rămână neroditori și numai unul să aducă roadele virtuții!?

Din nefericire, așa stau lucrurile. Parabola ne prezintă acest trist raport al rezultatelor însemănțării. „Mulți sunt chemați, dar puțini aleși”, zice Domnul cu alt prilej (Mt 20, 16). Domnul descrie fiecare din aceste caractere diferite în parabola Sa, *ca să arate că drumul pierzării nu este unul singur, ci sunt deosebite și la distanță mare unul de altul*, zice Sfântul Ioan Gură de Aur.

Pământul călcat în picioare

O parte din ascultătorii cuvântului dumnezeiesc ne este prezentată de Domnul sub înfățișarea de pământ călcat în picioare. Iată ce zice El: „Pe când semăna, a căzut o parte pe cale și a fost călcată în picioare, și păsările cerului au mâncat-o” (v. 5). Iată acum în ce fel tâlcuiește tot Domnul. „Cei de pe cale sunt cei care aud, apoi vine diavolul și ia cuvântul din inima lor, ca nu cumva crezând să se mântuiască” (v. 12), iar sfântul Evanghelist Matei zice: „De la oricine aude cuvântul împărăției și nu-l înțelege, vine cel viclean și răpește ce s-a semănat în inima lui; aceasta este sămânța semănată lângă drum” (Mt 13, 19). Adică ascultătorii de acest fel se aseamănă cu o cale călcată în picioare. Ei aud cuvântul lui Dumnezeu, dar nu iau aminte ca să-l înțeleagă, nu vor să-l înțeleagă. De aceea vine diavolul și-l ia din sufletul lor. Din aceste cuvinte ale Mântuitorului vedem că acești ascultători devin definitiv neroditori.

Din două motive, ei nu se folosesc de auzirea cuvântului.

1. Primul este nesimțirea morală cu care ascultă cuvântul lui Dumnezeu. Precum cea parte de ogor care este străbătută de trecători, animale și păsări, devine un drum bătut și uscat, pierzându-și orice rodnicie, care ar fi putut să dea viață seminței, iar sămânța rămâne toată la suprafață, tot așa și sufletele ascultătorilor din această

categorie. Au fost călcați în picioare, au fost secătuiți din pricina păcatelor, au devenit nesimțitori moralmente, și de aceea cuvântul lui Dumnezeu nu-și află locul în ei. Îl aud, dar nu le face nicio impresie. Îl aud, dar nu vor să-l înțeleagă, nu vor să vadă că-i privește pe ei personal, că dumnezeiescul cuvânt are în vedere propriul lor interes. Ei nu vor să facă din cuvântul lui Dumnezeu o avuție a sufletelor lor, nu vor să-l apuce prin credință și prin meditație, nici prin practică, ci pur și simplu primesc o cunoaștere superficială, ca și când ar fi vorba despre un lucru neimportant și secundar. Ei aud despre păcat, despre mântuire, despre nașterea creștinească, despre sfințenie, despre virtute în general, dar nu le dau nici cea mai mică atenție. Nu se mâhnesc pentru păcat, nu se tem de osândă, nu simt nevoia de mântuire. Fiindcă păcatul și influența cea vicleană a lumii a făcut sufletul lor neroditor, uscat, incapabil să intre în relații cu Evanghelia și cu viața. Și deoarece cuvântul nu-și află intrare în asemenea suflete, urmează în chip firesc a doua cauză.

2. Al doilea este necredința, pe care o vără în sufletele lor diavolul, acest vrăjmaș priceput și neîmpăcat al mântuirii noastre, și care are ca principală ocupație să împiedice înrăurirea cuvântului dumnezeiesc și să zădărnicească mântuirea omului. Așadar, când diavolul află un teren prielnic, niște ascultători nesimțitori ai cuvântului, se silește să vâre în mintea lor acele gânduri primejdioase de necredință, care se aseamănă cu păsările cerului, când vin și mănâncă sămânța de pe drum. Gândurile acestea sunt ușor primite de categoria de ascultători despre care vorbim. Fiindcă ei trăiesc conform cu inspirațiile păcătoase și călăuzirea diavolului, au multă apropiere cu vicleanul și îi deschid cu ușurință intrarea în sufletele lor. Cine a văzut acestea? Desigur, popa a spus, și, desigur, cartea scrie, dar oare sunt adevărate? Sunt doar atâția oameni care nu cred în Dumnezeu. Nu știi ce scrie Renan, Nietzsche, Tolstoi? Acestea sunt gândurile necredinței și altele asemenea lor, pe care le vără satana în suflete. Și rezultatul este că dumnezeiescul cuvânt va fi răpit din sufletele lor. Ei pierd cu desăvârșire cuvintele, ca și când nici nu le-ar fi auzit sau nu le-ar fi parcurs defel. Diavolul, ucigașul de

oameni, tot el fură cuvântul lui Dumnezeu din sufletele acelor care nu vor să-l înțeleagă „*ca nu cumva crezând, să se mântuiască*”.

Dar cineva ar putea să mă întrebe: dacă creștinii din această categorie sunt de așa fel, de ce se mai duc la biserică și de ce mai ascultă Evanghelia și predica? Sunt motive diferite pentru care acești oameni se duc la biserică. Poate socotesc că trebuie să cerceteze biserica, măcar din obicei. Poate fiindcă așa cere datina, de unele sărbători ale anului, când s-ar putea ca predicatorul să vorbească pe placul lor. Alții se duc la biserică poate fiindcă au motive să vrea să pară creștini. Alții din curiozitate, alții siliți de poziția și situația lor. Totuși niciunul din aceștia nu merge la biserică în scopul de a asculta cuvântul evanghelic și predica, de a primi poruncile și recomandările Părintelui ceresc. Dar, fiindcă ei ascultă cuvântul dumnezeiesc cu atâta nesimțire, se întâmplă și un alt lucru foarte trist. Și acest lucru trist este exprimat în cuvântul „*a fost călcat în picioare*”, pe care Domnul îl spune despre sămânța căzută pe cale. Precum acea sămânță a fost călcată în picioare, tot astfel este călcat în picioare și disprețuit cuvântul lui Dumnezeu, când el cade în auzul unor astfel de oameni. Ei, nu numai că lasă pe satana să fure tot folosul din cuvânt, prin gândurile necredinței, ci îl întrebuințează ca un prilej binevenit de ironii, batjocură și glumă. Ei aud despre păcat și despre pocăință și le batjocoresc. Ei aud despre judecata viitoare, despre osânda păcătoșilor, despre viața ce va să fie, și râd de buna credință a acelor care cred în ele. Au râs și au batjocorit și ginerii lui Lot, când acesta i-a informat că Dumnezeu avea să distrugă Sodoma și pe sodomii fiindcă păcatele lor întreceau orice măsură. Dar râsetele lor s-au preschimbat în vaiete și în gemete îngrozitoare, în ziua nenorocirii. Râd mulți și astăzi, glumesc și întrebuințează cuvintele Evangheliei ca să facă din ele spirite și glume în convorbiri și în ziare. Dar nu pricep că bătaia lor de joc este atât de grea, încât se fac mădulare ale diavolului, prefac lumina în întuneric și cuvintele de cea mai sublimă seriozitate în glume nebune și deșănțate.

Așadar aceștia sunt ascultătorii din prima categorie, și să ne rugăm ca niciunul din cititorii lucrării de față să nu se afle printre ei.

Pământul pietros

În parabolă, Domnul ne prezintă și a doua categorie de ascultători ai cuvântului dumnezeiesc, pe care îi aseamănă cu pământul pietros: „Și cealaltă a căzut pe piatră, și răsărind soarele, s-a uscat, fiindcă nu avea umezeală” (v. 6). Tot Domnul tâlcuiește: „Cea de pe piatră sunt oamenii care dacă și cred o vreme, în clipa ispitei se leapădă” (v. 13). Precum scrie evanghelistul Matei: „Când vine necazul sau prigoana pentru cuvânt, îndată se smintesc” (v. 21). Ascultătorii din această ceată prezintă o deosebire evidentă față de primii ascultători. Nu primesc cuvântul lui Dumnezeu cu indiferență și cu lipsă de grijă, precum faceau aceia; cred în câte aud, dar nu sunt creștini statornici. Sunt spirite ușoare, deși au inimi înflăcărâte, însă nu este de-ajuns să fie cineva mai bun decât vecinul său, când este el însuși departe de împărăția lui Dumnezeu. Dar să cercetăm cu de-amănuntul situația acestor ascultători.

Creștinii de felul acesta aud cuvântul lui Dumnezeu, nu socotesc lucru secundar și lipsit de interes să asculte cuvinte de mântuire. Dimpotrivă, primesc îndată cuvântul, fără împotrivire lăuntrică. Ba mai mult, „primesc cu bucurie cuvântul”. Învățăturile frumoase și sublime ale Evangheliei, frumusețea dumnezeiască a Domnului, care se desprinde din cuvintele acestea, podoaba virtuții lui Hristos, care sălășluiește în ele, făgăduințele, primirea ca fii, prevestirile, toate acestea vrăjesc și desfată inima lor, îi mișcă până la lacrimi. Oricine ar putea invidia râvna lor. Dar din nefericire, nu folosește la nimic.

Căci dacă cineva ar asculta pe rând și cu atenție sau ar parcurge citind cuvântul dumnezeiesc, dar s-ar opri numai la atât, n-ar ajunge niciodată în cer. Dacă ar sorbi învățăturile dumnezeiești cu multă sete, nu s-ar folosi nicidecum, fiindcă nu le sădește în pământul sufletului său, ca să-i schimbe caracterul. Precum și o mâncare, pe care o mâncăm cu multă lăcomie, dar rămâne nedigerată, nu ne aduce niciun folos pentru trup. Așadar, mulți „*gustă cuvântul cel bun al lui Dumnezeu*”

(Evr. 1, 5), dar îl gustă numai pentru dulceața lui, pe care o are la prima gustare, iar apoi îl scuipă din gură. Fiindcă: „*Cred pentru o vreme*”, zice Domnul, în parabolă. Emoția lor, în urma celor auzite, este provizorie, după cum provizorie este și credința lor, provenită din această emoție, precum și hotărârea luată. De îndată, însă, ce a trecut prima impresie, hotărârile sunt uitate. Se întâmplă cu ei ca și cu sămânța căzută pe un pământ care este pietros, sub un strat subțire de țărână moale; și, deoarece nu are adâncime și umezeală destulă acest strat, rădăcinile seminței se zdrobesc de piatră, iar lăstarele care au răsărit se usucă la fierbințeala soarelui. Tot astfel și creștinii de acest fel nu au rădăcină, nu au început statornic, sunt oameni schimbători, care își modifică ușor convingerile, după vreme și după vântul care suflă. Sunt slabi în voință. N-au un caracter stabil, ci astăzi primesc cuvântul lui Dumnezeu și arată vlăstare de mărturisire creștină; iar mâine se leapădă de această mărturisire ca și cum nici n-ar exista. Cu toată bunătatea lor, ascund în suflet o uscăciune și o asprime de neînlăturat, ca piatra din ogorul în care sămânța piere. Iar uscăciunea aceasta nu este hrănită de smerenia pocăinței, nici de dorința gravă de mântuire. Cu toate că la suprafață par oameni religioși, nu le-au crescut rădăcinile credinței, ca să se unească cu Hristos și să-și potrivească viața după viața Aceluia. Ei sunt slabi în credință. Iar un vlăstar fără rădăcină și un creștin fără o credință adâncă putrezesc curând. De altfel, și Domnul arată îndată acest lucru.

În vremea ispitelor, venind necazurile sau prigoanele pentru cuvânt, ei se leapădă. Pentru aceștia necazurile și încercările vieții sunt pietre de încercare și de poticnire, de care ei se împiedică și cad. Este cu neputință să nu existe necazuri în viața omului. Căci precum după vreme bună urmează furtună, după primăvară vine și iarnă, tot astfel în viața creștinului, după împrejurări favorabile, vor veni și zile de necaz și încercări. Vor veni pagube, lipsuri, sărăcie, boli, morți, dispreț, care apasă neamul omenesc. Mai sunt lipsuri, pierderi, nenorociri, prigoane, atâtea și atâtea încercări. Atunci, cei ce nu au rădăcină a credinței, cei ce sunt puțin credincioși, cei cu caractere slabe

și schimbătoare se depărtează de credința adevărată a lui Hristos, deși cu câteva clipe înainte arătau atâta curaj.

Pentru creștini, necazul este proba de foc. Fiindcă, în necazuri, cei ce au credință, începuturi statornice, o voință neclintită, nu numai că nu sunt vătămați, ci dimpotrivă, au un folos mare și progresează în virtute. Ei dobândesc virtutea mare a răbdării, care este în stare să facă pe creștin desăvârșit, întreg și fără nicio lipsă. Dimpotrivă, cei ce nu au credință se smintesc de faptul că Dumnezeu a îngăduit ca ei să sufere, în necazuri se răzvrătesc și își pierd sufletul. Precum soarele arde acel vlăstar care nu are rădăcini, dar crește și hrănește vlăstarul cu rădăcină adâncă, tot așa și necazul. Precum focul mistuie lemnele și piere, dar curăță aurul, tot așa focul necazurilor arde pe cei cu caracter de paie, dar întărește pe cei ce au un caracter statornic și o credință neclintită.

Așadar, este nevoie de o rădăcină morală, pe care smerenia adevăratei pocăințe o înfige în adâncul inimii. Este nevoie de o credință statornică, de hotărâri neclintite, pentru ca acel cuvânt a lui Dumnezeu, pe care îl auzim, să rodească în sufletele noastre împuținarea credinței, slăbiciunea voinței, egoismul, lipsa de statornicie în viața creștinească sunt pricinile pentru care ajung la răutăți atât de mari, nu numai oamenii străini de religie, ci chiar și creștinii care zic că cred în Hristos și aud cuvântul lui Dumnezeu. Din pricina acestora sunt atât de plecați spre minciună, spre lăcomie și spre nedreptate, ca să scape de primejdia sărăciei sau a pagubei, care îi înfricoșează. Iată care este a doua categorie de ascultători neroditori ai cuvântului dumnezeiesc.

Pământul cu spini

Pe a treia categorie de ascultători, o compară Domnul cu pământul plin de spini: „Și altă parte a căzut în mijlocul spinilor și crescând spinii au înăbușit-o” (v. 7). Și Domnul tâlcuiește: „Iar partea căzută între spini sunt cei care auzind și apăsați de griji și bogăție și de plăcerile vieții, sunt înăbușiți și nu ajung la maturitate” (v. 14). sau, precum zice Matei: „și grija veacului acestuia și amăgirea bogăției

înăbușe cuvântul și el rămâne jără rod" (v. 22). În această împrejurare, ni se spune că, atunci când a fost semănată sămânța, spinii nu se vedeau la suprafața ogorului. Ei erau sub pământ și au odrăslit odată cu sămânța de grâu, iar aceasta a fost îndată înăbușită de spini, fiindcă ei aveau rădăcini mai adânci și mai vechi. Cu acest pământ spinos se aseamănă acei oameni care nu sunt nici uscați, nici indiferenți, ca cei din prima categorie, nici schimbători și nehotărâți, ca cei din a doua categorie. Aceștia, din categoria a treia, nu se desfac din orice înrâurire a cuvântului lui Dumnezeu, imediat ce dau de vreo piedică, nici nu se schimbă atât de repede. Înaintează un timp, ca și vlăstarul care a răsărit, dar din nefericire nu ajung să rodească. Căci treptat, treptat, influența bună a cuvântului, însufleșirea duhovnicească, eul lor cel mai înalt este biruit și înăbușit de lucrurile lumii acesteia, care au un loc preponderent în inimile lor. Iar lucrurile lumii sunt cu atât mai vătămătoare și mai primejdioase, cu cât ele lucrează o pierzanie pe tăcute și pe nesimțite. Dacă pământul pietros distrugea rădăcina, spinii distrug rodul! Oricum, să cercetăm mai amănunțit acești spini amăgitori și înșelători, care distrug influența cuvântului dumnezeiesc în atâtea suflete de creștini.

Domnul zice că spinii sunt „*grijile acestei lumi*”. Foarte potrivită este asemănarea grijilor lumii cu spinii și mărăcinii, care sunt urmarea și rodul blestemat al păcatului. Grijile vieții sunt rodul necredinței. După păcatul primilor oameni, Dumnezeu i-a spus lui Adam: „*Blestemat este pământul din pricina ta... spini și pălămidă îți va răsări ție*” (Fc 3, 18). Și prin dumnezeiescul Pavel zice Domnul: „*țarina... dacă rodește spini și ciulini se face netrebnică și blestemul e aproape de ea, iar la urmă focul o arde*” (Evr 6, 8). Iar dacă cititorul a lucrat vreodată un astfel de ogor cu spini, un loc cu mărăcini, știe cât de periculoase și rele sunt aceste locuri. Spinii și mărăcinii i se agață cu ușurință de veșminte, le rup, îți rănesc trupul, te supără la muncă, distrug semănăturile. Așadar, spinii și mărăcinii sunt grijile veacului acestuia. Ale veacului acestuia, nu ale celui alt veac, fiindcă grijile pentru veacul și lumea cealaltă, departe de a vătăma sufletul, îi aduc cel mai mare folos. Dar

care sunt grijile veacului acestuia? Este grija continuă pentru bunurile vieții acesteia. Este chinul cu care mulți se luptă în viața aceasta și se chinuiesc neîncetat cu ideea să-și mărească averea, să-și extindă afacerile, să-și sporească veniturile, să se simtă bine, să petreacă și să se distreze. Ce să mâncăm? Ce să purtăm? Cum să trăim? Ce vor deveni copiii noștri? Sunt probleme pe care multă lume și le pune cu o neliniște chinuitoare. Încă aceste probleme chinuitoare și le pun nu numai capii de familie săraci, care de-abia au pâine zilnică, ci mai ales cei bogați. Nu se preocupă atât de mult de îmbrăcăminte la femeile din popor, care au numai un rând de haine simple, cât se preocupă acelea care schimbă în fiecare zi două, trei toalete. Nu se preocupă de problema alimentației cei ce abia își câștigă cele necesare vieții, cât aceia care au în fiecare zi la masă multe feluri de mâncare și băutură și felurite delicatase. Aceștia trebuie să se îngrijească și de palate pentru primirea oaspeților, și de desfătarea lor. Trebuie să ia seama să dea gustări, prânzuri și cina. Ei au să se îngrijească de atâtea și atâtea alte nevoi vătămătoare și trecătoare, pe care societatea contemporană cea neliniștită le creează și le înmulțește neconținut. Aceste griji produc în sufletul creștinului spaime și chinuri, tulburări și neliniști. „*Ele, ca niște tufșuri dese, cresc în jurul minții și inimii, strică toată liniștea și blândețea sufletului și împiedică mintea să crească și să avanseze*”, zice filozoful Pitagora. Ele nu lasă creștinului vreme nici ziua, nici noaptea, să gândească ceva duhovnicesc de folos. Ci, dimpotrivă, deșrădăcinează orice dispoziție bună a sufletului, îl abat de la datorie, îl împing la multe nelegiuiri și păcate. Căci foarte multe nedreptăți și nelegiuiri sunt urmările acestei griji neliniștite pentru bunurile lumii acesteia. Grijile sting orice scânteie duhovnicească și fac pe om cu desăvârșire material, trupesc, încât nu-și găsește, nicăieri, nicio alinare și nicio odihnă. Pe drept cuvânt, Domnul, cu altă ocazie, a asemănat beția cu grijile vieții, deoarece atât beția, cât și grijile produc în capul omului aceeași confuzie. Domnul a zis: „*Luai aminte la voi înșivă, nu cumva să vi se îngreuneze inimile cu mâncare, beție și grijile vieții, și să vină ziua aceea asupra voastră pe neașteptate*” (Lc 21, 34). Grijă

neliniștită pentru bunurile materiale ale lumii acesteia însemnează, în primul rând, spinii îngrozitori, care înăbușe cuvântul lui Dumnezeu și-i fac pe creștini să piară.

Cu privire la aceasta trebuie să cercetăm și o îndreptățire, pe care o auzim în mod obișnuit: „Cum? Să stăm cu mâinile încrucișate?”, îți spun ei. „Să nu mai lucrăm și să stăm degeaba?” Noi răspundem că acest lucru ar fi o rătăcire și o răstălmăcire. Sigur, să lucrezi, să te îngrijești de serviciul tău cel legiuit și drept, dar să nu te lași chinuit de el. Să sprijini lucrarea ta cea liniștită și fără de griji pe iconomia prea bunului Dumnezeu. Să încredințezi cu desăvârșire viața ta grijii părintești a lui Dumnezeu, și atunci vei fi cu totul izbăvit de spinii grijilor. Să lucrezi, dar să nu te chinuiești, să nu te tulburi, să nu se ridice în sufletul tău furtuna gândurilor neliniștite cu privire la bani, la pământ, la dobânzi, la încasări. Dacă vei încredința lui Dumnezeu propria ta ființă, munca ta și viitorul tău, atunci și cuvântul lui Dumnezeu va găsi în sufletul tău un teren favorabil și te va conduce de la o bucurie la alta, de la o virtute la alta.

Amăgirea bogăției

Acesta este cu adevărat spinul, care distruge rodul cuvântului dumnezeiesc, precum zice Domnul. Cei ce sunt preocupați de griji și de planuri, care au în vedere sporirea averii lor și dobândirea bogăției, sunt amăgiți de speranța că, după ce își vor fi agonisit o cantitate de bunuri, care să le asigure viitorul, se vor odihni de atunci încolo, îndeletnicindu-se în liniște cu împodobirea sufletelor lor. Însă această nădejde este mincinoasă și amăgitoare, este o șoaptă a vicleanului. Suntem încredințați că bogăția produce primejdii atât de mari, leagă inima atât de tare, încât bietul om o adoră ca pe un dumnezeu, își împinge firea la atâtea rele, încât Domnul a zis despre cei bogați un cuvânt foarte trist: *„Cât de greu vor intra în împărăția lui Dumnezeu cei ce au avutii... Mai ușor va trece cămila prin urechile acului, decât bogatul în împărăția lui Dumnezeu”* (Mc 10, 23-25). Dar și fără astfel de primejdii, bogăția în sine este o înșelătorie, care amăgește pe

om. Căci cu cât dobândești mai mult, cu atât dorești să ai mai mult. Bogăția te îndeamnă să lupți pentru o cantitate de bunuri, care astfel par de ajuns ca să poți trăi bine. Și dacă dobândești acea cantitate, ți se pare că e foarte puțin și te silești să câștigi mai mult. Minciună și amăgire este bogăția. În loc să-ți asigure viitorul, după cum îți închipui tu, îți distruge viitorul, îți pune o piedică mare și de netrecut pentru viitorul tău veșnic. Bogăția este amăgire și dintr-o altă pricină, pe care o expune Sfântul Ioan Gură de Aur: *„Toate câte ni le dă bogăția sunt amăgitoare, adică au numai numirea, nu și esența care dă fericire. Plăcerea, slava, frumusețea și toate darurile bogăției sunt închipuiri, nu sunt adevărate, nici reale”*.

Așadar, amăgirea bogăției convinge pe om să se predea încetul cu încetul cu toată încrederea lui banilor; să facă toată existența sa dependentă de bani, cu falsa nădejde că va putea obține totul prin mijlocirea lor. Dar astfel omul sugrumă și oprește orice înrăurire a cuvântului dumnezeiesc asupra sufletului său. S-a întâmplat, nu numai în trecut, ci și în vremea noastră, ca oameni care păreau buni, oameni credincioși și religioși, să fie batjocoriți de bani, fără să priceapă că ei s-au predat banilor, și-au predat banilor întregul lor suflet, s-au răcit în credință, s-au depărtat cu totul de viața creștină. Cât de potrivit prezintă dumnezeiescul Pavel patima celor care doresc să devină bogați! El zice: *„Cad în ispite și în curse și în tot felul de dorințe nebune și vătămătoare, care cufundă pe oameni în moarte și trădare... și se rătăcesc de la credință și se supun pe ei înșiși la multe chinuri”* (1 Tim 6, 9-10).

„Plăcerile vieții”, zice Domnul, sunt de asemenea niște spini și mai îngrozitori, și cu atât mai primejdioși, cu cât sunt mai atrăgători. Plăcerile vieții, adică: desfătările, podoabele, distracțiile, fala, dorința de a fi pe placul altora, viața lumească. Atâția și atâția oameni din ziua de astăzi, făcând parte atât din tagma negustorilor și a oamenilor avuți, cât și din toate celelalte tagme, înăbușe orice sămânță bună, orice vlăstar de credință și de viață creștinească. Sămânța se strică și putrezește în mijlocul mulțimii de plăceri, în mijlocul neseriozității, a nebulniei pentru modă și a faloșeniei!

Acum se cuvine să luăm seama la următorul lucru. Aici Domnul nu vorbește despre niște oameni cu totul străini de predicarea cuvântului dumnezeiesc; despre niște oameni predați cultului simțurilor, predați neseriozității și neînfrânării. Ci dimpotrivă, vorbește despre creștinii care aud cuvântul evanghelic, se duc la biserică, primesc cuvinte dumnezeiești și progresează o vreme în calea vieții creștine. Dar acești creștini, chiar dacă n-au fost abătuți de griji n-au fost amăgiți de bogăție, sunt totuși atrași de robia străină a păcatului, de gustarea otrăvitoare a plăcerilor. Oricât de îngăduite ar părea la început plăcerile, oricât ar fi ele legiuite și bine-încuviințate, ele totuși otrăvesc cu încetul sufletul. Acești oameni predau plăcerilor partea cea mai mare din sufletul lor. Și astfel înăbușesc și distrug, puțin câte puțin, influența cuvântului dumnezeiesc; ei se usucă și rămân fără rod și fără folos, nefericiți până la capăt. Gură de Aur zice: *„Precum spinii, în orice fel i-ai apuca, rănesc mâinile care îi apucă, așa și plăcerile strică și distrug mâinile și picioarele, ochii și capul și toate mădulele. Plăcerile sunt uscate și nevrednice ca spinii, numai că plăcerile aduc mult mai mult necaz și suferință, decât spinii”*. Așadar, iată care sunt spinii ce înăbușe cuvântul lui Dumnezeu și nu-l lasă să rodească. Iată acei creștini care nu vor să-și predea inima în întregime lui Dumnezeu, ci o împart în două părți, ca să odrăslească, într-o parte sămânța virtuților creștine, iar în cealaltă parte să cultive cu nelegiuire spinii grijilor, ai bogăției, ai plăcerilor. Însă, iubite cititor, asta nu este cu putință. Noi nu avem decât o singură inimă. Ea nu poate să aparțină la doi stăpâni în același timp. Ea aparține fie lui Dumnezeu, fie spinilor lumii. Iar Dumnezeu vrea inima omului în întregime, nu numai fiindcă omul e dator să I-o dea, ci și fiindcă omul nu poate fi fericit dacă nu-și predă în întregime inima lui Dumnezeu.

Pământul cel bun

Ar fi desigur foarte tristă urmarea parabolei, dacă ne-ar prezenta numai acele feluri de oameni în care cuvântul lui Dumnezeu rămâne

neroditor, dintr-o pricină sau alta. Dar slavă Domnului! Sunt pe pământ și locuri productive și roditoare; sunt printre creștini inimi roditoare, care aduc lui Hristos, semănătorul cel bun, un seceriș bogat. Dumnezeu își are partea Sa, printre ascultătorii Evangheliei Sale. Categoria aceasta de ascultători o prezintă Domnul acum.

Domnul zice: „Și alta a căzut pe pământ bun și răsărind a făcut rod însutit” (v. 8). Și tot Domnul tâlcuiește așa; „Iar sămânța căzută pe pământ bun sunt cei care cu inimă bună, auzind cuvântul, îl primesc și aduc roadă în răbdare” (v. 15). Sau, după Matei: „Iar cea semănată în pământ bun este cel ce, auzind cuvântul și înțelegându-L, rodește și aduce unul o sută, altul șaiszeci și altul treizeci” (v. 23).

În cazul nostru, pământul cel bun și roditor semnifică categoria acelor creștini, care, nu numai că primesc cuvântul dumnezeiesc, ci au și toate condițiile prielnice care conlucrează pentru ca ei să rodească virtutea și să progreseze spre desăvârșire, însă și cel mai bun pământ poate să mai aibă prin el pietre și spini. Acestea însă nu biruie cu numărul în așa fel încât să înăbușe sămânța. Dimpotrivă, sămânța, crescând, anulează acțiunea acestora. Tot astfel și creștinii din această categorie nu sunt desigur cu totul lipsiți de scăderi, de rămășițe ale păcatului, dar aceste scăderi nu predomină și nu stăpânesc în sufletele lor. În felul acesta se explică de ce Domnul a zis că ei primesc cuvântul „cu inimă bună”. Este sigur că numai cuvântul lui Dumnezeu poate să facă inimile bune. Mai înainte de a interveni cuvântul lui Dumnezeu, mai înainte ca oamenii să se întoarcă spre Dumnezeu și să se nască a doua oară prin harul Sfântului Duh, nu este cu puțință ca inimile lor să fie bune, slobode de vinovăția păcatului, de răutate și de scăderi. Inimile pot însă să aibă dispoziții pentru a primi adevărul și să fie primitoare pentru însușirea adevărului Evangheliei. Sunt unele suflete sincere, gata să creadă și să se alipească de Hristos de îndată ce cuvântul lui Dumnezeu le descoperă pe Domnul. Ele urmează cu statornicie și cu lepădare de sine calea virtuții de aici înainte. Astfel de exemple de oameni, care trăiau în păcat din pricina

neștiinței, dar aveau o pregătire bună și au primit cu râvnă adevărul, când l-au auzit, au mers pe calea virtuții, fără să se mai întoarcă. Sfânta Scriptură ne pune înaintea multor (Corneliu, Lidia, famenul reginei Candachia), dar cele mai multe exemple le dă istoria Bisericii. Și acum să cercetăm mai amănunțit în ce fel caracterizează Domnul pe creștinii din această categorie, ca să-i cunoaștem mai bine și să-i urmăm.

Ascultători înțelepți

„*Auzind cuvântul îl primesc*”, adică îl înțeleg. Ei înțeleg nu numai sensul cuvintelor, ci și interesul pe care îl au ei să asculte cuvântul; înțeleg folosul pe care îl pot câștiga din ascultarea cuvântului dumnezeiesc, precum un lucrător bun ori un negustor treaz caută să afle ce fel de muncă sau ce fel de afacere ar putea să-i aducă un câștig sigur. Într-adevăr este un meșteșug adevărat, o știință, un negoț reductibil rentabil, în faptul că ascultătorul ori cititorul cuvântului dumnezeiesc ajunge să înțeleagă clar tot folosul pe care Dumnezeu i-l oferă, prin aceste cuvinte. Fiindcă sunt mulți care nu înțeleg că orice cuvânt al lui Dumnezeu a fost spus despre ei și cu privire la ei. Și de aceea, după ce au ascultat o predică, îi auzi spunând: „*Bine le-a mai spus-o predicatorul*”, în loc să zică: „*Bine ne-a spus predicatorul!*”.

Mai cu seamă în aceasta constă adevărata înțelepciune și trezvie. Adică să înțeleagă omul care este lucrul care îl va face cu adevărat fericit. Mulți admiră pe aceia care reușesc să câștige în întreceri lumești și în alergările vieții. Îți spun: „*Ce om treaz și cât este de deosebit de norocos!*” Totuși această trezvie, care se aplică numai la obiecte pieritoare și vrednice de dispreț, cum sunt toate ale lumii acesteia, este o trezvie neînțeleaptă. Adevărata înțelepciune și trezvie este aceea care știe să descopere omului drumul fericirii adevărate și veșnice. Iar această fericire i-o poate da numai cuvântul lui Dumnezeu, care lucrează în om evlavie, „*având făgăduința vieții de acum și a celei viitoare*” (1 Tim 4, 8).

Ascultători rodnici

„*Auzind cuvântul, îl primesc și aduc rod*”, zice Domnul. Nu numai că îl înțeleg, dar îl și primesc și îl țin bine, ca să nu le scape. Nu-l lasă să le scape prin neglijență. Nu îngăduie Satanei să li-l ia, prin gândurile de necredință. Necazul nu este în stare să nimicească înrăurirea cuvântului. Cuvântul devine hrană dătătoare de viață și nelipsită a sufletelor lor. Ca dovadă, în ei cuvântul rodește. Ce fel de roade aduce? Grâul, când este semănat în pământ bun, ce rod dă, decât tot grâu bun? Așadar, cuvântul lui Dumnezeu, când este semănat în sufletele bune, ce va produce altceva, decât numai gânduri dumnezeiești, sentimente dumnezeiești, cuvinte plăcute lui Dumnezeu și fapte și virtuți și însușiri, pe măsura acelor, pe care le-a avut semănătorul cel bun, Hristos, când trăia pe pământ? Creștinii de acest fel, luminați de cuvântul lui Dumnezeu, pe care l-au primit și l-au ținut în ei cu nădejde, întăriți de harul lui Dumnezeu, care urmează cuvântul Lui, rodesc gânduri, convingeri, viață, cuvinte și fapte sfinte.

Aduc rod în răbdare

Așa zice Domnul în continuare. Cuvintele „*în răbdare*” au un înțeles important. Precum pământul care este semănat nu-și dă rodul îndată, după o zi sau o săptămână, ci este nevoie de un timp și de osteneală, și de lucrări de multe feluri, tot astfel, ba încă cu mult mai mult, oamenii care primesc cuvântul semănat în inimile lor nu pot să se facă virtuoși și sfinți într-o clipită. Cu cât un lucru este mai mare și cu cât se va dovedi mai important, cu atât are nevoie de timp mai mult și de prelucrări mai felurite. Comparați zidirea unei colibe cu edificarea unui palat, ca să înțelegeți lucrul acesta. Puneți înainte că, în aceeași zi, se naște un copil și un pui de maimuță. Deoarece este o deosebire mare între om și maimuță, va fi deosebire și în evoluția lor. Atunci când mica maimuță va fi în stare să umble,

să-și găsească hrana și să-și îndeplineze toate nevoile, copilășul va fi încă în fașă, incapabil să-și vadă singur de cea mai mică nevoie a sa. El crește mult mai încet, deoarece este o faptură mai înaltă și mai desăvârșită. Și acum, fiindcă purificarea și desăvârșirea sufletului, pe care o lucrează cuvântul lui Dumnezeu, este o lucrare mare și înaltă – ce zic, este cea mai înaltă din toate lucrările care se fac pe pământ – de aceea ea trebuie să se facă întru răbdare. Adică, în vreme îndelungată, cu multe piedici, pe care creștinul trebuie să le biruie cu o răbdare statornică și neclintită, prin mijlocirea meditației, a lucrării și a exercitării în virtute. Este adevărat că Dumnezeu ajută pe cei ce voiesc să se facă adevărați creștini, și fără ajutorul lui Dumnezeu este cu neputință să ajungă cineva creștin adevărat. Totuși, rodnicia lor în virtute atârână de lucrarea lor răbdătoare, de statornicia lor, care nu se deznădăduiește, ci rabdă.

Rodesc cantități diferite

Totuși, cu toate strădaniile lor răbdătoare, nu toți aduc același rod. „Unul face o sută, altul șaiszeci, altul treizeci”. Așadar sunt trepte deosebite de virtute, unii au mai multe și mai mari fapte de sfințenie și de virtute, alții le au mai mici. Însă este evident că toți se luptă să ajungă la treapta cea mai înaltă, însă unii au o fire excepțională și izbutesc, prin grija și prin hărnicia lor cea neabătută, să se înalțe și să se facă un Pavel, un Atanasie, un Vasile, un Gură de Aur. Dar nici noi să nu ne deznădăduim, iubite cititor. Dacă suntem suflete drepte și sincere, dacă ascultăm și primim cu bucurie cuvântul lui Dumnezeu, nu ca pe o audiție de distracție, ci ca pe o hrană a sufletului nostru, dacă ne silim să aducem rod fie și treizeci la sută, să fim siguri că harul dumnezeiesc ne va mântui. Căci zice Sfântul Ioan Gură de Aur: *„Aici se arată marea iubire a lui Dumnezeu. El nu cere de la toți aceeași măsură de virtute, ci primește bucuroși pe cei dintâi, nu alungă pe cei de al doilea, dar le dă loc și celor de al treilea. Deci și tu, dacă nu poți să trăiești în feciorie, căsătorește-te, dar nu duce o viață desfrânată în*

căsătorie, ci una cinstită și cumpătată; dacă nu poți să te desfaci de averea ta și să o împărți altora, totuși dă o parte mică din prisos. Dacă nu poți să duci sarcina întreagă a sărăciei, împarte cu Hristos toate câte le ai. Hristos te va face moștenitor al cerurilor, iar tu te codești să-I dai niște lucruri materiale și pământești?” Așadar, fericiți sunt ascultătorii rodnici din această ultimă categorie, care aud cuvântul lui Dumnezeu și îl păzesc pe el.

Preschimbarea pământului neroditor în pământ roditor

Desigur, noi dorim ca fiecare cititor, în mâinile căruia se va afla cartea aceasta, să fie din ceata acelor creștini, care aud cuvântul lui Dumnezeu, îl împlinesc pe el și aduc rod: viață îmbunătățită și sfântă. Dar se poate întâmpla să se afle cartea aceasta și în mâna cititorilor care până acum au auzit cuvântul lui Dumnezeu cu indiferență și au lăsat sufletul lor să se usuce și să fie călcat de păcat. Ori au schiopătat în necazurile și ispitele vieții și s-au îndepărtat de Hristos. Ori au înăbușit orice înrăurire a cuvântului dumnezeiesc, în mijlocul grijilor vieții, în amăgirea bogăției și în plăceri. Așadar, ei ce gândesc acum? Să rămână în starea aceasta? Să meargă definitiv spre pierzanie?

Să nu fie! Dar acum ne vor întreba: este vreun mod ca să se poată preschimba pământul lor și să devină pământ bun, să devină creștini buni, care să rodească virtutea? Desigur este. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „*Printre oameni este cu puțință ca piatra să devină pământ gras și roditor; și calea să nu mai fie călcată de trecători, ci să devină un pământ gras; este cu puțință să piară spinii, așa încât sămânța să aibă deplină libertate să se dezvolte. Oacă acest lucru n-ar fi fost cu puțință, Dumnezeu n-ar fi semănat sămânța cuvântului Său. Dacă nu se schimbă toți, acest lucru nu se datorează faptului că ar fi cu neputință schimbarea, ci se datorează oamenilor, care nu vor să se schimbe. Așadar, acum vom explica această chestiune, de foarte mare importanță*”.

Schimbarea pământului călcat în picioare

Deși această porțiune de pământ a fost călcată în picioare, de ce a devenit un drum uscat, cu totul neprielnic semănăturii și rodirii? Este foarte simplu: fiindcă a fost lăsată neîngrădită și au putut să treacă peste ea cu ușurință oameni, animale, poveri. Și din ce pricină sufletele, care se aseamănă cu pământul călcat în picioare, s-au uscat, încât aud cuvântul lui Dumnezeu cu indiferență, nesimțire și necredință? Tot din același motiv: fiindcă au rămas fără nicio îngrădire în suflet și în simțiri. Limba le-a fost slobodă să vorbească orice zădărnice, murdărie, ocară și hulă. Ochii lor s-au făcut ca niște uși deschise, prin care a intrat fără nicio piedică tot valul de pofte nelegiuite. Urechile și toate celelalte simțuri ale trupului, precum și puterile sufletului, au primit în ele tot păcatul și toată vina. Ba mai mult, sufletul a fost lipsit de toată educația și împodobirea creștinească. Și de aceea s-a uscat și s-a întunecat, cufundându-se în egoism și păcat, încât nici nu înțelege, nici nu prețuiește cuvântul lui Dumnezeu.

În ce fel sufletul acesta poate să se preschimbe și să devină bun și virtuos? Acest lucru ni-l va arăta pământul cu care este asemănat, pământul călcat în picioare. Agricultorul, ca să facă dintr-un astfel de loc unul bun și roditor, mai întâi îl sapă adânc, îl răstoarnă, apoi îl îngrașă și îl lucrează bine, iar atunci desigur se va face un pământ roditor.

Și creștinul de acest fel trebuie mai întâi să-și pună îngrădire, prin pocăință și mărturisire, să întrerupă orice legătură cu viața sa de dinainte, cea păcătoasă și nelegiuită. Să se îngrădească la furt, la nedreptate și la dorința de avere. Să-și pună gardul atenției la ochi și la toate simțurile, prin care intră păcatul în suflet. Trebuie apoi să-și sape adânc sufletul uscat, adică să-și zdrobească egoismul și să se smerească. Mai trebuie să-și plugărească bine sufletul. Rugăciunea deasă, participarea la slujbe, Sfânta împărtășanie, ascultarea și citirea cuvântului dumnezeiesc, toate acestea

sunt mijloace de prelucrare, cu ajutorul cărora harul lui Dumnezeu va preschimba sufletul uscat în pământ bun, care va odrăsli florile pomului virtuții și al sfințeniei cu roade dulci.

Preschimbarea pământului pietros

De ce s-a uscat sămânța în acest pământ, după ce a răsărit? Fiindcă sub suprafața pământului erau pietre uscate și de nestrăbătut. Și de ce sufletele asemănătoare cu acest pământ rămân fără rod? Fiindcă ascund în ele mase de piatră ale patimilor și ale scăderilor. Singurul sol în care cuvântul lui Dumnezeu se simte bine este credința. Dar deoarece creștinii aceștia sunt puțini la credință și mici la suflet, ei șchiopătă și mor duhovnicește la cea dintâi piedică.

Totuși, și ei pot să se preschimbe, ca și pământul cel pietros. Cei ce locuiesc la țară, într-un mediu agricol, știu în ce fel desțelenește agricultorul locul de țelină sau cel pietros. El sapă adânc și scoate pietrele, pe care le așază în grămezi mari, în afara ogorului. Lucrează bine locul, îl adapă și astfel îl face roditor. Așadar, trebuie să înlăturăm din suflet stâncile patimilor și ale scăderilor. Frate creștine, să știi că lucrul acesta este cu puțință. În agricultură, când locul este foarte pietros, câteodată nu se poate lucra. Dar sufletul poate fi schimbat. Este suficient ca tu să vrei; atunci marele agricultor al sufletelor, Hristos, ia asupra-I să te scape de toate greșelile tale. Și Lui nimic nu-i este cu neputință. El te va face creștin credincios, statornic, roditor; este de ajuns să vrei și să-ți predai ființa toată lui Hristos, să-I încredințezi viața ta, să I te supui, ca să te facă „plin de roadele dreptății” (Flp 1, 11). Ca pildă atâția și atâția oameni „sloboziți de păcat, robi lui Dumnezeu, având rodul lor în sfințenie, iar sfârșitul lor viață veșnică” (Rm 6, 22). Ai în fața ta multe pilde de astfel de oameni, care s-au schimbat. Hotărăște-te și tu cu îndrăzneală să te predai lui Hristos, ca să te slobozească de patimile păcatului și să te facă pământ bun.

Schimbarea ogorului plin de spini

Am spus, mai sus, care sunt spinii care nimicesc influența cuvântului dumnezeiesc în sufletul creștinilor. Și se înțelege ușor că, dacă spinii sunt înlăturați, pământul acesta devine prielnic și roditor. Așa este, frate creștine. Trebuie să smulgi din suflet acea grijă chinuitoare pentru lucrările vieții acesteia, care are în vedere numai trupul și viața de aici de pe pământ, să te gândești că nu ești numai trup. Trupul de altfel este trecător și mâine va zăcea mort în mormânt. Tu ai și un suflet nemuritor, neasemănat mai înalt și mai de preț decât trupul. Îngrijește-te așadar de sufletul tău, lăsând în seama lui Dumnezeu întreținerea trupului, și vei vedea că ai dezlădăcinat acum acel spin îngrozitor al grijilor chinuitoare și ai câștigat liniște și ți-ai asigurat viitorul.

Trebuie să dezlădăcinezi spinul amăgitor al bogăției. Vei reuși s-o faci dacă nu-ți vei mai pune nădejdea în bogăția cea stricăcioasă și zadarnică, dacă îți vei propune să-ți câștigi un alt fel de bogăție și comoară: comoara virtuții, care nu pierie niciodată. Ascultă ce îți spune Dumnezeu, prin Sfântul Apostol Pavel. Și trebuie să știi că Dumnezeu este cel mai bun iconom, care știe mai bine decât oricare iconom înțelept de pe pământ, cum să te facă bogat și fericit cu o bogăție și fericire adevărată. Așadar, prin Pavel, Dumnezeu îți spune să nu te înalți cu cugetul, să nu nădăjduiești în bogăție, care este un lucru nestatic și nesigur, și să nădăjduiești în Dumnezeu cel veșnic, care poate să-ți dea stăpânirea tuturor bunătăților. Să te îmbogățești în fapte bune, să-ți dai cu ușurință banii altora, adunându-ți pentru tine o comoară asigurată în viitor, ca să dobândești viața veșnică cea nepieritoare și adevărată (1 *Tim* 6, 17-19).

Trebuie să dezlădăcinezi spinii cei otrăviți ai plăcerilor. Căci rodul acestor spini, deși pare dulce când îl guști prima oară, are veninul în el. Acest venin îți va strica avutul, sănătatea și pacea sufletului. Gândește-te că sunt alte plăceri și desfătări neasemănat mai înalte, pe care nu

le-au experimentat cei ce se bălăcesc în pornirile și plăcerile trupești. Râvna către cuvântul lui Dumnezeu, către virtute, către datorie, aduce desfătare, bucurie și pace, pe care cei mai mari bogătași și demnitari ai lumii nu le-au cunoscut. Dacă îți întorci dorul și dorințele tale spre ele, vei fi un creștin bun, aducând „rod în toată fapta bună și sporind în cunoștința de Dumnezeu” (Col 1, 10). În sfârșit, trebuie să adăugăm că acele suflete binecuvântate, care se aseamănă cu pământul cel bun, nu trebuie să înceteze lucrarea, odihnindu-se în rodul lor de astăzi. Este atât de ușor să-ți pierzi rodul și să rămâi fără rod! Întrucât și acest fel de oameni trăiesc în lume, întâmpină piedici, trebuie să facă față primejdiilor, să se apere de dușmanii care ar fi în stare să le răpească roadele. De aceea, Domnul zice că ei trebuie să aducă roade în răbdare, adică să rodească mereu, nu numai o dată. Să nu șchiopăteze nicio clipă în fața primejdiei, de orice fel ar fi, care i s-ar ivi în viața lor creștinească; să întâmpine cu răbdare și înfrânare toate împrejurările potrivnice ale vieții. Ba mai mult, să reînnoiască mereu, printr-o cultivare sistematică a sufletului lor, râvna și îndrăzneala, ca să înainteze spre desăvârșirea creștină. Așa încât, acela care astăzi a rodit treizeci la sută, mâine să rodească șazeci, o sută și așa mai departe.

Este sigur că în cele două cazuri din urmă, ca să se schimbe un pământ spinos de tot și uscat, într-unul roditor, e nevoie de osteneli, de lupte și de sudori. Dar dacă un agricultor se ostenește atât de mult până să-și recolteze grâul, deși câte-o dată, cu toate ostenelile lui, nu recoltează nimic, oare poate fi vreo șovăială pentru niște osteneli care să rodească virtutea și să-ți asigure fericirea veșnică?

Cititorule! După ce Domnul și-a sfârșit minunata parabolă cu semănătorul, „a strigat”, adică a zis cu o voce puternică și ridicată; căci ceea ce avea să spună în continuare, era atât de important, încât vocea Lui trebuia să ajungă până la noi, cei de astăzi, și până la cei din sfârșitul veacurilor. Dar ce a strigat? „Cel ce are urechi de auzit, să audă”. Să audă adică cuvintele Mele.

Desigur, niciun om care are auzul sănătos nu-și întrebuințează urechile decât la auzit. Și de aceea această poruncă a Domnului parcă e

oarecum de prisos. Și totuși este plină de adevăr. Căci, din nefericire, mulți oameni au urechi, dar nu le întrebuințează la ascultarea glasului lui Dumnezeu, căci doar pentru asta ne-a dat Dumnezeu urechile. Ei ascultă orice altă voce și alt sunet de pe pământ, dar nu aud vocile din aer. Auzul nu este folositor omului, dacă nu ascultă cuvântul lui Dumnezeu. Ascultarea unei melodii, a unei simfonii, a unui muzicant artist, ascultarea unui orator vestit, nu poate fi nici cum asemănată cu ascultarea armoniei cerești a cuvântului lui Dumnezeu. Ascultarea comunicărilor celor mai importante, ale informațiilor celor mai prețioase, nu poate fi asemănată cu ascultarea cuvântului lui Dumnezeu. Căci acest cuvânt ne împărtășește cunoștința cea mai înaltă cu putință. Și nicio informație nu poate să aducă atâta bucurie, câtă ne aduce buna vestire a celei mai înalte bucurii, pe care ne-o dau cuvintele lui Dumnezeu.

Vai! Nu sunt potrivite să audă cuvintele lui Dumnezeu niște urechi, care se grăbesc să asculte zgomotele pământului, să audă nebulii, glume deșuchate, cuvinte rușinoase, osândiri, minciuni, clevetiri! Și te întreb eu, cititorule: oamenii aceștia au oare urechi? Și deoarece le întrebuințează în astfel de scopuri, n-ar fi mai bine să nu aibă urechi de loc? Pentru acest motiv spune Domnul: „*Cel ce are urechi de auzit...*”. El vrea să-i spună omului că urechile lui sunt stricate, că le-a făcut rele. Întrucât nu le întrebuințează, ca să audă cu ele cuvântul dumnezeiesc. Întrucât omul nu-și deschide urechile sufletului său ca să intre în ele Cuvântul; întrucât omul nu vrea să-și formeze o minte duhovnicească, spre a primi cuvintele dumnezeiești, și o voință tare, care să le împlinească, și o dragoste către Dumnezeu și către bunățile Sale, omul nu are urechi.

Așadar, trebuie neapărat să dobândim urechile cele lăuntrice și adânci ale sufletului. Căci precum sămânța de grâu ajunge la seceriș, tot astfel și sămânța cuvântului va ajunge desigur la un seceriș. Atunci Dumnezeu, după cum însuși afirmă, „*va curăți aria Sa și își va aduna grâul în jintiță, iar pleava, o va arde în focul nestins*” (Mt 3, 12). Va curăți, zice, aria Sa. Și cei ce au întrebuințat urechile lor spre mântuire,

ca să se facă oameni evlavioși și virtuoși, se vor învrednici să șadă în împărăția lui Dumnezeu. Iar cei ce au rămas surzi la suflet, fără pocăință, uscați, neschimbați, vor fi aruncați în foc, iar focul este nestins!

PARABOLA NEGHINEI

(Mt 13, 24-30, 36-43)

Domnul a spus parabola neghinei îndată după parabola Semănătorului. Și de aceea, evanghelistul începe așa: „*Altă pildă le-a pus lor înainte, zicând...*”. Adică le-a dat o altă învățătură prin pilde, în felul următor:

„Asemenea este împărăția cerurilor omului care a semănat sămânță bună în țarina sa; dar pe când oamenii dormeau, a venit vrăjmașul lui și a semănat neghină printre grâu și s-a dus. Iar dacă a crescut paiul și a făcut roade, atunci s-a arătat și neghina. Venind slugile stăpânului casei, i-au zis: Doamne, oare n-ai semănat Tu sămânță bună în țarina Ta? De unde are dar neghina? Iar El le-a răspuns: un om vrăjmaș a făcut aceasta. Slugile i-au zis: deci voiești să ne ducem și s-o plivim? El însă a zis: nu, ca nu cumva plivind neghina să smulgeți și grâul odată cu ea. Lăsați-le pe amândouă să crească împreună, până la seceriș. Și în vremea secerișului, voi zice secerătorilor: pliviți mai întâi neghina și legați-o în snopi, ca s-o ardem. Iar grâul adunați-l în jitița Mea” (v. 24-30).

Domnul a spus această parabolă, precum și cea cu năvodul, cu scopul ca să arate de unde vine starea materială și sufletească a acelor

oameni, la care cuvântul lui Dumnezeu rămâne fără rod. A vrut să arate, de ce astfel de oameni mai rămân în împărăția cea cerească de pe pământ, adică în Biserica lui Hristos, amestecați printre creștini buni și adevărați. Și la sfârșit a vrut să dovedească limpede că în chip sigur va veni o vreme în care se va face o despărțire desăvârșită și veșnică între creștinii cei adevărați și cei falși; între păstorii și învățătorii cei adevărați ai Bisericii, și cei mincinoși,eretici și năimiți.

Rugămintea ucenicilor

După aceea, lăsând mulțimile, Iisus a intrat în casă. Și s-au apropiat de El ucenicii Lui zicând: „*Lămurește-ne pilda cu neghina din țarină*” (v. 36). Mai întâi trebuie să remarcăm că Domnul „*a lăsat mulțimile*”. Mulțimea, după ce ascultase pildele, s-a întors pe la casele și pe la munca fiecăruia, fără să se facă mai înțeleaptă. Oamenii au dus cu ei numai sunetul cuvintelor, și nimic mai mult. Este un lucru foarte trist ca ascultătorii cuvântului divin, pe care atunci l-au auzit de la Însuși Domnul, iar de atunci înapoi de la propovăduitorii sfinți, să plece ducând cu ei numai sunetul plăcut al cuvintelor harului, nu și lucrarea suflătească a harului.

Așadar, după ce Domnul a lăsat mulțimile, S-a dus în casă, nu atât ca să Se odihnească de osteneala cuvântării învățătoare, pe care o făcea neconținut, cât spre a afla prilej să tâlcuiască ucenicilor, îndeosebi, înțelesul pildei. Fiindcă ucenicii erau sufletele în care cuvântul harului trebuia să lucreze lucrul mântuirii pentru ei și pentru mulți. Și iată, ucenicii se folosesc imediat de prilej. Ei se apropie de Domnul, zicând: „*Tâlcuieste-ne înțelesul pildei cu neghina din țarină*”. În aceasta constă adevărata fire bună, minunata predispoziție. Căci admirăm trezvia și predispozițiile sufletului acelor oameni care își dau seama de prilejurile bune, folosindu-se îndată de ele, ca să câștige bani, să intre în slujbe, să dobândească toate acele lucruri pe care le socotesc ei importante. Dar, dragii mei, cei cu adevărat înțelepți sunt mai cu seamă aceia care folosesc orice prilej ca să învețe de la Hristos modul

și metoda cu care pot dobândi adevărata fericire, precum au făcut și ucenicii. Ei vor dobândi slava și fericirea pe care o au acum în ceruri ucenicii Domnului. În special, această întrebare a ucenicilor ne dă și următoarea învățătură foarte însemnată. Adeseori noi pierdem prilejul de a auzi o predică de învățătură, de a face o lectură folositoare, de a discuta chestiuni de interes sufletesc, dacă, imediat după ce terminăm aceste ocupații, ne măcinăm în chestiuni zadarnice și în conversații nefolositoare. De aceea, după ce am auzit sau am citit ceva de mare folos sufletesc, trebuie să ne îngrijim bine, ca să întipărim cât mai adânc în suflet lucrul învățat. Și ni se va întipări învățătura în minte, dacă o repetăm des în gând și ne gândim la ea singuri, sau dacă o cercetăm cu prieteni de un gând cu noi, ca să ne ajutăm unii pe alții, să o înțelegem cât mai desăvârșit. Așa au făcut și ucenicii, căutând să înțeleagă bine sensul celor auzite de ei.

„Tâlcuiește-ne pilda neghinei din țarină”

Iată rugămintea pe care ucenicii o adresează Domnului. Cum să nu-i admirăm iarăși? Prin aceste cuvinte își mărturisesc cu sinceritate neștiința lor. Nu se codesc să mărturisească pe față că nu au înțeles cele auzite, în opoziție cu mulți creștini de astăzi, care cred că știu toate și nu mai au nevoie să învețe nimic. Este foarte trist acest lucru. Dacă întrebi pe vreunul din aceștia despre chestiuni de drept, de mecanică, de chimie, îți mărturisește neștiința și gata să asculte informația pe care i-o dai, dacă ești mai competent decât el. Dar când este vorba de chestiuni religioase, de învățătura Evangheliei, cea adâncă în înțelepciune, ei zic: „Acestea le știu pe toate”, deși nu le știu deloc. „Ce să ascultăm la predică? Astea le știm noi mai bine!” Acesta este răspunsul obișnuit, când chemăm pe cineva la o slujbă bisericească sau la vreo predică. „Cartea este de religie? Bine, dar astea le știu de la bunica mea. Ce trebuie să le mai citesc?”, și totuși este limpede că nu știu nimic. Aceasta o fac, nu numai oamenii de jos, ci și cei culți, care în chestiunile teologice și religioase sunt la același nivel cu poporul

neștiutor de carte. Căci având ei ideea preconcepută că „acestea le știu ei bine” și că acestea sunt ocupații nesperioase, au o indiferență în privința mântuirii. Cu egoismul lor și cu trufia, care nu-i lasă să învețe de la alții, n-au vrut niciodată, nici să ducă, nici să citească ceva cu privire la mântuire. Este dureros și trist acest fenomen, printre creștinii de acest fel. Dar, ȋmpotrivă, cei ce își recunosc neputința lor și caută să învețe, precum au făcut ucenicii lui Hristos în această ȋmprejurare, aceia foarte curând vor fi învățați de Dumnezeu, precum au fost și ucenicii.

Răspunsul Domnului

Și iată, Domnul, căruia îi plac atât de mult astfel de rugăminți, răspunde și tâlcuiește parabola.

Semănătorul cel bun

„Iar El răspunzându-le a zis: cel ce a semănat sămânță bună este Fiul Omului” (v. 37). Cine este însă acel fiu al omului, care seamănă sămânța cea bună în ogorul său? Cine altul, decât însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, cel ce s-a făcut și fiu al omului, unindu-și dumnezeirea cu firea omenească. El s-a făcut om, ca să semene binecuvântarea sa cea îmbelșugată printre oameni. El este și proprietarul ogorului, și tot El este și semănător. El a semănat și mereu seamănă daruri și haruri. Toată frumusețea și bunătatea din lume, El o seamănă, El o face să crească, El o păzește. De la El vine „Toată darea cea bună și tot darul cel desăvârșit” (Iac 1, 17). El seamănă cuvintele adevărului. El ȋmparte harul sufletelor omenești, le cheamă la mântuire și tot El povățuiește pe cei ce vor să vină spre sfințenie. El inspiră ideile și gândurile bune, dorurile înalte, tot ceea ce este nobil și bun vine de la El. El dă oamenilor toate bunurile materiale. „Descide mâna Sa și umple tot ce-i viu de bunăvoință” și seamănă din belșug. Când vedem că unii oameni sunt binefăcatori și lucrează binele pentru noi, când vedem în sfânta biserică păstori buni, care se ostenesc în

turma lui Hristos sau avem în stat conducători buni sau oameni de știință care fac bine prin descoperirile lor, ei nu sunt altceva decât niște unelte ale lui Hristos, fie că știu acest lucru, fie că nu. Poate că ei nici nu-și dau seama de asta. Dar printr-înșii, Hristos seamănă binele și călăuzește universul spre scopul știut numai de El. Munca lor, a tuturor acestora, nu poate să dea rod și să aibă rezultate bune, dacă Hristos nu sporește rodnicia lor. Dumnezeuiescul Pavel zice: *„Eu am sădit, Apolo a udat, dar Dumnezeu a făcut să crească; astfel încât sădătorul și cel ce a udat nu sunt nimic, ci numai Dumnezeu cel ce a făcut să crească”* (1 Co 3, 6-7). Deci ce este Pavel, ce este Apolo, decât numai niște slujitori al lui Dumnezeu, prin care voi ați crezut, fiecare cum v-a dat Domnul să credeți? Vom vedea în continuare de ce fel de sămânță este vorba în această parabolă.

Ogorul și sămânța cea bună

„Ogorul este lumea” (v. 38). Lumea, omenirea, este ogorul Domnului, dinainte menit să aducă roade bune. Dar este foarte trist că de multe ori acest ogor rodește spini și măracini. Însă în special ogorul Domnului închipuiește aici Biserica lui Hristos, care nu se mărginește la hotarele unui stat sau două, ci se întinde în toată lumea. Biserica este ogorul propriu al Domnului și de aceea El se îngrijește să semene în ea numai semințe bune. *„Iar sămânța cea bună sunt fiii Împărăției”*. Sămânța cea bună sunt următorii cei adevărați și aleși ai lui Hristos. Aceștia nu numai că poartă numele de creștini, ci trăiesc și Viață cu adevărat creștinească, mărturisind pe Hristos cu fapta și cu vorba. Cu toate că sunt răspândiți pretutindeni, aceștia sunt uniți prin dragoste întreolaltă și s-au făcut un trup prin credința lor cea vie: trupul cel tainic al lui Hristos. Așadar, ei sunt sămânța cea bună de la care lumea așteaptă roadele cele dulci și bune. Mult bine rodește pe pământ această categorie de oameni, prin harul lui Hristos.

Neghinele

„Iar neghinele sunt fiii celui viclean” (v. 38). Neghinele sunt oamenii asemănători cu diavolul. Originea și proveniența caracterului celor răi, a ereticilor, care răstoarnă adevărul, a ipocriților, a avarilor, a păcătoșilor și a stricaților este de la vicleanul. Ei sunt fiii celui viclean, zice Domnul. Desigur ei nu vor să recunoască cum că se pogoară din cel viclean, nu le place să fie numiți fiii diavolului, ci socotesc o ocară când sunt numiți așa, o ocară pentru care sunt gata să facă orice rău. Însă, ce folos? În sufletele lor, ei au întipărit chipul diavolului; doresc întotdeauna tot ce e rău, rușinos, stricat, ca și tatăl lor; săvârșesc toate păcatele, abaterile și nebuniile, pe care le învață de la tatăl lor. Sunt *„fiii neascultării, întru care lucrează duhul vicleaniei”*, precum spune dumnezeiescul Pavel (Ef2, 2). Domnul afirmă pe față despre farisei: *„voi sunteți din tatăl vostru diavolul, și vreți să faceți poftele tatălui vostru”* (In 8, 44). Așadar, acestea sunt neghinele din ogor, uneltele răutății și ale smintelilor din Biserică. Precum neghina este o plantă nefolositoare și netrebnică, care vatămă grâul, a cărui dezvoltare o împiedică și în același timp este primejdioasă pentru sănătatea omului, dacă o mănâncă amestecată în pâine, tot astfel și fiii diavolului, care sunt în lume. Luați în sine, sunt nefolositori și netrebnici pentru alții, însă sunt și foarte vătămători: adevărate ispite pentru cei buni, prigonitori ai celor aleși și sfinți. Cresc în același ogor neghinele cu grâul, au o formă exterioară asemănătoare, dar sunt foarte păgubitoare. Tot așa și oamenii răi: trăiesc în aceeași societate cu cei buni, au înfățișarea exterioară de om, adesea se prefac cu îndemânare că sunt buni, și totuși sunt fii și asemănări ale diavolului. În special despre eretici, sfântul Ioan Gură de Aur spune că: *„Este una din multele metode ale Satanei, să vopsească rătăcirea și pe cei rătăciți cu așa culori, ca să pară întocmai la fel cu adevărul; și astfel să amăgească și apoi să răpească mai ușor pe cei amăgiți”*. Iată de ce și Domnul îi numește pe aceștia neghine, căci ele la aparență seamănă cu grâul.

Semănătorul de neghine

„Iar vrăjmașul care a semănat neghina este diavolul”. Cine altul ar fi putut să semene neghină, fără numai vrăjmașul cel neîmpăcat al omului? Din clipa în care el a devenit un duh rău, el și cei ce i se supun și îi aparțin nu au avut altă lucrare în lume, decât să semene neghină. Adică să împrăstie rătăcirea, răutatea și păcatul, să se împotrivească lucrării lui Hristos și sfințirii sufletelor omenești. Cea dintâi semănătură a vrăjmașului a fost să pomenească la păcat pe cei întâi zidiți. Și prima neghină, pe care a sădit-o în Biserica formată din Hristos și ucenicii Săi, a fost Iuda.

Luați aminte acum la parabolă

1. Mai întâi că *„vrăjmașii Lui (ai lui Hristos) au venit și au semănat neghină prin grâu, în timp ce oamenii dormeau”* (v. 25). Unii vor zice că Domnul a spus acest lucru – că Satana a semănat neghină în timp ce păzitorii ogorului dormeau – numai așa, pentru frumusețea pildii. Căci niciun om nu poate să împiedice deplin ca neghina să fie semănată, deoarece nimeni nu cunoaște firea lăuntrică a unui alt om. Dar este foarte adevărat că Satana știe să se folosească de toate prilejurile favorabile lui, ca să semene răul. Când cei ce pot împiedica lucrarea cea rea a diavolului sunt neglijenți sau adormiți, atunci el stârnește ereziile și smintelile în Biserică. Când fiecare dintre noi creștinii suntem fără grijă, trândavi sau nebăgători de seamă, atunci diavolul vâra în sufletul nostru păcatul. Când lipsește cunoașterea lui Dumnezeu și domnește întunericul necunoaștinței, atunci vine și Satana, cu ideile lui preconcepute și cu superstiția. În timpul nopții, hoții și rău-facătorii încearcă să-și facă treburile lor, căci atunci oamenii cinstiți și muncitori, osteniți de lucrul lor, dorm. În timpul nopții, noapte de neștiință și de păcat, în timpul somnului conștiinței, Satana încearcă să afle prilej potrivit pentru lucrarea lui în sufletul omului. Avem experiența acestui fapt, foarte amară, ca popor, și ca persoană.

Ca popor, am avut vremuri întunecate, de robie, în timpul cărora era oprită cunoașterea legii lui Dumnezeu pentru creștini. Și de aceea, din nefericire, mai durează până astăzi întunericul neștiinței. Iar din experiență personală știm bine că orice patimă și orice păcat în care ne-a aruncat Satana l-am săvârșit în clipe de neștiință și în ceasuri de nebăgare de seamă. Așadar, să luăm aminte cu trezvie! Dar, în același timp, să avem grijă de a ne lumina și de a lumina și pe alții cu lumina cea dumnezeiască a Evangheliei, ca să izgonim astfel întunericul neștiinței și să împiedicăm, pe cât e cu putință, semănarea neghinei celei rele a Satanei.

2. În al doilea rând, vedem că vrăjmașul, după ce a semănat neghina, „s-a dus”. După ce a semănat răul, Satana fuge, are grijă mare să rămână ascuns și necunoscut. Căci el reușește cel mai bine în lucrarea sa cea rea, dacă rămâne nevăzut. De aceea el lucrează în alții cu răbdare ideea și convingerea că nici nu este niciun drac. Or, astăzi această idee circulă în cercuri tot mai largi! Și dacă le spui de Satana, ești socotit un retrograd, un înapoiat, un om cu concepții medievale. Dar cei care cred că Satana este o sperietoare fără consistență și fără existență reală ajung prada lui sigură, fiind prinși cu mare ușurință în mrejele lui. Observați viața unor astfel de oameni, și veți vedea; rezultatele convingerii, pe care le-a format-o dracul despre inexistența lui. Iar altora li se arată Satana „*preschimb*at în *înger al luminii*”, precum zice Pavel (2 Co 11, 14), ca să-i ducă mai ușor în rătăcire. Ca atare, rătăcește și mână pe atâția și atâția oameni, prin spiritism, prin profeții, prin diferite vrăjitorii și descânțece. Pe câți n-am auzit spunând așa: „Cum se poate să vorbească duhurile rele în timpul ședințelor de spiritism, pe câtă vreme ne spun cuvinte evlavioase, cuvintele sfintei Scripturi, ca și cum ne-ar vorbi însuși Ioan Gură de Aur sau Marele Vasile?”. Alții zic: „Ghicitoarea aceasta când face descânțecul ei, spune și rugăciuni”. Așadar, toți aceștia nu pricep că Satana se ascunde și sub înfățișări de înger, numai să poată, în felul acesta, să-și câștige încrederea oamenilor și să arunce apoi pe victimele sale în rătăcire și în închinare de idoli.

„S-a dus” Satana, după ce a semănat neghină. Dar el face mai mult. El predă aceleași însușiri și uneltelor sale. Le învață să-și ascundă faptele, să șteargă orice urmă a purtării lor rele, să se prefacă, să se prezinte ca oamenii cei mai buni cu putință, schimbându-și mereu chipul, după împrejurări. Sfânta Scriptură zice: *„O astfel de cale este a femeii curve, oricât s-ar spăla, tot zice că nu s-a spălat”*. Femeia nerușinată și imorală întrebuițează adică aceeași metodă ca și Satana. Vrea să se înfățișeze în așa fel, încât oamenii să creadă că nu a făcut niciodată ceva rău.

3. În al treilea rând, *„neghina s-a arătat când grâul a răsărit și a legat rod”* (v. 26). Mai înainte, neghina nu se vedea deloc. Era asemănătoare cu grâul. Dar când grâul a răsărit și a legat spic, atunci s-a arătat și neghina. Același lucru se întâmplă și cu oamenii răufăcători și prefăcuți, cu sămânța Satanei. Ei rămân un timp ascunși și duc pe mulți în rătăcire. Dar oricum vine clipa în care vor fi dați pe față din pricina faptelor lor. Sfântul cu Gură de Aur zice: *„Asta fac și ereticii: la început stau ascunși în umbră. Dar când află prilej și le dă cineva voie să vorbească, atunci își revarsă veninul lor”*. Este cu neputință ca neghinele să rămână mereu ascunse. Va veni negreșit ziua, când cei cu fire de neghină vor fi dată pe față. Așadar, niciun prefăcut, niciun rău-făcător să nu se amăgească, socotind că va înșela pe alții mereu și că fapta lui cea rea va rămâne mereu ascunsă.

Însă cuvântul acesta al parabolei are și o altă aplicare. Se aplică și la neghinele răutății, pe care Satana le seamănă în sufletele noastre. Adică multe nedreptăți, răutăți și gâlcevi rămân o vreme ascunse în sufletele noastre, fără ca noi să bănuim măcar existența lor. Dar când vine un prilej favorabil, când urmează să facem fapte și roade de virtute, atunci se arată iar la suprafață și răutățile, împiedicându-ne și întunecându-ne într-o măsură primejdioasă.

4. În al patrulea rând, robii stăpânului, surprinși de arătarea neghinei prin grâu, s-au prezentat la Domnul lor și l-au întrebat: *„Doamne, oare n-ai semnat sămânță bună în țarina ta? Deci de unde are neghină?”* (v. 27). Nedumerirea robilor este la fel cu aceea pe care

o auzim adesea în zilele noastre: „Deoarece bunul Dumnezeu conduce lumea, cum de se întâmplă nedreptăți atât de mari, atâtea nelegiuiri? Cum de îngăduie El, ca niște oameni care ar trebui să fie la ocnă, să se înalțe, să se îmbogățească, ba adesea să conducă și popoare?...” Iar alții zic: „Cum îngăduie Hristos, în Biserica Sa, eretici și rătăciți, fățarnici și aducători de sminteli, nevrednici până și de numele de creștin?” Unii își exprimă nedumeririle lor, fiind de acum gata smintiți, iar alții sunt mâhniți de starea aceasta. Căci în ogorul în care ar fi trebuit să crească numai grâu bun și curat se arată atâtea neghine, atâtea plante parazite și vătămatoare. Dar să nu credeți cumva că Dumnezeu nu cunoaște starea de fapt a ogoarelor Sale. Iată ce răspunde Domnul robilor: „*Un om vrăjmaș a făcut aceasta*”, adică diavolul. Domnul numește pe diavol *om*, deoarece vorbește în pildă, așa precum prin stăpânul casei înțelege pe Dumnezeu. Dumnezeu știe bine care este autorul relelor. Știe Dumnezeu care oameni s-au predat vicleanului, ca să întipărească în sufletul lor chipul răului. Dar Dumnezeu zăbovește și rabdă îndelung, urmărind un scop preabun și preainalt.

Și robii când au auzit că „*vrăjmașul a făcut aceasta*”, au gândit omenește, căci nu știau hotărârea stăpânului lor. De aceea au zis: „*Vrei deci ca mergând să smulgem neghina?*” (v. 28). Nerăbdători, așa cum suntem de obicei noi oamenii, mânați de o râvnă fără judecată pentru Hristos, sau chiar de un fanatism, suntem gata nu numai să muștrăm pe orice vrăjmaș al adevărului creștin, dar chiar să-i sărim în cap. Ne pierdem liniștea, fiindcă Dumnezeu nu nimicește pe toți cei ce nouă ni se par neghine. Și ucenicii Iacob și Ioan au făcut ceva asemănător, când au cerut de la Domnul să ardă cu foc cetatea din Samaria, care nu Îl primise pe ei și pe Domnul lor. Ucenicii au zis: „*Doamne, vrei să poruncim să se coboare foc din cer și să-i nimicească?*” Credeau și ei, ca toți cei ce s-au născut a doua oară din Duhul Sfânt, că au dreptate. De aceea Dumnezeu „*întorcându-Se i-a certat pe ei și le-a zis: nu știți ai cui duh sunteți voi. Căci Fiul Omului n-a venit ca să piardă sufletele oamenilor, ci să le mântuiască*” (Lc 9, 52-56). Tot astfel și în pilda cu neghina, stăpânul plin de toată înțelepciunea îi împiedică pe robii săi

să smulgă neghina, zicând: „Nu, nu cumva smulgând neghina, odată cu ea să smulgeți și grâul” (v. 29). Înțelesul acestui verset al parabolei este următorul: în privința ereticilor, Domnul interzice războiul și vărsarea de sânge împotriva lor, căci în asemenea cazuri s-ar putea să se iște un război crâncen în toată lumea, zice Sfântul cu Gură de Aur. Iar în privința celorlalți rău-facători, nouă, oamenilor, ne este anevoie să judecăm drept și neclintit, care sunt răi fără puțință de îndreptare, și care sunt cei cu adevărat drepti. Și este foarte posibil ca un om să ajungă, din culmea dreptății în culmea nedreptății; astfel să fie dezrădăcinat și călcat în picioare și un om drept, împreună cu neghina. Vă dați seama cât de des osândim noi, în conștiința noastră, sau în fața altor oameni, niște persoane nevinovate, luându-ne după informații mincinoase sau după idei preconcepute! Câți oameni au fost victimele unor astfel de judecăți nedrepte, emise împotriva lor de niște oameni cu râvnă, dar fără judecată și plini de fanatism.

Apoi, să nu uităm că Biserica lui Hristos poate ceea ce nu pot să facă oamenii. Desigur, neghina nu se face grâu, dar în Biserica lui Hristos și în omenire în general, „*chiar din neghină se poate ca mulți să se prefacă în grâu*”, zice Ioan Gură de Aur. Cei cu suflet de neghină pot deveni creștini evlavioși și sfinți. Istoria creștinismului prezintă nenumărate exemple de acest fel, și cel mai important dintre toate este exemplul lui Pavel, care, dintr-un prigonitor fanatic și sălbatic, a devenit mare apostol. De aceea el însuși recomandă lui Timotei: „*Un slujitor al Domnului nu trebuie să se certe, ci să fie blând cu toți, destoinic să dea învățătură, îngăduitor, învățând cu blândețe pe împotrivor, ca doar le va da Dumnezeu pocăință spre cunoașterea adevărului*” (2 Tim. 2, 24-25). Pe lângă acestea toate, va veni negreșit.

Ceasul secerișului

Așadar Domnul zice: „*Lăsați-le să crească împreună amândouă, până la seceriș*” (v. 30). Și tot Domnul tâlcuiește: „*Iar secerișul este sfârșitul veacului*” (v. 39). Este un adevăr dovedit pe cale științifică și

sigur, că lumea aceasta nu este fără sfârșit. Va veni odată sfârșitul ei; va răsări cu siguranță și ziua secerișului, înfricoșata zi a celei de a doua veniri a lui Hristos. Va veni ziua judecății întregii lumi, și atunci va fi despărțit grâul de neghină. Sfântul Ioan cuvântătorul de Dumnezeu, în descoperirea pe care a primit-o din cer, a văzut că *„un alt înger a ieșit din templu și a strigat cu glas mare celui ce ședea pe nori: trimite secera ta și seceră, fiindcă s-a copt secerișul pământului. Atunci cel ce ședea pe nori a aruncat pe pământ secera lui și pământul a fost secerat”* (Ap 14, 15-17). Vine ceasul când fiecare din noi va fi copt, fie în virtute, fie în răutate. Și atunci va fi secerat din viața aceasta, *„vei merge în mormânt, ca grâul copt, la vremea secerișului”*, zice Duhul Sfânt prin Iov (5, 26). Dar va veni și ceasul când lumea va fi culeasă și nu va mai rămâne nimeni pe pământ. Atunci fiecare va seceră ceea ce a semănat. Cei ce au semănat și au cultivat în sufletul lor cuvântul lui Dumnezeu și au rodit faptele dreptății și ale sfințeniei se vor bucura și se vor veseli la răsăritul acelei zile *„cum se bucură secerătorul la seceriș”*, zice proorocul Isaia (8, 3). Însă cei ce au semănat în trup poftă nelegiuite și au rodit faptele păcatului, rămânând neghine până la sfârșitul lor, vor simți durere nemângâiată și nespasă și se vor chinui grozav la ivirea acelei zile.

Secerătorii și arderea neghinelor

„Și în vremea secerișului voi spune secerătorilor (v. 30), iar secerătorii sunt îngerii” (v. 39). În ziua aceea înfricoșată, Domnul va porunci îngerilor să înceapă o lucrare nouă. Să înceapă o lucrare total diferită de aceea pe care o făceau până acum pentru oameni. Ca instrumente ale dreptății lui Dumnezeu, îngerii vor lua asupra lor lucrarea cea înfricoșată, de a aduce la îndeplinire hotărârile lui Dumnezeu cele drepte. *„Smulgeți mai întâi neghina”* (v. 30). Iată cea dintâi poruncă, pe care o dă Dumnezeu secerătorilor. Și însuși Domnul tâlcuiește porunca aceasta așa: *„Va trimite Fiul Omului pe îngerii Săi și ei vor smulge din împărăția Sa toate smintelile și pe*

cei ce lucrează fărădelegea" (v. 41). Aici, pe pământ, crește neghina, adică făcătorii de sminteală, lucrătorii neghinei, amestecată cu dreptii. Neghinele trăiau împreună cu grâul și erau o neîncetată ispită și un bici pentru cei drepti. Aici pe pământ se îmbogățeau prin fărădelege, se înălțau prin nedreptate, își ridicau capul cu îndrăzneală și cutezau, în nebunia lor, să disprețuiască tot ce este sfânt și dumnezeiesc. Ba mai mult, erau trâmbițele necredinței și ateismului. Ei, nefericiții, credeau că toate sunt ale lor și că niciodată nu va veni vremea, în care să fie judecați și osândiți. Socoteau că moartea este o nimicire totală, că în mormânt trupul și sufletul lor sunt puse ca să dispară amândouă definitiv. Dar iată că acum a venit ceasul lor. Ei vor fi smulși mai întâi, tocmai ca să sufere de la început îngrozitoarea dezamăgire a nădejdlor lor celor zadarnice: că adică nu există judecată. De aceea zice: „*Smulgeți mai întâi neghinele*". Și împlinatorii acestei porunci vor smulge cu ușurință pe toți cei ce au smintit conștiința altora, fie prin învățătura lor cea deșucheată, fie prin viața lor cea stricată, făcându-se curse și prilejuri de păcătuire. Vor smulge pe toți cei ce au disprețuit legea lui Dumnezeu și au trăit în nelegiuire, pentru ca ei, cei dintâi, să sufere dreapta pedeapsă.

Vrednic de luare aminte este însă și faptul că stăpânul ogorului, când a dat poruncă secerătorilor să smulgă neghinele, a adăugat „*Și legați-le în mănunchiuri*". Această lucrare, agricultorii nu o cred absolut necesară. Căci neghina poate să fie arsă sau zdrobită, fără să fi fost legată în mănunchiuri". Încă Domnul ne explică de ce are mare importanță legarea neghinei în snopi: „*precum va fi adunată neghina și va fi arsă în foc, tot așa va fi la sfârșitul veacului acestuia*" (v. 40). Adică păcătoșii vinovați de același fel de păcate vor fi adunați în grupuri, fiecare după vina lor. Va fi un grup al ateilor, vrăjmași ai creștinismului și prigonitori ai celor drepti în general. Alt grup va fi al celor necurați și iubitori de trup. Altul al celor fățarnici, care în fel și chip au făcut rău în Biserică, pentru că aveau înfățișarea exterioară a oamenilor Bisericii. Alt grup va fi al ereticilor și așa mai departe. Pentru că cei ce au luptat și au lucrat împreună același fel de

răutate, trebuie să și fie pedepsiți cu același fel de pedeapsă și suferință. Lucrul acesta va face suferința lor și mai grozavă, după cum și starea împreună și nedespărțită a celor din slavă va spori bucuria și fericirea lor. De aceea trebuie să ne rugăm Domnului zicând: „*Să nu pierzi cu cei necredincioși sufletul meu*” (Ps 25, 9). Și „*Să fie sufletul meu primit de Domnul Dumnezeu în legătura vieții*” (1 Rg 25, 29).

Prezicând Domnul pedeapsa păcătoșilor celor neîndreptați, afirmă: „*Și îi vor arunca pe ei în cuptorul focului, acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților*” (v. 42). Iată pentru ce lucru vor mai fi potriviti oamenii răi și netrebnici, neghina: ca să fie aruncați în cuptorul cu foc, în focul acela duhovnicesc și veșnic, în care chinul, durerea și deznădejdea vor fi neconținute și de nedescris.

Un necredincios sau neprevăzător primește cu multă ironie aceste fraze ale Evangheliei, în care se prezice pedeapsa răufăcătorilor neîndreptați. „*Cum voi, niște oameni culți, credeți că există pedeapsă, în care cei păcătoși să fie arși?!*” Riști să întâmpini o astfel de întrebare ironică când aduci vorba într-un cerc de oameni mai culți despre judecată și pedeapsă. Dar noi ar trebui să le răspundem: „De ce mă întrebi, omule, dacă eu cred în pedeapsă pentru păcătoșii neîndreptați? Eu cred cu tărie în cuvântul lui Hristos, că pedeapsa păcătoșilor nepocăiți va fi îngrozitoare. Ar fi tare bine dacă pedeapsa s-ar mărgini numai la foc. Căci ce este pedeapsa cu focul, față de chinul sufletesc pe care îl suferi, când ți se întâmplă vreo nenorocire mare? Ce cuptor arde, de pildă, în sufletul unei mame, când copilul ei, pe care atât de mult îl iubea, a murit? Sunt chinuri sufletești care aduc o durere nemângâiată, plângere și scrâșnirea dinților. Deci dacă trupul tău nu va mai avea în viața veșnică organe de simț, ca acum, care să simtă durere îngrozitoare, pricinuită de arderea focului, totuși va exista sufletul, care va suferi din pricina nefericirii de neîndurat. Dar va exista și un trup nesticăcios, care va fi supus unor chinuri fără încetare. Eu cred nestrămutat în aceste lucruri. Și dacă tu nu crezi, cu durere te încredințez că va veni o vreme când nu va mai fi nevoie să crezi, căci vei

vedea adevărul cu proprii tăi ochi”. Iată ce trebuie să răspundem noi, la ironiile unor astfel de persoane.

Așa e, cititorule! Este un adevăr neîndoielnic, că moștenirea veșnică și nesfârșită care va reveni celor răi și stricați va fi o suferință îngrozitoare, un chin nemângâiat, o mânie neîmblânzită și o supărare înfiorătoare. Este cea mai mare nebulie și nesocotință, este ușurătatea cea mai dăunătoare să nu creadă cineva în adevărul acesta. Este o nebulie fără margini să-și închipuie cineva că nu va avea de dat socoteală pentru viața sa nimănui, nici nu va fi pedepsit odată și odată pentru viața lui cea nelegiuită, necredincioasă și păcătoasă. Este o nebulie să-și închipuie cineva că este slobod să trăiască după placul sufletului său destrăbălat. Unii nebuni și-au pierdut memoria și judecata și nu știu nici cine sunt, nici de unde vin, niciunde se duc. Sunt oameni bolnavi la minte, care își închipuie că sunt regi sau împărați, și pe aceștia nimeni nu-i poate detrona. Dar toți aceștia sunt mai fericiți decât cei ce trăiesc în păcate și în nelegiuire, decât cei ce nu cred în judecată și răsplată. Aceasta este boala lor cea grozavă și nevindecabilă, dar în care cu bună știință și din voința lor liberă s-a vârat pe sine. Ei nu vor să fie vindecați nicidecum.

Strângerea grâului în jitniță

Secerișul se face nu numai pentru ca neghina să fie smulsă, ci și pentru ca grâul să fie secerat. Și iată: „*Iar grâul strângeți-l în jitnița Mea*” (v. 30), poruncește Stăpânul lumii. Care este jitnița? Cerul este jitnița. Acolo va fi strâns grâul bunului semănător. Acolo vor fi strânși creștinii cei evlavioși, binefăcători și folositori, ca și grâul. Ei care au fost mai mari decât neghinele lumii acesteia și au biruit influența lor cea rea, vor fi adunați unul câte unul, până la sfârșitul veacurilor. Pentru că azi moare unul, mâine altul. Însă, la sfârșitul veacului, toți cei binecinstitori și sfinți vor fi adunați împreună. Ei, de altfel, erau răspândiți pe toată suprafața pământului, ca și

grâul cel semănat în locuri diferite pe pământ. Ei au fost expuși la primejdii din partea neghinelor, a necazurilor lumii acesteia, și din partea celui vrăjmaș, înspăimântător, care se numește Satana. Acum însă, ei vor fi adunați de pe unde erau împrăștiați, ca și cu mâna, și vor fi puși în siguranță în jitnița cea cerească. Iubiții nu vor mai fi despărțiți de cei iubiți ai lor, nici dreptii nu vor mai fi despărțiți de Dumnezeu, cum se întâmplă aici pe pământ. Căci aici adesea cei ce se iubesc sunt despărțiți, fii ai lui Dumnezeu care nu pot să-L vadă față către față. Atunci, după seceriș, toți se vor aduna în casa Părintelui lor, formând o singură familie, o singură cunoaștere, un singur caracter, o singură legătură, care leagă împreună pe toți în unul legătura dragostei.

Încheind tâlcuirea parabolei, Domnul zice: *„Atunci dreptii vor străluci ca soarele în împărăția Părintelui lor”* (v. 43). Ce comori de bucurie și fericire conțin aceste cuvinte! Dreptii vor fi învredniciți de cea mai mare fericire și bucurie, aceea de a trăi împreună cu Dumnezeu Tatăl, în împărăția Sa!

Știm de pe acum că suntem fiii Tatălui ceresc. Însuși Hristos ne-a descoperit acest neprețuit adevăr, când ne-a înfiat prin jertfa Sa. Dar, acum noi nu putem înțelege deplin măreția acestui har: *„acum suntem fii ai lui Dumnezeu și astfel ni s-a descoperit ce vom fi în viitor...”* (1 In 3, 2). Însă atunci, la sfârșit, se va arăta desăvârșit cât de fericită este această adopțiune. Un exemplu va lămuri întrucâtva această chestiune. Închipuiți-vă un copil mic, care a fost despărțit de tatăl său din vârsta cea mai fragedă și a crescut departe de tatăl său, este în corespondență cu tatăl său, primește dovezi zilnice ale dragostei și devotamentului părintesc al acestuia, îl iubește, gândul lui se îndreaptă veșnic către tatăl său, însă nu l-a văzut niciodată față către față, ca să se îmbrățișeze și să se bucure împreună. După mult timp, copilul se întâlnește, pe neașteptate, cu tatăl său, în casa îmbelșugată a tatălui. Atunci, o ce bucurie, ce fericire! Cam același lucru, dar într-o măsură mult mai mare, îl vor simți și dreptii, când se vor găsi lângă Dumnezeu, Părintele lor.

Atunci „*ei vor străluci ca soarele*”, zice Domnul. Acum, în viața aceasta, ei sunt necunoscuți. Frumusețea și noblețea sufletului lor este adesea ascunsă de sărăcia și de lipsa lor de importanță, de boli și de necazuri, de piedici și de calomnii, din partea neghinelor lumii acesteia. Dar atunci, în veacul de acolo, vor emite raze strălucitoare și luminoase, ca și soarele care iese din nori. Trupurile lor se vor face „*asemenea cu trupul slavei Domnului*” (Flp 3, 21). Sfințenia lor va fi descoperită în întregime. Hristos îi va mărturisi înaintea îngerilor, ca frați ai Săi; iar Tatăl ceresc îi v-a mărturisi ca fii ai Săi. Vor fi povestite suferințele și răbdarea lor, pentru ca toți să-i cunoască. Dumnezeu îi v-a proslăvi cu o strălucire pe care aici pe pământ o închipuiește numai cel mai strălucit dintre astre, soarele. Pentru că și ei, în această lume, au căutat să proslăvească numele Tatălui prin viața lor. Cititorule, acestea nu sunt numai niște cuvinte zadarnice. Nu sunt nici exagerări, nici legende. Sunt cele mai sublime și mai dumnezeiești realități, din câte poate omul să afle în lumea aceasta. De aceea, Domnul încheie și această parabolă tot cu aceeași poruncă expresă: „*Cine are urechi de auzit să audă*” (v. 34), pe care o întrebuințează El când e vorba să atragă în mod special atenția asupra unor adevăruri foarte mari și importante. Domnul vrea să spună că realitatea stării viitoare a celor răi și a celor dreți este atât de mare și importantă, încât trebuie neapărat să deschidem bine urechile lăuntrice ale sufletului nostru, ca să auzim aceste lucruri. Și astfel, să ne schimbăm viața, ca să fim niște creștini bine-cinstitori, virtuoși și dreți, strălucind în împărăția Părintelui nostru!

PILDA NĂVODULUI

(Mt 13, 47-50)

Pilda năvodului sau a mrejei, în care Biserica lui Hristos este asemănată cu o mreajă, vine ca o completare a pildei cu neghina. Căci pilda năvodului are în vedere mai cu seamă următorul adevăr: despărțirea viitoare dintre cei dreپți și cei nelegiuiți, pe când pilda neghinelor are în vedere mai cu seamă faptul că în lumea aceasta dreپții sunt amestecați cu nelegiuiții.

Expunerea pildei

„Asemenea este iarăși împărăția cerurilor ca un năvod aruncat în mare, când adună tot felul de pești; iar când s-a umplut năvodul trăgându-l pescarii la mal și șezând au ales peștii cei buni în vase, iar pe cei răi i-au aruncat afară” (v. 47-48). În pildă, lumea este asemănată cu o mare întinsă și largă, în care toți oamenii care nu cunosc pe adevăratul Dumnezeu trăiesc la voia întâmplării, într-o stare care nu prea diferă de starea peștilor necuvântători. „Și socotești pe oameni, ca pe peștii din mare și ca pe târătoare, care nu au călăuză” (Avc 1, 14).

În această mare a lumii, predicarea Evangheliei este azvârlită, precum azvârle pescarii năvodul în adânc. Cel dintâi pescar de acest fel este însuși Domnul, către care Clement Alexandrinul se adresează astfel: „Pescar al celor muritori și pește necunoscut, pentru cei mântuiți din valuri dușmănoase, pui o momeală de pești dulci în marea răutății”. Năvodul este o mreajă de proporții mai mari, în care partea de sus are o serie de sfori, ca să nu se scufunde în apă, iar în partea de jos are greutate de plumb, ca să ajungă la adâncimea dorită de pescari. Și astfel năvodul poate să prindă tot ce există în porțiunea de mare, pe care o cuprinde el. Așadar, vestitorii Evangheliei aruncă cuvântul, ca pe o astfel de mreajă, ca să prindă în ea toate sufletele oamenilor care aud cuvântul lui Dumnezeu. Oamenii pot fi neamuri, stări sociale, vârstă și dispoziții diferite. Vestitorii Evangheliei nu fac nicio alegere, ca să propovăduiască numai unui fel de oameni, cum făceau filosofii din vechime, care primeau ca auditori numai anumite persoane. Propovăduitorii Evangheliei oferă darul cuvântului dumnezeiesc tuturor, fără nicio excepție.

Dar, precum în mreajă se prind nu numai pești buni de mâncat, ci și diferite alte animale cu totul nefolositoare, tot felul de viermi, ba câteodată și leșuri de animale intrate în putrefacție, tot așa și în Biserica lui Hristos. Din nefericire, se găsesc și în Biserică oameni de toate stările morale, adeseori putrezi și stricați, care hrănesc stricăciunea morală, fiind gata să o împărtășească la toți, cei de care ei se apropie. Și precum pescarii, după un anumit timp, trag năvodul din mare pe uscat și despart peștii buni de cei răi, tot așa va veni vremea, în care și plasa Bisericii va fi umplută și va fi trasă din marea lumii acesteia, ca să se facă o despărțire definitivă a tuturor oamenilor, care aici pe pământ au trăit împreună, și nu era ușor să deosebești ce fel era fiecare parte, în realitate. Tot așa, este greu ca pescarii să știe ce au prins în năvod, cât timp năvodul este încă în mare.

Aplicația parabolei

Dar tâlcuirea și aplicația despărțirii peștilor răi de cei buni o face Domnul însuși în continuarea parabolei: „Așa va fi la sfârșitul

veacului; vor ieși îngerii și vor despărți pe cei răi din mijlocul celor dreپți și îi vor arunca pe ei în cuptorul focului; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (v. 49-50).

Așadar, la sfârșitul vremii pe care Dumnezeu a acordat-o acestei lumi, se va realiza despărțirea definitivă a dreptilor de păcătoșii și stricații nepocăiți. Atunci Domnul va da poruncă îngerilor să săvârșească despărțirea aceasta, pe care aici pe pământ nu ar fi putut-o face nimeni, căci nimeni nu poate să cunoască inimile oamenilor. Ziua aceea va fi o zi a descoperirilor celor mai surprinzătoare și mai zguduitoare. Unii oameni, care au trăit în mijlocul celor bine-cinstitori și drepti, dar sunt cu totul nedreپți și neevlavioși, nerușinându-se de viața și de virtutea dreptilor, vor primi ca moștenire suferința veșnică – și ne este dureros s-o spunem. Domnul repetă însă, și de multe ori a spus lucrul acesta, că ei vor fi aruncați în cuptorul cu foc și că acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților. Domnul insistă asupra acestui adevăr, ca să nu lase nici cea mai mică îndoială în privința pedepsei pe care o vor suferi cei ce persistă în păcat și sunt definitiv neîndreپțați. Dar o spune și pentru ca să nu ne iasă din minte această învățatură, care contribuie atât de mult ca noi să urâm păcatul și să ne facem creștini curați și virtuoși.

Mai trebuie însă să rămână întipărit în mintea noastră a tuturor, ca o învățatură specială a pildei de față, următorul lucru: că nu trebuie să ne amăgim și să rămânem liniștiți, în ideea că, deoarece am fost botezați și ne aflăm în năvodul Sfintei Biserici, deoarece suntem numiți creștini și îndeplinim anumite tradiții religioase, suntem și adevărați următori ai lui Hristos. Orice creștin este gata să spună: oare nu sunt și eu creștin? El nu vrea să înțeleagă, când tu îi spui să-și schimbe viața și să devină creștin cu fapta. Desigur, ești creștin, dar singur numele nu îți este de folos. Și fariseii, când Hristos îi îndemna să creadă în cuvântul Său ca să fie sloboziți de păcat, se lăudau zicând: „*Noi nu suntem robi, suntem sămânța lui Avraam, părintele nostru este Avraam*”. Dar Hristos le-a răspuns: „*Dacă ați fi fiii lui Avraam, ați face faptele lui Avraam*” (In 8, 33-39). Acest lucru ar trebui să-l

audă și cei ce cred că este deajuns faptul că se numesc creștini. Hristos le-ar spune și lor: dacă ai fi creștin, ar trebui să faci fapte și să trăiești o viață potrivită cu legea Aceluia al cărui nume îl porți. Pe aceia, Hristos îi va recunoaște că au purtat cu vrednicie numele Său, căci s-au arătat bine-cinstitori, virtuoși, vase de cinste, sfințite „*pregătit pentru orice lucru bun*” (2 Tim 2, 21).

PILDA GRĂUNTELUI DE MUȘTAR

(Mt 13, 31-32; Mc 4, 30-33)

Domnul a învățat pe ucenicii Săi pilda grăuntelui de muștar, ca să arate că împărăția lui Hristos cea de pe pământ, adică Biserica Sa, care avea să fie înființată prin predicarea Evangheliei, va fi, la început, mică și neînsemnată. Dar apoi va primi o dezvoltare mare în toată lumea. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Fiindcă Iisus a spus că din toată sămânța trei părți pier, și una se mântuiește, ca să nu zică împotrivorii: cine și câți vor fi cei credincioși?” Prin parabola cu sămânța de muștar, Domnul înlătură teama aceasta, numărându-i printre cei credincioși, arătând că propovăduirea se va face pretutindeni, pe toată fața pământului.

Sămânța cea mică. „Le-a pus înaintea o altă parabolă zicând: asemenea este împărăția cerurilor cu un grăunte de muștar, pe care luându-l omul, l-a semănat în ogorul său; iar sămânța de muștar este cea mai mică dintre toate semințele” (v. 31-32). Domnul aseamănă Biserica Sa, care era încă la începutul ei, cu acel mic grăunte de muștar, cunoscut de toți oamenii. Căci Biserica, în ce privește numărul persoanelor care o alcătuiau la început, era foarte mică. Adică Hristos

și ucenicii Săi au alcătuit cea dintâi Biserică. În privința numărului, a aparenței exterioare, părea un mic și neînsemnat bob de muștar, în comparație cu instituțiile mărețe și importante, ctitorite de împărații cei mari și puternici. Hristos însuși, după firea omenească, avea aparența unui iudeu sărac, fără avere, fără armată, fără influență în cercurile sus puse, sau fără influența pe care o exercită împărații darnici. Iar primii Săi ucenici, care trebuiau să extindă împărăția Lui peste întreg globul pământesc, cine erau? Erau doisprezece galileeni săraci, disprețuiți pentru originea lor umilă și pentru meseria lor, căci unii erau pescari, alții vameși, neînsemnați și nerăzboinici, fără nicio calitate deosebită, cu care să atragă după ei milioane de oameni. Apostolul Pavel zice foarte potrivit: „Și Dumnezeu și-a ales pe cele nebune ale lumii, ca să rușineze pe cei înțelepți; Dumnezeu și-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să rușineze pe cele tari” (1 Co 1, 27).

Este un lucru foarte important că această mică sămânță a împărăției lui Dumnezeu nu a găsit măcar un loc neted și potrivit, nici împrejurări și vremuri prielnice, ca să rodească și să poată să-și întindă mlădițele. După cea dintâi apariție a acestui vlăstar al seminței sfinte, această ceată sfântă, în frunte cu Sfântul sfinților, Domnul, a întâmpinat o împotrivire intensă din partea vrăjmașilor și a organelor lui Satana. Cărturarii și Fariseii, prigonitori aspri ai lucrării Domnului, timp de trei ani încheiați I s-au împotrivit, băgând tot felul de intrigi. La urmă I-au gătit și crucea, ca să-L nimicească pe conducător și să distrugă sămânța împărăției Sale pe pământ, mai înainte de a odrăslî ea. Împărații romani, care aveau cea mai mare putere pe pământ, în fața căreia toată lumea cunoscută pe atunci înclina capul și se robea, au pus în mișcare toate născocirile sufletului lor viclean: cuptoare de foc, tigăi înfocate, săbii, gheare de fier, chinuri îngrozitoare de multe feluri, ca să zdrobească mlădița Bisericii lui Hristos, după ce ea odrăslise. Ba mai mult, scriitorii și filosofi închinători de idoli și-au muiat pana, nu în cerneală, ci în venin, ca să scrie împotriva creștinilor, de curând

răsăriți, cele mai sfruntate minciuni și cele mai nerușinate calomnii și să prezinte noul vlăstar ca stricat și vătămător.

Și apoi, către cine s-au îndreptat Hristos și apostolii, ca să semene sămânța Împărăției? Oare către niște popoare crescute într-o morală înaltă? Dimpotrivă. Au venit să cheme niște popoare care se lăfăiau în cele mai stricate patimi ale păcatului, în beții și în orgii, în netrebnicie și în lăcomie, în ură sălbatică și în vrăjmășie ireductibilă. Au venit să semene sămânța bunătății în oameni, care se laudau cu înțelepciunea și avantajele lor, dar zăceau în stricăciunea păcatelor lor. De aceea *„cuvântul crucii era pentru Iudei sminteală, iar pentru Elini nebunie”* (1 Co 1, 23). Hristos și ucenicii Săi au venit ca să vestească *„despre un oarecare Iisus, care a murit, dar despre care Pavel zice că trăiește”* (FA 25, 19). Așadar, de acest fel era sămânța împărăției lui Dumnezeu, când a fost aruncată pe pământ, cam cu o mie nouă sute cincizeci de ani în urmă, și acestea erau condițiile ei de rodire. Iată ce putere minunată și atotputernică era ascunsă în mijlocul acestei semințe! Să vedem ce zice despre aceasta Domnul, în urmarea parabolei.

Sporul cel mare al seminței

„Iar când crește, este mai mare decât ierburile și se face pom, încât păsările cerului vin și își fac cuib în ramurile lui” (v. 32).

Mica sămânță de muștar, după ce a răsărit și a ajuns la maturitate, se face un copăcel. Iar acel copăcel este folositor, nu numai oamenilor, căci are proprietăți terapeutice, ci și păsărilor. Să urmărim aceste cuvinte din parabolă, adaptându-le Bisericii lui Hristos, ca să ne dăm seama de înțelepciunea comparației.

Biserica primară (adică Hristos și cei doisprezece ucenici ai Săi), cu toată micimea ei în ce privește numărul, aparența exterioară lumească, conținea o putere minunată, nebiruită și dumnezeiască. Avea puterea cuvântului lui Dumnezeu cel atotputernic, care a creat toate puterile din cer și de pe pământ. Și iată ce scrie dumnezeiescul

Pavel: „Pentru că nebulnia lui Dumnezeu este mai înțeleaptă decât înțelepciunea oamenilor și slăbiciunea lui Dumnezeu este mai puternică decât tăria lor” (1 Co 1, 25). De îndată ce Hristos, sămânța Bisericii, a căzut pe pământ și a încolțit prin învierea și înălțarea Sa, împărăția lui Dumnezeu cea de pe pământ a început să crească, preschimbându-se într-un copac mare; a început să se dezvolte și să sporească pe pământ într-un mod uluitor. În ziua Cincizecimii, cele câteva zeci de următori ai Domnului au sporit la trei mii, prin cea dintâi predică a lui Petru, insuflată de Duhul Sfânt. Cu a doua predică, au sporit la cinci mii. Apostolii au continuat predica lor, în mijlocul potrivnicilor, venite din partea cărturarilor și a fariseilor. „Și se înmulțea foarte numărul ucenicilor în Ierusalim și mulțimea de preoți se supuneau credinței” (FA 6, 7). Mucenicia lui Ștefan îi silește pe creștini să fugă din Ierusalim. Dar iată, în locurile lor de refugiu, creștinii se înmulțesc din belșug și împărăția lui Hristos se extinde. În numărul apostolilor se adaugă acel vultur cu zborul iute și înalt, care împărtășește împărăția lui Dumnezeu în atâtea țări ale Asiei Mici, apoi în Macedonia, Grecia, Creta, Italia, Sicilia, Roma, până în Spania. La sfârșitul veacului întâi, împărăția lui Hristos era împărtășită pretutindeni, „ajungea până la cei ce trăiesc în care și corturi”, scrie Iustin Filosoful și Martirul. După primul veac, urmează al doilea și al treilea, iar copacul Bisericii crește repede și minunat, în mijlocul vânturilor îngrozitoare și al furtunilor, pe care le stârnea stăpânitorul întunericului. Căci el vedea cum împărăția lui trece și se ofilește. „Suntem de-abia de ieri și totuși am umplut universul”, zice, cu bucurie, Tertulian, în veacul al treilea, către prigonitorii închinători de idoli. Și adaugă: „Cetățile voastre, insulele voastre, fortărețele voastre, toate sunt acum ale noastre: numai idolii vi i-am lăsat vouă”. Anii trec, dezvoltarea Bisericii continuă. Grigorie și Narcis propovăduiesc în Armenia, Frumențian în Abisinia, Cosma în India, Ulfla la goți, Augustin și Teodor la Anglo-Saxoni, Bonifatie la germani, Chiril și Metodiu la slavi. Trec veacurile și Biserica lui Hristos continuă să crească, e drept, mai lent, dar statornic.

Însă sămânța aceea a Bisericii nu conținea numai puterea de a spori și de a se dezvolta, ci și puterea de vindecare minunată, vindecare pe care au primit-o desăvârșit popoarele care erau până atunci fără credință și trăiau în ultimul grad de decădere morală. Aceste popoare au ajuns la o moralitate înaltă, la iubire de frați, la virtute și sfințenie. Cu putere întreită, putere dumnezeiască, s-a zdrobit închinarea la idoli împreună cu feluritele răutăți: beția, lăcomia, ura, jocurile de circ și luptele gladiatorilor. Acest lucru îl amintește dumnezeiescul Pavel corintenilor și efesenilor (vezi 1 Co 6, 9-10; Ef 2, 1-3). Și sfântul Atanasie cel Mare afirmă același lucru despre goți. Mica sămânță a Bisericii a adus pe pământ iubirea de oameni și dragostea, până atunci necunoscută, a înnobilat doririle și înclinările firești ale oamenilor, a dat creștinilor puterea de a se asemana cu chipul preasfânt al virtuții și al sfințeniei, cu Iisus Hristos. A transformat pornirea prigonitoare a lui Saul și l-a făcut marele apostol al noii împărății. A întors pe Iustin de la închinarea de idoli și l-a făcut un susținător nobil al adevărului creștin pentru care și-a vărsat și sângele. A insuflat tânărului Antonie lepădarea de sine și l-a făcut să părăsească averea și lumea și să fie cetățean al pustului și mare prin virtute. L-a întors pe Augustin de la viața de risipă și l-a făcut sfânt. De atunci, în cursul veacurilor și până astăzi, sămânța de muștar continuă să repete aceste minunate schimbări, din oameni păcătoși, bețivi, stăpâniți de patimile păcatului, în oameni cumpătați, înfrânați și virtuoși. Și se pare că Biserica lui Hristos, în ultimele decenii, și-a întrerupt oarecum puterea ei de acțiune, ceea ce dă prilej vrăjmașilor Bisericii să prezică în chip mincinos că ea se va veșteji și va pieri. Dar ei nu cunosc realitățile și se înșeală amarnic. Căci Biserica este trupul lui Hristos, trupul lui Dumnezeu. Și dacă astăzi nu-și dovedește întreaga forță a capului ei, mâine desigur o va dovedi, „*ca în numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor dedesubt și toată limba să mărturisească că Iisus Hristos este Domn, întru slava lui Dumnezeu Tatăl*” (Flp 2, 10-11). Acest lucru l-a spus Duhul lui Dumnezeu, iar El nu poate rămâne de minciună. Va birui la sfârșit virtutea Hristosului atotputernic, nu

răutatea lui Satan. Va domni „*de la o mare la alta și de la râu până la marginile lumii... și se va umplea de slavă tot pământul*”, după cum a proorocit Duhul Sfânt prin psalmist.

Nu stați la îndoială, iubiți cititori, ci să luăm aminte, nu cumva să dăm înapoi și să ne arătăm neprimitori față de acțiunea minunată a Bisericii asupra sufletelor noastre. Căci este foarte cu putință să crească un pom și să ajungă înalt, dar unele ramuri să se usuce și să fie tăiate de pe trunchi și lepădate. Biserica lui Hristos va domni peste toată lumea, până la sfârșitul veacurilor. Dar este cu putință ca unii creștini să se usuce duhovnicește și să fie tăiați și lepădați din Biserică. De aceea, să ne îngrijim cu toată luarea aminte, ca să fim mădulare vii ale Bisericii, al cărei cap este Hristos, și să creștem în virtute și în credință, ca să strângem legătura nedelegată și veșnică cu Capul nostru.

PARABOLA ALUATULUI

(Mt 13, 33)

Domnul a prezentat și o altă asemănare care, împreună cu parabola bobului de muștar, alcătuiește a doua pereche de parabole, care au ca obiect Biserica creștină. Este pilda cu aluatul. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: *„Domnul ia lucrurile din natură, ca să arate că, precum acelea, în chip sigur și necesar, se dezvoltă după legile lor, tot așa se dezvoltă și lucrurile din Biserica Sa”*. Domnul vrea să arate și prin această parabolă același lucru, pe care l-a arătat în parabola de mai înainte, adică dezvoltarea și extinderea Bisericii. În special, însă, în această parabolă a aluatului, accentul cade mai mult pe lucrarea și puterea Bisericii asupra omenirii, lucrare care se împlinește în adâncime, pe tăcute, pașnic, fără tulburare și fără răsturnări violente. Iată acum și parabola.

„Altă pildă le-a spus lor: asemenea este împărăția cerurilor aluatului, pe care luându-l o femeie l-a ascuns în trei măsuri de făină până ce s-a dospit toată” (v. 33).

Aluatul și dospitura

Care este aluatul, cu care compară Domnul împărăția cerurilor cea de pe pământ? Nu este prea greu să înțelegem. Aluatul este harul lui Hristos, pe care Biserica îl dă și îl împărtășește prin Tainele Sale. Aluatul este cuvântul lui Hristos, depus în Evanghelia Sa ca comoară. Sfântul Ignatie Purtătorul de Dumnezeu aseamănă pe însuși Hristos cu acest aluat. El zice: „*Lepădați aluatul cel învechit și borșit, și schimbați-l cu aluatul cel nou, care este Iisus Hristos*” (*Epistola către Magnezieni*, 10). La fel face și Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu (Vezi omilia 36-a, 90). În parabola aceasta se menționează că o femeie a luat aluatul și l-a pus în făină. Acest lucru este foarte conform cu realitatea, deoarece în Palestina, de atunci și până astăzi, fabricarea pâinii este o treabă a femeilor casei. Dar acest lucru se potrivește și în înțeles alegoric, căci unealtă a dospirii sufletelor este Biserica, simbolizată în textele scripturistice printr-o femeie. Așadar, Biserica, în calitate de organism dumnezeiesc, având putere dumnezeiască, are chemarea și lucrarea să facă lumea să dospească, prin harul lui Hristos și prin adevărul Evangheliei.

Aluatul trebuie să fie amestecat cu făină. Precum femeia a luat aluatul și l-a ascuns în trei măsuri de făină, ca să o dospească, tot astfel și apostolii, vestitorii Evangheliei, liturghisitorii Bisericii și Biserica îndeobște răspândesc puterea renașterii duhovnicești în inimile oamenilor. Și sunt unele inimi moi și ușor de plămădit, precum făina este moale și ușor de plămădit. Harul și adevărul dospesc și preschimbă cu ușurință aceste inimi. Dar sunt și alte inimi, uscate ca grâul nemăcinat, care au nevoie de prelucrare multă, ca să primească aluatul. Căci dacă aluatul este pus în grâu nemăcinat, nu are niciun efect, decât numai atunci când grâul este măcinat, zdrobit și prelucrat de piatra de moară cea grea. Tot astfel și inimile acestui fel de oameni, uscate de egoism și de păcate, cum

sunt în starea lor naturală, nu sunt proprii să primească cuvântul lui Dumnezeu și să dospească cu harul dumnezeiesc. Trebuie deci să fie zdrobite și măcinate, adică să se smerească. Însă, fie numele Domnului binecuvântat! Prin necazurile vieții, prin diferite întâmplări, El își exercită lucrarea Sa asupra acestor inimi, cum face piatra de moară cea grea cu grâul. Le smerește, le înmoaie, le face potrivite pentru primirea harului și pentru dospire. Și așa, oamenii de acest fel se prefac în creștini adevărați și buni.

Femeia a ascuns acel aluat mititel în trei măsuri de făină. Adică cantitate mare de făină, deoarece fiecare măsură avea șase ocale. Și totuși „*aluatul cel mic dospește toată frământătura*” (Ga 5, 9). Micuța Biserică a lui Hristos, care era la început formată din câteva persoane, a dospit și va dospi toată frământătura omenirii. Iar cuvântul din parabolă „*a ascuns*” arată că numai atunci se face de fapt dospirea, când aluatul se amestecă cu toată făina, când micul aluat umezește pe încetul făina și așa se face o pastă uniformă. În același fel, și cuvântul lui Dumnezeu trebuie să se facă una cu întregul organism sufletesc al omului. Trebuie să fie ascuns în adâncurile existenței noastre, să dospească inima noastră, precum zice David: „*în inima mea am ascuns cuvintele Tale, ca să nu greșesc Ție*” (Ps 118, 11).

Adică dumnezeiescul cuvânt nu trebuie să rămână o simplă teorie, o simplă cunoaștere, cu care doar mintea să se îndeletnicească. Nu trebuie să rămână o podoabă exterioară, ci să devină un element indispensabil al existenței noastre duhovnicești. Noi nu ne apropiem de mâncare numai cu mâna, nu ne mărginim doar să privim la masa împodobită cu bucate, ci socotim necesar să introducem bucatele în stomac, din care, printr-o serie de transformări chimice, alimentele devin sânge, care este trimis de inimă în tot organismul, ca să-l țină în viață și să-l hrănească. Tot astfel, cuvântul lui Dumnezeu, adevărul creștin, harul, noi trebuie să-l primim în adâncul ființei noastre, să dospim cu el întregul nostru suflet, să trăim duhovnicește și să ajungem la măsura de „*bărbat desăvârșit*”. Este adevărat că o

astfel de lucrare cere osteneli necontestate. Ca să dospească pâinea e nevoie de osteneli și sudori, și astăzi, și mâine, și în toată viața noastră. Totuși gospodina se supune mereu acestor osteneli, fiindcă este neapărată nevoie de pâine, ca să trăiască și ea, și familia ei. Dar putem să mai vorbim de osteneli și de sudori și de lupte când este vorba să dospească sufletul cu har dumnezeiesc și să formeze în om caracterul lui Hristos, pentru ca el să se învrednicească să trăiască împreună cu Hristos o viață de fericire veșnică? Nu poate fi vorba de osteneală, jertfă și luptă, care să precumpănească un scop atât de mare și înalt.

Acțiunea aluatului

În parabola aluatului, accentul cade în mod special pe faptul că „*a dospit toată făina*”. Toată frământătura primește calitatea și gustul aluatului, deși nimeni nu vede cum se face lucrarea aceasta. Același lucru se întâmplă și în sufletele, care primesc aluatul dumnezeiesc și mențin căldura credinței potrivită pentru dospit. În acele suflete, se petrece o dospire duhovnicească tainică, o dospire gradată, tăcută, nevăzută, care schimbă ființa lăuntrică a omului, iar apoi, după ce s-a terminat dospirea, iese la iveală în viața lui din afară. Noi putem să ne dăm seama care este pâinea dospită, privind-o doar pe dinafară, și cu atât mai mult când o gustăm. Tot astfel putem cunoaște și pe creștinul, care a fost dospit cu adevărul creștinesc și cu harul lui Dumnezeu. Când îl vezi pe un astfel de creștin, când îl întovărășești, când stai în preajma lui, observi foarte ușor transformarea pe care a produs-o această dospire în om.

Clement Alexandrinul zice: „*Puterea cuvântului, fiind cuprinzătoare și mare, schimbându-l pe om și zidindu-l înlăuntru lui pe ascuns și pe nevăzute, îl atrage spre dânsa și se unește strâns cu toate cele ale omului*”.

Acest fel de dospire, despre care vorbește pilda aceasta, se aplică mai întâi lumii nedospite, lumii care era pe atunci dospită cu „*aluatul cel vechi al răutății și al vicleniei*” (1 Co 5, 8). Prin predicarea cuvântului dumnezeiesc, apostolii au introdus aluatul cel nou și mititel în frământătura mare a lumii vechi, închinătoare de idoli. Și iată lucrarea cea mare și minunată: lumea dospește și se transformă. „*Buna mireasmă a cunoștinței lui Hristos se arată în tot locul*” (2 Co 2, 14), spune Apostolul. Nicio putere potrivită, din câte s-au luptat cu creștinismul, cu arme întunecate, nu a putut să împiedice dospirea aluatului. Închinătorii de idoli, care până atunci erau lipsiți de evlavie și neînfrânați, după ce au fost dospiți cu aluatul lui Hristos, s-au transformat în oameni binecinstitori și sfinți. Dospirea se continuă și se va continua, până când „*toată frământătura va fi dospită*”, până când omenirea întreagă din toate veacurile va fi dospită. Fiindcă oamenii care au fost dospiți în epoca apostolică nu erau decât o infimă parte din omenirea care de atunci s-a perindat pe pământ.

Dospirea se aplică însă și fiecărui suflet în parte. Din clipa în care un suflet primește cuvântul lui Dumnezeu și harul, dospirea începe. Întregul caracter se schimbă, în așa măsură încât se vede limpede că omul începe să gândească și să vorbească, să lucreze și să se poarte într-un mod cu totul deosebit. Unul avea mai înainte un caracter amar și colțos, care își mușca gingiile când mânca. Era un om care răspândea putoarea păcatului din vorbele și faptele și din toată viața lui. După ce a dospit cu harul lui Hristos, s-a făcut blând mulțumitor, răspândind buna mireasmă a vieții duhovnicești. S-a schimbat în felul și după caracterul lui Hristos, cu harul și cu puterea Aceluia s-a dospit. Altul era un caracter moale și nestatornic, fără nicio voință de a face bine. După dospirea cu harul lui Hristos, un astfel de caracter devine tare și neclintit, încât e gata de orice jertfă pentru a face binele. Toate aceste prefaceri, Domnul le adeverește în parabolă și le

mărturisesc exemplele sfinților din douăzeci de veacuri. Prin urmare, să nu se îndoiască nimeni căci și noi, în mod absolut sigur, vom dospî și ne vom forma după caracterul lui Hristos, dacă vom primi cuvântul și harul lui Dumnezeu și îl vom ține în adâncul inimilor noastre. Mai mult, vom putea să dospim și pe alții, fiindcă „*aluatul dospit devine aluat pentru altă făină nedospită*” zice Gură de Aur. De aceea, ca încheiere, să repetăm acum rugăciunea sfântului Ambrozie: „*Fie ca sfânta Biserică, pe care o închipuie femeia, și a cărei făină suntem noi, să ascundă pe Domnul Iisus în adâncul inimilor noastre, până când căldura dumnezeieștii înțelepciuni se va revărsa în adâncul sufletelor noastre*”.

PARABOLA CU COMOARA ASCUNSĂ ÎN ȚARINĂ

(Mt 13, 44)

Această parabolă este prima dintr-o serie de pilde scurte, dar care conțin o comoară de înțelepciune dumnezeiască. Domnul a spus și aceste parabole tot cu aceeași ocazie.

Deoarece religia creștină, la începuturile ei, părea o ideologie a unui mic grup de oameni neînsemnați în fața lumii; deoarece și astăzi, pentru oamenii care nu au cunoscut bogăția interioară a credinței creștine, religia lui Hristos nu pare vrednică să atragă interesul și prețuirea, tocmai de aceea Domnul a asemănat religia Sa, în cele două parabole dinainte, cu bobul de muștar și cu aluatul, cu lucruri mici și de mică importanță.

Dar ce comoară de neprețuit, necunoscută de cei mai mulți oameni, conține credința creștină cea neînsemnată și neatrăgătoare în aparență. Ce fericire adevărată și de neînchipuit produce ea în sufletele care o îmbrățișează și își pun în minte s-o aplice cu orice jertfă, ca să nu fie lipsite de binefacerile ei! Este un bun de foarte

mult preț pentru fiecare om. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: *„Este scumpă ca un mărgăritar și are bună mireasmă și înfățișare frumoasă și este ca o comoară”*. Acest lucru urmează să-l arate acum Domnul: *„Și iarăși, împărăția cerurilor este asemenea cu o comoară ascunsă în țarină, pe care aflând-o omul a ținut-o ascunsă; și de bucurie, s-a dus și a vândut toate câte le-a avut și a cumpărat țarina aceea”*.

Cel ce a ascuns comoara. Cine altul decât Hristos ar fi putut ascunde comoara cea neprețuită? Hristos are belșug mare și comoară nesecată de fericire. El se bucură și este nespus de fericit, când poate să ne facă și pe noi părtași la această bogăție a Sa. *„În El a binevoit Dumnezeu să sălășluiască toată plinirea. În El sunt ascunse toate visteriile înțelepciunii și ale cunoașterii”* (Col 1, 19, 23). În El sunt visteriile Harului și ale dreptății, ale păcii și ale dragostei. Îndeosebi însă, de când a venit pe lume și S-a făcut om, Cap și Conducător al Bisericii.

Hristos ține aceste visterii la îndemâna noastră, ca un păzitor de comori credincios și ca o bancă sigură. Și fiecare dintre noi poate să primească din aceste comori o parte îmbelșugată și mai mult decât suficientă pentru fericirea lui veșnică.

Țarina care cuprinde comoara

Dacă ai înștiința astăzi pe vreun prieten al tău că în cutare țarină se află ascunsă o avere mare, o întreagă comoară, și că și el, dacă vrea, poate să-și ia o parte din comoară, prietenul te-ar întreba îndată, uimit, cu ochii strălucitorii: *„Dragul meu, binefăcătorul meu, spune-mi unde este averea aceea. Nu-mi ascunde nimic și nu mă chinui!”* O astfel de întrebare s-ar cuveni să punem și noi toți, în clipa în care însăși gura adevărului, Hristos, ne încredințează că există o comoară ascunsă. Comoara, alcătuită nu din bani stricăcioși și trecători, pe care astăzi îi ai în mână și mâine fac aripi, ca să te lase sărac și necăjit; nu din banii, care niciodată nu-ți vor da fericire, ci o comoară adevărată, comoară de fericire, de fericire

veșnică. Unde este această comoară? Asta ar trebui să întrebăm noi. Și Domnul răspunde „în țarină”. Dar care este acea țarină neprețuită? Este Evanghelia Sa, este credința creștină, sunt sfintele Taine, este Biserica, este Hristos însuși. În Hristos, în Biserica Sa, este ascunsă comoara adevărului și a harului, care face pe om cu adevărat fericit.

Precum laptele, care este un element vital pentru copilul mic, se află ascuns în sânul mamei, din care pruncul trebuie să-l sugă, lipindu-se de sân, tot așa și comoara adevărului și a harului. Este în sânul lui Hristos, în sânul Bisericii. Iar creștinul, „*ca un prunc de curând născut, trebuie să sugă bunul lapte înțelegător*”, lipit de Biserică, „*ca să crească prin el*”, zice dumnezeiescul Pavel. David și Solomon, care au avut bogății foarte mari, au prețuit mai mult cealaltă bogăție, adevărul dumnezeiesc, pe care David îl socotește „*mai presus de mii de comori de aur și de argint*” (Ps 118, 72), în timp ce pentru Solomon el este „*mai scump decât pietrele prețioase, și orice lucru scump nu valorează pe cât adevărul*” (Prov 3, 15).

Descoperirea comorii

În parabola Domnului ni se spune că omul, care a aflat comoara ascunsă în țarină, nu a căutat-o dinadins, ca să o afle, ci a descoperit-o din întâmplare și pe neașteptate.

Asemenea descoperiri întâmplătoare de comori pe câmp ori în locuri pustii aveau loc nu numai în vremea Mântuitorului, ci și astăzi. Atunci se găseau comori îngropate, fiindcă în Asia, din pricina răsturnărilor dese și a împrejurărilor vrăjmașe, oamenii bogați erau siliți să-și împartă averea în trei părți. Una o foloseau pentru nevoile lor curente, cu alta cumpărau pietre prețioase, pe care puteau să le ia ușor cu ei în timp de restriște. A treia parte o îngropau în pământ, ca să nu le-o fure tâlharii. În timpurile moderne, și la noi, din pricina robiei turcești și din pricina nenorocirilor întâmplare, oamenii își ascundeau banii în pământ. Ba și tâlharii de

multe ori au luat această măsură, ca să-și pună în siguranță prăzile lor. Dar se întâmpla adesea ca cel ce ascunsese comoara să moară, fără să indice nimănui unde își îngropase averea. Și astfel, țărani, când lucrau pământul, descopereau asemenea comori ascunse, avuții fără stăpân.

Așadar, prin descoperirea întâmplătoare a comorii, Domnul vrea să arate că sunt oameni care niciodată nu au simțit nevoia să afle adevărul, dar, printr-o oarecare întâmplare, pe care pronia dumnezeiască le-a scos-o în cale, adevărul li s-a descoperit. Cu vreo recunoaștere de la prima vedere, cu vreo predică pe care au auzit-o, fiindcă s-au întâmplat de au intrat în biserică la vremea predicii, cu vreo carte potrivită, care le-a căzut în mână la vremea potrivită, Dumnezeu îi face să găsească comoara ascunsă. Cea mai bună pildă de astfel de împrejurări favorabile este viața sfântului Iustin Filosoful și Martirul. El, care rătăcea în labirintul filosofiei grecești, a întâlnit pe neașteptate un bătrân care i-a dat să citească sfânta Evanghelie. Acolo Iustin a descoperit comoara adevărului, a mântuirii, a fericirii.

Pentru omul din parabolă, descoperirea comorii în țarină a fost un eveniment foarte mare. Din clipa în care descoperise comoara, el a înțeles că țarina are un preț foarte mare. În această împrejurare a parabolei, aflăm pricina pentru care mulți oameni se dezinteresează de adevărul Evangheliei, rămân străini de biserica lui Hristos și nu arată nici cel mai mic interes, ca să se apropie de ea. Ei fac acest lucru, fiindcă nu știu ce comoară scumpă se află ascunsă în credință. De aceea, o parte din oameni nu cunosc de fel învățătura lui Hristos. Altă parte vede numai biserica și se mărginește la un tipic exterior, fără să cunoască conținutul de mare preț, pe care creștinismul îl ascunde în adâncurile sale. Iar alții, care zic că sunt culți, dar lipsiți de o educație aleasă și adâncă, respectă numai forma și aparența exterioară a vieții creștine. De aceea, ei consideră Biserica lui Hristos ca pe o organizație omenească, nu ca

pe o instituție dumnezeiască, în care omul trebuie să afle adevărul și fericirea. În sfârșit, alții, care sunt lipiți de ogorul lumii obișnuite, de grijile vieții, de bani și de materie, de plăceri și desfătări, pe care li le oferă ogorul lumii, nu pot nici cu mintea să-și închipuie măcar că ogorul duhovnicesc al religiei creștine poate avea vreun preț. Dimpotrivă, ei găsesc că ogorul lui Hristos este pietros, obositor, plictisitor, urât și trist. Dar inginerii de mine știu că cele mai bogate vine de metal se găsesc pe locurile zgrunțuroase, greu de străbătut și uscate, care la suprafață par netrebnice. În astfel de terenuri găsesc adesea un filon de aur. Credința în Hristos este un ogor cu un filon nesecat de aur. Cei ce au săpat mai adânc, cei ce au aflat adevărul Evangheliei și au gustat bucuria lui Hristos au descoperit că întru el este viața veșnică (cf. *In* 5, 39). S-au convins cu desăvârșire că acel ogor este de un preț, care nu se poate nici calcula, nici plăti.

Dobândirea cu bucurie a comorii

După ce omul din parabolă a descoperit că în ogor este o comoară, a ținut-o „*ascunsă*”, adică a așezat în acel loc tot felul de obiecte, care ar putea să șteargă din mintea oricărui om ideea comorii. „*Și cu bucurie se duce și vinde câte le are, și cumpără acea țarină*”.

Înțelesul acestor cuvinte ale parabolei este următorul: creștinul care a înțeles ce bogăție de mult preț și ce fericire de nespus este ascunsă în Biserica lui Hristos, simte nevoia să dobândească țarina și comoara. Cu luare aminte și cu multă grijă, se supraveghează pe sine, temându-se ca nu cumva vraja zadarnică a lumii acesteia sau hoțul cel mare al comorilor sufletești, adică Satana, să-i fure bucuria și adevărul, pe care vrea să și le facă avuție a sa proprie și permanentă. Omul se bucură că este vorba să aibă o astfel de comoară de fericire. Bucurie de acest fel nu simt cei ce au aflat comori materiale. Simțirea aceasta de bucurie o cunosc

din experiență creștinii care au fost mai întâi în neștiință și apoi, dintr-odată, Dumnezeu i-a luminat, ca să cunoască adevărul și să trăiască o viață cu adevărat creștinească.

Omul se bucură

Dar bucuria celui ce a aflat comoara ar fi un lucru provizoriu, dacă el nu s-ar hotărî să vândă toate câte le are, toată averea lui, ca să cumpere țarina. Același lucru se întâmplă și cu cei ce au descoperit comoara conținută de credința creștină. Ei vor vedea că bucuria lor se stinge dacă nu vând, dacă nu leapădă și nu părăsesc acele lucruri pe care până atunci le socoteau avuțiile lor, oricât ar fi fost de potrivnice legii lui Dumnezeu. Dacă obișnuința îndelungată și alipirea de lucrurile zadarnice ale lumii acesteia îi împiedică să le părăsească atunci bucuria lor se va duce și ei vor rămâne iarăși legați, lucrând zadarnic în ogorul lumii. Dar cei ce se apropie de Hristos prin mărturisire și pocăință adevărată, cei ce au gustat din viața creștină și au înțeles care este nădejdea chemării și care este „*bogăția slavei moștenirii*” (Ef 1, 18); cei ce au prețuit valoarea comorii de virtute și de sfințenie, și au părăsit definitiv orice alipiri păcătoase de cele ale lumii și consideră, împreună cu dumnezeiescul Pavel, „*că toate sunt gunoaie, ca pe Hristos să-L dobândească*” (Flp 3, 8), aceia au o bucurie care sporește neîncetat. Iubitorul de bani și lacomul se leapădă de lăcomia lui, fiindcă s-a convins că adevăratele comori nu constau în aur, ci în Hristos... Iubitorul de slavă își părăsește relațiile lui cu oamenii care i-ar putea aduce laude, fiindcă s-a convins că Hristos îi va da adevărata slavă... Cel ce umbla cu patimă după plăcerile și desfătărilor lumii, leapădă aceste izvoare de nenorociri, fiindcă a descoperit că Hristos este izvorul bucuriei și al fericirii reale și adevărate...

Sfântul Augustin povestește el însuși cât de ușor a părăsit desfătărilor și plăcerile păcătoase, pe care până atunci nimic nu putuse să-l facă să le lase; le-a părăsit când a cunoscut adevărul

creștin, când se bucura și se desfăta mai mult de descoperirea acestui adevăr.

Iată înțelesul parabolei scurte a comorii ascunse în țarină. Dar această comoară ți se arată și ție, iubite cititor. Citirea acestor cuvinte ale Domnului, pe care le ai în fața ta, nu este oare descoperirea comorii adevărului creștin? Fii cu luare aminte, ca să înțelegi valoarea comorii. Nu cumva să o disprețuiești, ori să o pierzi. Obiceiul zilei nu trebuie să te impresioneze, nici să nu ții seama de spusele lumii. Crediința și adevărul creștin nu au nimic, în aparență, care să te atragă de la prima vedere. Dar au un preț de o valoare neasemănat de mare. Și dacă te arăți indiferent de creștinism, sub cuvânt că el nu are aparență strălucită, vei păți ce pătesc și acei țărani care găsesc monede vechi și prețioase în ogorul lor, dar fiindcă nu sunt monede pe care ei le cunosc, nu sunt monede ale vremii lor, le duc la oraș și le dau unor speculanți, care le plătesc câțiva bănuți, în schimbul acelor bani vechi și prețioși. Așadar, apropie-te de Hristos, ca să afli comoara cea ascunsă. Începe să-L cunoști prin citirea Evangheliei Lui și prin meditarea adevărului Lui, pe care îl învață sfânta Biserică. Apropie-te de sfintele Taine, prin care se împărtășește harul lui Hristos și prin care ți se va da o parte din comoară. Apoi să te îngrijești, să pui în siguranță această comoară. Și atunci vei vedea ce bucurie va domni în sufletul tău și ce călătorie, din ce în ce mai strălucită, spre fericirea veșnică, se va deschide înaintea ta.

—

PARABOLA CU MĂRGĂRITARUL

(Mt 13, 45-46)

Si parabola de față exprimă același adevăr. Diferența constă în aceasta: căci aici neguțătorul cercetează, caută mărgăritarul de preț, nu dă peste el din întâmplare. Vrea adică Domnul să spună că unii oameni nu cunosc adevărul, nu cunosc adevăratul scop în vederea căruia există ei pe lumea aceasta, dar ei simt că adevărul este undeva, că omul nu a fost creat numai ca să trăiască viața aceasta provizorie, grea și chinuitoare, ci a fost creat pentru un scop mult mai înalt și mai sublim. În acești oameni se naște dorința fierbinte de a cunoaște adevărul; ei se pun neconținut în mișcare și nu se liniștesc, decât numai atunci când au aflat adevărul. Exemplul cel mai bun de astfel de oameni este tot Sfântul Augustin, al cărui suflet, căutând zadarnic fericirea în lume, nu și-a aflat odihna, până când n-a cunoscut adevărul creștin, până când nu s-a botezat și nu a urmat calea virtuții și a sfințeniei creștinești. Dar iată și cuvintele acestei parabole foarte concise: *„Iară și asemenea este împărăția cerurilor cu un neguțător, care caută mărgăritare frumoase; aflând*

un mărgăritar de mult preț, ducându-se a vândut toate câte le-a avut, și l-a cumpărat” (v. 45-46).

Căutarea mărgăritarelor frumoase. Observăm mai întâi că neguțătorul din parabolă nu știa că nu există decât unicul mărgăritar de preț, unul singur. De aceea, el umbla prin lume, căutând „*mărgăritare frumoase*”. El nu căuta acel singur mărgăritar frumos și de mult preț, întrucât nu știa că este singurul. Totuși are mare importanță faptul că, deși există multe mărgăritare, considerate de lume frumoase și de preț, negustorul nostru nu s-a lăsat, până nu a găsit pe acel unul, cel cu adevărat de mult preț. De pildă, neguțătorul nostru a aflat averea, pe care mulțimea o socotește un mărgăritar scump. Dar el a observat că bogăția nu poate satisface sufletul omului. Apoi, pe rând, neguțătorul a aflat poate alte mărgăritare: slava lumească, știința omenească, plăcerile trupului..., toate acestea sunt lucruri pe care cei mulți le socotesc mărgăritare. Totuși niciunul din ele nu dă odihnă sufletului omenesc, nici aici, în viața aceasta, și cu atât mai puțin nu au vreo importanță pentru viața cealaltă.

Aflarea mărgăritarului de mult preț

Însă la sfârșit neguțătorul din parabolă a aflat mărgăritarul acela unic, de mult preț. Care este mărgăritarul acesta? Este Hristos, adevărul și harul lui Hristos. Cel care află pe Hristos și îmbrățișează adevărul Său, crede în El cu tot sufletul și primește harul Său, a aflat mărgăritarul cel de mult preț. Acela își satisface toate dorurile sufletului său. Acela stăpânește comoara cunoașterii și a înțelepciunii, comoara bucuriei și a păcii, comoara vieții celei veșnice. Iarăși trebuie să accentuăm că, precum neguțătorul care a aflat mărgăritarul, s-a dus și a vândut toate câte le avea, ca să poată cumpăra mărgăritarul acela unic tot astfel și creștinul care vrea să dobândească adevărata fericire, al cărei începător este Hristos,

trebuie neapărat să jertfească toate celelalte lucrurile, care par bune, dar care îl împiedică de la dobândirea virtuții creștine.

Creștinul este un neguțător

Parabola aceasta se aplică nu numai la anumite persoane, ci la fiecare om, la fiecare creștin în parte. Fiecare dintre noi suntem sau, mai bine zis, ar trebui să fim neguțători de mărgăritare duhovnicești. Noi n-ar trebui să ne aflăm odihna niciodată, în nicio altă persoană sau în niciun alt lucru al lumii, oricât de scump ar fi el, dacă n-am dobândi pe Hristos, dacă nu L-am înscăunat pe El în sufletul nostru, prin sfânta împărtășanie, dacă nu L-am pus pe El cârmaci al vieții noastre, dacă nu am devenit adevărate mădulare ale împărăției Sale. Când toate acestea se vor realiza, atunci vom înțelege odată pentru totdeauna că Hristos este unicul mărgăritar, cel mai de preț, mai presus de orice bogăție și de orice altă piatră prețioasă. Vom înțelege atunci că Hristos ne dă și în viața aceasta bucurie și pace, iar în viața viitoare fericire desăvârșită. Hristos „*S-a născut pentru noi, înțelepciune de la Dumnezeu, dreptate și sfințenie și răscumpărare*” (1 Co 1, 30). Hristos este cel mai mare bun și cea mai mare comoară. Dacă Îl vom dobândi, vom avea totul. Dacă Îl vom dobândi, nu cumva, ferească Dumnezeu, să-L dăm în schimbul vreunui alt lucru oarecare sau în schimbul unei persoane din lumea aceasta! Căci am face o faptă de cea mai cutremurătoare nebulie și ușurătate. În Hristos avem totul. Depart de Hristos, nu avem niciun lucru care să ne fie propriu. Depart de Hristos nu este decât pustietate, nefericire, pierzanie!

Întrebarea pusă de Domnul după sfârșitul acestor parabole

După ce Domnul a isprăvit de spus aceste parabole despre împărăția Sa, a adresat ucenicilor Săi următoarea întrebare:

„înțeles-ați toate acestea?”. Adică, ați înțeles toate cele ce vi le-am spus vouă? Și ei au răspuns: „*Da, Doamne*” (v. 51).

Nu ar fi fost nevoie de o întrebare ca aceasta dacă Domnul ar fi voit să se intereseze numai de faptul că ucenicii săi au înțeles parabola. Căci Domnul, știutorul inimilor, știa bine în ce măsură puteau ucenicii să-L înțeleagă. Această întrebare avea însă un înțeles mai adânc. Era ca și cum Domnul le-ar fi zis ucenicilor: vă dați bine seama de valoarea adevărilor celor mari, pe care vi le-am predat prin cele șapte parabole? Sunteți voi gata să părăsiți toate, ca să dobândiți comoara și mărgăritarul cel de mult preț? Sunteți gata să aruncați năvodul și să ascundeți aluatul în făină? Sunteți gata să semănați împreună cu Mine cuvântul Meu? Sunteți gata să smulgeți neghinele din țarină și să le ardeți? Iar fericiții ucenici au răspuns, cu conștiința împăcată: „*Da, Doamne*”. Căci, de fapt, ei lăseseră toate, ca să câștige și să urmeze pe Hristos.

Dar întrebarea aceasta a fost scrisă în Sfânta Evanghelie cu scopul ca ea să fie adresată oricărui ucenic al lui Hristos, oricărui creștin, din orice vreme. Întrebarea așadar îmi este adresată și mie, și ție, iubite cititor. Domnul mă întreabă și te întreabă: ați prețuit, după cuviință, aceste adevăruri înalte care au fost scrise până aici? Ați hotărât voi să vă smeriți și să lăsați sufletul vostru să dospească cu harul Meu? Ați hotărât cu statomie să dezrădăcinați din sufletele voastre toată neghina?

Sunteți hotărâți să părăsiți orice lucru care vă împiedică de la virtute și să dobândiți cu orice preț comoara ascunsă și mărgăritarul cel scump? Dacă noi suntem gata să răspundem cu un *da* la aceste întrebări, suntem fericiți și aici, și în viața viitoare. Dacă însă conștiința noastră stă mărturie pentru faptul că farmece amăgitoare și comori mincinoase și înșelătoare duc inima noastră încă la rătăcire – atunci, pentru numele lui Dumnezeu, să nu rămânem în această amăgire și rătăcire catastrofală, ci să ne străduim ca să ne schimbăm viața.

Partea a II-a

PARABOLA CU OAIA PIERDUTĂ

și

PARABOLA CU DRAHMA PIERDUTĂ

(*Lc* 15, 1-10; *Mt* 18, 12-14)

Prilejul cu care Domnul a spus cele două parabole

Domnul nu lăsa nefolosită nicio împrejurare favorabilă, ci întotdeauna, când avea prilejul, îi învăța pe oameni adevărul și le arăta calea mântuirii. Nu numai când noroadele, „*uimite de învățătura Lui*”, stăteau cu ochii țintă la El, ci și atunci când cărturarii și fariseii cei invidioși și rău-voitori voiau cu orice chip să împiedice și să răstoarne lucrarea Sa, Hristos scotea din toate prilejuri de învățături și de minuni. Căci Domnul știa să scoată dulceață din amărăciune, folos din supărare și învățături mântuitoare din judecățile strâmbe ale fariseilor. Astfel a fost prilejul celor trei parabole neprețuite: cu oaia pierdută, cu dragma pierdută și cu fiul risipitor. Aceste trei parabole au fost numite

„*parabolele harului*”. Cine a dat prilejul acestor minunate pilde? Fariseii, cei cu prejudecăți și cu privirea chiorășă. Iată cum expune sfântul Evanghelist prilejul cu care au fost spuse parabolele: „*Se apropiau de El toți vameșii și păcătoșii, ca să-L asculte*” (v. 1).

Ei se apropiaseră cu teamă și cutremur, căci până atunci ei cunoscuseră numai sfințenia aceea prefăcută a fariseilor, care nu avea nicio legătură cu pogorământul și cu milostivirea Domnului. Dar tocmai prin acestea voia Dumnezeu dragostei să-i atragă și să-i încurajeze. Fiindcă ei nu se apropiaseră de Hristos din simplă curiozitate, ca să vadă minunile Lui, ci „*se apropiaseră ca să-L asculte*”. Se apropiaseră de Domnul, ca să asculte învățătura Sa. Nefericiții erau cufundați în noroiul păcatului, în acea miasmă a păcatului; de acolo au zărit dintr-odată frumusețea cea preacurată și preasfântă a Domnului, ca să audă cuvintele Sale, în lumina cărora ei să vadă limpede toate suferințele lor. Dar în același timp să vadă și calea curățirii și a mântuirii lor. O, ce perioadă fericită se deschide acum în fața păcătoșilor, în clipa în care ei se apropie cu curaj, ca să asculte cuvântul lui Dumnezeu! Dar Domnul voia să-i atragă la bine și dintr-o altă pricină serioasă, din pricină că „*fariseii și cărturarii cârteau, zicând: că acesta primește pe păcătoși și stă la masă cu ei*” (V. 2).

Cărturarii și fariseii, suflete negre și stricate de lăudăroșenie, de trufie, nu voiau să vadă că un altul ar putea să se bucure de vreun lucru bun. În loc ca ei, niște oameni culți și cu cunoștință de legea lui Dumnezeu, să încurajeze spre pocăință pe păcătoși, ei, dimpotrivă, cârtesc. Ei osândesc pe Hristos, fiindcă primește pe păcătoși și cheamă la pocăință pe vameși, dând nădejde celor răi, că vor dobândi harul mare pe care fariseii și cărturarii îl socoteau mai presus de vrednicia lor, și de aceea ei se sminteau. Vedeți bine, fariseii și cărturarii se amestecă și în felul cum este împărțit harul dumnezeiesc. Căci trufașul vrea să se amestece în toate, ca să le conducă pe toate, să le stăpânească pe toate, profitând de toate. Fariseii și cărturarii osândesc pe Hristos că mănâncă la masă cu astfel de păcătoși, înjosindu-și

demnitatea, primind să stea de vorbă cu astfel de oameni. Ei Îl osândesc încă și fiindcă încalcă datina bătrânilor, care hotărâseră ca iudeul credincios nici măcar să nu mănânce la masă cu cei de alt neam, păcătoși și idolatri. Dacă astfel de oameni se apropiau din întâmplare de un fariseu sau de un cărturar, acesta trebuia să se spele, supunându-se ritului de curățire, ca să poată să fie în rând cu cei din poporul ales. Însă parabolele vor dovedi cât de mult greșeau fariseii și cărturarii, precum și cât de mult greșeste oricine cade în păcatul greu al osândirii. Din materialul cel putred și stricat al cărtirii și al osândirii cărturarilor și fariseilor, Domnul a luat prilejul să spună o învățătură mare și mângâietoare, prin niște parabole foarte firești și foarte convingătoare. Iar mângâierea acestor parabole este și pentru dreptii și pentru păcătoșii din toate veacurile, care au fost și care vor mai fi.

Prin aceste parabole, Domnul va dovedi că, dacă propovăduirea Lui stârnește dorința de mântuire în sufletele păcătoșilor care erau pe calea pierzării, dacă Domnul încurajează și întărește pe păcătoși ca să se întoarcă la Dumnezeu cu convingerea că vor afla în El un părinte milostiv, nu un judecător aspru, acest lucru nu numai că micșorează demnitatea lui Hristos, nu numai că nu este o față criticabilă, ci, dimpotrivă, contribuie foarte mult la slava lui Dumnezeu și aduce bucurie mare în cer. Căci Dumnezeu nu vrea moartea și pierirea păcătoșilor, ci Se bucură și Îi place pocăința celui ce a greșit.

Iată, cititorule, o problemă de foarte mare interes. Iată un adevăr mai de preț decât o comoară întreagă. Acest adevăr sună așa: că Dumnezeu primește bucuros pe păcătoșii care se pocăiesc! Cine poate rămâne indiferent față de acest adevăr de mult preț? Cine poate să se laude că nu este păcătos și vinovat față de dreptatea lui Dumnezeu? *„Dacă zicem că nu suntem păcătoși, ne rătăcim și adevărul nu este întru noi”*, zice evanghelistul Ioan, cel de Dumnezeu insuflat (1 In 1, 8). Prin urmare, cine nu are nevoie să asculte această bună vestire de bucurie, acest adevăr foarte îmbucurător? Adică,

cel ce se pocăiește, nu numai că nu va suferi pedeapsa cu moartea, care este consecința firească a păcatului, ci va găsi deschise brațele Tatălui milostiv și va primi sărutarea dragostei dumnezeiești. Dar să urmărim firul celor două parabole, care exprimă atât de clar și de minunat acest mare și sublim adevăr.

I. Pilda cu oaia cea pierdută

Această pildă are o formă de întrebare, pe care Domnul o adresează cărturarilor și fariseilor, a căror mărturie o invocă. Căci, dacă ei admiteau că omul trebuie să încerce să salveze un dobitoc al său, care s-a pierdut, era foarte firesc ca ei să admită că și Dumnezeu trebuie să încerce să mântuiască, cu orice preț, pe om, făptura Lui cea căzută.

„Le-a spus lor pilda aceasta, zicând: care om dintre voi, având o sută de oi și pierzând una dintre ele, nu lasă pe cele nouăzeci și nouă în pustie și nu pleacă după cea pierdută, până ce o găsește? Și găcind-o, o pune pe umerii săi, bucurându-se” (v. 3-5).

Situația păcătosului. Oaia este un animal care nu poate trăi decât în turmă și nu poate exista fără un păstor care să o călăuzească, să o hrănească și să o apere de primejdii. De aceea, este foarte tristă și deznădăjduită situația unei oi, din clipa în care, dintr-un motiv sau altul, s-a despărțit de păstorul ei și rătăcește de una singură. Căci oaia nu are instinct prea viu, cu care să-și găsească drumul singură, nici puterea, ca să-și apere viața însă, în aceeași situație se află și omul din momentul în care s-a despărțit de Dumnezeu și rătăcește pe cărările ateismului și ale păcatului. Este și el pierdut pentru Dumnezeu, fiindcă trăiește în lume „nenorocitul, ca aten” (Ef 2, 12), adorând materia și răutățile ei. Este pierdut din turma lui Dumnezeu, adică pentru oamenii evlavioși și sfinți, fiindcă întrerupe orice comuniune sufletească cu aceștia. Acest lucru îl

va înțelege bine oricine, când va observa pe cei ce astăzi trăiesc în păcat. Ei nu vor să aibă nicio legătură spirituală cu oamenii evlavioși și virtuoși. Păcătosul este pierdut și pentru sine însuși. Nu știe de unde vine și încotro se îndreaptă. Nu știe să-și apere sufletul. Rătăcește mereu. Rătăcește și cu ideile și gândurile sale, căci gândește și cugetă minciuni și nebunii de ale lumii. Rătăcește și cu cugetele sale, cu faptele și cu modul său de viață, căci trăiește într-un mod care îl pierde și îl osândește.

Se poate întâmpla ca oaia, după ce s-a depărtat de păstorul ei, să găsească o hrană bună și o libertate plăcută, până la o vreme. Dar oaia va afla aceste daruri fie într-un ogor străin, în care va fi prinsă că a păscut fără să aibă dreptul, fie într-un loc pustiu, unde va avea să fie expusă la primejdii mari: tâlhari, fiare sălbatice, prăpăstii, moarte, într-un fel asemănător, și păcătosul, după ce s-a îndepărtat de Dumnezeu, se desfătează la început cu plăcerea trecătoare și cu bucuria păcatului. Dar tocmai în asta constă amăgirea și cursa. De aici înainte, păcătosul este expus la mari primejdii: trăiește întotdeauna cu frica în sân, căci multe păcate sunt pedepsite încă în viața aceasta, și ele expun pe cel ce le săvârșește la rușine și la ocară. Ziua de mâine îl îngrozește, el nu vrea să se gândească defel la viitorul lui, fiindcă este ușuratic și nechibzuit. Păcătosul este în primejdie să devină jucăria fiarei sălbatice, adică jucăria lui Satana, care „*umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită*” (1 Ptr 5, 8). Propriile lui patimi păcătoase, la care s-a dat, se fac niște fiare nesățioase, care îi sfâșie cărnurile, ajungând să-i arunce sufletul în pierzanie veșnică. Câtă stricăciune provoacă într-un organism omenesc beția, petrecerile de toată noaptea, neînfrânarea, imoralitatea! Mai de plâns este însă că cel păcătos nu mai poate să se întoarcă singur la Dumnezeu, de voia sa, după cum nici oaia cea pierdută nu poate să-și regăsească singură păstorul și țarul.

Grija lui Dumnezeu pentru cel păcătos

Cititorii care au o idee cât de vagă despre viața păstorească știu că între turmă și păstor, între păstor și fiecare oaie a lui în parte este o legătură specială și reciprocă. Din pricina acestei legături strânse, ciobanul, când își pierde vreo oaie, este neliniștit și îngrijorat, precum desigur și oaia este îngrijorată când își dă seama că s-a rătăcit de la păstorul ei.

Așadar, ciobanul lasă celelalte oi la pășune în siguranță și pleacă să o găsească pe aceea una. Ciobanul are un număr însemnat de oi, o sută, prin urmare ar fi putut să rămână indiferent, neexpunându-se la atâtea osteneli pentru una singură. Dar nicidecum. Ciobanul nu vrea să piardă nici pe una. La ce osteneli și griji se supune el pentru acea una! Aleargă, întreabă pe trecători. Cercetează cu grijă urmele, se coboară în prăpăstii, strigă și cheamă, căci glasul lui este cunoscut de oile sale.

La sfârșit, după zile întregi de căutare, o găsește. Dar nici acum ostenelele ciobanului nu încetează. Luați seama la cuvintele parabolei, în care Domnul a zugrăvit atât de artistic moravurile păstorești. De îndată ce ciobanul a găsit oaia pierdută, o ia pe umerii săi, ca s-o ducă înapoi, într-un loc sigur. Oricât ar fi de obosit, de căutările și de rătăcirile prin care a trecut, totuși după ce a găsit oaia, se expune la o osteneală dublă: să se întoarcă la turmă, dar să ducă și oaia pe umeri. O duce pe umeri, căci ea, obosită de lungile rătăcirii, ar pieri pe drum. Cu multă duioșie și dragoste, păstorul o pune pe umerii lui, ca oaia cea pierdută să se întoarcă la turmă fără nicio osteneală.

Cât de minunat se aseamănă aceste griji ale ciobanului cu grija neîncetată și duioasă pe care o are Hristos, păstorul cel bun, ca să întoarcă la mântuire o oaie cuvântătoare pierdută. Domnul zice acele cuvinte, grele de multe înțelesuri: „*Tatăl Meu până acum*

lucrează, și Eu lucrez” (In 5, 17) și: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis pe Mine și să îndeplinesc lucrarea Lui” (In 4, 35). Adică: hrana Mea este să fac voia Tatălui Meu și să împlinesc lucrul mântuirii oamenilor, în vederea căruia M-a trimis El în lume. În aceste cuvinte, Domnul ne dă o idee despre lucrarea și despre grija lui Dumnezeu, pentru mântuirea păcătosului.

Omenirea întreagă, care „rătăcește ca o oaie” (Is 63, 6), are pentru Dumnezeu un preț cel puțin tot atât de mare ca cel pe care îl are o oaie pentru păstorul celor o sută de oi. Dumnezeu are turmă mare: cete și oștiri nenumărate de îngeri și de puteri. Ar fi putut foarte bine să se arate indiferent față de omul care s-a pierdut din pricina neascultării. Totuși, câtă duioșie, câtă grijă și dragoste pune Dumnezeu pentru întoarcerea păcătosului! Dragostea lui Dumnezeu pentru om este neasemuit mai mare decât cea a păstorului pentru oaia lui. Să ne gândim că Dumnezeu a trimis pe Fiul Său cel Unul Născut „ca să caute și să mântuiască pe cel pierdut” (In 19, 10). Dumnezeu a primit să-L vadă pe Fiul Său sub înfățișarea smerită de om, care se ostenește și suferă, asudă și este prigonit în Galileia și în Iudeea pentru oile cele pierdute. Tatăl a primit să-L vadă pe Fiul Său spânzurat pe lemnul crucii, jertfîndu-Și viața și suferind moartea cea mai îngrozitoare și necinstită, ca să mântuiască pe omul cel păcătos. Acest lucru este cel mai mare, mai neasemănat și mai negrăit din toate câte le-a făcut Dumnezeu, în cer și pe pământ. „Căci așa a iubit Dumnezeu lumea încât pe însuși Fiul Său cel Unul Născut l-a dat, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (In 3, 16), zice Hristos.

Dar cum să descriem grijile pe care Dumnezeu le are, în chip văzut, prin Biserica Sa, iar în chip nevăzut și tainic, prin multe mijloace știute numai de El, ca să întoarcă spre calea mântuirii pe

orice om păcătos și pierdut? Dacă toți creștinii care s-au întors de la păcat ar cerceta cu de-amănuntul tot păcatul lor și povestea vieții lor, ar fi izbiți și uimiți de mijloacele minunate pe care Dumnezeu le-a pus în lucrare ca să-i întoarcă de la pierzanie. Fiecare dintre noi are o poveste care ar putea servi de învățătură multora. Însă multe capitole ale acestei povești a vieții noastre ne rămân necunoscute acum, dar ni se vor lămuri în viața viitoare. Atunci ne vom minuna și vom slăvi mai mult pe Dumnezeu, Părintele nostru cel bun.

Dragostea lui Dumnezeu este atât de mare și atât sunt de înțelepte mijloacele folosite pentru întoarcerea păcătoșilor, încât niciun păcătos n-ar trebui să rămână în rătăcire. Veți obiecta: și totuși vedem pe atâția și atâția în calea păcatului și a pierzării. Da, desigur, dar întrucât ei mai trăiesc încă în viața aceasta, nu poți să afirmi despre ei că sunt definitiv pierduți. Este foarte probabil să se întoarcă chiar mâine. Dacă unii rămân definitiv în pierzare, rămân așa fiindcă așa au vrut ei. Dar de aici înainte, ei nu mai sunt niște oi rătăcite ale lui Dumnezeu. Au ieșit din turma lui Dumnezeu și au căzut o mulțime de altfel de fapte. Precum oaia, pe care ciobanul a aflat-o și pentru care întrebuințează orice mijloc, ca să se apropie de ea, dacă însă ea se sălbăticește și se depărtează neconținut, a ieșit din ceata oilor și ciobanul o părăsește ca să fie hrană lupilor; tot așa și oamenii care cu bună știință rămân departe de Dumnezeu și se usucă în păcat, încât nu mai vor să se întoarcă deloc, s-au înstrăinat cu totul de Dumnezeu și nu mai sunt oi ale Sale.

Bucuria produsă de întoarcerea oii

Însă pe oaia care aude glasul păstorului și aleargă să-l întâmpine, păstorul o primește, o pune pe umerii săi „*bucurându-se*”. Ba mai mult:

„Venind acasă, cheamă pe prieteni și pe vecini spunându-le: bucurați-vă împreună cu mine, căci am găsit oaia pe care o pierdusem” (v. 6).

Această imagine este de asemenea foarte firească, copiată după realitate. Când se pierde o oaie dintr-o turmă oarecare, toți păstorii iau la cunoștință pierderea și participă la necazul și la grija păgubașului, îl întreabă adesea: nu cumva ai găsit-o? Ciobanul se bucură, când o găsește, pentru că nu și-a pierdut osteneala, dar și fiindcă oaia lui a fost salvată. Dar ca să sporească bucuria produsă de această întâmplare, ciobanul o face cunoscută prietenilor și vecinilor, pe care îi invită să se bucure împreună cu el. Se pare că și o tragedie pastorală din epoca Mântuitorului conținea aceeași frază: „Bucurați-vă împreună cu Mine, căci am găsit oaia pe care o pierdusem”. Dar această scenă redată în parabolă, zugrăvește interesul plin de duioșie cu care lumea cerească urmărește drama pocăinței și a întoarcerii păcătosului pierdut.

Când vreun creștin se îndepărtează de turma lui Hristos și rătăcește în pustiul păcatului, îngerii, vecinii lui Dumnezeu, află îndată despre această tristă întâmplare. Ei se smeresc de rătăcirea aceluia om. Și iarăși, când grijile bunului Părinte pentru mântuirea omului la care slujesc cu mult sârg îngerii întorc pe vreun păcătos la pocăință, îngerii află îndată de întâmplare și se bucură, după cum vom vedea mai jos: trebuie să luăm aminte la un cuvânt foarte mic, o simplă particulă, dar de o mare însemnătate. Mântuitorul zice: Mi-am găsit oaia pe care-o pierdusem. Cu toate că oaia era pierdută din vina ei, cu toate că ea se despărțise de păstorul ei, niciodată păstorul n-a încetat s-o considere a sa.

Câtă mângâiere aduce acest cuvânt mic miilor de păcătoși, care, când vin la simțământul păcătoșeniei lor, tind să se scufunde în adâncul deznădejdiei. Le vine în cap ideea că ei au încălcat atât de mult legea lui Dumnezeu, încât acum nu mai pot fi primiți de

Dumnezeu! Dar nu-i adevărat. Hristos și atunci când tu rătăcești în păcat, cititorule, nu încetează să te privească ca pe o oaie a Sa proprie. Cu atât mai mult te privește așa, din clipa când te întorci la El. Așadar, nu șovăi să te apropii de Hristos. Vei vedea că nu numai te primește, dar te și ridică pe umerii Săi cei puternici. Te sprijină prin dreapta lui cea atotfăcătoare și te aduce înapoi în turmă ca să urmezi de aici înainte, fără abatere, calea mântuirii.

II. Parabola cu drahma cea pierdută

Domnul ne pune înainte încă o pildă, tot în formă de întrebare, ca să arate și mai limpede cât este de drept ca El să primească pe păcătoșii care se pocăiesc. *„Sau care femeie, având zece drahme, dacă pierde una, nu aprinde opaițul și mătură casa și caută cu grijă, până ce o găsește?”* (v. 8).

Cine pierde drahma

În această parabolă a Domnului, persoana care a pierdut drahma este o femeie. Faptul acesta are un motiv special. Deoarece femeia, având parte de mai puține bucurii decât bărbatul și nefiind obișnuită să cheltuiască banul fără socoteală, simte mult mai mult necaz când pierde un bănuț și mult mai multă bucurie când îl găsește. Prin urmare, femeia era mai potrivită, ca personaj al parabolei, să arate bucuria ce se face prin pocăință a unui păcătos.

Deci femeia din parabolă avea zece drahme și a pierdut una din ele. Deși cu acest număr Domnul vrea să arate mai cu seamă interesul pe care El îl poartă pentru cel păcătos, totuși se poate înțelege și în felul următor: că numărul celor care rămân definitiv pierduți este foarte mic, în comparație cu ființele înțelegătoare, cu oamenii buni, cu îngerii și cu sfinții, care se află în apropiere de Dumnezeu. De

aceea, nu se cuvine să credem că toată lumea merge în pierzanie fiindcă vedem pe mulți trăind în păcat. Rătăcesc jalnic acele persoane care cu atâta ușurătate zic: dacă cei mai mulți se pierd, de ce să nu mă pierd și eu? Nicidecum, omule! Nu sunt cei mai mulți cei ce se pierd. Cei pierduți sunt puțini în comparație cu nenumăratele oști ale îngerilor și ale celorlalte ființe cerești, ale oamenilor buni și ale sfinților, care nu s-au depărtat de Dumnezeu. Așadar, tu nu trebuie să urmezi soarta celor puțini, ci a celor mulți.

Ce înseamnă dragma pierdută

Drahma pe care femeia a pierdut-o avea valoare nu numai fiindcă era de argint. S-ar fi putut întâmpla să fie de hârtie, cum sunt banii noștri de astăzi, care nu au valoare ca hârtie. Drahma femeii avea valoare mare, fiindcă era rodul unei îndelungate osteneți, căci salariul unui muncitor pe o zi era mai mic decât o drahmă, era abia de un dinar, după cum vedem la Matei (20, 2). Cititorul înțelege, deci, câtă osteneală a depus femeia ca să câștige cele zece drahme. Drahma avea valoare, fiindcă avea pe ea inscripția și pecetea statului, sau chipul regelui, prin care banul avea valoare de schimb. Tot astfel, sufletul nostru are o mare și neprețuită valoare, mai cu seamă fiindcă este chipul lui Dumnezeu. Sufletul are valoare și prețuiește mai mult decât toată lumea. Acest lucru îl afirmă însuși Domnul, când zice: „*Ce va folosi omul, dacă va câștiga lumea toată și își va pierde sufletul? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?*” (Mc 8, 36-37). Deoarece sufletul nostru este chipul lui Dumnezeu, dacă el este curățit și sfințit în așa fel încât Dumnezeu să-și recunoască asemănarea în suflet, atunci acesta va avea dreptul să trăiască cu Dumnezeu în fericire veșnică. Dar dacă păcatul distruge, strică și șterge chipul lui Dumnezeu din sufletul nostru, atunci sufletul își pierde dreptul la fericire, ca și bancnota de hârtie, de pe care s-a șters pecetea statului.

Din nefericire, omul lasă chipul lui Dumnezeu cel sfânt, lasă sufletul său neprețuit să piară în gunoi. Da, în gunoi! Acest lucru îi arată parabola, când zice că femeia mătură casa și își caută drahma pierdută în gunoi. Sufletul care s-a predat lumii păcatului și s-a lipit de plăcerile nelegiuite se aseamănă cu aurul, care se pierde în noroi și în gunoaie. Cititorule, ce ai zice tu despre un om care ar lăsa diamantele și giuvaericele lui de mult preț să se piardă în noroi sau în gunoi? Însă creștinul care își pierde sufletul în noroiul și în gunoiul păcatelor face același lucru, ba unul cu mult mai trist și mai pierzător.

Grijile pentru găsirea drahmei. Femeia din parabolă își face multe griji, ca să găsească drahma: aprinde opaițul, ca să vadă până și în colțurile cele mai întunecate, mută mobilele, cercetează cu grijă, dă cu mătura, prin toate colțurile, într-un cuvânt, nu-și încetează grija, până nu-și găsește drahma. Acestea toate închipuiesc grija continuă și iubitoare a lui Dumnezeu, ca să atragă pe păcătosul care s-a pierdut în gunoaiele lumii.

Dumnezeu aprinde lumina Evangheliei, ca să lumineze adâncurile cele întunecate ale sufletului acelui păcătos și trimite razele cele luminoase și înviorătoare ale harului Duhului Sfânt. Și astfel se îngrijește să facă sufletul păcătosului să simtă starea în care se găsește. Apoi mătură sufletul, ca să înlăture necurățiile și murdăriile care îl acoperă, îl înăbușe și nu-l lasă să răsuflă. Dumnezeu mătură ideile false și zadarnice, obișnuințele și năravurile în care sufletul este îngropat. Și nu încetează grija Lui cea înțeleaptă, până când nu aduce și sufletul păcătosului înapoi, la acea comoară de fericire întru care se odihnesc sufletele sfinților.

Bucuria pentru găsirea drahmei

„Și aflând drahma, cheamă pe prietene și vecine, zicând: bucurați-vă împreună cu mine, căci am găsit drahma pe care o

pierdusem” (v. 9). Și această faptă a femeii este de o naturalețe și de un firesc rar. Se supăraseră atât de mult, când a constatat pierderea banului, iar acum se bucură atât de mult că l-a găsit, încât vrea să facă și pe alții părtași ai bucuriei ei. De aceea își cheamă prietenele și vecinele, le împărtășește lor vestea cea bună. Se ostenește să le informeze, le face parte la bucuria ei, ca astfel această bucurie să sporească și întâmplarea să capete proporții mai mari.

Aplicarea celor două parabole

Și acum, însuși Domnul prezintă foarte explicit nemărginita bogăție a bunătății lui Dumnezeu și marea însemnătate pe care o are pocăința și mântuirea unui păcătos. El zice: „*Vă spun vouă că tot astfel se face bucurie înaintea îngerilor lui Dumnezeu, pentru un păcătos care se pocăiește*” (v. 10).

Este ca și cum Domnul ne-ar zice: să înțelegeți bine bogăția cea nemărginită a dragostei lui Dumnezeu și marea importanță pe care o are pocăința și mântuirea voastră. Lucrul acesta îl puteți vedea nu numai din multele griji, pe care le pune înțelepciunea lui Dumnezeu pentru întoarcerea voastră, dar și din faptul că Dumnezeu își află plăcere și bucurie în pocăință, fie și a unui singur păcătos, în prezența a o mulțime de îngeri, care iau parte la această bucurie. Dumnezeu nu se bucură numai de celelalte lucruri ale Sale, care sunt foarte bune. Nu se bucură numai pentru cele ce se întâmplă în cer, unde nu este decât desfătare și frumusețe. Ci se bucură și pentru întoarcerea păcătosului. Acest lucru este cu totul minunat. Dumnezeu cel mare și nemărginit se bucură, nu numai de întoarcerea unor popoare întregi, care părăsesc rătăcirea închinării de idoli și a păcatului, precum se întâmpla în vremurile apostolilor, ci Se bucură și atunci când un singur păcătos, un singur călcător de lege, spre care noi privim cu silă, se pocăiește.

Cel lucru aducător de bucurie și plin de învățăminte este bucuria îngerilor, pentru pocăința noastră a păcătoșilor! Aceste fapte

preabune, care se silesc cu mult curaj să ne ajute și să conlucreze la mântuirea noastră, sunt duhuri slujitoare, pe care Dumnezeu le trimite ca să slujească oamenilor, care vor fi moștenitori ai mântuirii (cf. *Evr* 1, 14). Sfinții îngeri urmăresc cu un interes foarte mare și viu toate întâmplările din istoria neamului omenesc. Ei se bucură și atunci când un singur păcătos se întoarce la calea mântuirii. Pentru ce simt ei o bucurie atât de mare, pentru o cauză care le este străină? Îngerii se bucură fiindcă ei sunt formați în armonie cu caracterul cel sfânt al lui Dumnezeu. Îngerii au dobândit bunătatea și dragostea lui Dumnezeu. La fel și tot creștinul, care își formează un caracter nevinovat și bun, va fi un înger, va avea bucuria și fericirea pe care o au îngerii în apropierea lui Dumnezeu.

Sunt însă și mai minunate cuvintele Domnului, care conțin aplicarea pildei cu oaia cea pierdută. Iată ce zice Domnul: „*Zic vouă că se va face bucurie în cer pentru un păcătos care se pocăiește, mai mare decât pentru nouăzeci și nouă de drepti, care nu au nevoie de pocăință*” (v. 7).

Adică: vă încredințez că în cer este mai mare bucuria pentru un singur păcătos, care se pocăiește, decât cea pentru mulți drepti. Dumnezeu Se bucură mai mult pentru mântuirea omului, care era căzut, decât pentru îngerii care nu pot să cadă și nu au trebuință de pocăință. Căci bunătatea lui Dumnezeu și puterea harului Său apar cu mult mai mari, în întoarcerea și în mântuirea unui păcătos notoriu, decât în purtarea mereu bună a unui om drept. Ci este foarte firească acea concluzie, că este mai mare bucuria în cer pentru acei vameși și păcătoși mari, care se apropiau de Hristos cu pocăință și cu zdrobire de inimă, decât cea pentru farisei și cărturari. Căci aceștia își închipuiau că sunt drepti și nu mai au nicio nevoie de pocăință, precum aveau ceilalți oameni. Dar din pricina acestei idei nesocotite și trufașe, cărturarii și fariseii nu numai că nu dădeau Domnului nicio bucurie, ci murmurau, nefericiți, osândind o faptă pentru care lumea cerească se bucură și se emoționează! Cât de jos decade omul, când se împotrivește și

se supără pentru niște lucruri, pentru care Dumnezeu și îngerii Săi Se bucură, și dimpotrivă se bucură pentru acelea care întristează pe locuitorii cerești!

Deci, este mai mare bucuria pentru păcătoși, care se pocăiesc, căci ei, ale căror multe păcate au fost iertate, vor iubi mult mai mult pe Dumnezeu (Lc 7, 47). Ei se dedică mai mult lui Dumnezeu, precum a făcut Pavel, și devin unelte la întoarcerea altor păcătoși, prin cuvintele și exemplele lor. Ei se fac, prin aceasta, unelte ale slavei lui Dumnezeu. Acest lucru l-a spus și David când, după cele două mari păcate ale sale, se pocăia și cerea iertare: „*Învăța-voi pe cei fără de lege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce*” (Ps 50, 14). Iar Pavel, cel mai mare păcătos convertit, spune despre sine că, atunci când apostolii din Ierusalim au aflat „*Că cel ce ne prigonise odinioară, acum binevestește credința, pe care odinioară o prigonea, au proslăvit pe Dumnezeu împreună cu mine*” (Ga 1, 23-24). Da, iubite cititor, este un mare eveniment chiar și pocăința unuia dintre noi, păcătoșii cei mai mărunți. Este un eveniment cu răsunet mondial! Mulți doresc să ajungă personalități de seamă în națiunile lor și să atragă atenția lumii întregi, cu toate că pământul este numai o parte infimă a lumii celei mari. Aceștia fie că străbat văzduhul ca să obțină un record provizoriu, fie că se supun la mari nenorociri și întreprind experiențe primejdioase, ca să facă vâlvă în tot pământul, în jurul numelui lor. Cu toate acestea, puțini sunt cei ce reușesc în planurile lor; iar faima lor este scurtă, piere ca fumul în vânt și nu se mai află. Însă pocăința păcătosului, un lucru la aparență neînsemnat, este un mijloc și un prilej pentru fiecare dintre noi, ce provoacă dragostea cerului întreg, cu nenumăratele cete de îngeri și de sfinți, deschide brațele Părintelui ceresc și ne conduce la fericirea și la strălucirea sfinților din cer.

PARABOLA FIULUI RISIPITOR

(Lc 15, 11-32)

Pornind de la același prilej, Domnul a prezentat și o a treia parabolă, ca o completare și o încununare a celor două dinainte. Dacă în cele două parabole dinainte Domnul a arătat ce sentimente umplu inima lui Dumnezeu pentru păcătoșii care se pocăiesc, în aceasta de acum va prezenta drama interioară întreagă a pocăinței păcătosului. Iar această a treia parabolă este numită „*parabola fiului risipitor*”, fiind o podoabă de preț a comorii evanghelice și o lumină a parabolilor. În toată literatura omenirii, în toate maximele înțelepciunii omenești, nu poți afla o comoară atât de neprețuită de înțelepciune, milostivire, iubire, duioșie, câtă este depusă în puținele rânduri ale parabolei fiului risipitor. Fiecare cuvânt al ei este de o profunzime uimitoare și fiecare literă a ei este o gamă de culori foarte artistice și minunate, care exprimă frumusețea cea mai strălucitoare și face din această parabolă o capodoperă fără pereche, pe care nu putea să o compună decât numai Dumnezeu înțelepciunii și al dragostei.

Care păcătos plin de căință nu este mișcat și zguduit adânc de un sentiment viu și dulce, când citește pilda fiului risipitor? Ce mulțime de păcătoși și deznădăjduiți nu au aflat și nu află încă și acum în pilda aceasta cel mai bun mijloc de a-și salva sufletul de naufragiu și nu s-au grăbit, plini de nădejde în mila dumnezeiască, să afle iertare, pace sufletească, ușă de mântuire? Pe drept cuvânt această pildă este numită Evanghelia Evangheliilor. Și, pe drept cuvânt, un scriitor bisericesc din vremurile moderne a spus că, dacă Hristos n-ar fi adus pe lume nicio altă învățătură, în afară de această unică pildă, El ar fi reușit numai prin această pildă singură să ne încredințeze că El este cu adevărat Dumnezeuul dragostei și al mântuirii fără margini.

Păcatul fiului mai tânăr

Parabola începe cu următoarele cuvinte: „*Un om avea doi fii*” (v. 11). Însă cine oare este acest om, tatăl celor doi fii, pe care Hristos ni-l va prezenta ca pe un minunat și vrednic de urmat exemplu de părinte bun? Am mai spus și în altă parte că, sub fiecare cuvânt al parabolilor, se ascunde un înțeles sublim și dumnezeiesc. Așadar, tatăl celor doi fii, pe care parabola ni-l prezintă, nu este altul decât însuși Dumnezeu, Tatăl nostru cel din ceruri, Părintele întregii familii omenеști. El ne-a zidit; cu toții suntem copii ai acestui tată. „*Oare nu ești Tată al nostru al tuturor? Oare nu un singur Dumnezeu ne-a făcut pe noi?*”, zice Duhul Sfânt prin proorocul Maleahi (2, 10). El Se îngrijește și economisește, mai mult decât orice tată iubitor, atât cele pentru viața noastră trupească, cât și cele pentru creșterea vieții noastre duhovnicești, pentru mântuirea și fericirea noastră veșnică. Dumnezeu este Tată al tuturor oamenilor și îi iubește pe toți, ca pe copiii Săi.

Dar, deși Dumnezeuul dragostei ne iubește pe toți în chip nemărginit, din nefericire, noi oamenii, nu Îl iubim toți în aceeași măsură. Unii dintre oameni – cei evlavioși, drepti și sfinți – îl

iubesc din tot sufletul și din toată inima lor. Ei și-au supus voia lor voinței Părintelui ceresc, doresc să trăiască mereu cu El în gând și în realitate. Dar alții – cei păcătoși, necredincioși și lipsiți de evlavie – vor cu orice chip să se îndepărteze de Dumnezeu Părintele și să trăiască după poftele și după voințele lor cele nelegiuite. Și astfel, deși toți suntem de o fire, deși toți suntem copii ai aceluiași Părinte, totuși suntem despărțiți în două cete, fiecare cu caracterul ei deosebit. De aceea și Domnul, în parabola Sa, prezintă omenirea, care este una și singură, ca împărțită în două și personificată prin cei doi fii cu caractere diametral opuse. Căci, pe când fiul cel mai mare era serios, păstrător, ascultător și înfrânat, cel mai tânăr este nestatornic, vioi, nerăbdător și nesupus. El se grăbește să-și pună soarta la încercare, urmând, nu sfaturile tatălui său celui înțelept și încercat, ci fantezia și pornirea lui cea lipsită de prevedere. Acest fiu mai tânăr personifică pe toți păcătoșii; el ne simbolizează pe fiecare dintre noi, așa cum ne aflăm, în starea firească, mai înainte de a ne naște din nou. Cea mai mare parte a parabolei se învâрте în jurul fiului mai tânăr. Este nevoie să cercetăm mai atent și mai cu amănuntul purtarea acestuia, căci prin ea Domnul exprimă, ca un mare Psiholog și zugrăvește ca cel mai bun Pictor, viața și purtarea oricărui om păcătos de pe pământ.

Cererea îndrăzneță a fiului mai tânăr. La începutul parabolei, fiul mai tânăr se prezintă în fața tatălui său și îi expune o cerere care i se rostogolea în minte de multă vreme. *„Și a zis cel mai tânăr dintre ei tatălui său: Tată, dă-mi partea de avuție care mi se cuvine”*. S-ar fi convenit ca fiul mai tânăr, dintr-un elementar respect către Părintele cel bun, să se poarte puțin mai blând și mai cuviincios și să-i spună: tată, te rog, fa-mi o plăcere, Dă-mi – dacă vrei – câțiva bani, de care am nevoie.

Ar fi putut să zică și altfel: Dă-mi o oarecare sumă de bani acum, pune-mă la încercare, să vezi cum îi voi neguțatori; iar după aceea, dacă vrei, încredințează-mi și o sumă mai mare. Dai nicidecum n-a întrebuințat fiul mai tânăr astfel de cuvinte. Dimpotrivă, el, care

era poate cel mai iubit, căci părinții au oarecare slăbiciune pentru copilul lor cel mai mic, se poartă cu îndrăzneală, cu trufie, cu pretenții. „Dă-mi partea ce mi se cuvine”, zice el. El nu cere tatălui să-i dea atâtea avere, câtă socotește tatăl că este bine să-i dea, ci-i zice să-i dea partea de avere care i se cuvine ca fiu. El zice: vreau să am de pe acum averea mea; nu pot să aștept viitorul; vreau să mă bucur de pe acum de bunătățile pe care le caută sufletul meu. Iată felul de vorbire al tânărului nesocotit.

Dar, tinere nesocotit, în ce fel ți se cuvine ție o parte din avere? Nu este ea proprietatea tatălui tău? Unde ai aflat că ai și tu dreptul la avere? Nu cumva tatăl tău te-a lipsit până acum de cele trebuincioase? Nu cumva este un tată urâcios, uscat la suflet, zgârcit, care își tiranizează familia? Ba dimpotrivă! Parabola va arăta că este un părinte foarte iubitor și un stăpân bun, în casa căruia și slugile au belșug de bunătăți. Cu atât mai mult fiii săi sunt îndestulați și se bucură de toate. Așadar, fiului mai tânăr nu-i lipsea nimic, însă toate se dădeau cu măsură. Tatăl, ca un pedagog înțelept, având în vedere adevăratul interes al copiilor săi, ținea toate în bună rânduială. El lua măsurile necesare pentru copiii săi să nu devină niște neînfrânați și niște destrăbălați. Dar fiul cel mai tânăr nu suporta nicio îngrădire, și avea o înclinare firească spre nesaț. Mediul familiei îl apăsa, prezența tatălui său i se părea o piedică grea la realizarea poftelor sale. Fiul mai tânăr nu voia să ducă jugul pedagogiei părintești. Supravegherea iubitoare a tatălui i se pare o robie de nesuportat. El însetează după o libertate fără frâu. De aceea se prezintă înaintea părintelui său cu o obraznicie, pe care o au mulți tineri din epoca actuală, își exprimă pretenția sa: „Tată, dă-mi partea de avere ce mi se cuvine”.

Dar, iubite cititor, nu credeți că în această purtare a fiului mai tânăr din parabolă este zugrăvită adevărata purtare a oricărui om păcătos față de Dumnezeu? Ba da, este o copie desăvârșită. Și iată

dovada: omul, care vrea să trăiască în păcat, își închipuie că toate darurile pe care i le dă bunătatea lui Dumnezeu sunt datorate, că Dumnezeu îi este dator și că, prin urmare, aceste daruri sunt proprietatea omului. Sănătatea, aerul, soarele, apa, pâinea, banii, pe toate le socotește lucruri firești, care i se cuvin pe drept, ca și cum le-ar fi creat omul însuși, ca și cum ar fi „*partea de avere ce i se cuvine*”, cu care Dumnezeu îi este dator, și trebuie să i-o dea. De aceea omul păcătos nu simte nicio recunoștință față de Dumnezeu pentru aceste daruri. Iată cea dintâi greșeală a omului, cea de temelie. Dar cea dintâi greșeală devine mai întotdeauna un început pentru alte greșeli mai mari și mai dese. Mai cu seamă nerecunoștința și nemulțumirea sunt urmate de nerușinare, precum au zis bătrânii. Tocmai din această pricină, un astfel de om se poartă cu nerușinare cu lipsă totală de respect și cu independență față de Dumnezeu. El nu simte nici respect, nici evlavie pentru Părintele ceresc, ci îl jignește cu purtarea lui nemulțumitoare și nerespectuoasă. Prin faptele lui, el hulește pe Dumnezeu. Adesea auzim pe astfel de nemulțumitori, vorbind despre Dumnezeu ca despre un om obișnuit, ba chiar mai prejos de ei. Ei îndrăznesc să judece și să osândească faptele lui Dumnezeu, găsesc că multe din acestea sunt, chipurile, nelalocul lor, ba încă hulesc urât și sfântul nume al lui Dumnezeu, încât te apucă groaza când îi auzi vorbind.

Ba mai vin și cu pretenții, ca fiul mai tânăr din parabolă. Ei socotesc viața de evlavie ca pe un jug foarte greu de dus. Ei vor să trăiască departe de casa Părintelui lor, departe de sfânta Biserică, căci ea este casa lui Dumnezeu. Ei vor să trăiască în locuri bogate și împestritate, în locuri populate, în marile orașe cu palate de marmoră, unde mulțimea de distracții îi atrage, unde femeile stricate își vând trupurile pe bani acestor apostatați neprevăzători. Păcătoșii vor să trăiască fără să ia aminte la vestirea Evangheliei. Ei își fac de râs și de glumă din toate cele sfinte și disprețuiesc pe aceia

care rămân credincioși Părintelui, evlavioși, înțelepți și păstrători. Cei răi urmăresc să aibă numai bani și independență, ca să trăiască departe de Dumnezeu. Pe un astfel de păcătos îl prezintă Iov, când zice către Dumnezeu: *„Depărtează-Te de mine, căci nu vreau să cunosc căile Tale”*.

Cei răi, ca și fiul mai tânăr din parabolă, caută partea de bunuri ale lumii de aici și sunt cu totul indiferenți față de partea de bunuri cerești ale vieții viitoare. Ei vor să se bucure acum, aici, în lumea aceasta, de avere, de plăcere, de slavă. Vreau să-mi trăiesc viața, zic ei. Vreau să mă bucur de lume: dacă nu mă distrez acum, să mă distrez când voi îmbătrâni? Așadar, dă-mi mie partea cuvenită din bunurile acestei lumi. Dă-mi ce dorește inima mea, care este stricată și care caută cele trecătoare în loc de cele veșnice, cele stricăcioase în loc de cele nestricăcioase, cele ieftine și vătămătoare în locul celor de mult preț și folositoare. Toți păcătoșii acestea le doresc și le caută.

Observați iarăși și veți vedea plini de trufie și de încredere în sine, ca și fiul mai tânăr, întruchiparea lor, care credea că este în stare să-și chivernisească viața foarte bine și fără intervenția și supravegherea părintească. Păcătosul, fie el cel mai neinstruit și mai needucat om, este convins că se va descurca mai bine în viață, mergând pe calea pe care și-a ales-o el, decât mergând pe acea cale, pe care i-a arătat-o Dumnezeu. Păcătosul nu are încredere în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, precum nici fiul mai tânăr din parabolă nu avea încredere că tatăl său poate să administreze bine averea. Păcătosul își cere partea din bunurile lumii de aici, ca să le administreze el, după capul lui cel înțelept, și să ajungă mai curând la fericire! „Dacă aș avea eu bani, ai vedea cum trăiește un om”, îți zic ei. Un altul se vaită: „Ce să faci? Dumnezeu a dat bani unui om care nu știe să trăiască. Dacă aș pune eu mâna pe bani, apoi să vezi ce trai aș mai duce!” Noi, răspundem: „Dacă ai pune mâna pe bani, ai săpa o prăpastie, în care ai pieri, cum au pierit atâția păcătoși bogați”. Această încredere în sine, cu care cei păcătoși își închipuie că s-ar putea chivernisi minunat fără Dumnezeu, este

pricina de căpetenie a căderii atâtor și atâtor oameni. Neîncrederea în judecata, înțelepciunea și bunătatea lui Dumnezeu, precum și încrederea desăvârșită în propria capacitate – adică egoismul și trufia – sunt pricinile de căpetenie ale tuturor primejdiilor, sunt pricinile pierzaniei. Strămoșii noștri, Adam și Eva, au împins tot neamul lor la moarte, tocmai din pricina acelei nebune doriri de slavă, a egoismului lor prostesc, în care i-a atras Satana. Șarpele le-a spus că vor fi mai fericiți, dacă vor fi independenți, ieșind din ascultarea și din purtarea de grijă a bunului lor Părinte.

Iată, cititorule, primul pas spre păcat al fiului mai tânăr din parabolă, primul pas spre păcat al oricărui om, care apoi, dacă nu se întoarce, se face un mare păcătos.

Bunătatea tatălui. Dar care a fost răspunsul tatălui la cererea plină de îndrăzneală a fiului mai tânăr? Nu cumva l-a certat cu asprime? Nu cumva n-a primit deloc o cerere atât de lipsită de bun simț? Nicidecum. Ci: „*Le-a împărțit lor averea*”, zice Domnul în parabolă (v. 12).

S-a înduplecat la cererea fiului său mai tânăr, nu din slăbiciune, nici dintr-o dragoste oarbă pentru un fiu nesupus, (cum se pleacă mulți părinți la cererile oricât de nebune ale copiilor lor), nu din lipsă de autoritate părintească, ci cu un scop de mare însemnătate, pe care îl vom vedea mai jos. Așadar, tatăl a împărțit averea și a dat fiului mai tânăr cele cerute de el, ca să nu poată să-i bage tatălui vina că l-ar fi nedreptățit.

Prin purtarea sa, înțeleptul tată a dat fiului mai tânăr de înțeles că nu-i un părinte despot, tiran, fără interes pentru fericirea copiilor săi, așa cum își închipuia fiul mai tânăr; ci că este plin de bunătate și bunăvoință. I-a mai dat să înțeleagă că nu dorește să țină lângă el cu forța pe fiul său, deși îl iubea mult și voia să-l aibă mereu în preajma lui, ca amândoi să fie întotdeauna fericiți. Desigur, tatăl a încercat să-l convingă cu cuvântul și cu sfatul părintesc înțelept, prin rugăminți și prin înștiințări despre pericolele, la care se supune un fiu, îndepărtându-se de casa părintească. Dar, când tatăl a văzut

că niciun mijloc n-a putut schimba hotărârea fiului mai tânăr, l-a lăsat liber să-și pună planurile în aplicare. Căci tatăl înțelesese că numai experiența amară va descoperi tânărului neascultător cât a fost de nebun și nesocotit, când și-a închipuit că va trăi mai fericit departe de tatăl său, avându-și averea în mână și administrând-o după capul său.

Purtarea tatălui față de fiul mai tânăr din parabolă este un chip foarte exact al purtării lui Dumnezeu față de oameni, și libertatea omului, purtându-Se cu o deosebită bunătate părintească.

Dumnezeu nu refuză să dea avere, – adică daruri materiale și spirituale – chiar și acelor care vor să trăiască departe de El și să întrebuițeze aceste daruri spre scopuri păcătoase. Când Dumnezeu vede că oamenii nu pot înțelege bunătatea Sa și nu I se supun, când vede că nu poate să deștrădăcineze din sufletul oamenilor gândul de înălțare și egoismul, cu care ei își închipuie că pot să trăiască fericiți, fără Dumnezeu, atunci El le dă ce cer, ca să experimenteze ei înșiși, prin suferințele lor, relele pornite din trufie. Ca să înțeleagă nebunia lor și să se cunoască pe ei înșiși, în urma relelor și a primejdiilor la care îi expune desfătarea cu bunătățile lumii acesteia, departe de Dumnezeu, în viața de păcat. Vine o vreme, în care Dumnezeu încetează de a Se mai împotrivi păcătoșilor și „*îi lasă pe ei în voia poftelor inimii lor*”, zice dumnezeiescul Pavel (Rm 1, 24). Și, când vor lua cunoștință, prin experiență proprie, de urmările conduitei lor rele, atunci se vor convinge că nu numai nu au aflat fericirea, departe de Dumnezeu, ci, dimpotrivă, au dat numai peste amărăciune, necaz, viață tulburată și neliniștită, nevoi mari și neîndestulate. Dar despre acestea va fi vorba mai pe larg în restul parabolei.

Urmările păcatului făcut de fiul mai tânăr

Ce a făcut fiul mai tânăr, după ce și-a primit partea de avere? Nu cumva a rămas în orașul în care trăia tatăl său? Nicidecum. S-a grăbit să plece. Ba chiar a fugit pe ascuns. Nu a adresat nici măcar

un cuvânt de rămas bun bătrânului său părinte. „Și după puține zile, strângându-și toate, fiul mai tânăr s-a dus țară îndepărtată”, zice Domnul în parabolă.

„După puține zile”

Fiecare cuvânt și fiecare expresie a parabolei are un înțeles adânc și prea însemnat, cititorule. Ia seama la expresia: „*După puține zile*”. Pentru ce Domnul ni-l înfățișează pe fiul mai tânăr fugind din casa părintelui său, din locul său de naștere, după puține zile de la împărțirea averii? Fiindcă fiul mai tânăr reprezintă pe omul care vrea să trăiască viața lumii acesteia. Reprezintă pe omul căruia nu-i place să trăiască sub supravegherea lui Dumnezeu și sub puterea legii divine, vrea să aibă neatârnare, să se folosească de bunurile vieții prezente. Așadar, de îndată ce un astfel de om a hotărât să trăiască în neatârnare, în depărtare de Dumnezeu, de îndată ce s-a văzut stăpân pe bani, pe o funcție sau pe alte bunuri lumești, pe care le dorește, el leapădă frâul harului dumnezeiesc, se scutură și zvârle de pe el jugul bun al Domnului și fuge departe de Dumnezeu. Nu vrea să mai meargă la sfânta biserică, pentru că acolo ar auzi pe Dumnezeu, care, prin Evanghelia Sa, i-ar porunci să facă o bună întrebuințare a bogăției pe care i-a dat-o. La fel procedează omul păcătos cu sănătatea, arta, capacitatea, funcția, harul oratoric, pe care ar trebui să le facă unelte de folos și pentru alți oameni, iar nu unelte ale slavei deșarte și ale desfătărilor personale. Omul care vrea să trăiască lumește, nu vrea să mai audă că banii și funcția să sunt mijloace prin care e dator să slujească altora. El nu primește să-l înveți să nu se lase dominat de patimile și de poftele sale. El fuge departe, ca nu cumva să fie vădit vinovat față de aceste învățături și mărturii, fuge fiindcă i s-a înstăpânit în suflet un duh cu totul opus lui Dumnezeu. El nu simte nicio mulțumire să trăiască în adevăr și în virtute, aproape de Dumnezeu.

Dar unde s-a dus și cum a trăit fiul mai tânăr, după ce a fugit de la părintele său? Țara în care a plecat și starea tristă în care a ajuns el sunt arătate foarte bine în parabolă și dezvăluie cu mult adevăr starea în care ajunge omul păcătos. Arată urmările păcatului și pedepsele pedagogice date de Dumnezeu păcătoșilor pe pământ. Iată care sunt urmările păcatului:

O viață de apostazie fără frâu

Observați mai întâi că fiul mai tânăr n-a ales să plece într-o țară vecină, ca să fie totuși la o mică depărtare de tatăl său, ci el „a plecat într-o țară depărtată”, ca să întrerupă orice legătură cu tatăl său. Tocmai această depărtare de casa tatălui arată că păcătosul se leapădă de Dumnezeu, întrerupe orice legătură cu Hristos și cu Biserica sa. Această întrerupere a legăturii cu Dumnezeu și cu învățătura Sa este esența păcatului. Dar care este țara îndepărtată în care se refugiază omul după ce s-a depărtat de Dumnezeu? Țara este „lumea”. Prin „lume” nu înțelegem pământul, cu cele ce Dumnezeu a făcut pe pământ, căci acestea nu sunt vătămătoare, nici nu sunt zidiri străine de Dumnezeu, ci când Domnul zice „lume”, înțelege prin ea viața păcătoasă a apostatilor. Dacă omul se aruncă într-o astfel de viață, ea se face o țară cu totul, depărtată de Dumnezeu, o țară în care niciodată Dumnezeu nu-și află plăcerea, o țară care vatămă și distruge pe om.

Sărmene om, fugi de Dumnezeu, fugi de izvorul oricărui bine, și scapi într-o țară cu care Dumnezeu nu are niciun fel de legătură! Rupi legăturile cu Dumnezeu, izvorul vieții, și fugi în țara morții! Nu înțelegi că în locul de unde Dumnezeu S-a îndepărtat nu există viață? Nu știi că ești de pe acum în pământul pedepsirii?

Și iată, fiul risipitor, plecând într-o țară îndepărtată „și-a risipit acolo avuția, trăind în desfrânare” (v. 13). Câte adevăruri se ascund în aceste puține cuvinte! Aceste cuvinte formează oarecum o haină cernită, sub care sunt ascunse atâtea fapte ale întunericului și un

atât de adânc noroi de fapte rușinoase. Dar să analizăm această frază, ca să vedem mai bine ce este aceea stare de păcat.

„Și-a risipit acolo averea lui”

Desigur, nu era mică acea parte a averii pe care bunul părinte i-o dăduse fiului mai tânăr, dar el totuși a cheltuit-o repede. La început, i s-a părut că are la sine o comoară fără fund, că banii nu se vor sfârși niciodată. Credea că este tot în casa părintească, unde niciodată fondurile nu lipseau. Așadar, a început cheltuielile mari și călătoriile. A locuit în casă mare și mobilată frumos, s-a îmbrăcat în lux, și-a cumpărat robi; invita la masă prieteni și prietene din acea mulțime de persoane, care sunt întotdeauna ușor de găsit în împrejurări favorabile, dar când se termină banii pier îndată fără urmă, fără să se întoarcă măcar cu gândul înapoi. Fiul mai tânăr întindea zilnic mese, cu multe feluri de bucate, cheltuia și cu luminatul și încălzitul casei... Dar faptul că el a cheltuit repede averea părintească, Domnul ni-l prezintă prin două alte cuvinte foarte vii:

„Trăind în desfătări”

Ce banchete, ce serate, ce orgii, în acele centre, care atrag pe iubitorii de plăceri și pe desfrânați cu luxul de lumină și cu reclame luminoase, precum lumânarea atrage fluturii de noapte, care se apropie, până ce își ard aripile. Câte patimi costisitoare acoperite cu foița de aur a prefăcătoriei. Ce prăpăstii îmbrăcate la suprafață în flori se ascund în aceste două cuvinte! Ce fapte de rușine, ce desfătări fără nume. A căror putoare grea este învelită în mirodenii de multe feluri. Acel tânăr, tip reprezentativ al atâtor semeni ai lui din epoca noastră, cu setea lui de măreție și pornirea vârstei lui tinere, care până acum au fost reținute de frâul părintesc, a fost atunci liber să-și îndestuleze toate pornirile lui fără măsură și fără frâu.

Să mai zăbovim încă la analizarea acestor două cuvinte, căci viața fiului mai tânăr din parabolă nu este o excepție, ci are și astăzi mii de urmași. Viața desfrânată nu aparține numai trecutului îndepărtat, ci este la ordinea zilei. Este un fenomen care, din nefericire, se repetă pe o scară foarte largă în societățile noastre moderne. Oricând, în orice moment ai citi cele scrise aici, este sigur că în acel ceas pe suprafața pământului se practică faptele desfrânate de care vorbește parabola noastră. Atât de mult s-a dat bietul om la faptele fiului risipitor, încât nici nu le mai socotește păcate. Iar Dumnezeu, din pricina îndelungii răbdări și a bunătății Sale nemărginite, îngăduie pe pământ un fenomen atât de trist. Altfel, ar fi trebuit de mult să ne ștergă de pe lume!

„Și-a risipit averea trăind în desfrânări”

Să mai zăbovim la aceste cuvinte ale parabolei, fiindcă ele au și un înțeles mai adânc. Nu este vorba numai de risipirea banilor în desfrânare; căci omul nu primește de la Dumnezeu Tatăl numai bani, averi sau bogăție materială, pe care s-o cheltuiască, și nici nu au toți oamenii averi mari; cei mai mulți sunt mai degrabă săraci. Așadar, nu este vorba de o singură categorie de oameni, care să corespundă cu viața fiului risipitor, numai în privința cheltuielilor materiale fără frâu. Mai sunt mulți alții care urmează neînfrânarea fiului risipitor, în multe alte privințe. Să luăm aminte, cititorule, dacă nu cumva vom descoperi și înăuntrul nostru vreun fel de neînfrânare. Ci iată pe larg pricina:

Omul primește ca moștenire de la Dumnezeu diferite daruri, harisme și talanți. Durata vieții noastre, sănătatea, forța trupească, diferite capacități, buna creștere, cunoștințele, chemarea, arta, știința, judecata, libertatea, sufletul nostru însuși, toate acestea formează o avere, ba chiar una de mare preț, pe care ne-o dă preabunul Părinte. Fiecare om are multe din aceste daruri. Ele formează esența noastră, persoana noastră, omul în sine. Acum

fiecare să cerceteze unde îi umblă gândurile, cu ce își cheltuiește vremea, la ce-și întrebuițează sănătatea și puterile lui trupești, cum își dispune arta și știința lui, ce întrebuițare îi dă minții, libertății și sufletului său spiritual și nemuritor. Și atunci, își va da seama dacă își întrebuițează moștenirea aceasta părintească și duhovnicească spre fericirea sa și spre slava Părintelui său și-o risipește în desfrânări.

Din nefericire, realitatea ne arată că de cele mai multe ori această avuție neprețuită este cheltuită spre pierzanie. Este cheltuită spre pierzanie, în paguba atât a celui ce are averea, cât și a multor alți oameni. Căci nu încapе îndoială că multe capacități omenеști sunt întrebuițate spre scopuri pierzătoare, nicidecum spre folosul oamenilor. Este de ajuns să se gândească cineva la felul cum întrebuițează omul științele și invențiile, pe care le-a realizat cu mintea, care este un dar al lui Dumnezeu. De pildă, chimia nu este aplicată numai pentru lucrări și preparate folositoare vieții. Nici mecanica nu este întrebuițată numai pentru edificii meșteșugite și alte lucrări de folos obșteșc, ci ele slujesc mai cu seamă ca mijloc de distrugere. Chimia se întrebuițează pentru fabricarea gazelor asfixiante, lacrimogene și a altor gaze toxice, pe care le pregătesc în ascuns industriile de război ale statelor. Se întrebuițează chimia și mecanica pentru arme automate și aruncătoare de mine, pentru cuirasate și submarine, pentru bombe și avioane de război, care toate sunt lucruri rele. Ele slujesc la vărsări de sânge, la distrugeri și la minări reciproce între popoare. În timpul marelui război mondial s-au vărsat râuri de sânge; sute de mii de cadavre au rămas în palisadele frontului; încă mai mulți oameni au murit în dosul frontului, în orașe, din pricina bombelor și a lipsurilor create de război. Câte văduve nenorocite, câți orfani fără sprijin, câți tuberculoși și invalizi, câtă nefericire de tot felul a avut loc în Europa în timpul războiului și în perioada postbelică! Și totuși, atâtea și atâtea talente, atâtea capacități, cei mai de seamă oameni de știință, se ocupă și astăzi cu noi invenții războinice, cu noi mijloace

de distrugere, neasemănat mai îngrozitoare și mai distrugătoare decât cele de până acum. Ei, nu e aceasta o întrebuințare rea a celei mai bune avuții a omului?

Ce să mai spunem acum și despre alte capacități și posibilități de primul rang, care sunt întrebuințate numai pentru tulburarea păcii sufletelor și a trupurilor? Oamenii de valoarea unui Renan, unui Nietzsche, unui Tolstoi, a atâtor scriitori ai necredinței și ai tăgădei, își întrebuințează talentul lor la scris, nu ca să mântuiască, ci ca să ducă la pierzare sufletele contemporanilor lor. Ei întrebuințează arta cea plăcută a penei lor ca să prezinte adevărul Evangheliei drept minciună și să schimbe lumina în întuneric. Multe suflete, lipsite de sprijin, sunt duse în rătăcire de farmecele scrisului lor și ajung la necredință și la pierzanie. Și câți alții, care prin cunoștințele, buna lor creștere și darul lor personal, ar fi putut să atragă atâtea suflete spre adevăr, spre cinste și spre morala adevăratei societăți, își risipesc și își pierd cu totul această avere a lor. Căci ei scriu romane și piese de teatru prin care trezesc pofta de plăceri și de fapte rușinoase. Ei scriu felurite cărți și publicații vătămătoare și stricăcioase prin care răspândesc în sufletele tinere veninul și noroiul imoralității, al stricăciunii, al căderii. Prin talentul lor fermecător izbutesc să facă pe alții curvari, abuzivi, înșelători, negustori necinstiți, cu câștiguri de rușine, păcătoși de tot felul. Câți alții își întrebuințează talentul, trecerea, îndemânarea, forțele lor, împrejurările favorabile numai ca să strângă averi, numai ca să își întindă lăcomia lor, nedreptățind, răpind, tiranizând pe muncitori, fără ca vreodată să întrebuințeze roadele educației și ale culturii lor spre folosul propriului suflet sau spre folosul material și spiritual al altor oameni. Câți dintre noi nu cheltuim cu neînfrânare timpul nostru, de care adesea depinde un mare folos? Îl cheltuim spre pierzare, osândind pe alții, făcând sminteli, băgând intrigi, flecărind și vorbind de rău. În sfârșit, câți dintre noi prețuim atât de puțin libertatea și sufletul nostru neprețuit, încât suntem în stare să-l

predăm diavolului, în schimbul unui mic câștig sau pentru o fală și plăceri trecătoare. Toate acestea constituie modul de risipire a averii de mult preț, pe care am primit-o ca parte de moștenire de la Dumnezeu. Iar risipirea este spre pierzanie; aceasta este urmarea păcatului: cheltuiala fără frâu a averii.

O viață de lipsuri mari. Altă urmare a păcatului este o lipsă mare. Căci zice parabola: *„După ce și-a cheltuit toată averea, s-a făcut foamete mare în țara aceea, și el a început să ducă lipsă”* (v. 14). În mod firesc, viața de risipă nu durează mult. Chiar cea mai mare bogăție se duce repede în vânt, când încape pe mâna risipitorilor, așa că ei ajung foarte curând să nu aibă nici măcar o bucățică de pâine. Așadar, aveau un fund sacii fiului mai tânăr din parabolă. Și a sosit ziua în care în acei saci, altădată plini de bani de aur și de argint, n-a mai fost niciun bănuț. Au fost vândute pe rând mobila, robii, hainele scumpe, giuvaericele. Pe deasupra, pe lângă această sărăcie fără leac, au venit peste țara aceea o foamete grozavă. Iar fiul risipitor era lipsit și flămând, în mijlocul unei lumi înfometate. El, care trăise până atunci în atâta desfătare și risipă, el care se plimba cu trăsuri aurite și se așeza la o masă încărcată cu bucatele cele mai alese, acum era lipsit și flămând. Altă dată avea de băut vinuri reci și de mult preț. Iată-l acum lipsit de toate, până și de o bucățică de pâine! Unde sunt atâția prieteni care îl înconjurau, voioși și dornici de distracție? *„Când îmi merge bine, toți sunt lângă mine; când îmi merge rău, rămân numai eu”*, zice proverbul. Mulți admiră răsăritul soarelui, dar întorc spatele către apus. Realitatea dovedește de mii de ori că oamenii care leapadă prietenia cu Hristos și se fac vrăjmași lui Dumnezeu, pentru ca astfel să-și câștige prietenii și tovarășii pentru păcat, nu găsesc niciodată măcar un singur prieten adevărat, dimpotrivă, prietenii păcatului se preschimbă adesea în vrăjmași și în călăi.

Iată unde ajung cei tineri – fie copiii, fie flăcăi și fete mai mari, – când se leapadă de tatăl lor și de familie, ca să trăiască o viață de risipă. Din nefericire, sunt și astăzi mulți tineri de acest fel. Mulți aleargă pe calea cealaltă a păcatului și își petrec nopțile în centre de

stricăciune, departe de casa lor părintească. Mulți părinți își jelesc fiii, plecați departe, cum a făcut și tatăl risipitorului din parabolă!

Însă starea de lipsă și de nevoie mare în care a ajuns fiul risipitor din parabolă reprezintă starea nefericită în care ajunge omul în general. Din clipa în care omul încalcă legea dumnezeiască, disprețuiește glasul conștiinței și rămâne indiferent la dragostea lui Dumnezeu, risipind harurile cerești, este firesc ca el să ajungă în nevoie chinuitoare, îl ajung din urmă feluri de pedepse și bice: foamete, adică lipsă de pâine, boli, nenorociri, primejdii, care îi ating trupul, producându-i o suferință fizică. Pe de altă parte, biciuiri morale îl lovesc cu mult mai greu. Adică răutate, decădere, bătaie; imoralitatea pe care o săvârșește îi fură cinstea și influența; împreună cu bețiile și cu petrecerile nocturne, îi va distruge sănătatea și îi va face trupul un cuib de boli. Viața neînfrănată îi va întuneca mintea. Căci trebuie să știi bine, cititorule, că patimile rușinoase strică limpezimea minții și moleșesc pe om, luându-i sfiala și simțirea binelui din urmă. Ele îl fac nerușinat, mânios, gelos și nedrept, încât este o unealtă bună a oricărei patimi. Faptele rușinoase robesc voința omului, încât el nu mai poate să se conducă, ci se lasă târât de patima sa. Și astfel, păcătosul va ajunge la stare asemănătoare cu cea care era în țara aceea îndepărtată. Tot astfel și în sufletul păcătosului. Cerul pare că s-a uscat și în inima lui nu mai plouă niciun har, nicio binecuvântare, nicio pace. Iar pământul nu mai poate să-i dea o adevărată mângâiere și ușurare. Se răsucește în toate părțile, chinuit de foame mare, ca să-și afle alinare, dar dă numai peste izvoare de amărăciune. Duhul vinului, morfina, cocaina, cu care omul caută să se ușureze măcar pentru o clipă, sunt otrăvuri îngrozitoare, care îi strică sufletul și trupul. Nefericitul de om a ajuns un cadavru neîngropat.

Dar pentru cei ce se leapădă de Dumnezeu nu ajunge o singură pedeapsă. Se pare că ei trebuie să treacă printr-o serie întreagă de pedepse, ca doar la sfârșit să-și recunoască păcatul lor cel mare, că s-au îndepărtat de Dumnezeu, și să se întoarcă la tatăl lor.

O viață de robie jalnică. Robia este o altă urmare a păcatului. Căci parabola zice despre fiul mai tânăr: *„Mergând s-a lipit de unul din locuitorii acelei țări; și acela l-a trimis la câmp să pască porcii”* (v. 15). Câtă decădere! De la bogăție la sărăcie, de la sărăcie la lipsă, de la lipsă la robie jalnică! Când risipitorul era acasă, la tatăl său, i se părea cu nu are destulă libertate și voia să fie independent; nu putea să creadă că această independență îl va duce la cea mai jalnică robie și la umilința de a păzi porcii altuia. Tinerelul cel trufaș de altă dată a ajuns la această ultimă decădere. Îmbrăcat cu hainele murdare ale unui păzitor de porci, fără chip și fără frumusețe, pășește în urma porcilor.

Domnul a ales cea mai de jos dintre toate muncile pe care le făceau robii în vremea aceea, ca să arate și mai clar starea omului păcătos. Libertatea departe de Dumnezeu nu este nețărnută, cum își închipuie omul păcătos, ci ajunge adevărată robie. Omul păcătos este rob păcatului. El fuge de viața evlavioasă și de calea virtuții, ca să aibă, chipurile, libertate mai multă. Dar în felul acesta devine cel mai umilit rob. Însă al cui rob devine păcătosul? Devine rob al păcatului. *„Amin zic vouă, că tot cel ce face păcatul, este rob al păcatului”*, zice Domnul (In 8, 34). Și realitatea adevărește acest cuvânt, până în cele mai mici amănunte. Aruncați o privire asupra societății, și veți vedea că toți cei ce trăiesc o viață de păcat, deși uneori își dau seama că viața lor este vătămătoare, totuși nu se pot lipsi de ea; căci au fost de acum robiți patimilor. Bețivul își dă seama că băutura îl distruge, dar rămâne lipit de pahar. Jucătorul de cărți își dă bine seama că jocul îl ruinează, dar este robit de el și jocul de cărți îl atrage ca un magnet puternic. Mâniosul, invidiosul, iubitorul de slavă deșartă, curvarul, toți sunt robi ai patimilor lor.

Așadar, păcătosul este un rob care trăiește sub jugul patimilor păcatului. Iar frâul și zăbala acestor patimi le ține în mână un negustor de porci amarnic, un tiran uscat la inimă și foarte

rău. Cine este acesta? Este diavolul. În parabolă este înfățișat ca cetățean al acelei țări depărtate, în care risipitorul ajunsese lipsit și rob. Căci în țara îndepărtată a păcatului domnește diavolul; el este „stăpânitorul lumii acesteia”, căruia îi robesc toți cei ce fac faptele întunericului. Ei primesc să fie întrebuințați de diavolul ca păstori, nu de oi, ci de porci. Astfel, oamenii care vor să fie considerați liberi, nobili, slăviți, ajung robi păzitori de porci. Cei ce s-au supus diavolului prin păcat, nu pasc și nu hrănesc în sufletul lor sentimentele nobile și ideile înalte, ci ei hrănesc poftele rele și nesățioase, precum și porcii sunt necurați și nesătui. Și se ridică din mocirla patimilor, plini de necurătenii ca porcii, dar iarăși cad în aceeași mocirlă, ca să-și caute o nouă mulțumire.

Vai, unde ajunge omul rațional și cuvântător. La ce josnicie își duce el sufletul nemuritor, chipul acesta al lui Dumnezeu! Nefericitul de om s-a coborât în rândul animalelor, ba al animalelor celor mai josnice, căci s-a asemănat cu porcii. Câtă dreptate are proorocul David când zice: „*Omul în cinste fiind și nepricepând, alăturatu-s-a dobitoacelor celor fără de minte și s-a asemănat lor*” (Ps 48, 21).

Și totuși, mai există și alte puncte de vedere foarte triste ale stării omului păcătos.

O viață de lipsă nesfârșită

Altă consecință a păcatului este starea de lipsă, o lipsă pe care niciun om și niciun lucru nu o poate ușura întrucâtva. Căci zice parabola că, după ce fiul risipitor a ajuns rob, nu-și putea afla leac pentru foamea și lipsa lui, încât „*dorea să-și umple pântecul cu roșcovele din care mâncau porcii, și nimeni nu-i dădea*” (v. 16). Risipitorului nu i-a fost de niciun folos robia cea umilită, căci a rămas tot flămând, lipsit nu numai de orice altă hrană omenească, ci până și de roșcovele, care erau merinde pentru porci. Niciunul din robii care se îndeletniceau

cu grija porcilor nu voia să-i dea din roșcove, ca nu cumva porcii stăpânului să rămână fără hrană. Iată tristul deznodământ: un fiu, menit să se bucure de bunurile tatălui său, ajunge până acolo încât să poftască roșcovele, care nici nu sunt un aliment pentru oameni. Roșcovele au o oarecare dulceață. Dar sunt lemnoase și tari, cu totul nepotrivite ca să fie mâncate de oameni. Ele sunt cel mai bun chip al bunurilor lumii acesteia: averea, plăcerile, slava deșartă. Și acestea par la prima vedere atrăgătoare și bune, dar nu pot să îndeusteleze și să bucure sufletul omului. Lucrurile stricăcioase și materiale nu sunt în stare să satisfacă sufletul nematerial și nestricăcios. Prin urmare, sufletul păcătosului nu va afla nicicând odihnă în bunătățile lumii acesteia.

Dacă întrebați pe cei despre care ziceți că sunt foarte fericiți deoarece posedă astfel de bunuri, să vă răspundă sincer, dacă ei pot să se bucure, vă vor încredința că ei nu-și află nicio desfătare reală în bunurile lor. Sufletul este de fire duhovnicească, este zidit pentru o altă lume și numai bunătățile acelei lumi îl satisfac.

Pe cei ce trăiesc în păcat, nu numai bunurile acestei lumi, ci nici vreun alt om nu-l poate ușura. Fiul mai tânăr, oricât se ruga și cerea milă, nimeni nu-i arăta compătimire, căci toți știau că este însuși vinovat de starea în care ajunsese. Cei neînfrânați și pierduți sunt nefericiți și nimeni nu-i îngăduie bucuros în preajma sa. Oamenii din lumea aceasta, oricât ar vrea ei, nu sunt în stare să ușureze pe un altul, cu propriile lor puteri. Căci și ei sunt păcătoși, plini de scăderi și nemilostivire, din pricina cărora, de cele mai multe ori, provoacă semenilor lor mai multă stricăciune și supărare, în loc să-i ușureze. Așadar, când omul disprețuiește bunătățile, de care se bucură lângă Dumnezeu Părintele, când se leapădă de bucuria și ajutorul oferit de Dumnezeu, niciun alt om și niciun lucru de pe lume nu poate să-l ajute și să-l ușureze în chip real. Notează-ți bine acest lucru, cititorule!

O viață de nebunie

Încă o consecință gravă a păcatului este că produce o adevărată nebunie. Acest lucru se vede dintr-o expresie caracteristică a Domnului, când zice despre fiul risipitor: *Venindu-și în sine*. Se vede de aici că mai înainte își ieșise din fire, era stare de nebunie și lipsit de judecată, iar acum și-a recăpătat judecata sănătoasă, și-a venit în fire.

Să nu ți se pară ciudat acest lucru, cititorule. Ce ai zice dacă ai vedea pe fiul unui multimilionar că fuge de la tatăl lui cel bun, ajungând nemâncat, gol, fără adăpost, gata să moară? Nu ai zice că acel fiu și-a ieșit din fire? La fel face și omul, oricare ar fi el, când fuge de preabunul Părinte Dumnezeu; părăsește izvorul fericirii, ajunge un păcătos, gol de orice har și de orice binecuvântare, suferind și fiind tiranizat de patimile păcatului. Precum oamenii demenți își rup hainele, își bat propriul trup, refuză hrana, până când ajung să se sinucidă, tot așa fac și păcătoșii nepocăiți. În primul rând își cauzează propria lor nefericire aici pe pământ, își distrug sănătatea, refuză harul dumnezeiesc, care-i cheamă la mântuire, se sinucid sufletește, și ajung în suferință și nefericire veșnică. Precum mulți nebuni au mania de a-și închipui că sunt regi și împărați, când de fapt ei țin de ultima treaptă socială, tot așa fac și păcătoșii. Ei își închipuie că prin păcat vor ajunge însemnați, pizmuiți și vestiți, când de fapt ei se dovedesc a fi niște oameni de nimic și josnici. Niciodată dementul nu produce atâta nefericire de neîndreptat, câtă și produce păcătosul lui însuși, prin desfătărilor și plăcerile la care se dedă în cursul câtorva ani.

Când oamenii lumii și ai păcatului văd pe cineva evlavios și virtuos, îl consideră nebun. Când văd că vreun prieten de al lor își schimbă viața, pentru a trăi de acum înainte creștinește, ei zic că acesta și-a ieșit din fire. Dar nu cumva cei nebuni și ieșiți din minți? Când ești evlavios și ții calea bisericii să nu te temi și să nu te miri

dacă cei păcătoși te numesc nebun și dement. Pentru că tocmai ei nu sunt în stare să judece normal. Dumnezeu cel înțelept, cel cu judecățile adevărate, consideră pe păcătoși că sunt nebuni și fără minte, iar pe cei evlavioși și devotați Lui îi consideră înțelepți și cu mintea întregă.

Iată în ce stare tristă și jalnică ajunge fiul risipitor din parabolă, adică omul, care fuge de Dumnezeu, ca să-și trăiască viața în neînfrânare și păcat!

Să zăbovim puțin la acest punct, ca să admirăm înțelepciunea dumnezeiască a lui Hristos. Să admirăm amănunțimea psihologică și claritatea cu care a descris El consecințele păcatului și starea de păcat. El descrie în pilda fiului risipitor, cu expresii care corespund pe deplin realității, toate treptele păcatului, de la cea dintâi treaptă, până în adâncul prăpastiei și al pierzării, în care cel păcătos este gata să se prăbușească și să rămână acolo, nefericire veșnică. Dă-ți puțină osteneală, cititorule, să mai citești o dată cuvintele care arată consecințele păcatului, în toate formele lor, ca să admiri înțelepciunea dumnezeiescului învățător. Totodată, este mai mult decât minunată metoda cu care prezintă Domnul starea omului păcătos. Metoda este de așa natură, încât silește pe fiecare păcătos care citește parabola să exclame: eu sunt fiul risipitor, despre care vorbește aici Hristos. Aceeași metodă a întrebuițat-o altă dată Duhul Sfânt prin proorocul Natan, în parabola cu care a silit pe David, după ce greșise, să simtă atât de adânc cine este acel păcătos vrednic de moarte. Așadar, fiecare păcătos, când începe să-și vină în fire, se va recunoaște pe sine în fiecare frază a parabolei. Nu are nicio importanță dacă un păcătos n-a ajuns chiar la ultima treaptă a mocirlei păcatului. Singur faptul că s-a îndepărtat de Dumnezeu, a trăit o bucată de vreme în păcat, și-a cheltuit zestrea dată de Dumnezeu și a cunoscut cât de puțin din dulceața păcatului, singur acest fapt îl pune pe păcătos în aceeași situație cu fiul risipitor.

Așadar, Domnul a zugrăvit magistral starea de păcat în persoana fiului mai tânăr. Dar oare a rămas risipitorul în acea

prăpastie, fără să mai dorească vreodată întoarcerea și mântuirea? S-a ridicat el din acea cădere îngrozitoare, ori a rămas acolo, ca un cadavru lepădat? Domnul ne arată acest lucru în continuarea parabolei.

Căința, întoarcerea și mărturisirea fiului risipitor

Fiul cel pierdut s-a trezît din starea aceea nenorocită, în care ajunsese și trăise atâta vreme. În cele din urmă, și-a venit în fire. Bezna în care era cufundat sufletul său a început să se rărească și o zare de lumină duhovnicească a început să-i răsără; „și-a venit în sine”, zice Domnul. Și-a venit în fire, a dobândit o oarecare cunoaștere mai exactă de sine și de starea morală rea în care se găsea.

Dar cum? Un om ajuns la astfel de cădere poate să-și vină în minți, să se pocăiască și să se întoarcă? Iată o mare nedumerire pentru mulți cititori.

Desigur că da! Este cu puțință să se înțeleptească și să se pocăiască și cel mai mare rău-facător. De aceea să nu ne pierdem nădejdea, nici cu privire la întoarcerea celui mai rău păcătos, celui mai rău-facător. Cât timp mai este în viață, mai putem nădăjdui. Harul lui Dumnezeu poate muia și inima cea mai uscată și poate aduce o schimbare radicală și în sufletul cel mai stricat. Fiindcă păcatul este o țară cu totul depărtată de Dumnezeu, o țară pe care Domnul o urăște și îi este silă de ea, dar și în acea țară ochiul lui Dumnezeu veghează neconținut asupra celui păcătos. Desigur, Dumnezeu nu are nicio legătură cu păcatul, dar însoțește de la distanță pe păcătos și de aceea este posibilă întoarcerea oricărui păcătos.

Dar ce mijloc a întrebuințat Dumnezeu, ca să atragă la pocăință pe fiul mai tânăr din țara păcatului? Necazul! Rezultatul pe care nu l-au avut nici sfaturile, nici muștrările, nici lacrimile tatălui, l-a dat necazul și nefericirea. După ce risipitorul și-a pierdut

toată averea și a ajuns în starea umilită de rob păzitor de porci, când îl chinuiau lipsa și foamea, atunci „și-a venit în sine”. O!, binecuvântat să fie numele lui Dumnezeu, cel ce întrebuițează mijloace pedagogice atât de înțelepte, ca să ne înțeleptească pe noi. Necazurile, care apasă pe atâția și atâția creștini, îi amărăsc și îi lovesc; necazurile sunt cel mai însemnat mijloc, prin care Tatăl cheamă la pocăință, la mântuire și fericire pe cei păcătoși. Bine știm cu toții, din proprie experiență, că nuiaua Domnului deschide urechile; că necazurile ne destupă urechile sufletești, ca să auzim glasul lui Dumnezeu și să I ne supunem. Necazurile înmoaie inima, pentru ca să se întipărească în ea cuvântul lui Dumnezeu. Tot așa focul moaie metalele tari, ca să se întipărească în ele diferite tipare. Necazurile ne dezvăluie cel mai limpede zădărnicia și nestatornicia lumii și ne arată că păcatul este amăgire. Așadar, tot necazul a fost mijlocul prin care risipitorul și-a venit în sine, ca să-și schimbe ideile, purtarea, viața, adică să se pocăiască.

Căci, când omul se pocăiește, tocmai asta face: își schimbă ideile, gândurile și viața. Părăsește ideile și hotărârile păcătoase, care făceau din trupul lui o unealtă a păcatului, de acum înainte urmează ideile și gândurile pe care i le împărtășește Duhul lui Dumnezeu. Prin acest fapt, el regăsește pe Dumnezeu, de la Care se rătăcise. Regretă toate câte le făcuse până atunci, stăpânit fiind de păcat, de nebulie, de ușurătate, se decide să trăiască de aici înainte sub puterea adevărului. Toate acestea le vom vedea cu de-amănuntul în urmarea parabolei, în care Domnul zugrăvește minunat pocăința risipitorului.

Ideile păcătosului care se pocăiește. Când fiul risipitor și-a venit în sine din acea îngrozitoare nebulie și demență, a aruncat o privire asupra stării sale și a înțeles cât era de îngrozitoare. „Pier de foame”, a strigat el. Altă dată era liber, acum e rob. Odinioară era fiul iubit, acum este păzitor de porci. Odinioară era îmbrăcat în haine frumoase și curate, acum este în zdrențe. Odinioară era domn între robii săi, acum este rob în mijlocul turmei de porci.

Odinioară avea belșug de bucate și băuturi, acum rămâne flămând. Odinioară era în siguranță, acum este în rătăcire. Acum simte că piere, că este gata să moară. Atunci își aducea aminte de tatăl său, pe care îl părăsise de atâta vreme.

Asta este realitatea: când omul este în primejdie să piară, atunci abia se gândește la poziția lui cea rea, atunci își aduce aminte de Hristos. Tocmai de aceea mulți oameni, care de ani de zile nu s-au gândit la Dumnezeu și la biserică, când ajung în necazuri, în boli, în nenorociri, când moartea bate la ușa casei lor, atunci se grăbesc la biserică și la Dumnezeu, cu lacrimi și cu rugăciuni. Iar Domnul cel prea milostiv nu Se întoarce de către ei și, cu toate că și-au adus aminte de El numai în disperare, îi primește și nu Se întoarce de către ei. Cu o condiție: ca pocăința lor să fie sinceră.

Când fiul risipitor și-a venit în sine, l-a apucat dorul de casa părintească, din care plecase de bunăvoie. L-a apucat sila de țara cea străină, pe care o căutase. El compară starea să de astăzi, nu cu starea de fiu, când era la tatăl său, ci cu starea unui argat din casa tatălui său. „*Câți argați ai tatălui meu au belșug de pâine, iar eu mor de foame*” (v. 17). În casa tatălui, nu numai fiii, ci și ultimii slujitori cu plată, ultimul zilier, au belșug de pâine și mănâncă pe săturate.

Acest lucru este foarte adevărat. În casa lui Dumnezeu Tatăl, în Biserică, în viața creștinească, pâinea nu lipsește niciodată, nu lipsește hrana duhovnicească, cea care veselește sufletul copiilor lui Dumnezeu. Acolo este din belșug pâinea îngerilor, cuvântul lui Dumnezeu; acolo sunt sfintele Taine, sfânta împărtășanie, prin care Domnul se dă pe Sine credincioșilor Săi, izvor de viață, de putere, de sfințenie. Acolo este toată binecuvântarea, bucuria, pacea... Și hrana sufletească, nu numai că nu lipsește, dar este din belșug, așa încât cei ce îmbrățișează viața creștinească niciodată nu sunt lipsiți. În casa tatălui este hrană și viață de ajuns, pentru toate zecile de mii

de oameni, care trăiesc astăzi și care vor mai trăi până la sfârșitul veacurilor. „*Masa este plină, mâncați cu toții; cu toții să aveți parte de belșugul bunătații*”, zice sfântul Ioan Gură de Aur.

O, de ar ști acest lucru toți oamenii care mănâncă astăzi roșcovele plăcerilor în turma de porci cea păcătoasă a lumii. Dacă ar vrea să creadă toți cât belșug de bucurie, de pace și liniște sufletească este în casa tatălui lor, s-ar hotărî îndată să se întoarcă la Biserică, să se pocăiască, să trăiască creștinește și să pășească spre fericirea veșnică din ceruri.

Hotărârea de a se întoarce

Aceste gânduri se învârtteau atunci în mintea risipitorului. Ele arată că fiul mai tânăr simțea acum gravitatea păcatului său. Iar simțirea greutății păcatului este primul semn al pocăinței. În sufletul risipitorului s-a trezit o vie dorință de a se întoarce la tatăl său. Dar cum să meargă dezbrăcat și desculț, schimbat la față și slăbit de foame, întinat de atingerea cu porcii cei murdari? Cum să se umilească în ochii vecinilor? Cum să se smerească la genunchii bătrânului tată, căruia, atunci când a fugit, i-a întors spatele cu dispreț, pe care l-a mâhnit, de care s-a lepădat, părăsindu-l fără să-și ia măcar rămas bun de la el! El, care plecase prinț, să se întoarcă păzitor de porci? Dar toate acestea nu au a face. El trebuie neapărat să se întoarcă la tatăl său. Și dacă tatăl nu vrea să-l primească ca pe un fiu, să-l ia cel puțin ca slugă. Iată hotărârea fiului risipitor, pe care o ia, aducându-și aminte de bunătatea tatălui său. Această aducere aminte aruncă în sufletul fiului mai tânăr o rază de lumină. Să ascultăm ce zice el: „*Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu*”. Iată hotărârea cea mare. Mă voi ridica din această cădere bolnavă și mortală și voi merge la tatăl meu. Odată cu hotărârea aceasta, el gândește și formulează și o mărturisire, foarte sinceră, din care se vede încă și mai limpede cât de adânc își simțea păcatul și cât de definitiv se hotărâse să se întoarcă.

„Tată, am greșit la cer”

Adică va mărturisi povara cea mare a păcatului pe care l-a săvârșit. Am greșit la cer, înseamnă: Am greșit împotriva Ta, Dumnezeuul cerului, împotriva Ta, Domnul universului, sub stăpânirea Căruia se află toată lumea aceasta. Te-am mâniat și te-am jignit pe Tine, Cel preaînalt, decât Care nu este nimic mai înalt. Aceasta o simte orice om care se pocăiește cu adevărat. „*Ție Unuia am greșit*”, zice David către Dumnezeu. Deși cu fapta sa, David greșise împotriva lui Urie și a Betșebe, împotriva poporului al cărui rege era, împotriva lui însuși, el simte totuși că, mai mult decât împotriva tuturor acestora, a păcătuț împotriva lui Dumnezeu. Tot păcatul este răzvrătire împotriva lui Dumnezeu Însuși și jignire adusă măreției dumnezeiești; dacă păcatul are în vedere dorința de slavă deșartă a lumii acesteia, atunci păcătosul falsifică și răstoarnă slava cea adevărată pe care Dumnezeu a hotărât-o pentru om. Dacă păcatul este făcut pentru lăcomie în vederea desfătării cu plăcerile lumii acesteia, atunci păcătosul se împotrivește planului de fericire, pe care Dumnezeu l-a hotărât în folosul omului și disprețuiește bunătățile lui Dumnezeu. Păcatul, în general, prin care omul calcă legea lui Dumnezeu, este răzvrătire împotriva dătorului de lege. De obicei noi, când vedem pe cineva stăpânit de vreuna din patimile păcatului, zicem că se vatămă pe sine, fiindcă luăm în considerare numai pagubele pe care i le aduce patima păcatului în viața de aici. Asta încă nu ar fi nimic! Însă omul, mânia și jignește prin păcat pe Dumnezeu cel preaînalt. Acest lucru este culmea răutății păcatului, care va aduce celui nepocăit vătămare veșnică și chinuire.

De aceea, risipitorul, când și-a venit în fire, n-a văzut numai starea nenorocită la care l-a dus păcatul, ci a avut conștiința limpede că a greșit înaintea lui Dumnezeu din ceruri.

„Și înaintea ta” (v. 18)

Adică risipitorul mărturisește că a greșit împotriva tatălui său. Dar, fiindcă în parabolă tatăl este însuși Dumnezeu, această frază are înțelesul următor: Doamne, am disprețuit prezența Ta! Așa este, cititorule. Dumnezeu, fiind Duh nemărginit, este pretutindeni de față, știe tot ce se întâmplă în toată lumea, vede toate, nu numai pe cele ce se pot vedea și auzi, ci și pe cele mai ascunse și nevăzute, chiar și gândurile din mintea noastră, dorințele din inimile noastre; planurile pe care le punem la cale în sufletul nostru. Nu este nicio faptură ascunsă înaintea Lui, *„ci toate sunt goale și descoperite înaintea ochilor Lui”* (Evr 4, 13). Iată ce simte păcătosul care se căiește. La fel zice și David: *„Ție Unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut”*.

Un astfel de simțământ zdrobește și mâhnește inima păcătosului. Iar mâhnirea și zdrobirea sunt și ele semne esențiale ale pocăinței. Așadar, fiul risipitor se mâhnește acum, nu numai pentru că a ajuns un nenorocit păzitor de porci, un muritor de foame, nu numai fiindcă a fost umilit în fața prietenilor și a cunoscuților și a căzut din părerea înaltă pe care o avea despre sine, că adică era în stare să trăiască fericit, de unul singur, fără amestecul tatălui; acum se mâhnește însă și mai mult, fiindcă a disprețuit autoritatea și atotprezența lui Dumnezeu. Tocmai acest lucru anume l-a făcut și pe vameș să nu-și ridice nici ochii către cer de sfială. Toți, fără excepție, câți s-au pocăit cu adevărat și au simțit că au greșit înaintea lui Dumnezeu, au fost mâhniți și zdrobiți. David a zis; *„Spăla-voi în toate nopțile cu lacrimi așternutul meu”*. Femeia cea păcătoasă, care s-a apropiat cu pocăință de Hristos în casa lui Simon Fariseul, *„stând lângă picioarele lui, dinapoi, a început să ude picioarele Lui cu lacrimi”* (Lc 7, 38). Petru, când s-a căit pentru lepădarea lui *„ieșind afară, a plâns cu amar”* (Mt 26, 75).

Iar dovada că risipitorul din parabolă se mâhnea și se zdrobea acum, este faptul că se așază pe sine în altă tagmă de oameni. Se

consideră pe sine cu totul nevrednic de a fi și de a se numi fiu al tatălui său. De aceea, când avea să se prezinte în fața tatălui, avea să mărturisească: „*Nu mai sunt vrednic să mă numesc fiu al tău*”, întrucât prin faptul că se lepădase de tatăl său, jignindu-i bunul nume, și tatăl avea dreptul să refuze orice legătură cu un astfel de fiu, să-l dezmoștenească, să-l șteargă din lista membrilor familiei sale. Risipitorul înțelege acest lucru, îl acceptă și îl mărturisește el însuși.

Dar, creștine, acest cuvânt pe care Domnul îl pune în gura risipitorului nu este întâmplător: „*Nu mai sunt vrednic să mă numesc fiu al tău*”. Acest cuvânt are un înțeles foarte adânc. Și iată care este înțelesul: când primește botezul creștin, omul este adoptat ca fiu, devine fiu al lui Dumnezeu după har. Devine membru de cinste al acelei mari, slăvite și dumnezeiești familii, care se numește Biserică, al cărui tată este însuși Dumnezeu, iar frate mai mare este Domnul Hristos. Prin botez, omul devine mădular al trupului lui Hristos. Acest lucru îl afirmă Duhul Sfânt, în multe locuri ale Noului Testament. Deci, când un creștin păcătuiește fără teamă și fără opreliște, aduce jignire întregii familii creștinești, jignește creștinismul întreg, expunându-l ochilor batjocoritori ai celor necredincioși. Trebuie să înțelegem că cea mai grea jignire pe care o putem aduce credinței noastre este o viață păcătoasă a noastră, a creștinilor. Pentru că este firesc ca omul necredincios sau închinător de idoli să nu respecte o religie, ai cărei credincioși nu țin legea ei, ci o disprețuiesc și o calcă cu deplină indiferență. Desigur, ai râde ironic, dacă ai vedea o instituție care pe dinafară poartă o inscripție mare că acolo se ține o curățenie și o rânduială desăvârșită; dar intrând în instituție ai vedea că membrii ei cauzează murdărie și neorânduială. Cititorule, când oamenii care trăiesc în neștiință și în întuneric observă la creștini o viață rea și păcătoasă, ei iau îndrăzneală și curaj să-și continue viața lor în neștiință și în întuneric. Mai cu seamă când pilda rea vine de la creștinii care, prin

poziția și prin cunoștințele lor, ar trebui să fie lumină și pildă de virtute.

Odată, un teolog stând de vorbă cu un necredincios, și-a arătat nedumerirea cum poate necredinciosul să-și liniștească conștiința, trăind în necredință. Necredinciosul l-a amuțit pe teolog cu următorul răspuns: *„Eu mă mir încă mai mult cum dumneata, care crezi, izbutești să ai o conștiință liniștită, când trăiești o viață cu totul în contradicție cu credința ta!”*. Așadar, orice păcătos care stăruie în păcate este nevrednic să fie fiul lui Dumnezeu Tatăl, nevrednic să fie numit creștin. Acest lucru l-a simțit profund risipitorul când s-a pocăit. De aceea s-a gândit ca de acum înainte să țină locul unui muncitor străin în casa în care trăise ca fiu al stăpânului.

„Fă-mă ca pe unul din argații tăi”, avea să spună el tatălui său. Căci și ca argat în casa tatălui, avea să fie într-o stare cu mult mai bună decât cea în care ajunsese el în țara păcatului. Cei ce se pocăiesc cu adevărat socotesc ca o mare fericire să obțină locul cel de pe urmă în împărăția lui Dumnezeu. *„Ales-am a fi lepădat în casa lui Dumnezeu mai vârtos decât a locui în locașurile păcătoșilor”*, zice David (Ps 83, 11). Cel ce cu adevărat se pocăiește, dorește să slujească lui Dumnezeu, în orice poziție ar fi el pus, ca să-I arate că acum îl iubește, pe cât de tare îl disprețuia altă dată.

Iată cuvintele cu care risipitorul avea să-și mărturisească vinovăția sa. El exprimă mâhnirea și zdrobirea lui adâncă. Dar trebuie să luăm bine aminte că, deși risipitorul simte atât de puternic vinovăția sa, totuși nu se deznădăduiește, nu se sinucide. Dimpotrivă, își întoarce privirile către tatăl său. Știe că un tată este mereu tată. *„Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și îi voi spune: tată...”*. Risipitorul recunoaște că este un fiu nevrednic, dar are conștiința limpede că tatăl nu s-a schimbat, că a rămas tatăl său, de aceea îl și numește tată. Cei care se căiesc cu adevărat, nu deznădăduiesc, deși simt ce prăpastie mare îi desparte de Dumnezeu.

Nu se deznădăduiesc, deși sunt mânăniți și zdrobiți, fiindcă au mâniat și au jignit pe Dumnezeu sfântul și au disprețuit iubirea Lui. Ei își ridică privirile spre Dumnezeu, ca spre un tată. Iar acest fapt nu numai că îi încurajează la pocăință și întoarcere, ci le face mâhnirea lor însăși subtilă și sublimă, îi face să se mâhnească nu de frică, ci din pricina dragostei. Ei nu se mâhnesc că au jignit un judecător, de la care așteaptă pedeapsă, ci se mâhnesc că au jignit pe tatăl lor, un tată iubitor și nemărginit în iubire.

Mâhnirea aceasta le dă puteri să ia hotărâri statornice. Căci nu atât frica ține pe om lângă Dumnezeu, cât dragostea. Mâhnirea aceasta le formează convingerea că vor afla nelipsit iertare și lăsare pentru păcatele lor. Căci Dumnezeu își află plăcerea în numele de tată al celor ce se pocăiesc și nu se leapădă de acest nume. Așa a fost hotărârea risipitorului de a se pocăi și de a se mărturisi.

Împlinirea hotărârii

Câte gânduri înțelepte, câte hotărâri importante rămân fără folos și fără aplicare, fiindcă nu sunt puse în aplicare la momentul oportun, ci sunt amânate într-un viitor nehotărât! Un proverb zice: „*Bate fierul până-i cald*”. Adică, un anume rezultat se obține numai făcând lucrul într-un anumit ceas. Poate că și cititorul a avut în viața să împliniri care l-au făcut să se mâhnească și să se supere că a amânat realizarea unui gând bun sau a unei ocazii potrivite. Dar dacă amânarea aduce pagube mari în lucrurile lumești, cu cât mai mult aduce pagube în împlinirea hotărârii de pocăință! Nu există nenorocire mai mare, decât cea pe care o suferă cei ce au pierdut prilejul de pocăință, aflându-se pe neașteptate în viața cealaltă, cu strigătul de spaimă: „*Vai de mine, am pierdut prilejul de pocăință*”.

Dar fiul risipitor din parabolă nu a pierdut prilejul, n-a amânat pentru viitor împlinirea hotărârii. A pus imediat în

lucrare hotărârea cea bună. „Și, sculându-se, s-a dus la tatăl său”, zice parabola. După ce a predat stăpânului său porcii, a început călătoria cea lungă către patria sa. A cerut milostenie de la locuitorii din părțile acelea, a mâncat pâinea cerșită, amestecată cu lacrimi, la umbra pomilor de pe marginea drumului; a mers zeci de kilometri, cu frică și osteneală; căci mădulele lui slăbite de foame și picioarele rănite de mers mult nu puteau să străbată ușor atâta cale. Adesea îl cuprindea teama, nu cumva să moară pe drum, înainte de a-și vedea casa și de a apuca să mărturisească tatălui său cele ce își pusese în gând. Totuși convingerea că avea să primească iertarea tatălui său l-a dus pas cu pas până acasă. Și cu toate piedicile întâmpinate pe drum, ar fi preferat să moară pe calea de întoarcere către tatăl său, decât să mai rămână în țara robiei și a păcatului. Așadar, după o călătorie lungă, obositoare și tristă, a ajuns în țara tatălui, ducându-și povara nefericirii și ascunzându-se, ca nu cumva să i se vadă pe față roșeața rușinii și a sfiei.

Mărturisirea sinceră a risipitorului

Acum este locul să admirăm pe risipitor, nu numai fiindcă și-a realizat hotărârea de a se întoarce la tatăl său, ci și fiindcă se mărturisește cu toată sinceritatea. Să-l admirăm fiindcă prezintă și acest semn de seamă al adevăratei pocăințe, mărturisirea sinceră. Sfântul Ioan Gură de Aur zice că *„sunt trei lucruri de nelipsită trebuință pentru ca pocăința să fie adevărată: în inimă, zdrobire; în gură, mărturisire; în viață, îndreptare”*. Risipitorul ar fi putut, după cum vom vedea în urmarea parabolei, să găsească pretexte, ca să evite acea smerire care îl stăpânește, când și-a mărturisit vinovăția. Dar nicidecum! Risipitorul este acum alt fel de om. De când s-a pocăit, a izgonit din sufletul său minciuna, pretextele, prefăcătoria, egoismul, care nu îngăduie smerirea. Acum, în tot lăuntrul său, domnește un duh nou, iar în lucrările sale din afară, domnește o

schimbare desăvârșită. Și iată, de îndată ce l-a zărit pe tatăl său, din gura fiului mai tânăr a ieșit cea mai sinceră mărturisire:

„*Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău*” (v. 21). Deși tatăl îl primise din toată inima, mai înainte ca risipitorul să spună vreo vorbă de pocăință; cu toate că tatăl îi iertase și pecetluisese iertarea cu o sărutare de dragoste, totuși fiul nu-și închide gura, ci mărturisește cu toată sinceritatea și recunoaște cu toată zdrobirea că este nevrednic de dragostea tatălui, nevrednic să fie numit fiu al unui astfel de părinte. Risipitorul, când a văzut neașteptata bună-primire din partea tatălui, ar fi putut să-și schimbe planul mărturisirii, să spună că el a fost nenorocos, că prieteni și sfătuitoari răi l-au înșelat, în timp ce el avea inimă bună. Ar fi putut să invoce un șir de pretexte și îndreptățiri, ca să arunce vina pe alții, nu pe sine însuși. Sau, în sfârșit, ar fi putut acuza tinerețea fără judecată, cum se arată la atâția tineri. Dar nicidecum! Risipitorul se mărturisește sincer, se umilește și se învinuiește pe sine, cu toate că era sigur că fusese iertat. Risipitorul de acum nu mai era tânărul cel egoist, ci un om nou, care fusese smerit în urma pățaniilor sale. Experiența amară a pățaniilor îi dăduse acea învățătură înțeleaptă a smereniei și a supunerii față de tatăl său, pe care nu o putuse câștiga din sfaturile, muștrările și rugămințile părintești în vremea de dinainte de plecarea de la tatăl său. Așadar, risipitorul se mărturisește cu toată smerenia și sinceritatea.

Însă acest fapt Domnul nu l-a pus în parabolă fără un mare motiv. Risipitorul este chip și pildă a creștinului care se pocăiește cu adevărat. Și, prin urmare, Domnul a vrut să ne învețe că nu este de-ajuns să se pocăiască creștinul, părându-i rău de păcatele făcute. Nu este de-ajuns să meargă la duhovnic, ca să capete iertare, ci trebuie neapărat să facă mărturisirea cu o reală simțire a stării sale păcătoase; să mărturisească starea sa, faptele și trecutul său, cu toată sinceritatea. Domnul a vrut să ne învețe că pretextele și îndreptăcirile nu au niciun loc în taina mărturisirii, căci prin ele

creștinul adaugă încă un păcat mare, la cele făcute până atunci. Și păcatul este că și în clipa mărturisirii, clipă atât de sfântă, el caută pretexte, se preface, minte și astfel dovedește că pocăința lui nu este adevărată.

Da, era cu adevărat nevoie ca Domnul să ne dea învățătura mare a sincerității în mărturisire. Fiindcă este trist că de obicei noi ne îndreptăm. Pe bună dreptate s-a spus că omul mai curând se ușurează păcătuiind, decât se ușurează găsind îndreptățire, prin care el crede că i s-au șters păcatele. Din vremea în care diavolul a introdus în lume păcatul, el a semănat și sămânța îndreptățirii. Primul cuvânt pe care protopărinții noștri, după ce au păcătuit, l-au rostit, a fost un cuvânt de pretext și îndreptățire. Când a fost chemat de Dumnezeu, Adam s-a îndreptățit, el a pus vina propriului său păcat asupra tovarășei, pe care Dumnezeu i-o dăduse; *„Femeia, pe care mi-ai dat-o ca să fie cu mine, mi-a dat din pom și am mâncat”*. S-a îndreptățit la rândul ei și Eva: *„șarpele m-a amăgit și am mâncat”* (Fac 3, 12-13). Și, de atunci, îndreptăcirile se urmează una pe alta, printre urmașii lui Adam și ai Evei. Adesea auzim niște îndreptățiri fără rost, cu care omul îndrăznește să arunce vina faptelor lui rele asupra lui Dumnezeu însuși: dacă Dumnezeu nu m-ar fi făcut așa; dacă nu mi-ar fi dat un astfel de caracter; dacă n-ar fi îngăduit El această ispită... nu aș fi ajuns până la acest pas. Astfel de îndreptățiri a avut în vedere Domnul și atunci, când a prezentat pe robul cel rău și leneș din parabolă. Care zice stăpânului său: *„Doamne, am știut că ești om aspru și rău, seceri de unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai risipit; și temându-mă m-am dus și am ascuns talantul tău în pământ”* (Mt 24, 23-24). Bătrânii și tinerii se îndreptătesc; omul simplu și incult, omul învățat și cult se îndreptătesc; tatăl de familie sărac și cel bogat, bărbații și femeile, cu toții se îndreptătesc. Avem cu toții o comoară nesecată de îndreptățiri și pretexte, cu care întinăm fără sfială până și sfânta taină a mărturisirii, când pocăința nu este adevărată. Înclinarea spre îndreptățire este atât de puternică în

sufletul omului, încât David se roagă lui Dumnezeu să-l păzească de această răutate; *„Să nu abați inima mea spre cuvinte de vicleșug, ca să mă îndreptătesc pentru păcatele mele”* (Ps 140, 4). De aceea, când a căzut și David în două păcate mari, el nu s-a îndreptățit, deși ar fi putut să găsească un pretext sau altul. Ci s-a mărturisit cu toată sinceritatea; și-a mărturisit păcatul, nu numai în fața proorocului Natan, ci l-a spus tuturor neamurilor de oameni prin vestitul psalm 50.

De altfel, Domnul, ca să ne apere și să ne ferească de această răutate a pretextelor și a îndreptățirilor, prezintă pe risipitor mărturisindu-se înaintea părintelui său, cu deplină sinceritate. Fiindcă orice vom spune noi, pentru a ne îndreptăți păcatul, oricât de mare ar fi forța care ne-a îndemnat spre păcat, totuși cel din urmă cuvânt îl are în această chestiune voința noastră.

Dacă omul nu vrea și nu se hotărăște până la sfârșit să comită păcatul, nicio altă forță nu poate să-l constrângă să păcătuiască. Prin urmare, niciun pretext și nicio justificare nu sunt în stare să scape pe om de vinovăție. Singură adevărata pocăință și mărturisire sinceră au puterea să atragă harul lui Dumnezeu și să ne libereze, fie și de cea mai mare nelegiuire. Gură de Aur zice: *„Nimic nu face pe Dumnezeu într-atât de milostiv, pe cât îl face mărturisirea propriilor noastre păcate”*. Tot astfel îndreptățirea, pretextul, face și din păcatele cele mai ușoare o fărădelege grea.

Iubite cititor, iată în ce chip a zugrăvit neîntrecutul maestru, Domnul, pocăința și mărturisirea risipitorului. A zugrăvit-o, ca să slujească de pildă pentru toți creștinii din toate neamurile, pildă la care trebuie să privim, ca să vedem dacă propria noastră pocăință este adevărată sau nu.

Milostivirea tatălui

După ce Domnul a zugrăvit păcatul, pocăința și mărturisirea fiului risipitor, în continuare expune primirea din inimă pe

care tatăl cel bun a făcut-o risipitorului când s-a întors. Domnul înfățișează astfel bogăția cea nesecată a milostivirii lui Dumnezeu Tatăl. Căci Tatăl nu numai că nu leapădă pe păcătosul care se pocăiește, ci își deschide comorile bunătății, ale milostivirii și ale dragostei Sale fără de margini, ca cel rătăcit să afle o fericire, pe care nu o nădăjduia și nu o aștepta.

Tatăl primește pe fiul risipitor din toată inima. *„Pe când el era încă departe, l-a văzut tatăl său și s-a milostivit”*. În acest stih se revarsă inima lui Dumnezeu. Fiecare cuvânt al acestui verset mărturisește o emoție duioasă și sfântă. Avem de admirat aici următoarele trăsături:

Mai întâi, dispoziția lui Dumnezeu față de păcătoși. Tatăl din parabolă a zărit pe fiul său, cu toate că era încă departe. L-a zărit mai înainte de a-l fi văzut orice alt membru al familiei. Înțelegem că tatăl aștepta cu hotărâre pe fiul, pe când toți ceilalți îl socoteau definitiv pierdut. Toate acestea sunt spuse în parabolă ca să ne arate dorul cel mare pe care îl are Dumnezeu, de a vedea pe cei păcătoși pocăindu-se și întorcându-se. Dumnezeu urmărește cu grijă toate mișcările inimii lor, iar de îndată ce ei fac o cât de mică mișcare spre pocăință, Dumnezeu o vede mai înainte de oricine; de îndată ce pieptul păcătosului tresare la cel dintâi suspin de pocăință, Dumnezeu îl aude. Dumnezeu uită atunci că păcătosul s-a răzvrătit împotriva sfințeniei Sale, trece cu vedere vina cea grea a acestuia și se lasă dominat numai de marea și nesfârșita Sa milostivire.

Iată însă altceva și mai mișcător și minunat. Domnul spune în parabolă că tatăl, nu numai că l-a zărit de departe pe risipitor, ci s-a milostivit spre el, și *„alergând a căzut pe grumazul său și l-a sărutat”* (v. 20). Tatăl a dat uitării vârsta înaintată și autoritatea părintească; el aleargă în calea risipitorului. Căci fiul mai tânăr, sub povara vinovăției și a rușinii, zăbovea pe drum, nehotărât și îndoindu-se de primirea de care avea să aibă parte. Dar tatăl său s-a grăbit să-l încurajeze. Deși era murdar și plin de necurătenii și la suflul și la trup, ca un păzitor de porci, totuși tatăl cel curat și

demn îl îmbrățișează cu toată dragostea și îl sărută. Ce comoară de dragoste este în aceste puține cuvinte!

Cititorule, să știi că în ochii lui Dumnezeu păcatul este cu mult mai scârbos și mai urât decât ar fi în ochii noștri cea mai murdară și mai stricăță necurățenie și priveriștea cea mai urâtă și mai deșucheată. Dar când noi facem un singur pas de întoarcere, Dumnezeu ne întâmpină, făcând zece pași spre noi, El fiind Dumnezeul dragostei. Părintele nostru cel milostiv, se grăbește să ne îmbrățișeze și să ne sărute, deși noi purtăm încă necurăția cea mai urâtă a păcatului. Cine dintre noi ar strânge în brațele sale un porc, care abia a ieșit din mlaștina lui? Dumnezeul dragostei primește cu toată inima pe păcătosul asemenea porcilor, dacă se hotărăște să se ridice din mlaștina păcatului și se grăbește spre Dumnezeu, vrând să fie curățit de toată necurățenia. Câte mii de milioane de păcătoși au câștigat îndrăzneală din nespusa milostivire a lui Dumnezeu și s-au grăbit spre pocăință și mărturisire, fiind convinși că vor afla un tată gata să le dea sărutarea de iertare și să-i primească în brațele sale deschise.

Al doilea, îndreptățirea desăvârșită a celor ce se pocăiesc. În clipa în care cel ce fusese risipitor, acum tulburat, emoționat, găsește cuvintele mărturisirii sincere și luminate și se smerește atât de mult, încât refuză numirea de fiu, bătrânul tată, cu lacrimi în ochi și cu o voce clară, dă robilor săi următoarea poruncă surprinzătoare: „Aduceți haina cea mai bună și îmbrăcați-l”.

Ce lucru paradoxal! Niciun cuvânt de dojană și de mustrare către risipitor! Oricare dintre noi, chiar dacă l-ar fi primit din nou, nu s-ar fi putut stăpâni să nu-i spună și niște vorbe usturătoare: de ce nu ai rămas la porci? Te-a pătruns foamea și de aceea ai venit... dar tatăl din parabolă, adică Dumnezeu, nu spune nimic de acest fel. „*Nicio nelegiuire din câte a făcut nu va fi pomenită*”, ne încredințează Dumnezeu prin proorocul Iezechiel (Iez 18, 28). Nu numai că nu-l dojenește, ci îi dă toată cinstirea cuvenită unui fiu. Risipitorul ar fi fost foarte mulțumit, dacă tatăl său i-ar fi arătat

o cât de puțină atenție, și i-ar fi trimis la bucătărie să mănânce cu slugile. Dar tatăl i-a pregătit o haină frumoasă și îl pune iarăși în poziția lui înaltă. Fiindcă Dumnezeu dă celor ce se pocăiesc „cu mult mai presus decât cer sau pricep ei (Ef 3, 20). Așadar, tatăl a poruncit să se aducă, nu oricare haină curată, ci haina cea mai bună. Este ca și când le-ar zice robilor: înțelegeți ce haină vreau? Pe cea mai bună, cea pe care o purta ca fiu și domn al vostru, în zilele de sărbătoare, mai înainte de a pleca. Și îmbrăcați-l cu haina aceasta. Risipitorul se sfia de atâtea cinste. Se rușina și să lepede zdrențele murdare de păzitor de porci, și să îmbrace haina cea de cinste și domnească. Fiindcă cei păcătoși, când încep să simtă la câtă cinste îi ridică Dumnezeu, când ei se pocăiesc, se sfiesc și se smeresc și mai mult. Însă tatăl mai poruncește:

„Și puneți inel în mâna lui și încălțăminte în picioare” (v. 22).

Inelul cu pecete și încălțăminte erau semnele oamenilor liberi, pe care robii nu aveau voie să le poarte. Cu aceasta tatăl vrea să adeverească, limpede, că risipitorul nu mai este rob, ci membru al familiei lui celei cinstite.

Dar toate aceste cuvinte figurative au un înțeles adânc și minunat. Restaurarea omului păcătos se face pe deplin, precum deplină a fost și pocăința și adâncă a fost credința, când el s-a pocăit. Haina cea bună, pe care robii au adus-o la porunca tatălui, este curățirea, nașterea din nou, pe care a primit-o creștinul, când a ieșit din sfântul botez. Creștinul a pierdut această curăție, această haină, dacă după aceea s-a depărtat de Dumnezeu Tatăl și a trăit în păcat. Când însă se pocăiește și se întoarce, atunci, în ceasul sfânt al mărturisirii, robii lui Dumnezeu, preoții, care săvârșesc taina aceasta îl spală de păcat, îi dau iertarea, îl aduc din nou la starea de curăție dinainte, la slava de fiu, prin jertfa lui Hristos. Iar inelul este arvuna Duhului Sfânt, prin care sufletul creștinului se unește din nou cu Hristos, printr-o legătură dumnezeiască și sfântă. Cel ce mai înainte era păcătos, după pocăință și mărturisire este iarăși recunoscut ca un membru

cinstit al Bisericii. Încălțăminteia semnifică puterea de hotărâre, pe care o dă Dumnezeu celor ce se pocăiesc, ca să meargă de aici înainte neabătut pe calea virtuții și să calce „peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului” (Lc 10, 19), zdrobind puterea diavolului și a păcatului. Încălțăminteia mai închipuie și „vestirea Evangheliei păcii”, despre care vorbește dumnezeiescul Pavel (Ef 6, 15). Aceasta înseamnă râvna cu care păcătosul împăcat cu Dumnezeu, va învăța și va chema și pe alți păcătoși la pocăință, pentru ca și aceștia să se împace cu Dumnezeu. Fiindcă păcătosul care se pocăiește cu adevărat, este întrebuințat de Dumnezeu ca pildă. El trebuie să miște și să pornească spre pocăință și pe alți păcătoși. Astfel David, după ce s-a pocăit și a primit iertarea păcatelor, s-a făcut cea mai bună pildă de pocăință, pentru toate neamurile, după cum zice el însuși în psalmul pocăinței: „învăța-voi pe cei fărădelege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce” (Ps 50, 15).

Tatăl risipitorului mai dă robilor săi o poruncă: „Și aduceți vițelul cel îngrășat, înjunghiați-l și să mâncăm și să ne veselim” (v. 23). Le poruncește să pregătească o masă, dar nu cu bucate obișnuite, de care aveau pregătite în ziua întoarcerii fiului. Trebuia să fie pregătită o masă cu totul deosebită și bogată, să fie tăiat vițelul pe care îl îngrășaseră și îl păstrau pentru vreo ocazie însemnată. O! ce taină mare, ce fapt unic și nemaiauzit, de o importanță mondială, ne-a destăinuit prin aceste cuvinte despre tăierea vițelului îngrășat Domnul, învățătorul învățătorilor. Tăierea vițelului îngrășat a fost un lucru prin care risipitorul întors acasă să se bucure și să fie recunoscut ca membru al familiei tatălui. Această tăiere a vițelului închipuie însăși jertfa „Vițelului nevinovat, care nu a primit jugul păcatului”, adică jertfa Domnului nostru Iisus Hristos. El a fost jertfit pe cruce, ca noi să fim primiți în familia dumnezeiască. Hristos a jertfit viața Sa pe cruce, ca reprezentant al oricărui om păcătos, care recunoaște că prin păcatele sale s-a făcut nevrednic să fie numit fiul Părintelui ceresc. Hristos s-a jertfit pentru cel ce

simte că păcatele l-au făcut vrednic de osândă și pedeapsă, însă crede că Fiul lui Dumnezeu a fost pedepsit în locul păcătoșilor, și prin urmare Hristos îi ține locul. Iar cu această credință omul păcătos se apropie de Părintele ceresc și Îl roagă să primească, în locul jertfei păcătosului, jertfa preacurată a lui Hristos și să-l mântuiască.

Domnul Însuși a afirmat că a venit „să-și dea sufletul răscumpărare pentru mulți” (Mt 20, 28), adică Hristos a venit să-și dea viața ca răscumpărare, prin care mulți să fie răscumpești din osândă. Și iarăși Domnul zice că *„așa a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a dat, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică”* (In 3, 16). Iar această jertfă nespūsă a Domnului Hristos, pe care El a adus-o pe crucea de pe Golgota, se continuă până la sfârșitul veacurilor, prin taina sfintei Cuminecături, care se săvârșește în fiecare dumnezeiască Liturghie. Sunt chemați să ia parte la această sfântă cină și să se bucure nu numai casnicii, care slujesc în casa lui Dumnezeu, adică preoții, ci și toți fiii lui Dumnezeu și toți cei ce mai înainte au fost risipitori și păcătoși, dar acum se pocăiesc.

Da, toți cei ce se pocăiesc cu adevărat și se mărturisesc cu sinceritate, ca și fiul risipitor, sunt chemați să ia parte la masa sfântă și duhovnicească a sfintei împărtășanii, pentru ca iertarea și lăsarea păcatelor lor din partea lui Dumnezeu, pe care au primit-o, să fie și mai asigurată și pecetluită. Ei sunt chemați să se împărtășească, ca să se bucure și să se veselească, să guste din harul dumnezeiesc, care dă putere sufletului. Așa încât sufletul urmează de aici înainte cu statornicie și fără greutate calea virtuții. El se unește cu însuși Hristos și intră în calea vieții veșnice. Iată ce taină mare ne descoperă acele puține cuvinte ale parabolei: *„Aduceți vițelul cel gras și tăiați-l, ca să mâncăm și se ne veselim”*.

În cele ce urmează, tatăl explică motivul pentru care se cuvenea să facă o astfel de jertfă specială, la întoarcerea fiului mai tânăr. Fiindcă zice: *„Acest fiu al meu mort a fost și a înviat; și pierdut a fost și s-a aflat”*. Tatăl zice: este astăzi o zi de mare bucurie pentru

casa mea. Să sărbătorim evenimentul cel important, căci acest fiu al meu, pe care l-am socotit mort, iată trăiește! El, pe care îl consideram pierdut, iată că a fost aflat.

Însă ia aminte, cititorule, cum numește Domnul pe păcătoși, îi numește „morți și pierduți”. Fiindcă păcătoșii sunt morți în ceea ce privește virtutea, iar din punct de vedere al binelui, nici nu există. Ei sunt morți duhovnicește și trăiesc numai ca să lucreze păcatul și să adauge greutate și vinovăție în sufletele lor. Trăiesc ca să călătorească spre osândă și pierzanie. Dintr-o astfel de moarte învie păcătoșii prin pocăință și se întorc la viață. Tocmai acest lucru îl afirmă și Duhul Sfânt prin dumnezeiescul Pavel: *„Dar Dumnezeu, bogat fiind în milă, pentru multa Sa iubire cu care ne-a iubit, pe noi cei ce eram morți prin greșelile noastre, ne-a făcut vii împreună cu Hristos... și ne-a înviat...”* (Ef 2, 4-6). Adică Dumnezeu având bogăție îmbelșugată de milă, pentru multa iubire cu care ne-a iubit, deși eram morți duhovnicește prin păcatele noastre, ne-a dat viață și înviere din morți împreună cu Hristos cel ce a înviat. Așa încât tot cel ce se pocăiește și se întoarce de la păcat la Hristos, învie din morți. Adică se petrece cu el o taină mare, o minune, o adevărată înviere din morți, neasemănat mai înaltă decât învierea din morți a trupurilor. De această minune și fericire poate avea parte orice om, și tu, cititorule, dacă intri prin pocăință, în viața nouă, duhovnicească și sfântă.

Dar cititorul poate observa și altceva în cuvintele: *„Mort a fost și a înviat...”*. Și anume că nu trebuie niciodată să socotim pe un păcătos definitiv pierdut, nici să nu deznădăjduim pentru vreun risipitor, căci mai este cu puțință o înviere din morți. Măine s-ar putea să-l vezi pe acela pe care astăzi îl credeai mort și pierdut că se pocăiește, se întoarce la Dumnezeu și învie duhovnicește.

Să ne întoarcem la fiul parabolei. După poruncile date de tatăl, toți s-au pus în cale și în câteva clipe toate erau gata pentru ospăț. Toți se aflau în jurul acelei mese sărbătorești și minunate *„și au început să se veselească”* (v. 24). Totuși, întrucât acea masă nu

era printre cele cu bucate cunoscute și felurite, pe care le pregătesc oamenii, ci era masa duhovnicească a sfintei Cuminecături; și întrucât cei ce se bucură și se veselesc de întoarcerea unui om păcătos nu sunt numai copiii lui Dumnezeu de pe pământ, ci sunt și îngerii și sfinții din cer, ce minte omenească va putea să înțeleagă și ce limbă va putea să zugrăvească acea bucurie și veselie! În pildele cu oaia și cu drahma pierdută am văzut că: *„Bucurie se face înaintea îngerilor lui Dumnezeu, pentru un păcătos care se pocăiește”*. Dar bucuria și veselia îngerilor, la care ia parte și Sfânta Treime, nu se poate descrie. Noi, oamenii, nici nu ne putem închipui măcar armonia muzicală a lirelor îngerești, care veselește pe cei din cer, când unul dintre noi, păcătoșii, se pocăiește cu adevărat. Dar la câtă bucurie și veselie va lua parte însuși cel ce se pocăiește!

Așadar, cititorule, dă-ți seama cât de mare eveniment este pocăința noastră, dacă îngerii prăznuiesc pentru ea! Și să gândești tu că nu este un eveniment mai fericit în viața omului, nici faptă omenească mai înțeleaptă, decât adevărata pocăință. Ea ne va muta în cer, printre îngeri, ca să luăm veșnic parte la acea bucurie și veselie. Da, sunt cu adevărat înțelepți cei ce au înțeles această taină și o pun în aplicare.

Purtarea fiului mai mare. Ar fi fost foarte plăcut pentru ochii noștri omenești, dacă parabola s-ar fi sfârșit aici, și cititorii Sfintei Evanghelii ar fi rămas cu impresia bucuriei care se întâmplă în cer la pocăința noastră sinceră. Dar, din nefericire, pe câtă vreme în cer este bucurie și fericire, pentru păcătoșii care se pocăiesc, pe pământ purtarea celorlalți oameni este neagră și rea. Căci pe pământ nu toți oamenii aparțin acelei grupări pe care o reprezintă fiul mai tânăr. Există și alte categorii de oameni, pe care îi reprezintă foarte bine fiul mai mare din parabolă. Purtarea acestor oameni este cu totul contrară purtării preabunului Tată, căci tatăl este foarte milostiv și iubitor. Purtarea celor pe care îi reprezintă fiul cel mare este lipsită de iubire de frate, plină de micime, de gelozie, de invidie, este egoistă și cu totul străină de iubire. Pe aceasta urmează să

ne-o arate Domnul în restul parabolei. Fragmentul acesta este de asemenea plin de învățături, căci mulți pot să-și regăsească propria lor fire oglindită în purtarea fiului vârstnic din parabolă.

Trăsăturile de caracter ale fiului mai mare

Fiul mai mare, din vârsta cea mai fragedă, părea grav, serios, rânduist, avea înfățișarea unui om hotărât, era o personificare a fariseului, care păstrează datina. Respecta pe tatăl său, cu manifestări servile, dar fără niciun sentiment de dragoste și devotament lăuntric. Își îndeplinea toate îndatoririle sale. Nu greșea nici prin risipă, nici prin lăcomie. Totuși, era mereu pornit, amar, fără simțul dreptății, fără iubire de frați și de străini. Căci el arăta și față de fratele lui mai mic, mai înainte ca acesta să plece din casa tatălui lor, o dragoste superficială, dar în inima lui era îngrămadită multă invidie.

Din nefericire, așa se întâmplă adesea. Vrăjmașul omului, diavolul, izbuteste să vâre până și între frați, în inimile cărora curge același sânge, dihonie, despărțirea, ura, în așa grad încât de multe ori cuvintele „se iubesc ca frații”, înseamnă tocmai contrariul: se urăsc ca frații! Este ceva foarte trist, dar trebuie să spunem adevărul: că o dragoste reală între frați nu este defel un lucru obișnuit. Gelozia și invidia, interesele materiale și neînțelegerea duc adesea pe frați până la crimă. Istoria fraților criminali începe de la Cain, care a ucis pe fratele său Abel, prezintă apoi ura lui Isav împotriva lui Iacob; apoi conține și jalnica întovărășire a fiilor lui Iacov împotriva fratelui lor Iosif, pe care la sfârșit l-au vândut ca rob; urmează apoi fapta lui Avesalom, care a omorât pe fratele său, pentru cinste... Exemplele de acest fel se pot înmulți. Ele se găsesc oriunde, și în societățile actuale, în care atât de des se aud vești despre omoruri și crime familiale.

Așadar, caracterul fiului mai mare din parabolă se poate vedea cel mai bine din purtarea sa față de fratele său, când acesta s-a întors acasă. Să ascultăm pe Domnul, cum descrie această purtare:

„Iar fiul cel mai mare era la câmp. Și când, venind acasă, s-a apropiat, a auzit cântece și jocuri” (v. 25). Când fiul cel mai tânăr se întorsese acasă, și avusese loc acea mișcătoare scenă, în urma pocăinței lui sincere; când a fost îmbrăcat cu haina cea mai bună, când au început să mănânce și să se veselească, fiul cel mai mare se afla la câmp și muncea. Vedem că fiul cel mare oferea aici un chip al fariseului, care era veșnic preocupat de împlinirea poruncilor aspre rabinice, în vremea ce inima păcătoșilor se îndulcea la razele strălucitoare ale harului dumnezeiesc.

Când fiul cel mare se întoarse acasă seara, a auzit fără veste glas de muzică și pas de dans; era un ospăț cu totul extraordinar. Nu știa cum să-și explice acest lucru. (v. 29-30). În aceste câteva cuvinte, fiul mai mare își arată lipsa totală de noblețe sufletească, care până atunci era acoperită cu mantia virtuții exterioare. Să examinăm aceste cuvinte cu amănuntul, fiindcă sunt foarte importante.

Mai întâi, fiul mai mare se laudă cu virtuțile sale. Se laudă nu numai cu faptul că nu a părăsit casa părintească, cum făcuse cel mic, ci și fiindcă într-un fel oarecare a ajuns rob în casa părintească. De aceea cu mult egoism îi spune tatălui său că îi slujește de atâția ani și n-a călcat nicio poruncă a tatălui. Dar această laudă este un semn caracteristic al fariseismului din orice vreme. Căci fariseul se laudă și se trufește și se judecă pe sine în comparație cu cunoscuții săi, cu alți oameni, iar nu referindu-se la legea lui Dumnezeu. Suntem înclinați să ne bazăm superioritatea pe aceea că nu suntem atât de păcătoși ca alții. Ne bazăm pe superioritate, pe faptul că nu suntem risipitori, neînfrânați, ucigași, călcători de lege..., precum sunt alți oameni. Dar nu înțelegem că, dacă cineva de fapt a fost ferit de pierzanie și nelegiuire, dacă este cineva evlavios și râvnitor, apoi nu-i meritul omului, ci meritul harului dumnezeiesc. Căci din clipa în care Dumnezeu și-ar ridica harul Său, chiar cel mai mare sfânt, precum David, este în stare să săvârșească nelegiuiri oricât de mari. De altfel, pretenția fiului mai mare că nu a călcat vreodată vreo poruncă a părintelui său

nu este întemeiată defel; și dovada o avem în refuzul îndărătnic cu care întâmpină acum rugămintea tatălui. Egoistul consideră însă ca virtuți și fapte mari, chiar și îndatoririle cele mai mici; el este gata mereu să ceară și altora să recunoască și să-i răsplătească chiar faptele cele mai mici și de nimic.

În al doilea rând, fiul mai vârstnic acuză pe tatăl său de părtinire. Își arată nemulțumirea, zicând: „ți-am slujit atâția ani”. Prin aceste cuvinte fiul distruge legăturile cu tatăl său ca tată, și se așază pe sine în rândul robilor, făcând din tatăl său un stăpân, care poate deveni tiran. Și tot în consecință, tatăl, care era așa zicând părtinitor, n-a vrut să-i dea nici măcar un iedut, ca să se bucure cu prietenii lui.

Nu mai încapе îndoială că, dacă fiul mai mare ar fi cerut de la tatăl său nu un iedut, ci orice i-ar fi trebuit, ar fi primit numaidecât acel lucru. Dar acum fiul este supărat, fiindcă știe că tatăl junghiase vițelul îngrășat pentru cel mai mic.

Și gelozia îl face pe fiul mai mare să fie nemulțumit și supărat. Căci gelozia zăpăcește mintea omului, așa cum toate patimile zăpăcesc și întunecă mintea până într-atât, încât omul nu mai poate să cugete drept. Fiul mai mare trăise mereu cu tatăl său, mânca la masa tatălui, se desfăta de toate bunătățile pe care le avea tatăl său. Așadar, la ce-i trebuia iedul? Dar la mijloc nu era iedul. Era trufia, care venea din gândul că el, fiul mai mare, a adus mari servicii tatălui său; fiindcă a rămas acasă, fiindcă nu a fost un risipitor. Prin urmare avea dreptul, nu numai la toate bunurile tatălui său, ci mai ales la vițelul cel îngrășat, care era de drept al fiului mai mare. Cu toate acestea vițelul cel îngrășat nu fusese tăiat ca să-l mănânce numai fiul risipitor, când s-a întors acasă, ci fusese tăiat ca să se bucure toată familia, prin urmare, și fiul mai mare, însă acesta voia să aibă toate la îndemâna sa.

Se întâmplă adesea în familii cu mai mulți copii, ca cei care rămân credincioși tatălui să vrea să aibă monopol asupra bunăvoinței părintești și se arată cu multă asprime față de frații

lor, care au greșit și nu au fost mereu supuși părinților. Ei se opun când părinții arată oarecare milostivire și bunătate și celorlalți copii, se supără și acuză pe părinți de părtinire. În general, cei ce se poartă ca fariseii, având o părere înaltă despre credința lor, despre religiozitatea și virtuțile lor; cei ce nu înțeleg că oamenii, în general, sunt nevrednici de bunurile și de bunătatea pe care le-o arată lor Dumnezeu; că Dumnezeu nu le datorează nimic, ci ni le dă pe toate prin dar și har, aceia vor să le aibă pe toate, ca și cum ar avea dreptul la ele. Ei se supără și cârtesc când sunt lipsiți de ceva. Cârtesc mai ales când văd că alții, care, după părerea lor, sunt nevrednici și păcătoși, primesc de la Dumnezeu daruri. Însă fiul mai mare nu personifică ceata celor asemenea cu el, a fariseilor, numai prin această trăsătură. Ci iată și altele.

În al treilea rând, fiul mai mare manifestă cele mai proaste dispoziții față de fratele său. Fiindcă:

1) Nu vrea să intre în casă, decât numai dacă fratele lui ar dispărea iarăși. După părerea lui, una și aceeași casă nu-i poate adăposti pe amândoi, oricât ar fi ea casa părintească a lor. Gândul că el, fiul mai mare, a fost tot timpul înfrânat și ascultător, îi dă o atât de înaltă părere de sine, încât nu poate să primească în inima lui cugetul că va trebui să locuiască împreună cu un frate care are nume rău. Chiar dacă acesta s-a pocăit acum, și a fost reprimat în casa tatălui lor, fiul mai mare nu vrea nici măcar să-l vadă. Este adevărat, că trebuie să ne temem de tovărășia păcătoșilor care rămân în păcat, căci ei ne pun în primejdia de a aluneca și noi la răutăți. Dar niciodată să nu evităm pe păcătoșii care se pocăiesc, căci de la aceștia nu vom avea nicio pagubă, ci vom câștiga un folos sufletesc mare. De altfel, pe acei păcătoși, pe care însuși Dumnezeu i-a primit, și i-a făcut iarăși fii ai Săi și le-a dat un loc în dragostea Sa, este o nebunie să nu-i primim și noi, ca niște frați, și să nu le dăm un loc în inima noastră.

2) Refuză să-l numească frate. Căci el îi zice tatălui: „acest fiu al tău”. Adică: acesta care s-a pierdut și tu totuși continui să-l

socotești fiul tău, pe acesta eu nu-l vreau ca frate. Prin această expresie, fiul mai mare vrea să-i reproșeze tatălui tot părtinirea față de fiul mai mic și vrea să pună în evidență distanța dintre cei doi frați. Din nefericire, și acest lucru se întâmplă adesea. Pe cei de care Hristos nu Se rușinează să-i numească frați ai Săi, un drept prefăcut crede că nu se cuvine să-i numească frați, nu cumva să decadă din așa zisa Lui sfințenie. Un bogat socotește că îi cade nasul dacă îi numește frați pe cei săraci și umiliți și se întâlnește cu ei.

3) Exagerează păcatele fratelui său, ca să predisună și pe tatăl împotriva risipitorului. Iată cum îi spune tatălui despre risipa fiului: *„Fiul tău acesta, care ți-a mâncat averea cu desfrânatele”*. Este adevărat că fiul mai mic a cheltuit, ca un risipitor, dar a cheltuit partea lui de avere. Că a mâncat „averea tatălui său”, era o exagerare mincinoasă. Fiindcă tatăl mai avea destulă avere. Însă și aceasta este o greșeală comună multor oameni: exagerează întotdeauna păcatele altora. Adesea suntem gata să facem dintr-un nimic, un lucru mare, să facem din țânțar armăsar, cum zice poporul. Suntem gata să-l scriem pe fratele nostru pe tabla neagră și să-i aruncăm în cap piatra anatemei definitive, pe câtă vreme Dumnezeu îl primește și îi șterge toate păcatele! Aceasta este o mare nedreptate, pe care o facem noi, cei mai mulți.

4) Este gelos și invidios, pentru dragostea pe care o arată tatăl, celui ce fusese risipitor. „Ai tăiat pentru el vițelul cel îngrășat”, zice fiul mai mare. Ai făcut o jertfă. Ai jertfit chiar vițelul îngrășat, pe care n-ar fi trebuit să-l tai pentru nimeni altul, decât pentru mine! Pentru un egoist și un invidios, orice entuziasm, care duce la jertfirea unui lucru în folosul altora, este de nesuferit. Iar invidia, această otrăvire rea a sufletului, răstoarnă mintea și strică inima, oricând are prilejul. Prilejul îl ia fie din averile, fie din capacitatea, din arta, din trecerea sau din slava altora. Dar mai cu seamă prilejul de invidie este luat din faptul că Dumnezeu dă harul lui unui păcătos. Cel ce se pocăiește, se face virtuos și vrednic

de bunăvoința lui Dumnezeu. Chiar dacă ar fi fost cel mai mare păcătos, mai înainte de a se pocăi, nu îți este îngăduit să-l pizmuiești, când a primit binefacerile lui Dumnezeu. Pavel, înainte de a deveni apostol, era prigonitor grozav al creștinismului; prigonitor al apostolilor, Ci totuși, când Pavel s-a pocăit, s-a făcut apostol, a fost înălțat de Dumnezeu și numit vas al alegerii Sale, și a fost răpit la rai, adică a fost cinstit cu o cinste mai mare decât toți apostolii, – ceilalți nu l-au pizmuț, ci s-au bucurat nespus de mult și au slăvit pe Dumnezeu pentru aceasta. Iată că Petru, care nu numai că nu a prigonit pe Hristos, ci a fost de la început un apostol devotat, numește pe fostul prigonitor Pavel: „*Frate iubit*” (2 *Ptr* 3, 15). Fiul mai mare din parabolă și cei asemenea cu el invidiază și nu vor nici să vadă și nici să numească frați ai lor pe foștii păcătoși.

Aceasta a fost purtarea, aceasta a fost caracterul fiului mai mare, și al tuturor, care hrănesc în sufletul lor aceleași răutăți. Caracterul acesta este cu totul străin de caracterul creștin. Este copia desăvârșită a caracterului fariseilor. Iar Domnul, spunând această parabolă în auzul fariseilor, le-a dat acestora prilejul să cunoască atât propriul lor caracter, cât și milostivirea și pogorământul Domnului însuși. Dar, lăsând la o parte pe Fariseii din vremea Mântuitorului, noi creștinii de astăzi avem nevoie să medităm iarăși asupra caracterului fiului mai mare din parabolă. Fiindcă mulți creștini rătăcesc în privința gravității patimilor și a păcatelor. Adică mulți îl socotesc pe risipitor cu mult mai rău decât pe fratele său mai mare. Mai bine zis, considerăm păcatele trupești ale risipitorului îngrozitoare și grele, în timp ce își închipuie că fiul mai mare nu avea patimi și păcate grave.

Dar adevărul este că păcatele cu duhul, ca cele pe care le făcuse fiul mai mare, adică trufia pentru virtuți, supărarea și cărtirea împotriva Tatălui, mânia, osândirea, gelozia, ura, invidia, uscăciunea, – toate acestea sunt păcate la fel de îngrozitoare și urâte, ca cele trupești, pe care le făcuse fiul mai mic. Sunt și ele la fel de

pierzătoare, ca și păcatele trupești, și ele sunt tiranice pentru cel care le face și pentru cei din jurul lui. Este o mare nefericire pentru familie să aibă în sânul ei persoane care să cadă în risipă, în furt și în nelegiuire. Dar este o nenorocire și mai mare pentru familie, să conțină în ea persoane stăpânite de egoism, de trufie, de invidie și de ură. Căci se poate întâmpla ca din aceste păcate sufletești să cadă omul în nelegiuiri și mai mari. Așa a fost Cain cel pizmaș, care a ucis pe fratele său. Așa au fost fariseii cei trufași și plini de pizmă, care au răstignit pe Hristos. Dimpotrivă ei erau considerați împlinitori zeloși ai Legii. Dar atâția vameși și curvari s-au pocăit și au venit la Hristos, pe când fariseii L-au răstignit. Din aceasta se arată limpede că egoismul și invidia strică și usucă sufletul mai mult decât celelalte păcate.

Dar faptul că Domnul nu spune precis în parabolă dacă până la sfârșit fiul cel mare a intrat în casă, dacă a luat parte la bucuria și veselia din acea casă fericită, dovedește că astfel de oameni nu au loc în împărăția cerurilor. Desigur, că fiul mai mare nu a intrat la ospăț, întrucât era stăpânit de acea stare de pizmă, de ură și egoism. Chiar și în cer astfel de suflete, cu mândria, cu pizma, cu ura, cu pretențiile lor geloase, ca să aibă ei singuri toată dragostea și toate bunătățile lui Dumnezeu, ar tulbura fericirea altora și ar distruge liniștea și pacea cerească. Așadar, este cu neputință să intre acest fel de oameni în Împărăția Cerurilor, dacă nu se nasc din nou, dacă nu și schimbă din rădăcină caracterul, dacă nu-și agonisesc dragostea. Manifestările de frunte ale dragostei sunt smerenia, compătimirea față de toți, dorința ca toți să se bucure din belșug de darurile și bunătățile lui Dumnezeu. Particularismul și egoismul pe care îl dovedesc mulți oameni, urmași ai fiului mai mare din parabolă, cu toate că nu sunt risipitori, dezordonați, cheltuitori, – egoismul lor, pizma lor, ascunsă sub haina evlaviei, sunt momeli lăuntrice ale inimii lor stricate. De aceea, nu e cu putință să-i mântuiască evlavia lor arătată în afară și tipică, dacă inima lor nu se vindecă, dacă ei nu

se fac făptură nouă. Dacă smerenia și dragostea nu prind rădăcini în inima lor, ei vor rămâne uscați și vor arde mai ușor în focul cel veșnic. Iată ce învățături minunate și mântuitoare ne-a dat nouă Domnul, prin descrierea artistică a purtării și a caracterului fiului mai mare din parabolă.

Răspunsul tatălui

Acum, în cea din urmă parte a parabolei, rămâne să vedem care a fost răspunsul și purtarea tatălui, la egoismul și invidia fiului său mai mare. Surprinzător de drăgăstoasă și mișcătoare a fost purtarea tatălui față de fiul risipitor, când s-a întors acasă. Dar la fel de nobilă și iubitoare este purtarea sa față de fiul mai mare. Mila, harul, pogorământul marelui Dumnezeu, care strălucesc atât de viu în comportamentul Său față de risipitorii care se pocăiesc, strălucesc de asemenea și în purtarea fină și delicată, prin care caută să atragă la Sine pe cei asemenea fiului mai mare. Așadar, iată mai întâi pogorământul tatălui.

Fiindcă fiul mai mare nu voia nici să intre în casă, tatăl cel bătrân, care, cu câteva ceasuri mai înainte, alergase să-l primească cu bucurie pe fiul risipitor, acum iarăși se duce, ca să-l roage pe fiul mai mare să-și îndulcească amărăciunea. Bătrânul ar fi putut să rămână liniștit în sufragerie și să se arate indiferent. Ar fi putut să-i trimită vorbă acelui fiu mai mare și egoist: dacă vrea, să intre; dacă nu, să rămână afară. Dar tatăl nu face așa. „*Ieșind afară, îl ruga pe el*”. N-a trimis pe vreun rob ca să-l roage, ci face el însuși pogorământ, și cu multă blândețe se micșorează până la măsura unuia care se roagă și cere un dar.

Repetăm că părintele cel atât de blând și bun, care face atâta pogorământ și are o purtare atât de atrăgătoare nu este altul decât Dumnezeu însuși. Căci El caută să atragă și pe cei mai prost dispuși și mai egoiști. „Vreme de patruzeci de ani i-a hrănit pe ei în pustie”,

pe israeliții cei nemulțumitori și cârtitori. Vreme îndelungată, cu blândețe și răbdare, cheamă pe toți creștinii dificili și egoiști, să-și lase aceste scăderi jalnice și să intre în împărăția bucuriei. Astfel caută Dumnezeu să atragă pe oamenii egoiști, ca să-i învețe pe părinți și pe cei mai mari, care au și ei pe alții în subordinea lor, că se cuvine să întrebuițeze orice mijloc legiuit, prin blândețe, noblețe și delicatețe, mai înainte de a îndepărta pe fiii lor, dacă greșesc. Să întrebuițeze mult pogorământ față de lipsurile și de greșelile celor mai mici decât ei, mai înainte de a-i pedepsi și de a-i izgoni.

În al doilea rând trebuie să observăm că tatăl dă fiului mai mare asigurarea moștenirii celei mari, pe care i-o pregătește. Căci zice cu dragoste și duioșie: „*Fiule, tot timpul ești cu mine și toate ale mele sunt ale tale*” (v. 31). Adică: tu, fiul meu, ești toată vremea împreună cu mine. Prin urmare toate bunurile mele sunt proprietatea ta. Dacă am primit pe fratele tău, aceasta nu înseamnă că m-am înstrăinat de tine. De ce dorești iedul, pe câtă vreme tu mănânci zilnic cu tatăl tău la masa lui cea îmbelșugată? De ce ești nemulțumit? De ce nu ai tu o inimă de fiu și de frate, precum am eu o inimă de tată?

Cei cu caracterul fiului mai mare nu înțeleg că părintele Dumnezeu a pregătit pentru fiii Săi bunătăți îmbelșugate și veșnice, că fiii vor trăi veșnic împreună cu Tatăl. Ci cred că iedul lumii acesteia, desfătările păcătoase împreună cu prietenii, care sunt în afară de împărăția lui Dumnezeu, formează o fericire de care au fost lipsiți prin credința în Dumnezeu. Ei mai susțin că păcatul este o mare desfătare, iar viața virtuoasă este o viață de robie, o viață lipsită. Află, așadar, creștine, că dacă vrem să fim cu adevărați fii ai lui Dumnezeu, dacă ștergem din sufletul nostru patimile păcatului, fie că am avut patimile fiului risipitor, fie că le-am avut pe cele ale fiului mai mare, atunci orice bunătate a lui Dumnezeu va fi și a noastră. Fericirea lui Dumnezeu va fi fericirea noastră; veșnicia Lui va fi veșnicia noastră. Să nu crezi că numărul oamenilor pe

care îi primește Dumnezeu poate să micșoreze aceste bunuri prin împărțire, și ție ți se va micșora în felul acesta partea ta. Chiar dacă zecile de milioane de oameni, care vor mai fi până la sfârșitul veacurilor, ar intra cu toții în împărăția lui Dumnezeu, bunătățile de dincolo ar fi la fel de mari, ca și dacă un singur om le-ar primi pe toate. Precum toți pot să se bucure de lumina și căldura soarelui, fără ca acesta să se micșoreze, din pricină că și alții se luminează și se încălzesc, tot astfel sunt și bunătățile cerești. Dumnezeu dă această asigurare tuturor invidioșilor, care nu vor să știe că și alții primesc bunătăți, și se supără și se mânie, de bucuria și fericirea altora.

În al treilea rând, tatăl exprimă limpede pricina bucuriei mari, care era în casă, dar și datoria fiului mai mare. *„Trebuia să ne veselim și să ne bucurăm, că acest frate al tău mort a fost și a înviat; pierdut a fost și s-a aflat”* (v. 32), Nu trebuie să te mânii – îi spune tatăl – când vezi în casă ospaț mare. Dimpotrivă, trebuie să te bucuri și să te veselești și tu. Iar pricina pentru care s-a făcut ospațul și pentru care tu trebuie să te veselești este că fratele tău (observați că tatăl nu zice numai fiul meu, ci zice fratele tău, propriul tău frate) era mort, din punct de vedere sufletesc și moral, și iată acum a înviat. Era în pierzanie și, iată, acum a fost aflat.

Aceste cuvinte sunt atât de convingătoare încât ar fi trebuit să închidă definitiv gura fiului mai mare. Există oare cuvinte mai raționale? Tatăl a dat fiului celui amar și otrăvit de pizmă și egoism prilejul să înțeleagă destul de limpede că bucuria din casă este prisosul unei inimi pline de dragoste. Tatăl chema și pe fiul mai mare să învețe dragostea, să dobândească și el o inimă iubitoare și să se bucure.

Cât este de bun Dumnezeu! La fiecare cuvânt, care iese din gura Lui, descoperim o nouă comoară de bunătate. Iată și în ultimul verset al parabolei, o nouă bogăție de bunătăți. Deși poate să facă orice vrea, fără să dea socoteală nimănui de faptele sale (fiindcă este

Stăpân absolut și toate lucrurile Sale sunt înțelepte, drepte și sfinte), totuși Domnul face pogorământ din pricina bunătății Sale celei multe și dă socoteală de faptele Sale robilor Săi, celor supărăcioși și prost dispuși. În felul acesta caută să-i convingă cât sunt ei de nebuni și cât ar fi de fericiți dacă ar primi cu toată încrederea toate câte le face Dumnezeu Tatăl. Sfânta Scriptură este din acest punct de vedere un mare convingător și preaînțelept răspuns, din care să înțelegem felul excelent de comportare a lui Dumnezeu față de om.

Dar ce învățătură minunată dă răspunsul tatălui din parabolă atât capilor de familie, cât și tuturor creștinilor! Ne învață că părinții nu trebuie să aibă prilej de bucurie numai în faptul că un copil al lor a scăpat de la o moarte sigură, sau s-a vindecat în chip neașteptat de o boală gravă. Ci se cuvine să se bucure și să se veselească, ei și toată casa lor, când un membru al familiei a înviat din moartea păcatului, când s-a mântuit de moartea pricinuită de păcat. Se cuvine să se veselească și să se bucure când un păcătos se întoarce la viață duhovnicească, la viață de pocăință. Căci dacă cineva a scăpat dintr-o boală gravă, după ce medicii și-au pierdut orice nădejde, lucrul acesta nu este de o importanță veșnică; moartea, de la care astăzi a scăpat, va veni în chip sigur într-una din zile. Dar când cineva se pocăiește și se întoarce definitiv la viața creștinească, acesta este cel mai mare eveniment din viața sa, căci acest eveniment ne asigură viața viitoare. Pentru acest eveniment – și numai pentru acesta – se face bucurie și veselie în cer, în familia cea mare a îngerilor și a sfinților lui Dumnezeu. Acesta este evenimentul cel mai însemnat și cel mai îmbucurător.

Desigur, cititorul se așteaptă să afle acum dacă fiul mai mare, după cuvintele atât de convingătoare ale tatălui, a înțeles până la sfârșit greșala sa și dacă a intrat în casă. Dar Domnul își sfârșește aici parabola și trece în tăcere purtarea pe mai departe a fiului mai mare. Se poate că el va fi fost mișcat de purtarea iubitoare a tatălui său. Poate a recunoscut

urâtenia patimilor sale, a căutat să se împrietenească cu fratele său, și a început să se bucure împreună. Dar se poate și să fi rămas în pizma lui, în starea de egoism și invidie, și prin urmare să fi fost de tot exclus de la bucuria familiei și de la locul pe care îl avea lângă părintele său. Acest lucru li s-a întâmplat cărturarilor și fariseilor care, egoiști și invidioși, au rămas în afara împărăției lui Dumnezeu. Pe câtă vreme foștii risipitori, foștii închinători de idoli s-au pocăit la propovăduirea Domnului și apostolilor Săi, s-au făcut creștini sfinți și s-au desfătat cu bucuria și veselia din ceruri. Același lucru se întâmplă de atunci și până acum, mereu, până la sfârșitul veacurilor. Egoiștii și invidioșii, dacă nu se schimbă, vor rămâne în afara împărăției lui Hristos, chiar dacă nu sunt risipitori și neînfrânați. Și invers, risipitorii care se pocăiesc vor avea parte de bucurie și de fericire, în preajma lui Hristos. Iată ce învățături sublime și mântuitoare ne oferă această luminată parabolă a risipitorului. Înainte de a încheia tâlcuirea ei, am dori să atragem luarea aminte a iubitelui cititor asupra a două adevăruri de seamă ale parabolei, pentru ca ele să se întipărească cât mai adânc în inima lui. Mai întâi, marea nesocotință și nebulie a păcătoșilor de la ambele extreme, a risipitorilor și a egoiștilor. Iar apoi, marea milostivire a lui Dumnezeu pentru toate felurile de păcătoși. Înțelegerea adâncă a acestor adevăruri va atrage, va povățui și va mișca pe orice păcătos la tronul harului și al milei preabunului Părinte. Și acolo va afla în chip sigur pe Tatăl cu brațele deschise, ca să-i dea sărutarea de iertare, să-i îmbrace sufletul în haina nevinovăției și să-l împodobească cu podoabele harului sfinților. Tatăl este gata să-l așeze iarăși în starea de fiu și moștenitor, să-l facă părtaș la sfânta cuminecătură și la fericirea veșnică și cerească.

Noi ne rugăm ca cititorul să nu aparțină niciuneia din cele două categorii de păcătoși. Ne rugăm ca el să-și fi petrecut toate zilele vieții lui ca fiu smerit și ascultător al lui Dumnezeu, ca bun creștin. Dar dacă s-a făcut vreodată părtaș la păcat, fie într-o parte, fie în cealaltă, ne rugăm ca parabola risipitorului, cu puterea ei cea

dulce, să-l atragă definitiv la Hristos. Și atunci, ce fericire! Se va face și pentru el bucurie în cer, la care bucurie va lua parte mai întâi el însuși. Și atunci, din adâncul sufletului, va slăvi pe Dumnezeu și Îi va mulțumi, repetând cuvintele: *„vedeți ce fel de iubire ne-a dat nouă Tatăl, ca să ne numim fii ai lui Dumnezeu”* (1 In 3, 1).

PARABOLA CELOR

DOI DATORNICI

(Lc 7, 36-50)

Femeia păcătoasă unge pe Domnul cu mir. Tot ceea ce Domnul învățase despre pocăință prin pilde, mai cu seamă prin neasemuita pildă a fiului risipitor, a aplicat de mii de ori. Căci El a primit întotdeauna pe toți păcătoșii care se pocăiau. În sfânta Evanghelie de la Luca este păstrată, ca comoară, o întâmplare mișcătoare, unită cu o frumoasă pildă. Întâmplarea este ungerea Domnului cu mir de către femeia cea păcătoasă. Și deoarece pilda nu poate fi înțeleasă fără să fie povestită toată întâmplarea, o vom tâlcui și pe ea, pentru ca cititorul să-și facă o idee desăvârșită și despre parabolă. Dar mai avem un motiv: pentru ca cititorul să se convingă, prin mijlocirea unei întâmplări reale, de marea milostivire a lui Dumnezeu față de păcătoșii care se pocăiesc.

Ungerea cu mir s-a întâmplat în Galileia, în casa fariseului Simon. S-a întâmplat în vremea în care fariseii Îl acuzau pe Domnul

că este „prieten al vameșilor și al păcătoșilor”. Domnul a arătat, cu această ocazie, amarnicilor săi acuzatori că primea pe vameși și pe păcătoși stând de vorbă cu ei, numai și numai ca să-i povățuiască la calea pocăinței, ca să-i preschimbe desăvârșit, făcându-i din păcătoși și risipitori, înțelepți, virtuoși și sfinți.

Iată în ce fel își începe Evanghelistul povestirea acestei întâmplări: *„L-a rugat pe El unul dintre farisei să mănânce cu el; și intrând în casa fariseului, s-a așezat la masă”* (v. 36). Fariseul care îl invitase pe Hristos în casa lui ca să ospăteze era unul dintre fruntașii Iudeilor și se numea Simon. Încă nu se manifestase desăvârșit vrăjmășia fariseilor împotriva Domnului. De aceea Simon a putut să-L cheme la masă. Dar se vede din urmarea întâmplării că nu L-a chemat din respect și prețuire pentru persoana Domnului. Ci mai degrabă din curiozitate, ca să-L vadă de aproape și să stea de vorbă cu acela care avea faimă de mare învățător. Poate L-a chemat și din dorința de a face paradă, ca să arate că ospătează în casa sa, fără nicio sfială, pe Acela, de care toți se apropiau cu cel mai adânc respect. Tocmai de aceea Simon a lăsat la o parte toate semnele și drepturile obișnuite de ospetie prietenească și grijulie. Se hotărâse să-L primească pe Domnul cu răceală, într-un loc rămas gol la masa sa, în așa fel încât cel invitat să înțeleagă că gazda nu se simte onorată de prezența Domnului, ci mai mult invitatul este onorat prin faptul că fariseul L-a chemat la masă. Cu toate acestea, Domnul n-a refuzat invitația și „intrând în casa fariseului s-a așezat la masă”. Pentru că știa, ca un cunoscător al celor viitoare, ce scenă mișcătoare avea să se desfășoare în fața Sa și ce învățătură mare avea să dea El atât fariseului Simon, cât și tuturor oamenilor.

Căința adâncă a femeii păcătoase

În vremea veche, la ospete nu lua niciodată parte un anumit număr de persoane, ci erau invitați toți cei ce erau mai însemnați și

frunțași, pentru a se da stăpânului casei prilejul să-și arate bogăția și bunătatea.

Așadar, și acum, în ceasul când toți invitații erau culcați pe paturile lor în jurul mesei, iar picioarele erau întinse în direcția privitorului care ar fi stat în afara cercului mesenilor, atunci a avut loc o întâmplare foarte mișcătoare: „*Ci iată că era în cetate o femeie păcătoasă și aflând că seadea la masă în casa fariseului, a adus un alabastru cu mir. Și stând la spate, lângă picioarele lui, plângând a început să ude cu lacrimi picioarele Lui și cu părul capului ei le ștergea. Și săruta picioarele lui și le ungea cu mir*” (v. 37-38).

Așadar, o femeie a cărei viață era foarte nenorocită, o femeie pângărită și imorală, cunoscută de toată cetatea pentru traiul ei păcătos, a aflat că Hristos stătea la masă în casa fariseului. În sufletul și în viața acestei femei se petrecuse în vremea aceea o schimbare foarte mare, dar necunoscută tuturor celorlalți.

Această femeie păcătoasă auzise de propovăduirea lui Hristos. Cuvintele Lui pătrunseseră adânc în sufletul ei cu chemarea lor la pocăință. Ea a fost zguduită și mișcată adânc când a văzut că Domnul se arată a fi și un învățător milostiv, care primea să vorbească și să se întâlnească cu păcătoșii, cei disprețuiți de farisei și cărturari. S-a pocăit cu adevărat. Și acum se folosește de un prilej, prețios pentru dânsa, ca să-și dovedească în mod public căința ei. Vrea să vină în fața lui Hristos, cel singur milostiv, care îi iartă pe păcătoșii ce se pocăiesc. Căuta de mult prilejul să se apropie de Hristos și acum i s-a dat acest prilej. Era în Răsărit un obicei răspândit: cel care dădea o masă lăsa ușile casei sale deschise, ca să poată intra și alții, pentru a lua parte la bucuria și la primirea oaspeților. Acest obicei vechi i-a oferit femeii celei necurate prilejul să se apropie, când a aflat că Hristos avea să fie la ospățul din casa fariseului. A îndrăznit, – cu toată primejdia de a fi respinsă de fariseul care n-ar fi suportat atingerea ei pângărită, – să intre cu sila, a reușit să ajungă în spatele lui Hristos, și a adus sub haină un vas de alabastru plin cu mir de mult preț. De îndată ce a zărit din spate pe Domnul, de îndată ce a

auzit glasul Lui, de îndată ce a comparat marea înălțime morală în care se afla El cu prăpastia îngrozitoare de necinste și rușine în care căzuse ea însăși, a început să plângă. Nu numai că a plâns, dar a vărsat potop de lacrimi. Ochii ei, din care până ieri ieșeau flăcările unei patimi nestăpânite, acum sunt izvor de lacrimi de regret și de căință. Pentru că ea s-a apropiat de picioarele Domnului, lacrimile ei cădeau acum pe picioarele sfinte. Ea le lăsa să curgă, atât de teamă să nu atragă atenția, cât și de rușine. Câtă smerenie avea acum această femeie, care altă dată își ridica capul fără sfială, cu multă silnicie, în fața tuturor bărbaților!

Fariseul s-ar fi îndepărtat cu groază dacă o astfel de femeie pângărită s-ar fi apropiat măcar de el în public. Iar apoi s-ar fi supus ritualului de curățire, dacă ar fi căzut pe el măcar o singură lacrimă a unei astfel de femei. Dar, cu lumina și convingerea pe care o inspiră Duhul Sfânt celor ce se pocăiesc, păcătoasa simțea că Hristos nu avea să se întoarcă de la ea. Simțea păcătoasa că Cel cu totul nepăcătoș și sfânt era în același timp compătimitor și milostiv. Poate că auzise și ea neprețuitele cuvinte aducătoare de har ale Domnului: *„veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi și veți găsi odihnă sufletelor voastre”* (Mt 11, 28-29). Într-adevăr, ea nu s-a înșelat în așteptările ei și Hristos n-a izgonit-o, dar încă nu i-a arătat niciun semn de încurajare. De aceea păcătoasa arată și mai multă zdrobire de inimă. Ea crede că niciun prosop curat, nicio altă țesătură, oricât de fină, nu sunt de ajuns de bune, ca să șteargă picioarele Domnului, și atunci ea crede că numai părul ei, pe care l-a despletit, trebuie să fie întrebuințat la șters. Pentru ca fapta acestei femei să poată fi prețuită după cuviință, trebuie să remarcăm că la iudei faptul că o femeie apărea în public cu părul despletit era socotit ca cea mai mare smerire și umilire din partea ei. Așadar, dacă ochii ei se făcuseră izvor de apă, cu care spăla picioarele Domnului, părul ei cel frumos a devenit prosopul cu care ea a șters acele sfinte picioare. Ce faptă mai smerită și mai umilitoare ar fi putut face ea, ca să dovedească că de aici înainte nu mai este femeie nerușinată și dezordonată, roabă a

necinstei, ci un suflet smerit și supus prin pocăință, care a fost atras la libertate de harul lui Dumnezeu!

Dar mai era nevoie și de altă dovadă a dragostei, a respectului suprem și a cultului ei către Acela despre care era încredințată că este Mântuitorul ei. Iată acea faptă: ea sărută picioarele Domnului. Nu numai că le sărută odată, dar nu încetează a le săruta, cu gura și cu buzele acelea, care până ieri erau mădule ale noroiului rușinos din inima ei. Dar acum buzele și gura ei curățite prin pocăință dădeau la iveală comoara dragostei celei sfinte și adânci, pe care o avea către Mântuitorul ei. Ba mai mult, femeia a spart gâtul vasului de alabastru, care era foarte scump, și a golit tot conținutul de mireasmă scumpă pe picioarele Domnului. Fiindcă ea simțea foarte profund cuvintele, pe care Duhul Sfânt le spusese cu o mie de ani înainte: „*Mirosul mirurilor Tale este mai presus de toate aromatele; numele Tău este mireasmă revărsată*” (Cânt 1, 3). Ea a simțit intuitiv că Iisus este mirul cel viu, care înmiresmează lumea cu parfumul cel nespus și nedeșertat al bunei miresme duhovnicești.

Priveliștea acelei femei, cu buclele revărsate, atât de smerită și umilită, care își manifesta atât de frumos căința ei, chinul părerii de rău întipărit pe fața ei, lacrimile îmbelșugate care curgeau din ochii ei, revărsarea mirului de mult preț ar fi putut trezi compătimirea chiar și a unor inimi de piatră. Însă Simon Fariseul nu este mișcat. Nu se întreabă cum de Hristos o lasă atâta vreme pe acea nenorocită să sufere, fără să-i spună niciun cuvânt de mângâiere și încurajare în durerea ei cea adâncă. Dimpotrivă, inima lui cea uscată se smintește și gândește în sinea sa despre Hristos. „*Acesta, dacă ar fi prooroc, ar ști cine și ce fel de femeie se atinge de El. Că este o păcătoasă*” (v. 39). Fariseul se gândea cu privire la Hristos: dacă ar fi prooroc, precum îl cred unii, atunci ar ști îndată ce nume rău și ce purtări urâte are femeia, care s-a atins de El; ar ști că este o femeie păcătoasă, imorală și desfrânată și, prin urmare, ar respinge-o cu mânie și s-ar supune la curățirea pe care o cere legea. Gândurile acestea ale Fariseului, iubite cititor, nu sunt atât de ciudate, pe cât par. Fiindcă și astăzi, dacă iei

seama, vei vedea că cei trufași și uscați la inimă întotdeauna se pun pe sine ca unitate de măsură, ei au pretenția ca toți să arate același dispreț trufaș și aceeași indiferență totală față de cei nefericiți, pe care o arată ei înșiși. Simon avea felul acela de gândire, pe care îl arată proorocul Isaia când vorbește despre astfel de oameni prefăcuți; „*Oamenii care veneau înapoia păcatelor lor... care ziceau: dă-te înapoi, nu te apropia de mine, fiindcă eu sunt curat*” (Is 65, 3-5). Adică cei prefăcuți, care se țin dreptți și curați zic celorlalți oameni, pe care îi socotesc păcătoși, stai departe de mine, nu te apropia, căci eu sunt curat.

Parabola însăși

Dar iată că Acela, despre care Simon gândea că nu este prooroc, fiindcă nu respingea pe biata păcătoasă, care se apropiase de El, se dovedește a fi mai presus de prooroc, se dovedește a fi „știutorul inimilor”. Căci a știut să pătrundă desăvârșit în mintea lui Simon și în gândurile lui. Așadar, Domnul, adresându-se lui Simon, îi zice: „*Simone, am să-ți spun ceva*”. Iar Simon răspunde, cu un ton disprețuitor: „*Spune, învățătorule*” (v. 40).

Și Domnul povestește o parabolă, prin care i-a dovedit lui Simon că Dânsul, despre care Simon se îndoia că ar fi măcar prooroc, are puterea de a ierta păcatele și că prin urmare, cu cât era femeia aceea păcătoasă mai mare, cu atâta trebuia să-și manifeste dragostea și recunoștința față de Domnul, care îi iertase toate păcatele. Iată acum și parabola.

„*Un cămătar avea doi datornici*”. Acești doi datornici nu-și plătiseră datoriile lor. Însă „*unul era dator cu cinci sute de dinari, iar celălalt cu cincizeci*” (v. 41). Adică primul era dator cu o sumă de zece ori mai mare decât datoria celui de al doilea. „*Și neavând ei cu ce să plătească, i-a iertat pe amândoi*”. Mărinimosul cămătar, nu numai că nu a prigonit pe datornicii, care nu aveau cu ce să-și plătească datoriile. Nu numai că n-a făcut uz de dreptul de a-i

vinde pe ei și familiile lor ca să își plătească datoriile, ci dimpotrivă cu multă mărinimie a iertat amândurora datoriile. Desigur că cei doi au simțit foarte profund această binefacere a cămătarului. Însă „*spune-Mi, care dintre ei îl va iubi mai mult?*” (4, 42). Care dintre cei doi datornici va iubi mai mult pe cămătarul iertător? Aceasta este întrebarea Domnului.

Simon n-a priceput defel că pilda aceasta se referea la sine însuși, precum nici David n-a înțeles pilda lui Natan. Și de aceea a răspuns în grabă: „*cred că acela căruia i-a iertat mai mult*”. Este firesc să-l iubească pe cămătarul binefăcător mai mult acela, care îi datora o sumă mai mare de bani, sumă pe care cămătarul i-o iertase. De aceea Hristos, întărind răspunsul drept al lui Simon, i-a zis acestuia: „*Drept ai judecat*” (v. 43).

Însă înainte de a înainta la aplicarea foarte artistică a pildei, pe care Domnul o face în versetele următoare, trebuie să luăm aminte la mai multe învățături pe care le conține această pildă.

Toți oamenii, în calitate de zidiri ale lui Dumnezeu, datorăm supunere față de legile Lui și, când nu împlinim aceste legi, suntem datornici, vinovați și vrednici de pedeapsă. Dar unii oameni sunt mai vinovați înaintea lui Dumnezeu decât alții. Unii datorează cinci sute de dinari, alții doar cincizeci. Fariseul care era ospățătorul Domnului era mai puțin dator, era mai puțin păcătos, în comparație cu femeia, care păcătuisese pe față și adusese sminteală multă la mulți bărbați. Dar păcătos era și fariseul.

Oricât de mare ori mică ar fi datoria noastră, totuși ea este mai presus de puterile noastre, noi nu o putem plăti. Dar, cititorule, și cel mai mititel păcat te face dator lui Dumnezeu cu o datorie pe care tu nu o poți plăti. Fiindcă datoria pe care o contractăm prin păcate nu o poate plăti niciunul din lucrurile lumii acesteia: nici argint, nici aur, nici bogățiile și comorile lumii întregi, ba nici chiar viața noastră, dacă noi am jertfi-o.

Căci Dumnezeu Cel nemărginit, pe care L-am jignit prin păcat, este gata să ne ierte, oricât ar fi de mari păcatele noastre. El

iartă, atât cei cinci sute de dinari, cât și cei cincizeci. Numai noi să păzim legile pe care le hotărăște Evanghelia: adică să ne căim, să credem în Hristos, să sărutăm harul și mila Părintelui celui bun, cu durere și zdrobire de inimă.

Cei ce au primit iertarea, trebuie să fie recunoscători și să iubească pe Dumnezeu, care i-a iertat. Și cu cât au fost mai mari păcatele, cu atât devotamentul și dragostea față de Dumnezeu trebuie să fie mai adâncă, cu atât oamenii iertați trebuie să se arate mai sfinți și să se ostenească pentru alții. Saul, marele prigonitor al creștinismului, a devenit apostolul Pavel, cel devotat cu tot sufletul tuturor și ostenindu-se pentru toți.

Aplicarea pildei

„*Drept ai judecat*”, a spus Domnul lui Simon fariseul. El mărturisise că acel datornic, căruia îi va fi iertat o datorie mai mare, va iubi mai mult pe cămătar. Domnul aplică îndată pilda, precum și răspunsul lui Simon la împrejurarea de atunci, prin paralelisme și asemănările pe care El le întrebuința de obicei în cele mai multe învățături.

„*Și întorcându-se către femeie, îi zisese lui Simon: vezi pe această femeie?*” Cu greu s-ar putea spune cât de mișcată va fi fost acea nenorocită femeie, când Hristos, care până în clipa aceea nu dădea niciun semn că ar fi luat aminte la lacrimile și la pocăința ei cea dureroasă, Se întoarce către ea dintr-odată și atrage luarea aminte a lui Simon și a tuturor celor de față spre disprețuita ei persoană. Cum ședea cu fața ascunsă în mâini, despletită, tulburată, plângând în hohote, aude acum întrebarea lui Hristos: „*vezi pe această femeie?*” Pe femeia, pe care tu o disprețuiești atât de mult! Ea se va dovedi în curând mai presus de tine, în dragostea ei față de Mine. Deoarece: „*Am intrat în casa ta, apă pe picioarele Mele nu ai dat*”. Rânduiala și obiceiul recomanda să se dea apă de spălat, pentru picioarele pline de praf ale oaspei venit de departe, căci

încălțăminte de atunci era ușoară și lăsa praful să se depună pe picioare. Astfel, i se dădea oaspei cea dintâi ușurare și plăcere, după ostenele călătoriei.

Împotriva acestora, tu, Simone, ai trecut cu vederea această datorie esențială. „*Ea însă cu lacrimi Mi-a udat picioarele și le-a șters cu părul ei*” (v. 44). Dimpotrivă, ea mi-a spălat picioarele cu lacrimile durerii pentru păcatele ei, lacrimile dragostei pentru cămătarul ei, dragoste pe care a dovedit-o ștergând picioarele Mele cu părul ei. Apoi tu „*sărutare nu mi-ai dat*”. Sărutarea era o dovadă exterioară a primirii din inimă, pe care o dădeai unui oaspe. „*Ea însă de când a intrat nu a încetat să-Mi sărute picioarele*” (v. 45). Această femeie, de când am intrat în casa ta, n-a încetat să-Mi sărute picioarele, ca dovadă a smereniei și a dragostei ei adânci. Ba încă tu „*cu untdelemn capul Meu nu l-ai uns*”. Nu te-ai îngrijit să-Mi dai puțin untdelemn mirositor, ca să-Mi ung capul Meu, după obiceiul ospetiei. Iar această femeie, nu cu ulei simplu, ci „*cu mir Mi-a uns picioarele*” (v. 46). Le-a uns cu mir de mult preț.

Ce antiteză între privirea rece și trufașă a fariseului și dovezile de dragoste evlavioase ale femeii disprețuite. În casa bogatului fruntaș Simon, comorile datorate ospetiei le face o femeie săracă și străină, iar nu stăpânul casei! Este adevărat că acea femeie era o păcătoasă, cunoscută în toată cetatea pentru viața ei desfrânată. Dar iată că ea își arată amarnica ei pocăință în fața tuturor. Acum ea nu mai este o păcătoasă, ci o pocăită. Și tot ce a făcut ea acum aici, faptele pentru care tu, Simone, ai osândit-o în sinea ta și te-ai mâniat, ba M-ai osândit și pe Mine, au fost manifestările fierbinți de pocăință, de zdrobire de inimă, de smerenie. Fiindcă Eu i-am iertat datoria cea mare și grea a păcatelor ei. Este foarte firesc să manifeste față de Mine o dragoste mai mare decât tine, care nici nu te-ai căit, dar nici nu ai iubit. Deci, cum să resping Eu dragostea ei cea mare și cum să prețuiesc indiferența rece a ta? Nu cumva în sufletul tău s-a petrecut ceea ce s-a petrecut în sufletul acestei femei? Tu nu simți dragoste față de Dumnezeu și râvnă pentru religie? Oamenii

ca tine sunt gata să osândească și să acuze călduroasele manifestări de căință, de smerenie și de dragoste ale altora. Acești oameni sunt gata să osândească râvna care supune pe om la cheltuieli și la jertfe, fiindcă ei nu au nici cea mai mică râvnă. Ei se mărginesc la un fel de religiozitate rece și uscată, cu câteva vizite la biserică, în timpul marilor sărbători ale anului.

„De aceea îți zic ție: iertate îi sunt păcatele ei cele multe, căci mult a iubit”. Simone, îți zic ție că păcatele ei cele multe și mari au fost iertate; și de aceea nu este de fel necuviincios și nepotrivit să o primesc și să o las să-și arate recunoștința și dragostea ei. Căci, după cum ai spus tu însuși, acel datornic va iubi mai mult, căruia i s-a iertat o datorie mai mare. Așadar, dragostea ei cea mare este urmarea iertării păcatelor ei. Deoarece „cui i se iartă puțin, iubește puțin” (v. 46). Acesta ești tu, Simone. Prin aceste din urmă cuvinte Domnul îi arată lui Simon fariseul că are motive să se îndoiască de dragostea acestuia, fie cât de mică. Prin urmare, păcatele fariseului, cât ar fi ele de mici, în comparație cu păcatele femeii păcătoase, n-avem siguranța că i-ar fi fost iertate. Deci și noi, în loc să osândim pe marii păcătoși, pentru pocăința lor și pentru manifestările lor fierbinți către Hristos și către viața evlavioasă, este de neapărată trebuință să ne cercetăm mai întâi pe noi înșine. Să vedem dacă ne-am pocăit cu adevărat și dacă ne-au fost iertate păcatele, fie ele cât de mici. Iar iertarea o vom afla ușor, după gradul de iubire la care a ajuns față de Hristos sufletul nostru. Am fost iertați cu adevărat, dacă constatăm că Îl iubim din inimă pe Domnul.

Aceste cuvinte, pe care Hristos le-a spus către Simon despre femeie, au făcut-o să nu-i mai fie frică, să nu mai stea în acea așteptare chinuitoare, în acea confuzie de rușine, care îi stăpânea sufletul. Un soare dulce de mângâiere și de nădejde a început să-și arunce razele cele calde în sufletul ei cel întunecat și tulburat. Ea însă nu auzise încă de-a dreptul glasul Domnului, nu auzise că El ar fi dezlegat-o de vinovăție și ar fi împăcat-o pe deplin cu Dumnezeu. Dar Domnul îi dă acum și acel dar mare, neprețuit și

unic, în privința importanței: „*I-a zis ei: iertate îți sunt păcatele*” (v. 48). Aceste cuvinte au fost spuse atunci de Hristos, dar ele se spun și astăzi prin gura preoților, cărora Hristos le-a dat dreptul să le spună în numele Său, în taina sfintei mărturisiri. Ele sunt cea mai mare comoară sufletească, pe care ne-a lăsat-o Domnul. Această comoară este la îndemâna omului care se căiește, în viața aceasta, și îi asigură fericirea celeilalte vieți. Această iertare este un fapt sigur, real, atunci când căința, măhnirea, smerenia și mărturisirea păcatelor sunt realități adânci, precum au fost cele ale femeii păcătoase.

Iată însă din nou osândiri ascunse, neîncredere lăuntrică: „*cei ce erau de față, au început să zică în sinea lor: cine este acesta, de iartă și păcatele?*” (v. 49). Întrucât ei nu voiau să înțeleagă că Hristos este Dumnezeu, că are puterea de a ierta păcatele, deși văzuseră că avea putere să vindece pe slăbănogi, în aceeași măsură, cei care nu cred fac și acum la fel. De aceea Hristos nu le-a dat niciun răspuns. Însă „*pacea care covârșește toată mintea*”, pacea cea de mult preț, a oferit-o unui suflet care căuta pacea. S-a întors către femeie și a zis: „*credința ta te-a mântuit, mergi în pace*” (v. 50).

Aceasta este întâmplarea, iubite cititorule. Întâmplarea care adevărește toate pildele despre pocăință, pe care le-am tâlcuit mai înainte. Sfântul Grigorie a zis: „*ori de câte ori citești această întâmplare, îmi vine mai degrabă să plâng, decât să propovăduiesc despre ea. Atât de adânc mă mișcă dragostea și milostivirea Domnului celui cu totul fără de păcat, către noi, marii păcătoși*”. De atunci au trecut aproape douăzeci de veacuri. În cursul acestor veacuri s-au petrecut atâtea și atâtea schimbări și prefaceri. Două lucruri totuși rămân statornice și neschimbate. Unul este că prea adesea nenorocitul de om urmează calea păcatului și imită, prin viața lui de pierzanie, pe femeia păcătoasă din capitolul de față. Al doilea lucru este că milostivirea lui Hristos pentru păcătoșii, care se pocăiesc, rămâne întotdeauna aceeași, ca atunci când primea, în casa lui Simon din Galileea, pocăința femeii păcătoase. Tu să nu cercetezi, cititorule,

dacă ai ajuns la acel punct de decădere morală, în care ajunsese păcătoasa. Fapt este că și acela care datorează mai puțin are nevoie să i se ierte datoria păcatului. Nu există nimeni care să nu fie dator lui Dumnezeu, măcar cât de cât. Căci *„dacă zicem că nu avem păcat, rătăcim și adevărul nu este în noi”* (1 In 1, 8). Deci, deoarece este întru totul adevărat, că toți suntem păcătoși, nu aflăm altă cale spre mântuire, decât cea pe care ne-a arătat-o femeia păcătoasă. Această cale este pocăința. Ea ne călăuzește la picioarele Mântuitorului. Ea ne face să venim la Dânsul cu lacrimi de zdrobire și de smerenie, pocăința este și hotărârea de a începe o viață nouă, despărțindu-ne definitiv de păcat. Noi punem o hotărâre statornică pentru o viață de virtute și sfințenie. Pe acestea să le aducem ca pe niște miresme duhovnicești cu bună mireasmă din inimile noastre, lui Hristos. Și atunci, cu siguranță vom simți Duhul Sfânt șoptindu-ne la ureche, prin gura duhovnicului, aceste cuvinte neprețuite: *„Iertate îți sunt păcatele; credința ta te-a mântuit, mergi în pace”*.

PILDA JUDECĂTORULUI NEDREPT

(Lc 18, 2-8)

Sunt unele ocupații și activități omenești considerate mai nobile și mai de cinste decât altele, care sunt comune și ne procură cele necesare vieții materiale. Omul de știință, de exemplu, care se îndeletnicește cu cercetarea diferitelor ramuri ale științei ori artistul, care creează opere frumoase, sunt considerați că exercită o activitate mai înaltă decât cea a muncitorului de rând.

Există titluri și funcții distinse despre care se presupune că ridică pe om la un nivel mai înalt decât ceilalți. Dar nu toți au avantajul și mijloacele spirituale și materiale să ajungă oameni de știință sau să ocupe funcții înalte și importante. Dar, pe de altă parte, aceste funcții și ocupații nu sunt nici pe departe cele mai nobile și mai înalte pe care le-ar putea face un om pe pământ.

Căci există o altă activitate și o altă îndeletnicire sfântă, cea mai nobilă dintre toate, cu care putem și chiar trebuie să ne îndeletnicim toți, fără excepție. Această activitate și îndeletnicire este rugăciunea. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „*Lucrarea îngerilor este rugăciunea.*”

Ea întrece în vrednicie chiar și pe îngeri. Este o demnitate și o înțâietate mai sublimă și mai cinstită decât toate cele de pe pământ, la care putem ajunge toți”. Despre rugăciune Sfântul Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu zice: „Rugăciunea este o ierurgie și o desăvârșire, prin care omul se împreună cu cele dumnezeiești și se înalță până la ele”.

Și, fiindcă rugăciunea are o importanță capitală, Dumnezeu cel întrupat, Domnul nostru Iisus Hristos, de multe ori a învățat și a accentuat cât de mare datorie avem de a ne ruga, ba ne-a dat și o rugăciune specială, vestita rugăciune domnească, adică Tatăl nostru. A arătat și printr-o pildă minunată trebuința rugăciunii, a rugăciunii răbdătoare. Este parabola numită a „Judecătorului nedrept”, sau a „Văduvei răbdătoare”. Noi vom tâlcului-o acum aici, căci tot creștinul trebuie să înțeleagă importanța rugăciunii, a rugăciunii răbdătoare și stăruitoare. Din nenorocire mulți nu cunoaștem și nu prețuim stăruința și răbdarea în rugăciune.

Trebuința rugăciunii

Cuvintele prin care sfântul Evanghelist ne introduce în expunerea parabolei sunt foarte importante. Ele exprimă, foarte concis, un mare adevăr. Că avem o datorie foarte folositoare și de neapărată trebuință, să ne rugăm cu răbdare. Iată acele cuvinte: „*Le-a spus și o pildă, că trebuie să se roage mereu și să nu se descurajeze*” (v. 1). Adică Domnul a atras atenția ucenicilor, printr-o parabolă specială, că trebuie să se roage fără întrerupere și cu răbdare. Să nu înceteze a se ruga, să nu piardă îndrăzneala și nădejdea lor când vor vedea că n-au primit încă cele ce doresc și le cer de la Dumnezeu.

„Că trebuie să se roage mereu”

Este nevoie de rugăciune neîntreruptă. Cu adevărat există această nevoie. Despre această nevoie mărturisește, mai întâi, istoria omului, istoria tuturor popoarelor, care prezintă aceste popoare, chiar și pe cele

sălbatic rugându-se unei oarecare dumnezeiri. Istoria arată că un om care a încetat să se roage este scos din rândul oamenilor, și-a pierdut orice element omenesc și s-a schimbat în ceva inexistent și sălbatic.

Să ne ducem cu mintea la rădăcinile neamului omenesc, la cei întâi zidiți, și vom observa că, deși căzuseră din starea fericită de rai, care însemna rugăciune neîntreruptă, comuniune și dependență neîntreruptă către Făcătorul, totuși ei simțeau o neapărată nevoie de rugăciune. Prin rugăciune, ei păstrau o oarecare comuniune cu Dumnezeu. Chiar pe pragul raiului a fost înălțat un altar pe care primii fii ai oamenilor, Abel cel drept și Cain cel pizmaș, își aduceau jertfele lor și se rugau. Ca să nu mai lungim vorba, luând pilde de rugăciune de la popoarele închinătorilor de idoli care și ei se rugau, să aruncăm o privire de ansamblu la închinătorii adevăratului Dumnezeu. Popoarele idolatre nu se rugau către Dumnezeul cel adevărat, dar aveau temple foarte înalte pe care săpăturile arheologilor le aduc acum la lumină. Să ne ocupăm acum numai de închinătorii adevăratului Dumnezeu. Vedem pe marii patriarhi, pe Avraam, pe Isac și pe Iacov, nu numai rugându-se și rezolvând prin găciune toate chestiunile vieții lor. Vedem pe înțeleptul Moise, cel cult, cel crescut în palatul împăărătesc al unui faraon, ca un prinț, că nu se roagă numai el, ci sprijină și poporul și se împotrivește ca el să fie împiedicat de la rugăciune și îl duce în pustie, unde îi găsește un loc de cult. De aceea a construit acel cort al mărturie, biserică mișcătoare și împodobită, pentru ca poporul, pribeag, să aibă unde se închina lui Dumnezeu. Căci, dacă mana pe care Dumnezeu o trimitea la rugăciunea lui Moise era de neapărată trebuință poporului ca să se hrănească și să trăiască, era de asemenea nevoie de rugăciune, care unește sufletul omului cu Dumnezeu, izvorul vieții.

Vom vedea apoi pe David, acel împărat slăvit al lui Israel, că se ruga cu multă râvnă și devotament, cu căldură și entuziasm, pe care le exprimă în acei psalmi ai săi, rugăciuni lirice minunate și de Dumnezeu insuflate. Acești psalmi îi auzim adesea la biserică în textul diferitelor slujbe, dar nu luăm aminte la importanța lor.

Cuvinte ca cele următoare exprimă dorul, bucuria și desfătarea lui David când se ruga: „*Dorește și se sfârșește sufletul meu după curțile Domnului*” (Ps 121, 1). „*Veselitu-s-a sufletul meu de cei ce mi-au zis mie: în calea Domnului vom merge*” (Ps 93, 3). Vom vedea pe Solomon că zidește minunatul templu, minune de artă, care aproape trei mii de ani a împodobit Ierusalimul și a fost legătura dintre Dumnezeu și om. Vom vedea viața tuturor oamenilor sfinți, fără excepție, întreținută cu rugăciunea, precum urzeala cu băteala țesătură, Îl vom vedea rugându-Se pe însuși Fiul lui Dumnezeu.

Ce zic? Nu numai că se ruga, dar adesea petrecea toată noaptea în rugăciune către Dumnezeu Tatăl Său și înălța rugăciuni și cereri către părintele ceresc pentru noi, cei vinovați și pierduți, pentru care a venit în lume, ca să ne mântuiască (cf. *Evr* 5, 7).

„Că trebuie să se roage mereu”

Domnul zice că este nevoie să ne rugăm, să ne rugăm mereu. Unii care vor să pară înțelepți, dar sunt otrăviți cu necredință, zic: ba nu, nu e nevoie de rugăciune neconținută. Numai oamenii de jos, fără însemnătate și inculți, cred că trebuie să se mai roage. Și, totuși, realitatea dovedește că ei se înșeală foarte tare și rătăcesc de la adevăr. Fiindcă nimeni, niciun om de pe lume, nu este de sine stătător și nu poate să-și îndeplinească toate cerințele vieții sale, nici să se elibereze de necesități de unul singur. Niciun om, nici chiar îngerii din cer – deși ei sunt neasemănat mai presus de oameni – nu sunt neatârnați, nu au independență deplină. De aceea și îngerii înalță neconținut și fără încetare cântarea cea întreit sfântă către Dumnezeu cel preaînalt, strigând: Sfânt, sfânt. „*Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot*”. Iar cei ce nu înțeleg că rugăciunea este o nemijlocită nevoie a sufletului omenesc și își bat joc de cei ce se roagă, chiar și aceștia, chiar ei se roagă la anumite ocazii. Aceasta este un lucru paradoxal. Ei se roagă nu atunci când viața le este netedă, când au sănătate și bogăție și trecere și desfătăre. Fiindcă nu au întâmpinat încă nicio

furtună în călătoria vieții lor și sunt în atmosfera cea împăclită a egoismului, ei simt nevoia de a se ruga numai propriului lor eu și adoră, ca pe un dumnezeu, numai propria lor persoană. Dar când, pe neașteptate, după zilele fericite și senine, răsar și zile de necazuri și de lacrimi – și este cu neputință să nu vină și astfel de zile, – când ei se găsesc în împrejurări potrivnice, în timpul cărora nici propria lor personalitate, nici vreun alt om, nici vreo altă putere pământească nu sunt în stare să-i vindece și să-i mântuiască, – atunci ei își zdrobesc propriul lor eu, se smeresc, aleargă la Acela pe care până mai ieri Îl tăgăduiau. Atunci ei simt, în adâncimea lor, că depind de Dumnezeuul cel preaînalt și apelează la ajutorul Său.

Cititorul să aibă acum răbdare ca să citească următoarele, în care vom expune două evenimente istorice, din care se dovedește că până și necredincioșii simt, în anumite împrejurări, nevoia rugăciunii. Woliney, un necredincios care era destul de cunoscut pentru scrierile sale ateiste răspândite în cercuri largi, nu numai că nu se ruga, dar afirma chiar într-o scriere a sa că rugăciunea este pierdere de vreme. A venit totuși o împrejurare care l-a silit pe el însuși să recunoască puterea și însemnătatea rugăciunii. Odată, el călătorea de la Havre către New York. Într-un moment al călătoriei sale s-a stârnit o furtună care amenința să cufunde în adâncul oceanului vasul și pe cei de pe el. Cu frica în oase, bărbați și femei au căzut în genunchi și cu lacrimi cereau mântuire de la Dumnezeu. Nici Woliney nu s-a lăsat mai prejos. Plin de teamă și chinuit, muștră de cuget, a îngenunchiat și el într-un colț al vasului și s-a rugat. După o vreme, furtuna s-a potolit și călătorii și-au venit în fire. Cunoscuții lui Woliney s-au apropiat de el și își băteau joc de el, întrebându-l de ce și-a pierdut vreme de un ceas cu rugăciunea și cum își îndreptățește această abatere de la concepțiile sale. De ce și-a pierdut firea și a îngenunchiat, dacă rugăciunea nu are nicio importanță și nicio valoare reală? Woliney le răspunse: „*Prieteni, oricine poate propovădui necredința, când șade liniștit în casa lui, dar nu atunci când are în față o moarte sigură*”.

Un alt mare necredincios, grec de neam și cu o situație socială foarte înaltă, într-o împrejurare asemănătoare, adică într-o călătorie pe mare, adesea își dezvoltă ideile sale ateiste în fața pasagerilor care călătoreau cu el. El susținea că materia și forța conduc lumea. Dar fiindcă Dumnezeu voia să-i arate că nici el nu știe ce susține, a iscat dintr-odată o furtună grozavă. În marea primejdie, glasul celui păcătos și necredincios se înălța zicând: „Maica Domnului, Maica Domnului!” El se ruga către Preasfânta să-l scape. Unul dintre pasageri îi spusese: nu există decât forță și materie. Cheamă-le pe ele să te scape din această furtună. Furtuna a trecut, dar necredinciosul, smerindu-se, și-a recunoscut rătăcirea. Faptul că și cei necredincioși recurg la rugăciune în împrejurări extreme, este o dovadă convingătoare că rugăciunea este o necesitate sufletească a omului.

„Să ne rugăm mereu”, a afirmat Domnul. Căci omul este mai presus de animal, ca o ființă cuvântătoare și liberă, însă are și necesități mai multe și mai mari decât animalele. Omul este plin de necesități: necesitățile trupului sunt multe și nenumărate, dar ale sufletului sunt mai mari. Afirmăm că necesitățile sufletului sunt cele mai mari. Fiindcă nevoile trupului omul și le îndeștează, cel puțin în oarecare măsură, chiar și fără rugăciune. Fiindcă Dumnezeu dă bunuri materiale atât celor dreupți, cât și celor nedreupți. Însă necesitățile sufletești ale omului nu și le poate îndeștula fără să recurgă la Dumnezeu, prin rugăciune fierbinte și din inimă. Cum va fi cu puțință să ne slobozim din vina păcatului, dacă nu cerem prin rugăciune mântuirea? Care om a fost de la nașterea sa sfânt, cine și-a petrecut întreaga viață fără să păcătuiască, – afară de Hristos, unul singur – și, prin urmare, cine nu are nevoie de rugăciune, pentru a obține iertarea păcatelor sale? Cine are putere atât de mare încât să se poată mântui singur „*de trupul morții acesteia?*” (Rm 7, 24). Cine poate să scape nevătămat de potrivnicul diavol „*care umblă răcnind, ca un leu, căutând pe cine să înghită?*” (1 Ptr 5, 8). Nu cumva este vreun om atât de puternic încât să vindece și să îndeșteze toate necesitățile sufletești? Nu este nimeni, nu este

niciunul. Căci toți oamenii sunt la fel de neputincioși și au aceleași nevoi sufletești. Iar în necazurile vieții, în acele zile întunecate care îngrămădesc atâtea nori negrii pe orizontul sufletului nostru și provoacă atâtea naufragii și cufundări, în acele împrejurări, în care niciun ajutor omenesc nu mai are efect, nici părinți, nici frați, nici soție, nici medici, nici medicamente, nici bani, nici funcție, unde să mai scape cel suferind și chinuit, dacă nu la Dumnezeu cel atotputernic, Mântuitorul sufletelor și al trupurilor noastre?

Dar credem că nu trebuie să mai insistăm mult pentru ca cititorul să înțeleagă ce semnificație adâncă are această frază a Evanghelistului: „*Că trebuie să se roage mereu*”. Căci pâinea care dă viață trupului, iertarea care dă viață sufletului, pacea cea de mult preț, răbdarea cea cinstită, belșugul de bunătăți, într-un cuvânt, harul lui Dumnezeu, toate acestea ne sunt date de Dumnezeu în măsura în care Îl rugăm să ni le dea. Un medic distins, serenismul Adreias Clark, președintele colegiului regal din Londra, cunoștea bine faptul că omul este îndoit din fire, adică are trup și suflet. În urmă cu mai mulți ani, el a scris următoarele: „*Ziceți că rugăciunea nu are importanță? Rugăciunea este mai puternică decât medicina. Rugăciunea este temelie și piatra unghiulară a dragostei și de aceea rugăciunea este atotputernică. În rezumat: după cum trupul nu poate trăi fără respirație, tot astfel sufletul nu poate trăi fără rugăciune*”.

Parabola despre rugăciunea răbdătoare. Dar nu-i destul ca creștinul să se roage numai o dată, țērând de la Dumnezeu un lucru de trebuință. Mai este necesar să nu-și piardă răbdarea dacă nu primește îndată cele cerute. Să nu înceteze să se roage, să nu se lase de a cere, să stăruiască, până când primește acel lucru. Căci rugăciunea făcută cu răbdare are o forță mare. Mare putere are stăruința în rugăciune. Și, ca să arate câtă putere are rugăciunea răbdătoare. Domnul a dat o învățătură prin următoarea parabolă, care dovedește că rugăciunea răbdătoare biruiește și pe oamenii cei mai uscați, care nu au în sufletul lor nicio dispoziție spre bine, necum pe Dumnezeu cel preabun și iubitor.

Caracterul judecătorului

Domnul începe pilda caracterizând, în câteva cuvinte, tocmai pe omul uscat pe care rugăciunea cea răbdătoare l-a biruit până la sfârșit. „*Era în cetate un judecător, care de Dumnezeu nu se temea și de oameni nu se rușina*” (v. 2). Era în cetate un fruntaș, un judecător fără nicio conștiință și fără nicio iubire de oameni, care nici nu se temea de pedeapsa lui Dumnezeu, nici nu se interesa ca să aibă vază la oameni. Judecătorul nu lua în considerare acuzele și osândirile oamenilor, ca să scape de ele și să se conformeze moralei curente. Așadar, judecătorul acela era și lipsit de cucernicie și neomenos. Este un lucru foarte obișnuit și des întâlnit că omul lipsit de evlavie pierde, până la urmă, orice reținere și sfială și în fața oamenilor. Prin urmare să nu așteptăm vreodată vreun bine de la omul lipsit de evlavie. Dacă este câteodată silit să prezinte și unele probe de bunătate, el face în schimb atâtea rele și nedreptăți, încât bunătatea lui cea de silă se pierde din vedere. Un asemenea caracter este desigur primejdios pentru orice poziție ar ocupa persoana respectivă, dar este o adevărată pacoste când persoana ocupă locul de judecător. Căci judecătorul are putere de stăpânire, prin care poate săvârși abateri și rele îngrozitoare dacă nu este reținut de conștiința sa, de simțământul dreptății, de frica lui Dumnezeu și de evlavie. Una dintre relele pe care înțeleptul Solomon le-a văzut sub soare și despre care vorbește în cartea Ecclesiastului este faptul că a văzut pe cel necredincios în funcția de judecător (*Ecl* 3, 16).

Situația disperată a văduvei

Și, iată, în mâinile unui astfel de judecător fără evlavie și fără conștiință se afla dreptatea unei ființe nefericite, o văduvă săracă și lipsită de orice sprijin, „*iar o văduvă era în acea cetate și venea la el zilnic, zicând: izbăvește-mă de pârașul meu*” (v. 3). Dreptatea văduvei nu avea nevoie nici de martori, nici de vreo judecată mare, ca să fie vădită. Era

limpede și sărea în ochii oricui. Judecătorul nici nu avea vreo îndoială în privința dreptății văduvei. Și nefericita, convinsă că nedreptatea pe care o suferea era limpede, se ducea în fiecare zi la judecător, îl ruga și îl implora: „Izbăvește-mă de pârâșul meu”. Izbăvirea ei nu presupunea nici măcar pedepsirea pârâșului, ci numai restituirea drepturilor ei. Văduva cerea să-i fie înapoiți banii sau vreun alt lucru pe care potrivnicul ei i-l răpise. Ori poate cerea ca potrivnicul rău-făcător să fie constrâns de lege, să nu-i mai facă în viitor alte nedreptăți. Căci acolo unde nu sunt judecători buni care să stabilească adevărata dreptate, acolo oamenii cei nedrepti și răpitori își iau avânt, devenind și plăgi pentru cei liniștiți și drepti, dar mai cu seamă pentru ființe slabe și lipsite de sprijin, precum sunt văduvele, orfanii, bătrânii și bolnavii. Averele unor astfel de ființe nenorocite devine prea adesea o pradă ușoară și sigură pentru fiarele răpitoare cu chip de om, când judecătorii sunt nedrepti și părtinitori.

Judecătorul amână să-i facă dreptate văduvei

Este de la sine înțeles că un asemenea judecător „un timp nu a voit” să dea atenție și urmare rugămintilor văduvei nefericite. Ba, mai mult, de câte ori venea ea la judecător, întâmpina un nou refuz. Întrucât judecătorul nu se temea de Dumnezeu, ce l-ar fi putut îmboldi să-și facă datoria? Întrucât sărmana văduvă nu avea de partea ei nici inima, nici conștiința judecătorului, întrucât ea nu avea nici bani să-i dea – căci cu bani se pot cumpăra adesea conștiințele unor astfel de judecători – întrucât văduva nu avea niciun sprijinitor puternic care să intervină și să sperie pe judecător, era foarte firesc ca rugămintele ei zilnice și neîncetate să nu poată înmuia pe judecătorul cel uscat și lipsit de conștiință.

Ar fi fost firesc ca, întâmpinând atâta indiferență, dispreț, amânări și mustărări, după ce de atâtea ori a fost izgonită de la ușa judecătorului, văduva cea nevinovată să deznădăjduiască și să înceteze de a mai cere dreptate. Dar dânsa, constrânsă de nevoie, aparține acelor caractere care nu se lasă abătute și nu își

pierd firea prea ușor. Deci a continuat să stăruiască în rugăciune, venind iarăși și iarăși la judecătorul. Și acum s-a întâmplat un lucru foarte asemănător cu acea luptă tainică despre care scrie în Sfânta Scriptură în cartea *Facerii*, că a avut loc între Iacov și înger. O noapte întreagă s-a luptat Iacov cu îngerul, până când Iacov cel neputincios a biruit pe îngerul cel puternic, la fel și acea văduvă neputincioasă a învins pe puternicul judecător, folosind drept singur mijloc puterea răbdării ei. Iată și adevărarea acestui lucru.

Judecătorul își mută gândul

„După acestea a zis întru sine: deși de Dumnezeu nu mă tem și de om nu mă rușinez, dar pentru că îmi face supărare această văduvă, îi voi face dreptate, ca nu până în sfârșit venind să mă supere” (v. 4-5). Judecătorul s-a gândit că trebuie, în sfârșit, să-i facă dreptate acelei văduve sărmâne, nu că i-ar fi fost frică lui, ca nu cumva rugăciunile ei să atragă asupra lui mânia dumnezeiască, nici că strigătele ei i-ar putea strica vaza în fața oamenilor. Îi face dreptate numai și numai ca să se libereze de stăruința ei, ca să se descarce de ea. Deoarece văduva hotărâse să nu-i dea pace judecătorului, ci să-l sâcăie cu cererile și cu lacrimile ei, acesta se hotărăște să scape de ea. Și astfel, după ce văduva l-a implorat multă vreme din ușa casei lui, după ce l-a întâmpinat pe drum și l-a rugat de atâtea ori și în sala de judecăți, la sfârșit a obținut ce a dorit ea. Răbdarea ei, care părea atât de neputincioasă – căci ce putere aveau cuvintele ei jalnice? – s-a dovedit atât de puternică, încât a biruit împotrivirea unui om fără nicio conștiință și plin de uscăciune. Aceasta este parabola, cu care Domnul ne-a învățat că trebuie să ne rugăm mereu și să nu descurajăm.

Aplicarea parabolei

Și acum Domnul ajunge la scopul cu care a povestit parabola. Ajunge să ne învețe nu numai că nu trebuie să ne descurajăm când cerem de la Dumnezeu, prin rugăciuni, toate câte sunt necesare

sufletului și trupului, fără a le primi, ci, dimpotrivă, trebuie să avem răbdare și credință, cu căldură și cu stăruință neabătută.

Domnul afirmă că Dumnezeu ne va asculta, dacă stăruim.

Domnul mai zice: „*Auziți ce zice judecătorul nedreptății?*” (v. 6). Așadar, adresându-se ucenicilor Săi, Domnul începe să aplice parabola și le zice: auziți îndreptățirea judecătorului nedrept prin care recunoaște că a fost biruit, că a fost silit să-și schimbe purtarea și să se conformeze dreptății? Și dacă acel om nedrept, prin stăruința văduvei a fost silit să-i dea dreptatea schimbându-și purtările față de ea, „*dar Dumnezeu, oare, nu va face dreptate aleșilor Săi, care strigă către El ziua și noaptea, și pentru care El rabdă îndelung?*” (v. 7). Adică: este oare cu puțință ca Dumnezeu cel drept să nu dea îndreptățire aleșilor Săi și să nu le hărăzească tot ce este plăcut înaintea Sa și slujește intereselor lor? Dar cui va da Dumnezeu bunurile acestea, pe care oamenii le cer cu stăruință?

„Aleșilor Săi”

Adică acelor care aparțin poporului de predilecție al lui Dumnezeu, pe care l-a ales din lumea păcatului și l-a îndrăgit, fiindcă este al Său și fiindcă a chemat asupra lor sfântul Său nume. Va da bunurile Sale celor care sunt străini de răutatea lumii pentru că sunt devotați lui Dumnezeu, deși trăiesc în mijlocul lumii. Aceștia întâmpină foarte adesea mii de piedici și împotriviri, stârnesc împotriva lor mulți dușmani cu care au a se lupta, de aceea au mare nevoie de ajutor, întărire, mântuire. Satana, lumea cu vicleniile ei, păcatul cu amăgirea lui sunt potrivnici îngrozitori de care ei trebuie să fie mântuiți ca să-și afle odihnă. Pe deasupra, aleșii lui Dumnezeu au nevoie de mare sprijin și de multe binecuvântări ca să-și ducă la bun sfârșit intențiile bune, faptele virtuozose și întreaga lor viață. De aceea ei cer, și trebuie să și ceară, prin rugăciune, de la Dumnezeu cel bun și atotputernic, atât izbăvire de dușmanii și potrivnicii lor, cât și sprijinul, binecuvântarea și ajutorul lui Dumnezeu.

„Care strigă către El ziua și noaptea”

Acelora le va da îndreptățirea și sprijinul, zice Domnul. Nu va da nimic celor care pur și simplu au cerut intervenția lui Dumnezeu odată sau de două ori, ci numai acelora care zi și noapte înalță rugăciunile și cererile lor. Nu va da nimic celor care se roagă distrat și fără tărie, cu sufletul îndoit, ci numai acelora care, ca și Hristos când era pe pământ, bat la ușa milei lui Dumnezeu cu strigăte puternice și cu lacrimi. Dumnezeu va da darurile Sale acelora care, cu tărie, fără îndoială, cu credință statornică și cu răbdare, se roagă pentru orice nevoie și necaz trupesc ori suflesc, în particular sau în public, pentru tot binele particular ori public.

Este foarte adevărat că Dumnezeu „*rabdă îndelung pentru ei*”, amânând mereu clipa în care va pedepsi pe vrăjmașii aleșilor Săi, ca doar, doar și aceștia să se pocăiască. Dumnezeu amână mereu intervenția Sa cea dreaptă și lasă o vreme pe cel ce se roagă în puterea răutății vrăjmașilor lui. Este foarte adevărat, dragă cititorule, că Dumnezeu de multe ori tace la cererile și la lacrimile tale. Dar să nu te temi, să nu dai înapoi. Dumnezeu a tăcut la cererea lui Zaharia și a Elisabetei, care ani de zile au cerut un fiu, un fiu obișnuit, așa cum sunt cu miile. Dar, la sfârșit, Dumnezeu le-a dat nu un fiu obișnuit, ci pe cel mai mare dintre prooroci, pe Ioan Botezătorul, „*cel mai mare dintre cei născuți din femeie*”. A tăcut Dumnezeu mult timp la rugăciunile și la lacrimile sfintei Monica, mama fericitului Augustin, care nu cerea altceva, decât ca Dumnezeu să cheme pe fiul ei la calea înțelepciunii. Dar, la sfârșit, Dumnezeu i-a dat un fiu care a fost un om sfânt. A tăcut Dumnezeu timp de trei veacuri la rugăciunile fierbinți ale Bisericii, care cerea să fie izbăvită de prigoanele cele îngrozitoare. Dar la sfârșit, i-a dat pace, așezând în fruntea statului pe un împărat creștin.

Dumnezeu nu răspunde îndată, la moment, la rugăciunile credincioșilor Săi. Amână și lungește vremea în care își va împlini dorința ta. Totuși, între timp, îți va hărăzi multe daruri, mai presus

chiar de cele pe care le ceri tu. Căci răbdarea cu care îți continui cererea ta îți sporește credința, îți împodobește nădejdea, îți exercită răbdarea. Nu cumva socotești că credința, nădejdea și răbdarea sunt niște virtuți de nimic? Pentru aceste virtuți a făgăduit Dumnezeu să-ți dea ție însăși împărăția Sa. „*Dacă vom răbda, vom și împărăși*”, afirmă Duhul Sfânt (2 Tim 2, 12). Vezi, deci, că, pe când tu ceri de la Dumnezeu să te vindece de o boală îndelungată, până să-ți vie vindecarea, prin răbdarea în care te exerciți, te pocăiești, pregătindu-te pentru fericirea veșnică. Cu adevărat nepătrunse sunt căile lui Dumnezeu, prin care El aduce folos și dă bine credincioșilor Săi. Așadar, creștine, cere cu stăruință și răbdare, prin rugăciuni, de la Părintele cel bun, tot ceea ce este de folos. Și vei vedea că, în loc de o micuță drahmă, pe care o așteptai, vei primi o comoară întreagă. Și iată dovada confirmată chiar de Domnul.

„*Zic vouă că le va face dreptate curând*” (v. 8). Vă încredințez, zice Domnul, că în curând le va da dreptul lor, pe care îl cer. Domnul prezintă această afirmație ca pe o concluzie logică a parabolei. Adică: dacă văduva, prin răbdarea ei, a biruit împotrivirea judecătorului nedrept, cu atât mai mult, cei ce se roagă cu răbdare, vor birui îndelunga răbdare a lui Dumnezeu. Și o vor birui cu mult mai ușor și mai repede fiindcă:

Mai întâi, văduva era străină și nu avea niciun grad de rudenie și de împrietenire cu judecătorul. Însă credincioșii creștini care se roagă cu stăruință sunt aleșii lui Dumnezeu, pe care El îi cunoaște, îi iubește și îi sprijină. *În al doilea rând*, văduva era singură, nu avea pe nimeni care să se roage și să intervină pentru ea. Dar credincioșii, când se roagă, sunt mulțumiți. Fie când se roagă cu toții împreună în Biserică, fie când se roagă deosebi, credincioșii sunt mereu uniți sufletește și fiecare se roagă și pentru ceilalți. Precum sfinții din cer se roagă uniți în jurul tronului lui Dumnezeu, tot astfel aleșii de pe pământ, cu ochiul sufletului înălțat spre scaunul milei dumnezeiești, sunt uniți sufletește. *În al treilea rând*, văduva din parabolă se adresa unui judecător nedrept care o ținea la distanță. Noi, creștinii, ne adresăm lui Dumnezeu cel drept, care, nu numai că ne lasă să ne apropiem sufletește de El, dar,

mai mult, prin Duhul Său locuiește în inimile credincioșilor, dându-ne dreptul să Îl numim Tată. Ne face fii ai Săi, ne sprijinește cu iubire, fiind în mod special sprijinitorul și Părintele văduvelor și al orfanilor. Căci zice: *„Pe orfani și pe văduve va sprijini”* (Ps 145, 9). În al patrulea rând, văduva din parabolă nu avea niciun mijlocitor, niciun avocat care să intervină la judecător ca să-i facă dreptate. Noi, însă, *„avem mijlocitor către Tatăl pe Iisus Hristos Cel drept”* (1 In 2, 1).

Avem mijlocitor și arhiereu veșnic pe Hristos care, fiind mijlocitorul nostru veșnic, se roagă neîncetat pentru noi. *„Trăiește veșnic, ca să mijlocească pentru noi”* (Evr 7, 25). În al cincilea rând, văduva din parabolă nu avea, sărmana, nicio încurajare din partea nimănui, ca să stăruiască. Nu avea nicio făgăduială că judecătorul va primi, în sfârșit, să-i facă dreptate, după cum îl ruga ea mereu. Noi însă avem o făgăduială și o garanție sigură că vom fi ascultați. Nu numai în parabola de față, Hristos recomandă și poruncește să ne rugăm cu răbdare și cu nădejdea că vom dobândi cererea, ci și în multe alte împrejurări și cu multe alte cuvinte ale Sale. Parabola cu prietenul, pe care Sfântul Evanghelist Luca o redă la capitolul 11, versetul 5 până la 8, conține aceeași afirmație. Dar mai avem recomandările decisive ale Domnului, cu care El pecetluiește aceeași parabolă: *„Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide. Căci celui ce cere i se dă, cel ce caută află și celui ce bate se va deschide”* (Lc 11, 9-10). În sfârșit, era de crezut că văduva, prin răbdarea și stăruința ei, va irita și va mânia pe judecător și el, ca să se răzbune, o va păgubi mai mult. Însă răbdarea credincioșilor creștini este foarte plăcută lui Dumnezeu. Este atât de plăcută lui Dumnezeu, încât, dacă citești Sfânta Scriptură, nu se poate să nu rămâi uimit de puterea de atracție nebiruită a rugăciunii, atracție pe care ea o exercită asupra milei dumnezeiești. Nu se poate să nu te mire adâncul pogorământ și dărnicia fără margini a lui Dumnezeu către cel ce se roagă. Și înțelegi, atunci, pentru ce toți sfinții lui Dumnezeu au practicat rugăciunea ca pe o lucrare principală a lor și nelipsită. De aceea și marele Apostol Pavel, prin pildă și prin cuvânt, nu lasă să-i scape prilejul de a impune rugăciunea ca datorie, ba chiar

să poruncească creștinilor: „*Neîncetat vă rugați*” (1 Tes 5, 17). Așadar, mari sunt importanța, puterea și nevoia rugăciunii. Iar cinstea la care se ridică cel ce se roagă este și mai mare.

Domnul însă completează parabola cu câteva cuvinte prin care prezice ceva trist.

Aluzia la împuținarea credinței

Iată cu ce cuvinte încheie Domnul parabola: „*Când va veni Fiul omului, va mai găsi oare credință pe pământ?*” (v. 8) Pilda cu judecătorul nedrept și văduva a fost spusă de Domnul, ca urmare la învățătura Sa despre a doua venire, de aceea El încheie cu întrebarea aceasta. Este un adevăr foarte sigur că Dumnezeu va face dreptate aleșilor Săi care stăruie în rugăciune cu credință statornică. Dar, când va veni Hristos, la a doua Sa venire, ca să facă dreptate tuturor celor prigoniiți, nedreptățiți și lipsiți, din toate vremurile, atunci oare va mai găsi credință pe pământ? Va mai găsi oare credincioși și aleși ai lui Dumnezeu, care să se roage cu răbdare? Va mai găsi vreo credință ca cea a văduvei, care, cu toată aparenta indiferență a judecătorului din cer, stăruie în rugăciune? Ori nu cumva împuținarea credinței și duhul lumii va birui și va stinge căldura din sufletul credincioșilor? Iată întrebarea cea mare.

Prin aceste cuvinte ale Sale, Domnul arată mai întâi că credința este o condiție de nelipsit și o merinde cu care creștinul trebuie să se apuce de rugăciune. El trebuie să aibă convingerea fermă că va primi cu siguranță ceea ce cere de la Dumnezeu, numai acel lucru să nu-i fie vătămător. „*Toate câte le veți cere în rugăciune, le veți primi, dacă credeți*”, zice Domnul (Mt 21, 32). Însă Domnul mai zice, de asemenea, că atunci când El vine să împlinească cererile rugăciunii noastre, află adesea prea puțină credință în comparație cu câtă ar trebui să avem. Domnul ne cere credință, ca să sprijine pe ea ajutorul Său și darurile Sale. Dar vai! Adeseori n-o află. Și acest lucru poate să fie și mai grav în preajma celei de a doua veniri a Sa.

Da, cititorule! Este foarte trist acest lucru care se observă nu numai printre cei ce nu au nicio legătură cu creștinismul, deși poarta numele de creștini, ci se observă și printre aceia care nu s-au depărtat de credință și de religie. Când se află oamenii într-un necaz, nevoie, boală, desigur caută scăpare la Dumnezeu, fac rugăciuni și cereri. Dacă însă văd că Dumnezeu nu se grăbește să le dea imediat cele ce au cerut ei, oamenii puțini la credință nu șovăiesc să ceară și ajutorul lui Satana prin sorți, farmece, descântece și alte născociri, pe care le-a predat diavolul oamenilor. Nu este asta necredință și închinare la idoli? Apar și alții, care nu ajung la astfel de mijloace satanicești, după ce au cerut odată, de două sau de trei ori, și nu au primit ce au cerut, ajung la o astfel de istovire și deznădejde. Ei zic: am cerut lucrul acesta de la Dumnezeu. L-am rugat pe Dumnezeu pentru acest lucru, dar n-am izbutit nimic. Deci totul este o zădărniciu, totul este în zadar. Această concluzie nu este pricinuită decât de împrușcarea credinței tale. Repetă în mintea ta afirmația Domnului: „*Zic vouă că le va face dreptate curând*”. Căci „*cine cere primește, cine caută află și celui ce bate i se deschide*”, să fi tu pe deplin încredințat că este cu neputință să nu dobândești ceea ce ceri, numai lucrul pe care îl ceri să nu fie vătămător, nici pentru tine, nici pentru aproapele tău.

Așadar, rugăciuni! Rugăciune cu credință statornică și neclintită. Rugăciune fierbinte, răbdătoare, smerită. Iată arma cea mai bună, cu care creștinul cel mai neputincios este în stare să biruiască lumea întreagă, toate forțele fizice, toate puterile întunericului, pe toți vrăjmașii văzuți și nevăzuți. Rugăciune! Iată frumusețea sufletului, care atrage comorile harului dumnezeiesc. Rugăciune! Iată aripile sufletului, cu care va ajunge până la scaunul slavei lui Dumnezeu. Prin rugăciune omul va ajunge să slăvească neîncetat pe Dumnezeu, strigând împreună cu puterile îngerești: sfânt, sfânt, sfânt, Domnul Savaot!.

PARABOLA VAMEȘULUI ȘI A FARISEULUI

(Lc 18, 10-14)

Perioada Triodului este vremea în care Sfânta Biserică amintește creștinilor, cu mai multă insistență și cu mai multă tărie, îndatorirea lor de a se pocăi și de a se ruga. Această perioadă începe cu Duminica vameșului și a fariseului, în care se citește Evanghelia pe care o vom tâlcui acum.

Această parabolă, atât de concisă, dar și atât de încărcată de sens și de învățături, este descrierea adânc psihologică a două caractere diametral opuse, caractere la fel cu acelea pe care le putem întâlni în orice vremuri: caracterul unui om trufaș, pe de o parte, și caracterul unui om smerit, pe de alta.—

Ce lucru anume sau ce persoane au dat prilejul acestei prețioase parabole? Fariseii cei trufași. De aceea, Sfântul Evanghelist, mai înainte de a intra în expunerea parabolei, notează: „*Le-a spus acelora care erau încredințați întru sine că sunt drepți și disprețuiau pe ceilalți, această parabolă*” (v. 9). Adică, de la unii oameni care aveau o părere înaltă despre dânșii, despre dreptatea și virtutea lor,

care își închipuiau că sunt model de virtute și sfințenie. Domnul a luat prilejul să spună această parabolă ucenicilor și celor care erau în jurul Său. Falsa părere de sine pe care o aveau despre virtutea lor le dădea atâta mândrie și înălțare, încât și atunci când se adresau către Dumnezeu prin rugăciune, socoteau că Dumnezeu este îndatorat să le asculte orice pretenție a lor. Ba mai mult, această falsă părere de sine îi înălța la atâta trufie, încât îi disprețuiau pe ceilalți oameni și îi socoteau cu totul nevrednici de a se asemăna cu dânsii. Așadar Domnul, ca să arate acestor oameni cât de mult reprobează Dumnezeu pe astfel de oameni trufași, cât de mult se întoarce de la ei, ba îi și pedepsește, iar pe de altă parte, cât de mult primește și încununează Dumnezeu pe cei smeriți, a spus parabola care ne interesează acum. Să nu-și închipuie iubitul cititor că această parabolă este potrivită numai pentru fariseii și vameșii de atunci, din vremea când Mântuitorul era pe pământ. Din nicio epocă a istoriei nu au lipsit astfel de caractere. Nu există om care să nu aibă nevoie să se cerceteze pe sine, dacă nu cumva s-a format în sufletul său un caracter oarecum fariseic. Nu există om care să nu aibă nevoie să audă cum descrie însuși Domnul, gura adevărului, caracterul celui smerit, pe care toți trebuie să ni-l formăm în sufletul nostru. Prin urmare, iubitul cititor să urmărească cu foarte multă atenție tâlcuirea acestei parabole.

Caracterul fariseului. Înainte de a da această învățătură atât de însemnată și interesantă, Domnul a descris, pentru toate veacurile, două tipuri de oameni. Tipuri foarte cunoscute și răspândite. El pune pe acești oameni în împrejurarea în care ei îndeplineau o datorie sublimă și foarte cunoscută și ea. Iată cum începe Domnul expunerea parabolei: „*Doi oameni s-au suit la templu să se roage: unul fariseu și altul vameș*” (v. 10).

Așadar, Domnul urmează să ne prezinte caracterul omului trufaș și al celui smerit, în clipa în care ei își îndeplinesc datoria lor față de Dumnezeu, în clipa în care ei se roagă. Căci dispoziția și modul cu care se roagă omul, fie singur, în particular, fie împreună

cu ceilalți, în public, dezvăluie cel mai bine caracterul omului. Rugăciunea este nu numai măsura virtuții și a duhovniciei, ci și cel mai bun barometru, care arată cu de-amănuntul cum este omul lăuntric în întregime. Și dacă rugăciunea, această lucrare, care este cea mai nobilă din toată viața omului, este întinată cu trufia și cu păcatul; dacă ceasul acela preasfânt, în care făptură stă de vorbă cu însuși Făcătorul ei, arată nebunia pretenției și fumurile mândriei, o! atunci întreaga viață a unui astfel de om este o viață plină de trufie și de păcat. Iată pentru ce Domnul are ceasul de rugăciune ca pricină pentru zugrăvirea celor două caractere.

Acei doi oameni, fariseul și vameșul, s-au suit la aceeași vreme, pe colina pe care era zidit templul lui Solomon, ca să se roage. Nu era un ceas de rugăciune obștească, de slujbă. Se suiseră acolo amândoi pentru rugăciuni particulare. Căci Iudeii credeau cu fermitate că rugăciunile lor ar fi mai bine primite în templul lui Solomon și că mai cu seamă acolo, în templu, cel evlavios trebuie să adreseze lui Dumnezeu celui sfânt, rugăciunile și mulțumirile sale.

Caracterul Fariseului

Fariseii erau acea ceată de Iudei, care se arătau mai devotați Legii și predaniilor poporului. Izbutiseră să insuflă mulțimii ideea că ei erau cea mai înaltă dintre toate cetele, cea mai corectă și mai păstrătoare de datini, și de aceea poporul îi cinstea foarte mult. Dar întrucât majoritatea dintre farisei erau niște ipocriți, pe dinăuntru nedrepti și nemilostivi, păzind numai semnele exterioare ale evlaviei, cercetând adesea templul, având pururea pe buzele lor cuvintele Sfintei Scripturi, când stăteau de vorbă cu alții; arătându-se în orice împrejurare cu fapte religioase și „*Făcând toate faptele lor ca să fie văzuți de oameni*”, cum zice despre ei Domnul (Mt. 23, 5), ei erau chipul omului prefăcut. Așa era și fariseul din parabola de față, care s-a suit ca să se roage la templu, deoarece templul era un loc public și el voia să se arate oamenilor că se roagă. Ba mai mult,

obișnuiau fariseii să se roage pe drumuri și în piețe, ca să-i vadă poporul și să-i laude pentru evlavia lor și să-i cinstească. Fariseul din parabolă știa bine că în templu îl vor vedea mulți ochi și vor fi înmărmuriți de evlavia pe care o va arăta. El era tipul reprezentativ al celor ipocriți, care sunt gata să se înfățișeze cu o evlavie prefăcută cu mult meșteșug, când văd că în felul acesta vor ieși ei în evidență sau vor dobândi vreun alt avantaj, fie el material sau sufleteș.

Dar acum ar trebui să amintim și purtarea unor creștini care urmăresc să-și atragă lauda oamenilor, dar într-un fel cu totul opus fariseului. Fariseii, în adevăr, se rugau cu prefăcătorie, arătând și manifestând semnele exterioare ale chipului evlaviei și ale religiozității, fiindcă pe atunci evlavia și religiozitatea erau cinstite și admirate de popor. Astăzi, dimpotrivă. Deoarece evlavia nu aduce după sine nicio laudă – căci un duh de necredință stăpânește în toata lumea și mulți ironizează și batjocoresc pe creștinii cei evlavioși – de aceea mulți fug și evită cu grijă să arate că sunt credincioși, evită să împlinească datoriile religiei, împlinire care le-ar aduce scăderea trecerii lor în fața lumii. Și aceasta ei o fac, ca să obțină vază în fața lumii! Câți evită să facă semnul sfintei cruci înainte de masă, ca să nu pară evlavioși! Câți evită să meargă duminica la Biserică, chipurile, ca să nu pară niște oameni înapoiți și retrograzi ci să se arate niște oameni progresiști și avansați. Așadar, ei ajung pe alte căi la același rezultat, la care a ajuns și fariseul. Rezultatul și scopul lor este să vâneze vaza lumii. Însă Hristos afirmă cu hotărâre că El nu va socoti în numărul credincioșilor pe acela care se leapădă de El în acest fel, ca să fie lăudat de oameni. „*Cine se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda și Eu de el înaintea Tatălui Meu din ceruri*” (Mt. 10, 33). Deci, cu asemenea dispoziții sufletești și cu acest scop s-a dus la templu fariseul din parabolă, să se roage. Să vedem acum și rugăciunea lui, ca să ne încredințăm și mai mult ce dispoziții sufletești avea.

Referințele la propria sfințenie. Ziceam, să vedem acum rugăciunea fariseului. Dar mai bine ar fi fost să fi zis: să vedem raportul pe care i-l dă lui Dumnezeu despre propria lui sfințenie.

Căci ceea ce face fariseul nu este rugăciune și nu putem numi rugăciune. Observați mai întâi poziția lui. Cu toate că se găsește în biserica lui Dumnezeu, fariseul nu este pătruns nici de sfințenia locului, nici de prezența lui Dumnezeu, căruia I se adresează. „*Fariseul stând, așa se ruga întru sine*”, zice Domnul. Adică, stătea nepăsător și neplecat, fără să-și încline măcar capul în fața măreției și atotputerniciei lui Dumnezeu. Stătea într-o poziție, care dovedea că e plin de pretenții, fără niciun pic de simțire a evlaviei, și se ruga. Iată unul din semnele firii trufașe și egoiste. Nu recunoaște că ar fi cineva mai presus de el, ca să stea în fața aceluia cu respect și smerenie. Stă peste tot neplecat, cu capul sus. Vrea să fie el singur văzut, singur cinstit; vrea să-și impună peste tot părerea lui, chiar și în fața lui Dumnezeu, să-și impună părerea și persoana proprie.

Fariseul din parabolă se ruga întru sine. Adică, despărțit de ceilalți oameni, care se rugau în biserică în același timp cu el. El stă într-un loc de vază, loc de cinste, căci nici în biserică nu vrea să stea împreună cu oamenii din popor și să fie socotit la fel cu ei. Nu catadicsește să se apropie de ei și să-și unească rugăciunile cu ale lor. El se roagă întru sine.

Dar fariseul din parabolă, iubite cititor, are și astăzi o mulțime de pui asemenea cu el; și astăzi sunt mulți care, chiar și când se hotărăsc să intre în biserică, nu uită de înalta lor poziție socială. Caută și în sfânta biserică să stea într-un loc mai distins. Nu vor să se amestece cu tot poporul, ca să se roage împreună cu toți credincioșii.

Însă Dumnezeu, care vede „ascunzișurile inimii omului” (I Petru 3, 4) socotește mult mai de preț sufletul unui sărac, evlavios și smerit, decât pe cei mai mari demnitari și bogătași, trufași și lipsiți de evlavie. Ar trebui cu toții să credem că stăm mai presus de alții, când mergem la Biserica lui Dumnezeu, ca să ne nivelăm și să ne unim cu oamenii din popor, frații noștri întru Domnul. Se poate ca în mijlocul acestui sărman și disprețuit popor să se afle suflete cu adevărat creștinești și sfinte, de la care cei mari și trufași au

nevoie să ceară rugăciune. „*Mult poate rugăciunea dreptului*”, zice Dumnezeu prin Apostolul Iacov (Iac 5, 16).

Așadar, fariseul se ruga întru sine. Nu se ruga lui Dumnezeu, ci mai mult vorbea în sine. El are un idol, pe eul său, în fața sa, și îl tămâiază. De aceea rugăciunea lui nu ajunge la Dumnezeu. Să vedem acum și cuvintele rugăciunii lui. Primele cuvinte ale rugăciunii fariseului sunt acestea: „*Dumnezeule, îți mulțumesc*”. Dacă am fi rămas la acestea, sau dacă am fi spus că Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru că i-a făcut bine în mii de feluri, că l-a ținut în viață, că i-a dat mijloace de existență, că l-a luminat ca să creadă în adevăratul Dumnezeu ... rugăciunea fariseului ar fi fără greș. Căci este o datorie de nelipsit să înălțăm, prin rugăciune din adâncul inimii, cuvinte de recunoștință și de mulțumire către Dumnezeu, Tatăl, Binefăcătorul și Chivernisitorul vieții noastre. Ce avem noi bun, pe care să nu ni-l fi dat Dumnezeu? Viața, sănătatea, aerul, lumina, stihiiile acestea trebuitoare vieții noastre, tot darul, toată virtutea, toate capacitățile, „*toată darea cea bună și tot dorul desăvârșit de sus este, pogorând de la Tine, Părintele luminilor*” (Iac 1, 17). Așadar, deoarece fariseul a început să se roage, era o obligație a lui să-I mulțumească lui Dumnezeu pentru toate acestea.

Dar deloc. Rugăciunea fariseului nu este o mulțumire adresată lui Dumnezeu, ci o autofelicitare, pe care și-o adresează lui înșiși. Nu este o mulțumire; căci mulțumirea pornește întotdeauna dintr-un sentiment de smerenie. Mulțumirea fariseului nu este decât prilejul de a se compara pe sine cu ceilalți oameni, prilejul de a se lăuda pe sine, văzându-și superioritatea. Fariseul nu mulțumește lui Dumnezeu, ci își exprimă convingerea că el este drept. Nu mulțumește ci defaimă în fața lui Dumnezeu. Fariseul osândește, ca un ponegritor, care nu află la alții nimic, fără numai răutăți și scăderi. O, cât de adesea mulți dintre noi căutăm prilejuri, întreprindem cercetări și ne ostenim, ca să prezentăm pe alții încărcăți de rele și de scăderi, cu scopul de a ne înălța și a ne afirma propria noastră personalitate.

Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitor, nedrept, curvar, sau ca și acest vameș (v. 11). Iată prima parte a rugăciunii fariseului. Observați în aceste cuvinte mai întâi convingerea despre dreptatea și virtutea sa. El se laudă că nu este răpitor, că nu este aspru și neînduplecat cu datornicii sau cu arendașii bunurilor sale, nici nu comite niciun lucru josnic și nedrept, nu răpește bunul altuia, nu răvnește soția altuia. Se laudă că nu este nedrept în strângerea arendelor sale, în negoțul și în slujba sa. Se laudă, că nu a pătat cinstea casei altuia, că nu a necinstit pe soția altuia, că nu a căzut în fapte de rușine și imoralitate, că nu și-a trădat familia.

Dar, deoarece dreptatea nu se mărginește numai la virtuțile negative, fariseul are și un alt capitol de virtuți, pentru care crede de cuviință să se laude înaintea lui Dumnezeu. Este capitolul păzirii cu strășnicie a poruncilor Legii. De aceea adaugă: „*Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte le am*” (v. 12).

Fariseii, ca niște împlinitori severi ai legii, obișnuiau să postească de două ori pe săptămână, marți și vineri; dar posteau mai cu seamă ca să fie văzuți. Și de aceea, Domnul în predica de pe munte le spune ucenicilor Săi: „*Când postiți, nu fiți triști ca fățarnicii. Ei își smolesc fețele, ca să arate oamenilor cât postesc*” (Mt 6, 16). Așadar, fariseul se laudă pentru postul său. Se mai laudă și fiindcă duceau la templu a zecea parte din averea sa. Și nu numai dintr-un singur fel de avuție, după cum hotărâse legea lui Moise, ci din tot felul de roade, adică și din cele mai neînsemnate, „din cimbru și din mărar”. Și astfel fariseul pare a fi în rânduială cu legea lui Moise, atât în ce privește moralitatea, cât și în îndeplinirea tipicului.

Să admitem, pentru o clipă, că tot ce a zis fariseul este adevărat și că are un capital mare de dreptate și virtute. Dar „*toată dreptatea noastră este ca un veșmânt întinat*”, zice proorocul Isaia, cel de Dumnezeu insuflat (Is. 64, 6), adică toată dreptatea și toată virtutea omului este ca o haină stricăță înaintea lui Dumnezeu. Că și virtutea

fariseului era de acest fel, dovada o avem în următoarele realități de netăgăduit. Mai întâi, el atribuie dobândirea virtuților sale exclusiv propriului său eu, lucru care este cu totul fals. Căci omul singur de sine nu poate înfăptui nimic, singur de sine dacă Dumnezeu nu-i dă putere și mijloace de acțiune. De vreme ce vedem pe Pavel, vasul ales al lui Dumnezeu, încăperea înțelepciunii cerești, cel mai activ și zelos păzitor al legii lui Dumnezeu, fariseu și el, că zice: „*Mulțumită lui Dumnezeu sunt ce sunt*” (I Co 15, 10), atunci ce să mai zică oricare alt om obișnuit și oricare sărman fariseu, precum cel din parabolă? În al doilea rând, fariseul din parabolă persistă cu stăruință, cu mare mulțumire de sine, în raportul despre virtuțile sale către Dumnezeu, ca și cum tot motivul, pentru care a venit la templu, ar fi fost să raporteze lui Dumnezeu, cel ce pretutindeni este de față și toate le cunoaște, cât de drept și de virtuos este el, fariseul. Parcă ar vrea să invite pe Dumnezeu, să vină și să admire virtutea lui cea fariseică. El afirmă cu multă amănunțime că a făcut toate acele fapte, despre care și proorocul Isaia vorbește că le făceau fariseii din vremea sa: „*Ei doresc să se apropie de Dumnezeu: de ce să postim, dacă Tu nu vezi? De ce să ne smerim sufletele noastre, dacă Tu nu iei aminte?*” (Is 38, 3). Adică fariseul își prezintă propriul eu înaintea lui Dumnezeu. El afirmă că a păzit legea dumnezeiască cu cea mai mare strășnicie, că a făcut faptele cele mai înalte cu putință și că, prin urmare, Dumnezeu îi este dator. Fariseul își vede sufletul atât de plin de virtuți și bunătăți, încât simte nevoia să mai ceară ceva de la Dumnezeu, nu simte că ar avea o lipsă, pentru care să roage pe Dumnezeu!...

Dar mai este un motiv important, pentru care virtutea fariseului nu este în realitate decât o autoadmirare neîntemeiată și zadarnică. El îi spune lui Dumnezeu că nu este nedrept și curvar. Dar ar fi putut oare să dovedească el, cu probe, că nu a poftit niciodată vreun lucru străin? Legea lui Moise oprea poftirea lucrurilor străine în chip hotărât, zicând: „*Să nu poftesti femeia aproapelui tău, nici casa, nici ogorul, nici boul, nici animalele de*

jug, nici orice avere a sa, nici nimic ce este al aproapelui tău” (Deut. 5, 21). Fariseul zice că postește de două ori pe săptămână și da zeciuială la templu din câștigul său. E foarte frumos și bun lucru să postești și să dai o ofrandă la biserică. Dar trebuie să ai și dragoste către aproapele, pe care să ți-o manifesti prin milostenie și acte de filantropie. Și apoi, postul și orice faptă bună trebuie să fie împreunate cu smerenia adevărată. Dumnezeu a zis către Israelii, prin gura proorocului Isaia: „în zi de post, voi vă vedeți de treburile voastre și asuprați pe toți lucrătorii voștri. Voi postiți ca să vă certați, să vă sfădiți și să vă bateți furioși cu pumnul; nu postiți după cum se cuvine zilei acelea, ca glasul vostru să se audă sus. Este oare acesta un post care îmi place, o zi în care omul își smerește sufletul său? Să-și plece capul ca o trestie, să se culce pe sac și în cenușă, oare aceasta se cheamă post, zi plăcută Domnului? Nu știți voi postul care-Mi place Mie? Rupeți lanțurile nedreptății, dezlegați legăturile jugului, dați drumul celor asuprați și sfărâmați jugul lor. Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cei de un neam cu tine. Atunci lumina ta te va răsați ca zorile și tămăduirea ta va veni degrabă. Dreptatea ta va merge înaintea ta, iar în urma ta va merge slava lui Dumnezeu. Atunci vei striga și Domnul te va auzi. La strigarea ta, El va zice: iată-Mă” (Is 58, 3-13). Însă fariseul din parabolă nu gustase nici măcar odată din dreptatea și din postul pe care le cere Dumnezeu prin Isaia.

Osândirea și înjosirea altora

Însă fariseul nu s-a mărginit la înșirarea cu fală a propriilor virtuți. A găsit, nefericitul, și prilejul să osândească, să clevetească, să umilească pe ceilalți oameni: „Dumnezeule, îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, curvari, sau ca și acest vameș”. Așadar, după părerea fariseului, toți ceilalți sunt răpitori, în afară de el unul. Toți ceilalți sunt curvari, nerușinați și imorali, numai el singur este lumină în mijlocul întunericului general;

numai el singur este moral, în mijlocul imoralității generale, bună mireasmă de cuviință în mijlocul putorii generale, nevinovăție albă în mijlocul stricăciunii! În această bârfeală, în care a căzut limba lui cea plină de defăimare, fariseul cuprinde și pe bietul vameș, care se ruga într-un colț, cu multă sfâșiere de inimă.

„Eu nu sunt ca ceilalți oameni... sau ca și acest vameș”. Ce avea a face fariseul cu acel sărman vameș? Pentru ce îl umilește? Pentru ce nu-l lasă în necazurile lui, ci îl lovește și mai mult? De ce se bucură el că vede în templu și pe vameș, fapt care arată că acel Vameș pusese hotărârea de a se pocăi? De ce nu se grăbește fariseul să-i ridice moralul și să-l încurajeze, să se roage împreună cu vameșul, ca să-l întărească în calea pocăinței? De ce îl lovește și îl umilește cât mai mult? Dar să nu rămâi nelămurit creștine.

Așa fac toți cei trufași, care au o înaltă părere de sine. Să nu aștepti de la el milostivire ori compătimire, când ai căzut în păcat sau când ai vreun necaz mare. Trufașii osândesc cu asprime pe alții, fără a-și da osteneala să le cunoască adâncul inimii. Trufașul nu vrea să ia în considerare că un om s-a pocăit și a fost primit de Dumnezeu, osândește-l fără nicio milă, pentru cele mai mici greșeli. Puținele și săracele trăsături ale virtuții lui îi apar înaintea ca niște nestemate și mărgăritare de mult preț. Și, admirându-se pe sine însuși, se pierde în propria lui virtute, ca și Narcis din mitologie, din pricina închipuitei sale frumuseți. Cu cât este mai mic și mai strâmt cercul, în care trăiește închis omul, cu atât și lumina ochilor săi se mărginește, strâmtorându-se, încât, după o vreme, ajunge să nu mai vadă nimic, în același fel și trufașul, cu cât își întoarce admirația numai asupra să însuși, asupra frumuseții sale materiale și morale, asupra avantajelor sale sufletești și trupești, asupra virtuții și a vredniciei sale, cu atât mintea i se întuneacă de bezna, în judecarea celorlalți; toți ceilalți îi apar urâți și neîmpodobiți atât la trup, cât și la suflet. Cutare om trufaș nu vede virtute, cinste, sinceritate, dreptate, sfințenie nicăieri și la nimeni pe acest pământ. Toți sunt răi, zice el, în afară de el singur. Și când mai vede pe

alții pocăindu-se și când aude că Dumnezeu nu urgisește inima smerită și zdrobită, îi înjosește și îi umilește el, trufașul. Ca și fiul mai mare din parabolă, trufașul se mânie și vrea ca și Dumnezeu să-l disprețuiască pe păcătosul pocăit, așa precum l-a disprețuit și fariseul, în marea lui trufie și autoadmirare.

Aceasta este rugăciunea fariseului, din care se desprinde, atât de limpede, caracterul lui. Ce a făcut el în templu n-a fost rugăciune, ci bârfeală, osândire, laudă de sine și hulă împotriva lui Dumnezeu. Numai rugăciune n-a fost. Însă omul mândru în toate manifestările sale se poartă exact ca fariseul. Este ușuratic, vânător de slavă deșartă, lipsit de orice adevărată virtute, bârfitor și pârâtor, osândind foarte ușor pe alții.

Înainte de a încheia paragraful acesta, în care am descris caracterul fariseului, trebuie să-i amintim iubitului cititor că: toate câte s-au scris mai înainte „*spre învățătura noastră s-au scris*” (Rom 15, 4), adică s-au scris ca să ne învățăm noi minte, zice dumnezeiescul Pavel. Pilda fariseului a fost scrisă în sfânta Evanghelie, ca să dea fiecăruia dintre noi prilejul de a se cerceta pe sine însuși, nu cumva este în purtarea lui ceva asemănător cu purtarea fariseului. Să ne cercetăm, nu cumva s-a format și în sufletul nostru un caracter egoist și trufaș? Nu cumva ne sprijinim vrednicia și virtutea noastră pe faptul că n-am furat, n-am ucis, n-am făcut nicio abatere gravă, pe când în sufletul nostru este o mulțime de păcate și scăderi, poate mai rele, prin faptul că nu le recunoaștem? Oare nu știm că: „*Toți am păcătuit și am fost lipsiți de slava lui Dumnezeu*” (Rom. 3, 23), după cum zice marele Pavel? Adică suntem cu toții păcătoși, numai gradul de păcătoșenie diferă. Iar dacă unii au fost scutiți de niște abateri mai mari în care alții au căzut, acest lucru nu se datorează nicidecum capacității omului, ci harului lui Dumnezeu. Căci harul, pe care toți l-am primit la botez, nu a îngăduit să odrăslească și să crească semințele rele, ca să dea roade rele, precum au dat roade rele în sufletul altor oameni. Așadar, să ne cercetăm pe noi înșine; nu cumva credem că am

îndeplinit toate îndatoririle către Dumnezeu și că am ajuns la scopul nostru? Datoriile către Dumnezeu nu se împlinesc numai cu mersul la biserică și cu unele acte exterioare de iubire, dacă nu ne îngrijim de nașterea din nou și de sfințirea sufletului. Sunt mulți oameni care cred că scapă foarte ușor de îndatoririle religiei. Câte suflete sărmene, din pricina neștiinței lor, se simt bine cu fărâma lor de virtute și nu se silesc să-și curețe sufletele și să se smerească înaintea lui Dumnezeu, ca să-și afle mântuirea!

Caracterul vameșului

În puține cuvinte, Domnul zugrăvește și caracterul celui smerit, în persoana vameșului, care se ruga și arăta, prin rugăciunea lui smerită, o stare a sufletului său foarte importantă; adică pocăința, prin care și-a dobândit îndreptarea și mântuirea. Pocăința vameșului pentru păcatele sale, rugăciunea vameșului, dorința și dorul lui de a afla mila lui Dumnezeu, se arată a fi diametral opusă încrederii fariseului în dreptatea sa, încredere care îi dă ideea că nici nu are nevoie de mila lui Dumnezeu. Deci să vedem cum îl prezintă Domnul pe vameș în această parabolă.

Cum a stat vameșul în biserică. „Și vameșul stând departe, nu voia nici ochii să-i ridice către cer; ci își bătea pieptul zicând: Dumnezeule, milostiv fi mie păcătosului” (v. 13).

Vameșii din vremea aceea erau niște funcționari ai statului roman, însărcinați cu strângerea dărilor. Ei erau arendași ai dărilor, cu care Romanii impuneau pe popoarele supuse lor. Luând cu arendă dările, vameșii, în mod abuziv, strângeau de la contribuabili mult mai mulți bani decât era drept, ca să se îmbogățească. Iudeii, naționaliști fanatici, care sufereau cu greu jugul roman, considerau aceste dări o silă insuportabilă, și din pricina aceasta urau pe vameși, care strângeau aceste dări. Ba se și izolau de ei, pentru că adesea vameșii se arătau asupritori, răpitori, nedrepti, așa că până în sfârșit numele de vameș ajunsese să fie echivalent cu păcătos

mare. Așadar, vameșul din parabolă era un astfel de păcătos. Era însă un păcătos, pe care Domnul l-a prins în momentul când se pocăia și se ruga. Duhul lui Dumnezeu îi cercetase inima, o umilise și o zdrobise. Acum el era cel „sărac cu duhul”, cel care își plânge păcatele sale. Iar pe unii ca aceștia Domnul Hristos îi ferește (cf. Mt 5, 3-4). Căci iată, buzele sale și faptele sale exprimă tocmai pocăința, zdrobirea inimii și smerenia lui, îmbinându-se minunat cu cuvintele rugăciunii lui. Fiindcă Domnul zice despre vameș că „Stătea departe”, adică stătea la o mare distanță de altar. Poate se temea că, dacă s-ar fi apropiat el, un mare păcătos, ar fi jignit și întinat pe fariseul cel drept, ale cărui priviri disprețuitoare poate că le și observase. Dar stătea departe, mai cu seamă fiindcă simțea, adânc și dureros, că este nevrednic să se apropie de locul acela, în care se găsea Dumnezeu. El simțea că trăise departe de Dumnezeu, trăise o viață de păcat și lenevie. Așadar, cum să se apropie el, nedreptul, de Dumnezeu cel drept? Ca să stea el, necuratul, lângă Dumnezeu cel preacurat și preasfânt? Cum să stea el, cel atât de păcătos, lângă Dumnezeu cel fără de păcat? Vameșul este convins să i se potrivește mai mult să stea acolo, departe de sfântul altar. Precum cei leproși trebuie să rămână despărțiți de cei păcătoși, tot așa și vameșul recunoaște că este cu dreptate să rămână la distanță mare de Dumnezeu cel sfânt având conștiința stării sale păcătoase. Iar dacă Dumnezeu, din marea lui milostivire, Se va apropia de vameș, acest lucru se va datora numai milei Sale celei mari și bunătații Sale celei nemărginite.

Așadar, vameșul, stând departe, „nu voia nici ochii să-i ridice către cer”. Nu îndrăzneă nici măcar să-și ridice ochii către cer, ci își ținea privirile plecate către pământ. El simțea că nu i se cuvine să-și ridice ochii și mâinile către cer, căci în cer este scaunul lui Dumnezeu. Acolo locuiește Sfântul sfinților, Cel atotputernic și a toate țiitor, pe care Îl înconjoară zeci de mii de sfinți, îngeri și arhangheli. Spre cer privesc numai sufletele nevinovate și frânte. Deci, cum ar putea vameșul să-și ridice privirile spre o astfel de

sfântă însoțire? El știe că toți locuitorii cerești, duhurile sfinților îngeri, Duhul lui Dumnezeu însuși, fuseseră martori ai faptelor lui păcătoase; nedreptăți, hule, viclenii, pe care vameșul le făcuse ca reprezentant al puterii romane. Da, Dumnezeu îl văzuse atunci, precum vede și acum pe tot omul păcătos, cu toate că păcătosul, orbit de păcat, crede că Dumnezeu nu-l vede și ia măsuri de pază numai în privința ochilor omenești. Toate acestea treceau prin sufletul și mintea vameșului, în acel moment. De aceea, socotea că nu i se cuvine să ridice către cer ochii săi, care până atunci fuseseră ațintiți numai asupra banilor, a câștigului nedrept, a păcatului. Acest simțământ i se zugrăvea pe față și fața lui devenise oglinda mândnirii și a zdrobirii lui lăuntrice.

Dar un astfel de simțământ este un mare dar, pe care smerenia îl face omului. Simțământul adânc al păcătoșeniei noastre, cunoașterea desăvârșită de sine însuși este temelia progresului moral. Dar ele vin în suflet numai atunci când s-a trezit smerenia. Chiar și cel mai mare sfânt, recunoscându-și micimea și nevrednicia prin smerenie, recunoscând că tot ce are bun a primit de la Dumnezeu, iar de la sine nu are decât păcatul, cere să rămână departe de Dumnezeu, în smerenia sa. Dar tocmai când omul a ajuns la această măsură, Dumnezeu își revarsă mai îmbelșugat mila Sa. Smerenia devine astfel cel mai puternic magnet, care atrage pe omul cel smerit către preaînaltul Dumnezeu. Amintim aici pilda lui Petru (*Lc* 5, 8-10), pilda sutașului (*Mt* 8, 8). Tot așa și vameșul, care nici nu îndrăznea să-și ridice ochii către cer, a atras asupra lui ochiul binevoitor și preamilostiv al lui Dumnezeu. Vameșul nu și-a ridicat ochii, dar și-a deschis inima. Înaintea lui Dumnezeu, omul nu trebuie să prezinte o frumusețe, care să fie mai plăcută și mai bine primită de Domnul, acea roșeață pricinuită de răsuflarea tăiată, pe care o zugrăvește pe fața omului smerenia adâncă și simțirea vinovăției. Iar de faptul că această frumusețe este foarte plăcută lui Dumnezeu, stă mărturie Isaia proorocul, care zice: „*Spre cine voi privi, dacă nu spre cel smerit și liniștit, care se teme de cuvintele Mele?*”

Vameșul nu numai că nu-și ridica nici măcar ochii spre cer, dar „își bătea pieptul”. Ce rost avea faptul că își bătea pieptul? Își bătea pieptul, ca să dovedească durerea, din pricina propriei lui păcătoșenii. Bătându-se peste piept, vameșul își bătea sediul vieții lui celei păcătoase, adică inima, acel izvor otrăvit, din care izvorăsc, după cum ne încredințează Domnul: „*Gândurile rele, necurățeniile, curviile, hulele, trușia, nechibzuința*” (Mc 7, 22). Și de aceea, Hristos cere credincioșilor curăția inimii și ferește pe cei curați cu inima, „*căci ei vor vedea pe Dumnezeu*” (Mt 5, 8). Așadar, vameșul își bătea pieptul, ca să dea mărturie împotriva omului său celui vechi, ca să-și zdrobească acea inimă, care se uscaseră din pricina păcatelor. În acest chip voia să ofere lui Dumnezeu „o inimă zdrobită și umilită”, o inimă plină de pocăință. Și pe aceasta Dumnezeu o primește întotdeauna cu mare milostivire.

Cuvintele rugăciunii vameșului

Dar și cuvintele rugăciunii vameșului îi arată pocăința fierbinte, adâncă smerenie. Ce zicea el în rugăciunea lui? Să nu ne așteptăm la o rugăciune lungă, cu multe cuvinte. Teama, rușinea, simțămintele vii de pocăință covârșeau sufletul vameșului. Aducerea aminte de păcatele pe care le săvârșise sub ochii lui Dumnezeu; simțământul că prin păcatele sale, a jignit sfințenia lui Dumnezeu și s-a arătat nemulțumitor către marele Binefacător, simțământul că trăise în apostazie și în răzvrătire; toate acestea se învolburau în sufletul său, ca valurile unei mări furtunoase. În așa măsură era tulburat, încât limba lui era legată, nu găsea șirul cuvintelor, ce să spună mai întâi și ce pe urmă. Așadar, vameșul se mărginea la această rugăciune, atât de concisă, însă atât de importantă și expresivă: „*Dumnezeule, milostiv fi mie păcătosului!*”

Puținele cuvinte ale acestei rugăciuni bine cunoscute de toți. Și desigur toți le rostim adesea, căci „*Doamne miluiește*” este o rugăciune de uz zilnic. Dar oare o rostim noi întotdeauna, cu acel

dor mare, care a ieșit din gura vameșului? Căci din gura păcătoșilor, care apoi devin sfinți, aceste cuvinte izvorăsc calde, ba fierbinți, cu zdrobire de inimă. Acum să ia aminte cititorul la înțelesul adânc ale acestor puține cuvinte.

Mai întâi, prin această rugăciune, vameșul mărturisește că este păcătos. Și nu numai păcătos, ci vameșul este „păcătosul”, adică prin excelență păcătos, păcătosul cel vestit, cel dintâi dintre păcătoși, după cum s-a numit pe sine Pavel. Fariseul nu se socotea pe sine păcătos, deși citise în Lege că: *„Niciun om nu este curat și neîntinat, chiar dacă ar fi trăit numai o singură zi”*. Însă vameșul nu-și găsea caracterizare pentru sine, decât cea de păcătos. El se prezintă ca un călcător de lege în fața judecătorului său. Este ca și cum ar zice: eu nu am ce să-ți prezint nimic, în afară de păcat. N-am lucrat nicio virtute, care să fie curată, și slobodă de înșinăciunea păcatului. Fiecare ceas al vieții mele arată și un păcat înaintea ochilor Tăi. Când eram în pat, plănuiam păcatul; când m-am sculat, mintea mea a alergat numai decât spre păcat. În toată vremea zilelor mele, m-am îndeletnicit cu păcatul. Păcatul mi-a făurit legături și lanțuri și mi-a ținut sufletul și existența întreagă, încât gândul, dorințele, preferințele sufletului meu, scopurile mele lăuntrice, privirile, mâinile, sistemul meu nervos, întreaga mea persoană trupească și sufletească slujește păcatului! Păcătos din naștere, păcătos prin propria mea alegere, păcătos prin lucrurile vieții mele, om nenorocit ce sunt! *„Cine mă va izbăvi de trupul morții acesteia?”* (Rom 7, 24).

Însă prin cuvântul „păcătos”, cu care se recomandă vameșul pe sine, fiecare trebuie să-și oglindească firea să lăuntrică. Cuvântul acesta este un fel de barometru. Să-și aducă fiecare aminte, din anii copilăriei sale, faptele, vorbele, dorințele, purtările lui. Să continue cu cercetarea celorlalți ani ai vieții lui, până astăzi. El se va convinge că numirea de păcătos i se potrivește cel mai bine. Căci nu numai faptele lui cele rele, ci și cea mai bună faptă a vieții sale nu este cu totul curată, ca să poată privi la ea cu plăcere deplină Dumnezeu!

cel preacurat și preasfânt. Rătăcește, grozav acela care își închipuie că nu-i păcătos, „*dacă zicem că nu avem păcat, mințim și adevărul nu este în noi*” (1 In 1, 8). Acela care s-a căit cu sinceritate și a câștigat adevărata smerenie, nu găsește cuvinte îndestulătoare ca să vorbească despre păcătoșenia sa. Acela care cunoaște înțelesul legii evanghelice și pe Făcătorul legii va zice, la orice cuvânt al legii dumnezeiești: Dumnezeuule milostiv fi mie, păcătosul!

Auzim adesea pe mulți, care nu au făcut nelegiuiri mari, zicând că nu sunt păcătoși. Însă omul cu adevărat luminat nu zice așa. Fiindcă Domnul a arătat limpede că dacă cineva dezleagă o poruncă foarte mică... „se va chema mic în împărăția cerurilor, adică va fi exclus din împărăția cerurilor” (Mt 5, 19). Numai o singură persoană nu poate fi numită păcătos. O persoană care s-ar fi născut fără păcat și ar fi rămas în tot cursul vieții sale fără păcat. Dar o astfel de persoană este numai Hristos. Noi toți ceilalți, „*toți am greșit și ne-am lipsit de slava lui Dumnezeu*” (Rom 3, 23).

Prin urmare, toți avem nevoie să ne smerim și să cerem mila lui Dumnezeu. Căci esența smereniei este să simți omul, în adâncime și în deplinătate, starea să păcătoasă și să scape la Dumnezeu. Însă, recunoscându-se păcătos și mărturisindu-și firea lăuntrică cea păcătoasă, vameșul recurge la Dumnezeu prin rugăciune. Simțământul stării lui păcătoase și simțământul primejdiei îngrozitoare, la care se expune din pricina păcatului, îi dau ghes vameșului să alerge la Dumnezeu, îi dau ghes să-și pună întreaga ființă lăuntrică la bunul plac al lui Dumnezeu. Din nenorocire, mulți trăiesc fără rugăciune. Sunt mulți cei care nu simt nevoia să scape la Dumnezeu, nici să meargă la biserică, unde Dumnezeu primește rugăciunile noastre mai ușor, prin mijlocirea jertfei euharistice, care se aduce în sfânta Liturghie. Sunt mulți care consideră chestiunea rugăciunii ca ceva cu totul indiferent, pentru că ei nu simt starea lor păcătoasă, nici nu înțeleg în ce prăpastie și în ce primejdie îngrozitoare îi duce păcatul. Știm bine cu câtă smerenie și zdrobire de inimă un om lipsit și flămând cere sprijin

și milostenie, mai ales dacă este un tată de familie nenorocit, care vede pe copiii săi aproape morți de foame. Dar de ce cere cu atâta tărie și zdrobire? Tocmai fiindcă simte și vede că este în primejdie să moară de foame cu toți ai săi. La fel și un păcătos, care a simțit adânc primejdia îngrozitoare a păcatului, care grăbește spre rugăciune și cere mântuire. Tocmai de aceea sunt strâns legate și de nedespărțit următoarele virtuți: simțământul păcătoșeniei, smerenia și rugăciunea. Dimpotrivă, nu există rugăciune acolo unde este trufie, nesimțire, indiferență în fața păcatului.

Așadar, vameșul cel păcătos și smerit se roagă și strigă cu voce tare către Dumnezeu. Căci, către cine altul, dacă nu către Dumnezeu, poate să zboare sufletul, ca să afle ajutor, milă, mântuire? El este Făcătorul nostru, ocârmuitorul vieții noastre, Părintele nostru; dar este și Judecătorul nostru. La El este puterea să ne mântuiască sau să ne osândească. Pe El singur îl jignim prin păcat și de aceea Lui singur trebuie să-I dăm satisfacție. Și totuși, El este atât de îndurător, atât de plecat, atât de milostiv, încât ne mântuiește fără zăbavă, dacă ne întoarcem spre El. Nu există clipă mai sfântă, cea mai de preț, decât aceea în care creștinul păcătos, smerindu-se, își pleacă genunchii în rugăciune. Atunci îngerii se bucură și primesc cu veselie acel suflet nou născut, care a ieșit ca din pânțelele mamei, din pocăință și din sfânta mărturisire, înnoit și curățit. Atunci îngerii își șoptesc unul altuia: uită-l cum se roagă! Sunt foarte raționali, întregi la minte și înțelepți păcătoșii care recurg la Dumnezeu prin rugăciune. Sunt nebuni, neînțelegători și vrednici de osândă când nu primesc mântuirea pe care Dumnezeu, în marea Lui bunătate și milostivire, le-o oferă mereu, și azi și mâine. Aceștia pășesc spre pierzanie și osândă.

Smerindu-se, vameșul scapă la Dumnezeu prin rugăciune și strigă: „*milostiv fi mie*”. Adică, miluiește-mă, dă-mi mila Ta. Dar ce este această milă? Știm cu toții din experiență proprie. Când vedem pe vreun om nenorocit, bolnav, lovit de soartă, care suferă

și îndură în tot felul, simțim milă, compătimire. Inima noastră se mâhnește pentru acel om. Și cu cât suntem mai milostivi și mai compătimitori, cu atât cunoaștem mai bine durerile și nenorocirea altora, cu atât mai mult îl iubim pe cel ce suferă și simțământul compătimirii noastre crește. Deci Dumnezeu, care are nemăsurată mare compătimire, milostivire și iubire, cunoaște deplin atât starea noastră păcătoasă, cât și primejdia în care suntem de a ajunge în osânda veșnică, din pricina păcatului. Dumnezeu, mai mult decât oricine, este compătimitor și milostiv față de păcătosul care se pocăiește și care, prin rugăciune, îi cere compătimire și milostivire. Această compătimire o cere și vameșul. Dar compătimirea lui Dumnezeu nu este o milostivire ineficace și nelucrătoare, ci una foarte eficace și lucrătoare. Căci noi, multe ori, chiar dacă compătimim pe cel nenorocit, nu avem putere, mijloace și cădere ca să-l ajutăm sau să-l scăpăm din nefericirea lui. Dumnezeu însă are și putere nemărginită și cădere deplină și mijloacele cele mai eficace de mântuire. Iar mijloacele prin care Dumnezeu mântuiește pe păcătoși sunt jertfa lui Hristos și sfânta Liturghie.

Dar la acest punct recomandăm iarăși iubitului cititor să stăruiască puțin, ca să admirăm împreună bunătatea cea fără de margini, milostivirea și înțelepciunea lui Dumnezeu, care ne-a hotărât un mijloc atât de minunat de mântuire, prin care atrage la sine pe cei păcătoși. Adică a trimis în lume pe însuși Fiul Său cel Unul Născut și preaiubit și L-a jertfit, pentru ca noi cei păcătoși și lepădați să aflăm și calea de mântuire. Așadar, prin jertfa lui Hristos – și numai prin ea – ca mijloc preaînțelept și minunat, se mântuiește păcătosul, dacă se pocăiește și scapă la Dumnezeu. *„Întru nimeni altul nu este mântuire, căci nu este sub cer niciun nume, dat între oameni, în care trebuie să ne mântuim”* (FA 4, 12), zice Duhul Sfânt prin apostolul Petru. Și de aceea, când cerem milă și iertare pentru păcatele noastre, trebuie să le cerem prin mijlocirea jertfei lui Hristos.

Așa s-a rugat vameșul cel smerit. Rugăciunea lui a fost foarte scurtă, dar izvorâtă din inimă, plină de înțeles și eficace. Și acesta este caracterul celui smerit, care se dezvăluie cel mai bine în ceasul rugăciunii.

Cum judecă Domnul cele două caractere

După ce Domnul zugrăvise atât de real caracterul trufașului și al celui smerit, exprimă limpede și judecata Sa asupra celor două caractere. Judecata aceasta nu este o judecată omenească. Căci noi, oamenii, putem să ne amăgim și să greșim. Judecata aceasta, – să ia aminte bine cititorul, – este o judecată a lui Dumnezeu, cel care nu poate greși, cel prea adevărat. Iată acum judecata și hotărârea Domnului: *„Zic vouă că s-a coborât acesta mai îndreptat la casa sa decât acela”*. Adică vameșul cel smerit s-a întors de la templu la casa sa mai îndreptat și ușurat de păcatele sale decât fariseul.

Poporul, când a văzut pe fariseu rugându-se, când cei ce erau în preajma lui au auzit virtuțile cu care se lăuda el, l-au admirat. De altfel, fariseul tocmai de aceea se duse la templu să se roage, ca să fie văzut și admirat. Oamenii din popor disprețuiau pe vameșul cel zdrobit de smerenie. După judecata obișnuită, acesta se zdrobea tocmai fiindcă făcuse mult rău. Dar Domnul, care nu judecă după aparențe și după exterior, ci pătrunde în adâncul inimii omul afirmă că vameșul se îndreptase. Cu toate păcatele sale, vameșul n-a fost osândit de Domnul, ci a trecut din moarte la viață. Mila lui Dumnezeu, pe care el o ceruse cu atâta zdrobire de inimă, l-a cercetat și l-a declarat nevinovat. Fariseul își închipuia că el nu poate fi nici măcar asemănat cu disprețuitul de vameș. Dar Hristos, dimpotrivă, afirmă, cu autoritatea Lui dumnezeiască și sfântă, că vameșul s-a întors acasă îndreptat, nicidecum fariseul. Fariseul este înlăturat și osândit, tocmai fiindcă, în trufia lui, se încredea în virtutea lui, disprețuind și bârfind pe ceilalți oameni.

Mulțumirile lui, pe care le trimitea către Dumnezeu, nu au fost primite, căci erau păcătoase și necurate, fiind întinate de trufie. Așadar, fariseul rămâne până la urmă păcătos și osândit, pe când vameșul, căruia fariseul nu i-ar fi dat loc nici printre căinii lui, a fost pus de Dumnezeu în rândul fiilor familiei Sale. Cât de departe sunt judecățile lui Dumnezeu de judecățile noastre ale oamenilor! Cât suntem noi de nesocotiți, când ne îngrijim ca să atragem laudele oamenilor și să ne judece ei cu bunăvoință sprijinindu-ne vrednicia pe judecățile lumii, pe câtă vreme Dumnezeu o judecă diametral opusă în privința noastră! Te judecă, te osândește, te disprețuiește lumea, pe câtă vreme Dumnezeu te primește te înalță; bucură-te atunci, fii fericit și mulțumit! Dimpotrivă, te admiră, te laudă și te slăvește lumea, pe câtă vreme Dumnezeu te dezaprobă și osândește purtarea ta; atunci vai de tine! Laudele acestea vor trece ca fumul, va rămâne apoi judecata lui Dumnezeu, care, dacă nu te pocăiești, îți va aduce apoi osânda veșnică.

În continuare, Domnul exprimă și motivul pentru care vameșul a fost îndreptat, iar fariseul osândit: „*Căci tot cel ce se înalță pe sine, se va smeri, și cel ce se smerește pe sine, va fi înălțat*” (v. 14).

Dacă noi, oamenii, ne întoarcem dinspre cei trufași și nu ne place trufia, egoismul, lauda de sine a altora, cu atât mai mult nu-i place lui Dumnezeu cel sfânt. Căci Dumnezeu este numai adevăr. Iar trufașul trăiește în minciună, într-o stare de nebunie de bunăvoie; iar în nebunia lui este atât de mare, încât se împotrivește chiar voii lui Dumnezeu și caută s-o combată. Întrucât trufașul nu se supune legii Dumnezeu, ci face ce îi place lui și ceea ce îi atrage lauda lumii; întrucât trufașul nu-și recunoaște păcătoșenia și nu simte nevoia să ceară mila lui Dumnezeu; întrucât îndrăznește să-și arate pretinsele merite chiar înaintea majestății lui Dumnezeu și să-L combată pe Dumnezeu, nu este trufașul nebun? Însă Dumnezeu este un potrivnic de temut. Din clipa în care El a zdrobit pe cel dintâi trufaș, care a apărut în zidire, adică pe Lucifer, care a căzut apoi din strălucirea îngerească și s-a prefăcut în satan, îngerul întunericului,

al răutății și al păcatului, din acea vreme, Dumnezeu zdrobește pe tot omul trufaș, uscat și nepocăit.

Dimpotrivă, Dumnezeu înalță pe cel smerit la slava cerească. L-a înălțat pe Pavel, cel care cu adâncă smerenie mărturisește: *„Hristos Iisus a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu”* (I Tim 1, 15). A înălțat-o pe Fecioara Maria, cea săracă și smerită, făcând-o Maică a Cuvântului lui Dumnezeu. Căci Maria, cu cea mai adâncă smerenie, a mărturisit despre sine că este „roaba Domnului”. A înălțat Dumnezeu pe vameși și pe alți diferiți păcătoși, care cu smerenie, cu pocăință, și cu simțirea păcătoșeniei lor, au căzut în fața Sa și I-au cerut milă. I-a înălțat și aici pe pământ, în ochii oamenilor celor cuminți, întregi la minte, înțelepți, dar îi va înălța într-o neasemănată mare slavă când va veni, șezând pe scaunul slavei *„ca să proslăvească pe sfinții Săi”* (Tes 1, 10).

Așadar, iubite cititor, ca de foc să ne păzim de fariseism, de trufie și de fală. Să ne luptăm pentru a șterge din sufletul nostru putoarea și microbul fariseismului. Pentru că fiecare dintre noi suntem, din naștere, câte un mic fariseu. Întreabă pe un copil, cât de mic, dacă vrea să mai fie laudat și alt copil, pentru cumințenia lui. Și îți va răspunde: nu, că eu sunt copil cumințe, nu sunt cum e copilul din vecini!... Și noi, copiii cei mari, avem cam aceeași părere. Dar să nu rămânem la această minciună a îndreptățirii de sine, să nu urmăm drumul, atât de bătut, al falei nebunești, al slavei deșarte, al nesupunerii față de voia lui Dumnezeu.

Fiindcă oricine se înalță pe sine, va fi smerit de Dumnezeu. Adică va fi zdrobit, până ce va fi adus în situația de a recunoaște măreția lui Dumnezeu și nimicnicia sa proprie. Deci, să ne smenin cât se poate de adânc, să ne bătăm piepturile cele păcătoase și strigăm și noi către Dumnezeu: „Dumnezeule, milostiv fii păcătosului!

PARABOLA ZIDIRII TURNULUI

și

PARABOLA ÎMPĂRATULUI CARE PLEACĂ LA RĂZBOI

(Lc 14, 28-32)

În învățătura lui Hristos picura în sufletele însetate ale poporului ca o rouă din zorii dimineții; fizionomia Lui aleasă și faima care alerga înaintea persoanei Sale, aduceau peste tot mulțime mare de popor în jurul Domnului. „*Se adunau la Dânsul noroadе multe*” (Lc. 14, 25), notează sfântul Evanghelist. Orice învățător sau întemeietor de religie care vrea să-și atragă bunăvoința mulțimii, privește această aglomerare de oameni ca un prilej bine venit, pentru realizarea scopului pe care îl urmărește. Orice învățător de religie ar fi început învățătura sa, prin a prezenta punctul de vedere cel mai plăcut și mai ușor, pentru ca popoarele să-l urmeze bucuros. Dar Hristos nu voia ucenici care să aibă un nivel provizoriu și să se răcească ușor, ci ucenici statornici și siguri. Hristos nu voia ca ucenicii Săi să pretindă și să viseze lucruri imposibile și irealizabile. Ci voia să formeze niște ucenici plini de bun simț, care să cunoască până în cele mai mari adâncimi scopurile învățătorului lor. De

aceea, Domnul nu putea să lase în amăgire acele mulțimi, care veneau la El. Nu putea să le lase să-și închipuie cum că în împărăția, pe care El atunci o întemeia în lume, El va asigura ucenicilor Săi slava pământească, bogății și desfătări. Dimpotrivă, mulțimea trebuia să ia cunoștință cu de-amănuntul, de la început, care sunt condițiile de primire în Biserica lui Hristos, pentru tot cel ce se pocăiește și vrea să trăiască cu adevărat creștinește, ca un mădular viu al împărăției lui Hristos.

De aceea, Domnul întorcându-se către ucenici, a propovăduit legea cea mare a împărăției Sale, în care a arătat acele condiții nemuritoare și veșnice de primire în împărăția sa. Cu alt prilej, Iisus a vestit aceste condiții în felul următor: „*Oricine vrea să vină după să se lepede de sine, să-și ia crucea să și să-Mi urmeze Mie*” (Mc 8, 3-4). Adică: oricine vrea să se facă ucenic al Meu, oricine dorește să devină adevărat creștin, trebuie să se lepede de tot ceea ce el iubește astăzi mai mult, viața să de astăzi, și să primească ceea ce consideră el acum lucrul cel mai îngrozitor, crucea de mucenic. Acum însă Domnul exprimă condițiile legii Sale în chip negativ: „*cel ce nu duce crucea sa și nu vine după mine, nu poate să-Mi fie Mie ucenic*” (Lc 14, 27). Domnul a adăugat apoi și două parabole scurte, în care expune această lege de temelie a împărăției Sale.

Nu mă îndoiesc, cititorule, că și tu și eu avem un loc în împărăția lui Hristos. Din ziua în care am fost botezați și am mărturisit, prin gura nașului, că ne împreunăm cu Hristos, de atunci noi ținem de împărăția pământească a Domnului, adică de Biserica Sa. Așadar, trebuie să cercetăm cu amănuntul ce condiții ni se pretind nouă să îndeplinim neapărat, și căror reguli trebuie să ne conformăm, ca să urmăm pe Hristos slobozi și mulțumiți și să fim primiți în rândul creștinilor adevărați, vrednici de acest nume.

Condițiile la care Hristos ne cere să ne conformăm sunt cuprinse în următoarele cuvinte ale Sale; „*Oricine nu-și ia crucea să și nu vine după Mine, nu poate să fie ucenic al meu*” (v. 27).

Luarea crucii. Mai întâi să vedem ce înțeles are cea dintâi condiție, adică ce înseamnă să-și ducă cineva crucea sa. Pentru

noi creștinii, care credem în Hristos cel răstignit, crucea este cel mai cinstit și sfânt simbol al credinței noastre. Este trofeul pe care l-a înălțat Domnul Hristos după ce, prin moartea Sa pe cruce, a omorât moartea și a zdrobit pe vrăjmașul diavol.

Crucea este semnul sfintei mucenicii. Crucea este semnul care se va arăta pe cer, la a doua venire a Domnului, „*mult mai strălucitoare decât razele soarelui*”, zice sfântul Ioan Gură de Aur. Dar, înainte ca Hristos să fi fost răstignit, crucea era unealta de pedepsire cea mai umilitoare și mai dureroasă, pe care stăpânirea romană o adusese în Israel. Crucea era unealta execuțiilor capitale și pe ea mureau, în chip îngrozitor și rușinos, robii fugari, tâlharii și rău-făcătorii. O astfel de moarte a suferit și începătorul mântuirii noastre, Dumnezeu cel întrupat, Domnul Hristos. Ba mai mult: legea romană, care stabilise acest fel de pedeapsă, cerea ca: „cel care avea să fie ținut pe cruce să-și ducă el însuși crucea la locul execuției”. Adică condamnatul trebuia să-și ducă însuși crucea pe umeri, până la locul în care urma să fie răstignit. De aceea și Domnul, după ce L-au bătut cu acele bice rușinoase, care se numeau „franghel”, a trebuit să-și ducă Crucea, pe umerii Săi, până la Golgota, ca să fie răstignit acolo și să moară pe cruce. Dar oare această îndatorire ne-o impune Domnul și nouă?, mă va întreba cititorul. Ne poruncește să ridicăm și noi vreo cruce pe umeri și să fim răstigniți? Este într-un totu sigur că, din pricina păcatelor, omul îndeobște este vrednic de această osândă. Însă Hristos n-a venit pe pământ ca să ne judece și să ne osândească la moarte (In 12, 47). Nu! Ci, dimpotrivă, El singur a plătit datoria noastră, a fost răstignit și a murit, pentru ca noi să nu mai fim supuși pedepsei. Este de asemenea adevărat că, în primele veacuri ale creștinismului, păgânii porniseră prigoane atât de aspre împotriva creștinilor, încât cei mai aleși ucenici ai lui Hristos erau nevoiți să treacă și prin această încercare: să-și verse sângele și să moară mucenicește, în chinurile cele mai groaznice, ca să-și dovedească, astfel, supunerea, dragostea și devotamentul lor către

Mântuitorul Hristos. Însă nu toți creștinii sunt chemați să sufere o astfel de moarte.

Așadar, ce însemnează să-și ducă cineva crucea? Înțelesul acestor cuvinte este alegoric. Este o imagine luată din executarea celor condamnați la moarte pe cruce. De aceea, ducerea crucii înseamnă că i se cuvine creștinului să se supună deplin, din proprie voie și bucuros, voii lui Dumnezeu, rămânând statornic la împlinirea datoriei sale, chiar dacă acest lucru i-ar impune jertfe, până și jertfa vieții. Precum condamnatul se supune de nevoie hotărârii judecătorești, tot așa creștinul trebuie să se supună de bună voie hotărârilor lui Dumnezeu. Ba creștinul mai trebuie să-și omoare și să-și răstignească trupul împreună cu „*patimile și cu poftetele*” (Gal 5, 24). Adică să șteargă și să omoare patimile păcatului, care lucrează prin mădularele trupului omenesc. Mai trebuie să sufere necazurile și încercările pe care creștinul, în mod sigur și hotărât, le are de întâmpinat în viața aceasta.

Ca să se înțeleagă mai bine sensul acestei condiții foarte importante, a luării crucii, să ne slujim de pilda lui Hristos. Precum Hristos s-a supus desăvârșit voinței Tatălui, atât în celelalte împrejurări ale vieții Sale pe pământ, cât și atunci când voia lui Dumnezeu l-a cerut să moară pe cruce, și a spus, cu câteva ceasuri înainte de moartea Sa, în grădina Ghețimani: „*Facă-se voia Ta*” (26, 42); precum Hristos S-a supus hotărârii răstignitorilor Săi, care L-au osândit la moarte, tot astfel și creștinul trebuie să se supună voii lui Dumnezeu, oricare ar fi această voie. Precum Hristos, fiind fără de păcat și sfânt, a luat asupra Lui toate păcatele noastre, a murit pe cruce și, prin această moarte, a pierdut, a omorât și a șters acele păcate, tot astfel și creștinul trebuie să lupte cu hotărâre, ca să omoare și să șteargă patimile păcatului, pe care le-a sădit în sufletul său egoismul, adică: trufia, slava deșartă, lăcomia, iubirea de argint, furtul, uciderea, ura, imoralitatea și toată plăcerea păcătoasă, toată dorința nelegiuită, pentru a se face sfânt și curat, cum a fost sfânt și curat Hristos, când a înviat din morți.

Ca și Hristos, care a rămas statornic și neclintit la datorie, nu numai în celelalte împrejurări ale vieții Sale, ci chiar și atunci când datoria i-a cerut să moară – și încă de o moarte dezonorantă și îngrozitoare – așa și creștinul trebuie să rămână statornic în virtute, să nu păcătuiască, să nu-și încalce datoria, să nu facă nicio fărâdelege, chiar dacă ar fi să câștige averi, avantaje, desfătări, dacă ar face un păcat mic. Să nu-și trădeze credința, să nu se îndepărteze de Dumnezeu, chiar dacă ar fi să ajungă în slujbe mari și să fie chiar stăpânul lumii întregi. Și invers, să nu-și lase neîmplinită datoria creștinească, nici chiar atunci, când ar urma să fie osândit, batjocorit, prigonit; nici chiar atunci când ar putea să-și piardă averea, serviciul, ba chiar și viața. Nici chiar atunci când l-ar răstigni și l-ar arunca în chinurile cele mai grozave, creștinul să nu-și lase neîmplinită datoria creștinească.

În sfârșit, precum Hristos a rămas în tot timpul vieții Sale pregătit să sufere necazuri, prigoane și încercări, mai cu seamă când L-au prins, L-au chinuit și L-au răstignit; precum Hristos a dovedit o răbdare desăvârșită până în ultima clipă a vieții sale, tot astfel și creștinul trebuie să se poarte cu răbdare cât se poate de mare în necazuri, încercări, boli, lipsuri și moarte, ba chiar în prigoane, nedreptăți și diferite nenorociri. Necazurile vieții sunt desigur o cruce, o mucenicie lentă și continuă. Dar tot creștinul este chemat să devină cu adevărat mucenic și să primească cununa muceniei, prin răbdarea necazurilor, așa cum au primit-o cei ce și-au vărsat sângele pentru a rămâne credincioși lui Hristos. Pe aceștia sfânta Biserică îi cinstește și îi preaslăvește ca pe niște sfinți. Tot astfel, creștinul care rabdă ispitele pentru a se putea supune legii lui Hristos, se face un sfânt mucenic.

Iată ce înseamnă luarea crucii. Așadar, nu toți creștinii trebuie să sufere moartea pe cruce și mucenicia, cum au suferit-o apostolii și sfinții mucenici. Totuși fiecare din noi trebuie să punem hotărârea de a fi ascultători până la moarte voii lui Dumnezeu. Toți creștinii care

sunt cu adevărat credincioși și ucenici aleși ai Domnului, vrednici de starea înaltă de creștin, sunt chemați să ducă această cruce.

A merge după Hristos

Creștinul care s-a hotărât să-și ducă crucea, după cum am explicat mai sus, trebuie să împlinească și o a doua condiție: trebuie să meargă după Hristos. Ce înseamnă „*a merge după Hristos?*”

Și în cuvintele acestea avem de a face cu o imagine, luată din viața militară, în care armata urmează cu credință și cu convingere pe general. Imaginea a mai putut fi luată și din viața păstorească, căci oile urmează cu credință pe păstor, oriunde le-ar călăuzi el. Așadar, creștinul, care s-a hotărât să se supună voii lui Dumnezeu, să lupte împotriva păcatului și să-l omoare, să aibă răbdare în necazuri și să rămână statornic în împlinirea datoriei, unul ca acesta are nevoie de un conducător. El trebuie să-și ia conducător și povățuitor pe Hristos, pe care să-L urmeze în calea virtuții și a datoriei. Hristos să-i fie conducător. În Hristos să-și poată sprijini creștinul nădejdlile de biruință și de la El să primească îndrăzneală, putere și har sfințitor. Hristos să fie conducătorul, de la El să primească neîncetat învățături și directive de lucru. Acesta trebuie să o facă creștinul, nu numai o perioadă oarecare a vieții sale, ci neîncetat, până la sfârșit, trăind mereu cu nădejdea biruinței finale și a răsplătirii bogate, pe care a pregătit-o Dumnezeu celor care Îl urmează cu credință și devotament pe iubitul Său Fiu.

Așadar, creștinul trebuie să-L urmeze pe Hristos în tot timpul vieții. Să-L urmeze atât în viața de nepăcățuire pe care a dus-o Hristos, cât și în calea iubirii, căreia Hristos i s-a conformat în cel mai înalt grad. Cu alte cuvinte, creștinul să lupte împotriva răului și a păcatului din el însuși, până când se va naște a doua oară, de sfințenia și de nepăcățuirea lui Hristos. În același timp, trebuie să trăiască pentru dragoste, punând în practică dragostea de Dumnezeu și de aproapele. Precum Hristos a păzit ca om pe pământ neștirbită

legătura de nedescris a dragostei, care leagă în cer pe cele trei persoane ale Sfintei Treimi, așa și creștinul trebuie să-și dea silința să iubească pe Hristos din tot sufletul și din toată inima și din toată puterea minții lui. Precum Hristos și-a petrecut viața pe pământ făcând bine și revărsând cu îmbelșugare darurile bogate ale dragostei sale asupra oamenilor, așa și creștinul este dator să facă bine, să cheltuiască bucurios și fără cârtire din averea sa, pentru fapte de binefacere, după puterile lui materiale și spirituale. Hristos n-a trecut cu vederea nevoile materiale ale poporului, ci a făcut minuni, ca să sature pe flămânzi, să dea lumină orbilor, să îndrepte pe șchiopi și să întărească pe slăbănogi, să tămăduiască pe leproși și pe toți suferinzii. Dar mai ales și-a petrecut toată vremea vieții Sale publice, și-a cheltuit puterile trupului Său și și-a jertfit viața ca să sature sufletele omenirii întregi de boala păcatului, adică să mântuiască lumea. Aceasta este cea mai înaltă faptă a iubirii Sale de oameni. În această îndoită lucrare de iubire de oameni și de dragoste, trebuie să-L urmeze pe Hristos orice creștin adevărat. Să dea năvală acolo unde poate să facă aproapelui un bine material, dar și mai mult să se zorească acolo unde poate să ajute pe cineva sufletește, îndreptându-l pe calea mântuirii.

Ba mai mult, creștinul trebuie să-L urmeze pe Hristos nu numai ca să facă bine prietenilor, ci și când e vorba de dușmani. Mai ales în acesta constă virtutea dragostei creștine, că nu exclude nici pe dușmani din cercul ei. Precum Hristos a iubit în cel mai înalt grad pe vrăjmașii Săi, pe cărturari și farisei și S-a jertfit și pentru ei și S-a rugat chiar și pentru aceia care Îl răstigneau, la fel trebuie să facă și creștinul: să iubească și pe dușmanul său, să se roage pentru cel care îl urmărește și îl păgubește. Să se poarte cu blândețe și nerăutate și cu vorbe bune față de cei care îl ocărăsc, îl vorbesc de rău și îl părăsc pe nedrept. Să facă bine și acelor care îl vatămă, îl păgubesc și caută să-l nimicească. Iată în ce fel merge după Hristos creștinul adevărat. Iată condițiile pe care trebuie să le îndeplinească tot omul, care vrea să fie creștin adevărat, vrednic de acest nume mare și de cinstea cuvenită unui adevărat creștin.

Hristos ne poruncește nouă, tuturor creștinilor, să medităm cu amănunțime aceste condiții și să le înțelegem cât putem de adânc.

Niciun lucru important și serios nu poate fi dus la bun sfârșit, dacă omul nu s-a gândit mai înainte amănunțit și n-a cercetat îndelung toate împrejurările acelei lucrări. Cu atât mai puțin poate cineva să ducă la bun sfârșit lucrul cel mai mare cu putință, adică să se facă creștin adevărat, fără să cunoască de mai înainte greutățile pe care le va întâmpina și îndatoririle pe care le are de îndeplinit în viața creștinească. Și de aceea Hristos vestește dinainte condițiile, ca să nu zică nimeni că a fost amăgit.

Satana, marele amăgitor, care face tot ce poate ca să atragă pe cât mai mulți la pierzare, înfățișează întotdeauna partea plăcută și frumoasă la vedere a păcatului, spre care ne împinge. Și, fie că ne-a prezentat o plăcere reală, fie una închipuită, Satana contraface cu multă artă realitatea, așa încât să ne poată prezenta păcatul cel mai pierzător, ca pe cea mai desfătătoare plăcere. El ne înfățișează chinul cel mai ucigător, ca pe cea mai bună și plăcută băutură. Satana își ascunde minciuna sub trandafiri mirositori. Căci scopul lui nu este să mântuiască pe oameni, ci să-i piardă. Așadar, ținta lui principală este să-și ascundă vicleșugul și grozăvia, arătând numai partea atrăgătoare și plăcută a păcatului. Hristos face tocmai pe dos. Deoarece nu vrea altceva decât să ne mântuiască, să ne facă fericiți, ne prezintă la început toate greutățile pe care le avem de întâmpinat, dacă ne facem următori credincioși ai Săi. El ascunde la început bucuriile și fericirea cea mare pe care o are în vedere. Însă cel care Îl urmează pe Hristos cu lepădare de sine află întotdeauna la fundul virtuților creștine, care se câștigă cu multă nevoință și cu mari greutăți, bucurii și desfătări, care îi umplu sufletul de pace și îi dau o înainte gustare a bucuriei și a fericirii veșnice.

Ca să ne prezinte și mai limpede și mai pe înțeles acest adevăr, Domnul a spus două mici parabole. În prima ne vorbește despre

cheltuielile, ostenelele, jertfele și greutatea pe care le pretinde viața creștinească. În cea de a doua, ne înfățișează primejdiile pe care adevăratul creștin ar putea să le întâmpine.

I. Parabola cu zidirea turnului

Parabola este cuprinsă în următoarele cuvinte; „*Cine dintre voi, vrând să zidească un turn, mai întâi așezându-se nu își face socoteala cheltuielii, dacă are îndeajuns pentru a termina zidirea? Ca nu cumva, punând temelie și neavând cu ce să termine lucrarea, toți cei care vor vedea aceasta, să înceapă să-și bată joc de el zicând că acesta a început să zidească și n-a putut să sfârșească zidirea*” (v. 28-30).

Casa sufletului

Un turn este o locuință mai măreață, zidită cu o tehnică specială, cu o circumferință destul de mare și cu ziduri înconjurătoare; prin urmare, turnul nu este o casă obișnuită, ci una care atrage privirile trecătorilor, prin proporțiile ei. Un astfel de turn duhovnicesc se apucă să zidească omul, care vrea să fie creștin adevărat: o casă a virtuților, care țin de viața creștinească. Viața, care în chip sigur atrage luarea aminte a oamenilor, fiindcă, ca și turnul între clădiri, nu este o viață obișnuită și comună, ci una plină de măreție și potrivită cu majestatea lui Dumnezeu, căruia îi este închinată. Dar o asemenea casă este evident că trebuie să fie începută bine și să ajungă până la acoperiș, până la acoperirea desăvârșită. Așadar, mai întâi trebuie să fie pusă o temelie bună. Iar lucrătorii cei buni, care zidesc turnul, încep zidirea din adâncul pământului. Acolo ei sapă și așază o temelie adâncă și bine întărită, sprijinită pe stâncă. Tot așa creștinul trebuie să se coboare în adâncul sufletului său,

ca să așeze acolo o temelie, căci altfel nu poate fi pusă. Cu alte cuvinte, creștinul trebuie să înceapă cu smerenie, care îi pretinde omului să se coboare, să se supună și să gândească, nu cele înalte, ci cele de jos, cele umile, să se facă pentru un timp nevăzut, precum nevăzut este și muncitorul care așază temelia unei case. Creștinul trebuie să se supună lui Hristos, arhitectul clădirii a acestui turn. Așadar, smerenia și supunerea formează temelia, de la care va începe creștinul zidirea vieții sale creștinești; pe această temelie el va zidi celelalte virtuți, până va ajunge la acoperiș, care este cerul. Căci turnul acesta, avându-și temelia pe pământ, se zidește în viața aceasta pământească, dar se ridică și se înalță până la cer, până la împărăția cerească a lui Hristos. Acolo sufletul va locui veșnic. După potop, oamenii au vrut să zidească un tum, care să ajungă până la cer, vestitul turn Babel, ca să se împotrivească voii lui Dumnezeu. Dar fiindcă oamenii aceia au pus ca temelie trufia și nesupunerea, niciodată nu au ajuns până la cer. Dimpotrivă, au fost distruși și împrăștiați. Însă, când smerenia și ascultarea către Începătorul zidirii sunt puse ca temelie, atunci zidirea va ajunge cu siguranță până la cer.

Cheltuielile și jertfele

Dar turnurile se zidesc din multe materiale. Când însă se începe zidirea, materialele trebuie să ajungă, ca să se ducă zidirea până la sfârșit. Căci stăpânul turnului, care nu a știut să calculeze bine cantitatea de materiale necesară, este expus batjocorii sociale. Și de aceea „*așezându-se, socotește cheltuielile, dacă are cu ce să termine zidirea*”, zice Domnul, Adică socotește de ce cheltuială este nevoie pentru ca turnul să fie terminat. Apoi pune să se înlătore toate vechile ruine, care erau în locul unde are să zidească turnul cel nou, nivelează terenul, pregătește toate și abia după aceea începe să zidească. Într-un chip asemănător, cel ce vrea să fie creștin adevărat, trebuie să se socotească bine întru sine; căci viața lui cea nouă îi cere

cheltuială multă, un întreg capital, pe care va trebui să-l investească în zidire. Capitalul este viața lui de până atunci, care trebuie să fie cheltuită și jertfită în întregime, ca să poată fi zidită viața cea nouă creștinească și sfântă. Omul mai întâi trebuie să se socotească și să se cerceteze, ca să înlăture acele vechi mine, pe care păcatul, patimile și răutățile le-au lăsat în sufletul său. Trebuie să dărâme acea casă, în care își făcuse cuibul Satana, balaurul ucigător de suflete și tiran. Trebuie să distrugă și să omoare plăcerile și desfătărilor trupului, pe care până atunci le îndrăgise atât de mult, și să se lepede de acele obiceiuri și porniri păcătoase, care formau până atunci capitalul vieții sale. Trebuie să se dezlipească cu inima de avere, de slava lumească, de distracțiile păcătoase, de toată patima, care împiedică zidirea virtuții. Să ia asupra sa ostenele și jertfele pe care le cere înlăturarea mândriei, a mâniei, a urii, a invidiei și a oricărei astfel de patimi. Ba ceva mai mult: trebuie să-și ia asupra-și cheltuiala neîntreruptă, pe care o cere o viață de lepădare de sine, închinată lucrărilor virtuții și datoriei. Poate că omul își va pierde aprecierea din partea oamenilor, va fi disprețuit, va fi prigonit. Poate omul își va pierde averea, funcția, tot ceea ce lumea consideră ca avantaj, poate să-și piardă și viața. Câți sfinți și mucenici în timpul celor douăzeci de veacuri de creștinism s-au supus la cele mai mari cheltuieli, ba și-au cheltuit și viața, pe care și-au dat-o mucenicește, în chinurile cele mai înfricoșătoare!

Poate că cititorul va considera că aceste jertfe sunt prea mari. Dar, iubite frate, aceste jertfe, deși ne pregătesc o fericire veșnică, sunt nule față de cheltuielile și jertfele, pe care le face omul păcătos în săvârșirea relelor. Nu cumva păcătosul nu face cheltuieli? Câți nu cheltuiesc ca bețivi, cât nu cheltuiește jucătorul de cărți, curvarul, lacomul, iubitorul de slavă, fălosul cel robit gâteli, fiecare păcătos în parte! Cheltuiește bani, averi întregi, cheltuiește sănătatea și puteri fizice, își cheltuiește viața, pe care o distruge prin felurite boli, produse de patimile păcatului,

În sfârșit, își cheltuiește și sufletul neprețuit și nemuritor, îi pregătește sufletului său necaz și chin și nefericire, și în viața aceasta și în cealaltă. „Necaz și strâmtorare, peste tot sufletul omului care a lucrat răul” (Rm 2, 9), zice Domnul prin sfântul apostol Pavel. Dar în sfârșit, ce sunt cheltuielile și jertfele la care ne cheamă Hristos, față de cele pe care le-a suferit Domnul însuși? Da, Domnul deși este Dumnezeu, puternic, veșnic și preafericit, a primit să Se coboare la atâta adâncime de smerenie, încât să ia trup omenesc. S-a smerit și mai mult, când El, cel fără de păcat și mai sfânt decât toți sfinții, S-a jertfit pe înfricoșătoarea cruce. Dar această jertfă Hristos n-a suferit-o ca să zidească un turn pentru Sine. Ah! Hristos are cel mai măreț și mai minunat palat, veșnic, nemărginit, a cărui strălucire întrece strălucirea tuturor astrilor. El este din fire sfânt și preafericit. Domnul însă S-a cheltuit și S-a jertfit, ca să asigure mijloacele, cu care noi să putem zidi mai ușor turnul virtuților și al fericirii, noi cei ce vrem să fim creștini adevărați.

Ar trebui să atragem iarăși atenția iubitului cititor asupra cuvintelor: „Așezându-se, socotește”. Aceste cuvinte, referindu-se la zidirea unei case mărețe, arată îndelungata gândire, grijă, măsurători, prevederi și considerații de planuri, cât se poate mai amănunțit și mai des repetate, până ce zidirea ajunge la sfârșit. Dar tocmai de aceea Domnul a pus cuvintele acestea în parabolă, ca să arate creștinilor porunca, mereu repetată, a unei mari îndatoriri, care trebuie să fie mereu reluată, în tot timpul vieții pământești a creștinilor. Această îndatorire, foarte importantă, este cercetarea sufletului și meditarea asupra propriului eu; retragerea în singurătate, pentru câte un ceas de vreme, și cercetarea cugetului cu seriozitate și cu judecată asupra propriului eu; cugetarea la viitorul și la trecutul vieții noastre, care va arăta cât am zidit din turnul sufletului nostru, ce cheltuieli am făcut și câți bani mai avem de cheltuit, ce rele am dezrădăcinat și ce jertfe mai trebuie să facem în folosul virtuții. Nu poate nimeni ajunge până la acoperișul

vieții creștine, fără să îndeplinească neconținut această îndatorire de autocercetare. Se întâmplă foarte adesea că, după cei dintâi ani de călătorie entuziastă în viața creștinească, intervine răceala și o îndepărtare treptată de Domnul, din pricina urmărilor mărturisirii și a jertfelor cerute de virtute. Așadar, dacă trecem cu vederea îndatorirea cercetării de sine și a rugăciunii, care singure pot să aducă hotărâri înfocate, este foarte posibil ca omul să rămână la temelie, adică să părăsească viața creștinească.

Ce ne pretinde buna înțelegere

Însă să luăm aminte: casa virtuții, turnul sufletului, se cuvine să fie zidit până la capăt. Noi, desigur, socotim că este un lucru nebun și fără rost, ca un om care începe să zidească o casă, să ajungă cu zidirea până la un punct, să aibă bani destui pentru toată zidirea, dar să o lase cu zidurile neterminate și cu încăperile netencuite, pentru care încăperi și zidiri el a adunat atâtea bani. Zidurile se vor strica și vor umple de dărâmături locul, în care ar fi trebuit să strălucească palatul cel măreț de marmoră. Dar cu mult mai nebun este creștinul, care începe să zidească turnul virtuților creștine, trăiește o perioadă oarecare din viața sa în chip creștinesc și apoi părăsește acest fel de viață, se lasă de zidirea virtuților, ca să se tăvălească în păcate. El părăsește de cele mai multe ori viața creștinească, fiindcă nu are curajul și statornicia de a rămâne tare în hotărârea lui. Nu are destulă voință și fermitate, pentru a se împotrivi piedicilor și vicleniilor pe care i le înfățișează păcatul. Nu are nici răbdarea, cu care să întâmpine necazurile care vin asupra lui. Nu a pus smerenia ca o temelie tare, nici nu a zidit pe gânduri curate și pe convingeri statornicești și de neschimbat. Astfel de exemple jalnice de creștini, care au trădat credința și viața creștinească, istoria Bisericii ne poate arăta, vai!, o mulțime. Mai întâi pe Iuda, pe Nicolae, unul din cei șapte diaconi, pe

Dismas și pe toți câți au dat înapoi în vremea prigoanelor, dar avem mai multe pilde de acestea în viața contemporană.

„*Toți cei ce-l văd vor începe să-l batjocorească*”. Așa zice Domnul în parabolă. Și acest cuvânt al Său este adevărit de realitate. Căci chiar și acei oameni care trăiesc în păcate au la mare cinste pe acela care este un creștin convins. Căci cel cu adevărat creștin nu numai că nu amăgește pe alții, prin viața sa, ci păzește cu de-amănuntul toată legea creștinească. Nu mi-e rușine cu tine, căci ești temător de Dumnezeu și nu faci un astfel de lucru, așa zic oamenii lumii despre cel credincios. Și când văd pe cineva că părăsește cu totul viața creștinească, atunci îl fac obiect al ironiilor și al batjocorii lor. Căci ei în persoana aceluia care se depărtase de ei cu aparență de viață religioasă slabă și falsă nu pot să nu râdă. Apostolul Pavel, când scrie Galatenilor, care alunecau cu ușurință în învățăturile greșite ale ereticilor, a vrut s-o ia înaintea unei astfel de căderi tristă și pentru viața aceasta, și pentru cea viitoare. Dumnezeuiescul apostol arată că ei, pierzând adevărata credință, sunt nebuni: „*Atât de nebuni sunteți? Cu duh trupesc v-ați desăvârșit în trup?*” (Gal 3, 3). Sfântul evanghelist Ioan recomandă cu foarte multă căldură: „*luați seama la voi înșivă, ca să nu pierdem ce am lucrat, ci să ne bucurăm de plata întreagă*” (II In 8). Adică: luați seama bine cum trăiți și ce lucrați, ca să nu pierdeți ostenele lucrării voastre, ci să luați plata întreagă.

Aceste două recomandări ale marilor apostoli ni se adresează și nouă, creștinilor de astăzi, iubite cititor. Am început și noi să facem o clădire mare. Din ziua în care am fost botezați, sau mai bine, din ziua în care ne-am căit pentru păcate și ne-am arătat pe față că suntem creștini, am început să zidim turnul cel mare. Pentru numele lui Dumnezeu! Să nu lăsăm lucrul la mijlocul lui, să nu ne fie teamă de cheltuielile mari, care se cer și de jertfe. Cel ce zidește o casă, dacă nu izbutește să o termine cu capitalul său propriu va continua ziditul cu toată bucuria și curajul, dacă află

un binefăcător, care îi împrumută un capital și îl ajută să ducă clădirea la bun sfârșit. Noi toți avem un astfel de binefăcător. E Domnul Hristos. El ne dă și capital și toate mijloacele de trebuință, ca să ne facă în stare să suportăm ostenele și jertfele care se cer la zidirea turnului. Noi, prin rugăciuni fierbinți, să cerem de la Domnul aceste mijloace. Să ne apropiem de Domnul cu smerenie și cu pocăință, prin Tainele harului. Atunci, neputința noastră se va preschimba în putere de necombătut, prin care vom termina de zidit în sufletul nostru turnul bunătăților și vom ajunge până la cer.

II. Parabola împăratului care pleacă la război

A doua parabolă înfățișează punctul de vedere al lepădării de sine în viața creștinească, prezentată ca un război plin de primejdii. Iată parabola: *„Sau care împărat, plecând să se bată în război cu alt împărat, nu stă întâi să se sfătuiască dacă va putea să întâmpine cu zece mii, pe cel care vine împotriva lui cu douăzeci de mii? Iar de nu, încă fiind el departe, îi trimite solie și să roagă de pace”* (v. 31-32).

În această parabolă Domnul afirmă că omul, care a hotărât să se facă creștin adevărat, se aseamănă cu un împărat care pleacă la război. Prin urmare, trebuie să mediteze la greutățile și la primejdiile, cărora va trebui să le facă față. Precum și un împărat ori un stat, care declară război împotriva altui stat, cercetează mai întâi, cu grijă, dacă are destui soldați pregătiți și puteri îndestulătoare, ca să asigure biruința. Dacă nu are puteri destule, atunci părăsește intenția de război și se grăbește să încheie pace cu statul potrivnic. Nu vedem astăzi ce înarmări îngrozitoare fac statele, ca să nu fie aflate dintr-odată nepregătite? Milioane de planuri și de consilii de război se țin pentru a procura cele mai desăvârșite și moderne

mijloace de război și cele mai bune și eficace arme. Din nefericire, când este vorba despre războaie catastrofale, omul pune grija cea mai amănunțită și se supune la cele mai mari cheltuieli de bani, de liniște și de sânge. Dar atunci când este vorba să lucreze pentru pacea adevărată a sufletului și a lumii întregi, pentru formarea în duh creștinesc a generațiilor, formare care ar aduce la singura pace și fericire adevărată, atunci omul se dovedește a fi neglijent, indiferent, nepregătit prin excelență, chiar și pentru cele mai mici cheltuieli.

Să cercetăm acum parabola mai cu amănuntul.

Expediția războinică a creștinului

Starea creștinului în lumea aceasta este o stare de război. Viața creștinului pe pământ este o expediție războinică. Iar războiul este împotriva unor vrăjmași înfricoșători, care nu vor să ne răpească numai țara și bunurile, ci chiar și sufletul nostru, viitorul nostru veșnic. Este un război împotriva unor vrăjmași care caută să ne robească sufletul, așa încât să ne producă mare suferință și aici, în lumea aceasta, și încă mai multă în viața viitoare. Multe neamuri au fost în trecut robite altor neamuri. Dar robia unui om, oricât ar fi el de tiran, nu poate fi asemănată cu nefericirea și durerea robiei pe care o aduce Satana prin patimile păcatului. De aceea dumnezeiescul Pavel ne recomandă: *„Îmbrăcați-vă cu toată armătura lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului; căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva domniilor, stăpânilor, împotriva stăpânitorilor întinericului veacului acestuia, împotriva răutății, răspândite în văzduhuri”* (Ef 6, 11-12). Adică: îmbrăcați-vă cu toate armele duhovnicești ale lui Dumnezeu, cu armătura întreagă, ca să puteți să rezistați și să vă războiți cu uneltirile cele viclene ale diavolului; căci noi nu ne războim cu un om, care are sânge și trup și de aceea pe unul ca acesta este ușor să-l biruim; ci ducem războiul împotriva conducătorilor și a stăpânitorilor, care

stăpânesc lumea aceasta, adică diavolii. Ei stăpânesc sufletele celor care trăiesc în întunericul păcatului lumii acesteia. Noi ne războim împotriva duhurilor rele, care se luptă cu noi, ca să ne lipsească pe noi de binele ceresc.

Cu dușmanul nu putem face pace. Parabola, prin ultimele cuvinte ale Domnului, arată că, precum se întâmplă între state, în anumite condiții, se poate încheia pace cu dușmanul. Însă războiul real, la care se referă parabola, exclude încheierea unei păci între părțile beligerante. Adică: este cu totul imposibil pentru om, dacă vrea să trăiască creștinește, să evite războiul împotriva lui Satan și împotriva păcatului, să încheie pace și să trăiască o viață pașnică. Fiindcă, în mod hotărât și de necontestat, în acest caz va fi robit de Satan, va ajunge un rob nefericit, suferind strâmtorări și rele și aici și în viața viitoare. Prin urmare, trebuie neapărat să ne înrolăm sub steagul Domnului Iisus și să luptăm de partea Lui, cu desăvârșită convingere, ca să biruim, însă mai întâi trebuie neapărat să ne gândim și să cugetăm, ca să avem o cunoaștere cât mai desăvârșită a condițiilor luptei, a cheltuielilor, a greutăților și a primejdiilor pe care le vom întâmpina în acest război cu Satana. Tocmai acest lucru vrea Domnul să-l accentueze, prin parabola de față. Omul trebuie să se hotărască, cu bună știință și slobod să intre în luptă; dar odată intrat, să rămână neclintit pe poziție. El trebuie să studieze de la început condițiile luptei, ca să nu se afle dintr-odată în fața unor greutăți neprevăzute și necunoscute. Să nu șchiopăteze din rânduiala creștinească și să nu se întoarcă la păcat. Căci atunci poziția lui ar fi foarte rea. Ar ajunge în robia lui Satan, care ar fi cea mai îngrozitoare. Un astfel de om ar fi asemenea cu sarea care s-a stricat, care nu este bună decât să fie aruncată afară. Prin urmare, Domnul vrea să ne facă să înțelegem bine că lupta sub conducerea Sa este singurul mijloc de mântuire, de biruință asupra vrămașului, de fericire. Însă lupta sub conducerea Domnului pretinde o desăvârșită lepădare de sine.

Concluzia

De aceea și zice Domnul în ultimul verset, ca o concluzie a amânduror acestor parabole: „*Oricine dintre voi, care nu se leapădă de tot ce are, nu poate să fie ucenicul Meu*” (v. 33). Adică: cine vrea să fie un bun ucenic al Meu, trebuie să pună hotărâre tare și să se pregătească de a se lepăda de toate și a le părăsi. Toate, adică: averea, părinții, rudele, copiii, interesele, atunci când acestea se fac piedică la viața creștinească. Trebuie să fie gata să sufere orice jertfă și să întâmpine cu curaj orice greutate și suferință. Altfel, nimeni nu poate fi ucenicul lui Hristos.

Iată concluzia pe care o trage Domnul din cele două parabole. Dar poate ar trebui să notăm iarăși că biruința într-o luptă atât de mare, care cere atâta curaj și lepădare de sine, nu depinde numai și numai de puterea și hotărârea omului. Și, prin urmare, nimeni să nu se însăimânte, la gândul că nu va putea câștiga o astfel de biruință. Să nu se însăimânte, nici să nu se teamă. Dacă creștinul are hotărârea statornică și este pregătit să lupte împotriva păcatului, nu va fi lăsat singur. Este adevărat că nu va fi lăsat singur, ci va fi ajutat pe măsura curajului său. Cel ce va fi mai curajos, va primi mai mult curaj și va birui. Slavă lui Dumnezeu, avem un general puternic. Nu suntem o armată fără nicio conducere, iar ostașii, în legătură neîntreruptă cu generalul nostru Hristos, intră cu îndrăzneală în luptă. Căci în fața generalului nostru dracii cei vicleni, neîmpăcații vrăjmași ai noștri fug cutremurați. Este un lucru cu desăvârșire sigur că oricine se rânduiește sub conducerea lui Hristos, având lepădarea de sine ca merinde, va birui păcatul și toate puterile întinericului. Așadar, tot creștinul care s-a hotărât să trăiască creștinește să nu-și piardă niciodată curajul și nădejdea. Ci, punând hotărârea de a pierde, la nevoie, tot ce are în lumea aceasta, numai să nu se despartă de conducătorul Său, să continue lupta și va câștiga fără greș biruința. Iar celui care iese biruitor. Domnul zice că: „*Vă voi da să stea împreună cu Mine pe scaunul meu, precum și Eu am biruit și am șezut cu Tatăl Meu pe scaunul Lui*” (Apc 3, 21).

Partea a III-a

PARABOLA CU LOCURILE DE FRUNTE

(Lc 14, 7-14)

Hristos a venit pe lume cu scopul cel mare de a mântui pe om, de a-l aduce înapoi la destinația lui, pentru care a fost zidit și de la care căzuse. Domnul vrea să facă din om iarăși un fiu al lui Dumnezeu, vrednic să trăiască împreună cu Tatăl cel din cer. Tocmai de aceea, Domnul n-a trecut cu vederea nici nevoile, nici raporturile vieții de pe pământ a omului. În legea Evangheliei, a dat și porunci care pot fi considerate ca un excelent îndreptar de conduită și de modul în care să se comporte cineva în legăturile și raporturile comune dintre noi. Astfel încât adevăratul ucenic al lui Hristos, întotdeauna și pretutindeni, să fie un exemplu de noblețe și să se facă iubit de toți. Parabola despre locurile de frunte poate fi considerată un asemenea îndreptar. Această parabolă o povestește sfântul evanghelist Luca, cel mai bun culegător și păstrător al parabolilor Domnului.

Prilejul cu care Domnul a spus această parabolă i l-a dat participarea Sa la o cină, la care îl invitase unul dintre fariseii de

frunte (v. 1). Domnul nu evita să se întâlnească cu vameșii și cu păcătoșii, căci în felul acesta le dădea îndrăzneală pentru mântuire. Tot așa a primit și invitația la ospăț a fariseului, deși cunoștea scopurile subversive ale acestora. Și fariseii chiar că aveau un astfel de scop, căci „ei luau seama la Dânsul”. Adică Îl invitaseră și acum Îl observau și Îl spionau cu toată atenția, ca doar, doar, să găsească în purtarea Domnului pricini de judecată și de osândă. Așadar, Domnul primea invitațiile fariseilor, însă întrebuinta conversația din timpul mesei, ca să învețe și să folosească pe ceilalți, chiar și atunci când stătea la masă cu prigonitorii Lui cei mai înrăiți. Cu prilejul vorbelor din timpul mesei, ne-a dat Domnul, și nouă, celor de astăzi, o învățătură de mare însemnătate: că adică în toate împrejurările vieții noastre zilnice, trebuie să presăram și probleme folositoare din punct de vedere sufletesc. Și mai cu seamă în timpul meselor, când primim de la Dumnezeu, ca pe o binefacere mare, hrana pentru întreținerea vieții noastre. Aceste ceasuri, pe care mulți le întrebuintează, vorbind cuvinte neînțelepte și ușurative, creștinii trebuie să le sfințească, prin convorbiri potrivite cu seriozitatea creștină. Felul nostru de a ne ține la masă este manifestarea recunoștinței noastre către preabunul Părinte, cel ce ne dă bunătățile Sale cele materiale, ca să le întrebuintăm ca mijloace și instrumentele, care să ne conducă la bunurile cerești și duhovnicești.

Râvna pentru locurile de frunte

Cei invitați la masă împreună cu Domnul erau cu toții persoane de vază la iudei. Dar Domnul, care „*nu privea la fața omului*” (Mt 22, 16), și nu făcea niciun hatâr nimănui ci spunea adevărul în față, fie unei persoane sus puse, fie unei persoane de jos, a dat acelor iudei de neam mare și mândri o învățătură foarte bună de purtare smerită: „*a spus celor invitați o parabolă, luând seama cum își alegeau locurile de frunte, zicând către ei*” (v. 7).

Oricare altă patimă sufletească a omului se manifestă numai în împrejurări care îi sunt favorabile patimii. Trufia însă este o patimă care se manifestă în aproape toate împrejurările și momentele vieții noastre. Nu numai atunci, când urmărește pozițiile cele mai înalte și slujbele cele mai însemnate, ci și atunci când umblă, muncește se odihnește, se distrează, trufașul va găsi prilej să-și etaleze propriul eu, părându-i-se că este mai presus de ceilalți și mai vrednic de cinste, în tot ce face. Dar chiar și când este cu desăvârșire singur, cel trufaș găsește motiv să se mândrească și să-și etaleze propriul eu în propriii săi ochi. Ba mai mult: se laudă singur pe sine și află prilej să lege raporturi mărețe în închipuire, să-și imagineze că au succese extraordinare, că zidesc un turn de cristal; că văd mulțimi de oameni care îl admiră și îl aplaudă. Ce nebunie și ce neînțelepciune ascundem în noi, cititorule!

Prin urmare, trufașul când este chemat la ospăț, la adunare sau la sindrofie, caută să ocupe primul loc, locul cel mai de frunte, ca să se poarte cu ostentație, și în privința locului pe care îl ocupă. Tocmai acest lucru îl observase și Domnul, la cina aceea, la care fusese invitat de fruntașul fariseu. A văzut că fiecare dintre cei invitați arată îndată că este un fariseu trufaș, fiindcă își alege „*locul de frunte*”, adică își alege locul cel mai bun. De îndată ce intra în sala de mese, fiecare cerceta cu luare aminte locurile, ca să afle pe cel mai bun și se grăbea să-l ocupe, ca prin această faptă să dea tuturor celorlalți de înțeles: să nu credeți că sunt un om de rând, asemenea vouă, sunt o personalitate și ca dovadă... iată locul pe care îl ocup! Dar să nu presupună iubitul cititor că trufia de acest fel era o nebunie numai a fariseilor și că nu este și un fenomen contemporan. Din nefericire, și astăzi astfel de caractere caută primele locuri, locul cel mai la vedere, în adunările populare, la conferințe, la concerte, în orice loc, încă și în biserică. În biserică, acolo unde este adorat însuși Dumnezeu și unde omul se duce cu multă plecăciune, ca să ceară milă de la Dumnezeu. De pe locurile acestea înalte și la vedere, ei își vor arăta nu numai închipuita lor vrednicie, ci și îmbrăcămintea lor

felurită, podoabele, tot ce ține de ostentație. Cât de mare este lupta și gelozia, neînțelegeri și neplăceri se întâmplă pentru locul pe care îl ocupă cineva la masă! Se întâmplă adesea ca relații prietenești să fie întrerupte, neghinele vrăjmășiei să fie semănate, prin faptul că în casă de prieteni nu s-a dat cinstire unui caracter trufaș și nu i s-a dat locul corespunzător cu ideea pe care și-o face acesta despre sine însuși, însă, repet, cel mai supărător lucru este că locașurile închinare pocăinței, rugăciunii, zdrobirii de inimă, smereniei, adică sfintele biserici, devin și ele locuri în care oamenii, în loc să se smerească și să se roage, se arată unii altora cu cât mai multă fală.

Așadar, Domnul, cel ce cu atâta strășnicie a numit nefericită nebunia aceasta, prin acele cuvinte caustice: „*Vai vouă fariseilor, că iubiți locurile cele dintâi în sinagogi și vă place să vă salute lumea în piețe*” (Lc 11, 43), aplică acum mustrarea aceasta comesenilor Săi. Căci intrând în sala de mese, S-a oprit într-un colț și lua seama cum își alegeau invitații locurile cele mai bune

Adică, observa cu atenție cum se îngrijea fiecare să-și asigure locul cel mai de frunte.

„Luați seama”

Ar trebui să atragem în chip special luarea aminte a cititorului la cuvântul acesta cu care Evanghelistul vorbește despre observarea atentă a Domnului. Vrea să spună nu numai că Domnul observa, dar își și nota purtarea invitaților. Mulți cred că Dumnezeu urmărește și dă importanță numai acelor fapte ale noastre, care sunt făcute într-un mod și într-un moment excepțional, iar celorlalte fapte ale noastre smerite nu le dă nicio importanță. Dumnezeu, zic ei, ne urmărește numai când ne aflăm în biserică, de pildă, sau când împlinim o îndatorire însemnată. Însă este un lucru prea vădit, că Dumnezeu ne urmărește cu atenție și în cele mai comune și zilnice fapte și împrejurări ale vieții noastre. Tot așa Hristos observa atunci purtarea invitaților, în timpul mesei, cum stăteau și

cum veneau ei la masă, care este un fapt atât de obișnuit și comun al vieții noastre de toate zilele. Așadar, fie că ești cu alții, fie că ești singur, Dumnezeu te urmărește, cum stai, cum vorbești, cum gândești, ce dorești. Căci în toate acestea, tu arăți ce fel de om ești, ce virtuți sau ce vicii îți stăpânesc sufletul. Cei vechi ziceau așa: „*Caracterul omului se cunoaște după vorbă*”. Cu atât mai mult se cunoaște caracterul în împrejurarea în care se înmănunchează vorba cu purtarea, cu starea, cu mișcarea și cu lucrarea omului. Iar Dumnezeu, nu numai că urmărește, dar „*ia seama*” și notează toate manifestările omului nostru lăuntric.

Așadar, ne înșelăm amarnic, când credem că avem a face numai cu propriul eu ori numai cu ceilalți oameni. Și că, după ce îi vom fi convins sau îi vom fi înșelat pe aceștia, ne vom fi atins scopul; sau că, dacă vom fi evitat privirea lor, vom fi scăpat de orice primejdii. Vai de noi! Căci există un ochi neadormit, atent, fără somn, care vede toate și pătrunde în cel mai adânc ascuns al inimii noastre. Pe acesta nu îl poți evita nici amăgi, nici mitui. Este ochiul lui Hristos, care este pretutindenea de față. Ar fi de o mie de ori mai bine să te vadă toate milioanele de oameni care sunt pe fața pământului, decât să te vadă Acela înaintea căruia vom avea de dat socoteală despre temelia faptelor, a cuvintelor și a dorințelor noastre, la care El ia seama și le notează în nemuritoarele cărți ale memoriei lumii (cf. *Apc* 20, 12).

Nebunia celor trufași și înțelepciunea celor smeriți

Prostia și nebunia celor trufași, care își aleg locurile cele mai de frunte, este arătată prin cuvintele pe care Domnul le spune în parabolă. Iată ce zice El: „*Când ești chemat de cineva la nuntă, să nu te așezi în locul cel mai de frunte; nu cumva un alt invitat să te cheme pe tine și pe el și să-ți zică: dă acestuia locul; și atunci, cu rușine, te vei muta pe locul cel din urmă*” (v. 8-9).

Omul trufaș, căutând mereu cele mai presus de meritele sale, află adesea cele mai prejos. În loc să fie înălțat și slăvit de oameni, este înjosit și umilit. Dacă fumul trufiei și al părerii de sine nu l-ar întuneca, s-ar cuveni ca, îndată ce intră în sufragerie, să ia în considerare că este posibil ca stăpânul casei să fi chemat și pe un altul, cu rang mai mare decât el. Este posibil să fi chemat și pe altul, care întrece, nu numai în considerația gazdelor, ci și prin reala lui demnitate și trecere. Și firește, când sosește un astfel de invitat, gazda, când vede că acel musafir însemnat nu-și află locul potrivit cu demnitatea lui, se va apropia de acel trufaș, care a îndrăznit să ocupe locul de frunte și îi va spune: „*Dă acestuia locul*”, îți recomand să dai locul tău domnului cutare, fiindcă acest loc i se cuvine lui, nu ție.

Acum să-și închipuie oricine câtă înjosire și rușine îi aduce acelui trufaș nebunia și trufia lui, el, care voia să-l vadă toți. Când s-a așezat pe primul loc, el care de pe acel loc își ridică capul și își făcea ochii roată și își îndreptătea locul prin podoabele sale, își ridică vocea în conversații, ca să nu mai rămână niciun ochi care să nu-l vadă și nicio ureche care să nu-l audă și să-i admire; tot el este acum umilit în fața acelora de la care se aștepta să fie văzut. „*Și atunci cu rușine te vei duce să ocupi locul cel de pe urmă*” și, ..., plin de umilință, te vei așeza pe locul cel din urmă, zice Domnul. Iată ce pătesc toți cei ce au o înaltă părere de sine și nu vor să priceapă că sunt și alții mai presus de el. Cât chin le aduce lor această patimă! Câtă tulburare și neliniște le aduce apoi amintirea cursei în care au căzut! Dar și câte idei de ură, antipatie și răzbunare le sădește în inimă patima lor nesatisfacută și jignită!

Și măcar de ar fi numai atâta pedeapsa nebunei lor faloșenii! Istoria și experiența dovedesc că cei iubitori de slavă, care se îngrijesc mai cu seamă cum să se arate altora, cum să asculte lingușeli și admirații false, acei iubitori de slavă deșartă, care au ca scop al vieții lor să se înalțe cât mai mult, ca să aibă în jurul lor o mulțime de oameni supuși și gata să i se închine și să-i adore; toți aceștia, nu

numai că sunt până la urmă dați de rușine și umiliți, ci cad într-o stare josnică, ei sunt zdrobiți cu desăvârșire. Sfânta Scriptură ne spune despre acel rege al Babilonului, Nabucodonosor, care ajunsese la așa grad de înălțare și mândrie lăuntrică, încât cerea ca întreg poporul să i se închine lui și chipului său. Și totuși, până la urmă, a căzut în atâta nenorocire, încât a ajuns să mănânce iarba de pe câmp, ca animalele (cf. *Daniil* 4, 30). Câți împărați s-au făcut pe sine zei, dar au căzut apoi de sabia primului venit! Și în istoria vremurilor mai noi, ba chiar în zilele noastre, vedem pe ducii și baronii și regii și împărații, care băgaseră groaza în toată lumea, că au ajuns apoi în stare umilită de om particular obișnuit. Aceasta este soarta celor mai mulți trufași. Dar soarta lor este neasemănat mai grea și mai tristă în viața cealaltă. Căci trufia prin sine însăși este răzvrătire împotriva lui Dumnezeu, este un cult pe care cel trufaș și-l aduce lui însuși. Iar trufia se împreună întotdeauna cu mai multe alte patimi și păcate. Ba mai degrabă, trufia este rădăcina și cauza oricărui păcat și a oricărei nelegiuire. Trufașul, când se dă prilejul, viclenește cu limbă pârătoare pe oricare alt om, care îi dispută slava și se face astfel piedică la scopurile cele iubitoare de slavă ale trufașului. Când are posibilitatea, trufașul distruge pe oricine este rival al său în privința slavei. Câte crime și vicleșuguri și răzvrătiri și lucruri nelegiuite și războaie nu s-au făcut, pentru ca cei nesătui de slavă deșartă să se sature odată de slavă! Cei care au ajuns la nebunia iubirii de slavă și au hrănit-o în sufletele lor, cum să nu fie pedepsiți de Dumnezeu, când fac asemenea nelegiuire mare!

Dimpotrivă, cumpătarea și înțelepciunea celor smeriți este arătată prin ceea ce Domnul expune în stihul următor al parabolei. Iată ce zice Domnul: „*Că tu, când vei sta la masă, intrând așează-te pe locul cel din urmă; pentru că dacă va veni cel ce te-a invitat, să-ți zică: prietene ia loc mai sus; și atunci vei avea cinste înaintea celor care sunt invitați împreună cu tine*” (v. 10). Adică: când te vor chema la un ospăț, tu să iei la masă locul cel din urmă, nu cu scopul ca să te cheme apoi mai sus, într-un loc mai bun, ci cu gândul că demnitatea ta nu

va fi nicidecum micșorată, dacă vei ședeă într-un loc smerit. Poate prietenul tău să fi invitat și pe alții, mai presus de tine în demnitate. Și faptul că tu ai ales locul cel din urmă, se va dovedi îndată foarte înțelept. Căci smerenia adevărată și cumpătarea creștinească nu se simt niciodată înjosite, chiar dacă li se dă locul cel mai de jos. Dar această smerenie îți va aduce până la urmă și cinste. Căci stăpânul casei, văzând smerenia ta, care înseamnă că vrei să mulțumești și să îndatorezi pe toți, se va grăbi să-ți dea loc mai de frunte. Și atunci, ceilalți invitați te vor cinsti mai mult, fiindcă vor vedea în persoana ta un om mai important, decât crezuseră ei la început. Vor vedea în persoana ta un caracter smerit și demn de toată dragostea.

Este adevărat că cel smerit nu se smerește ca apoi să fie onorat și slăvit de oameni. O astfel de smerenie ar înceta de a fi o virtute și ar ajunge o imitație copilărească a virtuții. Căci cei smerit, având în inima lui un cuget smerit, din convingere „*prin smerenie socotește pe alții mai presus de sine*” (Fil 2, 3). Cu cât se smerește mai mult, cu atât și câștigul lui sufletesc este mai mare. Avem dovada cu faptele, că cea mai bună cale a înălțării cuiva este smerirea. Cu cât cineva are o idee mai umilă despre sine însuși, cu cât se socotește pe sine nimic, cu atât Dumnezeu îl înalță. Căci Dumnezeu judecă în neatârănare desăvârșită de ideea pe care ne-o facem fiecare despre noi înșine. Cu cât mai puțin vrea să iasă cineva în evidență, cu atât îl face Dumnezeu mai strălucitor, și aici pe pământ, în ochii oamenilor, dacă nu ai contemporanilor, desigur în ochii urmașilor. Cei mai mari sfinți, pe care îi cinstim și îi admirăm, erau cei mai smeriți dintre oameni. Cei mai fericiți din lumea aceasta au fost cei smeriți. Căci ei și-au păstrat neatinsă acea comoară de liniște și pace, pe care o dă smerenia, atât între oamenii cei mai mari de pe lume, cât și printre oamenii cei disprețuiți și nesocotiți.

Însă slava pe care cel smerit o câștigă aici pe pământ este ca o picătură, este ca o frunză mică de laur, față de coroana și de comoara de slavă nestricăcioasă, pe care a pregătit-o Dumnezeu pentru cel slăvit în cealaltă viață. Precum Dumnezeu a preînălțat pe Hristos,

și ca om, tocmai fiindcă S-a smerit pe Sine într-un adânc nemăsurat de smerenie (Fil 2, 6-9), tot astfel va înălța Dumnezeu pe orice creștin care imită pe Hristos în toate, dar mai ales în smerenie. De altfel, acest lucru îl arată Domnul însuși în ultimul verset al parabolei: „*Căci oricine se înalță pe sine, va fi smerit și oricine se smerește pe sine, va fi înălțat*” (v. 11).

Învățătura generală scoasă din parabolă

Împrejurarea în care Domnul a rostit această parabolă i-a dat prilejul să ne prezinte încă o învățătură foarte folositoare, atât pentru acel stăpân de casă de atunci, cât și pentru mulți creștini din zilele noastre. După ce Domnul a dat invitațiilor celor trufași acea neprețuită lecție de smerenie, nu trebuia să lase nici pe stăpânul casei fără o învățătură duhovnicească. Și aceea: „*A zis către cel ce îl invitase: când faci un prânz sau o cină, nu chema pe prietenii tăi, nici pe frații tăi, nici pe rude sau pe vecinii tăi bogați; nu cumva să te invite și ei la rândul lor și aceasta să-ți fie tie răsplata. Ci când faci un ospăț, cheamă pe săraci, pe neputincioși, pe șchiopi și pe orbi, și vei fi fericit; căci ei nu au cu ce să-ți răsplătească, dar vei fi răsplătit la învierea dreptilor*” (v 12-14).

Înțelesul mai general al acestor cuvinte ale Domnului este următorul: neasemănat mai bine și mai de folos este să-și întrebuințeze omul banii și mijloacele materiale în acțiuni de binefacere și milostenie, în loc să-și cheltuiască averile dând mese strălucite, primiri felurite și făcând o etalare a avuțiilor și a rangului său. Însă, în special, în aceste cuvinte ale Domnului putem vedea următoarele:

Care este primirea de străini cea nefolositoare și vătămătoare

Zice Domnul: când faci un prânz sau cină, să nu chemi pe prietenii tăi... etc. Cu aceste cuvinte, Domnul nu ne interzice,

desigur, să primim pe prietenii și pe rudele noastre. Sunt unele împrejurări în care bunele relații de familie, de rudenie și de prietenie mai strânse pretind și utilizarea unor astfel de mijloace. Numai să le întrebuițăm cu simplitate și cu sinceritate, pentru a ne dovedi și, prin fapte bune, bunele dispoziții față de familia și de prietenii noștri. În continuare, Domnul ne învață că nu se cuvine să te simți îndatorat să cheltuiești fără măsură, numai pentru acest fel de mese. Și astfel, să-ți vină greu când trebuie să dai un ban, pentru scopuri mai înalte, pentru facere de bine. Căci dacă tu cheltuiești numai pentru prietenii tăi, care se poate să fie bogați, ba chiar mai bogați decât tine, vei cheltui sume mari ca să le faci plăcere. Se știe că primirea unor oaspeți bogați cere cheltuială mare. Oșpețe ca cele ale lui Lucullus se fac și astăzi; cunoaștem întâmplări contemporane, când, la astfel de mese îmbelșugate, au fost cheltuite sute de mii de lei. Pe lângă cheltuială, vei face și în casa ta multă tulburare, neliniște și dezordine, când primești oaspeți bogați. Căci pregătirile pe care le faci și grijile să nu lipsească nimic, să târguiești ceva neobișnuit, vreo trufanda, care să uimească pe invitați, istovirea tuturor membrilor familiei, sunt urmările acestui fel de oșpețe. Peste toate acestea, ești neliniștit, nu cumva să nemulțumești pe invitați, nu cumva să critice apoi mâncarea, purtarea stăpânei casei, a fiului și a ficei lor. În ciuda tuturor măsurilor de prevedere, nu lipsesc comentariile și criticile. În timpul mesei, invitații nu mai conținut cu lingușirile; dar când pleacă, o, atunci! câte au de bârfă și de comentat! Cea mai obișnuită urmare a oșpețelor acelora cu serate, care se anunță prin ziare, sunt comentariile și bârfelile. Cu toate că și cei care invită și cheltuiesc, știu acest lucru; cu toate că se amărăsc din pricina lor, totuși se simt îndatorați să se supună moravurilor și pretențiilor vieții lumești, adică să cheme pe prietenii lor mereu la alte oșpețe și să se supună mereu la alte cheltuieli tot mai mari. Vedeți că ei s-au făcut robii unei vieți de societate foarte prefăcute și ipocrite, din care nu au putere să se smulgă. Adeseori se întâmplă să se îndatoreze, să lipsească pe membrii familiilor lor de strictul necesar, să provoace

adevărate drame familiale, numai ca să corespundă la acest fel de fală și ostentație.

Dar prin aceste cuvinte Domnul ne învață că primitorul de oaspeți bogat nu are de tras niciun folos esențial din astfel de cheltuieli nebunești. Fiindcă, chiar și în cazul când nu se întâmplă nimic din cele spuse mai sus, se va statornici totuși următorul obicei: cei pe care i-ai invitat astăzi la tine, vor considera ca o datorie a lor, să-ți întoarcă mâine invitația în același fel. Așadar, astăzi ospățul este în casa ta, mâine vei fi ospătat în casa cutăruia, poimâine în casa altuia. Și astfel se repetă jertfele făcute pentru săturarea stomacului, îndestularea simțurilor, pentru mâncare și băutură din belșug, prin care nu aștepti și nu nădăjduiești niciun câștig mai înalt, decât săturarea pântecelui!

În al doilea rând, Domnul ne învață care este ospetia cea folositoare: *„Când dai un ospăt, cheamă pe săraci, pe neputincioși...”*. Când dai un ospăt, să chemi pe săraci, pe cei lipsiți, pe oamenii suferinzi și incapabili să-și agonisească cele pentru trai. Lor nu le trebuie nicio osteneală multă, nici bucate alese și scumpe. Le sunt prea de-ajuns bucate puține și sărăcicioase, numai să le dai ceva. Pentru ei nu este nevoie de cheltuială mai presus de puterile tale. Poți să hrănești o mulțime de săraci, cu jumătate sau cu o treime din cheltuiala pe care ai face-o pentru o masă de oameni avuți. Săracii nu au din ce să-ți întoarcă invitația, nu te vor invita la ospete și mese, așa că nu vei avea niciun folos material. Ei însă te vor răsplăti, rugându-se pentru tine și recomandându-te lui Dumnezeu, ca El să te binecuvinteze din belșug. Săracii îți vor mulțumi cu sinceritate și din toată inima, pentru acele mai simple bucate, pe care, dacă le-ai pune în fața unor invitați mai avuți, aceștia te-ar pomeni cu ironii și învinuiri multe. Căci bogații ar socoti că i-ai jignit dacă le-ai pus înaintea niște feluri de mâncare simple. Așadar, în timp ce oaspele bogat va critica și cele mai bune bucate, cel sărac va mulțumi lui Dumnezeu și va propovădui peste tot bunătatea ta, chiar pentru felurile de mâncare cele mai simple. Iată un folos. Dar folosul nu se mărginește numai la atât. Căci Domnul zice: *„Vei fi fericit, că ți se va răsplăti la învierea morților”*.

Viața noastră nu se mărginește la cei câțiva ani ai vieții prezente; se întinde veșnic, dincolo de mormânt, din care trupurile noastre vor învia. Și, în timp ce toate celelalte lucruri pentru care te-ai silit și te-ai ostenit pe pământ se vor dovedi cu totul zadarnice și vor pieri, câte ai făcut pentru săraci, prin fapte de milostenie, de iubire de oameni și de mântuirea sufletească, toate vor rămâne, ca un capital asigurat. Acest capital îți va da absolută fericire și îți va aduce ca dobândă comori de bucurie și fericire veșnică. Iată care este înțelesul cuvintelor cu care Domnul își încheie această parabolă.

Iubitul cititor a auzit și aude adeseori că acei bogați economici, care știu să-și plaseze capitalul lor într-un mod profitabil și sigur, sunt socotiți în societate ca niște oameni vigilenți și cu multă luare de aminte. Societatea răspândește pretutindeni numele acestor bogați, care au întreprinderi și un spirit întreprinzător, și izbutesc să adune averi de multe milioane. Dar și acești bogați, și cei ce admiră simțul lor de afaceriști rătăcesc jalnic. Căci vor muri cu toții mâine. Milioanele adunate de ei, cu mii de osteneli, vor fi risipite de moștenitori, într-un chip atât de nefericit, încât nu va putea să spună nimeni cine este mai de plâns: testatorul sau moștenitorii! Să nu ne înșelăm: Cu adevărat înțelept este acela care supunându-se legii lui Hristos trăiește ca bun creștin. Acela își cheltuiește banii pe care întâmplător i-a dat Dumnezeu, ca să ușureze pe săraci și pe lipsiți, pe suferinzi și pe necăjiți. Își cheltuiește averea, colaborând la acțiuni înalte, spre luminarea și mântuirea sufletelor. Hristos însuși, adevăratul Dumnezeu, pe unul ca acesta îl socotește „fericit” și îi va o fericire netrecătoare.

PARABOLA CU LUCRĂTORII VIEI

(Mt 20, 1-16)

De obicei omul dă o importanță mai mare decât se cuvine, bunului pe care și l-a câștigat, chiar dacă acel bun a fost câștigat cu mijloace și cu capacitate pe care altcineva i le-a pus la îndemână. Iar omul are pretenția ca și alții să dea faptelor lui importanța pe care le-o dă el însuși. Ba pretinde ca însuși Dumnezeu să socotească faptele omului pline de importanță! Iar dacă nu toți sunt de acord cu el, omul se supără și le reproșează acest lucru. Un astfel de om prinde ură pe colaboratorii lui, când vede că ei ajung la părerea că îi sunt egali. Un astfel de duh al plăcerii de sine, o astfel de judecată greșită și nebună, privitoare la osteneli, la merite și la răsplata faptelor se poate forma chiar și în aceia care au hotărât să urmeze pe Hristos și să devină ucenici ai Săi. De aceea, Domnul a spus parabola cu lucrătorii viei.

Domnul a luat prilejul să spună această parabolă, de la o întrebare a lui Petru. Petru L-a întrebat ce răsplată vor primi ucenicii, care au lăsat toate și au urmat pe Domnul. Această întrebare dovedea că s-ar fi pumt naște, și în sufletul lui Petru și

al celorlalți ucenici, o oarecare lăudăroșenie și plăcere de sine, o oarecare tendință de a se compara cu alții, care nu l-au urmat pe Hristos. Ba încă mai exista și primejdia ca lepădarea de sine și supunerea creștinească să se prefacă într-un fel de schimb negustoresc; am făcut atâtea osteneți, am robit atâtea vreme; trebuie să-mi dai atâtea și atâtea.

Așadar, prin această parabolă, Domnul ne învață că răsplata, salariul, pe care o va da-o El următorilor Săi credincioși nu depinde de vremea și de osteneala, pe care creștinul a pus-o la mijloc, ci de adevărata pocăință, de conformarea deplină la legea smereniei și a dragostei. Important este nu cât ai lucrat, ci ce fel ești tu, ce caracter ți-ai format în urma lucrării tale. Iată măsura cu care vom fi judecați. Tocmai din pricina aceasta, mulți creștini, care au venit la adevăr mai pe urmă, și despre care nimeni n-ar fi putut nădăjdui prea multe, tocmai ei, prin harul lui Dumnezeu, înaintează mai mult decât alții care cunoscuseră de mult adevărul creștin și de la care noi nădăjduiam multe. Pavel a fost chemat în urmă cu destulă vreme de la chemarea celorlalți ucenici; și totuși „*nu a fost cu nimic mai prejos decât cei mai de frunte dintre apostoli*” (II Co 11, 5). Hristos a făgăduit apostolilor, care l-au urmat cu lepădare de sine, că vor primi o slavă mare; vor ședea pe douăsprezece tronuri și vor judeca semințiile lui Israel. Însă și cei ce, în vremurile din urmă ale împărăției pământești a lui Hristos, se vor arăta tot atât de credincioși și plini de lepădare de sine, ca și apostolii, vor primi aceeași răsplată: „*Biruitoarelor îi voi da să șadă împreună cu Mine pe tronul Meu*” (Apc 3, 21). Toți câți au trăit în dragoste creștinească și au suferit pentru numele lui Hristos, atât în vremea de față, cât și în orice vreme, vor primi aceeași plată, pe care au primit-o și cei dintâi mucenici și mărturisitori ai creștinismului, pe care noi îi cinștim și îi slăvim. Cei ce astfel sunt credincioși și devotați lui Hristos, vor primi în cer aceeași stare, pe care o au sfinții din primele veacuri. Așadar, Domnul ca să ne ferească de plăcerea de sine și de încrederea în propria importanță, care aduc atâtea invidie

față de alții, cât și nemulțumire față de Dumnezeu, pe care am începe să-L socotim datornicul nostru, ne-a învățat prin parabola pe care urmează s-o tâlcuim.

Făgăduința lui Dumnezeu

Dumnezeu făgăduiește cea mai mare răsplată, fericire de nedescris, oricărui om, care crede în Hristos și lucrează cu smerenie faptele virtuții și ale dragostei creștinești. Această făgăduială este prezentată în pilda de față, ca o învoială, o tocmeală. Tocmeală asemănătoare cu cea pe care o fac cu oamenii muncitori, cei ce pot să le dea de lucru. De aceea Domnul începe parabola precum urmează:

„Împărăția cerurilor este asemenea cu un stăpân de casă, care ieșit dis de dimineață, să tocmească lucrătorii la via sa” (v. 1). Adică: modul și metoda pe care le întrebuițează Dumnezeu pentru împărăția cerului (iar împărăția cerurilor este aici Biserica lui Hristos) este asemenea cu felul în care un gospodar, stăpân de casă, dus foarte de dimineață în piață, ca să găsească lucrători cu ziua pentru via lui.

Stăpânul viei și munca

Stăpânul viei, care vrea să angajeze lucrători, nu este altul decât însuși Dumnezeu, Stăpânul cerului și al pământului *„a cărui casă suntem noi”* (Evr 3, 16). Este un stăpân de casă, care își chivernisește toată casa Lui, numită de noi lume, și o îndreaptă spre cel mai bun scop, în vederea căruia a și zidit-o. Este un împărțitor de sarcini, care are de făcut un lucru important și mare dar are și lucrători, care sunt chemați să-i facă acel lucru.

Oamenii, care împart sarcini, angajează de obicei lucrători, ca să aibă câștig din munca lor; căci fără lucrători, nu ar putea să-și ducă munca lor la bun sfârșit. Dumnezeu însă nu are nicio nevoie

de munca și de serviciile noastre, nici nu așteaptă vreun câștig de la noi. Ce câștig putem să aducem noi, cei umiliți și neputincioși, lui Dumnezeu celui nemărginit în slavă și putere? El totuși ne cheamă la munca Lui, așa cum fac unii filantropi, care cheamă la lucru oameni săraci și nenorociți și fac cu ei o muncă foarte productivă, dându-le salarii mari, așa că cei care dau de lucru nu au niciun câștig de pe urma muncitorilor. Căci ei vor astfel să miluiască pe acei nefericiți și să le facă bine, dar în același timp să-i îndepărteze de pierderea de vreme și de lenevie, care sunt niște vicii pierzătoare de suflet.

Lumea

Iar munca spre care ne cheamă Dumnezeu, ca să o facem, este în via Lui, zice Domnul. Așadar, lucrul la vie; aceasta este partea noastră, în îndatorirea noastră, destinația noastră. Iar via aceasta este Biserica lui Hristos în general și sufletul fiecăruia dintre noi, în special. Sufletul nostru este o vie, pe care urmează să o tundem, să o săpăm și să o legăm, ca s-o împodobim cu tot felul de îmbunătățiri, care cer grijă și strădanie multă. Căci chiar locul cel mai roditor, via cea mai frumoasă, nu poate rodi, ci devine în curând un loc neîngrijit și plin de spini, dacă nu este bine lucrată. Cu atât mai mult, când locul este pietros și plin de spini de la natură. Într-un fel asemănător, sufletul celui mai bun om nu poate să progreseze în bine dacă nu este bine lucrat. Cu atât mai vârtos nu progresează un suflet, care are mulțime de rele și de scăderi, din pricina cărora odrăștește tot felul de răutate și – doar arareori – câte o virtute, amestecată și aceea cu răutate, care o mânjește și o întinează. De aceea, este nevoie de o lucrare în adâncime. Este nevoie să-și lucreze creștinul cu măiestrie sufletul său; să nu fie un lucrător leneș, neglijent, zăbavnic, ci să fie un muncitor activ și harnic „lucrându-și mântuirea proprie cu frică și cutremur” (Fil 2, 12). Trebuie necontenite osteneli și multe sudori, așa cum revarsă

lucrătorul care lucrează în vie. Trebuie să sapi cu multă osteneală, ca să dezrădăcinezi relele și patimile. Să tai greșelile și obiceiurile rele, chiar dacă îți sunt dragi, dar vătămătoare; să sapi sufletul cu adevărul Evangheliei. Să iei asupra-ți felurite alte lucrări. Căci munca aceasta este de o însemnătate vitală. Este munca cea mai mare, cea mai de cinste, cea mai slăvită și mai aducătoare de câștig, dintre toate muncile câte se fac pe pământ. Nicio lucrare de artă, dintre acelea care cer ani lungi, ca să dea naștere la o capodoperă, nu poate fi măcar comparată cu această lucrare, care va face din suflet o mare și unică capodoperă vrednică să fie admirată de oameni, de îngeri și de Însuși Dumnezeu! Nicio îndeletnicire nobilă nu poate fi asemănată cu lucrarea de educare a sufletului în spirit creștin. Căci această lucrare, când este dusă la bun sfârșit, înalță pe creștin la o înălțime atât de mare și sublimă, încât el devine lumină, care luminează lumea. Iar în cer el se face „*părtaș firii dumnezeiești*” (II Petru I, 4). Dar mulți oameni socotesc această lucrare ca o lucrare secundară și nevrednică de luare aminte, – este trist, dar adevărat. Această lucrare, care este cea mai mare și mai grea dintre toate, este considerată de mulți ca un lucru secundar, ciudat și fără rost, încât stârnește ironii, osândiri și dispreț. Atât de lipsit de minte se dovedește omul în această privință!

Înțelegerea cu privire la plata pe o zi și situația lucrătorilor

„*Învoindu-se cu lucrătorii să le dea un dinar pe zi, i-a trimis în via sa*” (v. 2). Acest salariu pe o zi, pe care stăpânul viei s-a învoit să li-l dea lucrătorilor, era de un dinar în monedă romană. Iar mai jos spune: „Ce vi se va cuveni pe drept, vă voi da”. Prin aceste cuvinte Domnul vrea să ne învețe că omul care se supune chemării lui Dumnezeu și își propune să lucreze acest lucru foarte însemnat, va primi cu siguranță o plată. Va primi plată, nu fiindcă omul, prin lucrul lui, îl face pe Dumnezeu datornic. Dimpotrivă, omul trebuie să lucreze pentru mântuirea lui, fiindcă aceasta este de datoria lui. Domnul zice: „*Când*

veți face toate câte vi s-au poruncit vouă, ziceți că slugi netrebnice suntem, că cele ce ni s-au poruncit să le facem, n-am făcut” (Lc 17, 10). Așadar, Dumnezeu nu ne datorează nimic, deoarece tot ce ne dă, ne dă în dar și după harul Său. Dar este cu desăvârșire arătat că preabunul Dumnezeu va da o plată îndestulată, tot în viața aceasta, adică ne va da din belșug cele de trebuință pentru susținere, ne va da pace și liniște sufletească, iar în ziua aceea a judecării ne va da „cununa dreptății” (II Tim 4, 8), slavă și fericire veșnică, în cealaltă viață.

Omul lucrează și se ostenește în munca vieții, ca să-și câștige cele materiale, dar adeseori nu câștigă nimic. Se trudește și asudă, cu nădejdea că va primi plata zilei, dar supraveghetorul cel nedrept îi reține adesea plata ce i se cuvine. Însă cel care lucrează lucrul cel dumnezeiesc, cel care se ostenește să-și formeze în suflet caracterul creștinesc, acela va primi în mod sigur câștig de la Dumnezeu „cu mult mai presus decât cere sau pricepe el” (Ef 3, 20).

Vremea de lucru de o zi, zice parabola. „Vremea de lucru este viața aceasta”, zice sfântul Ioan Gură de Aur. Și vremea aceasta este atât de puțină! O singură zi! Cititorule, să nu rămâi nedumerit de faptul că toată viața noastră este prezentată ca o singură zi. Căci, dacă asemeni viața aceasta cu veacul următor, ea este ca o picătură de apă față de ocean. Întoarce-ți ochii tăi spre trecutul tău și atunci vei zice: când au trecut atâția ani? Parcă a fost ieri cutare întâmplare! Același lucru îl spune și Duhul Sfânt, prin apostolul Iacob. „Ce este viața noastră? Căci este abur care se arată o clipă, apoi pierе” (Iac 4, 14). Adică viața noastră este un abur, o suflare, care se arată acum și după câteva clipe abia, pierе. Dar pentru o lucrare de o durată atât de scurtă. Dumnezeu ne-a pregătit o răsplată veșnică. O! cât este de mare bunătatea lui Dumnezeu!

Dar, tocmai fiindcă avem puțină vreme pentru formarea sufletului nostru, iar plata este mare, trebuie să facem acest lucru cu tot zelul și grija și osârdia, ca să nu ne apuce întunericul nopții „când nimeni nu mai poate să lucreze” (In 9, 4). Vine noaptea, când nu mai putem face niciun lucru de mântuire; căci sufletul se

desparte de trup, ziua a trecut fără să lucrăm, zi pentru care am fost tocmiți cu plată; și, prin urmare, nu e cu dreptate să fim plătiți pentru un lucru pe care nu l-am prestat.

Vremea vieții noastre este foarte scurtă

Acest lucru trebuie să ne încurajeze și să ne aducă mulțumire și mai multă. Fiindcă ostenelele, greutatele și chinurile muncii se vor sfârși în curând. Precum munca vierului își are greutatele ei, ostenelele muncii, vremea neprielnică, ploi și zăpezi și vânturi și arșiță aduc vierului strămtorări și necazuri, tot așa este și în lucrarea acea sfântă, care se face prin formarea creștinească. Câteodată sunt greutăți și ostenele în exercitarea virtuții, altă dată necazurile și chinurile acestei vieți aduc multă tulburare. Însă gândul că lucrarea este de scurtă durată ne va da răbdare, îndrăzneală, pace și bucurie. După aceea va veni noaptea.

Va mângâia gândul că în curând vom pleca din lumea aceasta și că acest scurt necaz *„ne va aduce nouă mai presus de orice măsură, slavă veșnică și covârșitoare”* (II Cor 4, 17). Da, lipsa de îndrăzneală, descurajarea în lucrarea virtuților și în lupta împotriva păcatului; nerăbdarea în necazuri și încercări, acestea au și următoarea pricină: că noi credem că viața aceasta este fără de sfârșit, se întinde la infinit, pe când ea este doar o zi! Noi credem că durerile noastre, pe care le simțim aici, în viața aceasta, vor fi necontenite și nu vom vedea niciodată ce bucurie, fericire și slavă îi așteaptă la sfârșitul acestor încercări, pe cei care rabdă fără cârtire.

Domnul mai vorbește și despre locul din care stăpânul a chemat pe lucrători, și despre situația în care se găseau ei când au fost chemați: *„Și ieșind la ceasul al treilea, a văzut pe alții în piață, fără lucru”* (v. 3). Și mai jos: *„A găsit pe alții stând fără lucru și le-a zis: de ce stați aici toată ziua fără lucru?”* (v. 6). Așadar, i-a chemat din piață, unde stăteau fără lucru. Ce înțeles important au aceste cuvinte alegorice!

Omul, ca și toate celelalte zidiri, a fost făcut ca să lucreze. Munca este atât de întrețesută cu viața omului, încât lipsa de lucru sau șomajul îl strică. Lipsa de lucru și tembelismul au cele mai vătămătoare urmări pentru trupul și sufletul omului. Precum o unealtă, care rămâne neîntrebuințată, ruginește și se strică și decade, tot așa și omul. Realitatea dovedește adevărul vechiului proverb: „lipsa de lucru este maica tuturor răutăților”. Dar acea nelucrare, de la care ne cheamă Dumnezeu, ca să lucrăm la lucrarea Lui cea dumnezeiască, nu este de fapt o nelucrare, o lipsă de activitate, în care noi nu facem nimic, nici în bine, nici în rău. Ci este o lucrare în folosul unui tiran rău, o lucrare în folosul lucrurilor lui Satan, care trimite pe robii săi să pască porcii păcatelor. Dar, fiindcă rezultatul acestei munci nu au niciun rod folositor, nici câștig potrivit cu scopul vieții omului, de aceea această stare este numită în parabolă „lipsă de lucru”. Precum o mașină, care nu prestează munca potrivită cu scopul pentru care a fost fabricată, este considerată nefolositoare și este redusă la inactivitate sau distrusă, la fel, orice muncă a omului, care nu este făcută după voia făcătorului, și nu aduce folos sufletului, este considerată ca o lipsă totală de lucru, ca o lucrare nefolositoare și o inactivitate păgubitoare. Domnul zice mai departe că stăpânul a chemat pe oamenii din „piață”. Piața este locul feluritelor distracții, al jocurilor, al neguțătoriilor, al zgomotului, al grijilor și al îngrijorărilor lumești. Din acest loc ne cheamă Domnul. Ne cheamă de la ocupațiile zilnice, de la faptele neserioase și copilărești, de la zgomot și de la învălmășeală, de la grijile neliniștitoare și tulburătoare. Ne cheamă de la zădărniciie la seriozitate, de la lucruri umilitoare și nefolositoare, ba chiar pierzătoare, la lucrul cel mare și preînalt, la lucrul creștinesc, care, pe de o parte ajută și sfințește orice lucrare legiuită, pentru întreținerea vieții, iar pe de alta înalță pe om la marea înălțime a destinației sale. Când vreun filantrop, lipsit de copii, ia un copil de la o muncă manuală grea, îl îngrijește, îl educă și îl înalță la o situație materială și morală excelentă, noi socotim aceasta o binefacere de seamă. Dar ce comparație se poate

face între această binefacere și între cinstea și binefacerea pe care ne-o hărăzește Dumnezeu, când ne ia de la muncile noastre cele zadarnice, păcătoase și pierzătoare, ca să ne educe creștinește și să ne înalțe la cinstea și la slava îngerilor și a sfinților?

Ceasurile diferite ale chemării. Domnul spune în parabolă că nu toți lucrătorii au fost chemați din zorii zilei. Ci unii în adevăr au fost chemați dis de dimineață; alții au fost chemați în jurul ceasului al treilea. Acestora, stăpânul viei le-a zis: „*Duceți-vă și voi și vă voi da ce este drept*”. Și iarăși, ieșind la ceasul al șaselea și al nouălea, a făcut la fel. Ba chiar la ceasul al unsprezecelea a găsit pe unii stând degeaba și le-a spus: „*pentru ce stați aici toată ziua degeaba? Iar ei au răspuns: «Fiindcă nimeni nu ne-a tocmnit. Iar El le-a spus: duceți-vă și voi în vie și veți primi ce vi se cuvine»*” (v. 4-7).

Diferitele ceasuri, la care au fost chemați lucrătorii să lucreze în vie, nu sunt o simplă figură de stil, care să împodobească parabola, ci au un înțeles foarte important. Ceasurile acestea arată diferitele vârste, la care Domnul cheamă pe oameni la pocăință și mântuire. Domnul îl cheamă pe fiecare om, tocmai la acea vârstă și în acea împrejurare a vieții sale, care este cea mai potrivită pentru el, ca să primească cu dragoste și bucuros chemarea și să înceapă să lucreze pentru mântuirea sa, cu cele mai bune rezultate.

Unii sunt chemați să lucreze în via stăpânului dis de dimineață, adică sunt chemați pe calea vieții creștinești din vârsta fragedă a copilăriei. Ei se obișnuiesc de mici cu lucrul cei dumnezeiesc și își lucrează caracterul cu multă seriozitate. Viața abia răsărită și-o plănuiesc cu harul lui Dumnezeu. De aceea unii ca aceștia ajung flori binemirosoare, ființe neîntinate, care răspândesc în jurul lor mirosul bunei miresme duhovnicești și poartă, din vârsta copilăriei, podoaba sfințeniei. Astfel sfântul Ioan Botezătorul „*s-a umplut de Duh Sfânt din pântecul maicii sale*” (Lc 1, 15); iar Timotei „*din copilărie știa scrierile sfinte*” (2 Tîm 3, 15). Și fără îndoială, este o mare fericire ca cineva să-și înceapă călătoria acestei vieți, devotându-se de la început lucrării virtuților creștine. Nu există

viață mai fericită, decât cea care este sfințită din copilărie. Cititorii mei mai tineri, care au avut fericirea de a trăi, din copilăria lor, o viață de virtute și sfințenie, trebuie să privească acest fapt ca o hărăzire mare de la Dumnezeu și să-I mulțumească din toată inima. Ei sunt datori să continue neabătut această lucrare dumnezeiască, până la bătrânețe și până la moarte.

Alții însă sunt chemați la lucrul viei în ceasul al treilea, al șaselea, al nouălea. Iar aceste ore vechi corespund orelor 9, 12 și 15 de astăzi, după felul nostru de măsurare a vremii. Ele arată în parabolă vârsta bărbăției, vârsta mijlocie și vârsta înaintată, în care vârste mulți oameni sunt chemați la mântuire.

Este desigur o mare fericire, cum am spus mai sus, când cineva urmează viața virtuților creștine din copilărie. Pentru Dumnezeu încă nicio vreme nu este nepotrivită. El are de lucru pentru toate vârstele omului, lucru la care pot să lucreze și cei ce au trecut de anii copilăriei. Puterea harului dumnezeiesc se arată și mai minunată, când ea slobozește din păcat omul, care sunt bărbați în toată firea și și-au petrecut ani prețioși din viață în neorânduială și au jertfit viața de hărnicie, în plăcerile și patimile păcatului. Dumnezeu l-a chemat pe sfântul Ioan Botezătorul din pântecul maicii sale și l-a făcut mare; tot așa a chemat și a făcut mare apostol și vas al alegerii Sale pe Pavel, care își plămădisese vremea tinereții sale în ură și în fanatism neîmpăcat împotriva creștinismului și își muiașe mâinile în sânge de mucenici creștini. A chemat Dumnezeu, în iubirea Sa, pe Augustin, pe Ciprian, pe Maria Egipteanca, pe atâția și atâtea alți păcătoși mari, în vârstă de bărbați desăvârșiți, făcându-i sfinți mari ai Săi. Dumnezeu nu respinge pe nimeni, numai să vrea acela să lucreze și să se mântuiască. Când cel chemat este de o anumită vârstă, lui Dumnezeu îi este de-ajuns ca el să înceapă o nouă viață și să urmeze lucrarea virtuții, până la sfârșitul vieții sale. Harul dumnezeiesc îi va da desigur putere și va contribui la educarea unui astfel de creștin în așa măsură, încât va primi plata cuvenită, precum vom vedea îndată.

În sfârșit, alții sunt chemați să lucreze via Domnului la ceasul al 11-lea, adică la orele 17, după orarul nostru, când soarele se apropie de asfințit; iar după asfințitul soarelui, nimeni nu mai poate să lucreze în vie. Ceasul al 11-lea semnifică acea epocă a vieții omului, când îl mai desparte de moarte doar puțin timp, înseamnă mai întâi, vârsta bătrâneții, precum și orice altă vreme din viața omului, care se învecinează cu sfârșitul lui. Căci nu numai bătrânul poate să se apropie de moarte, ci orice om, de orice vârstă ar fi.

Prin aceste chemări, Domnul vrea să arate bunătatea cea fără de margini. Vrea să arate că El este atât de bun, încât nu încetează să cheme pe om la pocăință și mântuire, în nicio vreme și în nicio vârstă a vieții omenești. Ci cât durează viața aceasta, durează și nădejdea că omul va fi mântuit. Acest adevăr este foarte întăritor și dător de nădejde pentru cei ce au rămas în păcat până la o vârstă înaintată. Chiar și atunci, li se dă și lor prilejul să se întoarcă, să lucreze cu sârg și cu sinceritate, măcar până la ora a douăsprezecea; să lucreze în așa fel, încât în puținul timp ce le mai rămâne să se schimbe și să-și încredințeze sufletele milostivirii lui Dumnezeu. Dar acest gând ne mai întărește și pe noi, toți ceilalți. Ne face să nu ne pierdem niciodată nădejdea pentru vreunul din aceia, care trăiesc acum în necunoștință și în păcat; să nu încetăm rugăciunile noastre către Dumnezeu, ca El să-l cheme pe unul ca acesta măcar și în ceasul al unsprezecelea.

Așadar, Dumnezeu poate chema pe cineva la pocăință, chiar și la sfârșitul vieții lui. Totuși în această chestiune, trebuie o deosebit de mare luare aminte: căci foarte ușor poate intra în joc o tâlcuire vătămătoare, o greșeală pierzătoare, că adică, dacă este cu puțință ca omul să se pocăiască și la sfârșitul vieții sale și să fie mântuit, atunci am putea amâna, oricât am vrea, pocăința și lucrarea de mântuire. Și sunt destui oameni, care socotesc că acum trebuie să se bucure de lume și de toate ale ei, iar când vor îmbătrâni, atunci se vor pocăi ei. Fiindcă Dumnezeu primește în iubire și pe cei din ceasul al unsprezecelea.

Această idee este o greșeală și o nesocotință sfruntată. Și dovada o avem chiar în parabola Domnului. Când stăpânul de casă s-a dus în piață la ceasul al unsprezecelea, și a găsit acolo niște lucrători stând degeaba, i-a întrebat de ce au rămas toată ziua fără lucru. Iar ei au răspuns că nu îi tocmise nimeni. Nimeni nu-i chemase să lucreze. Până în acea clipă, ei n-au știut că este o vie, în care se poate lucra. Dacă stăpânul viei i-ar fi chemat din zorii zilei, sau la ceasurile al treilea sau al șaselea, și ei n-ar fi vrut să lucreze, atunci lucrătorii n-ar fi putut spune de dreptate, că nu-i tocmise nimeni. Iar stăpânul viei, nici el nu i-ar fi chemat în ceasul al unsprezecelea, dacă, după ce-i chemase mai înainte, ei n-ar fi vrut să lucreze, ci ar fi preferat să stea degeaba în piață.

Iudeii au fost cei dintâi chemați să primească mântuirea prin Hristos. Dar fiindcă ei nu au primit chemarea, au rămas în afara mântuirii. Neamurile au fost chemate în ceasul al unsprezecelea, și, deoarece au primit chemarea, ele au alcătuit Biserica lui Hristos.

Așadar, este o înșelăciune și o amăgire pierzătoare de suflet, să amâni pocăința și întoarcerea la viața creștinească, sprijinindu-te pe ideea fundamental greșită că te vei putea pocăi și vei putea fi mântuit la sfârșitul vieții tale. Acesta este înșelesul diferitelor ceasuri ale chemării lucrătorilor la lucrul viei.

Tot cu privire la ceasul chemării, mai trebuie să adăugăm și următoarele: noi nu știm și nu cunoaștem motivul pentru care Dumnezeu îl cheamă pe unul din vârsta copilăriei, iar pe altul mai târziu, însă oricum, Dumnezeu pe toate le lucrează cu înțelepciune. Judecând după rezultate, ne dăm seama limpede că vremea în care Dumnezeu a chemat pe cutare a fost cea mai potrivită vreme pentru mântuirea celui om. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că Dumnezeu ar fi binevoit să cheme pe oarecare din copilăria lui la mântuire. Dar fiindcă acela nu a vrut să asculte ori nu ar fi ascultat, Dumnezeu l-a chemat în vremea în care omul urma să asculte și să primească definitiv chemarea. Dar, oricum ar sta lucrurile, atât eu, cel ce scriu aceasta, cât și cititorul meu, am fost chemați la lucrarea dumnezeiască.

Și chiar dacă nu ar mai fi alt lucru, care să dovedească limpede că Dumnezeu ne-a chemat, citirea acestei cărți este ea însăși destulă chemare la pocăință, la lucrarea cu grijă și plată îmbelșugată. *„În numele lui Hristos propovăduim, ca și cum Dumnezeu v-ar îndemna prin noi, în numele lui Hristos vă rugăm împăcați-vă cu Dumnezeu!”* (2 Co 5, 20) Adică: noi, vestitorii cuvântului lui Dumnezeu, suntem solii și trimiși ai lui Dumnezeu, ca să vă rugăm din partea lui Dumnezeu să vă mântuiți. Deci vă rugăm în numele lui Iisus Hristos să vă împrieteniți cu Dumnezeu. Ar fi o mare fericire, dacă iubitul cititor, la orice vârstă și în orice împrejurare s-ar afla, ar primi chemarea de a lucra la vie și ar munci cu râvnă, ca să ia plata cuvenită de la bunătatea cea darnică a lui Dumnezeu. Tocmai despre împărțirea plăților acestora ne va vorbi Domnul acum în parabolă.

Plătirea salariului

„Făcându-se târziu, stăpânul viei zise către administratorul său: cheamă pe lucrători și le plătește salariul, începând de la cei din urmă, până la cei dintâi” (v. 8). Spre seară, după apusul soarelui, la ceasul obișnuit, în care lucrătorii sunt plătiți, stăpânul viei a dat reprezentantului său poruncă să cheme lucrătorii și să le dea lor plata cuvenită. Însă plata s-o înceapă cu cei din urmă, ajungând apoi la cei dintâi. Căci se cuvenea ca cei dintâi să vadă ce plată aveau să primească cei din urmă. Aceste cuvinte simbolice ale Domnului au următorul înțeles. Când apune viața noastră, când lucrul încetează și nu mai sunt prilejuri de a lucra, iar moartea pune capăt vieții noastre, atunci vom fi cu toții chemați de Dumnezeu ca să primim plata ce ni se cuvine. Prin mijlocirea Bisericii, și a diferitelor unelte ale sale, precum și prin mijlocirea împrejurărilor acestei vieți, Domnul ne chemase la lucrul mântuirii. Iar moartea ne cheamă acum la răsplătire. Așadar, fericiți sunt cei ce au lucrat cu râvnă și s-au ostenit cu sinceritate și au obținut rezultate bune, căci ei vor lua o răsplată, vor fi răsplătiți cu o plată mare și de nedescris.

O parte din plată o vor primi numaidecât după moartea lor, căci sufletele oamenilor drepti și virtuși, îndată după moarte, zboară din lumea aceasta și află odihnă și bucurie. Dumnezeuiescul Pavel zice că el „*având această încredințare, doresc să mă despart trup*”, căci el știa că îndată după moarte va fi împreună cu Hristos (Fil 1, 23). El dorea așadar să ajungă, plecând din cele ale vieții de aici, lângă Hristos. Același lucru îl doresc toți cei ce au luptat după cu dreptate și răbdare, după rânduiala lui Hristos, și au murit ca niște creștini adevărați. Pe unii ca aceștia îi ferește Duhul lui Dumnezeu, prin evanghelistul Ioan, care zice: „*Fericiți cei morți, cei ce vor mai muri de acum întru Domnul, da, zice Duhul, pentru că ei se vor odihni de ostenele lor și faptele lor îi urmează*” (Apc 14, 13).

Dar plata deplină și definitivă vor lua-o cei drepti în seara lumii acesteia, când se va sfârși lucrul tuturor credincioșilor, când va suna ceasul al doisprezecelea, nu al vieții fiecăruia dintre noi, ci ceasul al doisprezecelea al întregii lumi de aici. Atunci se va arăta administratorul Stăpânului, adică atunci va fi a doua venire a lui Hristos. Atunci lucrătorii credincioși ai Domnului, care vor trăi în preajma ceasului al doisprezecelea al lumii, vor fi „*răpiți pe nor, în întâmpinarea Domnului în văzduh*” (I Tes 4, 16-17), și cu toții împreună și cu alții, care au murit în această vreme și vor învia atunci, vor primi răsplata deplin, capitalul întreg și fără sfârșit de bucurie și fericire.

Modul înmânării salariului

„*Și venind cei din ceasul al unsprezecelea, au primit câte un dinar, venind cei dintâi au socotit că vor primi mai mult, dar și aceștia au primit tot un dinar*” (v. 9-10). Prin aceste cuvinte ale parabolei ne dăm seama, mai întâi, că toți lucrătorii primesc plata pe o zi întreagă; nimeni ne este lăsat cu vreo lipsă față de altul, care a venit mai înainte la lucru. Noi știm însă că în cer sunt diferite grade de slavă. Aceasta ar însemna că nu primesc cu toții același salariu.

Adevărul însă este că toți primesc fericire deplină. Toți câți, de la Răsărit până la Apus, de pe drumuri și de pe locuri îngrădite din trândăvia piețelor publice sau din robia străină au fost chemați la mântuire, dacă au primit chemarea cu râvnă și au lucrat sincer, până la sfârșitul lor, toți aceștia se vor odihni în sânul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacob (cf. *Mt* 8, 11).

Toți aceștia, bărbați, femei, bătrâni, copii, se vor face ca niște vase pline până la gură cu slavă, bucurie și fericire. Și, precum s-a întâmplat cu evreii, când mâncau mana în pustie, că niciunul nu avea de prisos, chiar dacă le rămânea din mană, fiindcă ea se strica, dar nici cei ce culegeau mai puțină mană nu duceau foame, tot așa fi și în împărăția cea cerească a lui Hristos. Nu va fi nici prisos pentru unii, nici lipsă pentru alții; ci toți, în orice stare se vor afla, vor simți slava și fericirea, de care vor fi cuprinși, pe săturate.

Vedem apoi în parabolă că și cei ce au lucrat un singur ceas au primit plata ca pentru o zi întreagă de lucru, la fel cu cei ce veniseră la lucru din zorii zilei. Această plată, la prima vedere, nu pare dreaptă. Ea pare nedreaptă numai aceloră, care nu știu cu de-amănuntul modul în care omul este mântuit și învrednicit să intre în împărăția lui Dumnezeu. Aceștia nu știu că este absolut imposibil ca omul să fie mântuit prin puterile, prin ostenele și jertfele proprii, oricât de mari ar fi ele. Omul singur, lăsat la puterile lui, nu poate scăpa de osânda păcatului. Însă în dar și prin har, omul poate scăpa de vinovăție și poate fi slobozit de osânda, la care toți oamenii, fără excepție, au fost supuși. Mântuirea ne vine în dar, prin harul lui Dumnezeu, prin jertfa pe care Hristos a adus-o pe cruce. „*Noi toți am păcătuit și am fost lipsiți de slava lui Dumnezeu. Dar am fost îndreptați în dar, cu harul Lui, prin răscumpărarea cea în Hristos Iisus*” (*Rom* 3, 23-24). Dar de când am fost mântuiți din această osândă, din ceasul sfântului botez, am păcătuit din nou și în repetate rânduri. Așadar iarăși am căzut sub osândă și am pierdut slava. Nimeni nu a reușit să recâștige acea slavă și fericire, pe care Dumnezeu o va da celor care au lucrat via pentru virtute

numai prin ostenelele sale. Căci toate ostenelele vieții acesteia nu sunt nimic în comparație cu fericirea dintr-un singur ceas, petrecut în împărăția cea cerească a lui Hristos. Și faptele, chiar și cele ale celui mai mare sfânt, nu sunt vrednice de plata pe care o vor primi cei ce vor putea să intre în împărăția lui Dumnezeu. De aceea și Dumnezeiescul Pavel zice că: *„Suferințele vremii de acum nu sunt vrednice de slava viitoare, care și se va descoperi”* (Rom 8, 18). Adică: toate oboselile, suferințele și necazurile, pe care le întâmpinăm în viața aceasta, oricât de mari ar părea ele, nu pot fi puse în cumpănă cu mărirea slavei și a fericirii, pe care Dumnezeu ne va da-o în viața viitoare. Prin urmare, nici chiar celui mai mare sfânt nu i-ar fi convenit să primească răsplătă numai după ostenelele sale.

Preabunul Dumnezeu însă va da o răsplătă îmbelșugată, va da toate bunătățile Sale numai acelora, care aici au lucrat cu râvnă și au îndeplinit scopul vieții lor cu credință deplină, cu dragoste și devotament către Hristos. La acest lucru trebuie să luăm bine aminte.

Căci oricine ar putea să rățăcească ușor, socotind că, deoarece Dumnezeu mântuiește pe om în dar și prin har, ce nevoie mai avem să facem faptele virtuții? Ba nu, dimpotrivă. Dumnezeu va răsplăti cu slavă și cu fericirea veșnică numai pe aceia, care, din clipa în care au fost chemați la lucrul mântuirii, s-au străduit cu râvnă și au lucrat cu zel până la capătul zilei vieții lor. Dacă însă, după ce au fost chemați la lucru, nu au vrut să lucreze nimic, nu vor lua plată de fel.

Așadar, cei care au lucrat în viața aceasta cu râvnă faptele virtuții creștinești, vor primi de la Dumnezeu în împărăția cerească o plată îmbelșugată de nespus, mai presus cu mult de faptele lor. Cei ce în clipele acelea, simțind că nu sunt vrednici să aibă atâta slavă, se vor mira și se vor uimi de mărirea fericirii de care s-au învrednicit, vor slăvi din tot sufletul pe Dumnezeu, că a arătat spre dânșii o bunătate și o dragoste atât de mare. Acolo nu se vor auzi niciodată reclamații care ar putea stârni neplăcere și lipsă de

armonie. Dar, cât timp ne aflăm în viața aceasta, nedesăvârșirea omenească ar putea să umbrească până și cel mai bun caracter. Creștinul cel bun ar putea să dea faptelor sale o importanță mai mare decât li se cuvine și să se lase biruit de egoism și pizmă. De aceea, Domnul vorbind despre plata pe care o vor primi lucrătorii virtuții, a aflat prilejul bun de a aplica la purtarea unor creștini ca aceștia reclamațiile lucrătorilor din ceasul dintâi, precum și răspunsul stăpânului la reclamațiile lor. Acest lucru Domnul l-a făcut ca să pună accent și greutate pe ideea că creștinul trebuie să ia seama să nu dezvolte în sufletul său egoism și pizmă, prin care poate să-și piardă toată plata muncii pe o zi.

Cei ce cârtesc

Și iată: cei care lucraseră în vie de dimineată au uitat că ar fi rămas fără lucru și flămânzi, dacă stăpânul viei nu i-ar fi chemat la lucrul său. Au uitat învoiala, s-au lăsat stăpâniți de idei egoiste și de simțuri pizmatărețe. De aceea au cârtit amar.

„Primindu-și plata, au cârtit împotriva stăpânului casei, zicând: că aceștia din urmă au făcut numai un ceas și tu i-ai răsplătit ca și pe noi, cei ce am purtat greutatea și zădusul zilei” (v. 11-12). Cârtirea aceasta, pe care ne-a prezentat-o parabola, și-a avut începutul în cârtirea creștinilor de origine iudaică, nemulțumiți și răzvrățiți fiindcă fuseseră primiți la creștinism și închinătorii de idoli. Neamurile trăiseră din veac departe de Dumnezeu, iar acum primiseră arvuna, intraseră în împărăția lui Mesia, pe care evreii o așteptau de atâtea veacuri, lucrând în via Vechiului Testament. Din pricina acestor cârtiri și împotriviri, a fost nevoie să se adune sinodul Apostolilor, care a dezlegat problema. Însă și de atunci încoace, cei ce nu s-au depărtat de Dumnezeu și au lucrat în via Lui, fără să se îngrijească să-și curețe sufletele de egoism și de pizmă, nu înțeleg că credința lor în Dumnezeu este o lucrare a harului dumnezeiesc, care i-a păzit de nelegiuiri mari. Dar dacă Dumnezeu i-ar fi părăsit o singură

oră, ei ar fi putut face cele mai mari păcate. Unii ca aceștia dau o însemnătate mult prea mare propriei lor religiozități, purtându-se ca fariseii și disprețuind pe ceilalți.

Această atitudine Domnul a zugrăvit-o excelent în persoana fiului mai mare din parabola risipitorului. Dar având prilejul, Domnul prezintă această atitudine și în parabola de față. Căci zice: lucrătorii, care munciseră din zorii zilei, au cârtit împotriva stăpânului casei, fiindcă a dat și celorlalți lucrători, care lucraseră o singură oră, în răcoarea serii, aceeași plată pe care au primit-o cei dintâi. Ca îndreptățire, ei spun că au purtat greutatea zilei și zăduful, prin urmare ei nu pot fi coborâți la același nivel cu ceilalți.

Trebuie să luăm aminte la purtarea acestor lucrători cărcotași, căci s-ar putea să descoperim și în noi trăsături asemănătoare cu ale lor. Fiindcă adeseori, mulți dintre noi – creștinii de astăzi, considerăm prea mici darurile pe care ni le-a dat Dumnezeu, dar credem că darurile pe care El le-a dat altora sunt foarte mari. Adesea noi prezentăm apoi faptele noastre ca foarte mari și însemnate, iar faptele altora le considerăm mici, nevrednice de răsplată și nule. Suntem gata să subevaluăm și să micșorăm vrednicia celorlalți dar supraevaluăm întotdeauna propria noastră importanță. Însă, când astfel de idei și griji intră în sufletul unui om, îl paște primejdia, oricât ar fi el de credincios, să pățească precum a pățit fiul mai mare din parabola risipitorului. Căci fiul mai mare dădea o importanță cu totul exagerată a serviciilor pe care i le aducea părintelui său, dar osândea cu nemilostivire pocăința risipitorului. Deoarece, în parabola de față, Domnul repetă această învățătură de foarte mare importanță, repetăm și noi, iubite cititor, că este nevoie de toată luarea aminte în această chestiune. Poate că noi n-am ajuns total necredincioși, nici n-am greșit, nici nu ne-am întunecat cu totul, nici n-am mărturisit minciuni, nici n-am căzut în imoralitate. Dar dacă virtuțile noastre și faptele de evlavie s-au mărginit numai la atâta, dacă nu ne-am curățit sufletul de pizmă și de egoism, suntem

În mare primejdie de a pierde totul. Un creștin care are pretenții egoiste, ca ceilalți să recunoască așa zisa lui importanță și să-i dea lui, mai ales, cea mai mare parte de cinste și răsplată; un creștin care, când vede că alții fără nicio importanță personală, după cum crede el, sunt cinstiți și răsplătiți, se încumetă și să se supere, socotind că ei nu merită cinstea ce li se dă; acesta se aseamănă cu lucrătorii din parabolă, care cârteau și aveau necaz împotriva stăpânului casei. Acesta uită că toată capacitatea și posibilitățile care l-au împins la viață evlavioasă, l-au ridicat la oarecare vrednicie, îi vin de la Dumnezeu. Așadar, el fură și socotește ca al său propriu orice dar al lui Dumnezeu și de aceea se mândrește cu faptele și cu vredniciile sale. Ba mai pretinde că însuși Dumnezeu îi este dator! Dar cât de binecuvântați și de zeloși sunt aceia care au pus smerenia la temelia vieții lor religioase și gândesc ca și Pavel! Marele Pavel, oricât era el de virtuos și de bine văzut, totuși a scris că nu-și închipuie să aibă vreun bun de la sine însuși, ci tot ce are vine de la Dumnezeu (cf. II Co 3, 15). Cu toate că nu era cu nimic mai prejos de ceilalți apostoli, (cf. II Co 11, 5), totuși se considera pe sine cel mai mic dintre creștini și cel dintâi păcătos (cf. Ef 3, 8; I Tim 1, 15). Prin urmare, smerenia este temelia virtuții, iar dragostea este acoperișul și capitalul ei necheltuit.

Înlăturarea cârtelilor

Ce a răspuns stăpânul viei la cârtelile acestea ale lucrătorilor care ascundeau în ele răutate și învinuirea vicleană că, chipurile, el i-ar fi nedreptățit? Stăpânul le-a dat aceeași plată ca celor veniți la urmă. Pe cârtitori stăpânul viei i-a redus la tăcere, prin trei argumente foarte logice.

Mai întâi, le arată cu nu i-a nedreptățit. Le dovedește că plata este bazată pe dreptatea desăvârșită: „Iar el răspunzând, le-a zis: prietene, nu-ți fac nedreptate. Oare nu te-ai învoit cu un dinar? Ia ce ste al tău și pleacă. Oare nu pot eu să dau acestuia din urmă, ce îți dau

ție?” (v. 13-14). Din acest răspuns, ne impresionează în chip deosebit modul în care Dumnezeu, stăpânul viei, se poartă cu noi oamenii. Purtarea lui Dumnezeu față de noi este cel mai bun îndreptar de purtare cu adevărat nobilă, după care și noi trebuie să ne purtăm unii față de alții, care sunt semeni ai noștri. Deci, observați, cum numește stăpânul pe acel lucrător rău, egoist și pizmaș, îi zice „prietene”. Deși stăpânul are de partea sa toată dreptatea, deși este nemărginitul Dumnezeu, împotriva căruia omul – adică una din făpturile Sale – îndrăznește acum să se răzvrătească; cu toate că dă răspuns unui rob nelegiuit, nesuferit și viclean, totuși stăpânul nu se înfurie și nu se mânie. Ci cu un ton scăzut și iubitor, cu dovezi de nezdruccinat și de neclintit, îi arată lucrătorului cât de fără de rost sunt cârtelile lui. Iată, acesta este modul în care trebuie să ne purtăm întotdeauna și noi. Chiar dacă ne provoacă și ne învinuiesc unii pe nedrept, chiar și atunci când acuzatorii ne sunt inferiori, noi să ne purtăm fără mânie, fără furie, fără strigăte și fără gesturi violente, fără acuzații și fără jurăminte. Ci cu toată blândețea și noblețea, cu dovezi puternice și serioase să ne îndreptăm, așa încât cel ce ne-a nedreptățit să se convingă, cât de mult a greșit.

„*Prietene, nu te nedreptățești*”, zice stăpânul către lucrător, care se află în nemijlocită apropiere de el. Este ca și cum i-ar fi zis: cum ți-a putut trece prin minte că Eu, Dumnezeul dreptății, pot să te nedreptățesc? Ai văzut vreo nedreptate pe care să fi făcut-o Eu, ca să-ți închipui că și pe tine te-am nedreptățit?

Dumnezeiescul Pavel, ca să dovedească un adevăr de mare importanță, scriind către Romani, face un silogism în care întrebuințează și următoarea întrebare: „*Nu cumva Dumnezeu este nedrept?*”. Dar numaidecât, apostolul se grăbește să adauge: „*Să nu fie!*” (Rom 3, 5-6). Apostolul preîntâmpină, în felul acesta, bănuiala că Dumnezeu ar fi fost nedrept, ceea ce este o mare hulă. El afirmă că dreptatea lui Dumnezeu este în afară de orice bănuială. Din clipa în care omul primește în sufletul său ideea că Dumnezeu ar fi nedrept, omul a și hulit pe Dumnezeu. Așadar, Stăpânul îi aduce

aminte lucrătorului cârtitor tocmai acest adevăr, ca să-i dea de înțeles, cât de nebune și hulitoare sunt cârtirile lui. Să ne amintim și noi de acest lucru în acele împrejurări ale vieții noastre în care cârtim din pricina gândului hulitor, că Dumnezeu nu le face toate cu dreptate! Adesea auzim pe oameni zicând: de ce cutare și cutare să aibă avere, haruri, capacități, și de ce nu-mi sunt date mie? Răspunsul Domnului este: Omule, Dumnezeu nu poate fi nedrept. Dacă dă altuia un dar, pe care nu ți l-a dat ție, bunătatea Dumnezeu îți va da altceva. Nu este nedreptate împotriva ta. Fiindcă Dumnezeu nu a luat de la tine, ceea ce i-a dat altuia. El dă tuturor, fără să te nedreptățească nici pe tine, în niciun fel. Așadar, cum îndrăznești să învinuiești pe Dumnezeu de o răutate așa de mare?

„Nu te-ai învoit cu un dinar?” Pentru ca lucrătorul cârtitor să se convingă că nu este nicidecum nedreptățit, Stăpânul îi amintește învoiala făcută cu el. „Oare nu ne-am învoit să primești un dinar, ca plată pe o zi de lucru? De vreme ce ți-ai primit dinarul, pe ce bază cârtești că te-aș fi nedreptățit? Ia-ți dinarul și du-te”. Cu toate că Dumnezeu nu are nicio nevoie să se coboare și să facă contracte băgându-Se dator, totuși, din pricina bunătații și a milostivirii Sale, binevoiește să devină dator prin făgăduințele pe care le dă celor ce cred în Hristos și vor să lucreze faptele virtuții și ale dragostei. Iar prin aceste făgăduințe, credincioșii lui Hristos sunt înălțați la acea treaptă înaltă, care presupune posibilitatea de a încheia o învoială cu însuși Dumnezeu! Însă tocmai de aceea se cuvine să fim foarte atenți și să luăm bine aminte: Dumnezeu rămâne credincios în învoielile și în făgăduințele Sale. Dar când? Când și noi lucrăm cu multă grijă și credință în via Lui. Când nu cârtim și nu avem pretenții egoiste și pline de pizmă. Așadar, este în interesul nostru să cugetăm adesea și să ne aducem aminte învoielile, adică făgăduințele lui Dumnezeu și făgăduințele noastre, ca nu cumva să pierdem plata. Este în interesul nostru să ne amintim adesea învoielile, ca să nu dăm înapoi nici să nu cârtim, când lucrarea

virtuților este anevoioasă, când întâlnim în calea vieții noastre dureri și necazuri și strâmtorări.

Vreau să dau și acestuia din urmă aceeași sumă ca și ție. Pe deasupra, pentru ca cel cârtitor să se convingă nu numai că n-a fost nedreptățit, că este o nebunie să-și închipuie că Dumnezeu trebuie să-și rânduiască purtarea după părerile omului, îi zice: întrucât Eu nu te-am nedreptățit, pentru ce cârtești? Vrei să Mă port după dorința ta, adică să-ți dau ție din belșug, iar altuia mai nimic? Nu voi face nicidecum acest lucru. Dimpotrivă, vreau să dau și acestuia din urmă tot cât ți-am dat și ție, care ești primul intrat în via Mea. Iată cel dintâi argument, care dovedește că Dumnezeu nu este nedrept.

În al doilea rând, stăpânul viei arată muncitorului cârtitor că a dispus numai de propriile sale bunuri. Adică al doilea argument se bazează pe stăpânirea absolută pe care Dumnezeu are dreptul să o exercite asupra universului. De aceea zice: „*Ori nu Mi se cuvine Mie fac ce vreau cu lucrurile Mele?*” Oare nu am Eu dreptul să împart cui și cum vreau Eu darurile și bunurile Mele. Ba da! Dumnezeu este Stăpân absolut al tuturor bunătăților Sale și de aceea dă sau ia aceste bunătăți, când, cum și cui vrea El. El le chivernisește pe toate, după bunul Lui plac, contrar nouă, care nici nu posedăm nimic ca bun propriu, nici nu avem dreptul să dispunem de vreun lucru după voința noastră. Fiindcă orice bun, pe care îl avem noi, nu este proprietatea noastră, ci este bunul lui Dumnezeu. El ni l-a dat nouă, și aici nu vorbesc numai despre bunurile materiale: ca bani, moșii, funcții publice, case, către care ne cheamă să le fim iconomi și împărțitori, ci vorbește și despre sufletul nostru. Dumnezeu ne-a dat sufletul, tot El ne-a răscumpărat când noi ne-am vândut păcatului și diavolului. Deci suntem în mâinile lui Dumnezeu, ca un bun răscumpărat. Suntem în mâinile lui Dumnezeu, cum este lutul în mâna olarului. Dumnezeu poate să ne întrebuințeze după cum vrea El; prin urmare, este o nebunie să măsurăm dreptatea lui Dumnezeu cu creierul nostru mic și să îndrăznim să judecăm lucrările Lui. Dar această necuviincioasă îndrăzneală a noastră și

nesăbuitele noastre cârteli duc la al treilea argument, pe care îl vom tâlcui acum.

Al treilea argument, invocat de stăpânul viei, este că motivul supărărilor și al cârtelilor lucrătorului este pizma. Cârtelile provin din sufletul viclean al oamenilor stăpâniți de pizmă, care pizmuiesc până și bunătatea lui Dumnezeu! De aceea Dumnezeu zice către robul Său: „*Sau ochiul tău este rău, fiindcă Eu sunt bun?*” (v. 15). „*Deși primii lucrători munciseră foarte bine și i-au plăcut lui Dumnezeu și au primit plată pentru ostenele zilei întregi, totuși sunt stăpâniți de patima cea mai rea, de invidie și gelozie*”, zice sfântul Ioan Gură de Aur. „*Ei pizmuiesc, deși nu urma să aibă vreo pagubă, deși plata lor nu urma să fie micșorată cu nimic; se mâhnesc și se supără numai și numai fiindcă și ceilalți au primit salariul întreg, iar aceasta cârteală este urmare a pizmei*”.

Observați acum în ce fel caracterizează Domnul pizma

O numește „ochi rău”. Fiindcă îndeobște ochiul este ușa prin care intră și iese această patimă, precum tot prin ochi intră patima lăcomiei și a imoralității. Iar pizma este o viclenie și o răutate, din pricina căreia pizmașul se răzvrătește, se mâhnește și se topește, când vede că și altul are ceva bun, frumos și de dorit. Pizma este o viclenie și o răutate care niciodată nu produce nicio mulțumire, așa cum la început celelalte păcate. Pizma aduce totdeauna suferință, dispoziție rea, cârteală, dușmănie, ură, nelegiuiri. Pizma este numai viclenie și răutate, de la un capăt la altul.

Ba mai mult, pizma se întoarce chiar și împotriva lui Dumnezeu! Dumnezeu spune celui cârtitor: „*Ochiul tău este rău, fiindcă Eu sunt bun*”. Pe când Dumnezeu este bun, face întotdeauna bine și împarte numai bunătăți, omul pizmaș, în loc să mulțumească pentru darurile lui Dumnezeu, el, tocmai pe dos, se mâhnește și este nefericit. Prin pizmă, îndrăznește să se răzvrătească împotriva lui Dumnezeu. În acest fel pizmașul dezrădăcinează din sufletul

său orice sentiment de dragoste de aproapele, ba chiar și dragostea și recunoștința către Dumnezeu, a Căruia bunătate o pizmuiește. Fără îndoială, este o patimă urâtă pizma, cititorule! Și de aceea trebuie să fim cu o atenție neadormită spre sufletul nostru.

Căci se poate să fie în el rădăcina pizmei, care astăzi este mică și nevăzută, dar poate crește mare până mâine, dacă nu o smulgem din rădăcină. Trebuie să ne temem ca nu cumva pizma să facă roade otrăvite, nenorociri înspăimântătoare și inevitabile, precum a rodit la fariseii și cărturarii cei pizmași. De aceea pizma trebuie să fie stârpită, că, de nu, va fi un izvor de nefericire în viața aceasta și ne va otrăvi toate zilele. Dar va aduce răutăți și mai mari în cealaltă viață. Căci va veni seara acestei lumi, va veni Judecătorul și ne vom înfățișa în fața Lui, pentru a primi plata. Atunci celor pizmași le este rezervată o surpriză neplăcută pe care o vestește dinainte Domnul în ultimul verset al parabolei, pe care îl vom tâlcui acum.

Aplicarea parabolei

„Și astfel vor fi cei de pe urma întâi și cei dintâi pe urmă; căci mulți sunt chemați, dar puțini aleși” (v. 16). În versetul al patrusprezecelea, prin cuvintele: *„Ia-ți ce este al tău”*, se dă de înțeles că și acelor robi pizmași și cărtitori, Dumnezeu le-a dat o plată. Dar înțelesul duhovnicesc al parabolei este că muncitorii de acest fel nu vor primi nicio plată. Căci acești lucrători reprezintă caracterele pizmașe și egoiste, care vor fi pedepsite dacă rămân în starea aceasta, oricât s-ar apropia ei de Dumnezeu cu o aparență de râvnă și religiozitate. Dar această plată li se dă pizmașilor conform cu dreptatea omenească, căci dreptatea omenească pretinde ca ei să nu fie lipsiți de o plată pentru râvna și osteneala lor, multă, puțină, câtă este. Totuși, în ultimul verset, al 16-lea, lucrurile se limpezesc bine. Căci în cuvintele acestui verset, Domnul arată că astfel de oameni, care au lucrat și au trăit aici pe pământ, ca

oameni evlavioși și credincioși lui Dumnezeu, dar nu s-au dezbărat de pizmă și egoism, chiar dacă își vor primi plata, chiar dacă aici pe pământ se vor bucura de cinste și bunăvoință, aceasta nu le va fi de niciun folos, câtă vreme nu își vor fi slobozit sufletele de cele două patimi și nu vor fi dobândit smerenia și dragostea.

Căci judecata dreptului Judecător ne rezervă următoarea mare surpriză: „*Cei dintâi vor fi cei de pe urmă, iar cei de pe urmă vor fi cei dintâi*”. Pentru că mulți au fost chemați de Dumnezeu la lucrarea cea mare a mântuirii, dar puțini s-au dovedit a fi aleși. Aceste cuvinte ale Domnului se aplicau mai întâi Iudeilor. Căci pe ei, dintre toate popoarele, Dumnezeu i-a chemat mai întâi la adevărata religie. Ei erau considerați primul și singurul popor al lui Dumnezeu. Dar s-au arătat codași, au rămas în afara Bisericii lui Hristos. Pentru că aveau obiceiul să cugete despre cele înalte, că ei au înțâietatea absolută, ca fii ai lui Avraam, și ca popor al lui Dumnezeu, pe care L-a adorat timp de atâtea veacuri, au drepturi mai mari. De aceea n-au vrut să se smerească și să primească mântuirea, care le-a fost oferită prin Hristos. Pe când, dimpotrivă, neamurile închinătoare de idoli, care au fost chemate cele din urmă și au primit mântuirea prin Hristos, s-au dovedit a fi mai întâi în împărăția cea nouă, adică în Biserica creștină. Mulți dintre noi, creștinii, am fost chemați la viața religioasă din fragedă copilărie și am trăit un șir de ani, părând plini de evlavie și virtuoși. Dar dacă nu ne-am format în sufletul nostru hotărârea să ne naștem din nou, dacă mărginim evlavia la aplicarea – fie și în amănunt – a datoriilor exterioare ale religiei și la tipic, dacă nu ne slobozim sufletele de egoism și de pizmă, atunci vom fi cei din urmă și nevrednici de a trăi împreună cu Dumnezeul dragostei, în veac. Iar alții, care au trăit departe de Dumnezeu, dar de îndată ce au cunoscut adevărul, s-au pocăit din inimă și și-au lucrat cu smerenie mântuirea, vor fi primiți în împărăția cerurilor. Vor răsări acolo ca niște stele de primă mărime, ca niște oameni care au fost aici neînsemnați și necunoscuți, dar au fost niște creștini adevărați. Iar aceștia vor face

de rușine pe alții, care, prin aparența exterioară de religiozitate, au reușit să-i înșele pe oameni și să apară ca cei dintâi.

Domnul însuși explică motivul pentru care va fi așa. Căci „*Mulți sunt chemați, dar puțini aleși*”. Dumnezeu a chemat la viața creștină și la mântuire o mulțime fără număr de oameni. Și mulți au primit chemarea aceasta, s-au botezat și au mers o bucată de vreme pe calea virtuții creștine. Dar apoi, amestecul cu păcatele inimii pe care le-au săvârșit, au hrănit în sufletul lor egoismul și pizma. De aceea, zice Domnul, că puțini se vor dovedi aleși, creștini adevărați, vrednici de plata cea mare și de acea fericire unică, de a trăi veșnic cu Dumnezeu.

Având în vedere aceste ultime cuvinte ale Domnului, Sfântul Ioan cel cu gura aurită zice: „*De aceea vă rog și vă implor, să luăm asupra noastră râvna și pornirea de a fi statornici în credința cea dreaptă, și să trăim o viață plăcută lui Dumnezeu. Căci dacă nu reușim să avem o viață vrednică de credința noastră, vom primi cea mai mare pedeapsă*”. Nu ne este de niciun folos numai faptul că ne-am botezat, că ne numim creștini, că mergem, din obișnuință, să primim Sfintele Taine, nici faptul că părem a fi evlavioși, dacă întreaga noastră viață nu s-a adăpat cu virtutea și dacă toate gândurile, simțirile și faptele noastre nu izvorăsc din dragoste. Nu ne va fi de folos păzirea credinței creștine până la sfârșitul vieții, dacă nu dobândim și nu păzim până la sfârșit smerita cugetare, supunerea absolută față de voia lui Dumnezeu și nu ne lepădăm de orice pretenție, încredințându-ne cu toată simplitatea sufletului lui Dumnezeu. Căci numai El singur poate să rânduiască lucrul și locul de muncă pentru fiecare, după sfânta Lui dreptate.

PARABOLA DATORNICULUI NEMILOSTIV SAU A CELOR DOI DATORNICI

(Mt 18, 23-35)

Una dintre cele mai mari virtuți ale adevăratului creștin, unul dintre semnele exterioare ale caracterului creștin este resemnarea. Nu putem să ne închipuim un creștin care să nu fie gata să ierte orice greșeală, orice răzvrătire, orice nedreptate, pe care i-ar fi făcut-o aproapele său. Nu putem avea raporturi pașnice cu aproapele nostru, fie el membru al familiei noastre și al societății – dacă nu ne vom lăsa stăpâniți de resemnare, adică dacă nu vom ierta din inimă pe altul.

Domnul a dat acestei virtuți o mare importanță. Și, de aceea, a vorbit despre aceasta în renumita Sa Predică de pe Munte, dar a învățat despre această virtute și în chip personal, parabola cu datornicul cel milostiv, care datora zece mii de talanți.

O întrebare a lui Petru a dat Domnului prilejul să rostească această parabolă. Petru a întrebat: „Doamne de câte ori voi ierta pe

fratele meu, când îmi greșește. Până de șapte ori?” (v. 21). Petru nu uitase predica Domnului despre iertare, pe care o ținuse pe Muntele Galileii. Se pare chiar că i-a făcut o impresie deosebită faptul că în rugăciunea aceea atât de scurtă, care se numește „*Rugăciune Domnească*”, Domnul a pus o măsură stabilă și limpede, de care depinde iertarea păcatelor noastre. A hotărât, să zicem: „*Și ne iartă nouă, greșelile noastre, precum iertăm și noi greșitălilor noștri*”. Este ca și cum ar fi atras atenția oricărui creștin, mai întâi de toate, asupra făgăduinței pe care o dă el lui Dumnezeu, că va ierta și el fraților săi. Fiindcă la sfârșitul rugăciunii Domnul repetă că „*dacă veți ierta oamenilor greșelile lor, și Tatăl cel ceresc vă va ierta vouă greșelile voastre; dar dacă nu veți ierta voi pe alții, nici Tatăl vostru cel ceresc nu vă va ierta*” (Mt 6, 12, 14-15). Așadar Petru a primit cu tot sufletul învățătura că nu trebuie să aibă ură împotriva aproapelui, nici să caute răzbunare pentru nedreptatea pe care i-a făcut-o acela, ci să uite toate și să-l considere pe aproapele ca pe un prieten.

Totuși Petru își închipuia că și în iertare este o limită. Și de aceea întreabă: „*Doamne, de câte ori se cuvine să iert pe fratele meu, aproapele meu, care mi-a greșit sau m-a nedreptățit*”; este de-ajuns să-l iert până de șapte ori. Iar când a zis „*de șapte ori*”, Petru nu se gândea să ierte de șapte ori pe zi, ci de șapte ori în toată viața lui. Căci Petru, care încă nu se născuse din nou, de la Duhul Sfânt, își închipuia că, iertând de șapte ori, face o faptă măreață, arată un suflet nobil. El avea de altfel sub ochi pe grecii care considerau o virtute binefacerile către prieteni și răzbunarea către dușmani. Iar compatrioții lui Petru, iudeii, aveau ca lege răzbunarea și rabinii înșiși învățau poporul să ierte numai de trei ori. Așadar, Petru socotea că este mai presus de greci și de iudei, dacă iartă până de șapte ori.

Domnul însă, ca să-l învețe și pe Petru și toată lumea nouă morală cerească și dumnezeiască, pe care a adus-o pe pământ, i-a răspuns lui Petru; „*Nu zic să ierți până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte*” (v. 22). Răspunsul acesta era ca și cum

i-ar fi zis: Să nu ții socoteli, să nu te mărginești la un număr anumit pentru iertare, gândind că, dacă treci de acel număr, ai dreptul la răzbunare de aici înainte. Ci iartă întotdeauna, fără hotar. Dacă ierți întotdeauna, nu-ți pierzi dreptul tău, ci îți îplinești datoria, îți slujești propriul interes și imiți pe însuși Dumnezeu.

Sfântul Ioan Gură de Aur zice: *„pentru ca nu cumva Petru să creadă că Domnul i-a pus o sarcină prea mare, cu iertarea continuă, a adăugat parabola în care arată că iertarea nu este o îndatorire grea, nu este greu de împlinit, ci foarte ușoară; de aceea Domnul pune la mijloc propria Sa iubire de oameni, ca tu să înveți, că dacă ierți mereu toate greșelile, fără excepție, ale aproapelui, ești ca o picătură de apă, în fața mării nemărginite. Atât de mică este iubirea ta de oameni, în comparație cu iubirea de oameni a lui Dumnezeu”*.

Milostivirea minunată a împăratului către robul dator. Parabola arată că Împărăția Cerurilor, adică Biserica lui Hristos, pe care o alcătuim noi, creștinii, se aseamănă cu un împărat. Domnul zice: *„De aceea Împărăția Cerurilor este asemenea unui împărat”*.

De ce? Tocmai ca să aflați voi că trebuie să iertați întotdeauna și fără umăr pe fratele vostru. Iar blândețea și nerăutatea împăratului este tratată tocmai în clipa când *„a vrut să facă socoteală cu robii săi”* (v. 23). Când a vrut adică să ceară robilor săi socoteală de felul cum erau administrate averile sale.

Socoteala și datoria

Cititorul înțelege cu ușurință că împăratul cel iubitor de oameni din parabolă este Dumnezeu Însuși iar robii, care administrează bunurile Lui, și sunt îndatorați să se supună poruncilor Lui, suntem noi oamenii, noi creștinii, care vom da socoteală de felul cum am chivernisit averea Stăpânului. Dumnezeu ne va cere socoteală și ne cere socoteală de felul cum am chivernisit darurile sale, ori de câte ori conștiința mărturisește împotriva noastră ori ne mustră, pentru toată fapta noastră potrivnică voinței lui Dumnezeu. Ne cere

Dumnezeu socoteală, când nu luăm în seamă glasul conștiinței, acest crainic al Lui, prin care ne cheamă la judecată. Dacă nu ascultăm de conștiință, atunci Dumnezeu trimite alți crainici, trimite bolile, primejdia de moarte, necazurile, încercările din viața noastră, atâtea și atâtea alte mijloace, prin care ne forțează să ne înfățișăm înaintea Sa, pentru a da socoteală. Ne cere Dumnezeu socoteală ori de câte ori ascultăm în Biserică Sfânta Evanghelie sau predicarea cuvântului lui Dumnezeu, care ne pun în față păcatele noastre. Tot așa, a cerut Dumnezeu socoteală regelui David, care păcătuisese, prin procurorul Natan, Ninivitenilor prin Iona și Iudeilor prin Ioan Botezătorul.

Și iată: *„Începând el socoteala, i-au adus lui pe un datornic, care datora zece mii de talanți”* (v. 24). Când împăratul a început să ceară socoteală robilor săi, i-au adus pe unul care era dator cu zece mii de talanți. L-au adus cu sila, căci de bunăvoie n-ar fi venit. De ce era această datorie?

Orice încălcare a legii lui Dumnezeu, orice păcat al omului este o datorie, pe care o contractează el față de Dumnezeu. Această datorie nu se aseamănă cu cea pe care o face omul când împrumuți bani sau lucruri de la un alt om, pe care el o poate plăti, stingând datoria prin plata sumei împrumutate, ori prin înapoierea lucrurilor împrumutate. Datoria către Dumnezeu este nelimitată, preaînaltă, mare și incalculabilă. Este o datorie pe care omul nu o poate nicidecum plăti. Observați că în parabolă primul orb pe care l-au adus înaintea împăratului era dator cu zece mii de talanți, o sumă colosală. Zece mii de talanți valorează două milioane trei sute zece mii lire sterline. Și am spus că datoria aceasta sunt păcatele noastre. Dar sunt ele atât de multe și de mari? Desigur că da. Fiindcă Dumnezeu Se îngreșează și are silă de păcat, chiar și de cel mai mititel. Și dacă robul acela care nu a înmulțit talantul, dar nici nu l-a întrebuințat la rele, a fost osândit, închipuiți-vă cât este de mare datoria și sarcina aceuia care întrebuințează rău talantul, făcând păcate.

Datoria este apoi mare și din pricina mulțimii păcatelor pe care le facem. Creștinul care cunoaște legea lui Dumnezeu și își

cercetează cu amănunțime cugetul, se poate convinge câtă este mulțimea păcatelor sale, când își numără păcatele, fie și dintr-o singură zi, dar cu atât mai mult, când cercetează păcatele dintr-o săptămână, dintr-o lună, dintr-un an, din vârsta copilăriei, până în vremea de acum. Este de-ajuns să se gândească omul că veninul păcatului a inundat în întregime ființa lui. Din clipa în care se deșteaptă dimineața și până când adoarme seara, el își îndreaptă orice mădular al trupului și orice putere a sufletului nu atât spre lucrul lui Dumnezeu, ci mai mult în scopuri nelegiuite. Limba mai mult vorbește de rău, minte, osândește, părăște, clevetește, dar foarte puțin se roagă și foarte rar sfătuiește și învață pe aproapele. Ochiul privește mai mult din curiozitate și spre lucruri imorale, privind ca să furăm și să lăcomim, dar prea puțin observăm cu ochii lucrul lui Dumnezeu, prea puțin citim legea Lui, prea puțin căutăm adevărul. Cu mintea și cu trezvia și cu celelalte capacități ale noastre urmăm mai mult viclenia, căutând să ne fie nouă ușor și bine, decât să ne desfatăm cu adevărul și cu virtutea, cunoștințele științei și științifice la întrebuintarea mai mult spre paguba oamenilor, poziția noastră socială și funcția, mai mult pentru satisfacerea vanității. Așadar, dacă creștinul cercetează toate până la cel mai mic cuvântel – fiindcă pentru orice cuvânt grăit în deșert va da socoteală la ziua judecății (Mt 12, 36), – atunci va zice împreună cu David: „*înconjuratu-m-au dureri fără de număr și fărădelegile mele s-au înmulțit mai mult decât perii capului meu*” (Ps 39, 16-17).

Și datornicii cu o datorie atât de mare de păcate nu sunt unul doi. „*Toți au greșit și au fost lipsiți de slava lui Dumnezeu*” (Rom 3, 23). Toți suntem îndatorați în persoana datornicului din parabolă, noi toți suntem cuprinși în acel datornic. Să nu ni se pară ceva extraordinar. Fiecare să-și arunce ochii împrejur și să vadă că are dreptate proorocul Osea, când zice: „*Toți jură strâmb, mint, ucid fură și desfrânează, săvârșesc fapte silnice și sângele se amestecă cu sânge*”.

Neputând să plătească, robul roagă pe stăpân de amânare. Este natural că o datorie atât de mare nimeni n-o poate plăti. De

aceea parabola spune despre robul dator: „*Neavând el cu ce plăti stăpânul lui a poruncit să-l vândă pe el, și pe soția lui și pe copiii și toate ale lui a poruncit să-l vândă pe el, și pe soția lui și pe copiii și toate câte le avea, ca să întoarcă datoria*” (v. 25). Deoarece robul nu avea cu ce să plătească datoria, stăpânul său a poruncit să fie vândut el și familia sa și tot ce avea, pentru ca să întoarcă datoria.

Înțelesul duhovnicesc al versetului acestuia este că omul nicidecum nu poate să-și plătească datoria, nici pentru cel mai mic păcat. Căci Dumnezeu, Căruia îi greșește omul și pe Care Îl jignește prin păcat, are o importanță nemărginită și, prin urmare, doar o plată de importanță nemărginită ar putea să-I dea satisfacție. Iar această importanță o are numai Hristos. De aceea nici aurul, nici argintul, nici toate metalele prețioase de pe pământ, nici vreo altă persoană nu poate să șteargă păcatul făcut de om, fără numai sângele jertfei lui Hristos, care se aduce pentru fiecare om credincios în Domnul, care se căiește de păcatele sale (cf. I Petru 1, 18-19). Dar pentru ce zice parabola că stăpânul robului a poruncit să-l vândă împreună cu familia sa? Înțelesul duhovnicesc este că, oricât s-ar jertfi omul și ar vinde toate ale sale, totuși nu poate stinge datoria păcatelor lui. S-a mai spus acest lucru și ca să înțeleagă că Dumnezeu judecă încălcarea poruncilor Sale cu toată dreptatea, ca să înțelegem cât este de tristă și rea starea în care ne aduce păcatul; prin păcat omul se face rob al patimilor, rob al iadului și al morții. El pierde definitiv orice lucru care ar putea să-i dea mulțumire și odihnă, pierde orice persoane cu care are legături strânse, precum datornicii din vremea Domnului pierdeau și avere și soție și copii, din pricina datoriilor. Și mai înspăimântător este faptul că această osândă va dura „până va întoarce toată datoria”, zice parabola. Dar fiindcă datoria păcatului este imposibil de plătit, deoarece omul nepocăit nu poate satisface dreptatea dumnezeiască, înseamnă că osândă este veșnică!

Abia acum înțelese robul din parabolă, cât de îngrozitoare sunt urmările datoriei. Și iată: „*Căzând deci robul, i s-a închinat lui*

zicând: Doamne, dă-mi o amânare și îți voi întoarce toată datoria” (v. 26). Robul știa desigur și înainte că datora o sumă atât de mare, încât nici cu amânare nu ar fi putut s-o plătească, dar fiindcă stăpânul nu-i ceruse banii până atunci, nu-și făcuse nici robul nicio grijă, dar acum, când a auzit amenințarea cea îngrozitoare, și-a plecat genunchii cu multă stăruință și supunere și s-a rugat de domnul său săi dea o amânare, făgăduindu-i că-i va plăti toată datoria.

Cine nu vede în purtarea robului din parabolă purtarea oricărui om păcătos? Cei ce au făcut păcate multe și mari sunt cu totul nepăsători și n-au nici cea mai mică râvnă spre pocăință. Dar când Dumnezeu îi cheamă pe nepregătite, să dea socoteală, când o boală sau o primejdie vădită amenință să-i ducă în fața Marelui Judecător, atunci abia înțeleg, sunt cuprinși de frică, cad înaintea lui Dumnezeu și Îl roagă să-i mântuiască. Exemplul lui Faraon, Ahav, Manase, Simon Magul și Felix, despre care ne vorbește Scriptura, dovedește acest adevăr. Dar vedem și astăzi oameni, care atunci când urmează să fie dată pe față lenevirea lor, când boala sau moartea se apropie, se întristează, cuprinși de acea falsă pocăință, plâng și făgăduiesc lui Dumnezeu câte în lună și în stele... Vine un ceas în care omul, oricât ar fi el de trufaș și nesupus, își pleacă privirile cele trufașe, își zdrobește egoismul și cade înaintea majestății divine, rugându-se jalnic.

Deci robul din parabolă nu-și tăgăduiește datoria și cere o primă amânare, cere stăpânului său să-l aștepte, să-l păsuiască. Răbdarea și marea dragoste a lui Dumnezeu, care ne lasă în viața aceasta ca să ne pocăim și să ștergem datoria cea mare a păcatului, este cea mai mare binefacere din partea Sa. Ba poate să schimbe tot viitorul nostru și să ne ducă în rai. Dacă însă noi n-o întrebuițăm pentru pocăință, o facem nefolositoare și netrebnică, așa cum nefolositoare este și amânarea, pentru datornicul care nu vrea să-și plătească datoria nicidecum. Cât sunt de înfricoșătoare cuvintele lui Pavel pe care le-a scris despre această problemă romanilor (2, 3-7)!

Apoi robul făgăduiește achitarea. Ba mai mult, achitarea întregii datorii: „*îți voi plăti totul*”, zice el, pe când în realitate: „*el nu avea cu ce să plătească*”, nu avea niciun ban, era dator vândut. Acest fenomen se întâlnește adesea. Oameni, care în nicio împrejurare a vieții lor nu se gândesc să păzească vreo poruncă a lui Dumnezeu, nici să-și schimbe cât de puțin obiceiurile lor păcătoase când se ivește vreo primejdie, dau făgăduințe în gura mare, iau dispoziții mari, pe care nu vor putea niciodată să le îndeplinească, pentru că ei încă nu au înțeles ce este păcatul, care este poziția lor față de Dumnezeu, și nu sunt conștienți că nu pot satisface pe Dumnezeu cu dispozițiile luate și cu vorbe goale.

Mila cea mare

Dar ce comoară de bunătăți și milă ne descoperă acum parabola! Robul a cerut o amânare „*dar stăpânul robului aceleuia, milostivindu-se, l-a slobozit și l-a iertat*” (v. 27). Adică i-a dat, nu numai o amânare, ci – lucru paradoxal și neașteptat – a rupt înscrisul datoriei și a slobozit pe rob! Ce dărnicie și ce noblețe sufletească! Ia aminte acum, cititorule. Fiindcă fiecare cuvânt al acestui verset are un înțeles foarte important. Stăpânul cel inimos, care iartă datoria, este preabunul Dumnezeu, care stă gata să-și reverse mila lui îmbelșugată atunci când creștinul recunoaște și își mărturisește păcatele lui, când dovedește pornirea de a-și plăti datoria. Dumnezeu face această lucrare nobilă, iartă datoria cea mare a păcatelor noastre, prin milostivirea Lui cea mare. Acest lucru îl exprimă parabola prin cuvintele „*milostivindu-se stăpânul acelui rob*”. Dar, din marea milostivire, din marea Lui nerăutate a trimis Dumnezeu pe Fiul său Unul-Născut „*ca să dea poporului Său cunoștința mântuirii, prin iertarea păcatelor lor, cu milă mare*” (Lc 1, 77-78). Dumnezeu s-a milostivit spre omenirea întreagă și a trimis pe Fiul Său, ca s-o mântuiască din osânda cea veșnică. Iar acum se milostivește în parte de fiecare păcătos, care crede în Hristos și

simte povara păcatelor sale, căutând să afle milă, prin Hristos.

Deși era mare datoria celui om, totuși i-a iertat-o și l-a încredințat că „*toată datoria ți-am iertat-o*” (v. 32). Te-am absolvit de toată acea mare datorie. Și iarăși, după cuvintele acestei parabole, aflăm că oricât de mari și felurite ne-ar fi păcatele, Domnul cel milostiv le iartă și le șterge pe toate. El face tocmai invers decât noi oamenii, care întindem mâna când avem de primit, pe când Dumnezeu se bucură numai atunci, când poate să dăruiască din belșug mila Sa.

Dar deoarece este atât de milostiv, încât ne dă cu mult mai jnult decât cerem noi, robii Săi, atunci pentru ce este prezentat în parabolă, poruncind să fie vândut robul și familia sa? Oare această hotărâre nu dovedește uscăciune de suflet? Iată o nedumerire care cere să fie lămurită.

Amenințarea cu vinderea nu provine din răutate, ci cu totul dimpotrivă, provine din multă bunătate și iubire. Căci acea amenințare a arătat robului cât de mare îi era datoria pe care o avea. Amenințările legii dumnezeiești și necazurile provizorii, pe care Dumnezeu le trimite în viața aceasta, îi arată omului păcătos cât de îngrozitoare și rea este starea de păcat, din care Dumnezeu caută, cu bunătatea Lui, să-L scape. Un medic, când îl iubește pe pacient și îl salvează de la moarte? Atunci când îi ascunde boala și îl lasă fără grijă, necunoscându-și starea, până ce boala progresează și-i aduce moartea? Sau atunci când îi expune toate consecințele bolii și se folosește de cauterizare și pregătește bisturiul, ca să convingă pe bolnavul cel neglijent și prost dispus de gravitatea bolii? Și astfel să-l silească să ia măsuri în vederea tratamentului? Desigur că medicul salvează bolnavul în al doilea fel. Însă și Dumnezeu face același lucru: adesea ne informează dinainte prin Evanghelia Sa, despre pedeapsa cea veșnică și focul cel nestins și viermele neadormit. Aceste cuvinte par multora îngrozitoare așa zicând contrare bunătății lui Dumnezeu, dar tocmai ele dovedesc multa Lui bunătate. Ne dă de veste dinainte și prin amenințări

cu fapta, nenorociri și cataclisme, ne face să nu ajungem la acea pedeapsă îngrozitoare și nesfârșită, ci să înțelegem ce răutate mare este păcatul, pe care mulți îl socotesc o glumă. Când Dumnezeu însă îi cercetează, cu boli și necazuri, atunci își revizuiesc părerile, se grăbesc să se pocăiască și se întorc spre mila lui Dumnezeu, ca să afle mântuire. Iată ce scop are amenințarea din parabolă.

În sfârșit, prin cuvântul: „*L-a slobozit pe el*”, noi înțelegem că păcatul este o robie, o întemnițare. O sclavie, din care numai Dumnezeu poate să elibereze pe omul păcătos. „*Cel ce face păcatul este rob păcatului*”, ne încredințează, cu altă împrejurare, Domnul. Și adaugă că: „*dacă Fiul lui Dumnezeu ne va elibera, vom fi liberi*” (In 8, 34-36). Iar acest adevăr, că păcatul este o robie jalnică, îl dovedește și realitatea. Iar cei ce au avut fericirea să scape, prin pocăință, la Hristos și să fie eliberați de păcat, aceia cunosc adevărata libertate și își dau seama de minunata milostivire, de marea milă a lui Dumnezeu.

Nemilostivirea datornicului

După acea minunată milostivire a împăratului, după acea mare nerăutate atât de plăcută și de mângâietoare, pe care Domnul a zugrăvit-o până la acest punct al parabolei, ce jalnică ținere de minte a răului, ce inimă nemilostivă uscată și neagră de ură, ne arată Domnul în urmarea parabolei! Urmărește, cititorule, zugrăvirea din această parte a parabolei, atât de tristă, dar atât de deplină de învățăminte.

Întâlnirea cu tovarășul de robie și scena răutății.

„*Leșind robul acela, a aflat pe un tovarăș al său de robie, care îi datora o sută de dinari. Și apucându-l, îl sugruma, spunând: restituie-mi ceea ce îmi datorezi*” (v. 28). Primul cuvânt cu care Domnul începe să descrie purtarea datornicului milostiv, care are un înțeles special. Un rob smerit și credincios, niciodată nu uită binefacerile stăpânului său, oricât timp ar trece la mijloc, dar aici, nu au trecut decât câteva

clipe, de când a fost săvârșită această faptă mișcătoare de milostivire din partea stăpânului. Și iată o scenă cu totul contrară, o scenă de milostivire începe să se petreacă: de îndată ce robul a părăsit pragul ușii stăpânului, de îndată ce a fost eliberat de marea datorie și de lanțurile robiei, în loc să mediteze în mintea lui hotărârea atât de binefăcătoare a stăpânului său, – zice Sfântul Ioan Gură de Aur, – el schimbă darul într-o răutate jalnică. Dumnezeu îi trimite, îndată după neașteptata binefacere, pe un confrate al său, ca să-și arate către acest confrate primul semn al recunoștinței, pe care ar fi trebuit s-o aibă datornicul liberat față de stăpânul care l-a iertat. Dar vai! În loc să se poarte cu confratele său binevoitor, el îl prinde de gât și îi cere mica datorie cu care acesta îi era dator. Așadar, cât de curând a uitat el marea binefacere de care avusese parte!

Cât era însă de mare datoria pe care o avea confratele său? Dacă ar fi fost o sumă importantă, fie ea chiar mai mică decât suma de care fusese el iertat, s-ar părea că acest rob ar fi avut o oarecare îndreptățire. Dar ce nimic? O sută de dinari era, față de cei zece mii de talanți, o sumă de nimic și ridicolă, încât el însuși se sfiește să spună, cât e de mică, de aceea și zice: *„Dă-mi înapoi ceea ce îmi datorezi”*, vrând să dea impresia că datoria era mai mare, decât era de fapt.

Dar oare robul acesta nemilostiv nu procedează cel puțin cu noblețe și blândețe? Din nefericire, nici vorbă de așa ceva. Cum l-a întâlnit pe confratele său *„l-a apucat pe el sugrumându-l”*, l-a prins și l-a strâns într-un fel de nesuferit, cerându-i să-i plătească pe loc datoria. Dacă stăpânul lui l-ar fi aruncat în închisoare, dacă ar fi suferit chinuri pentru datoria cu care era dator domnului său, poate ar fi avut oarecare scuză pentru asprimea purtării lui. Acum însă, cum să se îndreptățească? Nicidecum nu-i putem găsi scuză. Suferințele și nevoile nu-l fac pe om violent și rău. Ele mai curând îl înmoaie. Violent îl face pe om trufia, pomenirea răului, îndreptățirea. Un om, mai cu seamă când crede că este în dreptul său, consideră faptă bărbătească să-și ceară dreptul cu violență și cu

asprime; el nu înțelege că purtându-se în felul acesta, nu dă dovadă de bărbăție, ci de înrobire la patimi și de lipsă de curaj.

Poate cititorul crede că acel confrate dator s-a purtat necuviincios cu cel căruia îi datora, când acesta i-a cerut achitarea datoriei; și de aceea cel căruia îi datora a recurs la violență, dar parabola dezleagă și această nedumerire. Iată ce zice mai departe: „Deci căzând tovarășul de robie la picioarele sale, îl ruga pe el zicând: *îngăduie-mi și îți voi plăti tot*” (v. 29). Cu toate că datornicul, ca și cel căruia îi datora, era orb, ei erau deci confrăți în robie și nu îi despărțea rangul, totuși acest lucru nu a împiedicat pe datornic să cadă la picioarele confratelui său și să-l roage fierbinte să-i dea o păsuire pentru plata datoriei. Ba mai mult: folosește, pentru o datorie neînsemnată aceleași cuvinte pe care le folosește mai înainte cel căruia îi datora sau, pentru acea datorie imensă. Se smerește, nu neagă datoria, nu cere să-i fie ștearsă. Cere numai o amânare. Dar în zadar. Nu simte vreun liman de scăpare, zice Sf. Ioan Gură de Aur, și nici poziția rugătoare nu-i amintește celui căruia îi datora iubirea de oameni a stăpânului lor comun. Iubirea aceasta a fost biruită de lăcomie, pomenirea răului și viclenie. Ele l-au făcut mai rău decât o fiară, pentru că nu a vrut, ci l-a aruncat pe el în temniță, până ce va plăti (v. 30). Ce răutate! L-a târât pe confratele său înaintea puterii de stat și l-a aruncat în temniță. A făcut aceasta cu toate că îl ruga atât de umilit, de parcă ar fi făcut cine știe ce nelegiuire! Dar oare în închisoare fiind, putea să-și plătească datoria? Nu. Putea să și-o plătească numai dacă ar fi obținut amânare. Atunci, pentru ce cel căruia îi datora l-a băgat în închisoare pe datornic? Ca să fie îndreptățit, ca să-și sature patima pomenirii de rău.

Unora li se va părea de necrezut o purtare atât de nemulțumitoare. Dacă cineva ne-ar chema să judecăm o astfel de nemilostivire, pe un astfel de om nemulțumitor l-am osândi

cu toată severitatea. Când proorocul Natan a povestit lui David nedreptatea pe care o făcuse bogatul, care avea mii de oi și totuși a luat mica oiță a vecinului său, ca să ospăteze pe un prieten, David s-a mâniat de această nedreptate și a zis: „Viu este Domnul, că bărbatul care a făcut aceasta este vrednic de moarte” (II Regi 16, 5). Dar această hotărâre avea să cadă pe capul lui David, fiindcă el însuși era cel ce săvârșise nedreptatea. Adică o răpise pe soția lui Urie. Același lucru se petrece însă și cu noi. Trebuie să aflăm că robul din parabolă, care s-a arătat atât de nerecunoscător, pomenitor de rău, uscat și pretențios, nu este altcineva, decât noi toți. Trebuie să înțelegem că fiecare dintre noi de îndată ce pierde conștiința milei și a milostivirii lui Dumnezeu, care ne iartă cu atâta bunăvoință, devine uscat și nemilostiv către ceilalți oameni. Cât de îngăduitori suntem cu propriile noastre păcate, dar cât de aspri, neîngăduitori și pomenitori de rău, față de păcatele altora!

Se întâmplă adeseori ca, în rugăciunea de dimineață, să făgăduim lui Dumnezeu „și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”. Dar după vreun ceas abia, dacă soția, fratele, slujitorul, aproapele, omul cel asemenea nouă ne greșeste, imediat ne mâniem, țipăm, ne înveninăm și nu uităm greșeala lui. Ba mai mult, mergem și la alții ca să ne întărate și aceia, pentru ca patima să crească în noi, să ne robească și să ne stăpânească. Se mai întâmplă încă ceva. S-a dus creștinul la duhovnic și a fost dezlegat de povara păcatelor a primit iertarea și s-a învrednicit să ia preacinstitele daruri, dumnezeiasca Cuminecătură. Dar poate o clipă a și uitat toate acestea. Își uită interesul, își uită datoria de recunoștință, uită toate și nu înțelege să ierte greșeala sau nedreptatea altuia. Noi am primit un ocean de milă, dar nu dăm aproape nicio picătură din el. Ne-am învrednicit să ne împrietenim cu Dumnezeu cel Preaînalt și să primim iertarea de osânda cea înfricoșată, în care ne aruncase păcatul. Dar nu înțelegem să iertăm și să întindem o mână prietenească și pașnică aproapelui nostru, care ne-a greșit, ne-a nedreptățit, ne-a ocărât. Așadar, iată că nu

numai acel rob dintr-un ținut îndepărtat a arătat atâta nemilostivire și pomenire de rău, ci și noi suntem la fel, iubite cititor.

Important lucru este însă că pricina vrăjmașiei și a pomenirii de rău față de alții este un lucru de nimic, o bagatelă. Numai închipuirea noastră îi dă proporții uriașe. Prețuirea falsă, pe care o acordăm lumii prezente, este una dintre pricinile dușmăniei. De obicei urâm fiindcă dăm o importanță mult prea mare averii și intereselor materiale. Adeseori se întâmplă ca pentru avere să urâm pe fratele nostru. Nu numai să-l urâm, ci ajungem chiar să-l omorâm. Nu este aceasta nebunie și prostie? Lucrul meu și lucrul tău, aceste cuvinte blestemate, pe care satana le-a semănat, devin de obicei pricină de dușmănie, zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Urâm și dușmănim, fiindcă ne-a impus egoismul. Pentru că ceilalți nu ne-au lăudat, după cum ne așteptam noi, sau poate că nu ne-au dat cinstea care credem noi că ni se cuvine, sau oamenii nu s-au grăbit să se plece pretențiilor noastre, nu s-au grăbit să ni se supună, și să se unească cu părerea noastră atotînțeleaptă. Ci au avut îndrăzneala să ne contrazică: Auzi aici, ce îndrăzneală să aibă el ...! Nu ne convine și ne cuprinde ura, când altul nu-i gata să se asocieze îndreptățirii noastre, să ne lase câștig de cauză, să luăm noi vrednicia și importanța care i se cuveneau altuia, să ne ridicăm în stima altora! Și, ce este mai rău, adeseori urâm din pricina ochiului nostru rău, prin care vedem un dușman în persoana celui mai bun prieten, răstălmăcind cele mai nevinovate vorbe și fapte și mișcări ale lui. Iată omule, de ce urăști de obicei și ești pomenitor de rău, socotind cei o sută de dinari ai altuia ca mii și zeci de mii. Pe când sutele de milioane pe care tu le datorezi lui Dumnezeu le treci cu vederea și le dai uitării!

Se întâmplă adesea că, chiar dacă altul recunoaște și mărturisește că a greșit față de noi, se smerește și își cere iertare, noi rămânem aspri, neînduplecați și nemilostivi. Noi duhovnicii auzim adesea acest cuvânt vast: Dar i-am cerut iertare și i-am propus să-i dau satisfacție și n-a vrut deloc să mă primească. După

acestea toate, te mai îndoiești, frate, că robul cel milostiv, din parabolă, ne reprezintă pe noi toți? Există totuși și oameni care socotesc că parabola nu li se potrivește, fiindcă la ei dușmănia este foarte îndreptățită și are temeiuri foarte bune și firești. Au suferit o mare nedreptate, o bârfă îngrozitoare, au pierdut averea, și-au pierdut casele, sprijinul, fratele. Au căzut, au rămas cu totul orfani, din pricina răutății altuia. Aceștia îți spun: Cum să-l iert, când m-a lovit în inimă? Inima mea este de acum distrusă. Sărăcia l-a care m-a adus, lipsa soției, a părinților, îmi strigă la fiecare pas nenorocirea pe care mi-a pricinuit-o, și îmi cer răzbunare. Așadar, cum să-l iert?

Și totuși, creștine, rătăcești când crezi că nedreptățile pe care ți le-a făcut altul, alcătuiesc o datorie de naștere, o datorie mare și de neiertat. Greșești, fiindcă trebuie să înțelegi că tot ce ți-a făcut altul, în asemănare cu cele cu care ești tu dator lui Dumnezeu, sunt cei o sută de dinari față de cei zece mii de talanți. Ia aminte la aceasta, cititorule. Fiindcă cei ce cred că datoria păcatelor este mică, nu știu încă ce se numește „păcat”. Ei socotesc că încălcarea, chiar și a celei mai mici porunci dumnezeiești, nu este o datorie de nerezolvat. Ei nu înțeleg că *„plata păcatului este moartea”* (Rom 6, 23) Urmarea păcatului este moarte veșnică. Pe când paguba pe care ți-a făcut-o altul, oricât ar fi ea de mare, nu îți vatămă ființa umană, chiar dacă îți pierzi fiul sau tatăl sau ți s-a făcut un rău oricât de mare de orice natură, pe care tu îl socotești mare și de nesuferit.

Nu, frate, inima ta nu este rănită atât de nedreptatea, pe care ți-a făcut-o altul, cât de ura ta. Ura și dușmănia te-au zgâriat și ți-au rănit inima, încât nu mai găsești nicio liniște și crezi că nu poți ierta. Dar rana aceasta a inimii tale nu o poate vindeca nimic, în afară de iertare. Desigur leacurile niciodată nu sunt plăcute și ușoare pentru bolnavi. Sunt însă absolut necesare pentru cel ce vrea să-și recâștige sănătatea. Și în ciuda greutății și a neplăcerii pe care o are bolnavul, el trebuie să înghită leacurile. Și iertarea este un leac neplăcut, pentru cel ce suferă de boala vrăjmașiei și

a urii. Iertarea nu-ți este plăcută, nu că sufletul omului ar fi creat ca să urască, dimpotrivă este creat ca să iubească, dar păcatul în general, și în special dușmănia, îndepărtează sufletul de la starea lui naturală fiziologică, îi zdruncină sănătatea, îi pricinuieste atâta tulburare, încât îl face să pară sălbatic și neîmblânzit. Ca să te convingi de aceste lucru, privește pe omul care ține ura și vrăjmășia în sufletul său, cât suferă, cât îndură, cât se tulbură. Privirea lui este urâtă și amenințătoare. Înfățișarea lui este îngrozitoare. Fața îi este galbenă, gemete necunoscute îi apasă pieptul. Șerpi veninoși îi înveninează sufletul. Dracii urâți, care au intrat în nefericitul său suflet, nu-i lasă liniște, nici ziua, nici noaptea, nici în timpul lucrului, nici în timpul odihnei. Îl înrobesc și îl aprind spre patima mâniei, cu gânduri mereu noi și cu planuri de răzbunare, care îi tiranizează neconținut simțirea. Și dracilor nu le ajunge necazul, nedreptatea și paguba, pe care i le pricinuiseră omului. La acest necaz ei adaugă un altul, de nesuferit, neîmblânzit și distrugător, necazul urii. Dimpotrivă, cât de liniștit, de odihnit și de pașnic este sufletul și viața celui nepomenitor de rău, care primește leacul greu al iertării, iertând mereu din inimă pe cei ce îi greșesc. Cu totul nepătimas, Domnul cel nepomenitor de rău, a ascultat acuzația adusă de dușmanii Săi. Și, lucru mai mare și mai important, când era ținut pe cruce și răbda dureri înfricoșate, nici chiar atunci nu și-a găsit loc în sfântul său suflet, nici cea mai mică lipsă de dragoste. Și El, de pe cruce, se ruga pentru răstignitorii Săi. Ce nedreptate mai mare și ce durere mai îngrozitoare ar putea să existe, decât acelea, pe care oamenii i le-au făcut lui Hristos? Și totuși El n-a lăsat ura să-i rănească inima, ci dragostea a învins definitiv. Pentru ca cititorul să nu creadă că numai Hristos, ca Dumnezeu, a știut să ierte atâta, să afle că niciun creștin, vrednic de numele acesta, n-a existat vreodată, care să nu-și fi împodobit sufletul cu nepomenirea de rău și să nu-și fi dovedit dragostea către vrăjmașii săi. Pavel a fost prigonit neconținut, până la moarte, de iudeii cei de un neam cu el; și totuși se ruga lui Dumnezeu să fie pedepsit

el, pentru ca iudeii să poată fi mântuiți. Întâiul mucenic Ștefan a fost lapidat și ucis de iudei: și totuși s-a rugat lui Dumnezeu să le ierte lor păcatul acesta. Episcopul Amidei, Acachie, a vândut până și vasele sfinte ca să răscumpere pe dușmanii creștinismului, când aceștia căzuseră în robie la străini. Creștinii din Alexandria au îngrijit pe prigonitorii lor bolnavi de holeră, mulți aflându-și moartea în această faptă, ca să-i mântuiască pe cei care, până mai ieri, căutau să chinuiască pe creștini. Sfântul Dionisie a ascuns și a tănuț pe ucigașul fratelui său. Și toți adevărații creștini, care au trăsăturile lui Hristos întipărite în sufletul lor, au arătat o minunată nepomenire de rău și o dragoste către vrăjmașii lor. Ba mai mult, creștinii consideră pe dușmanii lor ca binefăcători, fiindcă aceștia le dau prilejul să-și exercite virtutea nepomenirii de rău. Așadar, creștine, vei mai zăbovi încă închipuindu-ți că nu poți ierta, pe câtă vreme iertând, nu numai că nu vei fi păgubit, ci îți vei vindeca sufletul și vei afla iertarea propriilor tale păcate? Cât suntem de nebuni, și de nesocotiți și nefericiți, când urâm și nu putem vedea în ochi pe altul; pe când cu iertarea și cu nepomenirea răului avem numai de câștigat. Câtă dreptate are Evanghelistul Ioan, care scrie că „*Cel ce urăște pe fratele său este în întuneric și umblă în întuneric și nu vede unde merge, fiindcă întunericul a orbit ochii lui*” (In. 2, 11). Dar partea cea mai rea a neiertării este că ura și dușmănia ne pregătesc și pentru viața cealaltă chinuri și durere. Acest lucru îl vom vedea acum, în restul parabolei.

Osânda pomenitorului de rău

Purtarea rea și nemilostivă a robului față de confratele său a făcut desigur o foarte tristă impresie celorlalți robi, care urmăriseră atât purtarea unuia cât și a celuilalt dintre cei doi. „*Văzând ceilalți robi cele întâmplare, s-au mâhnit foarte tare; și mergând au spus domnului lor toate cele întâmplare*” (v. 31). În această împrejurare, observați cum s-au purtat ceilalți robi. Când au văzut cele întâmplare, în loc

să osândească pe robul cel rău, să-l vorbească de rău și să se mânie pe el, precum facem mulți dintre noi, când vedem un lucru care nu-i la locul lui, cu totul dimpotrivă, robii ceilalți s-au mâhnit foarte tare, din pricina purtării rele a unuia dintre ei. Da, când vei vedea greșind și păcătuind pe un altul, se cuvine să te mâhnești pentru el, nu să-l judeci, nici să discuți cu alții, nici să mârâi împotriva lui. Noi nu avem niciun drept să osândim pe ceilalți oameni, care sunt robi ai lui Dumnezeu, ca și noi. Acest drept îl are numai Stăpânul nostru, al robilor, adică Dumnezeu. De aceea și ceilalți robi din parabolă au raportat cele întâmplate stăpânului lor. I-au raportat domnului lor, nu numai fiindcă el trebuia să fie înștiințat despre fapta acelui rob nemilostiv, ci și fiindcă acel nefericit tovarăș al lor trebuia să capete un oarecare ajutor din partea lor. Așadar, să știm că ori de câte ori alții ne nedreptățesc, ne strâmtorează și ne prigonesc, Dumnezeu află îndată acest lucru, fiindcă este pretutindeni de față și fiindcă rugăciunile sfinților și ale îngerilor Îl înștiințează. Iar acum, să ascultăm judecata Domnului, care nu s-a mai purtat acum ca un creditor cu debitorul lui, ci ca un judecător care judecă o fărădelege.

Mustrarea și osânda

„Atunci stăpânul lui chemându-l i-a zis: rob rău și viclean, eu ți-am iertat toată acea datorie, fiindcă m-ai rugat” (v. 32). Îl numește rob viclean, fiindcă nemilostivirea, pomenirea de rău și vrăjmășia sunt viclenie și răutate, vrednice de milă. Îl mustră amintindu-i cătă milă a avut stăpânul față de rob iertându-i acea datorie atât de mare. Și totuși robul n-a arătat niciun strop de milă față de tovarășul său. Așadar, stăpânul zice: ai primit o binefacere atât de mare de la mine. Acum ȋare „nu se cuvenea să miluiești și tu pe tovarășul tău, precum te-am miluit eu?” (v. 33) Nu trebuia să urmezi și tu iubirea mea de oameni și nepomenirea mea de rău? Stăpânul zice: tu pe propria ta piele ei încercat cât este de tristă starea omului

când urmează să fie aruncat în temniță pentru datorii. Ai încercat și bucuria pe care ți-a produs-o binefacerea mea neașteptată, când ți-am iertat datoria. Ai văzut pilda propriei mele nepomeniri de rău și a nobleței mele sufletești. Toate acestea ar fi trebuit să-ți facă o impresie puternică și neștersă, ar fi trebuit să-ți schimbe în întregime inima, să te facă milostiv, blând și gata de iertare. În cele din urmă, cel mai elementar simț al dreptății trebuia să te îndemne să nu faci altuia, ceea ce n-ai vrea să ți se facă ție.

La această muștrare atât de logică și de dreaptă, robul cel rău nu a răspuns nimic. Amuțise. Nici nu-și mărturisește greșeala, nici nu făgăduiește să-și îndrepte fapta cea nedreaptă. Nimic bun, ține minte răul și este stăpânit de patima urii. Și de aceea „mâniindu-se stăpânul lui, l-a dat călailor, până își va plăti toată datoria” (v. 34) Adică stăpânul își anulează și își retractează prima hotărâre, prin care li iertase datoria. Acum îl osândește și îl dă chinuitorilor. Însă ia seama cititorule, ca să înțelegi ce învățături importante conține parabola în aceste cuvinte, prin care stăpânul osândește pe rob.

Este foarte adevărat și dovedit că noi dobândim iertare și slobozire desăvârșită de povara cea grea a păcatelor noastre, când cădem cu pocăință și cu mărturisire la mila lui Dumnezeu, precum a făcut robul care datora zece mii de talanți. A căzut la picioarele stăpânului său și l-a rugat să-i fie milă. Dar această iertare numai atunci rămâne în ființă și neschimbată, dacă după aceea, în toată viața noastră, noi rămânem credincioși lui Dumnezeu și supuși voinței Sale. Dacă ne facem blânzi, nepomenitori de rău, iubitori de vrăjmași, atunci iertarea rămâne în vigoare. Dacă, dimpotrivă, după ce am primit iertare de la Dumnezeu noi lăsăm să se sălășluiască în sufletul nostru ura și vrăjmășia și astfel lăsăm să învie omul cel vechi al păcatului, atunci și Dumnezeu anulează și întoarce hotărârea de iertare, pe care o dăduse. Așadar, în cazul acesta, ne întoarcem iarăși la starea de vinovăție și de osândă și mânia lui Dumnezeu vine asupra noastră, și mai îngrozitoare. Creștinul care are ură și dușmănie este total despărțit de Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu

este numai dragoste și nu are nicio legătură cu ura și cu vrăjmășia. Așadar, dacă astăzi te-ai pocăit și te-ai mărturisit și te-ai împărtășit cu Sfântul Trup și sângele Domnului Hristos, iar mâine urăști și prinzi vrăjmășie, neiertând din inimă, toate sunt zadarnice. Vei fi iarăși pasibil de osânda veșnică, dacă nu-ți schimbi purtarea, chiar dacă în celelalte privințe ești silitor, râvnitor, evlavios și credincios, mărturisind pe Hristos cu îndrăzneală, dar dacă nu-ți ierți dușmanul, ci prinzi ură pe el, Hristos nu te primește. Nu ierți, deci nu vei fi iertat. Te răzbuni pe aproapele tău; și Dumnezeu se va răzbuna pe răutatea ta.

Prin Sfântul Evanghelist Ioan, Dumnezeu zice în chip lămurit: oricine urăște pe fratele său este ucigaș de oameni; și știți că ucigașii „nu au viață veșnică” (I In 3, 15). Și mai jos, chiar în această parabolă zice că un astfel de om va fi dat chinuitorilor, adică îngerilor care împlinesc hotărârile Domnului. Acolo sârmanul om va fi chinuit, până când va întoarce întreaga lui datorie mare.

Dar oare va putea omul vreodată să-și plătească datoria? Vai, este o datorie de neachitat, precum am mai spus. Cum ar putea un biet rob să plătească o datorie de zeci și sute și mii de talanți? Dar este mult mai posibil ca omul să se slobozească de marea greutate a păcatelor, mai cu seamă dacă viața îi e pe sfârșite. Datoria păcatelor nu se poate plăti decât cu jertfa lui Hristos. Dar omul care urăște, calcă în picioare și se leapădă de jertfa lui Hristos, având o purtare potrivnică legii și purtării lui Hristos, cum va putea să se slobozească de datorie?

Care este scopul parabolei? Domnul pecetluiește parabola prin următoarele cuvinte, care îi arată mai bine scopul: „*Tot așa vă va face Tatăl Meu cel din ceruri, dacă nu iertați fiecare din inimă fraților voștri greșelile lor*” (v. 35). Aici este toată esența parabolei și de aceea apelăm acum în mod deosebit la atenția cititorului.

Așa vă va face Tatăl Meu, zice Domnul. Dacă purtarea lui Dumnezeu față de noi oamenii, cât trăim în viața aceasta, este părintească, blândă și iubitoare, ca și purtarea părinților față de

copiii lor, să nu credeți că Dumnezeu își zădărnicește dreptatea și nu-și arată puterea față de cei ce s-au arătat nevrednici să fie copiii Săi și străini față de bunătatea și iubirea Sa părintească. Pentru că Dumnezeu se arată aici atât de iubitor părinte, să nu credeți că nu va face dreptate. Ci temeți-vă mai bine de dreptatea Lui și vă înfricoșați de mânia Lui. Precum ați fost învățați că se cuvine să-I spuneți Tată și simțiți că sunteți fiii Săi, tot așa trebuie să învățați a ierta greșelile fraților voștri, pentru ca Dumnezeu, Tatăl vostru, să vă ierte păcatele voastre, căci Îi sunteți toții fii.

Așa se va purta Dumnezeu cu noi, cum s-a purtat stăpânul din parabolă cu robul cel rău și viclean. Aceași osândă îl așteaptă pe creștinul care nu iartă. Dumnezeu, cel ce iartă desăvârșit și șterge cu totul păcatele noastre, ne cere și nouă iertare totală și din inimă, față de ceilalți oameni. Nu o iertare trasă de mânecă, silită, nu cu buzele. Ci o iertare din inimă. Căci mulți, constrânși, din silă, zic un pardon, dar Dumnezeu nu primește această iertare, deoarece inima nu a primit, nu s-a milostivit, și n-a lăsat la o parte sentimentul urii, ca să pună în loc milostivirea și dragostea. Aceasta este ideea fundamentală a religiei creștine. Creștinismul nu cere o schimbare exterioară, o pace exterioară, ci o schimbare lăuntrică desăvârșită și o înnoire totală. Creștinismul nu vrea să schimbe numai purtarea din afară și să statornicească o stare de neagresiune, față de aproapele. El vrea o schimbare desăvârșită a dispozițiilor omului, o schimbare totală a inimii lui, pentru ca dintr-un izvor de ură, inima să devină izvor de dragoste, de blândețe, de milă, chiar și față de dușmani.

Dacă această schimbare nu se petrece, atunci „așa va face și Tatăl cel ceresc”, va da aceeași osândă. „Judecata este nemilostivă pentru cel ce nu face milă” (Iac 2, 13). Cititorule, ce-ți alegi tu?

Vrei să rămâi lângă Dumnezeu, iertând, cu nădejdea sigură și cu bucuria că vei trăi veșnic fericit, împreună cu Stăpânul tău? Atunci trebuie să ierți și să-l iubești și tu pe aproapele tău; dacă dimpotrivă nu înțelegi că trebuie să ierți ceva aproapelui, să nu te

aștepti ca Dumnezeu să te ierte pe tine. Presupunem că ești destul de treaz, ca să înțelegi care îți este interesul. Interesul tău, atât pe pământ, cât și în viața veșnică, îți cere să ierți pe fratele tău, ca să fi și tu iertat, dacă ierți, vei dobândi, aici o pace dulce, iar acolo, o fericire veșnică. Așadar, iartă din inimă și vei fi primit de îngeri cu inima deschisă și vei afla deschise pentru tine brațele Tatălui tău celui din ceruri.

PARABOLA SAMARINEANULUI MILOSTIV

(Lc 10, 25-37)

Cu cât vremea înaintează și cu cât lumea din jurul nostru se schimbă, cu atât adevărurile evanghelice, care au fost spuse cu mult mai mult de 20 veacuri în urmă, se dovedesc a fi tot noi, de tot împodobite cu strălucire atrăgătoare, într-atât încât ceea ce altă dată ne-a impresionat, acum răspândește raze. Același lucru se întâmplă și cu pilda Samarineanului milostiv. Creștinul care o citește cu seriozitate va afla fără îndoială o lumină mereu nouă, o putere nouă, o influență nouă asupra sufletului său, deși adevărul central al povestirii rămâne mereu același.

Pilda Samarineanului milostiv, oricât de simplă ar fi ea, – căci o poate înțelege și un copil, – conține adevăruri atât de importante, încât ea este fără pereche. În mica ei povestire Domnul a cuprins, pe de o parte, cea mai bună legiuire cu privire la raporturile dintre om și aproapele său, pe de altă parte, marea taină a economiei Celui întrupat. A cuprins iubirea fără de margini a lui Hristos, cel ce a coborât din ceruri, ca să ne mântuiască și să ne povățuiască spre

viața veșnică. Oare pot să existe pe lume chestiuni mai importante și de un interes mai susținut, decât aceste chestiuni?

Prima întrebare a învățătorului de lege și răspunsul lui Hristos.

Prilej ca să spună pilda Samarineanului a dat Domnului două întrebări ale unui învățător de lege. Dintre aceste două întrebări, pe prima învățătorul de lege a pus-o ca să ispitească pe Domnul. Pe a doua a pus-o fiindcă a fost silit să o pună. Iată prima întrebare: „*Un învățător de lege s-a sculat ca să-L ispitească, spunând: Învățătorule ce să fac ca să moștenesc viața veșnică?*” (v. 25) Pe vremea Domnului învățătorul de lege nu era ceea ce numim noi astăzi avocat, dar nici nu se deosebea prea mult de un avocat. Învățătorii de lege se numeau atunci cei ce se specializau în interpretarea legii lui Moise și mai ales în tradițiile iudaice, cărora le dădeau o mare importanță. Deoarece legea lui Moise era o legiuire religioasă, și totodată una politică, de aceea legiuitorul era totodată ceea ce este astăzi un teolog și un avocat. Acești învățători de lege, care se numeau și cărturari, aparțineau mai cu seamă tagmei fariseilor. Așadar un astfel de legiuitor, chip al ipocritului și al pedantului, s-a apropiat de Domnul și l-a pus o întrebare. A pus întrebarea, desigur nu că ar fi fost instruit, el care pretindea că știe legea ca pe apă! – ci ca să vadă ce știe Acela, pe Care poporul Îl socotea un mare învățător. Ca să pună pe Hristos într-o situație de strâmtorare, prin întrebarea lui, sau ca să-L încurce, cum am spune noi astăzi. Și astfel să-L umilească pe Hristos în fața poporului și să arate cu acest prilej cât de grozav este el în știința legii. A vrut să facă un lucru, asemănător cu ceea ce fac astăzi așa numiții avansați, care ispitesc pe cei evlavioși și virtuoși, ca să arate cât de superiori sunt ei, cei avansați. Așa fac și unii care au parcurs Evanghelia, ca să găsească motive de combatere a religiei creștine în chiar textul evanghelic, dar se prind ei înșiși în mrejele Evangheliei, precum s-a întâmplat cu filosoful și apologetul creștinismului Atenagoras. Înainte de a crede în Hristos, a citit Evanghelia, ca să găsească motiv de combatere a religiei creștine. Dar adevărul evanghelic a făcut o

impresie atât de adâncă în sufletul său, încât a crezut în Hristos. Din dușman al credinței, a devenit un sprijinitor și un apologet al creștinismului. Nu numai odată s-a întâmplat și în zilele noastre să intre la predică oameni care au vrut să găsească motive de ironii și care, auzind predica, s-au pocăit și au devenit evlavioși.

Fiindcă, dragii mei, Dumnezeu este un potrivnic cu care nu se poate lupta. El nu îngăduie ca adevărul Său să fie batjocorit; iar acel ce crede că poate să-și bată joc de adevărul creștin este un nebun și un nesocotit, precum nebun este și cel ce crede că poate să înnegrească și să murdărească soarele. Împotriva sabiei Duhului, care este „*cuvântul lui Dumnezeu*” (Ef 6, 17), chiar și creierul omenesc cel mai subtil și spiritul cel mai ascuțit, care ne pare nouă o lamă foarte ascuțită, este ca un pai subțire, fragil. Și în această împrejurare învățătorul de lege, cu duh amar și ispititor, a venit desigur să biruiască; dar a fost umilit și s-a convins în sufletul său că erau adevărate toate câte auzise din gura lui Hristos.

Ce să fac ca să moștenesc viața cea veșnică?

Iată întrebarea cea ispititoare a învățătorului de lege. Aceeași întrebare a pus-o cu seriozitate și tânărul bogat, dar el și-a pierdut viața veșnică, din pricina iubirii de avuție. Învățătorul de lege și-a pierdut-o din pricina lăudăroșeniei, a părerii înalte, pe care și-o făcea despre înțelepciunea și știința proprie. Întrebarea aceasta este foarte mare și importantă. Întrebarea trebuie să fie centrul unor cercetări serioase și al dorințelor și activității omului. Chestiunea vieții veșnice învățătorul de lege o pune într-o dispoziție suflătoare de plâns și într-un scop viclean și subversiv. Este dureros să vezi și astăzi oameni care se pretind culți, vorbind cu ușurătate și în batjocură despre chestiuni înalte și dumnezeiești. La fel de dureroasă este și starea acelor creștini, care ascultă probleme de importanță capitală cu multă indiferență și răceală, cum ar fi

chestiunea vieții veșnice. Mulți ascultă cu plăcere și cu viu interes povești, romane, povestiri fantastice și ciudate, minciuni și prostii, pe care le inventează fantezia bolnăvicioasă. Câți bani cheltuiți și cât timp pierdut și câte catastrofe morale pricinuite zilnic de astfel de audiții și vizionări la care lumea aleargă cu mic cu mare! Dar când este vorba să asculte niște adevăruri importante, care duc la fericirea cea adevărată, le evită sistematic sau le ascultă cu ușurință și indiferență. Observați cât de puțini oameni merg în mod obișnuit la sfânta biserică și ce mulțimi aleargă la cinematografe și teatre. Deci una dintre chestiunile cele mai importante și prețioase din câte interesează pe om, este și chestiunea vieții veșnice. Căci dacă un creștin își îndreptează viața ca să meargă spre fericirea veșnică, a câștigat totul: și-a asigurat viitorul veșnic, și-a împlinit destinația sa. Dar dacă neglijează această chestiune, a pierdut totul, rămâne o ființă vrednică de plâns.

Răspunsul lui Hristos. „*Iar El i-a zis: în lege ce este scris? Cum citești?*” (v. 26). Acest răspuns al Domnului este cel mai bun chip de răspuns, în împrejurări în care cel ce întreabă nu este drept și sincer. Căci Domnul n-a ezitat să răspundă, deși, ca știutor al inimilor, cunoștea intenția cea rea a legiuitorului. Dar nu dă răspunsul pe care-l aștepta legiuitorul. Nu se pune El în situația unui elev, care este întrebat de unul mai presus de el. Ci răspunde conform cu înțelesul inteligent al întrebării: Ce scrie legea despre chestiunea vieții veșnice? Ca învățător de lege ce ești, ce citești acolo în lege? Așadar, Hristos în loc să răspundă, întreabă. În felul acesta pe învățătorul care venise să-L ispitească și să instruiască el pe Hristos, Domnul îl pune în situația unui ucenic, care trebuie să răspundă, nu să întrebe. Pentru învățător, care se prezentase în fața Domnului cu atâta superioritate, aceasta era cea mai mare umilință, dar dacă întrebarea cu care a răspuns Domnul era o pedeapsă pentru învățătorul prefăcut și viclean, pentru noi întrebarea este o lumină, care ne arată o datorie importantă de împlinit. Arată că oricine, pentru a moșteni viața veșnică, trebuie să citească neapărat legea lui Dumnezeu și să afle ce

Învăță Dumnezeu în legea Sa și în Evanghelie despre viața veșnică. Căci numai în Evanghelia lui Hristos află creștinul calea care duce la cer. Hristos ne-a învățat Evanghelia Sa și apostolii au scris-o și ne-au dat-o moștenire, ca să ne fie un învățător zilnic al adevărului și o călăuză a vieții noastre. Este foarte trist că mulți creștini nu au citit-o niciodată și nu știu ce să creadă, necunoscând calea vieții veșnice. De aceea și păcatul se extinde din ce în ce mai mult și ideile mincinoase și ateiste sunt primite atât de ușor.

Calea către viața veșnică

„Iar răspunzând a zis: să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din tot cugetul tău. Și pe aproapele tău ca pe tine însuși” (v. 27). Este firesc că legiuitorul a putut da răspunsul convenit cu privire la legea de temelie, dintre care cea dintâi, cea a iubirii de Dumnezeu, era repetată de iudei în fiecare zi, dimineața și seara. Cele două porunci, a iubirii de Dumnezeu și a iubirii aproapei, sunt în realitate principii și inima legii. Ele sunt „plinirea legii”, zice Pavel (Rom 13, 10). Dragostea către Dumnezeu este prima și marea poruncă, cea a iubirii către aproapele este „a doua asemenea cu ea”, zice Domnul, cu alt prilej. Și a adăugat: „în cele două porunci se cuprinde toată legea și proorocii (Mt 22, 38-40).

Prin cea dintâi mare poruncă, Dumnezeu cere de la om dragoste deplină și desăvârșită. O cere, fiindcă Dumnezeu este ființa înaltă, excelentă, preabună și fără margini desăvârșită. Este creatorul nostru, Făcătorul de bine și Părintele nostru. Prin urmare, este firesc ca omul să admire ceea ce este bun, frumos, atrăgător și desăvârșit, este mult mai firesc să iubească omul o ființă nesfârșit de bună, frumoasă și desăvârșită, adică pe Dumnezeu. Este firesc ca fiul să-și iubească tatăl și mai firesc este să iubim Izvorul existenței noastre, pe Dumnezeu, cel ce este prin excelență Tatăl nostru. Este firesc să fim mândri de

legăturile noastre cu El, legături ca de la fiu la părinte. Este firesc să-I închinăm toată inima noastră, acelui centru de la care pornesc razele vieții noastre etice și religioase. Să-i închinăm toată grija și dorințele sufletului nostru, toate puterile active ale voinței noastre, toată activitatea minții noastre. Este firesc să iubim pe Dumnezeu cu o iubire smceră, integrală, puternică și din inimă. Fiindcă El conduce și cuprinde toată existența noastră și ne hărăzește tot ce avem noi, căci toate îi aparțin Lui. Numai prin mijlocirea lui Dumnezeu se cuvine să iubim orice alte persoane și lucruri, orice altceva vrednic de dragostea noastră. Să nu iubim făptura decât în măsura în care Dumnezeu o consideră vrednică de dragoste. Iar prin a doua poruncă, Dumnezeu ne cere să iubim pe aproapele precum ne iubim pe noi înșine. Iar această poruncă este consecința firească a primei. Căci în măsura în care iubeste cineva pe Dumnezeu, în aceeași măsură se slobozește de iubirea de sine cea oarbă și vede în fața Părintelui comun pe aproapele, în același mod, în care se vede pe sine. Când cineva iubeste prototipul, și persoana, atunci dă respectul cuvenit și chipului acelei persoane. În persoana proprie vedem chipul lui Dumnezeu. Și dacă iubim pe Dumnezeu, vom da locul cuvenit în lăcașul inimii noastre și chipului Său. Dacă iubim pe Dumnezeu, cinstim pe toți fiii Lui și le dorim ceea ce ne dorim nouă înșine. Atunci trecem cu vederea scăderile lor, ca să fie trecute cu vederea și propriile noastre scăderi. Noi nu încetăm să ne iubim pe noi înșine, oricât de păcătoși am fi. Tot așa, se cuvine să iubim pe aproapele, chiar dacă este un mare păcătos. Acestea sunt cele două mari porunci, fără de care nimeni nu poate fi considerat creștin, chiar dacă este botezat și se numește creștin, chiar dacă are credință și merge la biserică, împlinindu-și toate celelalte îndatoriri religioase. Fără dragoste, creștinul nu poate să ajungă în cer, nu poate să moștenească viața veșnică. Însă prin dragoste, el află calea vieții veșnice, ba mai bine, află însăși viața veșnică. Căci Dumnezeu este dragoste și totodată este viață veșnică.

În parabolă Domnul întărește răspunsul învățătorului de lege: „*I-a spus: drept ai răspuns, fă aceasta și vei fi viu*” (v. 28). Cu toate

că învățătorul de lege venise să-L ispitească pe Domnul, totuși răspunsul lui a fost drept. Dar pentru învățătorul de lege răspunsul nu reprezenta nicio greutate, îi lipsea conformarea la răspunsul dat, și acesta era lucrul de căpetenie. Căci fără conformare, cele mai drepte răspunsuri și idei rămân cuvinte goale, spuse în vânt. Toată dificultatea celor două mari porunci constă în felul conformării noastre la ele. De aceea Hristos trimite pe învățătorul de lege, precum și pe tot omul cunoscător al legii, la conformare: „*Fă aceasta și vei fi viu*”, zice Domnul. Adică: iubește pe Dumnezeu și pe aproapele tău, și astfel vei moșteni viața veșnică.

Așa este cititorule. Trebuie neapărat să cunoaștem legea lui Dumnezeu. Creștinul este obligat să cunoască voia lui Dumnezeu, care se află scrisă în Sfânta Scriptură. Fără această cunoștință, creștinul umblă în întuneric și în umbra morții, dar singură cunoașterea Evangheliei nu-i este de niciun folos. Cea mai desăvârșită educație teologică, însușirea cea mai adâncită a Sfintei Scripturi, – dacă inima rămâne rece și viața omului este cu totul opusă acestei cunoașteri religioase, – nu numai că este de tot nefolositoare și neroditoare, ci peste toate îi sporește osânda.

Însuși Domnul zice că acel rob, care cunoștea voința stăpânului său, dar n-a împlinit-o, a fost pedepsit mai greu (vezi *Lc 12, 47*). Și după ce a învățat pe ucenicii Săi adevărurile cele mai importante, Domnul a adăugat că „*dacă știți acestea veți fi fericiți când le veți împlini*” (*In 13, 17*). Cu ce s-a folosit învățătorul de lege, care știa legea atât de bine, dar rămăsese cu totul străin de dragoste? De aceea Domnul i-a spus că a răspuns drept. Căci ideea era dreaptă, pentru că numai prin dragoste către Dumnezeu și către aproapele poate omul să moștenească viața veșnică. Dar omul trebuie să dovedească prin fapte această dragoste, ca să trăiască veșnic fericit.

Domnul ne dă și nouă, creștinilor, aceeași poruncă pe care a dat-o atunci învățătorul de lege. „*Fă aceasta și vei fi viu*”, îmi spune și mie, care scriu acum despre legea Sa, și ție, cititorule, care citești ce am scris eu. Este o mare binefacere și pentru mine, și pentru tine,

că avem scrisă legea Domnului. Dar numai atunci vom fi fericiți și vom trăi viața veșnică, dacă vom călători în toată viața noastră, în conformitate cu cele ce știm din legea lui Dumnezeu. Adică dacă vom arăta în toată viața noastră o dragoste reală și practică către Dumnezeu și către aproapele. Să nu iasă niciodată din capul nostru această poruncă a Domnului: „*Fă aceasta și vei fi viu*”.

A doua întrebare a învățătorului de lege

„*Iar el voind să se îndreptățească, a zis către Iisus: și cine este aproapele meu?*” (v. 29) Învățătorul de lege începuse să simtă că este biruit. Înțelegea foarte bine că ultimele vorbe ale lui Hristos erau pentru el judecată și osândă, fiindcă până atunci nu se conformase legii, nu iubise pe Dumnezeu și pe aproapele. Dacă el ar fi avut iubire, n-ar fi avut nevoie să întrebe, în ce chip va moșteni viața veșnică. Deoarece atunci ar fi avut această viață veșnică ca pe un câștig al său și s-ar fi alipit de Hristos, care este viața. Însă învățătorul de lege avea doar cunoașterea legii, dar nu avea dragoste și, prin urmare, era „aramă răsunătoare și chimval răsunător”. Acum învățătorul de lege vede că în loc să-L încurce el pe Hristos și să-L pună într-o situație neplăcută în fața poporului, s-a dovedit pe sine străin de lege, cu cunoașterea căruia se lăuda, ca un fariseu de neam ce era.

Și ca să se îndreptățească, pune o nouă întrebare. Așa fac, până în cele mai mici amănunte, cei ce sunt porniți de motive asemănătoare motivelor învățătorului de lege. Când văd că n-au reușit cu prima întrebare vicleană, întreabă iarăși, transpunând chestiunea pe alt plan, nu că ar vrea să se informeze mai bine, ci vor să-și îndreptățească poziția lor și să-și întărească nereușita lor. Nu ca să afle adevărul cu cuget smerit, ci ca să pară biruitori și avansați. Dar trufașul, care nu vrea să se smerească la început, va fi smerit și umilit la sfârșit cu mult mai urât. Așa a pățit și învățătorul de lege, după cum vom vedea în urmarea parabolei.

Așadar, ca să-și îndreptățească propria putere, legiuitorul încearcă să prezinte ca neclară legea. Întreabă pe Hristos: Cine este

aproapele meu? Pe cine îl numește a doua poruncă „*aproapele*” pe care eu trebuie să-l iubesc ca pe mine însumi? Această problemă o cercetau rabinii mereu, fără să-i găsească dezlegare satisfăcătoare. Pentru că iudeii, răstălmăcind legea, întorseseră pe dos și sensul poruncii de dragoste. Ei mărgineau ideea de aproapele numai la acei oameni, care erau de un neam și de o religie cu ei. Orice alt om nu reprezenta pentru evreu un aproape. Un închinător de idoli, gândea iudeul, că nu trebuie să-l omoare, când nu erau cu ei în stare de război, dar nu avea evreul nicio îndatorire să-l salveze, dacă închinătorul de idoli ar fi fost în primejdie, dacă ar fi fost gata să moară și evreul ar fi putut să-l scape și să-l ajute.

Domnul a avut atunci un foarte important prilej ca, răspunzând la întrebarea învățătorului de lege, să ne dea neprețuita Sa învățătură despre aproapele, cum nu mai fusese auzită niciodată până atunci. Domnul răspunde învățătorului de lege într-un fel minunat. Căci nu-i spune de-a dreptul: aproapele tău este orice om, care are nevoie de tine; căci un astfel de răspuns, învățătorul de lege l-ar fi putut respinge cu argumente tari, invocând predanile bătrânilor, pe care poporul le socotea că au valoare de lege. Așadar, Domnul răspunde cu o preafrumoasă parabolă, în care arată cu argumente foarte convingătoare și de necombătut, pe cine trebuie învățătorul de lege să-l considere aproape. Prin acest răspuns, Domnul îndreptează, pe de o parte, ideea greșită pe care o aveau iudeii în această problemă, iar pe de alta, învață toate neamurile de oameni ce fel de relații trebuie să-i unească între ei și care este piatra de temelie a fericirii sociale. Învățătura o dă într-un mod fermecător și atrăgător. Urmărește parabola, cititorule, ca să afli în ea sociologia cea mai sănătoasă.

Răspunsul Mântuitorului printr-o parabolă

Calea de la Ierusalim la Ierihon, îngustă, frecventată și scurtă, era pe atunci foarte cutreierată de tâlhari. Domnul anume a făcut-o scena acestei povestiri minunate și a înfrumusețat-o în așa măsură,

încât de atunci toți trecătorii care parcurg această cale își aduc aminte de învățătura atât de plină de înțeles, sunt mișcați la suflet și aduc Domnului mulțumiri. Căci povestirea este neîntrecută prin fiirească ei și prin zugrăvirea caracterelor, atât al virtuții, cât și al patimilor, pe care le au personajele parabolei. Deci „răspunzând Iisus a zis: un om oarecare se cobora din Ierusalim la Ierihon și căzut între tâlhari, care dezbrăcându-l s-au dus, lăsându-l aproape mort”.

Răutatea tâlharilor

Parabola prezintă pe un om, desigur iudeu, care călătorea de la Ierusalim la Ierihon. Pe când acel călător parcurgea drumul acela primejdios, a căzut în mijlocul unei cete de tâlhari. Aceștia nu s-au mărginit numai să-l jefuiască, să-i fure banii și orice lucru pe care-l avea asupra sa, ci și-au arătat toată răutatea lor. Căci l-au dezbrăcat de tot, ca să-și satisfacă setea de sânge, l-au bătut și l-au lăsat într-o stare încât avea numai câteva ore de trăit.

Acei tâlhari răi din parabolă ne amintesc de confracții lor din vremea noastră. Pe confracții lor, care trăiesc în munți, despre ale căror isprăvi auzim adesea, dar și pe confracții din orașe, borfașii, spărgătorii, geambașii, ale căror tâlhării și crime, cu mijloacele noastre actuale, nu se mai aseamănă cu ale tâlharilor din vechime. Sunt și mai mulți confracți de-ai tâlharilor, care tâlhăresc pe neobservate, în munca și în funcția lor de obicei o muncă legală, din care ei fac o tâlhărie. Căci întrebuințează atât meșteșuguri cât și viclenii, ca să fure, ca să nedreptățească, să răpească averile și să sugă sângele săracului, încât nu se deosebesc în esență de tâlharii de drumul mare. Aceste întâmplări, multe și zilnice, dau mărturie, la ce punct de răzvrătire și voluptate ajunge omul. Noi numim sălbatic și crude acele animale, care trăiesc în păduri și sunt mânate de instinctul foamei să sfâșie pe cei de un neam cu ele, dar este cu mult mai sălbatic și mai de temut omul cuvântător care trăiește în societate. Acesta nu tâlhărește ca să-și astâmpere foamea, – de obicei nu cei înfomețați fac tâlhării, – ci ca să-și

adune comori, să devină multimilionari! Bietul om se face mai sălbatic și mai rău-facător chiar și decât fiarele, se face chip și reprezentant ale acelor tâlhari, pe care îi presupune parabola, adică chip al viclenilor draci. Într-o asemenea stare de plâns l-au lăsat tâlharii pe sărmanul trecător, încât avea neapărată nevoie de un aproape milostiv și iubitor de oameni, care nu numai să-i ajute ci să-l mântuiască din situația aceea critică. Dar, din nefericire, aproapele încă nu se arăta. Cum de nu se arăta? Iată că parabola ne prezintă două persoane, care în chipul cel mai firesc îi erau aproape celui căzut între tâlhari. Căci erau de un neam el, vorbeau aceeași limbă, aveau aceeași religie, niște poziții sociale, care ar fi trebuit să-i facă îndoit aproapele celui căzut între tâlhari. Dar vai! Nu aceștia erau aproapele. Și iată dovada.

Purtarea celor apropiați după fire

„Din întâmplare, un preot mergea pe calea aceea și văzându-l a trecut pe alături. La fel și un levit ajungând în locul acela, venind și văzându-l a trecut pe alături” (v. 31-32). Nemilostivirea acestor două persoane, care după fire erau aproapele celui căzut între tâlhari, n-a fost deloc mai mică decât nemilostivirea tâlharilor, căci tâlharii, fie din pricina educației lor defectuoase, fie din pricina mediului vicios în care trăiesc, ajung la crime și nemilostivire. Dar preotul? Dar levitul? Și cunoșteau aprofundat legea dragostei, aveau o slujbă dumnezeiască, care îi învăța să fie întotdeauna exemple de milă și milostivire. În ce alt loc trebuie mai multă simpatie și milă, decât în inima unui preot al lui Dumnezeu cel Preamilostiv? Preotul *„este pus pentru oameni înaintea lui Dumnezeu, ca să aducă daruri și jertfe pentru păcat”* (Evr 5, 1). Este mijlocitor între Dumnezeu și oameni, ca să împărtășească oamenilor mila lui Dumnezeu. La fel și leviții. Căci leviții erau consacrați slujbei templului lui Dumnezeu, își trăiau toată viața în templu și erau hrăniți pe socoteala templului. Prin urmare, leviții și preoții erau despărțiți de lume, pentru lucrările dumnezeiești ale cultului, ale milei,

ale bunătății. Dar ce vedem aici? Aceste două personaje, care, în conformitate cu educația slujbelor, prin fire și poziție, trebuiau să se facă organe ale milei, se arată ochiuri ale nemilostivirii. Preotul a ajuns la locul nemilostivirii, a văzut pe omul aproape mort și și-a văzut de drum, fără măcar să se apropie de el. Să nu-și închipuie cineva că nu l-a observat. Domnul anume spune că văzându-l, a trecut pe alături, ca să ne scape de orice nedumerire. Levitul, ajuns la locul crimei, a văzut și el pe cel bătut, s-a apropiat de el, i-a văzut starea nefericită, dar a plecat mai departe indiferent, lăsându-l în voia sorții aproape mort. Iată răutatea celor două persoane, care erau în chip firesc aproapele rănitului. Dar trebuie să cercetăm mai amănunțit fenomenul acesta al nemilostivirii lor. De unde știi cititorule, dacă nu cumva în purtarea acestor două persoane, nu vei afla zugrăvită și propria noastră purtare?

Mai întâi trebuie să semnalăm că adesea se întâmplă ca niște oameni care se ocupă de afaceri bisericești, de cultul lui Dumnezeu, să nu aibă nicio legătură interioară și reală cu Dumnezeu. Din ce pricini se întâmplă acest paradox? Pentru că aceste persoane au numai raporturi exterioare cu religia și nu au niciun raport interior. Ele se apropie de sfântul altar și de cele sfinte fără luare aminte și fără evlavie cuvenită, numai ritual și pentru că au funcția de preot. Iar dacă preotul, cântărețul sau epitropul bisericii sau un creștin oarecare, se apropie de cele sfinte fără teamă și respect; dacă pășește spre Sfânta Împărtășanie fără pregătire prealabilă, fără câință reală, fără mărturisire sinceră, atunci urmează toate relele. Nu-i mai face nicio impresie, nici chiar cea mai mare și mai înfricoșată sfințenie. Lucrul cel mai îngrozitor este că un astfel de om își desparte viața de datoriile religioase, nu-și mai vede de viața în biserică, păcătuiind fără nicio frică, în rând cu cei care sunt înstrăinați de religie și de biserică. Tocmai acest lucru îl arată și fapta preotului și levitului din parabolă.

În al doilea rând, trebuie să mai spunem că preotul și levitul, care au trecut nepăsători, aparțineau de clasa socială cea mai înaltă a evreilor. Pe vremea aceea, preoții evrei nu erau recrutați din

popor, precum se întâmplă astăzi. Ei erau boieri, aristocrați, aveau de aceea avere, și educație, și slavă; mai mult, prin prefăcătoria aceea, pe care Domnul a muștrătat-o de atâtea ori, izbuteau să pară evlavioși și sfinți și să fie admirați și tămâiați de popor. Așadar, un astfel de aristocrat preot credea că este necuviincios pentru situația lui să se coboare, făcând servicii de infirmier unui biet rănit, dar nu cumva, iubite cititor, nu tot așa se poartă și azi unii oameni, care vor să li se zică aristocrați, vor să fie numiți oameni din lumea bună, educați și avansați din punct de vedere social? Da, acești aristocrați bogați nu se interesează de sărac, de orfan, de suferind, de rănilile aproapelui. Se tem nu cumva să le cadă nasul, dacă aduc un serviciu cât de mic celor care sunt mai jos decât ei pe scara socială. Un asemenea om cu nasul pe sus se grăbește să ridice cu servilitate mănuașă unei doamne din aristocrație, care, așa zicând, i-a căzut, și i-o oferă cu multe fasoane, dar ne întrebăm dacă a ridica și ar pune pe picioare un biet bătrân, care a căzut și este în primejdie să fie călcat de vreun vehicul. Așadar, preotul și levitul din parabolă au și astăzi mulți semeni.

Observați acum cât de iubitori de sine sunt cei doi din parabolă. Au văzut pe cel rănit, și desigur le-a trecut prin cap să-l ajute, dar îndată ce-au gândit că locul era periculos, că era „casa sângelui”, cum se numea drumul acela pe atunci; un loc plin de sânge vărsat de tâlhari. Prin urmare, dacă ei ar întârzia pe acolo, ca să asiste pe cel rănit, le era frică să nu cadă și ei în mâinile tâlharilor. Să ne izbăvim așadar, pe noi și banii noștri, au zis ei. Ce ne privește pe noi situația altora? Apoi, ca să ducă pe rănit la Ierusalim, să se îngrijească de el, să-l asiste, toate acestea cer bani și timp. Să zăbovească ei în călătoria lor și să dezlege pungile?! Acestea sunt jertfe, pe care un egoist și iubitor de sine nu înțelege să le facă vreodată. Îi lipsește simțământul compătimirii și al bunătații. Oare nu vedem același lucru și astăzi? Cei fericiți nu dau atenție nefericirii altora. Întreprind diferite lucruri pentru distracție și pentru pretențiozitate și nu le rămâne vreme pentru

alții. Se duc să-și petreacă vremea în locuri de unde pot fi văzuți sau în locuri cu totul ucigătoare, unde își tocesc timpul, ca să nu le rămână la dispoziție niciun moment pentru binefacerea și grija altora, pe mulți dintre ei nu-i lasă teama de a săraci și ei, dacă ajută pe cei săraci, sau teama de molipsire, dacă îngrijesc pe cei bolnavi. Și consideră propriul lor timp atât de prețios, încât nu vor să-și micșoreze nici cu un bănuț cheltuielile pentru mulțumirea trupului lor, nici nu se gândesc măcar prin vis că ar putea să se îmbolnăvească și să sufere și ei. Cu aceste temeri ale iubirii de sine, și ale egoismului, omul își închide inima în portofelul său și o face nesimțitoare și nemilostivă. Însă, dragul meu, iubirea de oameni nu poate fi înțeleasă fără jertfă. Iar când nu există duh de dragoste creștinească, nu vor lipsi nicicând îndreptățirile, cu care unii scuză lipsa lor de dragoste și nemilostivirea lor.

Preotul și levitul mai sunt stăpâniți de o altă patimă fără rost. Am văzut în drum un rănit gol și aproape mort. Această priveliște a pus la grea încercare nervii lor simțitori. Sângele scăldase trupul rănitului, pulberea din drum era muiată de sânge, gemetele nenorocitului se auzeau adânci și sfâșietoare. Toate acestea împreună îngrozeau pe cei ce ar fi privit și auzit. Cum puteau aristocrații aceștia să se coboare, să-și murdărească mâinile și hainele elegante, cu un lucru atât de neplăcut? Așadar ei fug, nu se apropie să vadă ce lasă în urma lor. Încearcă să șteargă până și din memorie toate câte le-au văzut, ca nu cumva amintirea acestora să-i învinovătească. Însă iarăși trebuie să mărturisim că și astăzi există mulți oameni asemenea cu preotul și levitul, așa ziii oameni delicați, care se poartă cu nemilostivire față de cei suferinzi, fiindcă sunt cică din cale afară de sensibili. Ei nu vor să fie mișcați, cu simțământul acela, pe care îl provoacă intrarea sub acoperișul unei familii sărace și numeroase. Nu vor să se așeze la căpătâiul prăfuit al unui bolnav sărac și să respire, niăcar câteva clipe, aerul greu al casei aceluia și să privească înfățișarea palidă și scheletică a bolnavului. Mai cu seamă atâția și atâția

sunt obișnuiți cu saloanele pline de fotolii tapițate și flori de tot felul și cu aerul moale și răcoros, neputând suferi nici măcar în închipuire, asemenea nefericiri. Așadar, iată pe câți oameni îi reprezintă preotul și levitul din parabolă!

În al treilea rând mai este un motiv de seamă, pentru care preotul și levitul au trecut cu indiferență pe lângă rănit. Acest motiv urmează să-l explicăm acum. Drumul acela era pustiu, depărtat de orice ochi omenesc. Cine avea să-i vadă, ca să admire milostivirea lor? Dacă rănitul ar fi zăcut pe o stradă din Ierusalim, ei, atunci lucrul ar fi fost cu totul altul. S-ar fi prefăcut că întâmplarea le provoacă multă suferință, și-ar fi bătut pieptul, și-ar fi întins mâinile ca să se roage pentru rănit, în realitate însă, pentru a stârni admirația poporului, ce ar fi privit cu admirație niște oameni atât de sfinți! Dar așa, cine să-i vadă, prin urmare de ce să se ostenească. Preotul se depărtează în chip firesc, la fel face și levitul. Căci, leviții, asistând pe preoți neconținți în templu, și crescuți după modelul lor, își formează un caracter asemănător cu al preoților. Cât este de obișnuită și în societățile contemporane această purtare! Câți oameni de bine nemilostivi și fără inimă, când e vorba să ajute în ascuns pe cei bolnavi sau săraci! Când însă se face o contribuție publică, când numele lor va fi dat la gazetă sau va fi gravat pe stâlpul de marmură al binefăcătorilor, sau va figura cu litere de aur pe frontonul unei clădiri, atunci, desigur, nemilostivirea și zgârcenia cedează pasul slavei deșarte. Așadar, vezi cititorule, că este mult fariseism în fapte, în viață, în purtarea față de aproapele a multora dintre noi, care ne numim creștini.

Fără inimă este purtarea preotului și a levitului și a oricărui se aseamănă lor în ziua de azi. Dar oare, în sfârșit, nu vine și vreo persoană milostivă, din purtarea căruia să învățăm noi, adevărata, nobila, mângâietoarea dragoste către aproapele? Ba da, este, slavă lui Dumnezeu! Este bunul Samarinean. Urmează să ne arate parabola minunata Lui iubire.

Iubirea Samarineanului milostiv

„Iar un samarinean, călătorind, a sosit la locul acela și văzându-l i s-a făcut milă de el; și apropiindu-se i-a legat rănila turnând deasupra untdelemn și vin. Ridicându-l pe dobitocul său, l-a dus într-un han și a avut grijă de el. Ci a doua zi, la plecare, scoțând doi dinari, i-a dat hangiului și i-a spus: ai grijă de el; și orice vei cheltui pe deasupra, eu îți voi înapoia, când mă voi întoarce” (v. 33-35). Aici Domnul descrie purtarea Samarineanului milostiv, cu alte amănunte. De aceea binecuvântat să fie numele lui, fiindcă în descrierea aceasta, a strâns, ca într-o comoară, o neprețuită bogăție de adevăruri sublime și mântuitoare. Are mare însemnătate faptul că după preot și după levit, Domnul prezintă tocmai pe un samarinean, sosind la locul tâlhăriei, pentru că samarineanul acela nu avea nicio legătură cu iudeul cel rănit. Acea cunoscută frază că „*nu se amestecă Iudeii cu Samarinenii*”, pe care femeia samarineancă o spusese Mântuitorului, arată vechea prăpastie etnică și religioasă care despărțea aceste două popoare. Iudeii urau și disprețuiau atât de mult pe samarineni, încât un iudeu care se apropiase de un samarinean trebuia să se supună la aceleași acte de curățire, ca și când s-ar fi apropiat de un închinător de idoli. Deoarece iudeii aveau atâta ură față de samarineni și căpeteniile iudeilor Îl numeau pe Hristos, cu dispreț, samarinean, ca să arate cât de mult Îl urau pe Domnul. „*Nu zicem noi bine, că ești samarinean și că ai drac?*” îi ziceau ei (In 8, 48) dar tocmai aici este măreția dragostei: samarineanul acesta, care era considerat un apostat, un răzvrătit și un înstrăinat de Dumnezeu, samarineanul care nu avea vreo vrednicie preoțească, nici vreo slujbă religioasă, ci era din mulțimea oamenilor comuni, tocmai el când a ajuns la locul crimei și a văzut pe cel rănit, s-a apropiat de el. Firește și-a dat seama că era evreu. Dar în loc să se bucure că un astfel de vrăjmaș al lui se găsea într-o stare atât de jalnică, în loc să se grăbească să fugă de acolo, tocmai, dimpotrivă, „s-a milostivit de cel rănit”. În vreme ce preotul și levitul, consângeni ai rănitului, își închiseseră inima

lor, samarineanul cel urât și înstrăinat de evrei și-a deschis inima. Samarineanul nu pune la socoteală ura de rasă, nici deosebirea de credință, ci vede numai pe un om, care are nevoie de ajutorul său. Vede pe semenul său, care se află la marginea mormântului. La rândul său, se pune pe sine în situația rănitului aproape mort, și vede că fiind în aceeași stare, el ar socoti pe omul milostiv, care s-ar grăbi să-l ajute, drept cel mai mare binefăcător al său.

Da, simțământul iubirii de oameni se trezește în chip firesc prin următoarele gânduri. Când pe de o parte noi punem drept criteriu al sentimentelor și faptelor noastre considerația următoare: ce am vrea să ne facă nouă aproapele, într-o situație asemănătoare cu cea în care suntem chemați să dăm ajutorul. Pe de altă parte, când ne zugrăvim în minte nenorocirea și nefericirea în care se află mulți semeni ai noștri: sau mai cu seamă când cercetăm acele locuri, în care nefericirea este mai vie, adică spitalele, ospiciile și alte așezăminte asemănătoare. Când vede cineva un copil orfan și fără sprijin, o biată fată săracă și bolnavă de plămâni în urma muncii pentru cheltuielile familiei, când vede o familie întreagă naufragiată din punct de vedere economic și lipsită până și de pâine și expusă la boli și deznădăjduită, mult mai ușor acel om poate să fie profund mișcat. Creștinul nu trebuie să ocolească astfel de priveliști. Fiindcă astfel de priveliști înmoaie și înnobilează pe om, trezindu-i sentimentele nobile și dumnezeiești, de milostivire și iubire către aproapele. Ele țin prezentă în mintea omului icoana zădărniceii omenești, ferindu-l astfel de slava deșartă și de alipirea la plăcerile păcătoase ale lumii.

De acest fel era și priveliștea pe care o oferea acel rănit, aproape mort, pe care l-a văzut samarineanul și s-a milostivit spre el. Iar sentimentul acesta al milostivirii n-a fost unul neroditor și nefolositor. Nu a fost ca aceste sentimente moarte și ușurate, care se mărginesc la câteva cuvinte. Zice dumnezeiescul Iacob: *„Dacă o soră sau un frate sunt goi și lipsiți până și de hrana zilnică, iar unul dintre voi le zice: mergi în pace, încălzește-te și saturează-te, dar nu le dă cele necesare*

trupului, la ce folosește?” (Iac 2, 15-15). După cum frunzele cele late și dese nu ajung să dea bunătațe unui pom, când nu face și roade, tot așa și sentimentele neroditoare. Dar iată, samarineanul arată și cu fapta sentimentele sale de milostivire și iubire de aproapele. Mai întâi descalecă de pe dobitocul său; se apropie de cel suferind, de care nu binevoise să se apropie nici preotul, nici levitul. Îl întreabă, desigur, cum a ajuns la acea stare nenorocită; îl încurajează și îl mângâie. Dar îndată, în lipsa unui medic de meserie, face samarineanul lucrul de medic și infirmier. Este desigur un lucru anevoios și neplăcut îngrijirea bolnavilor. Samarineanul i-a legat rănila întrebuințând în acest scop fâșii din propriile sale haine, căci era cu neputință să fi avut asupra sa altă pânză pentru bandaje, dar, mai întâi, le-a spălat cu vin și le-a uns cu untdelemn, pe care le avea cu el ca merinde și întăritoare, în călătoria sa. A spălat rănila cu vin, ca să le curețe și să le dezinfecteze, le-a uns cu untdelemn, ca să calmeze durerile, a făcut adică tot ceea ce putea să facă și un medic deocamdată, ca să-l scape de la moarte pe un rănit.

Sunt vrednice de pomenit îngrijirile pe care samarineanul le-a dat celui rănit până aici. Dar mai era lipsă și de altă jertfă. Evident, cel rănit nu putea să meargă. Dar nici nu mai putea să rămână în locul acela. Pe de altă parte, samarineanul, ca un călător ce era, ar fi putut să se simtă liber de orice îndatorire față de cel rănit, după tot ce făcuse pentru el. Dar bunul samarinean nu gândește așa, ci își jertfește propria odihnă. Așază rănitul pe dobitocul său, îl urmează pe jos, sprijinindu-l, și îl duce la o casă de oaspeți, desigur acest lucru i-a păgubit interesele proprii, treburile cu care plecase în călătorie, dar ce importanță au treburile și chestiunile noastre, când este vorba de salvarea unui om? De aceea, orice îndreptățire a preotului sau a levitului, că adică treburile lor îi sileau să nu se oprească ca să îngrijească de rănit, le distruge exemplul samarineanului, căci el nu cunoștea legea și era considerat de preot și de levit ca închinător de idoli. Însă fapta milostivă a samarineanului nu s-a oprit nici aici. Ajungând la casa de oaspeți „s-a îngrijit de el”, zice parabola. N-a

predat pe rănit unui slujitor, care desigur nu s-ar fi îngrijit de el. Cititorii, care au petrecut noaptea în hanuri așezate de-a lungul drumurilor îndepărtate, știu bine cât de puține îngrijiri primesc acolo pasagerii. Samarineanul a luat asupra să grija celui rănit. S-a îngrijit de un pat și de hrană potrivită. A stat treaz o parte din noapte, urmărind starea bolnavului. Însă lucrul cel mai minunat și mai surprinzător al iubirii samarineanului față de evreul rănit, dușmanul său de veacuri, este fapta pe care o face în ziua următoare. Ar fi putut să considere că într-un an evreiesc el, samarineanul, este liber de grija față de rănit și că de acum înainte compatrioții rănitului trebuie să ia asupra lor îngrijirea aceluia. Bunul Samarinean nu face așa. El simte că acea compătimire care îl făcuse să înceapă un lucru, îl îndatora să-l și termine. Deci, când a văzut că rănitul este în afară de orice primejdie, datorită îngrijirilor lui iubitoare și că el putea să-și urmeze călătoria, s-a gândit că acel nefericit rănit, căruia tâlharii nu-i lăsaseră niciun bănuț, avea nevoie de bani, pentru a fi îngrijit mai departe, până ce rănila i s-ar fi închis. Samarineanul este gata să facă o nouă jertfă. Ca și cum rănitul i-ar fi fost fiu sau frate sau altă persoană iubită, lăsată în îngrijirea lui, samarineanul dă ospătarului destui bani, recomandându-i să îngrijească pe rănit, până la tămăduire. Ba îi făgăduiește că orice va cheltui peste cei doi dinari, însuși el va înapoia ospătarului, la întoarcerea sa. Samarineanul era desigur cunoscut în acel han, ca un cinstit și vrednic de încredere.

Iată o milostivire reală, o dreptate adevărată, dovedită cu faptele dragostei. Iată dragostea față de aproapele, așa cum ne-o poruncește Dumnezeu în a doua mare poruncă. Iată aproapele cel adevărat, pe care preoții din Ierusalim nu-l știau și pe care învățătorii de legi ai vremii îl disprețuiau. Aproapele este un străin, om de alt neam, un apostat urât de iudei. Acesta a făcut faptele iubirii, acesta s-a dovedit împlinitor desăvârșit al legii, cu care lege se mândreau învățătorii de legi și compatrioții săi. Iubite cititor, cu aceasta se încheie parabola. Ea este o adevărată capodoperă. Fiecare amănunt al ei descoperă

un nou sentiment de compătimire gingașă. Parabola aceasta ne dă ideea că din gura unui astfel de învățător putea ieși numai acel fel de parabole. Căci El este dragoste, este calea, adevărul și viața.

Însă înțelesurile parabolei nu se mărginesc la cele ce am tâlcuit până acum, dacă Domnul ar fi avut ca țință să învețe, printr-o povestire frumoasă și convingătoare, pe învățătorul de lege despre aproapele, parabola ar fi fost potrivită cu această împrejurare, fără să împlinească și un alt scop mai înalt. Însă pilda cu samarineanul, are un înțeles mai adânc și mai spiritual. Ea conține istoria plină de învățătură a unui alt fapt al milostivirii și al dragostei, mare, minunat, universal, veșnic și de o importanță nemărginită. Acest înțeles îl vom expune în cele ce urmează.

Înțelesul duhovnicesc al parabolei

Cel care coboară pe drumul Ierihonului. La începutul parabolei, Domnul vorbește despre un om oarecare, care călătorea pe drumul periculos de la Ierusalim la Ierihon și a căzut în mâinile tâlharilor. În persoana celui om nefericit, Domnul înțelege pe om în general, pe noi toți oamenii, care am coborât din Ierusalimul ceresc căzând de la destinul nostru cel mare și înalt și ajungând în cărarea pierzătoare a păcatului. Precum și călătorul din parabolă, părăsind cetatea cea înaltă și sfântă a Ierusalimului, a coborât pe drumul cel plin de tâlhari al Ierihonului. Desigur, știi, cititorule, că bunul Dumnezeu ne-a creat cu o destinație mare și înaltă, ne-a făcut fii ai săi în sufletul cărora a întipărit propria Sa icoană. Și ne-a dat toate mijloacele, cu care să ne asemănăm Lui, să ne facem buni și sfinți și să trăim fericiți împreună cu Tatăl nostru Dumnezeu, dar noi ne-am lepădat de Dumnezeu și am vrut să mergem spre izvorul păcatului. Am urmat cărarea vieții celei dure, pline de suferințe și osteneli, care duce la moarte și nefericire veșnică. Precum în drumul de la Ierusalim la Ierihon toate tufșurile erau pângărite de nelegiuirile tâlharilor, tot așa aproape fiecare perioadă a vieții acesteia este adăpată cu lacrimi de durere, cu

suferințe trupești și sufletești. Acestea, după căderea primilor oameni, au devenit moștenirea tuturor oamenilor fără excepție.

Tâlharii făcători de rele

În drumul acesta de necazuri stau ascunși niște tâlhari rău făcători. Tâlharii ies în calea trecătorilor nefericiți, cu sete de sânge și cu porniri distrugătoare. Îi tâlhăresc, îi dezbracă, îi rănesc de moarte. Care sunt acești tâlhari? Care alții, decât patimile păcătoase și diavolul cel ucigaș de oameni. Da; precum tâlharii leagă pe prinșii lor și apoi îi duc oriunde vreau ei sau îi jefuiesc și îi omoară, tot așa satana îngrozește și tiranizează sufletul cu patimile păcatului, îi conduce unde vrea, îi ia orice bun și virtute și dar, cu care îl înzestrase Dumnezeu, îl rănește în așa măsură, încât sufletul nu-și mai așteaptă decât moartea. Acest lucru nu se întâmplă cuiva, numai unui singur om sau la zece sau la o mie? O, nu, vai de noi! Diavolul a robit și a tiranizat întreaga omenire, dezbrăcând-o, rănind-o și însângărând-o. Omul a fost rănit la minte atât de îngrozitor, încât a uitat pe Dumnezeu și s-a închinat la animale și la statui. Și-a pierdut rațiunea. A fost mânat de patimile păcatului precum sunt mânate cu frâul dobitoacele necuvântătoare. O beznă adâncă, minciuna rătăcirii și a necunoștinței, a acoperit mintea omului, precum învăluie confuzia întunecată și amnezia mintea unui greu rănit. Omul a fost rănit în inima lui încât nu mai vrea și nu mai pofteste acele bunătăți care l-ar putea face cu adevărat fericit. Ci pofteste și se străduiește spre acele lucruri, care îi sporesc nefericirea și îl duc spre o moarte inevitabilă. Precum un om rănit sau grav bolnav, de preferință pofteste acele alimente care îi sporesc temperatura și îi primejduiesc sănătatea, tot așa și sufletul rănit de păcatul prea rău pofteste nu slava lui Dumnezeu, nici bucuria cerească, nici pacea reală, pe care o dă Dumnezeu celor evlavioși și virtuoși. Ci pofteste slava cea deșartă a lumii, caută bucuria și fericirea în distracții și desfătări rușinoase, prin care, la sfârșit, află nefericire, în locul fericirii. Omul a mai fost

rănit de tâlharul diavol și în voința sa. Păcatul, ca o rană îngrozitoare, a slăbit puterea voinței omului, încât el nu mai poate să-și conducă ființa proprie, nici să-și înfrâneze poftele și pornirile lui. Ci se lasă mânat de ele. Așadar, păcatul a făcut pe om rob al celui tâlhar rău, care se numește satana, și l-a mânat la tot soiul de nelegiuiri: la mânie și la omor, la ură și la pizmă, la furt și la nedreptate, la câștig rușinos și la răpire, la imoralitate și la diferite alte fapte rușinoase, la atâtea și atâtea patimi și nelegiuiri. Cu multă exactitate descrie dumnezeiescul Pavel starea nefericitului păcătos, în epistola către Romani (1, 21-32; 6, 23-24), dar cu mult mai bine zugrăvește starea păcătosului însuși Domnul, în chipul celui căzut între tâlhari, gol, rănit, cu sufletul la gură, zăcând în mijlocul drumului pustiu și îngrozitor. Agonia de moarte a celui căzut între tâlhari era agonia întregii omeniri, agonia fiecăruia dintre noi, fără excepție. Fiindcă toți ne aflăm în puterea păcatului și toți eram osândiți la depărtarea veșnică, de Dumnezeu, și la nefericire veșnică, dar cine ar fi putut să mântuiască omenirea, care era aproape moartă?

Cei doi trecători

Iată parabola ne prezintă pe doi trecători, care vin aproape de locul unde era cel rănit. Dar trec nesimțitori, fără se oprească. Aceștia sunt preotul și levitul. Ce arată acești doi trecători? Arată legea lui Moise, pe care o personifică ei. Trece legea mozaică pe lângă omenirea muribundă, o vede suferindă și stricându-se de povara cea întunecată a păcatului, o vede întinată și necurată, prin idolatrie, prin jertfire de oameni, prin fapte de rușine, care nici nu se pot numi. Dar trece pe lângă ea, fără să poată s-o vindece. Căci „sângele de tauri și țapi nu poate să șteargă păcatele” zice dumnezeiescul Pavel. Legea lui Moise nu putea să desăvârșească pe cei ce se apropiau de ea, și care căutau să trăiască în armonie cu ea (cf. *Evr* 1, 1-4). Iar dacă nici legea lui Moise nu putea să mântuiască pe om, cu atât mai puțin era capabilă filozofia să-l mântuiască.

Căci cele câteva adevăruri, pe care le propovăduia filozofia, erau amestecate cu foarte multe rătăcirii. Filozofia voia să realizeze o omenire, împărțită în câțiva fruntași liberi și foarte mulți robi, lipsiți de demnitatea omenească. Așadar filozofia, care se prezenta ca o vindecătoare a societății, era plină de toate răutățile, pe care le avea și poporul; prin urmare și filosofii erau grav răniți de păcat. Dacă după trecerea fără folos a preotului și a levitului, n-ar fi venit la timp potrivit samarineanul cel milostiv, desigur că rănitul cel căzut între tâlhari ar fi murit prin pierdere de sânge.

Dacă după încercarea legii lui Moise, a filozofiei grecești și în general al oricăror filosofii ale popoarelor idolatre, n-ar fi venit, la timp, Mântuitorul omenirii, omenirea s-ar fi stricat de tot, dar, slavă lui Dumnezeu, a venit bunul Samarinean, ca un mântuitor milostiv și plin de iubire. Cine este acest mântuitor?

Bunul samarinean

Samarineanul care a mântuit pe cel aproape mort nu este altul decât însuși Cuvântul lui Dumnezeu, Dumnezeu întrupat, Domnul nostru Iisus Hristos. El este Mântuitorul. În această parabolă preafrumoasă, Hristos se prezintă pe Sine în persoana samarineanului, fiindcă fariseii și cărturarii Îl numeau în batjocură samarinean, așezându-l în rândul oamenilor celor mai urâți de ei, ca să arate cât de mult Îl disprețuiau. Așadar, El, pe care atâta Îl urau fariseii, este Mântuitorul omenirii.

Și acum, cititorule, să admirăm marea și nemărginita iubire a Mântuitorului Hristos, în această prea-iscusită icoană a samarineanului milostiv, pe care El însuși a zugrăvit-o în parabolă. El s-a coborât din cer pe pământul plin de nenorociri. A văzut omenirea suferind îngrozitor de pe urma păcatului, mergând spre moartea veșnică, care este rezultatul firesc al păcatului. A văzut-o și s-a milostivit spre ea. Milostivirea Sa nu are nici margini, nici măsură. Căci, după ce s-a milostivit spre noi, cei răzvrățiți, vrăjmași ai Săi, care tăgăduiau

sfințenia Sa, nu a trimis pe vreun înger de al Său, ca să ne ajute, așa cum facem noi oamenii. Noi trimitem pe subalternii noștri să dea puțină pâine unui cerșetor, care bate la ușa noastră. Hristos a venit însuși la noi, cei nefericiți și răniți de moarte, a luat chipul unui călător care mergea prin Iudeea și a început lucrarea Sa de vindecare. Ne-a vindecat mai întâi mintea, peste care se așezase atâta întuneric de minciuni și rătăcire, a vindecat-o cu adevărul, a luminat-o cu lumina dumnezeieștii Sale învățături, ca omul să-și găsească drumul către destinația lui. „*Iisus trece prin toate cetățile și satele lor, învățând în sinagogile lor și propovăduind Evanghelia împărăției*”, zice sfântul Evanghelist (Mt 7, 35), iar poporul „*cel ce ședea în întuneric a văzut lumină mare și celor ce ședeau în latura și în umbra morții le-a răsărit lumina*” (Mt 4, 16). Învățătura Domnului ușurează greutatea sufletului și înmoaie rănilor, ca untdelemnul. Domnul vindecă sufletul și inima păcatosului de vinovăția cea grea a păcatului, prin sângele Său cel sfânt, pe care l-a vărsat pe cruce și care tămăduiește sufletele credincioșilor Săi, precum vinul sau alcoolul tămăduiește rănilor celor răniți. Samarineanul din parabolă este prezentat jertfindu-și odihna sa și făcând muncă de infirmier și mergând pe jos, ca să pună pe rănit pe dobitocul său. Și Hristos, în toată viața Sa pământească, s-a ostenit, înconjurând Iudeea și Galileea, ca să-l afle pe cel pierdut și să-i lege rănilor. Iar la sfârșit și-a jertfit sfânta Sa viață. A luat asupra Sa povara păcatelor noastre pe propriul Său trup și a chemat pe toți păcătoșii răniți și aproape morți, să se sprijine de umerii Săi cei puternici, ca să fie mântuiți de osânda veșnică.

A dus El însuși omenirea suferindă într-o casă de oaspeți, ca să o vindece și să o restabilească pe deplin. Care este hanul menit să fie o stațiune mântuitoare, primind pe orice trecător nefericit al acestei vieți? Este numai Biserica lui Hristos. Ea este acel spital minunat, în care introduce Hristos pe păcătos, ca să-l tămăduiască prin sângele Său și îi leagă rănilor, cu legăturile poruncilor Sale, ca să oprească hemoragia și să grăbească vindecarea. În sfânta Biserică îngrijește Hristos pe bolnavii Săi, adică pe păcătoșii care

se pocăiesc, Îl întărește cu harul dumnezeiesc al tainelor Sale, – și mai cu seamă cu cea mai mare Taină – a sfintei împărtășanii. Hristos urmărește cu multă grijă fazele bolii fiecărui creștin în parte, trimite pe Mângâietorul ca să-Lînvieze și ca să-l sfințească. Precum cu aerul curat se accelerează vindecarea celor bolnavi și se restabilește deplin sănătatea, tot astfel, cu suflarea dătătoare de viață a bunului Mângâietor, a Duhului Sfânt, se desăvârșește vindecarea sufletului. Și astfel, medicul cel unic, Iisus Hristos, readuce la desăvârșită viață duhovnicească și activitate pe acei creștini, care erau mai înainte păcătoși, dar și-au încredințat viața și vindecarea sufletelor lui Hristos. Este minunată iubirea și nespuse îngrijirile date de Hristos pentru vindecarea și mântuirea păcătoșilor.

Urmăriți-L încă puțin în alegoria parabolei. Deoarece Hristos avea să se înalțe la ceruri, de unde se coborâse, a dat poruncă ospătarului să îngrijească el pe bolnavul Său, dându-i și plata deplină a ostenelilor sale. Cine este acest ospătar al Bisericii, căruia Hristos îi încredințează grija bolnavilor păcătoși? Nimeni altul, decât sfințitul cler, episcopii, preoții și învățătorii Bisericii. Lor le-a încredințat Domnul sufletele credincioșilor Săi. Lor le-a dat și doi dinari, legea Vechiului și a Noului Testament. Lor le dă și plată îndestulătoare pentru slujba lor, căci le dă cinste și respect și tot ce este nevoie pentru slujba preotească. Ba le mai făgăduiește deplină satisfacție și răsplătire la întoarcerea Sa, când va veni ca să răsplătească pe lucrătorii virtuții cei cinstiți, iar pe cei răi să-i pedepsească. Și fericiți sunt acei preoți care își săvârșesc lucrul cu credință! Căci lucrul lor este sfânt și dumnezeiesc și Domnul este cel ce le-a dat să facă acel lucru. Însă vai de acei preoți, care nu se îngrijesc de vindecarea sufletelor și sunt indiferenți pentru turma pe care Dumnezeu le-a încredințat-o. Domnul îi înștiințează că pedeapsa indiferenței lor va fi înfricoșată: „*Sângele lui îl voi cere din mâna ta*”, zice Domnul prin Iezechiel (3, 20).

Iată iubirea nemărginită pe care a arătat-o către om bunul Samarinean, Dumnezeuul milei și al milostivirii. Și-a arătat-o nu numai față de un anumit popor, ci față de toți oamenii fără excepție, ba chiar față de vrăjmașii Săi. Faptul că samarineanul din parabolă

a îngrijit și a salvat nu pe un consăngean de-al său, un samarinean, ci pe un iudeu, care era vrăjmaș, are o covârșitoare importanță. Cu aceasta Hristos a vrut să dovedească limpede că dragostea Sa nu face nicio deosebire între prieteni și dușmani, între iudei și elini, ci este oferită fiecărui om, absolut fiecăruia, dacă vrea să fie mântuit, primind dragostea lui Hristos. A vrut Domnul să arate că trebuie să piară orice prăpastie care despărțea popoarele. Când trăia Hristos pe pământ, elinii considerau barbar pe oricine nu era elen; iar iudeii socoteau vrăjmaș și necurat pe oricine nu era tăiat împrejur, și mai ales pe samarineni. Tot așa și musulmanii consideră necredincios pe oricine nu mărturisește pe Mahomed ca proroc. Hristos, dimpotrivă, prin jertfa Sa, a căutat să mântuiască și să unească cu Sine pe toți, cei ce cred în El, dar să-i unească și unul cu altul. Domnul a șters din lexiconul creștinismului cuvântul barbar și l-a înlocuit prin cuvântul frate. Tot omul care este creștin adevărat, este fiu al lui Dumnezeu și frate al oricărui alt creștin adevărat, de orice neam ar fi ei. *„Nu mai este iudeu și elin, nu mai este nici rob, nici slobod, nici parte bărbătească, nici femeiască. Ci totul și în toate Hristos”* (Gal 3, 28; col. 3, 11).

Această mare și nemărginită iubire a arătat-o Hristos și față de noi, iubite cititor. Ne-a cercetat și ne-a aflat aproape morți de rănilor păcatului. A spus către fiecare dintre noi: Nu vreau ca tu să nu trăiești și să nu fii viu. Îți pun la îndemână toate mijloacele vieții. Astfel ne-a dat sfântul botez în care ne-am spălat sufletul de osânda păcatului strămoșesc. Apoi ne-a dat pocăința și mărturisirea, ca să ne spălăm sufletul de necurăția oricărui păcat în care am căzut după botez. Ne-a dat Sfânta Cuminecătură, ca să ne întărim sufletele și să ne unim cu El, călătorind astfel în siguranță, spre fericirea vieții veșnice. Ne-a dat lumina învățăturii Sale, harul Duhului, felurite și nenumărate mijloace de mântuire și de viață duhovnicească și sfântă. După toate acestea, dacă vreun creștin continuă să refuze mântuirea și vindecarea, trăind în păcat fără pocăință, ei, atunci, vina este numai a creștinului. El singur își pregătește osânda și nefericirea veșnică. Ce îndreptățire va afla atunci cel care nu s-a pocăit. Cum se poate

îndreptăți un bolnav pe moarte, dacă medicul îi dă un leac sigur de vindecare, dar bolnavul refuză să-l primească?

Nădărdim că iubitul cititor nu va săvârși o astfel de crimă împotriva lui însuși. Ci va primi cu bucurie oferta de dragoste a Mântuitorului Hristos și se va supune dietei tămăduitoare, pe care i-o va propune Domnul. Va primi să se pocăiască, să se mărturisească, să trăiască de aici înainte o viață creștinească. Nu se va scârbi, dacă leacurile acestea sunt amare la gust și nu sunt pe placul sufletului său otrăvit de păcat. Nu se va împotrivi, dacă vindecarea și dieta cer un timp îndelungat. Ci cu recunoștință va răbda, urmând dieta pe care o hotărăște Evanghelia, până ce se va restabili complet, sănătos, virtuos, sfânt.

Aplicarea parabolei

Știm că Domnul a avut prilejul să spună parabola aceasta, în urma întrebării învățătorului de lege: cine este aproapele? Din parabolă învățătorul de lege a aflat cine este aproapele, pe care trebuia să-l iubească ca pe sine însuși. De aceea Domnul de îndată ce a terminat parabola, îl întreabă pe învățătorul de lege: „*Deci care dintre aceștia trei ți se pare a fi aproapele celui căzut între tâlhari?*” (v. 36). Deci spune-i care socotești că, dintre cei trei care s-au apropiat de rănit, s-a dovedit a-i fi aproape? – preotul, levitul sau samarineanul?

Situația învățătorului de lege era neplăcută

Îi era penibil să devină din învățător un elev, care este întrebat și trebuie să răspundă. El voise să-L prezinte pe Hristos ca pe un om lipsit de cultură, care avea nevoie să mai învețe. În loc de aceasta, se pomeniște el însuși dovedit neînvățat și necultivat. Parabola era atât de meșteșugită, încât îl silea să mărturisească că adevăratul aproape este samarineanul. Prin urmare, învățatul legii era trimis să învețe de la un samarinean neînvățat. Ce să facă un aproape. Lucrul acesta este o jignire de moarte pentru un evreu, mai cu seamă când era învățător de

lege. Cum? Un răzvrătit cunoaște și împlinește legea? Un samarinean idolatru face ale legii; iar preotul și levitul, farisei amândoi, nu o cunosc și nu o aplică. Tocmai ei, care veșnic au a face cu legea! Un samarinean adoră pe Dumnezeu mai bine decât fariseul! Acest lucru era cea mai gravă rană adusă mândriei naționale și felului de gândire al fariseilor, care se sprijineau tocmai pe așa numita alipire a lor de lege și de predanie, dar învățătorul de lege s-ar fi convenit să cunoască în sfârșit și acel cuvânt al proorocului: „groapă a săpat și a adâncit-o și a căzut în groapa care a făcut-o” (Ps. 7, 16). Învățătorul de lege a săpat o groapă lui Hristos, dar a căzut el însuși în ea. Este silit să fie de acord cu Mântuitorul. Este atât de strâmtorat, atât de mare este ura să împotriva samarinenilor, încât nu vrea să pomenească numele acelei națiuni, ci răspunde: „Cel ce a făcut milă cu el”. Învățătorul de lege nu răspunde direct că samarineanul este aproapele celui căzut între tâlhari, ci zice: acela a făcut milă și dragoste și a salvat pe rănit, este adevăratul aproape. Căci aproapele este acela, care se apropie de noi și vine în raport cu noi, când suntem la nevoie și ne ajută și ne scapă.

Tocmai acest răspuns îl aștepta și Hristos, ca să-i dea învățătorului de lege ultima, dar cea mai serioasă și mai de preț poruncă, cu care se încheie parabola. Adresându-se învățătorului de lege, Domnul spune, cu întreaga Lui autoritate dumnezeiască: „Mergi, fă și tu asemenea” (v. 37). Cu alte cuvinte, Hristos ne învață că cel ce vrea să afle cine este aproapele, pe care să-l iubească, să fie el însuși binefăcător și iubitor de oameni, făcându-se el mai întâi aproapele altuia. Pentru că omul uscat la inimă niciodată nu va prinde înțelesul poruncii despre iubirea către aproapele.

Prin urmare, și legiuitorul ar fi putut afla cine este aproapele, atunci când ar fi imitat pilda iubirii samarineanului. Ca și cum Domnul i-ar fi spus: dacă tu nu faci unui samarinean nenorocit tot ceea ce ți-am spus în parabolă că a făcut samarineanul unui iudeu nenorocit, niciodată nu vei înțelege legea dragostei, oricât ai fi și te-ai numi credincios. Așadar, mergi și deschide inima, pentru ca mila să se reverse, pentru ca milostivirea să curgă precum a făcut samarineanul.

Fă acest lucru, pentru tot omul care are nevoie de ajutorul tău, fie el rudă, prieten, compatriot al tău, ori un străin oarecare.

Cu aceasta se sfârșește pilda samarineanului milostiv, cea minunată. Același sfat pe care l-a dat Domnul învățătorului de lege, cu aceeași autoritate cu care a dat Moise legea, nu știm dacă a făcut vreo impresie în sufletul fariseului învățător de lege. Lucrul pare aproape imposibil, pentru că în sufletul egoistului și al trufașului, nu-și află loc adevărul, care recomandă aplicarea smerită a dragostei, dar această poruncă a Domnului n-a fost dată numai învățătorului de lege. Ea a fost dată tuturor neamurilor, de la Hristos și până astăzi, ca să urmeze pilda samarineanului, adică pilda lui Hristos însuși. Când ar vedea cineva pe orice om suferind, fie cu trupul, fie cu sufletul, și mai cu seamă când sufletul unui om pătimizește de pe urma rănilor păcatului, să-l primească pe acesta ca pe un aproape și să-i ofere tot ce poate oferi dragostea cea mai nobilă.

Așadar, și nouă, cititorule, creștinilor de astăzi, a fost dată această poruncă a Domnului: „*Mergi fă și tu asemenea*”. În orice parte a lumii te-ai afla, după mijloacele și după capacitatea pe care le ai, silește-te să ajuți și să ușurezi pe omul care are nevoie de tine. Dovedește întotdeauna o dragoste sinceră și fără particularisme. Fără nicio protecție, ca și samarineanul care a lucrat dragostea într-un loc pustiu; fără nicio căutare de câștig sau de răsplată, ca și samarineanul care a făcut binele, fără să aștepte plată de la rănitul necunoscut. Fără niciun gând egoist, adică să nu faci binele din mulțumirea trufașă că nu te afli în starea nefericită a celui pe care îl ajuți, nici din mulțumirea egoistă, că ai mijloace cu care să ajuți. Fă binele dintr-o sinceră participare la necazul și durerea aproapelui.

Dragostea să fie chibzuită, adică să faci binele numai acelor care au nevoie reală de ajutor. Căci sunt și oameni prefăcuți, care exploatează sentimentele de milă ale celor buni. Samarineanul nu și-a exercitat iubirea asupra unui trecător trândav, care se prefăcea bolnav, ci asupra unui om cu adevărat în grea suferință. Hristos își revarsă belșugul Său de milă numai peste acei oameni, care au

sentimentul adânc al stării rele a sufletului lor. Dar nu-și revarsă mila asupra acelor prefăcuți, asupra traficantilor evlaviei.

Dragostea să-ți fie deplină, adică pe cât de desăvârșită poți, așa cum a fost a samarineanului. Căci acela nu s-a mărginit să spele și să lege rănila celui suferind și apoi să-l lase în plata Domnului. Ci prin șirul de binefaceri i-a fost un adevărat salvator. Așadar, dacă poți, fă binefacerea cea desăvârșită, nu numai în parte, căci altfel se poate să pierzi și ceea ce ai făcut.

Dragostea să-ți fie nemărginită și gata de ajutor. Ajutorul să-l dai tu însuși, personal, apucându-te de fapta bună. Vezi că Hristos nu a trimis pe niciun înger al Său, ci a venit El însuși, personal, pe pământ, să caute oaia cea pierdută. *„Am venit să-Mi dau viața răscumpărare pentru mulți”*, zice El (Mt 20, 28). Este nedesăvârșita dragoste și binefacerea, pe care nu o facem personal. Firește, când nu-i cu putință, atunci poate fi făcută și prin altul; dar, când este cu putință, atunci se cuvine ca ajutorul nostru să fie unit cu prezența noastră personală și cu interesul nostru față de aproapele în felul acesta, dar primim în același timp folosul și mulțumirea care vin prin binefacerile personale.

Așadar, *„mergi fă și tu asemenea”*. Iată, iubite cititor, ce cuvânt trebuie să se adâncească în sufletul nostru, în toate ale noastre. Să facem o lucrare, asemenea cu lucrarea lui Hristos. Aceasta este țința pe care trebuie să o atingem aici, pe pământ. Dacă viața noastră trece, fără să ne formăm după chipul vieții binefăcătoare, pe care a trăit-o Hristos pe pământ, atunci n-am isprăvit nimic, am bătut numai apa în puiă. Ne numim creștini, dar nu suntem creștini. Crede acest lucru, cititorule! Căci nu scriu eu aceasta, ci o scrie Duhul Sfânt, prin Evanghelistul: *„Cel ce zice că în el rămâne Hristos, acela trebuie să umble precum a umblat Hristos”* (I In. 2, 6). Adică cine zice că este creștin, trebuie să trăiască și să se poarte în felul lui Hristos.

PARABOLA BOGATULUI CELUI NEBUN

(Lc 12, 13-21)

Prilejul parabolei

Rivalitatea dintre doi frați pentru împărțirea moștenirii părintești i-a dat Domnului prilejul ca să spună parabola bogatului celui nebun. Rivalitatea dintre frați este jalnică și dureroasă și nu este rară nici în zilele noastre. În parabolă se descrie ce amăgire îngrozitoare, ce beție pierzătoare produce în sufletul omului lăcomia. Unul dintre cei doi frați, care erau rivali și dușmani, din pricina materiei, a pământului și a țarinei, s-a prezentat înaintea Domnului, pe când Domnul învăța mulțimea. A venit cu această rugămintă: „*Învățătorule, spune fratelui meu să împartă cu mine moștenirea*” (v. 13), adică: învățătorule, poruncește, cu autoritatea și puterea de profet și de învățător al poporului, iar fratele meu nu va rămâne indiferent la porunca Ta.

Caracterul celui care cere – este probabil că cel ce l-a rugat pe Hristos să intervină fusese nedreptățit. Se poate crede că fratele

aceluia mai mare era un om nedrept și lacom, care pusese mâna pe partea de moștenire a celui alt frate. Din nefericire, sunt astfel de frați lacomi și nemilostivi, care calcă în picioare dragostea firească și legăturile de sânge, care unesc pe frați, nesocotind fireasca dreptate, care și între străini pretinde împărțirea echitabilă a dreptului. Frații nemilostivi sunt gata să răpească orice ar putea răpi, dar nu se gândesc, nefericiții, că este un Dumnezeu care face „*dreptate celor nedreptățiți*” (Ps 143, 7). Adică un Dumnezeu care răzbună dreptul celui nedreptătit.

Cel care cere intervenția Domnului se pare că era un om impulsiv, care voia să se răzbune pe fratele său. El credea că ar putea să se slujească și de Hristos în scopul acesta, deoarece, conform dreptului iudaic, fratele mai mare primea o parte de două ori mai mare de moștenire, cu îndatorirea să susțină pe mamă și pe surorile nemăritate, dacă avea. Așadar, acel om a cerut de la Hristos să schimbe această dispoziție a legii, sau să recomande fratelui mai mare să împartă moștenirea în părți egale. Și astăzi se întâmplă de multe ori același lucru, adică unii oameni interesați folosesc religiozitatea altora și le cer desăvârșita retragere, le cer să se lase nedreptățiți, cu cuvânt că ei sunt credincioși și pot să rabde. Fratele mai tânăr a cerut intervenția lui Hristos tot cu un astfel de scop, deoarece, după cum veți vedea mai departe, Domnul atrage luarea aminte a lui și a poporului care asculta convorbirea, asupra patimii îngrozitoare a lăcomiei, în virtutea căreia omul dorește să aibă mereu mai mult decât are. Oricum ar sta lucrurile, adevărul este că acei doi frați puneau materia și banii mai presus de înrudire și de dragostea frățască și nu erau porniți și pregătiți să jertfească cele materiale, pentru bunul trai al familiei.

Domnul refuză intervenția. Cât de înțeleaptă și minunată apare atitudinea Domnului, când răspunde: „*Iar El i-a zis: «omule, cine M-a pus judecător sau împărțitor între voi?»*” (v. 14). Domnul n-a vrut niciodată să-și exercite puterea de legiuitor, în

chestiunile materiale și în viața de lume. N-a vrut să schimbe legile existente, privitoare la moștenire. N-a vrut să-și exercite puterea judecătorească, pentru a hotărî dreptul de moștenire al fiecăruia. Dacă acel om, care-L rugase să-i rânduiască moștenirea, L-ar fi rugat să-l ajute la moștenirea cerurilor, atunci desigur că Domnul i-ar fi dat încuviințare și ajutorul Său. Pe când așa îi zice: omule, omule materialist și nesocotit, în ceasul când ascuți cuvântul lui Dumnezeu, tu ai în mintea ta împărțirea moștenirii? Nu te-au mișcat sufletește cele ce am spus adineauri despre buna purtare de grijă a lui Dumnezeu, care hrănește nu numai pe oameni, ci și pe cele mai mici păsărele? Omule lacom, cine M-a pus judecător sau împărțitor între voi?

Răspunsul Domnului către acel om lipit de materie are și înțelesuri mai adânci și mai importante. Răspunsul acesta ne arată care este natura și constituția împărăției lui Hristos pe pământ. Ne arată că este o împărăție duhovnicească, guvernată de legi duhovnicești. Ca atare, această împărăție nu intervine în puterea politică, nu se tocmește cu ea, nici nu caută să răpească puterea din pâinile stăpânitorilor lumii. Nu intervine în procesele civile. Ea îndatorează pe toți credincioșii, judecătorii și oamenii din popor, să se poarte cu desăvârșită dreptate, dar nu silește pe nimeni, ci se mărginește să caute avantaje într-o altă viață. Împărăția lui Hristos nu dă nimănui nădejdea că, prin religie, va putea obține foloase materiale. Dacă acel frate necăjit, sau orice alt om, se apropie de Hristos, cu nădejdea să-și asigure foloase materiale, prin mijlocirea Domnului, atunci se înșeală. Căci foloasele pe care le făgăduiește Hristos următorilor Săi sunt de altă natură, sunt duhovnicești și veșnice. Hristos nu aprobă procesele la care ajung oamenii, pentru lucruri materiale, ci cere să ne lepădăm până și de drepturile noastre, pentru pace și dragoste. „*Cel ce vrea să-ți ia haina, lasă-i și cămașa*”, zice Domnul (Mt 5, 40). Iată care sunt înțelesurile mai adânci ale răspunsului dat de Domnul.

Porunca dată mulțimii

Întorcându-Se Domnul către popor, care urmărise convorbirea aceasta, a dat următoarea poruncă importantă: „*Vedeți să vă păziți de lăcomie*”. Hristos și Biserica Sa nu intervin în chestiuni civile și în certuri economice. Dar intervin în omul cel lăuntric, adică în sufletul omului, vrând să-l îndrepteze, ca să nu fie stăpânit de lăcomie, nici să nu dorească să aibă mai multe, decât cele absolut necesare pentru întreținere.

„*Vedeți și păziți-vă*”, propovăduiește Domnul, adică: luați bine aminte, deschideți-vă bine ochii, nu neglijați să vă luați toate măsurile împotriva mării primejdii a lăcomiei. Deoarece lăcomia este o boală foarte gravă; bagă în sufletul omului rătăcirea și amăgirea, cu gândul că, dacă ai mai mulți bani, ești mai fericit. Tocmai din această rătăcire izvorăște puterea cea mare a lăcomiei, tăria ei, care îndeamnă spre bani, spre câștig, spre belșug. Care stăpânește individ și grupuri de indivizi. De aceea vedem pe omul contemporan că este aruncat în lăcomie, nu cu mijloacele pedestre și încete ale economiei, de demult, care se potriveau cu vremile mai vechi, ci pe un drum cu mult mai scurt. Ajunge să își câștige banii cu agonisirea de rușine, cu specula, cu traficul ilegal, cu minciuna, cu viclenia, cu jocul de bursă, cu plastografia, cu abuzurile și cu nelegiuirile. Lupta cea mare între capital și muncitori, ura dintre muncitori și capitaliști, lupta fățișă dintre clasele sociale, acestea toate arată câtă putere are pofta de bani, lăcomia, și reușește adesea această nebunie a lăcomiei să îngrămădească niște cantități uriașe de avere, în mâinile unor particulari sau ale unor societăți și întovărășiri. Dar tocmai prin aceasta se vedește marea amăgire a lăcomiei, tocmai prin aceasta se vedește lăcomia cuvintelor pe care Domnul le-a spus cu atâtea veacuri mai înainte, și care sunt atât de actuale, ca și când le-ar fi rostit astăzi. Și ce a zis Hristos? Iată: „*Căci viața omului nu este în prisosul de avere*” (v. 15). Păziți-vă de lăcomie zice, ca să nu vă înșele satana. Căci viața și lauda și fericirea omului nu constă în prisosul averii.

Mai cu seamă viața sufletului nu depinde de bani, căci averea materială nu poate satisface dorințele și nevoile vieții spirituale, nici nu poate întreține, atât cât ar vrea omul, legătura dintre suflet și trup. Dar nici chiar superioritatea vieții de pe pământ nu depinde de bogăție. Căci mulți oameni, deși sunt săraci, trăiesc mulțumiți și odihniți, pe când alții, care au belșug de bogăție, trăiesc o viață de frică și neliniște. O viață amară, din cauza căreia ei îi invidiază pe săraci. Un multimilionar american zicea, mai acum vreo câțiva ani: De foarte multe ori am dorit ca bogăția mea să zboare și să devin un simplu cetățean, posedând numai strictul necesar. Boala și moartea cercetează și pe cel bogat, nu numai pe cel sărac. Și atunci, banii, desigur, pot procura bogățiilor îngrijire, mâncări rare și medici iscusiți, dar viața nu este în puterea banilor. Trec cu vederea alte primejdii care amenință în orice clipă averea și viața celor bogați. Primejdiile schimbă adesea în cerșetori pe cei mai mari bogăți.

Puținele cuvinte în care Domnul a cuprins adevărul cel mare despre lăcomie n-au făcut, se pare, impresia cuvenită asupra poporului și a fratelui aceluia mândrit. Și atunci, după obiceiul pe care Îl avea Domnul de a zugrăvi adevăruri mari în niște pilde frumoase, „*le-a spus o parabolă*”, a adăugat și o parabolă foarte importantă, care dovedește în chipul cel mai minunat, că viața omului nu depinde de avere.

Parabola ne înfățișează viața și moartea unui astfel de bogat, lacom și materialist. Ne cheamă să judecăm dacă, da sau nu, viața lui, mărirea lui, fericirea lui, depind de bogăția lui cea mare. Parabola începe cu următoarele cuvinte vii, despre care ar putea crede oricine că sunt descrierea unui bogat de astăzi:

Unui om bogat i-a rodit țarina

Din aceste cuvinte se vede că acel bogat era mare moșier, avea pământuri întinse și bine lucrate. Iar pământurile lui au dat mult rod. Dumnezeu a dat binecuvântare, a chivernisit vremea și

vânturile, încât răsărirea, creșterea și rodirea feluritelor roade ale pământului bine lucrat să se facă îmbelșugat peste orice așteptare. Dumnezeu, cel ce chivernisește firea și Își deschide mâna Sa și toate se umplu de bunătați (cf. Ps 103, 28), a dat și bogatului acestuia rod îmbelșugat, ca să trezească în sufletul său sentimente de recunoștință, să-i înmoaie inima și să-l îndemne spre fapte bune. Bogatul avea posibilitatea să facă mult bine. Bogatul putea să dobândească un mare câștig pentru sufletul său, dacă se asemana cu Dumnezeu cel bogat în bunătați; dacă și-ar fi deschis mâna și ar fi răspândit din belșug faptele iubirii de oameni și ale milei, dacă ar fi făcut așezăminte, în care să-și găsească ușurarea săracul și cel istovit și sufletele să fie formate, atunci bogatul ar fi fost cu adevărat fericit. Sfânta Scriptură și istoria ne prezintă pilde multe de oameni care n-au fost robiți de avuția lor, ci au fost devotați lui Dumnezeu, precum Avraam, Iov și Iosif din Arimateia și Marele Vasile și atâția alții. Dar de cele mai multe ori se întâmplă pe dos: că inima bogatului se lipește de bani. Dumnezeu zice prin David: „*Bogăția de ar curge, nu-ți lipi inima de ea*” (Ps 61, 11), dar omul, din nefericire, când avuția curge, când averea îi sporește, își lipește inima de ea, se devotează banului, precum se va vedea în urma parabolei.

Gândurile bogatului

A fost natural că acea mare bogăție, rodirea excepțională a pământului, să producă bucurie. Dumnezeu dăduse atunci bogatului mijloace mai îmbelșugate, cu care să se facă cu adevărat bogat, bogat în fapte bune. Prin faptele bune ar fi putut să ușureze pe mulți nenorociți și să-și facă bine și lui însuși. Căci atunci când miluiești pe alții și le faci bine, nu-i folosești atât pe ei, cât pe tine însuși. Este de ajuns ca cineva să cugete că „cel ce pe sărac ajută, pe Dumnezeu împrumută”. Căci Hristos Se socotește îndatorat pentru orice binefacere pe care o facem unuia dintre frații Săi săraci

și mici. Atunci va înțelege cât de mult bine își face cel milostiv lui însuși. Așadar, astfel de sentimente de bucurie și gânduri de mulțumire pentru o întrebuințare cât mai folositoare a bogăției nesperate, trebuia să stăpânească inima bogatului. El însă, din nefericire, cugeta „*în sine: ce voi face, fiindcă nu am unde să-mi adun roadele mele*” (v. 17). De îndată ce buna rodire i-a fost cunoscută, bogatul s-a îmbolnăvit sufletește, de boala cea gravă a lăcomiei.

Neliniștile și grijile lacomului

Primul simptom al acestei boli sufletești îl formează gândurile neliniștite și gândul de moarte, pentru punerea în siguranță a bogăției. Ce voi face? zice săracul, când este strâmtorat de sărăcie și nu are nici pâinea zilnică. Ce voi face? zice și bogatul cel lacom, care nu are unde să-și adune proviziile cel îmbelșugate și averea lui cea exagerat de mare. Așadar, gândește-te „*ce vei face?*”. Înțeleptul Sirah zice așa: „*închide în hambarele tale milostenia, și ea te va slobozi de toată răutatea*” (29, 12). Adică, umple de milostenie hambarele tale, dă altora bunătățile tale din milă și atunci vei fi slobozit de toată grija. Nu știi în ce fel să-ți asiguri averea? Ascultă, îți voi arăta un plasament sigur, pe care ți-l recomandă un sfânt înțelept, ca să nu ajungi la strâmtoare: „*Dumnezeu, zice sfântul Augustin, nu vrea să se piardă averea, ci numai s-o plasezi în altceva. Dacă prietenii tăi ar intra în casa ta și ar vedea că ți-ai pus grâul într-un hambar cu igrasie, unde a putrezit și ți-ar spune: prietene ești pe cale să pierzi toate câte le-ai agonisit cu multă trudă. Mută-ți hambarul într-un loc mai înalt; desigur că te vei supune acestui sfat înțelept. De ce atunci nu asculți și pe Hristos care te sfătuiește să-ți strângi comori în ceruri, unde rugina și molia nu le strică, nici furii nu le sapă și nu le fură*”.

Lacomul însă nu pleacă urechea la așa un sfat. Observați pe un lacom din vremea noastră. El este într-o continuă tulburare și neliniște. Precum oceanul se tulbură și se mișcă neîncetat așa și sufletul lacomului. „*Ce să fac*” se gândește el, cum să-mi asigur

averea? Să o bag în case și în avere imobiliară, care au astăzi preț mare? S-o dau cu polițe? S-o bag în diferite întreprinderi? Dar care polițe sunt mai sigure? Care îmi va da un procent mai mare? Dar când vede că pierde, ce tulburare și durere îl aruncă pe lacom! Când este în câștig, ce impresie puternică îl tulbură! Dacă mulțimea ar ști în ce agonie trăiesc asemenea bogați, niciodată nu ar râvni situația lor. Nopti întregi își petrec într-o singură continuă veghe, mai cu seamă când schimbările sociale îi amenință să-i sărăcească de azi pe mâine, cât sunt de nefericiți atunci! Nemâncați, nebăuți, fără somn, își distrug sănătatea și ajung adesea la sinucidere!

„Ce să faci?”, zice bogatul cel lacom din parabolă, precum și toți cei asemenea cu el. Este interesant că bogatul își pune această întrebare cu mai multă neliniște, decât un sărac. Fiindcă și bogatul, în adâncul sufletului său, este tot sărac. Să nu vă mirați. Este sărac fiindcă lăcomia deschide în sufletul său un haos de neumplut, încât, oricât ar câștiga, dorește alte câștiguri, tot mai mari. Este într-o mucenicie continuă, fiindcă niciodată nu poate să zică: ajunge, am destul! Ca un bolnav de hidropică, care pe cât bea, pe atât îi crește setea și arde de sete, tot așa și lacomul. Leacul pe care-l întrebuințează face boala mai mare, după cum zice Plutarh. „*Cel ce iubește argintul, nu se satură niciodată de argint*”, zice Dumnezeu (Ecl 5, 9). Cititorule, trebuie să te gândești bine la acest fenomen. Pentru că se poate să crezi că dacă cineva dobândește o cantitate hotărâtă de bani, după aceea se va liniști. Din nefericire nu se liniștește, ci suferă atunci cu mult mai mult. Lacomul rămâne sărac în adâncul său, tocmai fiindcă lăcomia lui nu se satură. Rămâne ca vacile cele slabe din visul lui faraon, care „*au înghițit pe cele șapte vaci grase, care au intrat în pântecele lor*” (Facere 41, 8-21), dar nu s-a văzut că au intrat în pântecele lor, căci au rămas slabe ca la început. Prin urmare, dacă banul produce o astfel de stare, dumnezeiescul Pavel are toată dreptatea să scrie: „*Cei care vor să se îmbogățească, cad în ispite și în curse și în multe dorințe nesocotite și vătămătoare, care cufundă pe oameni*

în moarte și pierzare; căci iubirea de argint este rădăcina tuturor păcatelor; unii mânați de ea au rătăcit de la credință și și-au pregătit lor și multe dureri.” (I Tim 1, 9-10).

Planurile și hotărârile lacomului

În sfârșit, după multe gânduri chinuitoare, bogatul din parabolă a găsit dezlegarea problemei: „*Știu ce voi face. Voi strica hambarele mele, le voi zidi mai mari și voi aduna în ele toate rodirile și bunățile mele*” (v. 18). Deoarece hambarele mele sunt mici și neîncăpătoare pentru roadele mele cele îmbelșugate, le voi strica. Adică bogatul își închipuia că dacă își mărește hambarele, va avea liniște, dar cât de mult se înșeală! Cât este de nebun și de nesocotit! Și iată de ce: fiindcă nici așa grijile lui nu vor înceta și nu se va afla nicio ușurare, în felul acesta. Ci dimpotrivă, stricarea hambarelor și zidirea unora mai mari îi sporesc bogatului ostenele și grijile. Și este natural să fie așa. Pentru că atunci când omul nu vrea să aplice metoda, pe care i-o propune Dumnezeu, ca să fie slobozit de griji, omul inventează alte metode, care-i sporesc grijile și necazurile; în cazul acesta, dacă și în anul viitor moșiile bogatului ar avea un rod tot atât de mare, nu s-ar ivi o nouă problemă, de data aceasta mult mai grea? Nu va trebui să facă iarăși alte hambare, încă și mai mari? Nu cumva crezi că atunci se va hotărî bogatul să se elibereze de povara unei averi atât de mari? Păi am spus și mai înainte: oare prăpastia de neumplut din sufletul lacomului își va afla vreodată vreo săturare?

Mai este și altă dovadă a faptului că lacomul este nebun și nesocotit. Face planuri, se hotărăște să dărâme, să zidească, să-și adune, fără să adauge un dacă, adică dacă vrea Dumnezeu, dacă voi mai trăi. Nu, deloc, le socotește pe toate sigure și ca și cum ar fi reale. Însă planurile hotărâte de el sunt planuri bune. Că și viața noastră este în mâinile lui Dumnezeu. Bine descrie Duhul Sfânt, prin Apostolul Iacob, nebunia acestor oameni: „*Lipsiți acum,*

voi care ziceți că astăzi sau mâine vom merge în cutare oraș și vom rămâne acolo un an și vom face negoț și vom câștiga. Voi ziceți acest lucru fără să știți dacă mâine veți fi în viață; căci ce este viața noastră? Este o suflare, un răsuflet, care se arată câteva clipe apoi pierе” (Iacob 4, 13-14). Așadar, se vede limpede că omul lacom suferă, se tulbură și se neliniștește, până când află vreun mod de a-și asigura averea. În locul odihnei are griji, osteneli și neliniști, până să-și pună în aplicare planurile așa-zisei asigurări.

Dar trebuie să luăm aminte la un amănunt al cuvintelor cu care lacomul își exprimă dezlegarea problemei sale: Voi aduna acolo toate roadele mele și toate bunătățile mele. Adică să luăm aminte la cuvintele mele. Ale mele personale, toate sunt ale mele proprii, altul nu are nicio parte din ele. Așadar, în acest cuvânt se zugrăvește întreg egoismul lui materialist, nemilostiv și uscăciunea lui sufletească. Este atât de orbit de lăcomie, încât nu-și mai dă seama că averea sa este pământul, în care au rodit grânele, iar toate comorile sale sunt proprietatea lui Dumnezeu. Nu vede că belșugul bogăției sale este datorat binecuvântării lui Dumnezeu. Nu se gândește că el nu are niciun drept să întrebuițeze bunătățile acestea, exclusiv în folosul său. El nu este decât un simplu mântuitor al bunurilor, răspunzător de ele, având să dea socoteală lui Dumnezeu. Din nefericire, tot omul lacom este tot atât de orbit, când își închipuie că averea asta este proprietatea lui absolută. Nu-și dă seama cât de nestatornici, nesiguri și fugitivi sunt banii. Astăzi îți vin în mână din belșug, mâine fug, fără să te anunțe dinainte, fără să știi unde s-au dus. Se duc oricâtă pază și măsuri de asigurare ai lua. Banul nu vrea să asculte cuvântul lui Dumnezeu, care te înștiințează că „*banul are aripi ca de vultur și sub ochii tăi se duce de la casa ta*” (Pilde 23, 5) Cel care are grija averii este Dumnezeu care dă fiecăruia o anumită măsură, pentru ca nimeni să nu-și asume stăpânirea absolută pe *averi*.

Această amăgire a egoismului și alipire la avere fac pe cel lacom să fie un închinător al mamonei, un nemilostiv, uscat la inimă. Dacă bogatul era atât de alipit de averea pe care o credea că

este a lui și a lucrat-o, ca să fie numai pentru el, cu excepția tuturor celorlalți, el nu poate vedea pe sărac, pe nefericit, pe flămând. Nu îl interesează că sunt mulți săraci, care s-ar fi îndestulat din fărâmiturile la masa lui bogată, atâtea orfani, care, dacă i-ar fi sprijinit bogatul, ei ar fi simțit mângâiere multă. Sunt atâtea spitale, care adăpostesc suferinzi, atâtea azile de bătrâni și bolnavi. Lacomul nu vrea să imite pe Dumnezeu, care i-a dat atâtea belșug de bunuri. Nu vrea să imite nici pământul și pomii cei neînsuflețiți, care i-au dat atâtea rod, prin binecuvântarea lui Dumnezeu. El, un om cu rațiune și suflet, ar fi trebuit, pentru această binecuvântare, să facă parte din roadele sale și semenilor săi, oamenilor, dar n-a făcut. A rămas uscat, nemilostiv, nesimțitor.

Materialismul și iubirea trupească de sine a lacomului

Așadar, lacomul și nemilostivul bogat a plănuit să-și strângă toate roadele și bunătățile în noile hambare mari. Dar și-a făcut dinainte planul și pentru modul de întrebuințare a belșugului său de bunătăți. Iată ce plan își făcuse: „*voi spune sufletului meu: suflete, ai multe bunătăți, strânse pentru mulți ani. Odihnește-te, mănâncă, bea și te veselește*” (v. 19). Desigur că bogățiile mele le voi păstra în toată siguranța, fie că vrea Dumnezeu, fie că nu. Voi spune către sufletul meu, suflete, notează bine ce-ți spun, ai în aceste hambare bunătăți multe, care îți sunt de ajuns pentru mulți ani. Așadar, nu mai ai nimic de făcut, decât să te desfătezi, să te odihnești, să mănânci, să bei și să te veselești!

Așa gândește lacomul. Fiindcă din clipa în care l-a îmbătat amăgirea bogăției și beția lăcomiei, vorbește neîncetat ca un nebun. Vorbire de nebun și vorbe proaste sunt și cele pe care plănuiește să le spună sufletului său. Deoarece își sprijină întreaga odihnă și fericire pe faptul că „*are multe bunătăți*”. De fapt, realitatea dovedește că intervin mii de piedici și chinuri, care-i fac viața amară, chiar dacă este susținută de un mare belșug de bunătăți. Dacă boala cercetează

casa unui bogat, la ce-i folosesc multele lui bunătăți? Oare faptul că patul este auzit și perdelele scumpe împiedică durerea bolii? La ce folosește cearșaful bogat, când urmează să fie pătat de sânge? Dar chiar dacă sănătatea îi rămâne nevătămată, totuși fericirea și liniștea bogatului nu depind de averea sa. Fiindcă bunătățile materiale se strică, putrezesc, se ofilesc. Iar ceilalți oameni, cu care lacomul trăiește în societate, îl privesc cu ochi pizmăreți, ba unii au pornirea de a pune mâna pe averea lacomului. Cu toate mijloacele de asigurare, pe care omul le-a inventat, hoții și tâlharii și răpitorii izbutesc să pună mâna pe averi mari. Și deseori tâlharii iau și capul proprietarului, odată cu banii furați. Tehnica a inventat casele de bani, dar și spărgătorii au o întreagă știință cu o mare bogăție de mijloace tehnice. Astfel se adevărește cuvântul Domnului, că acele comori pe care omul le adună aici, pe pământ, „*le strică rugina și furii le sapă și le fură*” (Mt 6, 19). Dar și celelalte cuvinte pe care le spune lacomul din parabolă sunt cuvinte nesocotite și nebune. Deoarece a exclus din sufletul său orice gând mai înalt, a ucis în inima să orice dorință și pornire spre lucrurile înalte și cerești, mărginindu-și întregul scop al vieții sale la cultivarea pântecelui, la o viață dobitocească în care să mănânce să bea, să se bucure de distracții, fală și neînfrânare. Ca și când tot scopul cu care omul a venit în lumea aceasta ar fi să mănânce. Ca și când Dumnezeu i-ar fi dat gândire și acțiune, numai ca să inventeze cele mai bune rețete de bucătărie!

Odihnește-te, mănâncă, bea și te veselește! Iată cele patru porunci ale bogatului din parabolă, care arată foarte bine scopul pe care și-l pun vieții lor lacomii din toate timpurile. La aceasta tinde dorința, gândul, viața celor mai mulți bogați, dar și a celor săraci, care se amărăsc și se necăjesc, fiindcă încă n-au izbutit și ei să adune comori.

„*Odihnește-te*”. Să nu lucrezi, ci să te odihnești. Mulți vor să câștige bani, ca apoi să ajungă mai repede la odihnă, la nelucrare. Să poată să trăiască fără să lucreze și fără să se ostenească. Și de aceea

persoane de acest fel vor să dobândească bani, fără să presteze o muncă corespunzătoare. Recurg la minciună, la înșelăciune, la furt, la agonisire de rușine, ca să aibă mult și fără muncă. Nu pregetă să predice pe față: nu poți să te pricopsești, dacă urmezi Evanghelia; fură ca să ai și apucă, pentru ca să stăpânești, – zic ei. Unii ca aceștia calcă orice lege care li se face piedică. Nu se uită la cinste, la sinceritate, la împlinirea îndatoririlor. Dacă altul le stă în calea îmbogățirii rapide și a reușitei, nimic nu-i împiedică să-l vorbească de rău, să-l acuze, să-l pârască, chiar dacă le e frate bun. Nu se dau înapoi să acuze pe fratele lor, dacă este medic, că este cioclu, dacă este profesor că nu are cultură... Așa unii își părăsesc meseria legală, care aduce prea puțin câștig, recurgând la jocurile de bursă, la plastografie, la abuz de încredere, la punerea sub scutul legii. Ei găsesc un lucru de nimic să dea foc la o casă, pentru a încasa suma de asigurare. Nu se sfiesc să pună mâna și pe lucrurile sfinte și pe averea Bisericii, ca să poată zice, în sfârșit, sufletelor lor: „odihnește-te”.

„Mănâncă, bea și odihnește-te”. Lacomului îi place să aibă cât mai mulți bani, cu care să-și poată procura cât mai multe plăceri și desfătări trupești. Dacă nebunia unui câștig mare produce atâta foc în sufletele unora, apoi acest lucru se datorează mai cu seamă faptului că toată țința lor se mărginește la pântece. Toată țința lor este: cum să mănânc, cum să beau, cum să mă distrez în dansuri și în centre mondene, în ce saloane sau în ce teatre să mergem. Fiecare bărbat și femeie din rândul acestor oameni doresc bani din belșug, ca să se tăvălească neîncetat în plăcerile pânteceleului și ale trupului. Le trebuie mulți bani, ca să-i cheltuiască fără socoteală pe mode, pe actualități, pe lux fără măsură. O, ce adunătură de răutăți și de nedreptăți, de murdării, ce grămadă de rușine și imoralitate, de nebunie și slavă deșartă, conțin aceste trei cuvinte ale bogatului din Evanghelie: *„Mănâncă, bea, veselește-te!”*

Acum, cititorule, ia aminte la un amănunt din cele mai caracteristice. Lacomul adresează acest tetralog de porunci, nu către trupul său, cum ar fi natural, ci către sufletul său, căci zice: *„Suflete,*

ai multe bunătăți...". Adică lacomul desparte sufletul său duhovnicesc de rădăcina vieții sale, de Dumnezeu, care este duh, și îl silește să se alipească de bunurile materiale. Își cheamă sufletul să se îngroape în hambare, împreună cu grâul, ca să trăiască o viață trupească. Sau, mai bine-zis, își cheamă sufletul să se îngroape în stomac și în pânțe, care este plin cu mâncare, să se scufunde în noroiul necurăției, ca să afle acolo odihnă și mulțumire. Se poartă bogatul, ca și cum sufletul său ar fi un porc, care nu vrea decât să se tăvălească în noroiul putreziciunii, pentru a se odihni. Din nefericire și aceasta este un rezultat urât al lăcomiei. Sufletul cel nemuritor și duhovnicesc, care își află odihna și bucuria numai în bunătățile duhovnicești, sufletul care este destinat să se înalțe până la Dumnezeu și să trăiască numai din comuniunea cu Hristos, ei bine, lacomul îl rupe de la Hristos, aruncându-l în noroiul material și al necredinței. Pentru că lacomul a ajuns la sfârșit la necredință, fiindcă sufletul său și-a găsit odihna și bucuria numai în bunătățile materiale. Ca dovadă sunt multe evenimente istorice și contemporane. Mulți oameni, care aveau bani puțini și au lucrat cinstit și cu evlavie, cercetând biserica și îngrijindu-se de mântuirea lor – când au câștigat pe neașteptate mulți bani, au ajuns în categoria marilor îmbogățiți. Au căzut în lăcomie și și-au încredințat viața lor mamonei, s-au îndepărtat de biserică, nu s-au mai îngrijit de mântuirea sufletului, s-au despărțit de Dumnezeu și sufletul lor l-au silit să devină trupest și materialist. Adică li s-a întâmplat și lor ceea ce Duhul Sfânt a prevestit prin dumnezeiescul Pavel: „*S-au rătăcit de la credință*” (I Tim 1, 10).

Așadar, iată: lăcomia omoară sentimentele nobile ale iubirii de oameni. Schimbă pe cel lacom, făcându-l fără inimă și fără milă. Stinge orice idee luminoasă duhovnicească și orice proprietate a sufletului, făcându-l materialist și trupest. Îl îndepărtează de Dumnezeu, ca să-și găsească desfătarea în viața cea trupească a necredinței. Dar sfârșitul unei asemenea vieți va fi trist și pierzător. Amăgirea nu va dura mult, va veni în curând aspra și îngrozitoare realitate. Pe aceasta o înfățișează Domnul în urmarea parabolei.

Hotărârea lui Dumnezeu

În ciuda tuturor ostenețelor, pe care le cereau dărâmarea hambarelor și zidirea lor din nou, bogatul se pare că și-a sfârșit acest plan, destul de repede. Se pare că a trecut de oboselile și griile clăditului și și-a adunat roadele sale cele îmbelșugate în noile hambare. Acum toate erau gata. S-a culcat pe patul său, ca să se odihnească, dar în clipa în care era gata să se bucure de belșugul său, clipă pe care o râvnea și pe care i-o pizmuiau concetățenii săi, Dumnezeu a gândit și a judecat cu totul altfel. Dumnezeu, în mâinile căruia se află viața noastră, Dumnezeu pe care lacomul l-a omis cu totul din socotelile sale, Dumnezeu a luat următoarea hotărâre: „*Dumnezeu însă i-a zis: nebunule, chiar în această noapte îți se va cere sufletul, iar cele ce le-ai pregătit ale cui vor fi?*” (v. 20). Fie prin mijlocirea conștiinței, care este glasul lui Dumnezeu, fie printr-o subită vedenie, cel lacom a primit de la Dumnezeu o înștiințare limpede, despre un lucru, la care niciodată nu se gândise: că avea să moară. A primit înștiințarea în timpul nopții. La ceasul în care plutea pe oceanul fericirii sale închipuite și al viselor trandafirii, bogatul a pășit ceva asemănător, cu aceea, despre care povestește Daniil că a pășit împăratul babilonian Baltazar (cf. *Daniil* 5, 1-6). Așadar, ca fulgerul a căzut din cerul senin hotărârea lui Dumnezeu pe capul bogatului. Dar să cercetăm mai bine această hotărâre.

„*Nebunule!*” Iată cuvântul cu care Dumnezeu se adresează lacomului. Dumnezeu, izvorul înțelepciunii, al înțelegerii și al socoteții, crede nesocotit și nebun pe tot omul lacom, materialist și necredincios. Va veni vremea când va înțelege omul însuși acest lucru și va zice: am fost un nebun și un nesocotit în toată viața mea.

„*Chiar în această noapte îți vor cere sufletul*”. Nu vei avea mulți ani de trăit, după cum ți-ai făcut tu socoteala, nu vei avea o viață lungă, ca să petreci în mijlocul belșugului, al luxului, al ospetelor și al desfătărilor, ci moartea. Vei muri chiar acum în noaptea

aceasta. Vei muri de o moarte jalnică, fiindcă îți vor lua sufletul tău. Acel suflet, pe care voiai să-l robești pornirilor trupului, care îl vor despărți silnic de trup și vor întrerupe, în felul acesta, alipirea rușinoasă și nebună de materie, la care tu ți-ai silit sufletul. Ce durere va fi atunci, pentru lacomul cel necredincios! Omul credincios și devotat lui Dumnezeu își dă bucuros sufletul său spre moarte, fiindcă „*dorește să se dezlege și să fie cu Hristos*”, precum dorea Pavel (Fil 1, 2-3). Dar lacomul cel materialist și necredincios este cuprins de frică și cutremur, când vede că deodată părăsește lumea, pe care o iubea atât de mult, că se dă rămă planurile lui, pe care el își sprijinise fericirea. Am văzut mulți oameni care și-au făcut niște planuri fanteziste, planuri de viață și activitate mare, dar a doua zi erau morți. Câți au zidit palate mărețe și n-au ajuns să locuiască în ele! Ce minunat caracterizează lucrurile lumii acesteia cântarea slujbei de îngropăciune, care zice: „*Toate trec ca o umbră și ca un vis; viața este o suflare și moartea o moșteneste*”.

„*Îți vor lua sufletul tău*”. Și firește, îl vor lua, ca să dea socoteală Judecătorului. Ai dat urmare acelei vorbării a necredinței, pe care o răspândesc vrăjmașii adevărului. Ai crezut cu ușurință că nu există judecată și răsplată și că totul nu este decât viața aceasta. După ea omul se pierde și dispare. Și totuși, iată, sufletul trăiește și va să fie judecat. Trebuie să răspundă acum la această întrebare înfricoșată a Judecătorului: Omule, ce ai făcut cu sufletul tău? Cum ai întrebuințat această arvună neprețuită, suflarea Mea proprie, pe care ți-am încredințat-o, ca să-ți pregătești cu ea fericirea veșnică? O, cititorule, oare ne vom afla noi în situația nespus de fericită, de a răspunde la această întrebare a Judecătorului: Am întrebuințat sufletul meu conform cu legea Ta! Sau dimpotrivă, nu cumva vom rămâne fără cuvânt, ca bogatul cel nebun din parabolă? Să nu fie!

„*Ți se va lua sufletul*”. Pentru că sufletul tău nu era proprietatea ta, ca să faci ce vrei cu el. Ci era un împrumut pe care ți-l dăduse Dumnezeu. Deoarece tu l-ai stricat într-atât, încât nu mai poate fi vindecat, deoarece l-ai distrus, nu poți să ai acum loc lângă

Dumnezeu. Sufletul tău nu-l vor lua îngerii cei buni, ca să-l aducă în sânul lui Avraam, ca pe sufletul lui Lazăr, ci îl vor lua îngerii întunericului, viclenii draci, cărora tu le-ai predat, pe pământ, sufletul tău. Ei aşază astfel de suflete pentru vecie în locul de chinuri. Aşadar, şi tu, pe care vecinii tăi te-au numit, până în clipa aceasta, mare, bogat, om însemnat în mediile economice, tu, cel putred de bogat, lângă cadavrul căruia linguşitorii şi prefăcuţii vor zice atâtea linguşiri şi cuvinte nesocotite, vei fi dus acum de draci şi cufundat într-un naufragiu jalnic şi vrednic de plâns.

Iar nebunule: „*Cele ce ai pregătit ale cui vor fi?*”

Împrejurarea care face ca moartea lacomului să fie şi mai jalnică, este că el trebuie să se despartă de acele bunuri, de care i se alipise sufletul, dorurile, nădejdiile şi strădaniile vieţii sale. El părăseşte toate câte le-a câştigat prin atâtea osteneli şi nelinişti, insomnii, griji, procese, temeri şi primejdii, ca să le aibă pentru mulţi ani. Iată, acum pierde într-o clipă. Moartea este îngrozitoare pentru cel lacom, fiindcă nu poate să le ia cu dânsul, zice proorocul David (*Ps* 48, 17), şi el se va duce din lumea aceasta gol, aşa cum intrase în lume, fără acele bunătăţi materiale, pe care le-a adunat şi care nu-i vor fi de niciun folos, nici la judecată, nici în viaţa cea veşnică, în care are să intre prin moarte. Cât de des ar trebui lacomul să se gândească la acea întrebare a Domnului: „*Ce-i va folosi omului dacă va câştiga lumea întreagă şi îşi va pierde sufletul. Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?*” (*Mc* 8, 36-37).

„*Cele ce ai pregătit ale cui vor fi?*” Îţi laşi bogăţiile aici, însă cui le laşi? O, şi acest lucru este nespun de trist pentru lacom, când e pe patul de moarte. Banii şi moşile acelea, pe care le-a îngrămădit cu sudoarea lui şi le-a dobândit cu osteneli şi sânge, bunurile materiale pentru care şi-a vândut sufletul, cui le lasă pe ele? Copiilor? Rudelor? Dar el ştie ce întrebuiţare vor da aceştia averii sale? Oare le vor întrebuiţa în aşa fel încât averea lui să fie binecuvântată, sau aşa ca să-şi atragă blesteme? Spre cinste, sau spre stigmatizare şi necinste a numelui său? În scopuri bune sau în scopuri rele? Din

nefericire, aproape toate moștenirile lacomilor se risipesc de obicei în desfrânări. Bine descrie lucrul acesta Ecleziastul cel insuflat de Dumnezeu: „*Eu am urât nebunia mea cu care m-am ostenit sub soare. Căci am lăsat-o pe ea omului, care a fost cu mine. Și cine știe dacă este înțelept sau nebun?*” (Ecleziast 2, 18-19). Și chiar dacă lacomul știe cui lasă averea sa, totuși nu știe în mâinile cui va ajunge până la sfârșit. „*Adună comori și nu știe cui le lasă pe ele*”, zice Dumnezeu, prin David (Ps 38, 7). Averile ajung pe mâini străine, adeseori pe mâini dușmănoase. Mulți bogați, dacă ar cunoaște dinainte la cine va ajunge palatul lor cel măreț și giuvaerurile lor cele de mult preț, în care și-au pus tot sufletul, mai bucuros le-ar da foc în clipa morții, decât să le lase de izbeliște.

Așadar, cititorule, nu vezi cât de nimerită este caracterizarea de nebun, pe care o dă Domnul lacomului? Dar să luăm aminte la ultimele cuvinte, cu care Domnul pecetluiește parabola. Ne e teamă nu cumva caracterizarea aceasta să se potrivească la mulți alții.

Aplicarea parabolei

„*Așa pățește cel ce își adună comori pentru sine și nu se îmbogățește în Dumnezeu*” (v. 21). Domnul zice că nu numai bogatul din parabolă a fost un nebun. Ci, de asemenea, este nebun orice alt om, care își adună comori pentru sine, adică își adună comori exclusiv pentru propria sa persoană, pentru eul său, pentru trupul său și pentru poftele lui păcătoase, și el este nebun și nesocotit, fiindcă deși își adună comoară pentru trupul său și își spune: sunt bogat, m-am îmbogățit, nu mai am nevoie de nimic; totuși, precum adevărește Dumnezeu însuși, așa unul va fi „*nenorocit, vrednic de milă și sărac și orb*” (Apoc 3, 17). Este nebun, fiindcă își cheltuiește zilele vieții lui adunând comori și lăcomind. Dar nu se gândește destul la moarte. Îi e silă când aude vreo discuție despre moarte, consideră nepoliticos pe acela care aduce vorba despre moarte, ca

nu cumva să se micșoreze trufia vieții lui. Închinătorii trupului, oamenii lumii strigă: Nu, nu, să nu otrăvești bucuria noastră cu gânduri sinistre de moarte. Și totuși gândul la moarte ar putea să oprească catastrofa desăvârșită, spre care îi mână viața lor întreagă; numai gândul la moarte ar putea să-l întoarcă pe om de pe drumul nebuniei și al ușurătății pe calea înțelegerii și a logicii. Gândul la moarte este cea mai sănătoasă filozofie, capabilă să pună hotare vieții, pe care nebunia, lăcomia și zădărnicia luminează o strică în așa mare măsură.

Astfel, ca și bogatul din parabolă, fără minte este orice om care își concepe viața și fericirea pe belșugul de bunuri materiale, pe bogăția și pe rezervele sale. Și nu se gândește că mijloacele materiale nu numai că nu pot să-l țină pe om în viață, și să-i dea fericirea, ci adesea fac viața de nesuferit, cu ostenele, cu grijile, cu neliniștile, și cu nebuniile în care se învârtă și se vâra bogatul. Domnul zice că este nebun orice om care își adună aici bogăție și dintr-odată se duce, lăsându-și toate bunurile sale să se risipească în cele patru vânturi, la moștenitori proști, la hoți sau la epitropi.

Așadar, este nebun „*cel ce nu se îmbogățește în Dumnezeu*”, adică tot omul care nu se îngrijește să-și adune comori în cer și să se îmbogățească cu acele bogății care să fie puse în mâna lui Dumnezeu. Nu se îmbogățește în credință. Bogat în credință poate să fie orice sărac, spune dumnezeiescul Iacob (2, 5). Nu se îmbogățește în fapte bune, în fapte de milă și de iubire de oameni, (cf. I *Tim* 117). Nu se îmbogățește în răbdare, blândețe, dreptate, sfințenie, morală și iubire. Mulți oameni care au bogății mari, în această lume, sunt săraci, lipsiți de fapte de virtute care să le adune comori veșnice în cer. Iar aceasta este cea mai mare și mai pierzătoare lipsă de minte și ușurătate. Este mai puțin vrednic de plâns acel ușuratic, care și-a ars casa și și-a aruncat banii în mare și a rămas gol și și-a rănit trupul său, decât bogatul care nesocotește comorile cerești și nu se îmbogățește în Dumnezeu, prin fapte de virtute. Este cu adevărat o mare nebunie, cititorule, cea pe care o

arată cei ce încalcă legea lui Dumnezeu, disprețuiesc virtutea și își vând sufletul, ca să se îmbogățească în bani, în bunuri materiale ale lumii acesteia, care în esență nu au niciun preț.

„*Tot așa cel ce își adună comori pentru sine și nu se îmbogățește în Dumnezeu*”. Aceste ultime cuvinte ale Domnului sunt și o grozavă amenințare, adresată oricărui om, care trăiește și gândește ca bogatul cel nebun din parabolă. Amenințare către orice om care nu caută să se îmbogățească în Dumnezeu, prin virtute, pe acesta moartea îl va afla în mijlocul gândurilor și al grijilor pentru lucrurile materiale ale vieții acesteia. O moarte neașteptată și violentă. La fel de jalnică și vrednică de plâns este starea oricărui materialist uscat la inimă, nemilostiv, păcătos și necredincios. Să ne temem, iubite cititor, de această stare rea, care amenință pe astfel de nebuni. Să ne lipim sufletele, nu de bogăția de bani, și de desfătările materiale, ci de Dumnezeu, care se îngrijește părintește de cele necesare vieții noastre. Să căutăm împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Sa; să căutăm bogăția cerească pe care o formează virtutea, credința, dragostea.

PARABOLA ICONOMULUI NEDREPT

(Lc 16, 1-13)

Domnul știa mai bine decât toți că întrebuințarea bogăției și în general a bunurilor materiale ale lumii acesteia are o strânsă legătură cu viitorul veșnic, deoarece poate să ducă pe om la pierzanie și să-l mântuiască. Și de aceea, cu orice prilej, Domnul a accentuat primejdia bogăției. Prin această parabolă, a iconomului nedrept, Domnul vrea să ne trezească din somnul și din letargia pe care o produce în suflet înțelegerea pe dos a scopului averii materiale. Domnul caută să ne arate că bunurile lumii acesteia nu sunt date de Dumnezeu, ca să fie întrebuințate ca unelte ale distrugerii noastre, ci ca mijloace de fericire, nu ne sunt date ca să le întrebuințăm împotriva lui Dumnezeu, ci spre slava Sa.

În parabola de față, toți oamenii fără excepție sunt prezentați ca niște iconomi și mântuitori ai oricăror bunuri, pe care le au sau pe care le consideră ei ca avere și proprietate a lor. Ca iconomi nicidecum ca proprietari, căci stăpânirea și proprietatea tuturor lucrurilor aparține lui Dumnezeu; noi avem numai dreptul de întrebuințare, dar și pe acesta numai cu o țință anumită, pe care ne-a hotărât-o Dumnezeu, ca proprietar absolut. Și după cum pe

bună dreptate a spus un scriitor vechi, lumea poate fi asemănată unei case foarte mari, al cărui acoperiș este cerul, lămpile sunt soarele, luna și stelele, iar masa este pământul cel întins, cu roadele și bunătățile lui. Domn și proprietar al acestei case este Dumnezeu, iar omul este un iconom, căruia i s-a dat pe mână administrarea bunurilor mesei. Dacă el administrează aceste bunătăți cu cinste și după voia proprietarului, va primi răsplată bogată. Dar dacă va fi prins cu vicleșuguri și abuzuri, va pierde postul de iconom și își va trage asupra capului său mânia Domnului său. Dar tâlcuirea parabolei va prezenta și mai limpede adevărul.

Iconomul, fiind nevrednic de încredere, își pierde locul. Domnul a vorbit nu numai celor doisprezece ucenici, ci și acelor care-I primiseră învățătura și doreau să-I fie devotați și a zis: „*Un om era bogat și avea un iconom, și acesta a fost pârât că îi risipește averea*” (v. 1). Stăpânul de casă bogat avea un iconom, care își uitase datoria și menirea lui, își uitase interesul său adevărat. De aceea risipea averea stăpânului său prin lipsă de grijă și prin indiferența pe care o avea în administrație, ori prin abuzurile și cheltuielile pe care le făcea, pe socoteala averii străine. Tot așa, din nefericire, s-a dovedit că fac și astăzi nu puțini din administratorii de averi particulare și publice.

Însă la acest punct, trebuie să luăm aminte noi cei ce nu suntem abuzivi cu banii sau cu alte lucruri publice sau particulare, trebuie să luăm aminte, fiindcă înțelesul acestei parabole nu este numai acela, care reiese nemijlocit la o primă considerare a cuvintelor. Adică nu este vorba nu numai de bani sau de alte bunuri materiale ale noastre sau străine, ci de abuzul cu orice bunuri, pe care ni le-a dat Dumnezeu, marele Stăpân de casă al universului. Meșteșugul, serviciul, capacitățile, hărăzirile speciale, sănătatea, vremea vieții prezente, toate acestea sunt lucruri ale lui Dumnezeu, sunt o avere, ai cărei administratori ne-a pus Dumnezeu pe noi oamenii. Și o administrare credincioasă a acestor bunuri, pe care ni le-a încredințat Dumnezeu, este întrebuințarea lor și spre întreținerea

noastră și consacrarea tuturor lucrurilor în slujba lui Dumnezeu și a aproapelui. Abuz și risipă este cheltuirea acestor mijloace în poftele egoiste de desfătare, ori strângerea lor în comori pentru noi înșine și pentru rudele noastre. Dar cine poate să dovedească că cineva a administrat până astăzi aceste bunuri cu toată sinceritatea și în conformitate cu scopul pentru care ni le-a dat Dumnezeu? Din nefericire, sunt foarte puțini care să facă acest lucru. Așadar, vezi, cititorule, că cine nu ia seama la înțelesul mai adânc al cuvintelor Evangheliei va face foarte ușor excepție cu sine însuși și va crede că acestea sunt spuse pentru alții. Pe când ele tocmai sunt spuse pentru fiecare din noi, în parte.

Era firesc ca bogatului să-i fie anunțată risipirea averii sale. Fiindcă mincinosul și hoțul se bucură numai la început, zice un proverb, iar apoi nu se poate să nu se aplece despre faptele lor. Și acela, *„chemându-l pe el, i-a zis: ce am auzit despre tine? socoteala iconomiei tale; căci nu mai poți să fii iconom”* (v. 2) – bogatul îi zice iconomului său: m-am așteptat să aud întotdeauna vești bune despre administrarea și cinstea ta. Ce sunt aceste vești supărătoare, pe care le aud acum despre tine? Mi-au fost înșelate nădejtile cu viclenie. Nu-ți mai poți păstra locul de iconom, de aceea trebuie să-mi dai socoteală de administrarea ta. Veștile despre reaua administrare erau atât de grave și de adevărate, încât iconomul nu putea să le tăgăduiască și prin urmare hotărârea stăpânului, ca să-l dea afară din slujba sa, a rămas definitivă.

Însă, dedesubtul literelor parabolei, se află un înțeles mai adânc și mai instructiv. Acest înțeles este următorul: că Dumnezeu cunoaște deplin toate faptele oamenilor. Iar pe de altă parte, noi nu trebuie să ne închipuim că vom stăpâni și folosi mereu bunurile, pe care le administrăm astfel. Căci moartea ne va scoate din iconomatul lor și ne va lua mijloacele și prilejurile, cu care am fi putut să lucrăm spre folosul nostru propriu și spre folosul altora, pentru că vom părăsi administrarea bunurilor din această lume, mult mai curând decât ne-am fi închipuit și noi, precum s-a întâmplat și cu iconomul

din parabolă, care a fost destituit într-o vreme, când nu se aștepta la aceasta, iar alții vor lua în primire locul nostru, pentru același scop. Lucru însă și mai important nu este că pierdem noi administrarea, nu că plecăm din lumea aceasta, ci că vom da socoteală, vom fi chemați să-I dăm socoteală lui Dumnezeu, cel ce ne-a pus să fim aici iconomi. Fiecare dintre noi va auzi după moarte; „*Dă-mi socoteala economiei tale*”. Zice iarăși Dumnezeu, prin dumnezeiescul Pavel: „*Toți oamenii trebuie să moară odată, iar după aceea vine judecata*” (Evr 9, 27). La aceasta trebuie să ne gândim adesea. Precum un corespondent, care administrează bani străini și nu vrea să facă abuzuri și să ajungă în închisoare, așteaptă mereu o reconsiderare a socotelilor sale și o dare de seamă, tot astfel și creștinul în tot ceasul trebuie să aștepte chemarea morții și ceasul socotelilor. Pe pământ, cei vinovați găsesc adesea mijloace să evite musturarea și pedeapsa, dar pentru administrarea pe care ne-a încredințat-o Dumnezeu, „absolut toți va trebui să dăm socoteală” (cf. II Co 5, 10).

Înțelegerea târzie a iconomului

Când a auzit iconomul hotărârea stăpânului său, a înțeles îndată cât era de critică situația sa și cât de nebună și de vătămătoare fusese purtarea lui de dinainte. Așadar, a început să se gândească la viitor: „*Iconomul zise în sine: ce să fac, căci stăpânul meu ia iconomatul de la mine? Să sap nu pot, să cerșesc mi-e rușine*” (v. 3) Cu mult mai înainte ar fi trebuit să se gândească la urmările administrării lui rele și la situația în care va ajunge, dacă-și va pierde postul. Ar trebui de la primii pași ai vieții noastre, din prima zi în care am fost înștiințați că va veni moartea să ne ia iconomatul, ar trebui să ne gândim de atunci, în ce fel vom avea să administrăm mai bine avuția încredințată nouă de Dumnezeu, așa încât să nu avem a ne teme de viitor. Cel ce nu a știut aceasta de la început, va trebui s-o afle până la urmă. Cel puțin acum să îndrepte paguba, atâția ani buni, pe care i-a pierdut degeaba.

Cititorule, ia seamă la modul în care gândește iconomul din parabolă. Vede că nu este în stare să-și câștige existența cu o muncă grea. Nu pot să sap, zice el. De ce nu poate? Nu cumva are vreun defect sau vreo boală trupească? Nicidecum, ci fiindcă era leneș, ușuratic și nu voia să se obosească. Deci imposibilitatea de a munci nu era fizică, ci morală; oricine nu-și împlinește cu credință datoria la locul în care l-a așezat Dumnezeu, va deveni incapabil să trăiască.

Iconomul mai vede că nu are nici smerenia care-i trebuie omului pentru a cerși. „*Mi-e rușine să cerșesc*”, zice el iarăși. Adică s-a îndreptățit mai întâi cu lenea, iar acum cu trufia lui. Căci cei incapabili trupește să lucreze, din pricina vreunei boli sau a vreunui defect fizic, nu se rușinează să ceară altora ajutorul. Aceia sunt smeriți și din această pricină găsesc mijloace de trai, dar cei ce au devenit incapabili din punct de vedere moral, prin lenea și viclenia lor, acelor le este rușine să ceară milostenie. Nu le este rușine să fie vicleni și să abuzeze de averea altora, dar se rușinează să cerșească pâine. Ia aminte, cititorule, la acest lucru, ca să înțelegi în ce măsură distruge păcatul pe om. Îl distruge și îl orbește într-atâta, încât nu se rușinează pentru fapte de rușine, dar se rușinează pentru nevoile legitime! Nu se rușinează să fure, dar se rușinează să ceară o bucată de pâine, când îi e foame”. Nu se rușinează să devină imoral, dar se rușinează să aibă un serviciu inferior! Nu se rușinează să devină necredincios sau să se depărteze de Dumnezeu, dar se rușinează să apară în ochii altora ca un om evlavios și religios! Ce stricăciune a sufletului!

Să vedem acum ce soluție a aflat iconomul din parabolă, pentru a-și asigura viitorul. „*Știu ce voi face, pentru ca, atunci când voi fi schimbat din iconomat, să mă primească în casele lor*” (v. 4). I-a venit un gând neașteptat în minte și s-a transformat în hotărâre definitivă. Am înțeles ce trebuie să fac, zice el. Știu care sunt datornicii stăpânului meu. Eu pot să-i îndatorez, iertându-le o parte din datorie, așa că îmi voi afla refugiul în casele lor.

Rămânând pe rând în casa fiecăruia dintre ei o vreme oarecare, îmi voi petrece astfel restul vieții mele în belșug. Este clar că felul în care își făcea el prieteni, care apoi să-i asigure viitorul, este un mare abuz al unei părți de avere a stăpânului său. Se pare că stăpânul îi dăduse libertate nelimitată în administrarea averii, datoriilor. Așadar, în confonnită cu planul lui, „chemând unul câte unul din datornicii stăpânului său, a spus celui dintâi: cât datorezi stăpânului meu? Iar acesta a zis: o sută de măsuri de untdelemn. Și iconomul i-a zis: ia-ți zapisul și șezând scrie îndată cincizeci. Apoi a zis alțuia: tu cât datorezi? Iar el a zis: o sută de măsuri de grâu. Și iconomul i-a zis: ia-ți zapisul și scrie optzeci” (v. 6-7). De îndată ce a hotărât acest nou abuz, iconomul l-a dus repede la îndeplinire, ca nu cumva să fie prins tratând datornicii. A ușurat datoria unuia pe jumătate, a alțuia la o cincime. A făcut acest lucru cu toți datornicii stăpânului său, în măsura sumei, pe care socotea că o va afla la fiecare din ei. Le-a dat înscrisurile înapoi și a făcut înscrisuri noi, cu cantitatea micșorată. Iată purtarea cea rea a iconomului nedrept.

Cercetarea faptei iconomului nedrept

Noua înșelăciune și noul abuz al iconomului, care era aproape de concediere, au fost anunțate stăpânului său. Însă, în chip paradoxal, parabola zice că: „A lăudat stăpânul pe iconomul nedreptății, că a lucrat înțelept”. Aceste cuvinte surprind pe cel ce nu cunoaște tâlcul parabolei, fiindcă la prima vedere, se pare că stăpânul aprobă abuzul și nedreptatea. Și mulți au auzit parabola, și s-au smintit puțin din pricina acestei nelămuriri. Aceste cuvinte au dat dușmanilor creștinismului prilejul să acuze pe Hristos, cum că laudă nedreptatea! Dar acestora ar trebui Domnul să le spună iarăși ceea ce le-a spus și saducheilor materialști: „Rătăciți, neștiind Scripturile” (Mt 22, 29). Mai întâi stăpânul casei din parabolă a lăudat pe iconom, nu pentru fapta în sine, nu pentru noua nedreptate. Cum ar fi fost cu puțință să laude noua nedreptate, care se făcea spre paguba lui însuși, când el

și pentru cea dintâi nedreptate voise să îl dea afară din slujba sa? Dar stăpânul a lăudat înțelepciunea lui, inteligența lui vie și priceperea lui. L-a lăudat ca pe un om prevăzător; ce păcat însă căci cinstea lui nu este la fel de mare ca înțelepciunea, a spus desigur stăpânul. În al doilea rând, trebuia să avem în vedere pe cine personifică persoanele din parabolă, ca să ajungem la tâlcul ei. Bogatul din parabolă închipuie pe însuși Dumnezeu, iar iconomul închipuie pe orice om bogat, pe orice administrator de daruri ale lui Dumnezeu. Așadar, dacă un astfel de om împarte bunurile sale materiale săracilor, sau face bine altora în vreun mod oarecare, acel om face la fel ca iconomul din parabolă. Căci împarte lucruri străine, spre folosul său propriu. Fiindcă toate aceste bunuri aparțin lui Dumnezeu. Omul nu este decât un iconom provizoriu și răspunzător. Singura deosebire, care face ca fapta aceasta să fie prin excelență morală și lăudabilă, este că, procedând astfel, creștinul lucrează conform cu voința adevăratului proprietar al bunurilor, conform cu voința lui Dumnezeu. Dimpotrivă, în parabolă, iconomul este prezentat lucrând fără aprobarea stăpânului său bogat. Dar deosebirea aceasta este numai în aparență. Fiindcă bogatul din parabolă închipuie pe însuși Dumnezeu, care dorește o astfel de administrare a bunătăților Sale, prin urmare și fapta de acest fel a oricărui iconom al bunătăților lui Dumnezeu este înțeleaptă și lăudată.

Așadar parabola nu laudă pe acest iconom că a abuzat de bunurile stăpânului său, nici nu dovedește că avem voie să abuzăm, de bunuri străine, ca să le împărțim săracilor. Ci laudă pe iconom, deoarece ca om de lume știa să se îngrijească de viitorul său pământesc, valorificând ocazia prezentă. Și din acest punct de vedere, îl dă ca pildă creștinilor credincioși, care trebuie să fie înțelepți și prevăzători în interesele lor duhovnicești, precum și oamenii lumii în interesele lor lumești. Adică să folosească prilejul vieții prezente, ca să-și asigure viitorul lor veșnic. Cititorul va înțelege mai bine acest înțeles al parabolei, din stihul imediat următor, pe care îl vom tâlcui acum.

„Căci fiii veacului acestuia sunt mai înțelepți decât fiii luminii în neamul lor” (v. 8) care sunt fiii veacului acestuia? Sunt oamenii acestei lumi trecătoare, întunecoase și amăgitoare, oamenii care au ca scop al vieții, cum să trăiască mai bine, cum să se desfăteze de veacul acesta și își pun viața lor numai în veacul de acum. Dar care sunt fiii luminii? Sunt cei luminați cu lumina Evangheliei, creștinii care cunosc adevărul, care au fost chemați la viața mai înaltă și au fost mai luminați, ca să vadă viața cea viitoare și veșnică. Așadar Domnul zice că oamenii lumii arată mai multă grijă pentru interesul lor lumesc și pentru desfătările lor de pe pământ, decât arată oamenii duhovnicești, creștinii credincioși, pentru interesul lor duhovnicesc și pentru dobândirea bunătăților vieții veșnice. Grijiile, prevederile, îngrijorarea, inventivitatea, activitatea neadormită, pe care o pun oamenii lumii acesteia, ca să-și dezvolte negoțul, să-și realizeze câștigurile mari, să-și mărească averea și să-și ridice standardul de viață, acestea toate fac de rușine pe creștinii credincioși, care deși au ca scop al vieții fericirea veșnică, totuși arată atâta lipsă de grijă, lene, îndărătnicie și neînțelegere! Așadar oamenii lumii acesteia, materialști și necredincioși, slujesc mai bine pe mamona al lor, decât slujesc credincioșii creștini pe Hristos. Iată care este adevăratul înțeles al versetului opt din parabola iconomului nedrept, verset care pare atât de paradoxal, pentru cei ce nu știu să citească bine adevărul Evangheliei. Cu toate că noi nădăjduim că cititorul a aflat desăvârșit adevărul, totuși mai adăugăm câteva cuvinte despre această învățătură importantă a Domnului.

Domnul a vrut să ne arate, prin aceste cuvinte, o învățătură nespus de mare: că fiii luminii, cei ce cred în Hristos ca Mântuitor, se arată în lucrurile de mântuire mai puțin grijulii, curajoși și activi, decât fiii neamului acestuia, nu că aceștia din urmă ar fi cu adevărat mai înțelepți, ci fiii luminii sunt mai grijulii numai „în neamul acesta”, adică numai pentru viața prezentă și în mediul oamenilor la fel cu ei, în mediul celor care se desfatează în chip egoist cu bunurile lor, până și le pierd prin moarte.

Fiii luminii știu că moartea trebuie să-i dezlege din iconomat și din administrarea împrejurărilor și a prilejurilor din viața aceasta. Totuși ei nu se îngrijesc și nu poartă grijă de starea lor viitoare. Da, cititorule! Cei mai mulți dintre noi trăim, ca și când ar fi vorba să rămânem pe veci aici, ca și când n-ar exista o altă viață, în care scop ar trebui să facem bine continuu, ca să rămânem mereu în acea viață viitoare. Deși nu vrem să urmăm viața lumii, ci îmbrățișăm adevărul Evangheliei, deși lumina Evangheliei ne înfățișează viața viitoare foarte limpede și deschis, și ne leagă să o vedem limpede, totuși noi nu ne pregătim dinainte pentru viața viitoare, nu întoarcem spre ea toată râvna dispoziția, grija și îngrijirea noastră.

Așadar ar trebui să imităm înțelegerea, îngrijorarea și raporturile de interes, pe care le pun în acțiune oamenii lumii, pentru a dobândi desfătărilor trupului și bunătățile materiale. Înțelegerea și trezvia lor constă în aceasta: că ei știu să deosebească și să folosească prilejurile, prevăd și se pregătesc din vară pentru iarnă, fac târgul ca să aibă dobânzi mari, fac tot ceea ce slujește scopului lor ținta de căpetenie a fiecărei zi. Grija și veghea noastră constă, prin asemănare, în următoarele: în aceea că ne ostenim și folosim prilejurile zilnice, pe care le trimite Dumnezeu, să ne îngrijim din timpul acestei vieți, ca să ne asigurăm de cea viitoare și veșnică. Să avem ca țintă de căpetenie a lucrării noastre zilnice ceea ce slujește la pregătirea și fericirea noastră veșnică. Foarte nimerit întrebuițează Domnul aici exemplul oamenilor de lume necredincioși, ca să trezească râvna noastră a credincioșilor. De aceea acest verset renumit și toată parabola aceasta în general este o capodoperă a genului.

Aplicarea parabolei

Și Domnul, aplicând îndată parabola ascultătorilor Săi de atunci, dar și ascultătorilor și cititorilor Evangheliei Sale, câți vor fi până la sfârșitul veacului, Se identifică pe Sine cu stăpânul

din parabolă, ca un proprietar nevăzut al tuturor persoanelor și lucrurilor. Ajunge la concluzia următoare: „*Și Eu vă zic vouă: faceți-vă prieteni din mamona nedreptății, pentru că atunci când veți fi în lipsă, să vă primească în casele lor cele veșnice*” (v. 9). Cu aceste cuvinte Domnul ne poruncește să ne îngrijim dinainte de fericirea noastră din viața veșnică, întrebuițând bine toate câte le stăpânim în viața aceasta. Precum iconomul nedreptățit și-a făcut prieteni cu bunurile stăpânului său, tot așa și noi trebuie să ne facem prieteni din bunurile Stăpânului nostru, din bunurile lui Dumnezeu, pe care e administrăm. Precum oamenii lumii se îngrijesc în mii de feluri cu multă osteneală să-și câștige capitaluri și averi, cu care ei socotesc să-și asigure viitorul lor pe pământ, așa și noi trebuie să întrebuițăm toată avuția noastră într-un fel care să ne asigure în chip real fericirea viitoare. Deși tot ce avem noi este proprietatea Stăpânului nostru, căruia noi îi suntem iconomi, totuși avem dreptul să trecem din avere asupra datornicilor Stăpânului nostru. Acest lucru nu numai că nu va fi socotit o nedreptate împotriva lui Dumnezeu, ci, dimpotrivă, va fi socotit ca o măsură înțeleaptă și prevăzătoare, pentru noi și pentru fericirea noastră. Acesta este conținutul parabolei. Să examinăm acum mai amănunțit ultimele cuvinte ale lui Hristos.

Observați că Domnul numește lucrurile materiale ale lumii acesteia: bani, moșii, bogății: „*mamona nedreptății*”. Pentru ce le numește așa? Unii au zis că Domnul le numește astfel, deoarece ele sunt câștigate cu vicleșug și nedreptate. Sunt legate cu păcate. Iar alții au spus că sunt mamona nedreptății, fiindcă oricine le are și le întrebuițează numai pentru sine, nedreptățește și lipsește pe toți aceia, care ar fi trebuit să fie ajutați din acele bunuri. Da încă și de aceea, fiindcă este o mamona nedreaptă, mamona care amăgește și nedreptățește îngrozitor pe toți cei ce se încred în ea și în făgăduințele ei. Este fapt sigur că cel ce s-a încrezut în banii sau în bunurile lor, pentru a-și găsi fericirea și satisfacerea dorințelor lor, s-au înșelat amarnic. Căci averea este nesigură, trecătoare,

fugitivă, înșeală în chip jalnic nădejile acelor care s-au sprijinit în ea. Și de cele mai multe ori averile mari lasă în urma lor rușine și naufragii mari. Însă motivul principal pentru care Domnul a numit averea o mamonă nedreaptă, este următorul: știa Domnul și auzea în fiecare zi cu câtă tărie oamenii ca nebunii zic: „Averile mele, banii mei, casa mea, moșia mea”. Nimeni ca Domnul nu putea să înțeleagă câtă doză de furtișag, răpire, nedreptate este în aceste cuvinte. Fiindcă cel pe care omul le socotește averea și avuția sa, ba chiar omul însuși cu toate le lui, aparțin lui Dumnezeu, singurul proprietar și stăpân absolut al universului. Ce nedreptate se comite, când iconomul tocmit cu plată răpește drepturile stăpânului său și se prezintă și se poartă ca proprietar! Aceeași nedreptate o face și creștinul, ba una mult mai mare. Pentru că în cazul lui este o răzvrătire directă împotriva lui Dumnezeu, atunci când omul își însușește și consideră ale lui, bunurile care îi sunt date în grijă de Dumnezeu. Ele i-au fost date ca să le împărțească tuturor copiilor lui Dumnezeu. De aceea averile și banii, care sunt în stăpânirea egoistă a unor anumite persoane și sunt întrebuințate pentru propria lor desfătare materială, chiar dacă au fost câștigate pe cale legală, sunt „mamona nedreaptă”. Așadar păcatul cel mare constă în următoarele: că oricine are avere și o folosește numai pentru sine, uită că este iconom, nimic altceva decât un iconom.

Dar în ce fel ar putea creștinii să nu mai stăpânească „mamona nedreaptă”? Domnul răspunde: „*Faceți-vă prieteni din mamona nedreptății*”. Dacă ni-i facem prieteni pe săraci și pe suferinzi, pe toți cei ce au nevoie de ajutorul nostru, dându-le din bunurile pe care ni le-a încredințat Dumnezeu; dacă le dăm spre milostivire și facere de bine, fără să ne pară rău după ele. Se știe că oricine dăruiește lucrurile străine cu multă ușurință: Ce-ți pasă, sunt lucruri străine, zic ei, de obicei, despre lucruri care nu sunt ale lor. Așadar și noi să zicem către propriul nostru suflet: sunt ale lui Dumnezeu, dă-le, nu te mâhni, cu ele poți să-ți câștigi atâția și atâția prieteni... Cu ele poți să-ți faci prieten pe însuși Hristos. Pe Hristos, deoarece chiar El

a zis: „*întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai mei mai mici, Mie Mi-ați făcut*”. Poți să-ți faci datornic pe Dumnezeu, deoarece zice iarăși: „*Cine pe sărac ajută, pe Dumnezeu împrumută*”. O, cum să nu admire cineva iubirea înțeleaptă a lui Dumnezeu? Iată o iubire prea înțeleaptă: îți dă bunătățile Sale și în același timp, îți dă dreptul, ba îți mai impune datoria, să dai aceste bunuri ale Sale materiale, celor care au nevoie. Și prin ele, se socotește pe Sine „datornicul tău”. Ți le dă ca să le dai cu împrumut. Și îți făgăduiește să ți le dea înapoi mult sporite, să te îmbogățească cu dobânzi neprețuite, cu fericirea veșnică.

Pentru că, de fapt, când vei fi lipsit, zice Domnul, când ne va lua iconomatul și administrarea acestei vieți, atunci prietenii, pe care ni i-am făcut prin milostenie și binefacere, „*ne vor primi în corturile veșnice*”. Ne vor primi și ne vor îngriji, nu în casele provizorii, în care i-au oferit adăpost iconomul nedreptății, prietenilor lui cei vremelnici. Ci în corturile veșnice, în corturile și în casele acelei cetăți stătătoare, al căror meșter și zidar este Dumnezeu, zice dumnezeiescul Pavel (*Evr* 1, 10). Acolo este locul pe care l-a pregătit Hristos pentru cei ce s-au supus legii Sale și au întrebuințat averile Sale în mod bun (cf. *In* 14, 2). Acolo Avraam cel bogat așteaptă pe bogații asemenea lui; acolo săracul Lazăr așteaptă pe săracii asemenea lui; acolo toți sfinții care și-au petrecut viața lor în sărăcie, în lipsuri și în necazuri, așteaptă pe cei asemenea lor, ca să-i primească și să-i conducă în sala de oaspeți și la masa cea pururi așternută a împărăției Tatălui. Iată așadar în ce chip ne asigură mamona nedreptății. Iată plasamentul cel mai bun și cel mai aducător de câștiguri al capitalului nostru. Sfântul Apostol Pavel sfătuiește pe bogați să-și plaseze capitalurile lor în acest fel (cf. *I Tim* 6, 17-19).

Dar, ca să admirăm și mai mult înțelepciunea Domnului și să adevărim faptul că trebuie să cheltuim bunurile lui Dumnezeu în astfel de scopuri de milostenie, filantropie, fapte de iubire, Hristos a adus și următoarele sentințe nestrămutate. El ne arată limpede că,

dacă un creștin face așa, nu se împotrivește voinței și intereselor Stăpânului său, ci, dimpotrivă, slujește scopului proprietarului dumnezeiesc. Iar acordul deplin al faptelor creștinului, care mântuiește bunurile dumnezeiești, după voia lui Dumnezeu, cu intențiile Stăpânului, schimbă administrarea lumii, care în parabolă se arată nevrednică de încredere într-o iconomie credincioasă și vrednică de toată încrederea. De aceea Domnul, părăsind limbajul simbolurilor, adaugă: „*Cel credincios în puțin, este credincios și în mult; cel nedrept în puțin, este nedrept și în mult. Așadar, dacă nu sunteți credincioși cu mamona cea nedreaptă, cine vă va încredința pe cea adevărată?*” (v. 10-12). Care este bunul puțin și care este cel mult, pe care ni l-a încredințat Dumnezeu? Puținul este averea materială și pământească din această lume. Mult este bunul neasemănat mai înalt, harul și darurile duhovnicești, virtutea și slava din ceruri. Domnul numește bogățiile pământești mamona nedreaptă, fiindcă sunt amăgitoare și nesigure, nu au statornicie și se duc repede. Ele își schimbă caracterul, transformându-se în lucruri rele, când omul le apucă cu egoism, ca pe proprietatea lui. Pe când, dimpotrivă, bunurile duhovnicești sunt averea cea adevărată și unică, care corespunde în chipul cel mai înalt cu ideea de bine real, esențial și imuabil. Acest bine este în primul rând Dumnezeu însuși și, apoi, toate bunătățile cerești, pe care le-a pregătit El oamenilor, în marea Sa bunătate. Domnul a mai numit averile materiale „străine”, adică lucruri aparținând altuia. Averea materială este străină de firea și esența sufletului. Averea este materială; sufletul este spiritual. Prin urmare, averea este diametral opusă firii sufletului. Materia este străină de dorințele, nevoile și fericirea sufletului și este incapabilă să-l satisfacă pe deplin. Da, prietene. Acesta este un mare adevăr, că niciunul dintre oamenii bogați n-a putut să-și satisfacă vreodată, prin bogăție, dorințele sufletului său, ca să ajungă la o ferire reală. Ci toți, într-un fel sau altul, au mărturisit ceea ce a scris un scriitor de Dumnezeu insuflat, foarte bogat și învățat, Solomon: „*am privit eu la toate faptele mele, pe care le-au făcut mâinile mele și la osteneala*

cu care m-am ostenit ca să le fac, și iată toate sunt zădărnice și goană după vânt” (Ecl 2, 11). Domnul numește bogăție și bunurile acestei lumi străine, deoarece nu sunt ale noastre proprii, ci ale lui Dumnezeu. Dumnezeu este singurul și adevăratul proprietar al lor. Noi nu avem decât dreptul de uzufruct. Avuția este străină, căci astăzi o ai, iar mâine se află în mâinile altora, care te vor concura în negoțul tău sau în jocul de bursă. În mâinile moștenitorilor, ba adesea chiar în mâinile dușmanilor tăi. Așadar averea o ai acum, prin alții, și în curând vei părăsi-o, împreună cu viața ta. Dimpotrivă, bunătățile duhovnicești provin de la Dumnezeu, dar sunt capitalul nostru propriu, care se potrivește cu firea sufletului nostru. Ele sunt făcute pentru suflet. Sufletul suferă, se necăjește și se pedepsește veșnic, când este lipsit de aceste bunătăți. Și acum Domnul întreabă: Dacă ne dovedim nevrednici de încredere în averile și bunătățile lumii acesteia, care formează acel puțin, cum pot să ne fie încredințate averile cele mai înalte? Dacă le folosim pe primele în scopuri străine, nu în scopul pentru care ni le-a dat Dumnezeu, nu dăm noi o dovadă că vom întrebuința și zadarnic bunurile cele înalte, harul și darurile duhovnicești, care formează acel mult? Acest lucru este evident.

Și iarăși, dacă în mamona cea nedreaptă, în bunurile nestatornice și nesigure nu suntem vrednici de încredere, cum să ni se încredințeze mamona cea unică și adevărată? Dacă cineva își întrebuințează un bănuț mic, un lucru fără importanță, în chip abuziv, cum poți să-i încredințezi un capital de mare importanță? Cum poate Dumnezeu, să-i încredințeze bunătățile duhovnicești, care sunt adevăratul și singurul bun? Să luăm un exemplu și mai limpede. Un tată mai înțelept, înainte de a lăsa fiului său întreaga avere, îl pune la încercare, dându-i administrarea unei părți din ea. Tot așa Dumnezeu nu pregetă să expună bunurile Sale pământești tuturor excentricităților oamenilor nevrednici de încrederea Sa, cu scopul ca din întrebuințarea acestor bunuri mici să se dovedească cine este apt pentru administrarea bunurilor de mare și veșnică

importanță. Și acum să rezumăm tot silogismul acesta, în câteva cuvinte: faptul că suntem nevrednici de încredere și administrăm rău lucrurile lumii acesteia este o dovadă sigură că suntem nevrednici ca Dumnezeu să ne încredințeze bunătățile cerești. Atât de strânsă este corelația dintre scopul vieții noastre de pe pământ, pe de o parte, și existența materiei și a bunurilor materiale, pe de alta. Iată o logică de necombătut, care poate să convingă pe orice om sănătos la minte că are un mare interes să administreze ce are în lumea aceasta cu credință și cu sinceritate, conform cu voința lui Dumnezeu. Atunci și Dumnezeu îl va considera vrednic să-i dea bunătățile cele adevărate și veșnice.

Dar creștinul care vrea să fie un iconom credincios al darurilor lui Dumnezeu trebuie să aibă la îndemână o jumătate de măsură, cu care să măsoare purtarea lui și să vadă dacă administrează cu adevărat bunurile dumnezeiești conform cu voia lui Dumnezeu. Această unitate de măsură o fixează Hristos în ultimul verset, prin care încheie parabola de față. Iată ce zice El: *„Nici o slugă nu poate să slujească la doi stăpâni. Căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va ține și pe celălalt îl va disprețui. Nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui mamona”* (v. 15). Iconomul din parabolă voia să aibă doi stăpâni, a căror slujire nu o putem potrivi: pe bogatul care îi încredințează administrarea averii, și pe mamona căruia i se închina. Iubirea lui pentru mamona l-a făcut pe iconom să-l urască pe bogat și să-l înșele. Într-un fel asemănător, creștinul este chemat să aleagă între doi stăpâni. Acești doi stăpâni sunt: Dumnezeu și mamona. Este cu neputință să fii rob al amândurora în același timp, căci ei sunt diametral opuși. Dumnezeu caută lucruri opuse acelora, pe care le caută mamona. Dumnezeu caută milă, iubire de oameni, dreptate, înfrânare, sfințenie, dragoste. Mamona caută indiferență, nemilostivire, lăcomie, nedreptate, plăceri, desfătări, păcat și iar păcat. Așadar, cum ar fi cu putință să se împreuneze acestea? Rezultatul cel mai firesc este că supunându-se mamonei omul va disprețui și va urî religia, virtutea și pe Dumnezeu. Însă omul va face

din toate, chiar și din religie, când va avea prilejul, unelte pentru scopurile sale. Și pe dos, cel ce este supus lui Dumnezeu, urăște păcatul și lumea, metodele și faptele mamonei. Dar întrebuițează tot ce are, chiar și pe mamona, spre folosul aproapelui și în slujba lui Dumnezeu. Iată măsura purtării noastre.

Așadar, iubite cititor, nu putem fi robi ai lui Dumnezeu și ai lui mamona; unelte ale lui Dumnezeu și unelte ale lumii; persoane vrednice de numele de creștin și persoane încărcate cu nedreptăți și păcate. Una singură este calea mântuirii, deschisă în fața noastră și calea este aceasta: deși trăim în mijlocul lumii, în mijlocul societății și ne înconjoară tot felul de răutăți, noi să călătorim pe drumul nostru, străini de păcatul care stăpânește lumea și pe care Domnul l-a numit mamona. Deși întrebuițăm banii și avuția câtă ne-a dat-o Dumnezeu, să rămânem străini de păcat, care de obicei însoțește averea, străini de nedreptate, de zgârcenie, de nemilostivire, de lux și desfrânare. Precum vechii creștini trăiau în mijlocul închinătorilor de idoli și al idolilor, dar au rămas curați și neîntinați, așa și noi în mijlocul răutății idolești din vremea noastră, să rămânem curați de întinarea ei. Întrebuițând toate, avere, trup și suflet, spre slujba lui Dumnezeu, cel ce ni le-a încredințat, punând râvnă, activitate și prevedere pentru viitorul nostru cel veșnic, să trecem în pace zilele vieții noastre și să avem toată nădejdea că pe această cale noi pășim cu siguranță spre fericirea vieții veșnice.

PARABOLA BOGATULUI ȘI A LUI LAZĂR

(Lc 16, 19-31)

Printre cele mai importante scopuri, pe care le are în vedere învățătura Domnului, este și aceasta; să ne obișnuim cu necazurile, să ne pregătească dinainte ca să nu ne dăm ceasului morții din pricina sărăciei sau a ostinelilor acestei vieți. Tot astfel să ne întărească, ca să putem îndura ispitele bogăției, ale modului lumesc de gândire, ale plăcerilor și desfătărilor. Acest scop îl realizează foarte bine parabola bogatului și a lui Lazăr, fiindcă ea ridică definitiv perdeaua și lasă la o parte orice considerații, ca să ne arate limpede unde duce sărăcia evlavioasă și care este rezultatul bogăției fără evlavie, a adorării propriului trup.

Dacă parabola fiului risipitor este un giuvaer de mare însemnătate și neprețuit al comorii evanghelice, fiindcă ne înfățișează atât de atrăgător milostivirea cu care Dumnezeu primește pe păcătoșii care se pocăiesc. Iar parabola bogatului și a lui Lazăr este de asemenea importantă, deoarece ne înfățișează foarte limpede starea fericită a celor evlavioși și drepți în cer, dar

și nefericirea și suferința păcătoșilor la locul pedepsei. Același scop îl urmăresc amândouă aceste parabole. Însă parabola risipitorului vrea să atragă pe cel păcătos la pocăință și mântuire; pe când parabola bogatului și a lui Lazăr vrea să-l trezească pe păcătos din somnul păcatului și al morții. Și de fapt, este adâncit într-un somn greu ca într-o letargie îngrozitoare, creștinul care nu se trezește atunci când adâncește înțelesul acestor două parabole.

Toți fariseii au dat Domnului prilejul să spună parabola aceasta, căci ei „*find iubitori de argint, îl batjocureau*” (v. 14). Dar fariseii, și cei de atunci, și cei de astăzi, la fel de zgârciți, pot să afle cum îi privește pe ei Dumnezeu și care va fi situația lor după moarte. Dacă ei nu vor să fie instruiți, cel puțin iubitul cititor să-și dea osteneala să citească tâlcuirea acestei parabole. Căci într-însa creștinul va găsi un chip desăvârșit al stării sale, fie că este sărac și chinuit, fie că este bogat și sănătos. Prin parabolă va afla din gura lui Dumnezeu care va fi viitorul său veșnic.

Situațiile diferite ale celor două personaje din parabolă, pe pământ.

De la primele cuvinte, parabola aceasta prezintă oarecare deosebiri față de alte parabole. Căci ea nu ne dă învățături duhovnicești, prin mijlocirea unui limbaj alegoric, ca celelalte parabole, ci ne înfățișează cât se poate de firesc situația personajelor despre care este vorba; înfățișează faptele, ca și cum s-ar fi întâmplat chiar în viața noastră. Când n-au fost în lume bogați materialști și iubitori de trupul lor? Când n-au existat săraci, suferinzi și necăjiți? Acestea sunt niște fapte de experiență zilnică. Și, prin urmare, cititorului nu-i va fi greu să înțeleagă adevărurile alegorice și parabolice, ci va asculta faptele așa precum le cunoaște din viața zilnică, dar al căror înțeles nu îl poate desprinde limpede singur. Iar tâlcuirea ei conform cu adevărul este învățătura cea mare a parabolei.

Viața bogatului

Primul verset al parabolei descrie viața luxoasă a bogatului.
„*Era un om bogat și se îmbrăca în porfiră și vison, veselindu-se strălucit*”

în fiecare zi” (v. 19). Împotriva acestui bogat va fi pronunțată o acuzație îngrozitoare și asupra lui va cădea pedeapsa grea a dreptății dumnezeiești. Dar de ce? Pentru că era bogat? Și este oare o fărâdelege să fie cineva bogat? Sau nu cumva banii, moșiile, averile sunt un lucru rău și necurat în fața lui Dumnezeu? Iată la ce se va gândi cititorul.

Ba nu, prietene. Nu-i niciun păcat să fi bogat. Bogăția și banii nu sunt lucruri necurate. Sunt însă foarte primejdioase. Bogăția este un magnet magic care atrage inima omului spre zădărniciile lumii, spre plăcere, spre desfrânare, spre adorarea propriului trup, spre zgârcenia murdară. Și atrage inima omului cu atâta putere, încât el uită pe Dumnezeu și se dezinteresează de mântuirea și viitorul sau veșnic. Iată de ce bogăția este un lucru primejdios. Și iată de ce bogăția este un lucru primejdios. Și iată de ce Dumnezeu înștiințează dinainte pe bogat și îi zice: *„Ia seama nu cumva, deoarece te îmbraci frumos și te saturi și îți zidești case frumoase și mari și locuiești în ele și îți sporești banii și aurul tău, să te trusești și să uiți Dumnezeul tău”* (Deut 8, 11-14). Și iarăși despre cel ce a căzut cursa bogăției, zice: *„îngroșatu-s-a, îngroșatu-s-a, lățitu-s-a și a părăsit pe Dumnezeu, făcătorul său, și s-a depărtat de Dumnezeu, mântuitorul său”* (Deut 32, 15).

Tocmai de acest fel era bogatul din parabolă. Dumnezeu, care dă adesea bunătăți din belșug, ca să se miște unele inimi uscate, hărăzise bogatului acestuia toate bunătățile materiale ale dărnicii Sale. Domnul nici nu pomeneste măcar numele acestui bogat, căci îl socotește nevrednic de a fi amintit cu numele. În cuvintele: *„Era bogat”*, Domnul a cuprins: casele de marmură și moșii întinse și grădini extraordinare și turme nenumărate de animale, și robi și afluența de bani, dar toate aceste dărnicii ale lui Dumnezeu nu au avut niciun rezultat în sufletul bogatului. Acel om nemulțumitor și-a pierdut trupul și sufletul material, nelăsând în sufletul său nicio picătură de rouă duhovnicească. În loc să se facă un bun administrator al avuției, pe care i-o dăduse Dumnezeu;

În loc să împartă din bunătățile acelea îmbelșugate și altor fii ai lui Dumnezeu, care sunt unii atât de nenorociți încât le lipsește chiar și pâinea zilnică, bogatul a abuzat de bunătatea lui Dumnezeu și a devenit un egoist iubitor de trup, cu totul uscat la inimă. Și iată dovada acestui lucru: „*Se îmbrăcau în porfiră și vison*”. Acel bogat nici vorbă să fie rege sau cezăr al Romei, ca să creadă că trebuie să se îmbrace atât de somptuos. Doar regii și împărații purtau haine de porfiră, împodobite cu vison. Acel bogat era un simplu particular. S-ar fi convenit deci să poarte hainele care se obișnuiau pe vremea aceea, dar nicidecum. Bogatul își închipuia că, datorită banilor săi, putea să sfideze pe Dumnezeu și să pună propria lui ființă în locul lui Dumnezeu și să se închine trupului său. Și se și închina de fapt. Căci purta zilnic veșminte împodobite cu vison de India și vopsite cu porfiră din Fenicia. Purta veșminte somptuoase, scumpe și rare. Închinătorii de idoli din vremea Domnului făceau din aur statui ale zeilor lor, le împodobeau cu odoare de mult preț și după aceea li se închinau. Bogatul din parabolă împodobește idolul trupului său. Cheltuia mult timp ca să se împodobească și să ia seama, nu cumva să-i lipsească cel mai mic amănunt în înfățișarea sa exterioară. Era dus apoi, ca un idol mobil, în piață, parfumat cu parfumuri scumpe, lăudându-se și admirându-se pe sine, arătându-și marea zădărnicie, pe care o mai sporeau uralele lingușitorilor, care îl însoțeau. Ba încă: „*se veselea strălucit în fiecare zi*”. Bogatul nu era numai iubitor de slavă deșartă ci și rob pântecelui. Avea un cult pentru pântecelul său. Era dintre aceia despre care dumnezeiescul Pavel zice că: „*Au drept dumnezeu pântecelul lor*” (Fil 3, 19). Aceste puține cuvinte ale Domnului exprimă foarte mult. Ele arată mâncărurile rare și drese, pe care meșteri bucătari speciali le pregăteau cu multă grijă pentru gâtlejul bogatului. Câte mirodenii suculente, ce dulciuri și ce deserturi! O mulțime de lingușitori se așezau zilnic la masa bogatului, ciocnind paharele, râzând fără noimă, jucând în sunetul instrumentelor de suflat. Așadar bogatul din parabolă nu era un mâncăcios obișnuit ci „*se veselea strălucit*”. Și nu se veselea numai

la ocazii rare, odată pe lună sau în sfârșit odată pe săptămână, ci în fiecare zi. Avea distracții neconținute. Ceilalți oameni mănâncă ca să trăiască el însă trăia ca să mănânce. Gândurile lui, dorințele lui, sufletul lui, ținta lui pe pământ era concentrată în pântece, în trup, în plăcerea pe care o poftea! Dar să zăbovim puțin la aceste cuvinte, fiindcă bogatul din parabolă ne-ar putea zice: de ce te străduiești să descrii chefurile și petrecerile mele, și nu-ți întorci ochii la bogații din timpul tău, ca să vezi pe ațâți și atâția, care mă urmează pas cu pas și poate mă și întrec în somptuozitate și în înrobirea față de pântece?

Ar avea deplină dreptate bogatul. Care societate a noastră de astăzi nu poate să prezinte acest fel de oameni bogați? În locurile de plimbare ale orașelor mari, în centre de distracție, în sălile multimilionarilor, bogatul din parabolă își află mulți semeni. Ce grămadă imensă de bani se cheltuiește cu cerințele modei și ale luxului, ca să se împodobească trupul cât mai mult! Zeci de mii se cheltuiesc pe an numai pe podoabe, perle și diamante. Dacă bogatul din parabolă se îmbrăca în vison de India, astăzi și bogații se îmbracă cu țesături la fel de scumpe. Dacă bogatul din parabolă petrecea ceasuri întregi ca să se înfrumusețeze, cât timp petrece astăzi în acele temple ale închinării de idoli din vremea noastră, care se numesc institute de frumusețe și magazine de cosmetice; și câte ceasuri se petrec în atelierile de modă, unde cu o grijă specială și chinuitoare sunt cercetate modelele feluritelor obiecte ale toaletei feminine! Ce să mai spunem despre robia către pântece! Bani, bani mulți și nesocotiți se cheltuiesc pe alimentele de diferite feluri, pe specialitățile rare și pe băuturile scumpe. Averi întregi sunt jertfite pentru pântece și pentru alte plăceri rușinoase, care sunt în relație atât de strânsă cu mâncarea și băutura. Fiindcă Bacus și Afrodita erau adorați și încă sunt adorați împreună. Iată, pe scurt, imitatorii de astăzi ai bogatului din parabolă.

Dar tu, cititorule, să nu râvnești starea lor și să nu-i ferești. Să nu te amețească luxul și mirodeniile lor. Cu ele bogații vor să

ascundă goliciunea și putoarea sufletului lor exact precum cadavrele morților le îmbrăcăm în giulgiuri curate și punem miresme din belșug, pentru ca putoarea pe care o împrăștie leșurile să nu se simtă. Vezi pe bogatul necredincios și nemilostiv și îl ferești pentru că se închină trupului. Stai însă, să-i vezi și sfârșitul. Căci sfârșitul nu va întârzia să-i vină și să îngroape întreaga lui autoadorare. Acest lucru îl adeverește Domnul, cu privire la bogatul despre care vorbește în parabola aceasta. Dar să vedem mai înainte și pe un alt om, care duce o viață diametral opusă cu cea a bogatului.

Viața săracului

„Iar un sărac, anume Lazăr, zăcea înaintea porții lui, plin de bube, poftind să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului, dar nimeni nu-i dădea, și câinii venind îi lingeau bubele” (v. 20-21). Un filosof mai nou a dat următoarea definiție frumoasă vieții: *„Viața este un amestec de râsete răsunătoare și de vaiete de durere ascunse ale omenirii”*. Tocmai acest lucru îl înfățișează prezenta parabolă, în persoana bogatului și a lui Lazăr. Râsete multe și răsunătoare, distracții zgomotoase și jocuri se auzeau din tinda bogatului, ca să se împreuneze cu vaietele mute și ascunse ale nefericitului Lazăr.

Mai întâi să observăm că numai în această parabolă Domnul a dat un nume la unul din personajele ei anume săracului. *Îl numește Lazăr*. Iar prin acest nume, care înseamnă *„Domnul este ajutorul meu”*, poate a vrut Hristos să arate că, contrar bogatului care și-a pus ca ajutor averea, săracul nu avea ajutor pe nimeni altul, decât pe Dumnezeu. Vezi starea săracului? Contrar bogatului, îmbrăcat luxos și veselindu-se în fiecare zi, Lazăr era atât de sărac, încât era gol și flămânzit, dar împreună cu principala sa suferință, avea de suportat și o altfel de mucenicie. Suferea de o boală, a cărei natură producea bube, răni îngrozitoare pe trupul său. Dar durerile lui nu se mărgineau numai ia atâta. Aceste două nenorociri, sărăcia și

boala, erau de gradul cel mai mare. Căci Lazăr nu era pur și simplu un om sărac. Dacă nu ar fi avut hrană îndestulătoare și potrivită, dar ar fi avut, în sfârșit, o bucată de pâine uscată, ca să-și susțină cât de cât trupul bolnav, ar fi fost un lucru suportabil. Dar nicidecum. Lazăr era lipsit de orice hrană. Acest lucru reiese limpede din faptul că Lazăr dorea să se sature cu fărâmiturile care cădeau de la masa bogatului. Adică ar fi fost mulțumit și recunoscător dacă ar fi putut să-și astâmpere întrucâtva foamea cu acele fărâmituri. Nu poftea mâncărurile suculente ale bogatului, al căror miros ajungea până la el, ci poftea câteva fărâmițe.

Nu era Lazăr pur și simplu bolnav, precum sunt mulți oameni. Ci era bolnav și plin de bube, într-un hal cum nu se poate mai rău. Acest lucru se vede din cuvintele: „*Zăcea la ușa bogatului, plin de bube*”. Zăcea la ușa sălii bogatului și nu avea putere nici să stea măcar în picioare, era aproape mort. Se pare că bubele secretau o materie, sânge și puroi, pe care nicio mână binefăcătoare de infirmier nu o ștergea cu vată și nu lega bubele, ci numai limba câinilor. Pentru că bogatul din parabolă nu hrănea numai lingușitorii și prietenii desfrâului, hrănea și câinii. Întocmai cu mulți bogați din zilele noastre, care hrănesc câini de lux și cheltuiesc cu ei sume însemnate, ca să aduci o jignire mai mare lui Dumnezeu. Da, jignire împotriva lui Dumnezeu! Nu doar că un câine nu este zidirea lui Dumnezeu, ci fiindcă omul este fiul lui Dumnezeu. Și când cineva părăsește pe fiul lui Dumnezeu, când disprețuiește firea omenească, ca să îngrijească și să hrănească cu mii de gingășii niște câini de lux, maimuțe, cai de curse sau păsări rare, pe când oamenii săraci sunt lipsiți și de pâine, iar copiii mici suferă, acest lucru este o jignire mare adusă lui Dumnezeu. Așadar, din toată casa bogatului numai câinii s-au purtat cu oarecare simpatie față de Lazăr și numai ei îi țineau tovarășie și îi curățau rănilile. Cât de mare nefericire, necaz, chin, părăsire! Dacă fiecare din aceste feluri de suferință, sărăcia, boala, părăsirea, sunt de temut și fac ravagii în suflet, închipuiți-vă mărimea suferinței când

toate sunt împreunate și au ajuns în asemenea grad, încât Lazăr era un cadavru din care încă nu ieșise sufletul. Închipuiți-vă acum ce caracter tare, de diamant, trebuie să fie Lazăr, ca să suporte fără cârtire atâta povară de suferințe. Iubite cititor, poate ai fost și tu bolnav, ba chiar grav bolnav, dar nu ți-a lipsit medicamentele nu ți-a lipsit hrana cât de cât corespunzătoare, poate ai fost, poate ești și acum foarte sărac, dar te bucuri de sănătate. În sfârșit, se poate să ai parte și de sărăcie și de boală, dar ti-a lipsit desăvârșit un oarecare ajutor din partea altor oameni. Dar Lazăr?... Lazăr mai avea și altfel de suferință. Era singur, fără prieteni, fără ajutor și fără sprijin. Nu avea nici rude, nici prieteni, nici vreun filantrop, care să vină vreodată să-l mângâie și să-l ușureze. Locul în care zăcea sporea și mai mult această nefericire a lui. Dacă săracul ar fi fost într-un loc pustiu și nelocuit, depărtat de alți oameni, și-ar fi înăbușit suspinele și vaietele și ar fi suportat suferința. Dar să suporte chinurile foamei la poarta unui bogat, fără să i se dea nici cea mai mică bucătică, acest lucru îi mărea sentimentul de însingurare. Acest lucru putea să cufunde sufletul amărât al lui Lazăr într-un ocean de suferințe. Cei care cunosc din experiență astfel de situații știu că suferința devine mai acută și necazul mai aprins, când suntem lângă oameni, care ar fi putut să ne ușureze întrucâtva, dar trec pe lângă noi indiferenți și insensibili.

Mai adăugați încă și altă amărăciune care, în chip firesc, otrăvea sufletul lui Lazăr: faptul că vedea pe bogat că se bucură de sănătate desăvârșită, de bogăție îmbelșugată, de viață petrecută în desfătări rare. Am spus că era firesc să se amărască, nu fiindcă pizmuia pe bogat, ci fiindcă noi atunci observăm mărimea suferinței și a nefericirii noastre, când trăiesc lângă noi oameni, care sunt fericiți, și noi putem face comparații. Luați aminte că Lazăr nu vedea numai un oarecare bogat, petrecând zilnic și desfrânându-se, ci vedea și că bogatul, deși uscat la inimă, rău și nemilostiv, totuși îi mergeau din plin toate. În casa bogatului erau bogății din belșug, sănătate și desfătări. Pe când, dimpotrivă, toată nefericirea și pătımirea era

în trupul lui Lazăr, celui virtuos. Așadar acesta era motivul care îi făcea mult necaz și deznădejde: să trăiască într-o nefericire și sărăcie atât de mare, lângă un adorator al trupului, nemilostiv și materialist. Gândiți-vă că Lazăr cel flămând și suferind vedea pe robii și pe roabele bogatului intrând și ieșind, aducând fără încetare mâncăruri și băuturi, vedea pe lingușitorii cei nesocotiți și pe mesenii nerușinați și pe paraziți cum râd, fac zgomot, se distrează, se desfrânează. Poate cineva să creadă că văzând bunătățile străine, Lazăr nu le dorea.

Poate să creadă cineva că după toate aceste chinuri, sufletul lui Lazăr rămânea în nefericitul său trup, ca să simtă mai adânc suferința să și să se învenineze mai mult în amărăciunea sa. Și zice Sfântul Ioan Gură de Aur despre Lazăr: „Suferea naufragiul în mijlocul țărmlui, era ars de sete lângă fântână”. În sfârșit, trebuie să adăugăm privirile urâte pe care i le aruncau cei ce nu-l cunoșteau. De le este bine oamenii înclină spre rău, ei nu au dragoste creștinească, ca să nu pună la socoteală răul, când văd pe un nefericit și flămând, în același timp și bolnav, zăcând lipsit de prieteni, foarte ușor oamenii trag concluzia că, de vreme ce suferă atâtea nenorociri, trebuia că este un mare rău-făcător. Aceasta i s-a întâmplat și lui Iov. Când cei trei prieteni ai lui l-au cercetat, văzându-i marea nefericire, au fost convinși lăuntric că Iov era un om foarte rău, și de aceea a fost lovit de asemenea pedepse grele. Ba i-au și spus-o în față (vezi *Iov* 4, 7-9). Acest lucru l-a mâhnit și l-a rănit în inimă pe Iov. Tot așa i s-a întâmplat și lui Pavel. Când locuitorii Maltei au văzut că, după ce a fost salvat din naufragiu, l-a mușcat un șarpe foarte veninos, au zis: „*Omul acesta este un ucigaș, pe care dreptatea nu-l lasă să trăiască, după ce a fost mântuit din mare*” (*Fapte* 28, 4). Adesea auzim și astăzi că se zice despre oamenii nefericiți și loviți: Oameni blestemați. Oameni răi. Iată oceanul de suferință în care trăia Lazăr; de îndată ce se liniștea unul din valurile acestei mări, alt val îl cufunda în deznădejde; iar când trecea și acela, un altul și mai îngrozitor îi scufunda sufletul

într-un chin și mai mare. Și toate împreună conlucrau să cufunde în oceanul negru al deznădejdiei corabia șubrezită și putredă a existenței lui Lazăr.

Nu-mi închipui să existe altă suferință mai mare, nici cititorul meu n-a auzit despre o suferință mai grozavă, ca suferința lui Lazăr. Lazăr este, împreună cu Hristos, prototipul celor necăjiți. În acele puține cuvinte ale Domnului, din versetele 20-21, este zugrăvită artistic, incomparabil, chipul celei mai mari suferințe și părăsiri, așa încât ceilalți suferinzi să afle în această descriere un grad mai mare de suferință, decât a lor proprie, și să nu se supere, că ar fi încercați cu suferințe mai presus de puterile lor. Da, cititorule, când o suferință oarecare apasă și strâmtorează sufletul tău, când o durere sufletească sau trupească te amărăște și-ți otrăvește viața, întoarce gândul spre Lazăr, ca să afli mângâiere și ușurare. Lazăr nu este un personaj inventat și inexistent, nici suferința descrisă în persoana lui nu este cu neputință să fi existat. Căci precum soarele radiază numai lumină, tot astfel, din gura Domnului a ieșit numai adevăr luminos și făcător de viață. Fiindcă Hristos o spune, este cu desăvârșire adevărat că omul poate să suporte și o astfel de povară de suferință, cum ne este prezentată în persoana lui Lazăr.

Purtarea bogatului față de Lazăr

Mai înainte de a intra în tâlcuirea parabolei, trebuie să ne întoarcem la prima persoană a ei, adică la bogat, ca să vedem și o altă mare răutate a lui. Nu era numai iubitor de slavă deșartă, închinător al materiei, ci și nemilostiv și uscat la inimă. Căci chiar și pe acel judecător nedrept vizitele cele dese și dorințele văduvei l-au făcut să-i dea, până la sfârșit, dreptul ei (cf. Lc 18, 2-6). Dar inima bogatului nu se înmuia, deși avea zilnic înaintea lui pe nefericitul Lazăr. Dacă l-ar fi văzut o singură dată și ar fi trecut indiferent, lucrul n-ar fi fost atât de rău. Dar el, trecând prin poarta sălii lui, vedea zilnic starea de plâns a lui Lazăr și ar fi fost firesc să

fie întrucâtva mișcat, să-și deschidă inima și să-l miluiască, dacă, în sfârșit, Lazăr ar fi fost unul din acei cerșetori supărători, care prin stăruința și strigătele lor, uneori chiar prin ocările lor, molestează pe trecători, atunci bogatul ar fi avut oarecare îndreptățire. Lazăr însă era un sărac vrednic de simpatie și liniștit. El întorcea un ochi rugător și mișcător, când trecea bogatul, fără să-l supere vreodată. Lazăr dovedea o purtare care era cea mai potrivită pentru a mișca un om bogat spre milă. Era o ființă, care ar fi simțit o mare recunoștință, dacă i s-ar fi arătat cea mai mică compătimire. Nu era un cerșetor de meserie, îndrăzneț, care îți cere iar și iar un lucru sau un bănuț și te ocărăște, când a fost înșelat în așteptările lui.

Dar nimic din toate acestea nu mișcă pe bogat. Trece repede pe poartă, nu-i place să vadă bubele lui Lazăr, nu-i acordă o privire de compătimire, ci cel mult de silă. Bogatul era stăpânit de acea frică irațională, care cuprinde pe mulți bogați. Ei se tem să se apropie de sărac, fug repede, ca și când sărăcia ar fi o boală molipsitoare, bogatul din parabolă rămâne uscat, rămâne un simbol al nemilostivirii, pe care o produce averea în sufletul bogaților materialști, închinători ai trupului lor. Fiindcă ei, obișnuiesc să cheltuiască fără socoteală pentru trupul lor, strâng mâna cu zgârcenie, ca să n-o deschidă cumva pentru alții. Își fac o inimă de aramă, ca să nu simtă vreodată milă și compătimire față de alții. Un astfel de bogat să arate interes și să cheltuiască ceva pentru un sărac? Dar cum ar putea el să facă serate și baluri, care costă zeci, de ce nu sute de mii de lei? Cum ar putea să arunce averi întregi la hipodrom? Cum i-ar ajunge pentru călătoriile prin toată lumea, pentru îngrijirea propriului trup, pentru ospete, pentru peripețiile dragostei, în centrele desfrânării și ale risipei? Cum vreți ca doamna bogatului să compătimizească pe orfani, să cheltuiască vreun ban pentru o biată fată fără sprijin, să ușureze pe o biată muncitoare atinsă de ftizie, să jertfească pentru așezăminte filantropice, când moda îi impune sacrificii zilnice. Ea are în fața ei oglinda și cremele de frumusețe, afișarea luxului, care nu se satură cu cele mai mari comori. La oameni de acest fel, viața

materialistă și slava deșartă înăbușe simțământul nobil și înalt al milei, în așa măsură, încât inima nu mai poate simți că mila, care stoarce lacrimile celor suferinzi, îți dă o demnitate, pe care nu ți-o dau toate distracțiile și plăcerile lumii.

Dar repetăm; cititorule, să nu pizmuiești pe astfel de bogați nemilostivi și fără inimă. Corabia vieții lor, care plutește astăzi pe un orizont fără vânt, ușoară, încărcată cu bunurile pământului, fericită și fără teamă, pe o mare liniștită și frumoasă, plutește cu siguranță spre naufragiu și zdrobire. Să nu plângi pe Lazăr și pe cei asemenea lui. Deoarece vezi că luntrea putrezită a vieții lor este purtată de vânt pe o furtună sălbatică și abia se mai ține deasupra apei. Acea luntre putredă aleargă hotărât spre limanul siguranței și al fericirii. Parabola ne prezintă acum această schimbare mare și integrală.

Moartea celor doi

Sfârșitul firesc și inevitabil al oricărui om, care vine în lumea aceasta, este moartea, giulgiurile, mormântul, de la care începând, urmează o altă viață, diametral opusă vieții prezente. Tocmai acest lucru li s-a întâmplat și celor două personaje ale parabolei: „*S-a întâmplat de a murit săracul, a murit și bogatul și a fost înmormântat*”, zice Domnul, urmând povestirea Sa.

Prima și cea mai importantă realitate, care ne sare îndată în ochi, din aceste cuvinte, este că moartea este un eveniment comun, Ea nu se întâmplă numai săracilor, ci și bogaților, nu numai celor evlavioși, ci și celor lipsiți de evlavie. Moartea împreună pe toți oamenii. În fața ei nu există categorii sociale de săraci și de bogați, de proletari și de capitaliști, nici nu ține seama de vârstă, de tinerețe sau bătrânețe. Coasa ei cosește fără alegere. Se întâmplă ca moartea să slobozească pe nefericiți de povara nefericirii lor, iar pe cei cu titluri, cu vază și slavă în lumea aceasta să-i cufunde și să-i schimbe pe toți în cadavre, care trebuie să fie îngropate repede, ca să nu primejduiască sănătatea celor rămași în viață. Moartea

pune capăt necazurilor celor credincioși și îi așază întru bucuria Domnului lor. Dar vine și ca să pună capăt vieții celor desfrânați și existenței răufăcătoare a celor necredincioși, pentru ca ei să-și înceapă viața de durere și de chin. Vine moartea ca să zdrobească scepturi împărătești și cu sapa groparului celui sărac. Așadar, a murit mai întâi Lazăr, în ultimul hal de nefericire și de durere, și a fost slobozit de durerile și de lipsurile lui. A murit bogatul, în culmea trufiei, a desfătării și a vieții lui materialiste.

Moartea lui Lazăr și fericirea care i-a urmat. Este sigur că pentru Lazăr moartea însemna o vindecare a suferinței lor și o binefacere adevărată. El nu avea în lumea aceasta nimic care să-i atragă inima. Viața îi era o mucenicie zilnică, pe când moartea avea să-l facă fericit, precum scrie și Evanghelistul Ioan: *„Feriți cei morți în Domnul și care vor mai muri. Da, zice Duhul, pentru cei ce se vor odihni de ostenele lor”* (Apoc 14, 13). Domnul nu spune nimic despre înmormântarea lui Lazăr, pentru că înțelegem cu ușurință cum trebuie să fi fost ea. Un om care nu aflase niciodată prieteni milostivi, care să-l ușureze cât de puțin, ce înmormântare și ce mormânt ar fi putut să aștepte?! Măturătorii de stradă i-au ridicat cadavrul, au săpat o groapă și l-au aruncat acolo, ca să nu-l mănânce câinii, care îi lingeau altă dată rănilor. Însă, dacă Domnul nu spune nimic despre înmormântarea trupului lui Lazăr, pune accent mult pe faptul că sufletul său „a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam”. Domnul numește sufletul „el”, adică sufletul era adevăratul eu al lui Lazăr. Să mai luăm aminte că Domnul nu zice că a fost luat de un înger, ci a fost luat de îngeri, adică mulțime de îngeri au format alaiul glorios care a dus pe Lazăr în sânurile lui Avraam. Și astfel, acela care în lumea pământească nu aflase pe niciun om compătimitor, află acum o astfel de pătimire în lumea cerească. Ce înseamnă alaiul lingușitorilor care însoțeau înmormântarea bogatului, față de alaiul de îngeri care au mutat pe Lazăr la cer! Ce schimbare! Ce cinste și ce slavă pentru un dezmoștenit al pământului!

Dar ce înseamnă „sânurile lui Avraam”, la care a fost dus Lazăr? Iudeii întrebuițau trei imagini, pentru ca să prezinte starea fericită a dreptilor după moarte. Ziceau că sunt duși în rai; sau că se află la scaunul măririi lui Dumnezeu, sau că se odihnesc în sânurile lui Avraam. Domnul întrebuițează această din urmă imagine în prezentarea stării fericite la care a ajuns Lazăr, după moartea lui. Fiindcă Avraam este socotit părinte al credincioșilor, adică toți câți, aici pe pământ, au urmat credința și evlavia mare a lui Avraam, aceștia toți sunt fiii duhovnicești ai lui Avraam. Iar sufletele acestea au scăpat din suferința acestei lumi, sufletele obosite de călătoria chinuitoare a acestei vieți, ce alt loc și-ar fi putut afla, pentru odihnă și bună primire de oaspeți, decât în sânul cald al lui Avraam? Pentru că Avraam în viața lui pământească considera o mare cinste și bucurie să primească în găzduire pe orice om cunoscut sau necunoscut. Așadar în cer a fost învrednicit de aceeași cinste: să primească în găzduire sufletele celor necăjiți și să le introducă la sărbătoarea cea minunată „*la sărbătoarea Bisericii celor întâi născuți, care au fost scriși în ceruri*” (Evr 12, 23). Dar mai este încă un motiv pentru care Domnul a spus că sufletul lui Lazăr a fost dus în sânurile lui Avraam. În viața sa pământească, Avraam era bogat, dar avea un caracter diametral opus bogatului din parabolă. Avraam era bogat primitor de oaspeți, milostiv și iubitor de oameni. Așadar, Domnul accentuează că Lazăr a fost dus în sânurile bogatului Avraam, ca să audă bogații din zilele noastre că bogăția trebuie să fie cheltuită precum și-a cheltuit-o Avraam. Altfel, bogații toți se vor afla, nu în tovărășia lui Avraam cel milostiv, ci în tovărășia bogatului cel nemilostiv din parabolă. Pe deasupra, Domnul a zis că Lazăr a fost dus în sânurile lui Avraam ca să arate că, dacă pe pământ bogații cei evlavioși, miloși și iubitori de oameni primesc pe săraci și îi consideră ca pe niște frați, cu mult mai mult îi vor primi în cer Domnul însuși a numit pe săraci „*frați ai Săi*” (Mt 25, 45). Iar în cer bogații și săracii sunt cu desăvârșire egali și înfrățiți pentru că sunt fii ai unuia și aceluiași tată, Dumnezeu.

Așadar Lazăr cel sărac și necăjit, iată-l acum în sânurile lui Avraam. Lazăr, pe care bogatul nu-l lăsa nici măcar să se apropie de pragul marelui lui palat, și îi era silă să-l și vadă, considerându-l în rând cu câinii lui, iată-l acum în cereștile lăcașuri, în mijlocul alaiului de îngeri și sfinți, fiul lui Avraam, fiu iubit al lui Dumnezeu. Ce surprize și schimbări neașteptate ne rezervă viața viitoare, cititorule! Gândurile și dorințele, planurile și strădaniile atâtor oameni, sunt întoarse doar spre dobândirea de bani mai mulți, ca să ajungă în rândurile bogaților, ca să se bucure de laudele lumii. Funcționarul, care are asigurată o oarecare cantitate de mijloace materiale, visează cum să ajungă acolo, ca să poată să dea serate dansante, să se găsească și el în saloane de dans, iar ziarele la modă să scrie și despre toaletele soției lui. Se îngrozește când vede sărăcia, se supără când vede că leafa lui legală și dreaptă îl lasă tot sărac. El se hotărăște să-și schimbe felul de muncă, recurgând și el la metode ilegale și nedrepte. Ar trebui însă să se gândească că încurcând lucrurile se vor schimba în curând radical, că săracul cel drept și virtuos va fi în curând la picioarele trenului slavei lui Dumnezeu cel drept și sfânt; săracul va fi prieten al lui Avraam și al lui Lazăr, pe când bogatul nedrept, lacom, uscat și nemilostiv se va afla în ultimul hal de nefericire. Cât suntem de neajunși la minte și iubitori de zădărnicii!

Virtutea lui Lazăr încununată

Dar acum se naște o altă întrebare foarte firească; ce mare faptă bună și plăcută lui Dumnezeu, ce virtute excepțională a lucrat Lazăr în această viață, ca să fie învrednicit de o fericire atât de mare? Ce putea să facă un om cu totul sărac, bolnav, fără adăpost și flămând, un cadavru viu? Oare, numai pentru că era sărac a primit Lazăr o atât de mare cinste și fericire? Ori fiindcă era bolnav și chinuit? Nicidecum. Nici numai prin sărăcia lui, nici numai prin boala lui a putut Lazăr să ajungă în cer. Singură sărăcia sau singură boala

nu îi dă omului dreptul și avantajul să ajungă în rai. Ci răbdarea credincioșilor creștini, care suferă desăvârșita răbdare a săracilor celor nenorociți, dar următori ai Domnului, încercați cu multe chinuri, aceea, da, duce la fericire și la viață veșnică. Dar răbdarea are oare atâta vrednicie, încât să pregătească creștinului o fericire veșnică? Mai cu seamă ea, cititorule. Când răbdarea este desăvârșită, atunci Dumnezeu o răsplătește din belșug. Însă poate este nevoie să ți-o prezentăm mai limpede, ca s-o admiri și s-o îndrăgești.

Așadar ce este răbdarea? Este acel curaj și noblețe sufletească, cu care creștinul întâmpină fără excepție, tot ce este dureros și neplăcut, orice necaz și încercare a vieții prezente, trecând prin ele fără păcat. Adică fără să păcătuiască în niciun fel. Prin răbdare creștinul se îngrijește să fie plăcut lui Dumnezeu și să-L slăvească prin suferința lui. Am spus că răbdarea este adevărată atunci când creștinul primește orice fel de suferință fără excepție. Căci este nedesăvârșită răbdarea care nu se întinde la toate felurile de suferință, încât să le cuprindă pe toate. De exemplu, este posibil ca un creștin să sufere cu răbdare boala sau chiar moartea unei persoane iubite. Dar să nu sufere în niciun fel să fie nedreptățit, ocărât, vorbit de rău. Această răbdare nu cuprinde orice fel de ispite și prin urmare nu este desăvârșită. De asemenea să zicem că cel ce rabdă primește toată suferința, fără să păcătuiască. Adică și atunci când este nedreptățit, disprețuit, ocărât și clevetit, când este asaltat și prigonit nu se tulbură, nu urăște persoana prin care i-a venit necazul, nu se răzbună, ci rabdă tot atacul și uită, tot răul ce i s-a făcut. Dar în nenorociri, în boli, în moarte, în lipsuri și în sărăcie nu-și pierde curajul, ci face față primejdiilor și îngrozirilor vieții, cu bărbăție și noblețe sufletească. Nu se împuținează la suflet, nu se lasă stăpânit de frică și de chinul de care sunt stăpâniți cei nerăbdători, care văd totdeauna viitorul lor întunecat și rău și din pricina aceasta recurge la păcat, ca să se asigure în fața primejdiilor viitorului. Da, cititorule. Cele mai multe păcate, minciunile, înșelăciunea, lăcomia, le fac oamenii nerăbdători, care

nu se încred în Dumnezeu, ci se tem nu cumva să sufere pagubă, lipsă sau alte rele pătimiri. Acești oameni îți spun: „Ce să fac, îmi vor flămânzi copiii, dacă nu întrebuițez și cutare mijloace. Dacă ne va lovi vreo boală? Poți să n-ai o sumă oarecare de bani pusă de-o parte?” Ei nu înțeleg că banii nedreptății nu-i ferește de lipsă și de boală, ci numai faptul că sunt plăcuți lui Dumnezeu și rabdă fără păcat. Dacă îi spun adevărul, mă așteaptă lipsa sau voi merge la închisoare, îți zice altul. Și nu înțelege ca răbdarea l-ar putea mântui, chiar dacă ar fi provizoriu deținut, pe când minciuna îl va face să sufere o pedeapsă mai mare. Așadar, creștinul care are virtutea răbdării, nu se îpuținează cu credința, nu se supără, nu cârtește împotriva lui Dumnezeu, nu se îndoiește de făgăduințele pe care le dă Dumnezeu. Nu se deznădăduiește, ca atâția alții, care se cufundă într-o deznădejde atât de mare, încât ajung până la ultima nelegiure a sinuciderii. Din această cauză auzim adesea: Cutare s-a sinucis, fiindcă suferea de o boală incurabilă, cutare altul, din motive economice.

Răbdarea numai atunci este desăvârșită și adevărată, când cel ce suferă caută să fie plăcut lui Dumnezeu, să-L proslăvească prin suferința lui. Adică, nu numai să rabde pur și simplu încercarea, ci să facă ceva mai mult: să pună în lucrare toată adâncimea răbdării. De exemplu: când este nedreptățit, ocărat și batjocorit, nu numai că nu trebuie să răsplătească cu aceeași măsură, adică, să nu ocărăască și să nu nedreptățească la rândul lui. Ci dimpotrivă, să facă bine dușmanului său, când are prilejul, să răsplătească cu bine pentru rău, atunci răbdarea lui este desăvârșită. Acest fel de răbdare ni-l recomandă Dumnezeu prin dumnezeiescul Iacob: „iar răbdarea să fie un lucru desăvârșit, ca să fiți desăvârșiți și întregi, fără lipsă în nimic” (Iac 1, 4). Aceste fel de răbdare l-a exercitat Hristos, Apostolii și toți sfinții (cf I Petru 2, 21-28, Fapte 7, 59-60; I Co 4, 12-13).

În persoana lui Lazăr vedem o răbdare desăvârșită. Pentru că a suferit în acel cuptor al necazurilor, foamea, durerile, reaua-

primire a bolii celei grave. Zăcea în fața porții bogatului, fără să se supere, fără să strige, fără să se tulbure. Ci tăcut și, cu bună rânduială, își înăbușă suspinul și își înghițea lacrimile, căci Lazăr era sărac nu numai de avuție, ci și cu duhul, adică era un om smerit. El simțea că nimeni nu-l nedreptățește și că suferința lui este pe merit. Din nefericire, cei mai mulți dintre creștinii care suferă, își dublează suferința prin închipuirea care exagerează și mărește suferințele și prin ideea că ei suferă fără să merite. Mulți îți zic: De ce să sufăr eu asta? Cui i-am făcut eu rău? De ce să mă chinuiască Dumnezeu atâția ani? Nu sunt atâția alții mai răi decât mine? Și nu cumva acesta este singurul rău de care sufăr? Prevăd că mi se va întâmpla cutare și cutare (nefericire închipuită). Nu-mi era de-ajuns sărăcia, mi-a mai trimis acum și boală? Altul îți zice: Ce să mă fac eu acum, fără sprijin și cu atâția orfani? Așadar, Lazăr gândea că nu suferă pe nedrept, fiindcă niciun om nu este vreodată încercat de Dumnezeu fără motiv, numai pentru a fi păgubit sau nedreptățit. De aceea, Lazăr nu zicea niciodată vreun cuvânt împotriva Proniei bune și a dreptății lui Dumnezeu. Din gura lui nu lăsa să iasă acea nedumerire, care se aude din gura multor creștini: Ce fel de dreptate este aceasta? Oameni uscați la inimă și nedrepti trăiesc cu toată fala, iar eu să sufăr și să îndur? Lazăr, însă, ca orice creștin rațional și răbdător, avea convingerea nestrămutată că Dumnezeul cel bun și drept le face pe toate cu toată înțelepciunea și în interesul omului. Sf. Ioan Gură de Aur zice că în aceste împrejurări satana aduce mulțime de gânduri și idei de felul acesta, ca să facă pe om să se mânie împotriva lui Dumnezeu, dar când vicleanul vede că, creștinul rabdă necazul cu noblețe, atunci fuge, precum fac acei căței, care latră degeaba și când văd că trecătorul nu se teme de ei, tac și se îndepărtează. Lazăr nu avea niciun leac, nicio dulceață, care să-i ușureze întrucâtva nefericirea. Dar avea răbdarea, ca cel mai bun balsam. Și răbdarea este cu adevărat un balsam, nu numai pentru sufletul suferindului, ci și pentru durerile lui trupesti. Știința medicală dovedește ireductibil acest lucru.

Lazăr nu avea niciun prieten, niciun om înțelegător, care să-i spună un cuvânt de mângâiere. Dar avea mereu lângă el pe Mângâietorul, pe Duhul cel Sfânt, care îi șoptea în inimă cuvintele proorocului: „*Precum mama își mângâie pe fiul ei, și Eu vă voi mângâia pe voi... când veți vedea, inima voastră se va bucura și oasele voastre vor răsări ca iarba*” (Isaia 66, 12-13). Și iată că acum inima lui Lazăr se bucură în sânul lui Avraam.

Noi vedem în persoana lui Lazăr desăvârșita răbdare, fiindcă el n-a pizmuit pe bogatul înaintea porții căruia zăcea, deși îl vedea în fiecare zi, îmbrăcat cu lux, deși mirosurile mâncărilor bogatului ajungeau până la el și răsunetul râsetelor și ale distracțiilor lui zgomotoase erau ispită continuă pentru sărac. Dacă niciodată n-a pizmuit pe bogat, Lazăr nici n-a cârtit împotriva lui Dumnezeu. Nici n-a ajuns la necunoștință și deznădejde, nici n-a lăsat să-i treacă prin minte gândul că starea lui este insuportabilă și că trebuie să se slobozească de povara ei prin sinucidere. Ci tocmai dimpotrivă, avea desăvârșita supunere și ascultare față de Dumnezeu, dovedea o încredere absolută în făgăduințele lui Dumnezeu, socotea ca „suferințele vremii prezente nu sunt vrednice de slava viitoare care s-a descoperit” (Rom 8, 18; vezi și II Tim 2, 12; Iacob 1, 22). Și Lazăr a dobândit din plin această slavă.

În sfârșit, că săracul din parabolă, care nu avea niciun alt mijloc de a face bine celorlalți oameni, a făcut bine la milioane de oameni, căci a devenit un exemplu de răbdare pentru cei ce suferă și o unealtă a slavei lui Dumnezeu. Marele Vasile zice: „Cei ce pot să sufere greutățile până la moarte sunt folosiți de Dumnezeu, ca pilde pentru cei fără răbdare; și astfel de pildă este Lazăr, care deși avea răni îngrozitoare, totuși nu ni se spune despre el că ar fi cerșit de la bogat, nici că i-ar fi fost silă de propria lui stare. Și de aceea s-a odihnit în sâmurile lui Avraam”.

Iată răbdarea cea desăvârșită a lui Lazăr. Niciând vreun general, dintre cei pe care istoria ni-i prezintă spre admirație, pentru noblețea lor; niciodată vreun erou, dintre cei mai vestiți, n-a arătat atâta

stăpânire de sine, așa noblețe sufletească, un caracter ca diamantul de tare, precum a avut Lazăr. De obicei sunt socotiți curajoși numai acei oameni care au trupuri puternice, se arată neînfricoșați la primejdiile vieții și își pun viața în joc. Însă, cititorule, curajul cel mare sălășluiește nu numai în trupurile puternice, nu este numai un privilegiu al celor sănătoși și al generalilor, al demnitarilor armatei; curajul nu-și are locul numai pe câmpurile de luptă și pe fronturi de război. Curajul aparține și săracilor celor neînsemnați, celor neputincioși, a acelor schelete paralitice care suferă cu răbdare desăvârșită în cuptorul necazurilor. Răbdarea creștinească este curajul adevărat. Creștinismul a împlinit și această mare minune pe lume: că a mutat curajul de pe câmpul de luptă și din războaie, în colibe sărace, în adăposturile umede, în spitale, oriunde adevărații urmăritori ai lui Hristos în suferință trebuie să dovedească o răbdare mai presus de orice eroism! În fața răbdării creștine moraliștii antici și moderni se descoperă cu respect. O admiră, o laudă, o socotesc drept singurul mijloc prin care omul se formează, se înobilează, se sfințește. O privesc drept cauza din care vine lepădarea de sine, până la jertfa propriei vieți. Dar ce vrem să auzim mai mult despre răbdare, când însuși Dumnezeu declară că răbdarea face pe creștin „desăvârșit, întreg și fără nicio lipsă” (Iac 1, 4).

Așadar importanța răbdării este foarte mare. Și toți câți au meditat la importanța ei în cuvântul lui Dumnezeu, care este scris în Sfânta Scriptură, toți câți au experiența ei, nu se miră de acest lucru ci consideră cu totul firesc și logic faptul că Dumnezeu îi duce pe oameni și îngăduie, ca cei ce sunt ai săi proprii, să sufere și să fie ispitiți mai mult decât ceilalți. Ia seama bine la acest punct, cititorule. Căci acest lucru este de mult interes și dezleagă marea nedumerire care, poate, s-a stârnit și în propriul tău suflet: nedumerirea cauzei pentru care suferi. Dacă cercetezi cu luare aminte Sfânta Scriptură, dar și experiența zilnică, vei vedea cât de mult se curățesc de păcat sufletele care rabdă necazurile, precum focul curățește fierul de rugină. Cât de mult se întăresc în smerenie, câtă compătimire și

blândețe față de ceilalți câștigă, cât de mult își înfrânează limba și își omoară pornirile imorale, – cu alte cuvinte, cât de mult își vindecă duhul și merg statornic pe drumul virtuții și al desăvârșirii. Și apoi ce fericire veșnică își pregătesc în cealaltă viață?! Dacă cercetezi acestea cu luare aminte, te vei convinge nestrămutat de scopul cel pe care îl are în vedere Dumnezeu, când folosește necazul ca mijloc de formare a omului. Nimeni nu se miră când vede că grădinarul tunde mai cu seamă pomii roditori, căci dacă nu sunt tunși, nu vor da rod. Nici când vede că culegătorul de miresme taie adânc cu cuțitul scoarța copacului de mastică sau a altor copaci purtători de esență aromată. Fiindcă știe că din tăietura aceea curge mastică, tămâie, smirnă, aloe. Nici când vede pe aurar că trece aurul de mai multe ori prin cuptorul său, căci acolo aurul se curățește și devine o podoabă de mult preț. Tot așa nu ne mirăm când aruncăm tămâie pe foc, fiindcă atunci tămâia devine bine-mirositoare. La fel să nu ne mirăm când vedem că Dumnezeu încearcă în cuptorul necazurilor pe oamenii care sunt ai Săi și sapă răni adânci în inimile lor, pentru ca de acolo să se reverse răbdarea cea neprețuită și să se curețe mai mult decât aurul și virtutea lor să miresmeze mai mult decât tămâia și aloia. „*Precum este încercat în foc argintul și aurul, așa sunt încercate de Domnul inimile alese*”, zice Duhul Sfânt (*Pilde* 16, 3). Și de aceea „toți sfinții au fost încercați prin batjocuri, biciuiri, au fost bătuți cu pietre, arși în foc... au suferit lanțuri... strămtorați, rău-primiți”. Dumnezeu încearcă pe oamenii Săi prin nenorocirile lor, ca să fie părtași și bunătății Sale, cum zice dumnezeiescul Pavel (*Evr* 11, 36). Astfel de comoară de mult preț și virtute de toată cinstea este răbdarea pe care o au cei necăjiți.

Iar pentru această răbdare Lazăr a primit ca răsplată să petreacă în sânurile lui Avraam. El nu s-a învrednicit de această fericire, nici numai din pricina nenorocirii sale, ci din pricina răbdării sale desăvârșite. În viața lui Lazăr a intervenit o schimbare desăvârșită și deplină, dar să vedem acum și altă schimbare desăvârșită pe care o arată parabola în persoana bogatului.

Moartea bogatului și starea lui în iad

Sfântul Ioan Gură de Aur, într-o preafrumoasă cuvântare a sa, aseamănă lumea aceasta cu o scenă de teatru, unde actorii se prezintă purtând diferite măști, interpretând diferite roluri, după momentele reprezentării. Unul poartă mască de filozof, cu toate că nu are nicio legătură cu filozofia, altul poartă mască de rege, cu toate că în realitate este un simplu particular, altul poartă mască de general, altul de medic etc. Dar când reprezentația se termină și cortina cade, atunci actorii apar așa cum sunt în realitate. Toate funcțiile, bogățiile sau nenorocirile cu care au apărut pe scenă nu mai sunt nimic altceva, decât amăgire. Același lucru se întâmplă, zice Sf. Ioan Gură de Aur, și cu lumea aceasta: și lumea aceasta este un fel de teatru, în care bogăția și sărăcia, slava și mediocritatea nu sunt decât măști. Dar când a trecut cortul cel stricăcios al lumii de acum, când a căzut cortina morții, atunci fiecare va apărea așa cum este în realitate. Căci importanța lui va fi judecată, nu după masca pe care a purtat-o aici, ci după faptele lui, după starea lui sufletească reală.

Același lucru l-am văzut la Lazăr. Cel care vrea să judece situația lui Lazăr, trecând de la masca nefericirii și a sărăciei, cu care a trăit el în lumea aceasta, s-ar înșela. Căci moartea i-a scos masca aceasta și atunci a strălucit răbdarea lui, atunci el a fost dus în sânurile lui Avraam. Să urmărim acum acest lucru și la bogatul din parabolă. Cei care îl laudau și îl fereceau, deoarece trăise aici cu masca unui gurmand, se înșeală amarnic. Căci iată, a căzut cortina Morții. Ce grozavă priveliște prezintă acum, în realitate, bogatul? Să urmărim cuvintele sfinte ale parabolei.

„*A murit și bogatul și a fost înmormântat*” (v. 22). În aceste cuvinte a cuprins Domnul informațiile despre moartea bogatului. Însă câte nu ne spun aceste puține cuvinte! A sosit și pentru bogat ceasul morții, în sfârșit. Bogăția să n-a avut nicio putere ca să împiedice moartea. Bogăția s-a mărginit să ofere cadavrului

neînsuflețit ultimele îngrijiri, adică o înmormântare pompoasă și măreață. Zeci de mii de bocitoare, care au luat asupra lor, cu lacrimi prefăcute, să plângă pe acel nelegiuit, cununi ale celor de o seamă cu el, pe carul mortuar; oratori funebri, care au întreprins să lingusească pentru ultima oară cadavrul bogatului; cioplitori în piatră, care au ridicat un monument împodobit și măreț și au săpat numele bogatului cu litere de aur pe lespedea de marmură. Dar toate acestea sunt amăgire, toate sunt minciună. Bogatul „a fost înmormântat”, zice Domnul. S-a deschis un mormânt pe măsura cadavrului și l-a înghițit de tot.

Filip, regele Macedoniei, când lupta odată pe drumul spre Olimpia, a căzut în nisip. Când a fost ridicat de acolo și a observat urma trupului său pe nisip, a strigat: O, ce mică bucățică de pământ va ocupa după moarte timpul celor care doresc să stăpânească lumea toată cât trăiesc! Dacă și bogatul din parabolă, pe când trăia, ar fi vrut să vadă mormântul în care a fost apoi pus, dacă s-ar fi gândit că trupul său, făcut de Dumnezeu, va fi înmormântat acolo, poate că ar fi venit cât de cât în fire. Însă bogatul a trăit mereu în amăgire. Și de aceea a fost înmormântat; și, cum zice Scriptura, „*I-a acoperit stricăciunea*” (Iov 21, 26). A fost înmormântat și averile lui s-au împrăștiat în cele patru vânturi, la moștenitorii lui cei neînfrânați, care l-au îngropat în necurăția plăcerilor. Bogatul a fost înmormântat și prietenii lui cei lingușitori, tovarășii de chefuri și servitorii care-i formau alaiul s-au împrăștiat. Bogatul a fost înmormântat și casa lui de marmură a rămas pe mâini străine și a fost și ea înmormântată. A fost înmormântat bogatul și numele lui „a fost scris pe pământul lui”, după cum zice David despre oamenii lipsiți de evlavie. Adică numele lui a fost scris pe mormântul lui. El nu a făcut nicio instituție filantropică, niciun monument de binefacere și de milostenie, nici pe pământ, nici în cer, spre pomenirea numelui său. Așadar bogatul a fost îngropat, și odată cu el, pomenirea numelui lui. Căci numai „pomenirea dreptului este în veac”. Mormântul și moartea este tot ce se întâmplă cu trupul și

cu viața aceasta, dar nu cu sufletul și cu viața viitoare. Ar fi fost mai bine să fi fost înmormântat și sufletul păcătos al bogatului, precum își închipuie cei necredincioși și materialști. Dar sufletul bogatului a rămas viu. Trăiește, dar ce viață de necaz și de necinste! Ce ocean nemărginit, ocean negru și urât, mereu tulbure și îngrozitor, ne prezintă acum urmarea parabolei!

„Și în iad, ridicându-și ochii lui, fiind în chinuri, vede de departe pe Avraam și pe Lazăr în sânurile lui” (v. 25).

Acel bogat fericit, în iad? În mijlocul oceanului de chinuri, acel bogat care aici și-a petrecut viața fără să știe măcar ce este durerea? Da, cititorule, viața aceasta trece repede și face loc celeilalte vieți, care nu se termină aici niciodată. Așadar, veniți acum toți câți vă chinuiți, vă necăjiți și vă luptați ca să ajungeți bogați. Veniți toți cei ce vă supărați și vă mâhniți pentru că nu sunteți bogați și pizmuți pe bogații adoratori ai propriului lor trup. Veniți și vedeți care este starea descrisă a bogatului nemilostiv.

Este o stare de mare nefericire. Bogatul se află în iad, în mijlocul chinurilor. Desigur, imaginile pe care le luăm din viața aceasta nu pot să prezinte în întregime realitatea vieții viitoare. Totuși imaginile prefigurează o stare reală. Așadar, precum sufletul dreptilor, îndată ce sunt despărțite de trup, se află într-o stare de bucurie și fericire, tot așa și sufletele celor nepocăiți și păcătoși, îndată ce moartea le desparte de plăcerile trupului, se află într-o nefericire fără sfârșit și fără leac. Starea aceasta va fi și mai rea, după a doua venire a Domnului, când vor învia și trupurile. Căci sufletul omului păcătos s-a lipit în întregime de plăcerile trupului, a devenit material, trupesc și nesimțitor la acele desfătări duhovnicești, de care au parte sufletele dreptilor celor evlavioși și virtuoși. Și de aceea un suflet păcătos nu-și poate găsi locul în sânul lui Avraam, care este loc al desfătărilor duhovnicești. Bogatul din parabolă s-a dovedit uscat la inimă, nemilostiv față de săracul Lazăr, pe care Dumnezeu i l-a trimis la ușă. De aceea, nu numai că a fost exclus de la bucuria și fericirea vieții celeilalte, ci a fost și osândit la un

chin înfricoșător. Pentru că „*judcata este fără milă celor ce nu au făcut milă*” (Iac. 2, 13).

Iată și alt lucru care sporește nefericirea bogatului. Sufletul său chinuit vede de departe pe Avraam; ia cunoștință deplină de acea fericire pe care a dobândit-o bogatul, dar dreptul, evlaviosul și milostivul Avraam. Îl vede de departe. Dacă ar fi fost puțin mai aproape, ar fi simțit o oarecare mângâiere, venindu-i de la Avraam. așa, bogatul vede lângă el pe cei nefericiți, cei asemenea cu el, draci și pe cei osândiți la suferință și chin. Acest lucru face ca suferința bogatului să fie și mai mare. Așadar, văzând de departe pe Avraam, i se trezește atunci acea simțire chinuitoare, despre care Domnul prevestește că vor avea-o lucrătorii nedreptății; iată ce zice Hristos: „*Acolo va fi plângere și scrâșnirea dinților, când veți vedea pe Avraam, pe Isaac și pe Iacob și pe toți proorocii în împărăția lui Dumnezeu, iar pe voi vă veți vedea alungați*” (Lc 13, 28). Dar ceea ce pentru bogat este cel mai supărător și surprinzător este faptul că vede și pe Lazăr în sânurile lui Avraam, odihnindu-se fericit. Pe acel Lazăr, către care bogatul nu catadixise să arunce decât o privire de dispreț și de scârbă, cât era pe pământ, tocmai pe el îl vede acum bogatul și îl pizmuește. Îl vede, și își aduce aminte de purtarea lui uscată și nemilostivă. Îl vede, și înțelege că ar fi fost diametral opusă situația lui, dacă ar fi fost el în viața aceasta milostiv cu Lazăr, evlavios și drept. O, cât de mult îi sporește bogatului nefericirea, când vede că Lazăr este fericit!

Convorbirea dintre bogat și Avraam

De aici înainte, parabola deschide o convorbire dramatică între bogat și Avraam. Această convorbire ne permite să înțelegem cam ce gândesc cei ce sunt în pedeapsă despre propria lor stare. „*Și ridicându-și glasul a zis: părinte Avraame, miluiește-mă și trimite pe Lazăr să-și înmoaie vârful degetului său în apă și să-mi răcorească limba, căci mă chinuiesc în această văpaie*” (v. 24).

Prima rugămintă a bogatului

Bogatul se roagă pentru micșorarea chinurilor. Văzând bogatul de departe pe Avraam, i-a adresat o rugămintă tristă, cu glas tare, din adâncul sufletului său cel îndurerat și chinuit. Acela care era obișnuit doar să poruncească cu glas tare, acum se roagă, imploră cu glas tare. Rugămintea lui este mai tristă decât aceea, pe care i-o adresa Lazăr pentru milostenie, când bogatul trecea pe poartă cu alai și măreție. Jocurile acelea de distracție și beții s-au transformat acum în rugăminți jalnice și chinuite. Ce schimbare! Ce surprize cutremurătoare rezervă lumea cealaltă celor care n-au vrut să asculte adevărurile Evangheliei în această lume.

„Părinte Avraame”, strigă bogatul din iad. Iuțimea care îl caracteriza pe pământ, după cum îi caracteriza și pe fariseii care ascultau parabola, persistă și în iad. Deoarece cu ce drept numeau și bogatul și fariseii, părinte pe Avraam? L-au avut aici pe pământ ca părinte sufletească? Au imitat credința, milostenia, purtarea bună a bogatului Avraam, ca să devină fii duhovnicești ai aceluia? Cu totul pe dos, în mijlocul nesocotinței comesenilor lui îl ironiza probabil pe Avraam și istoria lui, precum și astăzi mulți oameni asemănători bogatului ironizează și batjocoresc orice evlavie și credință. Dar să știe că ei sunt amenințați să vadă ziua în care se vor ruga să fi avut o legătură cât de mică cu cei credincioși; ziua în care să-și aducă aminte de rudele lor evlavioase și drepte, pe care în viața aceasta le batjocoreau și disprețuiau. Același lucru îl spune și Domnul, despre cei necredincioși, care se vor folosi la Judecată de așa numitele legături cu El și Îi vor zice: Doamne, am mâncat și am băut înaintea Ta și Tu ai predicat la mesele noastre. Dar vor primi acest răspuns: *„Nu vă știu de unde sunteți, depărtați-vă de la Mine toți lucrătorii nedreptății”* (Lc 13, 25-27). Întrucât pe pământ nu L-au recunoscut de Domn și Dumnezeu pe Hristos și n-au vrut

să lege raporturi reale de credință și de supunere cu El, degeaba vor face apel în lumea cealaltă la cunoștința cu Domnul.

„*Mă chinuiesc în văpaia aceasta*”. Iată cum zugrăvește însuși bogatul starea lui jalnică. Poftele bogaților, închinători ai materiei, care aici pe pământ sunt îndestulate cu satisfacții variate și nesfârșite, se prefac în chin, când lipsește trupul și realitățile pământești în care bogații își căutau satisfacția poftelor. Poftele lor se prefac în agonie și chin, care se prezintă ca foc și văpaie. Căci precum chinul este mai îngrozitor, când trupul omului este ars în foc, tot astfel încearcă durere și chin de nedescris acele suflete, care ard în văpaia mâniei lui Dumnezeu (cf. *Rom 2, 5*). Sufletele care ard în văpaia unei uri sălbatice și a unei răutăți nevindecate au parte de arsură, fiindcă sunt imposibil de îndreptat.

„Miluiește-mă”, strigă nefericitul bogat către Avraam, din arsura acelei văpăi. Omul care niciodată n-a vrut să aibă vreo legătură cu mila, fiindcă niciodată n-a arătat milă față de suferinzi, mai ales față de Lazăr, omul care aici pe pământ nicioare n-a cerut milă de la Dumnezeu, ci neconținut a disprețuit-o, acum a venit vremea să ceară milă. Dar cere în zadar. Da, cititorule, acest lucru se întâmplă tuturor celor care nu cer mila dumnezeiască aici pe pământ. Nu vor să se pocăiască, pentru ca să aibă parte de milă, nici nu au milă și compătimire față de ceilalți oameni. Dar observați ce fel de milă cere bogatul de la Avraam: „trimite pe Lazăr” să-și înmoaie vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, Cere în special să-i fie umezită limba, ca și cum limba ar fi supusă la chinuri mai mari decât celelalte mădule ale trupului său. De ce această întâietate dată limbii? Oare nu pentru ca noi să înțelegem cât de grave sunt păcatele făcute cu limba? Această presupunere nu ar fi fără rost. Căci limba, care ne-a fost dată de Ziditorul ca un organ al vorbirii, este întrebuințată adesea spre pierzarea noastră. Noi facem din ea un organ al vorbirii de rău, al vorbelor nerușinate, al blestemului, al minciunii, al necredinței, organ al jurămintelor,

al hulei. Și nu hulim numai împotriva altor oameni, ci chiar împotriva lui Dumnezeu, lucru la care este înspăimântător și să te gândești! Da, limba omului hulește pe Dumnezeu. Iar bogatul își întrebuințase limba, pe de o parte ca organ al necredinței și al vorbelor de rușine, pe de alta, ca organ al desfătărilor gustative din felurite mâncări și băuturi și dulciuri, în care cei robiți pântecului își caută fericirea lor. De aceea limba suferă mai mult în văpaie. Evanghelistul Ioan a văzut în Apocalipsă că astfel de păcătoși: „*își mușcau limbile de durere*” (Apoc 16, 10).

Vrednic de luat aminte este și faptul că bogatul nu-i cere lui Avraam să-l slobozească definitiv din chinuri și să-l ia în sânurile sale, ca pe Lazăr. Ci îi cere să-i umezească puțin limba, ca să-i aline provizoriu chinurile. De ce cere numai atât? Pe de o parte fiindcă cei ce se află în pedeapsă au pierdut definitiv nădejdea mântuirii, ceea ce constituie punctul principal ai nefericirii lor, dar mai cu seamă fiindcă doresc să fie sloboziți de chinuri, dar nu doresc să dobândească bunătățile împărăției lui Dumnezeu. Asemenea păcătoși nu au niciun fel de pornire spre bunătățile împărăției cerești și spre viața cea după Dumnezeu. Sufletul lor este atât de silnic, încât este cu desăvârșire nesimțitor la bunătățile duhovnicești, urând comuniunea cu Dumnezeu și cu sfinții. Observați aici pe pământ acest fel de oameni. Veți vedea că le e silă de comuniunea cu cei evlavioși, cât și de convorbiri despre adevărurile credinței și despre morala creștină. Le e silă să-L și numească pe Hristos și socotesc o cădere de la demnitatea lor să fie considerați religioși. Așadar, sufletele care s-au răzvrătit cum ar putea dori să trăiască împreună cu Avraam și cu sfinți? Ei nu vor decât atât: să nu sufere, și nimic mai mult. Acesta este motivul principal, pentru care pedeapsa unor astfel de suflete este veșnică. Și-au format un caracter de o stricăciune neîndreptată și cu totul nepotrivit pentru împărăția lui Dumnezeu.

Așadar bogatul astfel de milă cere de la Avraam: vrea să-l trimită pe Lazăr să-i ofere această milă. Deoarece știa că Lazăr era un om bun și nu i-ar fi refuzat o picătură de apă, cu toate că îl

necăjise și îl nedreptățise atâta, când bogatul îi refuzase lui Lazăr până și fărâmiturile de la masa sa. Cât de mult s-au schimbat lucrurile? Va veni ziua în care cei ce disprețuiesc, batjocoresc, nedreptătesc și prigonesc aici pe oamenii devotați lui Dumnezeu, îi vor ruga atunci să le dea ajutor și ușurare ce de surprize ne oferă lumea cealaltă!

Răspunsul lui Avraam

„Iar Avraam a zis: fiule, adu-ți aminte că tu ai primit cele bune în viața ta, iar Lazăr de asemenea cele rele; acum acela se mângâie, iar tu te chinuiești” (v. 25). Acest răspuns al lui Avraam este negativ. Fiindcă cei ce n-au vrut să arate milă față de aproapele și au disprețuit belșugul de milă și de har, pe care Dumnezeu îl oferea până în clipa lor cea din urmă, nu trebuie să aștepte milă în cealaltă viață. În viața aceasta Domnul ne poruncește să cerem neîncetat, fiindcă vom primi cu siguranță, „cereți și vi se va da vouă”, zice El. Dar cei ce în lumea aceasta sunt muți și nu știu să ceară, vor cere acolo, dar nu vor primi. Să luăm aminte și la faptul că bogatul, care nu voia să dea o bucată de pâine lui Lazăr, nu primește acum, la rândul lui, nicio picătură de apă. I se plătește adică cu propria lui monedă. Fiecăruia i se va răsplăti după faptă, zice Domnul (Mt 10, 27). Dar trebuie să cercetăm mai cu-de-amănuntul răspunsul lui Avraam.

„Fiule”, așa îl numește pe bogat Avraam. Căci sfinții, care nici aici pe pământ nu vorbesc nimănui răstit și uscat, oricât ar fi acela de rău, în cealaltă viață se poartă de asemenea cu multă noblețe. Așadar Avraam nu-i spune bogatului: nemilostivule, răule, iubitorule de trup, ci îl numește fiule. Dar acest apelativ dulce mărește durerea bogatului. Căci aici pe pământ era fiu al lui Avraam, dar pentru puțină dulceață s-a lepădat, a părăsit credința părintelui său Avraam și de aceea a fost dezmoștenit, pierzând moștenirea duhovnicească a aceluia. Observă acum, cititorule, în ce fel îl refuză Avraam. Nu-i spune bogatului:

„Nu ești vrednic de a primi nici măcar o picătură de rouă”, ci îi amintește situația pe care o avea pe pământ, precum și situația lui Lazăr. „Fiule, adu-ți aminte”, îi zice Avraam. Amintește-ți. Acest cuvânt este cuvântul central al parabolei, deoarece leagă viața de pe pământ cu cea de dincolo. Și este un cuvânt înfricoșător. Pentru cei osândiți la pedeapsă, amintirea vieții lor de pe pământ cauzează multă suferință. Avraam îi spune bogatului: adu-ți aminte că tu te-ai bucurat de toate bunătățile în viața ta. Căci Făcătorul tău a fost deosebit de binevoitor cu tine și ți-a dat bunuri atât de îmbelșugate pe pământ, ca să nu poți acum să spui că-ți este dator Dumnezeu, fie și cu o picătură de apă. Ai primit o bogăție mare, fără ca vreodată să-I mulțumești lui Dumnezeu, fără ca vreodată să-I mulțumești binefăcătorului tău, Dumnezeu, dând copiilor Săi săraci fie și o părticică din cele ce ai primit. Sufletul tău a fost un ogor, în care Dumnezeu a semănat atunci bunuri din belșug; și s-ar fi convenit să rodești și să crești, ca să sature pe atâți fii săraci ai lui Dumnezeu. Dar tu ți-ai prefăcut sufletul într-un mormânt, în care bunurile acestea au putrezit și s-au făcut un noroi plin de stricăciune, din pricina plăcerilor, a desfătărilor și a luxului la masă. Ai întrebuițat bunătățile lui Dumnezeu, ca și când ar fi fost ale tale proprii, ca și când nu le-ai fi primit și nici n-ar fi fost vorba că trebuie să dai socoteală, când și la ce le-ai întrebuițat. Ai mâncat, ai băut, te-ai desfrânat, ai purtat veșmintele și podoabele cele mai scumpe. Căutai să găsești în aceste lucruri întregul capital al fericirii tale; pe acestea le socoteai tu bunurile tale; pe acestea le-ai vrut ca plată și țintă a existenței tale; deci acum să nu mai aștepti nimic altceva. „Ai primit cele bune în viața ta”. Adică, în acea singură viață, la care te-ai mărginit și ți-ai mărginit existența și fericirea. Ai socotit viața pământească, provizorie și scurtă, ca singura ta viață. Nu voiai să te gândești niciodată la viața viitoare, cea veșnică și nesfârșită. N-ai dorit niciodată să fi fericit în viața viitoare, iar pe cei ce îți vorbeau despre aceasta, îi batjocoreai. Dar iată, acum, acea viață de pe pământ, pe care ți-ai închipuit-o fără sfârșit, a trecut ca un vis; a venit vremea relor și a nenorocirilor, ca plată acelei vieți rele, pe care ai trăit-o,

și a faptelor tale foarte rele. Pe pământ ai golit și ultima picătură din paharul îngăduinței și a îndelungii răbdări a lui Dumnezeu. Acum afli, plin și neînceput, paharul mâniei lui Dumnezeu celei nestăpânite.

O, prietene, suntem lipsiți de credință, când socotim că Dumnezeu nu-și va realiza propriile cuvinte. Suntem amarnic lipsiți de credință, când credem că îndelunga răbdare a lui Dumnezeu nu se va sfârși odată și că El va îngădui și ne va lăsa liberi, să călcăm legea Lui și să trăim după pornirile noastre. Ascultați ce zice Duhul Sfânt prin apostolul Pavel: *„Omule, crezi că vei scăpa de hotărârea osânditoare a lui Dumnezeu? Sau nesocotești bunătatea cea îmbelșugată și binefăcătoare a lui Dumnezeu, îngăduința și îndelunga Lui răbdare? Și nu vrei să înțelegi că Dumnezeu Se arată atât de binefăcător și bun față de tine, ca să te aducă în simțire și să te pocăiești? Dar după uscăciunea ta și după nepocăință îți aduni în suflet comori de mânie, pentru ziua în care se va arăta mânia și dreapta judecată a lui Dumnezeu”* (Rom 2, 3-5). Așadar, când vezi oameni uscați și nepocăiți îmbogățindu-se, adunând comori, chefuind, desfrânându-se, ieșind în lume cu veșminte și podoabe, care prețuiesc cât o avere întreagă, păcătuind fără frică, dar care nu au niciun necaz, să-i compătimizești. Cum ar fi de compătimit un om idropic, care bea fără încetare; sau unul bolnav de stomac, care mănâncă de toate, fără să se sature. Așa trebuie să compătimizești și pe bogatul lipsit de evlavie, dar încă nepedepsit, deoarece el aleargă fără oprire spre locul în care va da peste mânia lui Dumnezeu. De aceea Domnul îi plânge foarte mult pe unii ca aceștia. *„Vai de voi cei bogați, fiindcă v-ați luat plata aici pe pământ; vai de voi cei sătui, căci veți flămânzi; vai de voi care râdeți nestăpânit, căci vă veți jeli și veți plânge”* (Lc 6, 24-25).

„Adu-ți aminte... că Lazăr a primit cele rele”, zice Avraam către bogat. Lazăr a cărui fericire o râvnești acum, în viața pământească a cunoscut numai nefericire, durere și rele pătimiri. Nicio zi n-a cunoscut vreo ușurare. Totuși a avut răbdare, a primit necazurile și încercările din mâna Domnului său, ca și acel fericit Iov. *„În tot ce i se întâmplase, n-a greșit înaintea Domnului cu buzele lui”* (Iov 2, 10).

A renăscut și s-a sfârșit în cuptorul necazurilor. Din amărăciune și din durere a înțeles cât de îngrozitoare și de amară este starea omului păcătos. De aceea a urât păcatul și a îndrăgit răbdarea și virtutea.

Dar aducându-i aminte bogatului că Lazăr a cunoscut pe pământ numai nefericirea, Avraam îi dovedește în același timp cât a fost de uscat la inimă și nemilostiv față de Lazăr. Ca și cum i-ar fi zis: ar fi fost posibil ca Lazăr să nu sufere atât, dacă tu ai fi arătat un pic de milostivire. Așadar, cum de aștepti acum ușurare de la Lazăr? O, cât de mult ar trebui să mediteze la aceste cuvinte ale lui Avraam bogații din timpul nostru, ca să nu ajungă și ei în aceeași pedeapsă ca bogatul din parabolă! Însă din nefericire, unii nici nu vor măcar să creadă că există pedeapsă și rai. Ei socotesc aceste două ca pe niște sperietori. Au inventat, conform dorințele lor, ideea aceasta, care îi înfățișează lumii ca pe niște persoane așa zicând avansate și în spiritul vremii. Așadar, ei neagă cu multă ușurință raiul și iadul. Însă, acesta este cel mai îngrozitor indiciu al nebuleniei și al prostiei lor distrugătoare. Medicii, când văd la cineva anumite simptome de nebulenie, recunosc că boala este incurabilă. Același lucru s-ar putea zice și despre nebunia acelor, care nu numai că nu vor să trăiască după legea lui Dumnezeu, ci nici nu vor măcar să creadă că există viața viitoare, iad, rai. Dacă ar crede, ar mai fi puțină nădejde, că se vor pocăi și se vor mântui. Dar, deoarece sunt nemilostivi, închinători ai materiei, necredincioși, atunci s-a sfârșit cu ei!

Zice Avraam: „rezultatul firesc al vieții, pe care ai trăit-o tu pe pământ, și al vieții pe care a trăit-o Lazăr, este situația de astăzi: El se mângâie, tu te chinuiești”. Cu alte cuvinte, Dumnezeu își ține făgăduințele Sale cu credincioșie, aplică legea Sa cu strictețe. El făgăduiește că va da necazuri acelor care aici pe pământ necăjesc pe adevărații Lui credincioși, iar celor necăjiți le va da ușurare și bucurie (cf. II Tes 1, 6-7). Ci iată acum Dumnezeu își împlinește cuvintele: căci acum Lazăr este mângâiat, adică are parte de multă mângâiere și fericire. În timpul vieții lui de necaz, de pe pământ, nu și-a aflat niciun om și niciun lucru care să-l mângâie. Dar acum, are toată fericirea de care se vor bucura toți săracii și necăjiții, care urmează pilda lui Lazăr,

se pocăiesc, suferă cu răbdare și lucrează în mijlocul necazurilor. Să audă acest lucru toți care suferă aici și caută mângâierea fără să o afle. Dacă acum nu-i nimeni care să-i mângâie, dacă acum varsă neîncetat lacrimi, va veni curând vremea când vor primi belșug de mângâieri. Va veni vremea, zice Duhul Sfânt, când *„Dumnezeu va șterge lacrima din ochii lor și nu va mai fi moarte nici jale, nici strigăt, nici durere, căci cele dintâi s-au dus”* (Apoc 21, 4). „Iar tu te chinuiești”, zice Avraam către bogat. Tu suferi și ai dureri îngrozitoare, căci din mijlocul desfătărilor trupești, al distracțiilor, al chinurilor, te-ai aflat deodată în mijlocul flăcărilor celor mai înspăimântătoare. Acelea erau provizorii, acestea sunt veșnice, iar pedeapsa și iadul nu sunt o fantomă pieritoare, cum credeai tu, ci o realitate, pe care poți s-o pipăi cu mâna. Este chin, durere, scrâșnirea dinților, vierme neadormit, foc nestins!

Avraam mai adaugă aici un adevăr important la răspunsul său: *„Și peste toate acestea între noi și voi s-a întărit prăpastie mare, încât cei ce ar vrea să treacă de aici la voi, să nu poată, nici de acolo la noi”* (v. 26). Pe lângă faptul că tu ai lăsat în viață cele bune și te-ai arătat nemilostiv față de Lazăr, iar acum ești pedepsit, este și o altă pricină, care face imposibil orice ajutor din partea noastră, între noi și voi este o prăpastie de netrecut, o despărțire desăvârșită, o întrerupere de relații și de comunicații totală. O, cât de îngrozitoare este această despărțire dintre sfinții cei slăviți și păcătoșii cei osândiți! Aici pe pământ trăiesc împreună dreptii și păcătoșii; se întâlnesc unii cu alții, în casele lor, în drumurile și la locurile de muncă ale lor. Dar va veni vremea, când pleava se va despărți de grâu. Și atunci, rudeniile cele mai apropiate, prietenii cei mai iubiți nu vor putea să cerceteze pe rudele și pe prietenii cei osândiți, ca să le spună un cuvânt de mângâiere și să le dea cel mai mic ajutor. Nu-și vor putea părăsi locul fericirii lor de lângă scaunul de mărire al lui Dumnezeu, ca să cerceteze pe rudele lor din locul pedepsei. O mare prăpastie s-a întărit, s-a făcut o despărțire veșnică.

Unii vor întreba: cum va fi posibil ca dreptii să fie mulțumiți și fericiți în rai, știind că niște persoane cu care au avut legăturile

cele mai strânse de rudenie sunt în pedeapsă? Când o mamă știe că fiul ei suferă, soția știe că soțul este în chin? Răspundem că acea are prăpastie nu este numai o lipsă de comunicare între cele două părți, ci ruperea definitivă a oricăror relații, care uneau pe oameni în viața aceasta. Adică acolo, în viața veșnică, rămân în picioare numai legăturile duhovnicești, pe care le creează iubirea creștină. Dragostea creștină are puterea să lege legăturile mai strânse, decât legăturile de rudenie sau ale căsniciei, niște legături nedezlegate și veșnice.

Aceste legături rămân în veșnicie, unind pe fiii lui Dumnezeu în împărăția Părintelui lor. Acolo vor dispărea sentimentele de rudenie, de sânge, și vor fi valabile, în gradul cel mai înalt, sentimentele duhovnicești, sentimentele sublime, sfinte, veșnice. Toți câți vor fi în rai, ca niște fii iubiți ai lui Dumnezeu, ca niște frați buni vor afla adevărata fericire în această rudenie. Vor uita de rude, pe care le-au avut pe pământ. În măsura în care rudeniile celor drepti au urmat o cale păcătoasă, legătura dreptilor cu ele s-a rupt. Nu veдеți că și în viața aceasta, păcatul distruge legăturile de rudenie și ridică o mână ucigașă împotriva fratelui, a tatălui sau a soției? Nimeni altul nu iubește pe om, în măsura în care îl iubește Dumnezeu. Dumnezeu iubește pe fiul tău neasemănat mai mult decât tine, care-i ești mamă. Dar când păcatul a distrus legătura cu Dumnezeu și l-a înstrăinat pe fiul tău de dragostea lui Dumnezeu, în același timp l-a înstrăinat și de dragostea ta, când tu vei fi în rai; căci atunci tu nu vei mai dori nicio legătură cu un păcătos, fie el chiar fiul tău. De aceea, cei ce nu vor niciodată să se despartă de rudele lor, mamele care vor să fie împreună cu fiii lor, soții care vor să fie veșnic împreună, să se îngrijească de aici, de pe pământ, ca legătura lor să nu fie numai legătura provizorie de sânge, ci mai cu seamă legătura sublimă, sfântă și veșnică, a dragostei creștinești. Să se îngrijească de a se înfățișa la Judecată ca niște buni creștini, și atunci nu vor fi despărțiți niciodată.

După răspunsul la această nedumerire, să ne întoarcem la firul parabolei. „Nici cei de acolo să nu poată trece la noi”, adaugă Avraam.

Adică, cei ce sunt în pedeapsă să nu se aștepte să scape de acolo, nici să-și schimbe situația, nici să afle milă, deoarece ușa milei le este închisă. Câtă vreme trăim aici, avem, slavă Domnului, posibilitatea și trecem într-o clipită de la păcat și pierzanie, la pocăință și mântuire. Dar când se va sfârși această viață, când moartea va despărți sufletul de trup, când marele Judecător va da sentința cea înfricoșătoare, atunci nu mai este nicio speranță să trecem de la locul de pedeapsă cel arzător în alt loc. Căci acestea cu propria voință și din convingere s-au predat la acea grozava nefericire. Sentința Judecătorului a întărit o prăpastie mare, peste care nicio putere nu poate să construiască vreun pod. Aceasta prăpastie dovedește că sentința este definitivă, neschimbată, veșnică poate cuvântul acesta te va îngrozi, cititorule. Dar anume pentru aceasta a venit Hristos în lume, pentru aceasta lucrează acum Biserica lui Hristos, îngerii, arhanghelii, însăși Sfânta Treime, cât timp ne găsim pe pământ, pentru că vrem să nu fim loviți de acea sentință cu osândă veșnică. Dar cei ce nu vor, cei ce disprețuiesc chemarea lui Hristos, la pocăință și mântuire, cei ce rămân uscați și nepocăiți, – vai lor – vor trebui să facă cunoștință cu acea îngrozitoare prăpastie.

A doua rugămintă a bogatului

Cu dorința de a afla pretexte ca toți cei nepocăiți, care caută să treacă asupra altora vina osândirii lor, bogatul face acum altă propunere lui Avraam.

Această propunere nu-l privea pe el personal, căci înțelesese în sfârșit că nu mai avea nimic de nădăjduit. Ci privea pe rudele lui de pe pământ: „*Iar a zis el: te rog, deci, părinte, să-l trimiți în casa tatălui meu, căci am acolo cinci frați, să le dea mărturie ca să nu vină și ei în acest loc de chin*” (v. 27-28). Bogatul zice: te rog să nu refuzi a-mi împlini noua rugămintă, deoarece între noi există o prăpastie mare și de netrecut, trimite pe Lazăr cel puțin în casa mea părintească, deoarece între tine și pământ nu este nicio prăpastie. „Te rog”. Când era pe pământ, bogatul nu se ruga niciodată la vreun sfânt, nu adresa vreo cerere sau vreo rugăciune

lui Dumnezeu. El considera rugăciunea ca o pierdere de timp, precum zic și astăzi cei necredincioși. Te duci la biserică?... Te rogi? Ce ironie și batjocoră vine după aceste cuvinte, în cercurile oamenilor vremii noastre! Acum bogatul se roagă și imploră pe un sfânt, pe Avraam, însă în zadar. Dar să vedem ce cere. Zice: trimite-l pe Lazăr în casa mea, pe care o cunoaște bine, căci a fost în pragul ei atâția ani de zile, nemâncat și însetat. Lazăr știe că am acolo cinci frați. Dacă el va apărea pe neașteptate în fața lor, ei îl vor recunoaște, îi vor respecta vorbele, fiindcă știu că a fost un om cucernic. Trimite-l deci să se coboare în casa mea, ca să mărturisească și să le spună starea nenorocită în care m-a dus iubirea de trup, desfrâul, luxul, nemilostivirea și uscăciunea față de săraci. Să-i înștiințeze, pentru ca să nu urmeze pilda mea păcătoasă și pierzătoare, ca să nu vie și ei a acest loc de chin. Iată ce cere bogatul. Dar cei cinci frați, pentru care se roagă bogatul din chin, personifică pe fariseii cei bogați. Când bogatul se roagă ca Avraam să trimită pe Lazăr la frații săi, subînțelege o idee greșită: că mijloacele de mântuire și pocăință pe care Dumnezeu le pune la îndemâna omului, sunt neîndestulătoare. Totuși, prin aceste cuvinte ale bogatului se cuprinde și un adevăr: că prin viața lui cea păcătoasă și neînfrânată s-a făcut o pildă folositoare pentru ceilalți frați ai săi.

Este un lucru care trebuie să fie observat: frații mai tineri urmează de obicei exemplul fratelui mai mare. Îl urmează, nu numai frații, ci și cunoscuții și prietenii săi. În societatea în care trăiesc bogații desfrânați, iubitori de trup, ei devin un model de neînfrânare, care otrăvește și amărește pe atâția alți oameni, lipsiți de sprijin. Bogatul se roagă acum fiindcă se teme că frații săi vor ajunge în același loc de chin, vor face cunoștință cu aceleași dureri.

O, această rugămintă a bogatului din chinuri ar trebuie să audă toți aceia, care pornesc și îndeamnă pe frații și prietenii lor la păcat. Căci câți trăiesc în păcat au acest obicei înfricoșător, acest chip de nebunie, vor în orice chip să-i împingă și pe alții, se luptă ca să convingă pe un prieten, care nu e obișnuit să bea sau să desfrâneze, să facă la fel cu ei, știți acest lucru, cititorilor, că cele mai mari păcate,

mai ales imoralitatea, se propagă prin exemplu. Fiecare tânăr și tânără are mania de a învăța pe prieten sau pe prietenă să facă păcatul pe care l-au învățat ei. Dar să aștepte, că în iad chinul lor va fi îndoit. Căci ei vor vedea chinându-se pe aproapele lor și pe persoana pe care ei au împins-o la păcat. Să aștepte acest lucru și cei ce au ca țintă a vieții cum să se îmbogățească, cum să se desfăteze cu lumea și cu distracțiile ei, cu luxul și cu fălșenia. Să audă aceasta din gura unui bogat, care le-a posedat pe toate. Acum se roagă să fie mărturie pentru cei asemenea lui, ca să-și schimbe viața și să nu ajungă și ei în acel loc de chin. Și mărturia s-a făcut. Sfânta Biserică este mărturie, ori de câte ori se citește din Evanghelie pilda aceasta. Mărturie dă amvonul și predica. Câți din ei au pe acestea, să le asculte. Dar să vedem ce răspunde Avraam la a doua rugămintă a bogatului.

Al doilea răspuns al lui Avraam

Avraam îi zise: „*au Moise și pe prooroci; să asculte de ei*” (v. 29). Avraam răspunde: cuvintele pe care le-a spus Dumnezeu prin Moise și pe care le-a scris în Sfânta Scriptură sunt cele mai potrivite mijloace, care să ducă pe om la pocăință și mântuire. Sunt de ajuns mijloacele de mântuire pe care Dumnezeu le pune la dispoziția omului pe pământ. Prin urmare, este zadarnică și fără rost orice îndreptățire, care încearcă să prezinte lipsa de astfel de mijloace, ca pricină a osândirii celor păcătoși. Nicidecum, zice Avraam, pentru că au cuvântul scris al lui Dumnezeu, Vechiul Testament, pe care trebuie să-l citească în particular și să-l asculte în sinagogă. Să nu ceară să le grăiască Dumnezeu în alt chip. Acolo, în legea lui Dumnezeu, vor vedea că îi așteaptă o altă viață, în care fiecare va primi plata după faptă. Dacă Lazăr s-ar coborî la ei, nu le-ar putea spune nimic altceva, decât ceea ce zice Scriptura. Așadar, ei trebuie să considere o favoare că au legea. Și dacă nu ascultă de lege, atunci pierirea lor este inevitabilă. Da, cititorule. Vine și rândul nostru. Trebuie să privim ca o mare favoare moștenirea noastră a creștinilor. Am moștenit, nu numai vechiul Testament, ci

și pe cel Nou, mai desăvârșit, Evanghelia pe care ne-a predat-o însuși Dumnezeu întrupat. Așa că și nouă ne-ar putea, cu atât mai mult, zice astăzi Avraam: aveți pe Moise și pe Proroci, aveți sfintele Evanghelii, Testamentul Nou întreg, ascultați-le pe acestea.

Răbdarea bogatului

Dar bogatul nu s-a mulțumit cu acest răspuns al lui Avraam. Își păstrează și în iad neschimbată îndărătnicia lui, pe care o au pe pământ cei ce nu vor să se pocăiască. Bogatul are obraznicia să pretindă că știe mai bine decât Dumnezeu, în ce fel pot fi mântuiți oamenii. „*Iar acela a zis: nu, părinte Avraame; dar dacă se va duce la ei unul dintre morți, se vor pocăi*” (v. 30). Bogatul parcă ar vrea să zică: frații mei nu dau Sfintei Scripturi, Evangheliei, nicio importanță, s-au obișnuit cu ele. Dar dacă s-ar ivi ceva nou și neobișnuit, dacă ar învia un mort, atunci ei s-ar pocăi și și-ar schimba viața. Așa zice bogatul. Din nefericire însă experiența ne dovedește că creștinul care nu vrea să se conformeze învățăturii lui Hristos, așa cum o predau Evangheliile și Biserica, caută lucruri noi și lăaturalnice, din care să afle adevărul. Aleargă la spiritism, la mesele rotitoare și la hipnotism, cascade în fața proorocilor care se ung ei singuri ca prooroci, ca să afle viitorul și să audă noutăți din lumea cealaltă. Dar toate aceste mijloace satisfac curiozitatea copilărească și bolnăvicioasă a unora, dar nu duc la mântuire. Dimpotrivă, ele deschid ușa rătăcirilor. Căci cine nu vrea să fie luminat de soare desigur n-o să primească lumina de la un opaiț afumat, care îl va lăsa într-un întuneric și mai mare. Însă chestiunea aceasta o dezleagă minunat Domnul, în parabolă, prin răspunsul de mare însemnătate pe care îl pune în gura lui Avraam.

Refuzul categoric și definitiv al lui Avraam.

„*Avraam îi zise: dacă nu vor asculta de Moise și de prooroci nu se vor convinge nici dacă ar învia cineva din morți*” (v. 31). Dacă nu ascultă și nu cred în cuvintele pe care le-a grăit Dumnezeu prin Moise și prooroci – dacă noi creștinii nu ascultăm cuvintele

Evangeliei – dacă ele nu sunt suficiente, ca să trezească conștiința omului din somnul păcatului, este sigur că atunci, chiar dacă ar învia cineva din morți nu l-ar asculta. Căci un înviat din morți n-ar putea spune mai mult și nici altceva, decât cele pe care le-a spus Hristos. N-ar avea mai multă autoritate decât Hristos. Acesta este răspunsul definitiv la rugămințile bogatului din iad.

Însă acest răspuns al lui Avraam se potrivește minunat în epoca actuală. Auzim adesea pe unii, care cred că știu foarte bine realitatea, zicând că religia lui Hristos nu se potrivește cu evoluția lumii și, vezi bine, trebuie acum o nouă forță, o descoperire mai nouă și mai puternică. Spiritiștii așteaptă de la spiritism și de la vorbirea cu morții această nouă descoperire; alții o așteaptă de la știință; alții rămân în nelucrare. Însă spiritismul nu este nici pe departe ceva nou, ci o metodă foarte veche, pe care o întrebuințează satana, încă din epoca idolatriilor, dar întotdeauna o întrebuințează ca să rătăcească pe oameni, nu ca să-i mântuiască, știința fără Hristos, cu toate progresele ei, nu numai că nu-i capabilă să mântuiască pe om, dar produce mai mult mijloace de distrugere și de moarte. Gura celor mai mari oameni de știință mărturisește că lucrarea științei este insuficientă și limitată. Așadar, nu există altă cale de mântuire, afară de calea creștinească. „Căci nu este niciun alt nume sub cer dat omului, în care trebuie să fim mântuiți, în afară de numele lui Hristos” (Fapt 4, 12). Acestea le proclamă Dumnezeu prin Petru, acum douăzeci de veacuri, le repetă și astăzi și le va repeta până la sfârșitul lui. Nu este vreo invenție nouă faptul că oamenii consideră învățătura lui Hristos ca neîndestulătoare pentru mântuire. Este o rătăcire foarte veche. Este o metodă pe care o întrebuințează satana tocmai din clipa în care a vârat în sufletul Evei îndoiala, cu privire la cuvintele lui Dumnezeu. De atunci diavolul încearcă mereu, fie prin oamenii de azi și înțelepți, fie prin alte mijloace, să convingă popoarele să nu dea deplină ascultare adevărului lui Hristos, și astfel să rămână în păcat și pierzanie.

Mai mult, răspunsul lui Avraam se potrivește și acelor care cer semne și minuni ca să creadă. Deci să afle ei că minunile nu vor schimba deloc inimile celor care nu se mulțumesc cu adevărul Evangheliei. Moise a făcut atâtea și atâtea minuni, ca să convingă pe faraon să se supună poruncii lui Dumnezeu. Dar faraon a rămas nesimțitor și nesupus și de aceea a fost pedepsit în mod îngrozitor. Hristos a făcut atâtea minuni mari și nemaivăzute în fața cărturarilor și a fariseilor, dar ei nici n-au crezut, nici nu s-au schimbat. Însă cei ce primesc învățătura Evangheliei, fără să vadă minuni în natură, văd ei înșiși și cea mai mare din toate minunile: că renasc prin Duhul Sfânt, că învie din moarte la viața cea nouă, duhovnicească și sfântă, că se transformă din rădăcină. Cei lacomi și zgârciți se fac milostivi și darnici, cei imorali și necurați se fac sfinți și curați. Fiecare dintre noi poate să simtă o astfel de minune în sufletul său.

Bogatul din parabolă a cerut în special o înviere din morți ca să creadă frații lui. Poate și astăzi mulți își închipuie că dacă ar învia din morți vreun cunoscut de al lor, atunci și-ar schimba și ei viața. Să zicem că Dumnezeu ar face o înviere din morți și le-ar prezenta la un moment dat pe vreun prieten sau pe vrea rudă care a murit mai de mult. Închipuiți-vă acum că mortul înviat ar asigura pe cei de pe pământ că există Dumnezeu, că există o împărăție slăvită, dar și un iad îngrozitor și urât. Închipuiți-vă că cel înviat ar chema pe rudele lui la credință, la pocăință, la Hristos. Care credeți că ar fi rezultatul? Cuvintele celor înviați din morți ar produce groază, ar face impresie și le-ar schimba întrucâtva viața celor care li s-a arătat el. Dar aceasta numai pentru puțin timp; apoi, după ce ar slăbi impresia, ei s-ar întoarce iarăși la viața lor de păcat. Iar prietenii și cunoscuții, cărora le-ar povesti cum a înviat cutare și ne-a spus asta și asta, nu ar crede întâmplarea; ar ironiza fanteziile lor; ar crede că suferă de ipohondrie și că se lasă amăgiți de năluciri. Acesta ar fi rezultatul. Căci, dacă inima nu este atrasă de adevărul Evangheliei, impresia lăsată de minuni se șterge și omul devine și mai rău. Iar dovada clară a acestui fapt este învierea lui Lazăr făcută de Domnul. După această minune foarte

vădită și de netăgăduit, fariseii nu numai că nu și-au schimbat viața, ci s-au gândit că „*omul acesta face multe semne; dacă îl lăsăm așa, toți vor crede în El... Din ziua aceea au hotărât să-l omoare*” (In 11, 46-48).

Adică au hotărât să-L omoare pe Hristos, ba și pe Lazăr. O minune și mai mare este învierea lui Hristos însuși. Dar nici ea nu a schimbat pe conducătorii evreilor. Când au fost înștiințați că a înviat Hristos, au cumpărat cu bani pe ostași și i-au învățat să transmită minciuna că apostolii au furat trupul lui Hristos; iar pe apostol i-au amenințat și i-au strâmtorat și i-au îngrozit ca să nu propovăduiască învierea lui Hristos.

Concluzia

Aceasta este parabola bogatului nemilostiv și a lui Lazăr. Ea a fost un răspuns dat de Domnul fariseilor celor trufași și iubitori de bani, iar ei au aflat atunci în ce fel îi vedea Hristos și ce îi aștepta după moarte. Dar noi trebuie să culegem învățăturile și concluziile cele mântuitoare ale parabolei. Așadar, să închinăm câteva cuvinte, ca un buchet, din care cititorul va mirosi buna mireasmă duhovnicească a învățăturilor lui Hristos.

Mai întâi parabola ne învață marele adevăr, că cei bogați nu trebuie să se trufească cu bunurile lor materiale, nici să-și pună nădejdea în ele, ca să nu fie lipsiți de orice nădejde. Căci bogăția amăgește cu ușurință pe om și îl duce la abuzul de bogăție și desfătărilor păcătoase. Bogăția stinge cu ușurință din sufletul și din amintirea omului numele lui Dumnezeu, ca să pună în loc numele materiei. În același timp, bogăția usucă inima, stinge simțirea de compătimire și de milostivire către săraci și suferinzi, și astfel atâta mânia lui Dumnezeu asupra bogaților și îi osândește veșnic.

În al doilea rând, parabola ne arată că săracii nu trebuie să se tulbure în necazurile lor, nici să se supere, nici să cârtească împotriva purtării de grijă a lui Dumnezeu, pentru suferințele lor. Ei nu trebuie să judece faptele lui Dumnezeu, când văd că

cei uscați la inimă și nemilostivi sunt fericiți, iar cei dreپți suferă. Nicidecum. Fiindcă toate acestea se întâmplă cu desăvârșită înțelepciune și dreptate. Toate acestea își vor afla răsplată cuvenită. Săracii să rabde cu convingerea deplină că necazurile sunt pentru ei cel mai bun mijloc de educație creștinească și că răbdarea lor are atâta importanță, încât poate să-i facă fericiți pe vecie.

În al treilea rând, parabola aceasta, care arată limpede că scopul acestei vieți este mai cu seamă viața de după moarte, dovedește pe deplin că după moarte sufletul există, simte, se bucură sau suferă. Noi semnalăm anume acest adevăr, fiindcă este vrednic de o atenție specială. Sunt mulți necredincioși și rățaciți, mai vechi și contemporani, care uimesc pe oameni, zicând că sufletele mor odată cu trupurile, iar în acest fel întăresc pe oameni în viața de păcat.

În al patrulea rând, felul în care trăiește omul în lumea aceasta îl va judeca definitiv în viitorul său veșnic. Adică: dacă omul trăiește cu credința în Hristos, dacă se supune cuvintelor Lui, dacă trăiește cu dreptate și cu dragoste, atunci în chip sigur, va dobândi fericirea vieții veșnice. Dar dacă omul trăiește în păcat și s-a dus nepocăit nu trebuie să mai aștepte vreo schimbare după moarte. Să ne aducem aminte întotdeauna că Avraam a refuzat și o picătură de apă bogatului care se chinuia.

În sfârșit, să înțelegem că adevărul lui Hristos care se află în Sfânta Scriptură și pe care îl aplică Biserica este călăuza cea sigură și neschimbată spre mântuire. Să nu aștepte, alte descoperiri. Să nu ne ostenim zadarnic, căutând alte izvoare de adevăr. Acele alte izvoare sunt murdare și otrăvite cu minciuna și cu rățacirea.

Să medităm și să ne silim să aflăm legea lui Dumnezeu.

Să-L rugăm pe Dumnezeu să ne lumineze cu Duhul Sfânt, ca să înțelegem legea Sa, ca ea să-și facă loc în inima noastră, ca să veselească și să ferească sufletele noastre și să trezească un dor aprins de mântuire. Să nu dăm niciodată nicio importanță sofisticărilor și minciunilor celor necredincioși, căci ei, zice Domnul, au iubit întunericul mai mult decât lumina, fiindcă faptele lor sunt (*In 3, 19*).

PARABOLA ICONOMULUI CREDINCIOS

(Mt 21, 45-51; Lc 12, 42-48)

U ltimele zile ale vieții pământești a Domnului, de după intrarea Sa triumfală în Ierusalim, sunt zilele de cel mai mare interes. Atât pentru că atunci a adus jertfa cea neprețuită a sfintei Sale vieți, cât și fiindcă aceste zile sunt foarte pline de învățătură, adevărată comoară de înțelepciune dumnezeiască, pe care sfinții Evangheliști ne-au păstrat-o cu credință.

În învățătura ultimelor zile ale lui Hristos pe pământ, locul cel mai însemnat îl ocupă cuvântarea Sa despre a doua venire și despre judecata viitoare. Iar punctul esențial al acestei cuvântări este că „despre ziua sau ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din cer, nici Fiul, numai Tată” (v. 36). Va fi o zi neașteptată venită dintr-o dată, și de aceea credincioșii din toate veacurile trebuie să fie pregătiți, atenți, neadormiți, așteptând în toată clipa să se înfățișeze înaintea Judecătorului. Câtă importanță dă Domnul acestei pregătiri ne-o arată toate acele porunci ale Lui, dese, accentuate: „Fiți treji, că nu

știți în ce ceas va veni Domnul vostru” și iarăși: „Pregătiți-vă, căci în ceasul în care nu știți, va veni Fiul Omului” (v. 42-44).

Dar pentru ca aceste porunci ale Sale despre luarea aminte și pregătire să se întețească în chip neșters în sufletele credincioșilor, Domnul a spus trei frumoase parabole: a robului credincios, a celor zece fecioare și a talanților, pe care le și tâlcuim pe rând, începând cu parabola robului credincios.

Robul credincios

În această parabolă, care se mai numește și a iconomului credincios, Domnul vrea să ne învețe cum trebuie să fie creștinul în viața aceasta, întrucât el așteaptă în fiecare clipă să se afle în fața Judecătorului. Ne mai arată ce răsplată sau ce pedeapsă va primi, după felul credincios în care își împlinește datoria, sau ce pedeapsă, după indiferența sa și călcarea îndatoririlor sale. Această parabolă se potrivește fiecăruia creștin. Dar ea a fost spusă mai cu seamă despre conducătorii bisericești, despre păstorii și învățătorii Bisericii, care sunt „iconomii tainelor lui Dumnezeu” (I Co 4, 1; Tit. 1, 7)- Către aceștia își adresează Domnul cuvântul, zice sfântul Ioan Gură de Aur, vorbind despre pedeapsă și cinste. Dar, continuă tot Sf. Ioan Gură de Aur, Domnul se adresează și conducătorilor politici, căci fiecare dintre ei trebuie să slujească pentru interesul comun.

În primele două versete ale parabolei, Domnul definește poziția și datoria robului sau a iconomului. Așadar zice că pe acesta „l-a pus domnul său peste toți slujitorii săi, ca să le dea hrană la vreme” (v. 46). Adică l-a pus supraveghetor și îngrijitor al robilor săi, cu scop de a se îngriji de nevoile lor și a le da hrana la timp potrivit.

E limpede că acea casă sau familie sau muncă, la care toți acești slujitori iau parte, este Biserica lui Hristos. Fiindcă Biserica este o familie, al cărei tată și cap și conducător este Hristos, iar mădulare sunt toți credincioșii Săi. Conducătorii bisericești sunt

robii destinați de Hristos și sfințiți, ca să conducă această familie. Să o conducă, nu în calitate de stăpâni absoluți, ci ca iconomi, ca supuși și dependenți de Hristos, nu ca stăpâni, ci ca povățuitori. Nu ca să deschidă drumuri noi, fie pentru învățătură fie pentru purtarea și viața credincioșilor, ci ca să-i conducă în drumul cel unul și sigur, pe care l-a deschis Hristos. De altfel, și numirile speciale pe care le dă Duhul cel Sfânt în Sfânta Scriptură acelor robi, au acest înțeles. Îi numește episcopi, prezbiteri, egumeni, păstori, învățători (cf. *Tit* 1, 7; *Petru* 5, 1-4; *Evr* 13, 17; *Ef* 4, 11). Iar ei, fiind destinați de Hristos pentru o anumită lucrare, au de la El toată autoritatea și puterea de care au nevoie, pe care nimeni nu poate să le-o ia sau să le-o limiteze, câtă vreme ei n-au căzut de la treapta lor și câtă vreme sunt supuși ca niște robi lui Hristos. Deși fiecare a luat un nume special, care arată rangul său între ceilalți robi, ei nu încetează să fie numai niște robi, pe care i-a pus domnul lor peste casa sa. Ei trebuie să lucreze numai în ascultare de Hristos, să conducă în numele lui Hristos și pentru progresul Bisericii.

Prin cuvintele: „Ca să le dea lor hrană”, Domnul a definit mai amănunțit care este munca și datoria acestor robi, destinați să fie conducători bisericești. Lucrul pe care îl au de făcut este să dea hrană membrilor familiei, nu să o ia de la gura lor. Căci dacă altfel fac, vor fi asemenea cu acei păstori ai lui Israil, despre care Dumnezeu zice prin proorocul Iezechiel, că „au lăsat oile fără de hrană, mai mult decât toate fiarele câmpului și au păscut ei, iar oile n-au păscut” (*Ezechiel* 34, 8). Iar hrana aceasta este formată din adevărurile Evangheliei, pe care le-a învățat Hristos și pe care Biserica le-a tâlcuit și le păstrează, ca într-o comoară, pentru ca iconomii să împartă fiilor lui Dumnezeu din ele. Tot hrană este harul dumnezeiesc, care se împărtășește prin sfintele Taine ale Bisericii. Prin urmare, acești robi au ca lucrare, să împărtășească poporului lui Dumnezeu din adevărul Evangheliei în modul cel mai util și mai plăcut cu putință, nu din otrava

rătăcirii și a ereziei, nici din teoriile de neînțeles ale filozofiei și ale înțelepciunii zadarnice. Acești robi trebuie să pornească sufletul ca să prelucreze cu ușurință această hrană, și ea să se transforme în fapte de virtute. Ei mai trebuie să săvârșească sfintele Taine și prin ele să împartă harul sfințitor în așa fel, încât sfințenia capului familiei, sfințenia lui Hristos, să fie împărtășită tuturor mădurelor. Domnul mai adaugă că i-a hotărât ca să dea această hrană „la timp potrivit”, la vremea cuvenită, cât ține ziua acestei vieți, mai înainte de a veni întunericul nopții, când asemenea hrană nu mai poate fi împărtășită. Așadar, iconomii trebuie să urmărească cu luare aminte ce nevoie de hrană au fiii Lui Dumnezeu, ca să le ofere hrană duhovnicească potrivită, cu orice prilej. Prin această hrană ei urmează să crească „la măsura de bărbat desăvârșit” (Ef 4, 13).

Iată lucrarea și datoria conducătorilor bisericești, ba și a celor politici. Căci și conducătorii politici au o chemare asemănătoare: să slujească nevoilor poporului, să-l conducă spre un progres adevărat, nu să-l împiedice și să-l tiranizeze, ca să-și satisfacă poftele de slavă pe spusele poporului.

Credința și răsplata ei

Însă ce fel de rob corespunde acestei munci și o poate împlini, conform cu voința domnului său? La această întrebare răspunde iarăși Hristos, zicând: „Robul cel credincios”. Adică: cel sincer și cinstit, cel care nu abuzează de nimic în folosul său, care nu risipește nimic, ci administrează toate cu deplină credincioșie și sinceritate. Mare este depozitul pe care îl încredințează Hristos păstorilor și învățătorilor din Biserica Sa. Le încredințează comoara harului dumnezeiesc, mărgăritarul de mult preț al Evangheliei. De aceea Pavel, care avea simțământul adânc al acestei cinstiri mari, scrie: „Mulțumesc lui Hristos Iisus, Domnul nostru, care m-a întărit, că m-a

socotit credincios și m-a pus să-L slujesc” (I Tim 1, 12). Și tot el zice: „Mie celui mai mic dintre toți sfinții s-a dat harul acesta de a binevesti la neamuri bogăția fără de margini a lui Hristos” (Ef 3, 2).

Prin urmare, numai acela va corespunde la această cinste și datorie, care se îngrijește cu sinceritate ca Hristos să fie preaslăvit nu omul. Va corespunde ijiuncii acesteia numai cel care, ca și dumnezeiescul Pavel, nu se sfiește și nu se teme să vestească voia lui Dumnezeu (vezi *Fapte* 20, 27). Ci cu credință și cu îndrăzneală propovăduiește adevărul la mici și la mari, fără să caute la față și fără acea nebună teamă și fereală, nu cumva oamenii să-l considere regresist și înapoiat, pentru că vestește adevărul Evangheliei cel nobil și nesupus timpului.

În al doilea rând, la această muncă va corespunde robul „cel înțelept”. Adică cel cu mintea întreagă și cu judecată, care știe să administreze după cuviință averea care i-a fost dată în seamă, zice Sf. Ioan Gură de Aur. Căci cinstea singură este o calitate îndestulătoare pentru un rob, adică pentru un credincios oarecare. Dar pentru un păstor al Bisericii, pentru un conducător bisericesc sau politic, pe lângă cinste este neapărat trebuitoare înțelepciunea și discernământul. Prin acestea două el va înțelege datoria sa și își va povățui turma în felul cel mai bun și mai potrivit, către ținta pe care i-a pus-o în față Domnul său.

În al treilea rând, Domnul zice că la munca aceasta va corespunde „acel rob pe care, când va veni domnul său, îl va găsi făcând așa”. Tocmai aceasta din urmă condiție este cea mai importantă. Adică datorită lui că răspunde cu măsură acel conducător bisericesc, care nu se dă lenevirii și neglijenței, nu lasă lucrul neterminat, nici nu îl lasă în seama altora, care n-au nici în clin, nici în mână cu acel lucru. Ci în mod statornic, cu înțelepciune și cu grijă, lucrează așa precum pretinde lucrul însuși, pe care Domnul li l-a hotărât, precum pretind nevoile turmelor Sale. În acest caz, în orice ceas va veni Domnul, îl va afla făcând așa, îl va afla făcându-și datoria cu

credință, cu înțelepciune, cu trezvie. Așa face și căpitanul unui vas care trece prin ocean. Fiecare oră îl află la cârmă și la hartă.

Tocmai acest lucru îl spune și Pavel către episcopul Efesului Timotei: „*îți poruncesc înaintea lui Dumnezeu, să păzești porunca neabătut, nelipsit, până la venirea Domnului nostru Iisus Hristos*” (I Tim 6, 13-14). Același lucru îl poruncește Hristos prin Ioan „*ceea ce aveți păstrați până voi veni eu*” (Apoc 6, 25). Așadar, deoarece vremea în care va veni Judecătorul este cu totul necunoscută și nearătată, slujitorul bisericesc trebuie să aștepte neadormit la datoria la care l-a pus Hristos. Așa încât Domnul său să-l afle „*făcând așa*”.

Cititorul va zice că munca păstorilor și a învățătorilor Bisericii este foarte grea, obositoare și plină de prilejuri de cădere. Da, este adevărat. Dar există vreo muncă fără greutate și răspunderi? Însă ia seama cititorule ca să afle ce răsplată mare pregătește Domnul pentru cel ce săvârșește datoria sa cu credință, cu înțelepciune până la capăt. În cazul acesta nu se va petrece acea mare nedreptate, care adeseori se întâmplă în lumea aceasta, unde cinstea și devotamentul către datorie nu sunt recunoscute, iar cei în drept trec cu vederea pe lucrătorul cinstit și bun al Evangheliei sau pe funcționarul cel potrivit cu munca și avansează pe unul prefăcut, viclean și abuziv. Nu! Hristos în ziua cea mare a Judecății va discerne, va cinsti, va proslăvi pe robul cel sincer și bun, înaintea a nenumărate milioane de îngeri și de oameni. Căci acel rob s-a distins de ceilalți în săvârșirea cu smerenie, grijă și sinceritate a muncii sale. „*Fericit robul acela pe care, când va veni Domnul său, îl va găsi făcând așa*” (v. 46).

Este adevărat că vor fi fericiți „*toți cei morți în Domnul*” (Apoc 14, 13), toți creștinii care au trăit creștinește și au murit credincioși și devotați Domnului. Totuși Hristos a hotărât o cinste specială și publică, o răsplată mai slăvită și mai fericită, acelor păstori și învățători care au lucrat cu credință și au murit

la datorie, împreună cu mucenicii pentru Hristos, îi va așeza și pe cei ce au murit făcându-și datoria de înșămânțare duhovnicească și de cultivare a sufletelor în Hristos. Că acest lucru este mai presus de orice îndoială o dovedesc cuvintele, pe care le-a adăugat Domnul în stihul următor: „*Amin zic vouă, că îl va pune peste toată avuția sa*” (v. 47). Precum aici pe pământ bogații cei dreپți, când un rob al lor dovedește purtare cinstită, îl avansează într-un post mai înalt, (așa a făcut Putifar cu Iosif, așa fac și statele cu legi bune și drepte pentru supușii lor). Așa va face și Hristos. Cu această singură deosebire: ca cea mai mare avansare și cinste pe care o poate da unui supus încercat un om drept și darnic, aici pe pământ, este o nimica toată, față de mărimea slavei și a fericirii, la care îi va avansa Hristos, în viața viitoare, pe tot robul Său, păstor și învățător, credincios și devotat Lui. Însă mărimea acestei slave va stabili-o tot Hristos însuși, care zice: „*Unde sunt Eu, acolo va fi slujitorul meu. Dacă cumva Îmi slujește Mie, Tatăl Meu îl va slăvi pe el*” (In 12, 26). Așadar, va fi împreună șezător cu Hristos și va împărăți împreună cu El! Și acum, cititorule, urmează să vezi dacă datoria păstorului și a învățătorului este grea, când îl așteaptă o răsplată atât de mare. O, cu adevărat cel mai fericit și mai de pizmuیت dintre oameni este acela, care va lua asupra sa și va duce până la capăt cu credință această muncă mare și datorie sfântă!

Dar pe cât este de fericit acesta, pe atât de nefericit și vrednic de plâns este robul cel rău despre care vorbește Domnul în continuarea parabolei.

Robul cel rău și lipsa lui de conștiință

În culori vii descrie Domnul răutatea și viclenia robului celui rău, care s-a arătat cu totul nevrednic să ocupe locul pentru care fusese hotărât.

Căci – în adevăr este trist ceea ce vom spune acum, dar este real – cel mai rău animal este omul stricat și cu năravuri rele. Cel mai rău este creștinul cel rău și stricat, iar cel mai rău creștin este slujitorul bisericesc cel rău și nărvit. Ceva asemănător zice Dumnezeu prin Ieremia, despre conducătorii religioși ai Ierusalimului (cf. *Ier* 23, 14). Dar să vedem descrierea caracterului robului celui rău.

Cea dintâi pricină a lipsei de conștiință și a răutății conducătorului bisericesc o arată Domnul prin neîncrederea în a doua venire a Sa. Căci: „*dacă acel rob rău ar zice în inima sa: domnul meu zăbovește să vină...*” (v. 48). Adică gândește că Hristos întârzie venirea ca să judece lumea, că a părăsit Biserica Sa; dacă zice cine știe când va veni și dacă va veni vreodată, atunci a și încetat să mai creadă în a doua venire a Domnului. Nenorocitul de el, nu înțelege că amânarea și întârzierea celei de a doua veniri a lui Hristos nu sunt decât dovada îndelungii Lui răbdări, prin care dă prilej de pocăință și mântuire păcătoșilor (cf. *Rom* 2, 3-6; *II Ptr* 3, 3-10). Robul cel rău abuzează de îndelunga răbdare a lui Hristos și se usucă și mai mult în răutate și păcat. Întârzierea celei de a doua veniri a lui Hristos și necunoașterea vremii în care va veni nu împiedică venirea, ci împiedică pierzania multor suflete. Necredința în a doua venire, ideea că va sta departe veacuri îndelungate, aceste două gânduri întăresc pe om în răutate și în păcat. Aceasta se poate dovedi limpede din purtarea israelienilor, care, când au văzut că Moise zăbovește pe muntele Sinai, unde Dumnezeu i-a dat legea, îndată au început să-și facă vițel de aur și să i se închine. Tot așa s-a întâmplat în vremea lui Iezechiel, care zice: „*Iată casa lui Israil se amărăște, zicând: vedenia pe care o vede acesta este ceva peste multe zile și el proorocește ceva ce se va împlini peste mulți ani*” (*Iezechiel* 12, 27). La fel se întâmplă și astăzi: cei ce nu cred în judecata viitoare, cei ce îndrăznesc să-și închipuie că nu există pedeapsă și rai, aceia au de Dumnezeu plăcerile lumii, au „Dumnezeu pântecel lor”,

precum zice dumnezeiescul Pavel și ajung la tot felul de răutate și viclenie.

De aceea: ca a doua pricină a răutății conducătorului bisericesc Domnul numește înrobirea lui către patimile și poftele rele. Dominat de egoism, de mânie și despotism, robul acela va începe să bată pe tovarășii săi de robie; adică va deveni tiranic către ceilalți robi și va lăsa fără grijă conducerea turmei sale, arătând indiferență pentru munca lui pastorală. Conducătorul bisericesc cel rău nu se gândește că el este creștin, ca și ceilalți, este și el rob al lui Hristos, ales ca să slujească pentru suflete; el întrebuițează vrednicia să ca mijloc de a tiraniza sufletele. Îngerul zice către Ioan: „*Sunt rob împreună cu tine și cu frații tăi, care au mărturia lui Iisus Hristos*” (Apoc 19, 10). Și apostolul Ioan scrie creștinilor din Asia: „*Eu, Ioan, și fratele vostru*” (Apoc 1, 9). Dimpotrivă, conducătorul bisericesc cel rău se consideră pe sine mult mai presus de toată turma sa și îndrăznește să prigonească și să chinuiască pe egalii săi. A fost pus de Hristos să hrănească și să îngrijească pe ceilalți robi ai lui Dumnezeu, dar el îi chinuiește! Dacă este o nelegiuire să lipsești pe cineva de hrana duhovnicească, ce iertare va avea această tiranie? zice Sf. Ioan Gură de Aur.

Dar din ce pricină păstorul bisericesc cel rău chinuiește pe ceilalți robi și cum îi chinuiește? Trebuie să răspundem și la această întrebare. Îi chinuiește, fie fiindcă ei nu vor să se supună voilor lui nelegiuite și să aprobe faptele lui rele; fie fiindcă este muștrat în cuget de viața și de pilda lor; fie fiindcă este rob de pizmă pentru virtutea lor și a pierdut orice urmă de dragoste creștinească, îi tiranizează și îi violentează, ca să-i dea mijloace pentru desfătările în care se complăce el; ca să stoarcă bani prin camătă cu lucruri sfinte și prin simonie. Sunt multe feluri în care îi „bate”. Căci îi întărită și îi vorbește de rău cu limba lui otrăvită, îi împiedică în împlinirea îndatoririlor creștinești și îi smintește cu viața cea nelegiuită și le împovărează conștiința celor mai puțin întăriți.

Folosește autoritatea vredniciei sale bisericești, ca să-i constrângă, să-i înlănțuie și să-i vatăme în fel și chip; „*îl vom bate cu limba*”, ziceau preoții cei răi lui Ieremia. Iar preotul pashur „*l-a bătut și l-a aruncat în groapă*”, abuzând de autoritatea lui preotească. Neasemănat mai mari și mai îngrozitoare rele – până la moartea pe cruce – au îndrăznit arhieriei și cărturarii cei răi și necurați împotriva lui Hristos. Arhieriei și împărații arieni au mucenicit în chip înspăimântător pe Marele Atanasie și pe creștinii ortodocși. Tot așa papii din Apus, în timpul cruciadelor, au muncit și chinuit pe creștinii ortodocși din Răsărit. Lucrul cel mai rău este că ei, prin această purtare a lor, nu-și vatămă numai propria turmă, ci defaimă creștinismul în fața necredincioșilor și fac să fie ocărât numele lui Hristos, a Cărui autoritate bisericească o exercită ei și de la care susțin că și-au primit vrednicia preotească.

Așadar este oare o răutate și o stricăciune mai mare decât aceasta? Din nefericire este; robul cel rău nu s-a mărginit numai la acestea.

El se face rău și necurat, se dedă poftelor pântecelui până la a „*bea și mânca împreună cu bețivii*” (v. 49). Își alege ca prieteni și comeseni pe cei în afară de Biserică, pe oamenii păcatului. Cu ei împreună mănâncă, bea, vorbește nebunii și cuvinte de rușine, se îmbată, cheltuind în plăceri și în faptele întunericii bani sfinți. Și astfel coboară slujba să la cea din urmă înjosire și întărește, prin pilda lui, pe cei robiți pântecelui, pe bețivi, pe desfrânați, în viața lor cea fără Dumnezeu. Căci răutatea celor răi crește și culminează când ei nu văd vreun exemplu bun de la alții, ba mai mult, văd că și cei mai presus de ei, conducătorii lor bisericești și politici, sunt supuși pântecelui și neînfrânați. Acest lucru este îngrozitor până și de spus. Chiar dacă presupuneau că ei nu mănâncă și nu beau cu bețivii la ospete, totuși încep să mănânce și să bea și să se îmbete, cum zice Evanghelistul Luca (Lc 12, 45). Adică atunci când conducătorul bisericesc se

robește pântecelui și se împătimește de plăceri, este în stare să ajungă la orice răutate și viclenie. Căci acela care nu se poate stăpâni la mâncare și băutură nu mai este stăpân pe sine însuși și se face rob a toată patima și a toată fapta rea. Dovada acestui lucru o face viața prigonitorilor creștinismului. Toți prigonitorii creștinismului au fost cu totul neînfrânați și stricați: mâncând, bând și desfrânându-se, doreau să mănânce trupurile sfinților și să bea sângele mucenicilor. Iată așadar la ce stare jalnică ajunge acel creștin – și cu atât mai mult slujitorul bisericesc – care nu așteaptă în fiecare clipă să dea socoteală Domnului de felul cum a administrat aici pe pământ harismele și autoritatea sfântă. Însă nu ajunge această stare jalnică. Mai este o consecință și mai rea, pe care ne-o prezintă Domnul în urmarea parabolei.

Osândirea robului rău

Poziția și slujba bisericească sau politică nu numai că nu va slobozi pe robul cel rău de judecată și osândă, la a doua venire a lui Hristos; ci dimpotrivă va mări și mai mult osânda lui, care va fi mai mare decât a tuturor celorlalți. Fiindcă: „*mai întâi Domnul aceluia rob va veni în ziua în care nu-l așteaptă și în ceasul în care nu știe*” (v. 50). Cu toate că își scoate din minte gândul că Domnul său va veni, aceasta nu va putea împiedica pe Domnul să vină. Venirea Domnului se tâlcuiește prin a doua venire a lui Hristos dar și prin moartea neprevăzută și prin judecata numită particulară. Cu ori câte zile de necredință și-ar înșela omul propriul lui cuget, în privința morții și a judecății este sigur că Domnul îl va cerceta prin moarte și îl va chema la judecată. Va veni acea îngrozitoare cercetare, foarte pe neprevăzute, într-o zi pe care n-o știm și într-un ceas în care n-o așteptăm. Această cercetare va fi o surpriză tristă pentru păcătoșii fără de grijă, pentru conducătorii cei răi. Fiindcă ei au disprețuit prevestirile pe

care Dumnezeu le face fiecărui creștin, prin cuvintele Evangheliei Sale, ei nu vor primi alte înștiințări. Căci toți, dar mai cu seamă preoții și slujitorii bisericești, au auzit și au parcurs de multe ori cuvintele Evangheliei; ba le-au și propovăduit altora. Toate chemările legiuite și toate oracolele de chemare, pe care legea le face la judecățile dinaintea curților de judecată, au fost făcute, după cum se cuvenea.

De aceea creștinul va merge dintr-o dată și fără nicio înștiințare să plătească contribuția conștiinței lui conform cu judecata și conștiința sa. Va mărturiși atunci că a auzit adesea că va sosi ceasul judecății, însă el n-a dat atenție celor auzite. O, ce nefericire îngrozitoare și de neîndreptat așteaptă acum robul cel rău!

Fiindcă, în al doilea rând, stăpânul său *„îl va tăia pe el și va pune partea lui cu cei fățarnici; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților”* (v. 51). Când Domnul va veni pe neașteptate, îl va tăia, adică îl va împărți în două după moarte, despărțind sufletul de trup. Îl va despărți de comunitatea oamenilor de pe pământ. Este adevărat că moartea desparte de viața aceasta și pe omul bun și pe virtuos. Însă îl desparte pe cel bun cu alt scop: ca să-l mute din viața ostinelilor, a necazurilor și a primejdiilor, în viața bucuriei și a siguranței și a păcii. Pe cel rău și viclean și nepocăit moartea îl va despărți, precum copacii uscați sunt tăiați, ca să fie aruncați în foc. Mai cu seamă acesta este rezultatul cel mai îngrozitor și mai rău al unei vieți în necredință: că păcătosul nepocăit nu moare pur și simplu, precum mor toți oamenii; sufletul nu se desparte pur și simplu de trup, ci omul rău suferă și o altă moarte, moarte duhovnicească și veșnică. De unde știm acest lucru? Îl afirmă însuși Domnul, prin cuvintele: *„Și va pune partea lui cu fățarnicii; acolo va fi plângere și scrâșnirea dinților”*. Locul și starea în care se va afla sufletul celui rău îndată după despărțirea de trup va fi locul fățarnicilor celor osândiți, adică pedeapsa cea veșnică, plângerea și scrâșnirea dinților. Ei vor fi osândiți la nefericire și la starea rea,

unde nu va mai fi nici ușurare, nici mângâiere, ci jale, plângere, groază, frică, agonie, întrucât ei în această viață și-au ales, ca parte a lor, păcatul și desfătările lumii, în cealaltă viață vor lua ca parte pedeapsa.

Atragem atenția în mod special că durerea cea veșnică este prezentată de Domnul ca o stare specială a „fățarnicilor”. Ei sunt oarecum locuitorii firești ai acestui loc, iar ceilalți păcătoși sunt numai împreună locuitori și părtași ai fățarnicilor. Adică, dacă în locul de pedeapsă sunt grade și locuri mai puțin rele și mai rele, cel mai îngrozitor loc îl vor ocupa fățarnicii. Dar pentru ce vor ocupa ei locul cel mai rău? Fiindcă ei păcătuiesc în cunoștință, din propria voie și după matură chibzuință, pe când pe din afară se arată în același timp virtuoși și râvnitori. Ei au chipul și aparența omului drept și virtuos, dar neagă, disprețuiesc și calcă în picioare puterea evlaviei. Cu acești fățarnici, adică cu păcătoșii cei înrăiți, vor fi puși conducătorii bisericești cei răi. Este îngrozitor și numai să se gândească cineva la un astfel de lucru. Vor fi puși cu fățarnicii, fiindcă aici ei au trăit ca cei mai răi fățarnici. Această caracterizare să nu fie considerată o exagerare. Căci conducătorii bisericești nu sunt niște funcționari oarecare, n-au trăit departe de Biserică, în întunericul neștiinței, așa cum trăiesc cei mai mulți oameni.

Ei au fost organe speciale ale lui Hristos. Au purtat numele Său și au avut puterea Sa. Dar s-au răzvrătit împotriva Domnului și L-au mâniat îngrozitor. Au fost păstori ai turmei, dar s-au dovedit a fi lupi distrugători de oi, căci au purtat numai haina de păstori. Au fost slujitori ai cuvântului dumnezeiesc, dar s-au dovedit cei mai răi hulitori ai adevărului. Au fost slujitori ai tainelor, dar s-au dovedit niște cămătari lipsiți de conștiință ai tainelor. Sângele Testamentului celui Nou, sângele lui Hristos, pe care ei l-au socotit un lucru fără valoare și l-au călcat în picioare; Duhul harului, pe care ei l-au pângărit prin viața lor, îi va face vrednici de cea mai rea

pedeapsă, așa cum a prezis Domnul prin dumnezeiescul Pavel (cf. *Evr* 10, 29).

Iubite cititor, dacă ești preot și confrate al meu, dacă ești slujitor bisericesc, păstor, învățător, monah sau cântăreț, citește încă odată această parabolă a robului credincios, căci se poate ca altă dată să nu-ți fi trezit luarea aminte corespunzătoare și să nu-i fi dat atenția cuvenită. Mai bine s-o citim adesea, să devină parabola aceasta o parte nelipsită a hranei noastre sufletești, o pagină de meditație zilnică. Căci suntem în mare primejdie – o primejdie care reiese din întrebarea melancolică prin care își începe Domnul această parabolă și prin care vrea să ne arate că robul credincios este rar și de mult preț, zice Sf. Ioan Gură de Aur – suntem în primejdie ca nu cumva noi „*propovăduind altora, să rămânem neînvățați*” (I Co 9, 27). Nu cumva noi, din mâna cărora atâția și atâția oameni au primit harul Tainelor și mântuirea, să pierdem atât harul, cât și mântuirea.

PARABOLA CELOR ZECE FECIOARE

(Mt 25, 1-15)

Domnul a spus parabola celor zece fecioare, ca să întipărească mai adânc în sufletul creștinilor ideea că ei trebuie să aștepte neadormit, atent și pregătiți cu fapte bune, a doua venire a Sa și judecata de obște. De aceea în parabola de față „împărăția Cerurilor”, adică Biserica pe care a întemeiat-o Domnul pe pământ, este prezentată așa cum va fi în starea ei de pe urmă, când se va face judecata cea dreaptă și definitivă și când va deveni una cu Biserica triumfătoare din ceruri a dreptilor și a sfinților.

Parabola aceasta, precum și cea următoare a talanților, este de cel mai mare interes. În parabola dinainte, a fost vorba că Domnul va veni ca să judece pe păstori și slujitorii bisericești, pe cei buni și pe cei răi. Dar în cele două următoare ni se spune că va judeca pe toți credincioșii și îndeobște pe toți oamenii.

Personajele nunții

Când Domnul va veni să judece lumea, *„atunci împărăția cerurilor se va asemana cu zece fecioare, care luându-și candelile lor, au ieșit în întâmpinarea mirelui”* (v. 1). Împărăția Cerurilor este înfățișată aici ca săvârșirea unei nunți. Iar nunta aceasta se săvârșește după datinile evreiești ale timpului, în care Hristos propovăduia această parabolă. Din aceste obiceiuri o bună parte se păstrează până astăzi în Răsărit. După datinile evreiești, mirele, însoțit de prietenii lui, de „fiii nunții” (Mt 9, 15), vin la casa miresei, de unde se întoarce la casa sa în timpul nopții, împreună cu mireasa și însoțiți de un alai cât mai frumos. Pentru primirea mirelui în casa miresei erau rânduite fecioare, care la apropierea mirelui erau înștiințate și se grăbeau să-l întâmpine pe mire, îmbrăcate cât mai frumos și purtând candelile, ca să-l lumineze calea. Și astfel cu lumini aprinse însoțeau pe noii căsătoriți la casa mirelui; unde avea loc ospățul de nuntă, bucuria și sărbătorirea. Dar în parabolă aceste cuvinte și imagini au nevoie de o tâlcuire mai precisă.

Mirele din parabolă este însuși Domnul nostru Iisus Hristos. Este Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, pe care harfa lui David L-a cântat în chip proorocesc „mai frumos decât toți fiii oamenilor”. La dreapta Lui, David a văzut că „stă împărăteasa în haină aurită, prea înfrumusețată” și că *„au fost aduse împăratului fecioare în urma ei și în bucurie și veselie vor intra în biserica împăratului”* (Ps 44). Hristos este Mirele cel mult cântat al Bisericii, pe care cu atâta iubire L-a prezentat Solomon în *Cântarea cântărilor*, iar Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu Îl cântă în *Apocalipsă*. Despre Hristos ca Mire spune și dumnezeiescul Pavel în epistolele sale.

Așadar, Domnul Se prezintă pe Sine în această parabolă, precum și în parabola nunții fiului de împărat, ca Mire, trebuind să facă o nuntă duhovnicească și dumnezeiască și să schimbe inelul și coroana cu sufletul creștinilor sfinți și drepti. Se prezintă pe Sine

ca Mire, ca să descopere iubirea Sa cea deosebită, nespusă, sfântă și dumnezeiască față de mireasa Sa Biserica, adică față de sufletul creștinilor adevărați, care păstrează credința. Domnul a lăsat să se împlinească unirea desăvârșită, fericită și sfântă cu mireasa Sa Biserica, în ziua cea mare a celei de a doua veniri. Sfântul Ioan zice că atunci se va împlini *„nunta mielului și soția Lui s-a pregătit și i s-a dat să se îmbrace cu haină de în curată și strălucitoare; haina de în se cuvine numai sfinților”* (Apoc 11, 7-9). O, cu adevărat „fericiți cei chemați la ospățul de nuntă al Mielului...”.

Iar fecioarele care vor avea să întâmpine pe Mirele Hristos sunt pe de o parte cei care mărturisesc fecioria și s-au consacrat vieții feciorelnice, nevinovate, nepătate. Acestea, *„îngrijindu-se de ale Domnului, cum să placă Domnului”* (I Co 7, 32-34), formează alaiul de cinste al lui Hristos, după cum zice David în Psalmul 44. Despre acestea zice și sfântul Ioan teologul în *Apocalipsă*, că sunt *„cei răscumpărați de pe pământ, care nu sunt întinați cu femei; căci sunt feciorelnici; ei sunt cei care însoțesc pe Miel oriunde s-ar duce; acestea sunt cei răscumpărați de Dumnezeu și de Miel de la domnia oamenilor și în gura lor nu s-a aflat vicleșug, căci sunt neîntinați înaintea scaunului lui Dumnezeu”* (Apoc 14, 4-6). Pe de altă parte, fecioarele din parabolă simbolizează mai cu seamă pe creștini în general, pe fiii Bisericii, care au fost curățiți de păcatul strămoșesc și de orice alt păcat, prin credința în Hristos, prin sfântul botez și pocăință. Simbolizează pe creștinii care rămân credincioși și curați de desfrâul spiritual, adică nu se leapădă, nici nu se îndepărtează de Mirele lor Hristos. Aceasta o subînțelege și dumnezeiescul Pavel, când scrie către Corinteni: *„V-am logodit cu un bărbat, ca pe o fecioară curată, v-am pus înaintea lui Hristos”* (II Co 11, 2). Iar numărul de zece, o decadă întreagă, închipuie o mulțime mare, simbolizând pe toți credincioșii.

Însă, precum fecioarele nunții au datoria să aștepte pregătite, până va veni mirele și să-l însoțească, așa și fecioarele lui Hristos și în general adevărații creștini, au datoria să formeze întotdeauna alai lui

Hristos. Să se arate în toată viața lor însoțitori și următori cu fapta ai lui Hristos, prin comportarea lor cu adevărat curată și sfântă. Tot așa și cei din alaiul împăraților poartă pe dinafară haine și semne deosebitoare ale slujbei lor. Creștinii adevărați au datoria să aștepte pregătiți a doua venire a lui Hristos, când Mirele Bisericii va veni „să Se preaslăvească întru sfinții Săi și să fie primit cu lumini de către toți cei ce au crezut” (II Tes 1, 11). Căci în așteptarea celei de a doua veniri, sunt concentrate toate adevărurile credinței noastre și toate nădejdlile creștinilor, care vor avea parte atunci de toată bucuria și slava. Fecioarele mai au datoria să aștepte ceasul morții, care pentru creștini este plecarea la o întâlnire de dragoste cu mirele Hristos.

Situația diferită a fecioarelor

Cum vor corespunde fecioarele în chip real, lucrului mare și însemnat pe care l-au luat asupra lor? Iată cum: dacă vor aștepta pe mire cu candelile pregătite și cu ulei în ele, precum fecioarele nunții vor putea însoți pe mire numai dacă și-au luat candelile și ulei îndeajuns. Dar ce sunt candelile și ce este uleiul pentru creștin? Sfântul Ioan Gură de Aur care înțelege prin fecioare numai pe cei ce sunt feciorelnici, trăind în curăție, zice că acele candelile sunt „harul fecioriei, curățenia sfințeniei, iar untdelemnul este iubirea de oameni”. Dar înțelesul mai general al parabolei pretinde și o tâlcuire mai generală. Și, deoarece prin candelă trebuie să se înțeleagă credința în Hristos, care luminează ca o candelă adevărată și strălucește, când are untdelemn, adică atunci când este exprimată prin fapte de virtute, de sfințenie și de dragoste, această tâlcuire se potrivește oricărui creștin. Faptele virtuții și ale dragostei, care izvorăsc din credința cea vie, sunt lumini care-i fac pe creștini „ca niște făclii în lume” (Fil 2, 15). Din nefericire însă parabola ne prezintă în persoana fecioarelor un lucru foarte trist, care se poate observa la creștini.

„Cinci dintre ele erau înțelepte și cinci nebune” (v. 2). Deși toate erau fecioare nu toate erau înțelepte, ci numai cinci dintre

ele. Înțelepciunea și înțelegerea lor consta în faptul că știau care erau mijloacele de trebuință ca să poată corespunde datoriei lor duhovnicești. De obicei lumea consideră veghetor și înțelepți pe cei care știu să-și procure cele necesare intereselor lor materiale: funcții, slavă lumească, succese pământești. Lumea își închipuie că sunt proști cei care nu izbutesc să-și dobândească astfel de câștiguri. Și totuși judecata aceasta a lumii este rea și greșită. Cu adevărat înțelept și cuminte este cel care știe să slujească intereselor lui sufletești și dorește să afle adevărata slavă, bucurie și fericirea veșnică. Și de acest fel este adevăratul creștin. Dimpotrivă, nebun și neînțelegător, nefericit și vrednic de plâns este cel care nu s-a îngrijit de sufletul său, nu s-a făcut cu adevărat creștin, chiar dacă aici pe pământ este cel mai bogat și mai slăvit om. Cititorule, pe care bogat îl crezi tu adevărat supraveghetor? Pe acela care a avut în mâinile sale multe milioane, dar le-a ținut numai o zi și după aceea le-a pierdut? Ori pe acela care le are pentru veșnicie? Evident că veghetor este al doilea. Așadar, mereu bogați pe vecie și în adevăr fericiți sunt cei care și-au asigurat viitorul lor cel veșnic. Prin urmare aceștia sunt cei cu adevărat înțelepți. Toți ceilalți, care au avut averi și desfătări numai în viața aceasta trecătoare, însă au tratat cu indiferență viitorul lor veșnic, sunt nebuni și proști. Să vedem acum, în parabolă, descrierea mai amănunțită a caracterului fecioarelor.

„*Cele nebune, luând candelile lor, nu au luat cu ele untdelemn*” (v. 3). Așadar nebunia lor s-a dovedit în această greșală a lor esențială. Că au luat candelile cu ele, dar n-au luat untdelemn destul în candelile. Iar candela fără untdelemn este nefolositoare. Adică acei creștini pe care îi preînchipuie fecioarele cele nebune, au credință și în special au harul fecioriei, dar nu se îngrijesc să dea viață credinței lor, prin untdelemnul dragostei, ca să strălucească prin faptele bune de milostenie, iubire de oameni și sfințenie. Au o credință în teorie sau un dar de feciorie neroditor, însă credința lor este moartă. Un timp au lucrat ca niște creștini credincioși și

luminați, dar nu s-au îngrijit cu prevedere să facă faptele bune de dragoste și virtute, până la sfârșitul vieții lor. De aceea, după puțin timp, candela lor fumegă și se stinge; rămân creștini fără rod și fără folos. Și sunt mulți creștini din aceștia, care o vreme petrec bine și după aceea se opresc în mijlocul drumului, nevrând să-l însoțească pe mire în camera de nuntă cea strălucită cu bucurie și fericire.

„Iar cele înțelepte au luat untdelemn în vasele lor împreună cu candelile lor” (v. 4). Înțelepciunea acestor fecioare se arată în aceea că, împreună cu candelile lor, au luat și vase speciale, pline de untdelemn, pentru ca în caz că nu le-ar ajunge untdelemnul din candelile să-l poată înmulți cu cel din vase. Cu alte cuvinte, acest fel de creștini se îngrijesc să aibă, nu numai într-o anumită perioadă a vieții lor, virtute luminată, pentru ca apoi să rămână fără grijă de mântuire, în încăpățănare și nelucrare. Acest fel de creștini nu se îngrijesc să placă oamenilor, cu strălucirea trecătoare a unor virtuți sau a feciorei lor, cu entuziasm de o clipă și cu o râvnă trecătoare. Ci ei se îngrijesc cum să placă neîncetat lui Dumnezeu și cum să nu piardă faptele dragostei, cu care își înviorează mereu candelile cele luminate ale credinței lor. Acest lucru îl recomandă și dumnezeiescul Pavel, zicând: „Să nu încetăm de a face binele, căci vom secera la timp, dacă nu ne vom lenevi” (Gal 6, 9). Așadar, fecioarele cele înțelepte – fie că e vorba despre cei ce s-au consacrat vieții feciorelnice, fie îndeobște despre cei credincioși în Hristos – închipuie pe cei care, prevăzând că vor avea un drum lung de parcurs în lumea aceasta, până ce Hristos îi va chema lângă Sine, se îngrijesc să-și înnoiască mereu flacăra inimii lor, prin rugăciune, luare aminte, fapte de dragoste, silință continuă spre o curăție mai desăvârșită. Iată cele două stări deosebite ale fecioarelor și acestea s-au dat pe față în următoarea împrejurare critică.

Zăbovirea mirelui și întâmpinarea lui

„Zăbovind mirele, au dormitat toate și au adormit” (v. 5). Prin cuvintele „zăbovind mirele”, Domnul a vrut să arate ucenicilor

Săi că a doua Sa venire nu se va întâmpla atât de curând, pe cât își închipuiau ei, ci va zăbovi, precum și de fapt a și zăbovit. Iar zăbovirea aceasta are motive multe și importante. Mai întâi, trebuie să se împlinească toate planurile lui Dumnezeu, pentru perioada dintre cea dintâi apariție a Domnului pe pământ și a doua venire a Sa. Trebuie să fie chemați la credință și mântuire toți cei aleși, pe care „*i-a ales înainte de a fi lumea*” (Ef 1, 4); să se descopere apoi îndelunga răbdare a lui Dumnezeu și să fie pusă la încercare răbdarea adevăraților creștini. În general trebuie să se coacă grâul, ca apoi să vină îngerii secerători. Această împrejurare, nu numai că nu vatămă pe creștinii cei înțelepți și atenți, ci le este de un folos neprețuit. Fiindcă faptul că nu cunosc vremea venirii Domnului și nu știu ora propriei lor morți, le trezește râvna și luarea aminte, ca să fie în tot ceasul gata să iasă întru întâmpinarea Mirelui. Iar somnul, în care au căzut atât fecioarele cele înțelepte, cât și cele nebune, este moartea, în mod firesc, sunt supuși morții, atât sfinții cei pregătiți, cât și păcătoșii cei neglijenți și leneși. Deoarece a doua venire a Domnului întârzie și trec veacurile, este firesc să moară creștinii. Dar în moartea lor este o deosebire esențială: cei înțelepți mor, având întreaga pregătire a faptelor virtuții și ale dragostei, pentru a primi pe Mire; iar cei nebuni au adormit cu somnul lipsei de griji și al lenevirii, cu mult înainte de a muri cu trupul. Credința lor murise, iar dragostea lor se răcise, cu mult înainte de moartea lor firească. De aceea nici nu s-au îngrijit în toată viața lor să aibă fapte de dragoste și de virtute; nici n-au băgat de seamă că li s-au stins candelile. Da, cititorule, acesta este lucrul cel mai trist, rezultatul cel mai trist al lipsei de credință vie: că un creștin lipsit de grijă, nici nu înțelege că s-a stins duhovnicește, că a adormit cu sufletul. Și vine moartea și adoarme cu totul nepregătit, ca să aibă – vai! – cea mai îngrozitoare surpriză la a doua venire a Domnului.

Căci Hristos, deși zăbovește mult, totuși va veni până la urmă. Multe veacuri au trecut după căderea în păcat a strămoșilor noștri, lumea aștepta pe Mântuitorul, care totuși nu apărea nicăieri. Dar

când „*a venit plinirea vremii*”, atunci a venit și Mântuitorul. La fel și a doua venire a Sa, deși trec veacuri multe, nu va fi uitată, ci se va întâmpla la timpul cuvenit. Se va produce atunci o surpriză dureroasă celor care nu s-au îngrijit să o aștepte și de aceea au păcătit fără frică; dar creștinilor credincioși le va produce mângâiere și bucurie. Iată în ce chip afirma Domnul acest lucru în parabolă:

„*La miezul nopții s-a făcut strigare: iată mirele vine, ieșiți întru întâmpinarea lui*” (v. 6). Miezul nopții, când va fi auzită chemarea, înseamnă că a doua venire a Domnului se va întâmpla deodată, în ceasul în care oamenii nu-L așteaptă. „*Ziua Domnului va veni ca un fur în timpul nopții*”, afirmă dumnezeiescul Pavel (II Tes 5, 2). Acest mare eveniment, venirea Domnului, va fi anunțat lumii printr-o strigare. După cum afirmă tot apostolul, poruncă și glas de *arhanghel* și „*trâmbița lui Dumnezeu*” vor fi auzite. Această strigare și trâmbițele îngerilor vor chema lumea întreagă, să iasă în întâmpinarea Domnului. Desigur, și moartea este o asemenea chemare, adesea nevăzută, care cheamă sufletul creștinului să iasă din trup, să se ducă din lume și să meargă spre locul, în care va aștepta venirea Domnului. De aceea creștinul trebuie să aștepte această chemare a morții în orice clipă a vieții sale. Însă când se va întâmpla venirea a doua a Domnului, când va răsună chemarea și trâmbița arhanghelului, atunci „*cei morți în Hristos vor învia întâi*”, adaugă apostolul. Atunci sufletele se vor întoarce spre acele trupuri, care rămaseră închise în mormânt vreme de multe veacuri, însă acum vor învia nestricate și nemuritoare. Toate nenumăratele miliarde de oameni, care au trăit pe pământ de la Adam până în ziua aceea înfricoșată, vor ieși în întâmpinarea Domnului. În acest verset al parabolei Domnul adeverește această mare învățătură a credinței noastre. Dar urmarea parabolei arată că toți vor învia, dar nu toți se vor afla pregătiți ca să primească cu bucurie pe Mire. Căci Domnul notează: „*Atunci toate acele fecioare s-au trezit și și-au împodobit candelile lor*” (v. 7). Toate fecioarele s-au trezit din somnul în care căzuseră și și-au potrivit candelile lor. Adică

cele înțelepte au luat untdelemn și fitil și au gătit candelile, ca să primească pe mire cu lumină. Iar cuvântul acesta din parabolă înseamnă că, atunci când va veni ceasul morții, care ne va chema în întâmpinarea Marelui, atunci fiecare se va sili să fie cât mai bine pregătit, își va da tot interesul deplin ca să apară înaintea lui Hristos, cât mai bine plăcut. Chiar și credincioșii cei plini de evlavie și bine pregătiți își vor cerceta atunci starea lor, în cele mai mici amănunte, aruncând o privire asupra întregii lor vieți, îndreptându-și printr-un moment de pocăință orice scăpare cât de mică. Zice despre ei sfântul apostol Pavel: „*Se vor sili să se aple în pace, nevinovați și neîntinați*” (II Ptr 3, 4).

Situația dificilă a fecioarelor nebune

Atunci îndată ce nenorocitele au înțeles că uleiul din candelile lor s-a consumat și lumina s-a stins, iar alt ulei nu mai aveau cu ele, „*cele nebune au zis celor înțelepte: dați-ne din untdelemnul vostru, căci se sting candelile noastre*” (v. 8). O, ce adevăruri triste conțin aceste cuvinte ale parabolei! Va veni o vreme în care cei asemenea cu fecioarele nebune din parabolă vor înțelege cu mult necaz, starea lor realmente nenorocită. Întrucât aici au trăit și au lăsat să se stingă harul din sufletele lor, ei s-au înăbușit, mărginindu-se la o religiozitate moartă și neglijentă. Dar când moartea îi va muta la judecată, vor înțelege că de fapt candelile lor se sting. Vor vedea atunci că fecioria lor se dovedește a fi o podoabă zadarnică, un frunziș uscat, pe care îl risipește vântul; credința li s-a veștejit și nădejdea le-a pierit, ca o floare care se ofilește, pe care vântul o împrăstie. Zice Duhul Sfânt prin Iov că atunci „*făclia celor neevlavioși se va stinge și va veni asupra lor nenorocirea, chinul îi va apuca de la început, din pricina mâniei, vor fi ca niște spice în bătaia vântului...*” (Iov 21, 17-18). Cititorule, multe sunt afirmațiile, mărturiile, prevestirile pe care le face Dumnezeu prin sfinții scriitori însuflați ai sfintei Scripturi despre faptul că atunci va fi grea situația, chiar și a acelor care au crezut, dar n-au lucrat

faptele dragostei, în tot timpul vieții lor. Iar parabola adaugă că, atunci când vor vedea că li se sting candelile, fecioarele cele nebune cer untdelemn de la cele înțelepte. Adică cei ce s-au mulțumit cu harul fecioriei și nu s-au îngrijit să devină adevărat virtuoși, prin dragoste; cei care s-au mărginit la o credință uscată sau la forme goale, va veni o vreme când vor cere harul și virtutea împrumut de la alții. Cât timp au fost pe pământ ei au privit adevărata viață religioasă ca o exagerare și un frâu insuportabil; iar smerenia dragostei și faptele iubirii ca umilitoare, dăunătoare sănătății și averii lor. Când li se spunea, pe pământ, că ar fi trebuit să se conformeze Evangheliei mai în amănunt, erau gata să-ți răspundă: nu te dau înapoi, sunt bune și astea, dar trăim și în lume și nu putem mai mult. Ei au rămas fără încetare într-o credință de feciorie aleasă din fală. Încă atunci, vremea judecății, vor simți că acel puțin untdelemn a ars și că ar fi fost nevoie de toată cantitatea de untdelemn al virtuții și al dragostei, pe care a fixat-o Evanghelia. Atunci ei se vor întoarce către cei cu adevărat evlavioși și virtuoși, pe care aici îi disprețuiau și îi osândeau pentru evlavia lor, așa zicând exagerată. Le vor cere, întărire, mângâiere, ajutor. Cât timp durase viața aceasta, ei n-au vrut să-și formeze un suflet iubitor și de aceea cred că vor putea să afle acolo, dacă nu virtutea dragostei, pe care n-au dorit-o, măcar un mijloc la îndemână, ca să scape de nenorocirea îngrozitoare, care se deschide înaintea lor. Dar acum este prea târziu și cu totul zadarnic. Fiindcă: *„Au răspuns cele înțelepte zicând: nu cumva să nu ne ajungă nici nouă, nici vouă; mergeți mai bine la cei ce vând și vă cumpărați”* (v. 9). Fecioarele cele înțelepte, care și-au aflat o inimă milostivă, sunt totuși în situația de a refuza, dar o fac fără stângăcie, fără ironie, dând și motivele refuzului lor. Ele zic: nu putem să vă facem hatârul acesta, nu îndrăznim să împărțim uleiul, că suntem în primejdie să nu ne ajungă nici nouă, nici vouă.

Un proverb din lume zice: *„În război armele nu se împrumută”*. Aceasta înseamnă că sunt lucruri care nu se pot face, oricâtă bună dispoziție ar avea cel rugat să le facă. Așa se întâmplă și cu credința

mântuitoare și cu dragostea lucrătoare. Ele nu se împrumută de la alți oameni, ci fiecare trebuie să și le dobândească pentru sine. Cei evlavioși și virtuoși pot și chiar sunt datori să dea altora bunurile, care nu-i vor face mai săraci, nu vor împuțina untdelemnul virtuții lor, ba chiar îl vor spori. Aceste bunuri sunt adevărurile Evangheliei, cu care creștinul adevărat trebuie să hrănească și să lumineze pe aproapele său; sfaturile și îndemnurile spre pocăință, rugăciunea pentru alții, exemplul bun, viața evlavioasă, cu care creștinul poate să ajute cel mai bine pe altul ca să afle calea mântuirii. Dar nu poate decât să-l ajute, nu să-l și mântuiască. Mântuirea, formarea unui caracter creștinesc și sfânt, trebuie neapărat să le ceară fiecare pentru sine însuși de la Dumnezeu. Trebuie să și le facă ale lui, prin propria voință, prin ostenele și nevoițe proprii. Acest bun de mult preț nu se dă împrumut; este personal și nu se poate înstrăina. Omul cel bun împrumută mântuirea și sfințenia de la Hristos, dar nu-i prisosește nicio picătură, ca s-o dăruiască vecinului său, care n-a vrut să primească el de la Hristos, când ar fi putut să primească mântuirea întreagă și desăvârșită.

Iar fecioarele cele înțelepte, în loc să mustre și să osândească sau să ducă la deznădejde pe cele nebune, din pricina lipsei lor de grijă și de prevedere, se hotărăsc, pline de bunătate, să facă singurul lucru posibil în această împrejurare; le sfătuiesc să se ducă la vânzătorii de untdelemn și să-și cumpere pentru ele. Care sunt vânzătorii? Sfântul Ioan Gură de Aur le răspunde: Cei săraci, și unde îi vor afla? Tot Sfântul Ioan Gură de Aur zice că aici în această viață, nu atunci, în ziua Judecării. Aici ar fi putut și ar fi trebuit să primească de la păstorii Bisericii harul și să facă faptele dragostei și ale credinței vii. Numai viața de aici, cu exclusivitate, este timpul potrivit pentru ca să pregătim sufletele noastre, să pregătim sufletelor noastre o comoară a dragostei. Dacă o vom pregăti, vom avea în veșnicie roadele dulci ale dragostei.

Cât de adeseori se află unii creștini, de altfel evlavioși, în situația grea a fecioarelor înțelepte din parabolă? În ceasurile

dinainte de moarte, mulți creștini care au trăit fără grijă, indiferenți față de sufletul lor și față de situația aproapelui, derutați de zădărnicia lumii, înțeleg situația lor și cer ajutor de la rudele lor cele evlavioase. Și rudele lor cele evlavioase îi sfătuiesc cu multă compătimire: „*Mergeți la cei ce vând mântuirea și vă cumpărați*”. Adică pocăiți-vă, cereți preotului să vă mărturisească și să vă dea canon. Dar din nefericire, pocăința din aceste ultime clipe este neadevărată. Poate este și zadarnică. Și poarta milei s-a închis, mai înainte ca ei să se gândească la pocăință. Acest lucru îl arată în continuare și parabola.

Sosirea mirelui și excluderea fecioarelor nebune

„*Ducându-se ele să cumpere, a venit Mirele; și cele care erau gata, au intrat cu el la nuntă și ușa a fost închisă*” (v. 10). Fecioarele nebune s-au îngrijit să se pregătească, tocmai atunci când trebuiau să se grăbească să-l primească pe mire. Dar era în zadar căci după plecarea lor a venit mirele și ușa s-a închis. Lipsa de grijă pentru sufletul nostru este o greșală pierzătoare. Ia bine seama la acest lucru, cititorule. Lucrul mântuirii și al educației sufletești este cel mai mare și mai important lucru, pe care îl avem de făcut pe pământ. Dacă lucrul acesta nu se face la vreme; dacă creștinul amână împlinirea acestui lucru pentru cele din urmă clipe ale vieții sale, când el ar trebui făcut în cursul vieții întregi, nu în ultimele clipe, când omul este tulburat și confuz, atunci creștinul este în primejdie imediată să piardă mântuirea și să cadă într-o nefericire veșnică. Mai cu seamă când creștinii cunosc adevărul, când Dumnezeu le-a zis o dată, de două ori și de multe ori, iar ei nu se îngrijesc, amânând mântuirea pentru sfârșitul vieții lor, dovedesc în acest fel că nu dau nicio importanță chemărilor lui Dumnezeu și nu-i interesează fericirea lor veșnică.

Atunci este evident că în ceasurile morții lor, ei nu vor afla prilej de mântuire și de pocăință. Ușa milei, pe care au disprețuit-o

prin purtarea lor, le va fi închisă. „Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară”, zice Domnul (In 6, 37). Sunt însă unii creștini care, prin lipsa lor de grijă, prin indiferența și zăbava în păcate, s-au scos singuri pe ei înșiși afară și găsesc închisă ușa de la intrare.

Acest lucru va putea fi înțeles mai bine, dacă cititorul va lua aminte la cuvintele: „cele gata au intrat cu el la nuntă”. Numai fecioarele care erau gata au intrat în sala nunții. Numai cele care aveau ulei în candelă și primiseră pe mire cu candelăle luminate. Adică, cu alte cuvinte, numai acelea care se pregătiseră în viața prezentă cu fapte de dragoste și sfințenie. Acelea care își fac sufletul strălucitor și luminos, numai acelea sunt vrednice să primească pe Hristos, mirele cel preastrălucit și preaslăvit. Creștinii pe care îi închipuie fecioarele înțelepte nu au nimic de pierdut, dacă moartea vine pe neprevăzute și dacă a doua venire a Domnului vine pe neașteptate. Căci ei sunt pregătiți. Și de îndată ce va apare Domnul ei îl vor primi cu bucurie și îl vor urma în camera bucuriei și al fericirii veșnice.

După ce mirele împreună cu fecioarele cele înțelepte și pregătite au intrat, „ușa s-a închis”. Cât timp ne aflăm în această viață ușa spre cer rămâne deschisă, ca să intre toți cei ce doresc fericirea împărăției Cerești. Dar după ce trece această viață, când va veni Hristos și va face judecată și va intra împreună cu sfinții Săi în împărăția Cerească, atunci ușa va fi închisă definitiv. Va fi închisă, pe de o parte ca să asigure pe vecie pe cei drepti și sfinți, iar pe de alta ca să închidă pe dinafară pe cei osândiți. „Pe cel ce va birui, îl voi face stâlp în Biserica Dumnezeului Meu și el nu va mai ieși afară”, zice Duhul Sfânt (Apoc 3, 12). Se va face o alegere pe veci neschimbată. Cât de des ar trebui să ne gândim că pregătirea de aici va pricinui o stare veșnică de slavă și fericire, iar indiferența va pricinui stare de nefericire și jale veșnică. Ce îngrozitoare nelegiuire comite împotriva lui însuși omul, prin necredință, lipsă de grijă, trăirea în păcat a vieții prezente. Să nu crezi, cititorule, că numai eu singur am ajuns la această concluzie. Căci și Domnul mai

adaugă la parabolă câteva cuvinte, care dovedesc definitiv aceste adevăruri. Iată acele cuvinte: „*Iar apoi au venit și celelalte fecioare zicând: Doamne, Doamne, deschide-ne nouă. Iar el răspunzând a zis: amin, zic vouă, nu vă cunosc pe voi*” (v. 11-12). Cât suntem în viața aceasta, Hristos ne zice: „*bateți și vi se va deschide*” (Mt 7, 2). Bateți adică la ușa milei și vă voi deschide; cereți ajutorul Meu ca să vă curățiți de păcate. Pregătiți-vă cu faptele virtuții și Eu vă voi da tot harul, ca să-l dobândiți. Dar dacă aici suntem indiferenți, dacă aici nu simțim nevoia să recurgem la Domnul cu credință fierbinte, va veni o vreme în care El va zice: *vă încredințez că nu vă cunosc pe voi, pentru că nici voi n-ați vrut să mă cunoașteți pe Mine!*

Trebuie să mai amintim odată că acest răspuns al Domnului este adresat creștinilor, care au crezut, au fost botezați și au dat toate semnele exterioare de evlavie, ba au urmat și viața feciorelnică, dar au rămas fără grijă, și leneși, nepregătiți, neroditori, nefolositori, atât lor înșiși cât și aproapelui. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „*După multe osteneli, după zeci de mii de sudori și după o luptă mare, pe care au dus-o împotriva pornirii firești, ca să rămână feciorelnici, acum pleacă rușinați și cu capul plecat, fiindcă au lăsat să li se stingă candelile. Nu este nicio faptă bună care să sufere atât de mult de pe urma lipsei de dragoste de oameni. Deci, ce folos de feciorie, dacă n-a văzut pe Mirele și n-a reușit să intre, când a bătut la ușă, ci a auzit acel cuvânt înspăimântător: Nu vă știu pe voi? Acest răspuns al Domnului va mai fi dat – lucru însă și mai surprinzător și de temut – și acelor care aici nu s-au arătat numai ca simpli credincioși și plini de râvnă la aparență, ba chiar și făcători de minuni, dar care în realitate au fost lucrători ai păcatului și ai nelegiurii. Hristos Însuși zice: în ziua judecății, mulți Îmi vor zice: Doamne, Doamne, n-am învățat noi adevărul Tău și n-am propovăduit numele Tău și n-am izgonit pe draci și n-am făcut atâtea minuni în numele Tău?*” Oare nu orice preot este o unealtă, prin care se săvârșesc minunile tainelor Bisericii? Și atunci, zice Domnul, le voi spune: niciodată nu v-am cunoscut pe voi, mergeți de la Mine, lucrători ai fărădelegii (cf. Mt 7, 22-23).

Iubite cititor, este sigur și dovedit că nici credința, nici botezul, nici evlavia pe dinafară, nici fecioria, nici vrednicia preoțească, ba încă nici harul făcător de minuni, nu sunt în stare să ne mântuiască și să ne ducă în împărăția Cerească a lui Hristos. Numai dacă credința noastră este înviorată de faptele dragostei; dacă fecioria și preoția sunt unite cu toate celelalte virtuți, care fac pe creștin „*desăvârșit și întreg și fără nicio lipsă, luminat și strălucitor și gata până la sfârșitul vieții să primească pe Hristos*”. Tocmai de aceea Domnul repetă iarăși această poruncă a Sa, de cea mai mare însemnătate.

„*Deci privegheați, fiindcă nu știți ziua, nici ceasul, în care Fiul Omului va veni*” (v. 13). Adică: treziți-vă din somnul lipsei păcătoase de grijă, rămâneți neadormiți și atenți. Cu toată luarea aminte, să vă pregătiți fiindcă ziua și ceasul în care va veni Domnul sunt cu totul necunoscute. Este cu totul neștiută de noi ora morții noastre, care are să ne cheme, să ieșim din lumea aceasta, într-o întâmplare a Domnului.

„*Privegheați*”, zice Domnul. Adică ridicați-vă din somn și rămâneți treji. Căci precum omul în somn nici nu gândește, nici nu simte, nici nu lucrează, tot așa și în starea de păcat, de lipsă de grijă și de lenevie. Omul în această stare nu se gândește la viața sa duhovnicească, nici nu presimte nefericirea spre care merge, nici nu lucrează pentru mântuirea sa. Numai dacă se trezește prin pocăință, și rămâne de acum încolo neadormit, activ, neobosit în lucrul pregătirii sufletești, creștinul poate aștepta cu bucurie să fie chemat, ca să-L primească pe Hristos.

Deci: privegherea, luarea aminte, pregătirea și acțiunea sunt datoria cea dintâi a fiecărui creștin, care și-a petrecut viața de până acum în păcat, în lipsă de grijă și neroditoare. Această datorie este de cea mai mare însemnătate și împlinirea ei nu suferă amânare, Trezvie, luare aminte, grijă și lucrare mereu sporită pentru îndreptarea sufletului, acestea sunt datoria fiecărui creștin, care a trăit o viață evlavioasă și virtuoasă, dar trebuie să fie pregătit până la ultima suflare. Așa a zis și fericitul Augustin: „*Chiar și dacă acum*

lucrăm, totuși candelile noastre se clatină în mijlocul vânturilor și al ispitelor acestei lumi. Și de aceea trebuie să luăm aminte și să punem mereu început bun lucrării noastre, pentru ca flacăra credinței și a virtuții noastre să ardă cu atâta putere, încât vânturile lumii acesteia, nu numai să nu o stingă, ci să o ațâțe și să o facă să ardă și mai tare”. Noi ne rugăm din inimă ca iubitul cititor să fie într-o astfel de stare, încât, atunci când va veni mult îndrăgitul și preaiubitul Mire al sufletelor noastre, să-L poată întâmpina și însoți, fiind gata pregătit, și să intre în camera Lui de nuntă, ca și fecioarele înțelepte. Acolo „este cântarea celor ce prăznuiesc curat și strigă neîncetat: Doamne, slavă Ție”.

PARABOLA TALANȚILOR

(Mt 25, 14-30)

Totuși în aceeași vreme, în care Domnul a spus cele două parabole, pe care le-a tâlcuit, a adăugat și parabola talanților, ca să întipărească și mai mult în sufletele ascultătorilor Săi aceeași învățătură. Domnul vrea să ne învețe, în parabola talanților, că El se va duce, va înceta să fie prezent cu trupul în lume, dar va încredința creștinilor niște bunuri și daruri, pe care ei trebuie să le administreze printr-o muncă grijulie, pentru folosul aproapelui și spre slava lui Dumnezeu. Fiindcă apoi, după o vreme – nu se știe cât – Se va întoarce iarăși ca să ceară socoteală și dare de seamă, despre întrebuințarea darurilor. De aceea este de mare interes să aflăm de ce esență sunt darurile cu care ne face bine și ne împodobește Domnul cel mărinimos, dar și ce este darea de seamă pe care El ne-o va cere despre întrebuințarea bună sau rea a acestor daruri.

Averea încredințată robilor și administrarea acestei averi

Starea bogaților din vremea Domnului, care erau adesea siliți să călătorească în țări îndepărtate – precum regii din familia Irozilor

– a dat Domnului prilej de temelie pentru parabola talanților. De aceea El își începe o povestire precum urmează:

„Precum omul bogat, care pleacă departe, cheamă pe robii săi și le predă lor averea sa” (v. 14). Adică precum face un om bogat, – Sfântul Evanghelist Luca spune limpede că acel om bogat este rege – când e vorba să plece într-o țară îndepărtată, cheamă pe robi și le predă lor averea sa, așa fac și Eu. Aceste din urmă cuvinte „așa fac și Eu” se subînțeleg, căci omul bogat din parabolă nu este altul decât însuși Domnul nostru Iisus Hristos, care este singurul împărat, proprietar al persoanelor și lucrurilor din toată zidirea, dar mai cu seamă din Biserica Sa. Robii Săi sunt creștinii. Ca să se înțeleagă mai bine, în ce fel creștinii sunt robii cărora Hristos le-a dat talanți, cititorul trebuie să știe ce erau robii în antichitate. Robul era o ființă pe care stăpânul său o cumpăra cu bani și o avea ca proprietate a sa.

O întrebuința după cum voia, cu drepturi superioare aceloră, pe care le are astăzi un gospodar față de animalele din curtea sa. De aceea robii nu puteau avea nicio avere proprie. Cei ce erau harnici și cunoșteau vreun meșteșug, puteau să lucreze în meșteșugul lor, cu învoirea stăpânului, dar câștigul aparținea stăpânului. Dacă acesta voia, le dădea și robilor o mică parte din acel câștig. Așadar, creștinii sunt robii lui Hristos, fiindcă i-a răscumpărat din osânda veșnică, prin scumpul sânge al jertfei Sale. Dumnezeuiescul Pavel zice către creștinii din Corint: „Nu mai sunteți ai voștri, căci Hristos v-a răscumpărat cu preț mare” (I Co 6, 19-20). Și de aceea apostolul însuși se numește pe sine adesea „rob al lui Hristos”.

Însă, cititorule, să iei aminte la un amănunt important. Când este cineva rob al lui Hristos, când este un creștin adevărat, atunci se bucură de o reală libertate. Dimpotrivă, când este rob și sclav nefericit al unui stăpân tiran și sălbatic, când este rob al păcatului nu mai este liber. Acest lucru îl dovedește și experiența, dar îl arată însuși Apostolul, când scrie creștinilor din Roma: din clipa în care omul a fost eliberat de păcat și a ales în libertate pe Dumnezeu să-i

fie Domn și se supune voii Sale, are de aici înainte câștig și folos și se face sfânt. Rezultatul acestei supuneri și sfințenii este desfătarea vieții veșnice și fericite.

Așadar, acestor robi ai Săi, creștinilor, mai înainte ca Domnul să plece de pe pământ, le încredințează o avere de mare însemnătate, niște talanți de mare preț, ca să lucreze cu ei. Fiindcă lenea și nelucrarea sunt cele mai directe mijloace care duc la răutate. Dar, încotro trebuie să plece Domnul, și ce fel de avere avea să încredințeze robilor Săi?

Plecarea Domnului și talanții

Plecarea și îndepărtarea Domnului este înălțarea Sa la cer, de unde are să vină iarăși în lume, la a doua venire a Sa. *„Înălțându-se mai presus de ceruri, a dat daruri oamenilor”* (Ef 4, 8). Adică a dat Bisericii toate darurile trebuitoare pentru continuarea mării lucrări de mântuire a oamenilor. În mod special însă, și fiecărui rob în parte i-a dat talanți.

De aceea și zice parabola: *„Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unu, fiecăruia după puterea lui și a plecat îndată”* (v. 15). Acești talanți sunt harismele și darurile, care au fost numite talanți. Talanții erau bani cu o valoare foarte mare de cumpărare. Darurile au fost numite așa, fiindcă nu sunt sume mici, ci un capital de foarte mare importanță. Iar când acest capital este întrebuințat în mod corespunzător, poate să dea câștiguri mari. Unuia Dumnezeu îi dă ca talant bogăția, altuia funcția, altuia arta, altuia noblețea și dreptul de a governa poporul, altuia darul preoției, ca să slujească mântuirii oamenilor, altuia puterea cuvântului, altuia posibilități literare sau științifice. În general toate cunoștințele și activitățile pe care le are omul sunt talanți. Iar Sf. Ioan Gură de Aur adaugă: *„pentru aceasta ne-a dat Dumnezeu și cuvânt și picioare și mâini și putere trupească și minte și înțelegere, ca să le folosim pe toate acestea spre mântuirea noastră și spre folosul aproapelui”*. Vrednic de luare

aminte este faptul că Dumnezeu ne-a dat talanți, dar nu tuturor robilor aceeași cantitate de talanți; ci fiecăruia i-a dat o cantitate potrivită cu puterea și capacitatea pe care o are de a înmulți talantul și a-l întrebuiința spre folosul său și al altora. Căci precum vom vedea mai departe, Dumnezeu va cere o amănunțită dare de seamă despre întrebuiințarea talanților. Și de aceea, cel ce a primit cinci talanți, deși avea putere să lucreze numai cu doi talanți, ar fi nedreptățit, când i s-ar cere socoteală pentru cinci talanți. Dumnezeu nu dă talanți de un singur fel la toți oamenii. Acest lucru îl face, pentru ca oamenii să trăiască în armonie unii cu alții. Ar fi desigur imposibil să dureze o societate de oameni dacă toți ar avea aceleași feluri de capacități și daruri, în același grad. Tot astfel n-ar fi posibil ca tot trupul să fie ochi sau numai mâini, nici armata nu poate fi alcătuită numai din comandanți. Sfântul Ignatie Teoforul zice: *„Precum chitara, numai dacă are coarde de diferite lungimi și grosimi, poate să dea sunete armonioase îmbinate într-o melodie, tot așa și în Biserică ori în societate. Numai atunci rezultă o armonie folositoare și de un gând, când există mai multe slujiri armonizate ca notele înalte și joase într-o melodie”*.

Depozitul pe care îl primește fiecare rob este inegal, dar niciun rob nu rămâne fără să primească măcar un talant. Adică primește talanți și dăruire de la Dumnezeu nu numai cel bogat, înțelept, știutor, demnitar mare, ci și cel sărac, simplu la minte, neînsemnat. De aceea poate fi acesta folositor pentru altul ca și bogatul. Ajunge să transmită altuia, cu curaj și bunăvoință, mica bogăție pentru care este el capabil. Un pahar cu apă rece, zice Domnul, nu va rămâne fără plată, când îl oferi cu bunăvoință. Să-i arăți calea unui trecător necunoscut; să spui două cuvinte de mângâiere unui om în necaz; să vizitezi pe un bolnav sau nefericit; toate acestea sunt averi însemnate. De obicei noi oamenii rămânem muți de admirație numai în fața avantajelor mari și a capacităților extraordinare. De aceea credem că numai acestea au însemnătate. Însă această părere a noastră nu este dreaptă. Dumnezeu cercetează

lucrurile mai adânc, și dacă află în inima omului celui mai sărac și mai neînsemnat o dispoziție bună și gata pentru orice jertfă posibilă. El pe aceasta o judecă cu mult mai de preț decât toată știința strategică a unui Napoleon sau diplomația unui Cavour. Pentru acest motiv Domnul a considerat bănuții văduvei, mai de preț decât sumele mari de bani, pe care le aruncau în cutia templului cei bogați. Fiindcă *„bogații au dat din prinosul lor, ea însă a dat tot ce a avut”* (Mc 12, 41-44). Așadar, nimeni nu rămâne fără talant. Oricât ar socoti vreun creștin că nu are nimic, totuși a primit un suflet nemuritor, care s-a născut din nou prin sfântul Botez și prețuiește mai mult decât toată lumea. Sufletul este un talant de mare preț; talanți sunt și mijloacele de mântuire, pe care Dumnezeu le pune la îndemâna fiecărui creștin. Dacă el le întrebuințează în mod corespunzător și își formează un caracter virtuos și sfânt, va fi de folos nu numai lui însuși, ci și la mulți alții, prin exemplul său bun. Există oare vreun om într-o stare mai rea decât a fost săracul Lazăr? Și totuși el, fiindcă și-a împodobit sufletul său cu răbdare desăvârșită, s-a făcut pildă veșnică, din care iau mângâiere și nădejde atâtea și atâtea suflete necăjite.

Cum au administrat talanții primii doi robi

Acum Domnul expune, în continuare, în ce fel au administrat talanții primii doi robi și zice: *„mergând cel ce a luat cinci talanți a lucrat cu ei și a făcut alți cinci talanți. De asemenea și cel ce a primit doi, a câștigat și el alți doi”* (v. 16-17). Cei doi robi au lucrat cu talanții. Adică cu banii pe care i-au primit de la stăpânul lor, au început îndată să lucreze conform cu scopul în care au primit banii. I-au neguțătorit, cum zice Sfântul Evanghelist Luca, și au realizat câștiguri mari în urma lor. Acești doi robi reprezintă pe toți cei care fructifică, cu credință și cu grijă, ca niște negustori duhovnicești cinstiți și harnici, banii pe care li i-a încredințat Dumnezeu. Căci viața creștinului este viață de muncă grijulie și

de neguțătorie duhovnicească, prin care el dezvoltă și înmulțește darurile lui Dumnezeu. Și precum neguțătorul se ostenește ca să afle cât mai exact ramura și felul negoțului său, capitalul material, posibilitățile pe care le are, ca să-și facă întreprinderea lui prosperă, tot așa și adevăratul creștin. El mai întâi caută să afle bine ce fel de talant a primit de la Dumnezeu și să înțeleagă importanța depozitului. Iar apoi depunând în chip de capital propriu voința și hărnicia sa, lucrează neîncetat, ca să dezvolte și să valorifice acest capital în așa fel, încât să aducă dobânzi duhovnicești. Și cu ele să poată folosi cât mai mult pe alții și să lucreze spre slava lui Dumnezeu. Cu adevărat angrosist și economist duhovnicesc înțelept este creștinul care fructifică darurile lui Dumnezeu conform cu legea Sa. De aceea Duhul Sfânt îl fericește: *„Fericit este omul care a aflat înțelepciunea; este mai bine s-o cumperi pe ea, decât comori de aur și de argint”* (Pilde 3, 13-14). Primii doi robi, prin munca și îndemnarea lor, au dublat capitalul pe care îl primiseră, zice parabola, pe când în neguțătoriile lumești, cu toate prognosticurile amănunțite, cu toate revistele economice, cu tot spiritul comercial, neguțătorii adesea suferă pierderi și falimente. În neguțătoriile duhovnicești, tocmai dimpotrivă. Creștinul care fructifică capitalurile sale duhovnicești, lucrând după legea lui Dumnezeu, cu hărnicie și grijă, nu poate decât să câștige. Creștinul care lucrează și se luptă împotriva păcatului, nu se poate să nu se slobozească de sub puterea păcatului, nu se poate să nu înainteze în virtute. Creștinul care ajută și sprijină pe aproapele, cu hotărâre, lepădare de sine și din toate puterile, nu se poate să nu primească binecuvântare de la Dumnezeu. Nu se poate ca un astfel de creștin să nu câștige dobânzi de valoare egală acelor pe care Dumnezeu i le încredințase la început. Ia seama la Sfânta Scriptură și la istoria bisericească și politică a lumii și vei vedea că întotdeauna cei ce au lucrat fără interes propriu, cei ce au făcut bine ostenindu-se și lucrând talanții lor întotdeauna au realizat roade multe. Nu și-au pierdut ostenelile nici Pavel,

nici Marele Atanasie, dar nici ultimul dintre sfinți. La fel nu s-au pierdut, ci au adus roade mari în omenire, ostenele și jertfele pe care le-au făcut inventatori de mijloace terapeutice și operații medicale și în general lucrătorii științelor folositoare.

În același fel cel ce lucrează, după lege și după voia lui Dumnezeu, talantul său, este imposibil să nu se folosească atât pe sine, cât și pe alții, mulți sau puțini. Folosul este în raport cu capacitatea și cu puterea lui de lucru. Așadar, iată ce folos și rod au avut talanții celor doi primi robi, care au lucrat cu grijă. Dar am ajuns și la al treilea rob.

Cum și-a administrat robul al treilea talantul

„Iar cel ce a luat un talant, ducându-se a săpat în pământ și a ascuns banii stăpânului său” (v. 18). Al treilea rob, în loc să lucreze cu talantul domnului său, ca să realizeze un câștig, s-a apucat să sape în pământ și să-l ascundă acolo fără folos. Prin această imagine. Domnul arată că printre creștinii care au primit talanți, sunt și robi nevrednici. Aceștia nici nu prețuiesc darurile lui Dumnezeu, nici nu se interesează să le sporească și să tragă folos din ele, ci le îngroapă în putreziciunea și rugina lumii celei zadarnice. Și parabola arată că, dintre cei trei robi, numai acela care a primit un singur talant s-a arătat nevrednic de încredințarea stăpânului său, s-a arătat rob rău și leneș. Dar istoria omenirii, care corespunde parabolei, stă mărturie că, din nefericire, foarte mulți chiar dintre cei ce au primit doi sau cinci talanți, îi îngroapă în pământ. Foarte multe capacități și calități sunt îngropate sub un munte de rugină fără folos, ba de multe ori chiar primejdios. Da, primejdios. Mai cu seamă în societatea de astăzi, acela care prin naștere, capacitate, cunoștințe, funcție, stare socială și influență, ar fi putut să îndrepte poporul spre adevăr, spre virtute, spre adevărata viață cetățenească, tocmai ei îl fac să înainteze în răutate. Aceia care ar fi trebuit să fie lumină și pildă de cinste și de muncă sinceră pentru bine, tocmai

ei sunt pilde de inconștiență și de toată răutatea. Stricăciunea caracterelor care atinge ca o boală îngrozitoare pe particulari și societăți întregi vin de obicei de la straturile superioare și de la persoanele sus-puse, către treptele inferioare ale poporului. Dar să ne întoarcem la conținutul parabolei.

Al treilea rob avea un singur talant și prin urmare îndatoririle pe care le primise erau mai mici. Totuși nu s-a îngrijit să corespundă măcar acestor îndatoriri mici. Vedem că tot așa cei care au datoria să slujească mai puțin pe alții spre slava lui Dumnezeu de obicei nu au grijă să facă nici acel puțin. Și e important că ei își închipuie că ar face fapte mari, dacă ar avea cinci talanți! Dacă aş avea eu banii miliardarului cutare ai vedea ce aş face!... Auzim de obicei de la astfel de oameni. Să am eu cultura lui cutare, și ai vedea, zice altul. Dacă m-ar pune președinte sau deputat sau director, atunci să vezi... zice al treilea. Ce nebulie! Dar amice, dacă acum ai îndatoriri mai mici și nu te miști, cum ai putea lucra când ai lua asupra-ți îndatoriri mai mari? Dacă nu poți să duci sarcina cea mică, cum să poți duce răspunderile mari, ostenele mari, jertfele mari? Nu este mai curând aceasta o îndreptățire pentru lipsa ta de grijă și pentru lenea, care nu te lasă să lucrezi cu îndatoririle tale mici?

„A săpat în pământ și a ascuns banii domnului său” robul al treilea. Sunt creștini care nici nu cheltuiesc banii stăpânului lor în neînfrânare, nici nu abuzează de ei, ci îi ascund și îi țin fără folos. Banii ascunși în case de fier sau îngropați în pământ, precum și calitățile neîntrebuințate, sunt asemenea cu alimentele care stau închise și putrezesc într-un bufet. Când ele au drept scop hrănirea și susținerea oamenilor, sunt lăsate să putrezească. „Înțelepciunea ascunsă și comoara îngropată, ce folos au acestea amândouă?”, zice înțeleptul Sirah (20, 30). Din nefericire, acest lucru se întâmplă tuturor celor care având harul capacității, servicii eclesiastice sau politice, le întrebuințează exclusiv numai pentru propria lor înălțare și desfătare, fără interes pentru binele public și slava lui Dumnezeu. Și nu se gândesc – precum nu se gândea nici robul

din parabolă – că talantul pe care îl ascund este al Domnului lor; serviciul, banii, arta, capacitatea, sănătatea, nu sunt proprietățile noastre, ci numai depozite pe care ni le-a încredințat Domnul. Noi suntem robi, având datoria să le administrăm, fiindcă avem să dăm socoteală de întrebuințarea lor. În urmarea parabolei Domnul arată pe față această socoteală. Și aceasta este partea ei cea mai importantă, pe care urmează să o medităm acum.

Întoarcerea stăpânului și darea de seamă

În următoarele versete ale parabolei, Domnul descrie a doua venire a sa, judecarea oamenilor, robii Săi, darea de seamă, răsplata sau pedeapsa pe care ei o vor primi. Adică prezintă în cuvintele vii ale imaginilor marea dramă universală a judecății viitoare, spre care lumea merge neîncetat. Iată descrierea: „*După multă vreme, a venit stăpânul acelor robi și a făcut socoteală cu ei*” (v. 19). Este adevărat că a trecut multă vreme, de când s-a dus Domnul, înălțându-Se la cer. Iată se împlinesc aproape douăzeci de veacuri și numai Domnul știe câte vor mai trece. Totuși oricâte veacuri vor mai trece, odată și odată El va veni. Domnul lasă să treacă vreme multă, nu fiindcă este indiferent, după cum își închipuie unii, ci fiindcă are îndelunga răbdare și așteaptă să se pocăiască păcătoșii, ca să fie mântuiți câți mai mulți oameni (cf. 2 *Ptr.* 3, 9). Așadar a venit stăpânul robilor „și a făcut socoteala cu ei”, adică a cerut dare de seamă despre administrarea banilor săi. Da, va veni ceasul în care vom fi chemați să dăm socoteală de modul în care am administrat darurile lui Dumnezeu, cum am fructificat acea comoară, care se numește suflet, și darurile pe care le-a primit sufletul și viața noastră.

Darea de seamă a robilor credincioși

„*Și venind cel ce primise cinci talanți, a adus alți cinci talanți zicând: Doamne, cinci talanți mi-ai dat; iată am câștigat cu ei alți*

cinci talanți” (v. 20). „*Venind și cel care primise doi talanți a zis: Doamne, doi talanți mi-ai dat, iată am câștigat cu ei alți doi talanți*” (v. 22). Mai întâi trebuie să luăm aminte la faptul că în darea lor de seamă cei doi robi credincioși recunosc și mărturisesc cu recunoștință și mulțumire, că stăpânul lor le dăduse talanții, că acel capital era al stăpânului lor. Este de mare importanță această recunoaștere. Fiindcă acel creștin care își aduce aminte mereu de binefacerile lui Dumnezeu și este recunoscător pentru ele nu numai că Îi mulțumește din inimă lui Dumnezeu, ci se va îngriji să dea în schimbul bunătății dăruitoare a lui Dumnezeu, un rod de supunere, de închinare creștinească, de dragoste adevărată. În felul acesta creștinul tot pe sine se folosește. Căci Dumnezeu nu are nicio nevoie de recunoștința noastră, nici nu-i trebuie ceea ce noi îi putem oferi. Dar recunoștința înnobilează sufletul creștinului și îl arată vrednic de daruri și răsplătiri mari.

Primii doi robi, pe lângă că recunosc că au primit capitalul de la Dumnezeu, au de arătat și câștiguri, ca dovadă că au administrat talanții stăpânului lor cu credință și că erau vrednici de ce li se încredințase în depozit. Doamne, zice unul, mi-ai dat cinci talanți; iată am câștigat încă cinci talanți. Și la fel și al doilea, a ofent stăpânului său doi talanți pe deasupra. Desigur, capitalul îl primiseră ei de la Domnul lor, dar și ei au lucrat și au dat muncă, grijă și perseverență. Când Duhul Sfânt, prin dumnezeiescul Iacob poruncește: „*Arată-mi credința din fapte*” (2, 18), este ca și cum ar zice: credința în Hristos este un talent pe care Dumnezeu l-a dat creștinilor. Și în realitate este o mare binefacere faptul că Dumnezeu a binevoit să ne cheme la credința ortodoxă, pe câtă vreme s-ar fi putut să ne sufle și pe noi vânturile în valurile necredinței, cititorule. Acest talant al credinței ne impune îndatorirea să arătăm și fapte potrivite cu credința. Ne cere să ne punem la osteneli ca să fim sloboziți de păcat și să ascultăm de legea lui Dumnezeu. Ne cere jertfe în vederea faptelor de iubire. Dumnezeu a dat celor mai mulți creștini, împreună cu credința în Hristos, și alte daruri:

știință, artă, bogăție, slujbe, înțelepciune și frumusețe fizică, daruri care sunt potrivite pentru un mod sau altul de viață. Dar Duhul întreabă: „*Cine este înțelept și știutor între voi? Să arate faptele lui, făcute întru blândețea înțelepciunii, din purtarea lui bună*” (Iac 3, 13). Adică din fapte bune, pe care le face, netulburat, cu blândețe și smerenie, se va dovedi flecare dacă a fost vrednic de înțelepciunea, de arta, de știința, de slujba pe care i-a hotărât-o Dumnezeu.

Pe deasupra trebuie să băgăm de seamă că acești doi robi au adus stăpânului lor un câștig care dubla capitalul. Cel dintâi n-a câștigat trei talanți, ci cinci, atât cât era capitalul. Celălalt care primise doi talanți, a câștigat tot doi talanți, dublând capitalul. Prin aceasta Domnul arată limpede că Dumnezeu pretinde de la noi faptele, pe măsura darurilor pe care ni le-a dat și a împrejurărilor pe care ni le hărăzește, ca să le folosim. O, cât este de mare dreptatea, dar și bunătatea lui Dumnezeu! Dreptatea, fiindcă de la acela căruia i-a dat mai mult, pretinde mai mult, pe când de la sărac pretinde mai puțin.

Bunătatea, precum vom vedea, îi răspătește pe robii credincioși și harnici cu o răsplată minunată. Așadar, creștine, vezi cât de mult te înșeli, când te superi că Dumnezeu nu te-a făcut și pe tine savant, bogat, mare funcționar? Vezi că acela care a primit mai mult, trebuie să se și ostenească mai mult, ca să aducă un câștig mai mare. Corăbiile mari au și încărcătură mare, zice pe drept cuvânt poporul. Vezi, dacă ție ți-ar fi dat mai mult, ai fi fost pierdut. Pierdut cu desăvârșire. Căci talanții ar fi fost mai presus de puterile tale și tu n-ai fi putut să-i dublezi. Pe când așa, cu aceste puține posibilități, ai cel puțin siguranța că, dacă vei lucra cu grijă, după voia lui Dumnezeu, vei aduce și roade pe măsură și vei corespunde îndatoririlor pe care ți le-a încredințat Domnul tău. Fii deci încredințat că dreptul și bunul Dumnezeu îți dă acele daruri care se potrivesc cel mai bine cu caracterul tău; îți dă talanții cutare, poți să ajungi la mântuirea și la fericirea ta.

Primirea dării de seamă a robilor și răsplătirea lor

După ce stăpânul a ascultat darea de seamă a celor doi robi grijului și muncitori, nu numai că a primit-o și a aprobat-o, dar i-a și răsplătit pe robi. Iată ce le-a zis fiecăruia: *„Bine rob bun și credincios, peste puțin ai fost credincios, peste multe te voi pune; intră întru bucuria Domnului tău”* (v. 21, 23). Adică: robule iubit și credincios, ai lucrat foarte bine. Fiindcă te-ai arătat vrednic de încredere în puține daruri, te voi avansa dându-ți daruri.

Cititorul înțelege cu ușurință că aceste cuvinte ale parabolei se potrivesc creștinilor credincioși, care s-au dovedit vrednici de darurile lui Dumnezeu, fiindcă au lucrat cu grijă și cu plăcere de Dumnezeu. Dar îi vom aminti aici un lucru despre care am mai vorbit și înainte: că Dumnezeu privește mai mult la voința și la hotărârea și la grija cu care lucrează fiecare. Fiindcă și celui care a primit doi talanți i-a dat exact aceeași răsplată ca și celui care luase cinci talanți. Căci râvna și bunăvoința pe care au pus-o amândoi era la fel de mare. De aceea și răsplata primită este la fel. Diferența de câștig, adică faptul că unul a câștigat cinci talanți, iar altul doi, provine din diferența sumei pe care o primiseră, precum și din diferența posibilităților lor deosebite, pe care le aveau. Dar râvna lor întru slujirea Domnului lor era aceeași. Vedem limpede de aici că Dumnezeu va lua în considerare mijloacele, limitele și împrejurările pe care le-a dat fiecăruia, iar pe baza lor va prețui virtutea pe care tot creștinul virtuos o va prezenta la ziua judecății. De aceea oamenii, care la prima vedere păreau harnici și ostenitori, mai mult decât alții, este posibil să primească o răsplată la fel cu alții, care nu păreau atât de harnici, neavând nici atâta putere și nici daruri atât de mari. Așadar, creștine, dacă ești un biet om, care muncești în muncile cele mai grele, încă ai grijă ca să-ți formezi sufletul creștinește, conform cu mijloacele câte ți le-a dat Dumnezeu, îngrijește-te în cercul tău de activitate să fi folositor și altora, atunci vei primi aceeași răsplată cu creștinul care are funcțiile cele mai înalte și a făcut fapte mari

cu credință și cu sinceritate. Dumnezeu judecă cu o dreptate foarte scrupuloasă, dar și cu cea mai mare bunătate. Să cercetăm acum mai bine cuvintele Domnului, care descriu răsplătirea celor doi robi.

Mai întâi, îi slăvește și îi cinstește, căci îi numește „robi buni și credincioși”. Sinceritatea, grija, curajul, bunătatea caracterului, credința cea dovedită prin fapte, a creștinilor nu va fi pierdută, ci *„se va afla în laudă și cinste și slavă”*, în ziua judecății (1 Ptr 1, 7). Noi oamenii luăm asupra noastră atâtea osteneli și jertfe, ca să auzim câteva cuvinte de laudă sau să vedem tipărite în ziare laude, nu întotdeauna sincere, ci de multe ori falsificate cu prefăcătorii și lingușeală. Sunt și oameni care nu pregetă să întrebuințeze mijloace ilegale și criminale, ba chiar să primejduiască, ca să primească o funcție în urma căreia să audă cuvinte de laudă și admirație de la compatrioții lor. Dar câți vor fi cei ce îi vor lăuda și îi vor slăvi? O sută, o mie, o sută de mii, în sfârșit, toți locuitorii pământului; fie și așa. După un timp oarecare însă nimeni nu-și vor mai aduce aminte de ei. După ce va fi trecut generația lor, se va stinge și numele și amintirea lor. Dar gândește-te, creștine, la lauda și la slava pe care o va da Hristos creștinilor celor drepti și virtuosi, care în viața aceasta poate că au trăit adeseori nerecunoscuți, dar au trăit lucrând binele cu credință și cu grijă. Îi va slăvi și îi va înălța în fața a nenumărate mii de oameni din toate neamurile, zicând: *„Bine rob bun și credincios”*. Îi vor admira zeci de mii de îngeri. Dumnezeu Tatăl va întări slava lor, slavă netrecătoare, statornică și veșnică. Așadar, ce este slava cea adevărată? Cine este cu adevărat slăvit? Oare nu este acel creștin pe care nu l-au slăvit oamenii de pe pământ cu o slavă trecătoare, care pierde ca fumul, dar îl slăvește veșnic mulțimea îngerilor și a sfinților? Iar slava lui o binecuvântează Dumnezeu. Aceasta este slava cea reală, pe care trebuie s-o dobândească un creștin. Și dacă a dobândit-o ce importanță mai are că aici pe pământ oamenii n-au recunoscut vrednicia lui, l-au trecut cu vederea ori l-au osândit?

În al doilea rând, cea slavă pe care o dă Hristos nu e vorbă goală, ci o avansare la o vrednicie mai mare. Fiindcă El zice către

fiecare dintre cei doi robi: „*Peste puțin ai fost credincios, peste multe te voi pune*”. Ți-am dat pe pământ o capacitate, cu care te-ai arătat știutor, ai întrebuițat știința spre propria mântuire și spre folosul altora. Ți-am dat pe pământ bani și tu i-ai întrebuițat ca să ușurezi pe cei nefericiți, să hrănești pe cei flămânzi, să-i folosești și să faci bine. Acum primești și tu deplina înălțare, hrană, și bucuria cerească. Ai dispus de averea ta în chip drept „*și Eu îți dau moștenire împărăția Mea ca să mănânci și să bei la masa Mea, în împărăția Părintelui Meu*” (Lc 22, 29-30). Și în general, pentru toți cei ce au întrebuițat harul lor conform cu voia lui Dumnezeu, Domnul a pregătit „*cunună*” (II Tîm 4, 8), „*tron*” (Apoc 3, 21), „*împărăție*” (Mt 25, 34). Iar vrednicia și fericirea la care vor fi avansați robii cei buni și credincioși ai lui Dumnezeu este neasemănat mai mare decât slujbele, pe care ei le-au făcut aici pe pământ. Adică cele mai mari osteneli, cele mai mari suferințe, cele mai însemnate jertfe, pe care le poate face cineva aici pentru alții, nu pot fi comparate nici pe departe cu marea slavă și vrednicie pe care o va primi în cer.

Ba încă și slava aceasta este o pricină de bucurie adevărată. Căci Domnul zice fiecăruia dintre robii credincioși: „*Intră întru bucuria Domnului tău*”. Adică pe acei creștini care și-au împlinit menirea aici pe pământ, Dumnezeu îi va învrednici să intre în împărăția bucuriei, unde „*va fi ștersă toată lacrima de la ochii lor și moartea nu va mai fi, nici jale, nici strigăt, nici osteneală*” (Apoc 21, 4). Și acolo se vor deschide fântânile bucuriei nesfârșite, ca să se bucure veșnic sufletele robilor credincioși. Ei vor intra în bucuria Domnului lor, care în locul „*bucuriei care era pregătită, a suferit crucea*” (Evr 12, 20). Și-a vărsat sângele ca să asigure bucuria pentru toți cei ce cred în El și lucrează aici ca iconomi credincioși și buni ai harului, ca negustori harnici și prevăzători ai negoțului duhovnicesc, ca sprijinitori și ajutători ai aproapelui, curajoși și binefăcători.

Darea de seamă a robului leneș

Pe cât de plăcută la auz este darea de seamă cea plină de recunoștință a robilor celor buni, pe atât de neplăcută și de tristă la auz este darea de seamă a robului celui rău. Trebuie însă să o medităm și pe aceasta cu luare aminte, ca să nu ne aflăm și noi în situația lui. Iată darea lui de seamă: „*Venind și cel ce a luat un talant a zis: stăpâne, am știut că ești om rău, seceri de unde n-ai semănat și aduni de unde nu ai risipit; și temându-mă, m-am dus și am ascuns talantul tău în pământ; iată ai ce este al tău*” (v. 24-25). Va să zică robul acesta care primise un singur talant nu s-a silit cu curaj să dea socoteală ca și ceilalți și a venit la urmă. A crezut că deoarece primise în grija lui să nu piardă talantul; deoarece îl întoarce întreg stăpânului său; deoarece n-a făcut abuz și nu l-a cheltuit pentru sine, nu datorează nimic, ci este cu totul în rânduială. Cât privește porunca pe care o primise de la stăpânul său, să muncească și să câștige cu acel talant, își închipuia că-și poate îndreptăți lenea lui cu pretextul că îl știa pe stăpânul său om rău, care seceră unde n-a semănat și adună unde n-a risipit; și că temându-se de răutatea și de asprimea stăpânului, s-a dus și a îngropat talantul în pământ.

Apărarea aceasta a robului leneș înfățișează cel mai bine purtarea acelor oameni, interesându-se numai de binele lor propriu, îngroapă harurile pe care le-au primit de la Dumnezeu, în lucrări materiale și pământești, fără să se îngrijească de folosul aproapelui. Fiindcă observă că lucrarea duhovnicească este obositoare, aceștia preferă o viață ușoară și plăcută. Călătoresc spre ziua Judecății, bazați pe îndreptări nevalabile și zadarnice, precum a fost și îndreptățirea robului leneș din parabolă. Adică zic: eu nu sunt nici desfrânat, nici hoț, nici nu combat religia; și prin urmare cred că Dumnezeu nu pretinde nimic mai mult de la mine.

Ei însă nu înțeleg că, chiar dacă n-au păgubit pe nimeni, sunt vinovați fiindcă n-au adus nimănui folos, nici lor înșiși, nici

altora, întocmai ca bondarii cei nefolositori. Spui că n-ai batjocorit pe nimeni? Foarte bine. Dar ai văzut pe altul apăsător de sărăcie și lipsuri, de tuberculoză și de alte boli molipsitoare, și l-ai lăsat în voia sortii, când îți sta în putință să-l ajuți. Nu ești răspunzător de aceasta? Zici că n-ai furat. Te cred. Adăugăm că niciodată n-ai făcut nedreptate în serviciul tău. Dar te-ai arătat cu totul indiferent, când ai văzut pe altul suferind o nedreptate, deși ai fi putut să-l ajuți. Te-ai mărginit la casa ta și te-ai desfătat cu familia ta și de bunurile tale, fără a te interesa că alții flămânzesc. Ți-ai împodobit casa cu mobile de ultima modă, pe când vecinul tău n-avea un acoperiș pentru copiii săi. Ți-ai atârnat podoabe scumpe de grumazi, de urechi, de degete, în timp ce altul nu avea o zdreanță să o poarte. Te-ai îngrijit să ai servitori, guvernante, profesori de două și de trei ori cât îți trebuia pentru fiul și pentru fiica ta; pe când fata săracă și orfană a vecinului tău cădea în necinste, fiindcă n-a găsit la timp niciun ajutor, niciun sfat, niciun sprijin.

Crezi deci că dreptatea este numai în faptul că cugetul tău nu te-a lăsat să furi? Nu știi că tot dreptate este să nu lași să sufere pe altul, care este și el om ca tine, creștin, frate al tău? Zici că n-ai fost dușman al religiei. Admit. Dar n-ai spus niciodată vreo vorbă în sprijinul religiei, n-ai făcut pe nimeni să-și schimbe viața, asta păcătoasă, să fie mântuit. Ba încă, prin indiferența ta față de religie, prin viața ta lumească, ai devenit pildă de indiferență și pentru ceilalți și i-ai pornit spre aceeași viață, pe care o trăiești tu. Crezi că nu combați viața creștină, prin felul tău de viață? „*Cine nu este cu mine, este împotriva Mea*”, zice Domnul (Lc 11, 23). Iar tu, care ai primit cel mai mare talant, slujirea preoțească, făcându-te păstor al turmei lui Hristos, crezi că este de-ajuns faptul că nu expui această vrednicie mare batjocoritorilor și nu o înjosești printr-o viață de sminteală anticreștinească, nici nu te arăți pe față apostat și disprețuitor al legii dumnezeiești? Dar te dezinteresezi complet de starea creștinilor care ți-au fost încredințați, cu învățători, cu

mărturii și exemple. Taci și nu faci nimic, te îngrijești numai de binele tău și lași poporul să-și închipuie că drumul pierzării, pe care merge el, în realitate nu este pierzător. Căci tu, care ai fost rânduit să împiedici poporul de la pierzanie, taci și-l lași să meargă mai departe. Vezi oile tale și vezi cum vine lupul păcatelor și le răpește, prin erezie, necredință și ateism, iar tu rămâi indiferent. Așadar nu este vătămător acel demnitar al Bisericii sau al statului, care dă dovadă de o neglijență și indiferență atât de criminală? Și nu vezi tu, cititorule, că este vătămător și rău-facător față de starea ta acela care nu fură, nu cheltuiește rău lucrurile sale, dar rămâne inactiv și leneș, indiferent dacă ele putrezesc, se strică, sunt prădate de hoți? Vezi așadar cât de rea și nebună este îndreptățirea cu care unii apar la marea judecată?

Însă pledoaria robului leneș al parabolei arată și alte urâciuni ale purtării unora din creștini. Și trebuie să le cercetăm. Acest rob era nemulțumitor față de stăpânul său, care îi făcuse bine. Era leneș și nu voia să muncească. Ba încă a îndrăznit să clevească, numindu-l aspru și nedrept. Căci zice el: „*Doamne, am știut că ești rău, care seceri unde n-ai semănat și aduni unde n-ai risipit*”. Din aceste cuvinte, putem vedea limpede că acel creștin, care nu simte dragoste și recunoștință față de Dumnezeu, pentru darurile Sale, nici nu vrea să ia asupra-și faptele cele obositoare ale vieții creștine, ci prefera ușurința vieții de lume, pune pe seama lui Dumnezeu răutate și asprime. Îl numește aspru, fiindcă i-a dat omului o destinație mai înaltă. Un astfel de om îndrăznește să considere pe Dumnezeu dușman și să-L acuze că împarte răspunderi prea mari. Cu alte cuvinte, clevește neîncetat pe Dumnezeu. E adevărat că Dumnezeu i-a dat omului capitaluri, adică daruri și capacități diferite, cu care omul trebuie să lucreze, dar Dumnezeu este gata să-i dea omului și ajutor, dacă acesta vrea să lucreze și să se ostenească. „*O, viclenia robului!*”, exclama Sfântul Ioan Gură de Aur. „*O, nerecunoștință mare! Nu numai că n-a lucrat cu talentul*

pe care l-a primit, dar în loc de încă un talant, a adus câştig o acuzaţie”. Aşa este răutatea: *„întunecă mintea şi duce la pierzare pe acel ce a alunecat de la calea cea dreaptă”*.

Mintea creştinului nemulţumitor şi leneş se întunecă. Între Dumnezeu şi el se deschide o prăpastie. Închipuirea lui cea stricată i-L prezintă pe Dumnezeu ca pe un duşman. Precum acei nefericiţi, care suferă de mania persecuţiei, socotesc că şi rudele cele mai apropiate şi dragi îl duşmănesc, tot aşa şi omul rău şi leneş îl consideră pe Dumnezeu duşman al său şi îl acuză. Fiindcă nu vrea să lucreze virtutea, dar vrea să-şi îndreptăţească viaţa păcătoasă, omul rău este gata să osândească faptele lui Dumnezeu şi dreptatea Sa. Un asemenea om zice: Este oare drept şi potrivit cu bunătatea dumnezeiască să mă judece Dumnezeu, osândindu-mă la o pedeapsă veşnică, pentru o viaţă de şaizeci ori optzeci de ani, trăită în păcat? Dar dacă cel care face această afirmaţie, s-ar îngriji să afle gravitatea păcatului, dacă s-ar hotărî să-şi schimbe viaţa, să lucreze pentru virtute şi să cunoască însemnătatea şi dulceaţa ei, atunci niciodată nu şi-ar mai forma astfel de judecăţi strâmbe şi rele în capul lor. Căci ar vedea foarte bine, în lumina virtuţii, minunata dreptate şi bunătate a lui Dumnezeu. Luaţi aminte la viaţa socială şi veţi vedea că leneşii şi trântorii au cele mai multe pretenţii de la alţii, care lucrează şi se ostenesc, dar împotriva binefăcătorilor, trântorii au judecăţi rele şi osânde îngrozitoare. La fel i se întâmplă oricui nu vrea să lucreze virtutea. Deoarece virtutea pretinde muncă, osteneală, jertfă, aşa unul încearcă să se elibereze de răspundere şi să arunce răspunderea în capul altora, ba chiar în capul lui Dumnezeu!

Mai trebuie să luăm aminte şi faptul că al treilea rob al parabolei manifestă o frică servilă. *„Temându-mă, am ascuns talantul tău în pământ”*, zice el. Orice lucru ar face omul, dacă nu-l face cu simţirea că este de datoria lui, ci cu impresia că este un lucru de prisos, ori îl face din frică, omul nu poate lucra cu credincioşie şi grijă. Numai

când își iubește talentul, munca, prețuiește și folosul, numai atunci lucrează cu mare râvnă. Tot așa se întâmplă, cititorule, și în lucrarea virtuții. Cei ce nu izbutesc să înțeleagă că Dumnezeu este dragoste și are iubire nemărginită pentru om; cu toată datoria pe care o pune asupra noastră, o pune numai fiindcă vrea să ne facă într-adevăr fericiți; că Dumnezeu prezice pedepse, nu fiindcă este aspru și rău – departe de la noi hula aceasta! – ci fiindcă este drept și ar vrea să nu fim niciodată osândiți; că lepădarea de păcat și dobândirea virtuții ne-o cere, fiindcă păcatul aduce necaz și nefericire, pe când virtutea este elementul în care sufletul își află bucuria și pacea sa adevărată. Toți cei ce nu înțeleg acestea, ci fug de păcatele mari de frica de pedeapsă, aceia au un mod de gândire servilă, își formează un caracter de sclav. Precum sclavii din epoca antică munceau când era stăpânul lor de față, fiindcă se temeau de pedeapsă și de moarte; dar îndată ce stăpânul se ducea, lăsau munca și la primul prilej o luau la fugă; tot așa și creștinul care nu și-a format o idee adevărată despre bunătatea lui Dumnezeu și despre importanța virtuții nu poate fi un creștin adevărat. Cu primul prilej el se va depărta de Dumnezeu, se poate chiar să se lepede de religie și s-o urască, precum urăsc sclavii pe proprietarii lor. Așadar cititorule, trebuie să iubim pe Dumnezeu și atunci vom înțelege ce rai adevărat va înflori în sufletul nostru. „*În iubire nu este frică, ci iubirea scoate afară frica*”, zice Duhul Sfânt, prin apostolul iubirii (I In 4, 18). Religia creștină, ca o religie a dragostei, scoate afară frica de sclav, pretinde un devotament din inimă și sincer, o dragoste care aduce în suflet un nemărginit respect față de Dumnezeu, bucură, luminează și aduce pace. Iată care a fost darea de seamă a robului leneș; ura nesocotită, acuzatoare și vrednică numai de un sclav. La fel este orice îndreptățire care vrea să acopere neîmplinirea vreunei datorii. Dar să vedem acum, care a fost răspunsul stăpânului la îndreptățirea robului celui leneș.

Răspunsul stăpânului

Răspunzând la îndreptăţirile robului celui viclean, Domnul arată că ele sunt neîntemeiate şi fără nicio bază reală, că sunt nişte simple pretexte. În acelaşi timp, îi dă răsplata cuvenită pentru viclenia lui.

„Răspunzând stăpânul, i-a zis: robule viclean şi leneş, ai ştiut că secer de unde n-am semănat şi adun de unde n-am risipit. Trebuia să dai banii mei cămătarilor şi eu, venind, aş fi luat ce a al meu cu dobândă” (v. 26-27). Prin acest răspuns al stăpânului care nu este altul decât Hristos judecând pe oameni, robii Săi, Domnul arată limpede două mari greşeli ale aceluia rob. Mai întâi lenea lui. Este un rob viclean şi leneş. Domnul leagă împreună aceste două mari greşeli, lenea cu răutatea. Fiindcă lipsa de griji şi lenea sunt drumul cel mai lesnicios care duce la înşelăciune, amăgire şi minciună, adică la acele fapte păcătoase, care oferă omului mijloace de nelucrare şi alte desfătări fără osteneală. În acele fapte vrednice de dispreţ şi în îndeletnicirea necinstită a plastografiei, a tâlhăriei, a furtului, a faptelor ruşinoase, ajung mai cu seamă cei care stau degeaba, cei leneşi, cei ce nu vor să se ostenească spre a deveni virtuoşi. Cei din trecut spuneau foarte bine: *„Nelucrarea este maica tuturor relelor”*, este pricina oricărei crime, cum zice şi marele Vasile.

Iubitul cititor să ia aminte la un amănunt important pe care îl vom semnala acum: Biserica Ortodoxă a pus lenea, nelucrarea, lipsa de grijă, printre păcatele de moarte, adică printre acele păcate care îmbolvăvesc sufletul grav şi îndepărtează harul lui Dumnezeu ducând la moartea veşnică. Aşadar lipsa de grijă şi lenea pot fi păcate de moarte? La prima vedere lucrul pare un paradox. Dacă te gândeşti că lenea este maica tuturor răutăţilor, înţelege numaidecât pentru ce Biserica Ortodoxă a socotit-o păcat de moarte. Creştinul care nu se îngrijeşte şi nu lucrează pentru formarea lui spre virtute, îşi lasă sufletul fără pază, aşa că toată pofta cea rea intră în el. Apoi

pofta cea rea „după ce a fost primită naște păcatul, iar păcatul săvârșit naște moartea”, zice Dumnezeu prin Iacob (1, 15). Lipsa de grijă și trândăvia deschide larg ușa sufletului în fața diavolului, care intră în astfel de suflete trândave și ia cu el alte duhuri mai rele decât el (cf Mt 12, 44-45). În felul acesta starea aceluia suflet se face și mai rea.

Altfel, fie că omul se sinucide cu o otrăvă puternică, fie că nu se îngrijește de hrană și moare de foame, rezultatul este același: că moare. La fel, fie că cineva face o crimă mare, fie că este neglijent cu hrana și creșterea duhovnicească a sufletului său, ajunge la același rezultat: stricarea vieții duhovnicești, putrezirea și moartea duhovnicească. Așadar, este foarte firesc să considerăm trândăvia și neglijența în lucruri duhovnicești ca niște păcate de moarte, în stare să ducă la osândă, dacă creștinul nu se reculege la timp, nu se pocăiește și nu se supune ostenelilor, cu o hotărâre statornică.

În al doilea rând, faptul că robul contrazice pe stăpân. În răspunsul pe care stăpânul îl dă robului viclean, arată cât de împotrivoitoare și nesocotită este îndreptățirea acestuia. Vorbind în felul oamenilor, Domnul zice: Știai că sunt rău și aspru, că secer de unde n-am semănat cu atât mai mult să lucrezi, ca să eviți asprimea Mea? În ce fel se potrivește teama ta de asprimea Mea cu neglijența și indiferența pe care le-ai dovedit? Domnul vrea să ne arate că credința noastră în dreptatea Lui și în socoteala amănunțită pe care ne-o va cere despre lucrarea noastră duhovnicească, face neglijența noastră de neîndreptățit și de neiertat. De aceea nu trebuie să îngăduim în lucrul nostru nicio neglijență.

Știau că sunt aspru, urmează să zică Domnul către rob, și de aceea nu te-ai hotărât să negustorești talentul tău; dar cel puțin de ce nu l-ai pus la o bancă? Cu această faptă, nu ți-ai fi împlinit toată datoria, dar și Eu aș fi câștigat ceva, dar nu atât cât aș fi câștigat, dacă ai fi lucrat tu cu el. Aș avea cel puțin o dobândă cât de mică. Când pe de o parte te temi de asprimea Mea, iar pe de altă parte

uiți chiar și acea lucrare care nu cerea osteneți și primejdii, nu este oare aceasta o împotrivire irațională? Banca la care robul putea să fi depus talantul lui este comoara mîlei creștine. Acolo robul, care se consideră pe sine incapabil să lucreze pentru Hristos, poate să-și depună talanții rugăciunii și prin rugăciune să dovedească că este rob credincios. Ba se mai poate înțelege că banca și schimbătorii de bani sunt alți oameni credincioși și activi, care sunt împiedicați în împlinirea îndatoririlor lor de robii cei vicleni. Prin urmare, înțelesul acestor cuvinte ale Domnului ar putea fi și următorul: Creștine, dacă tu nu ai curajul și hărnicia, ca să poți face un lucru mare și important, nu crezi că trebuie să faci un lucru mai mic și mai ușor? Fiindcă acel lucru mic este mai presus de orice. Dacă tu nu vrei să lucrezi și să te ostenești cu poziția ta socială, cu funcția, cu darurile pe care ți le-a dat Dumnezeu, ca să fi de folos altora, cel puțin ia-ți colaboratori, care vor lucra fără ca tu să te ostenești. Lasă pe alții să facă ceea ce tu nu faci și nu împiedica binele, care decurge din situația ta. Cărturarii și fariseii, nu numai că nu lucrau ei înșiși spre folosul altora, dar chiar împiedicau fapta prin care alții puteau deveni folositori, și de aceea Domnul a strigat împotriva lor acel înspăimântător: „*Vai vouă cărturari și farisei fățarnici, că închideți împărăția Cerurilor înaintea oamenilor; căci nici voi nu intrați, nici pe cei ce vor să intre nu-i lăsați*” (Mt 23, 13).

Zici pe de o parte că Eu secer unde n-am semănat și adun pe aria unde n-am risipit grâul. Dar pe de altă parte îmi spui: Ia-ți talantul Tău. Prin urmare, am semănat și Eu în tine. Ți-am dat și ție un talant. Nu este asta o contradicție? Faptul că tu ai astăzi haruri, capacități, bani, meșteșug, dovedește că Eu semăn și împart, zice Dumnezeu către toți creștinii. Fiindcă toate acestea le-ai primit de la Mine. Și pe câtă vreme semăn și împart, am și eu dreptul să secer, să adun, să pretind un câștig din cele ce am dat. Vezi, cititorule, cu câtă înțelepciune amuțește Hristos pe om, folosindu-se de propriile îndreptățiri ale omului.

Este trist că mulți creștini dintre cei care n-au pierdut definitiv credința și nu vorbesc despre religie cu dispreț, găsesc totdeauna îndreptățire, ca să acopere neîndeplinirea îndatoririlor lor, neglijența și indiferența lor față de lucrul duhovnicesc. Când unul din aceștia nu merge la biserică, se va îndreptăți prin vremea care nu-l lasă sau prin depărtarea mare a bisericii. Când nu se pocăiește și nu se mărturisește, preotul este de vină; poate e păcătos altul, care deși a fost mărturisit, nu s-a făcut sfânt îndată. Când nu-și face milostenia, când nu se roagă, are la îndemână numaidecât câte o îndreptățire. Dar totdeauna acest fel de îndreptățire vine de la acei creștini, care n-au gustat din dulceața harului dumnezeiesc, și n-au prețuit viața creștină. Și de aceea ei cred că Evanghelia are numai acuzări și pretenții, iar Dumnezeu este prea mulțumit dacă ne abținem de la rele mari. Însă toate acestea nu sunt decât pretexte. Va trece însă vremea pretextelor și a îndreptățirilor, va veni o zi în care, vai, vor pieri ca fumul toate îndreptățirile cele serioase, cele bune, cele copilărești. Iar cei ce au în gura lor câte o îndreptățire pentru orice neglijență, nu vor găsi cuvânt de răspuns la dovezile Domnului foarte logice și de necontrazis. Se vor afla fără nicio apărare dreaptă, amuțiți, osândiți, ca și robul din parabolă, a cărui osândire o vom vedea acum, în urmare.

Osândirea robului celui viclean

Osânda robului celui viclean are două puncte de vedere. Unul este lipsirea de talanți: „*luați deci de la el talantul și dați-l celui care are cei zece talanți*”, zice Domnul (v. 28). El poruncește să i se ia robului celui viclean și leneș talantul. Și astfel slava pe care ar fi avut-o de pe urma talantului se schimbă în rușinea lipsirii pe veci de talant. Domnul mai adaugă că talantul trebuie să fie dat ca răsplată celui grijuliu și făcător de bine și explică motivul acestei noi răsplăți, dă robului celui harnic: „*Căci celui ce are, i se va mai da și îi va prisosi*”,

adică aceluia care a făcut multe fapte bune, i se va da putere, har și bucurie, așa încât să-i prisosească. Vedem că acest lucru îl aplică Dumnezeu mai întâi la lucrurile vieții prezente. „*Sunt unii care risipind averile lor, le înmulțesc; dar sunt și alții care, adunându-le, le împuținează*”, zice Dumnezeu prin înțeleptul Solomon (Pilde 11, 24). Adică oamenii care seamănă și răspândesc averea, roadele, avantajele, câștigul meseriei lor, în fapte de milostenie și iubire de oameni, nu numai că nu sărăcesc, ci primesc de la Dumnezeu mai mult; căci ei imită pe însuși Dumnezeu cel Care răspândește bunătățile Sale peste toți și peste toate. Dimpotrivă, cel zgârcit și iubitor de argint, care și-a înmormântat sufletul său în avere, este atât de lipsit, încât inima i se frânge când trebuie să dea o milostenie. Acela în curând își va pierde toată averea lui.

Dar cuvântul acesta al Domnului se poate aplica mai cu seamă la darurile duhovnicești. Adică: acel creștin care întrebuințează mijloacele, împrejurările și harismele pe care i le-a dat Dumnezeu, spre folosul său propriu și al altora, primește har și mai îmbelșugat, așa încât înaintează spre treptele superioare de viață duhovnicească, realizează rezultate mari și se face unealtă de mântuire a sufletelor. Sfinții Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur și alți mari păstori și învățători ai Bisericii au primit desigur de la Dumnezeu haruri și avantaje trupești și sufletești. Dar dacă ei le-ar fi ascuns, dacă s-ar fi îngrijit numai de propria lor înălțare sau de o faimă provizorie, atât numele lor, cât și avantajele primite s-ar fi stins. Dar fiindcă ei le-au întrebuințat spre binele multora, spre slava lui Dumnezeu, de aceea au primit de la Domnul un har și mai mare, arătându-se cu adevărat mari Părinți și învățători a toată lumea. Și, cu toate că sufletele care au fost călăuzite spre mântuire de ei aparțin lui Hristos, totuși pot să zică și ei, și orice următor al lor, împreună cu Pavel: „*Voi sunteți slava și bucuria mea*” (I Tes 2, 20; Fil 4, 1).

Și pe dos: „*De la cel ce nu are, se va lua și ceea ce are*”, zice Domnul în parabolă (v. 29). Este foarte firesc ca Dumnezeu să

ridice darul de la aceia care nu-l întrebuințează. Și în natură este o lege, conform cu care acel mădular al trupului, pe care nu-l mișcăm și nu-l întrebuințăm, își pierde, pe încetul, puterea, se atrofiază și se strică. Dimpotrivă, organele care se mișcă și sunt în activitate mereu nu se strică din pricina oboselii, ci se întăresc și se dezvoltă și mai mult. Este foarte firesc ca focul, de care nu ne îngrijim, să se stingă; ca apa, care nu se mișcă, să înceapă a mirosi; ca unealta, care rămâne neîntrebuințată, să ruginască și să se strice. Această lege are valabilitate și în viața duhovnicească. Bucuria de pe urma rodului lucrării duhovnicești sfârșite se mărește și sporește puterea duhovnicească în vederea unei lucrări viitoare. Și harul pe care creștinul și-l apropie prin osteneală sporește capacitatea lui de a primi haruri, mai mari. Pe când, dimpotrivă, un dar al lui Dumnezeu neîntrebuințat se distruge și în același timp distruge puterea de a primi alte daruri. Așa încât, omul neglijent și nevrednic dacă ar primi și alte daruri s-ar face și mai rău. De aceea vedem de multe ori oameni cu avantaje fizice mari; dar ei nu înțeleg să se miște, ca să-și formeze un caracter cu adevărat creștinesc, să devină de folos și altora. Așadar, în virtutea acestei legi, după un timp mai scurt sau mai îndelungat, unii cad în păcate mari, care surprind pe cunoscuții lor și îi silesc să zică: tocmai el să ajungă în halul acesta! Dar era atât de bun!... Trebuie să ne lămurim: oricine nu se îngrijește să lucreze bine, pierde și ce brumă avea. Și ajunge în situația ca toți talanții și toate darurile lui sunt concentrate în mâinile robilor harnici și credincioși ai lui Dumnezeu.

Mărturie a acestora stă osânda pe care o va suferi robul viclean și leneș în viața viitoare. Acolo va fi auzit din gura Judecătorului acest cuvânt cutremurător: *„Luați de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți”*. Adică va fi lipsit și despuiat de slujba, de capacitatea, de meșteșugul, de harurile pe care le-a avut și cu care nu a lucrat spre folosul aproapelui și spre slava lui Dumnezeu. Și dimpotrivă, va fi înălțat cu mărire și strălucire cel care a lucrat

aici conform cu voia lui Dumnezeu; vor străluci virtuțile și faptele bune ale credincioșilor, care au lucrat aici cu hărnicie, dar au rămas necunoscuți și neștiuți.

Mai este și un alt punct de vedere al osândirii. Acesta este aruncarea în chinul veșnic. *„Și pe robul cel rău aruncați-l în întunericul cel mai dinafară. Acolo va fi plângere și scrâșnirea dinților”*, adaugă Domnul (v. 30). În aceste cuvinte ale sentinței de osândă Domnul îl caracterizează pe rob ca rău. Adică nefolositor bun de nimic. Căci în adevăr, cei vicleni, neglijenți și leneși, care nu lucrează conform cu destinația cea înaltă a creștinului, sunt robi ai răului. Sunt copaci neroditori și uscați, care nu își au locul într-o livadă de pomi roditori. Sunt niște trântori nefolositori într-un stup de albine harnice, trântori care trebuie să piară. Este adevărat că și creștinii cei harnici și grijulii în toate datoriile lor trebuie să creadă că ei sunt *„robi netrebnici”*, după cum zice Domnul (Lc 17, 10). Pentru că nici ei nu aduc vreun folos lui Dumnezeu, nu-I dau lui Dumnezeu niciun câștig, nici nu sporesc slava și fericirea dumnezeiască prin supunerea lor către voia lui Dumnezeu. Totuși este absolută nevoie ca ei să lucreze binele și să-și împlinească întreaga datorie cu toată grija și hărnicia. Căci în felul acesta își vor pregăti propria lor fericire, vor fi de folos la mulți alții și vor fi considerați ca niște fii vrednici ai Tatălui celui bun. Prin acțiunea lor binefăcătoare, prin virtute și sfințenia lor, vor răspândi și vor spori faima numelui lui Dumnezeu printre oameni. Fiindcă oamenii care nu cunosc pe adevăratul Dumnezeu își vor forma o părere despre El, din purtarea acestor creștini buni. Cei ce nu cunosc pe Dumnezeu vor vedea cât de bun și sfânt este Dumnezeu, care are astfel de robi buni și credincioși. În felul acesta se vor porni și ei spre credință. Dimpotrivă, creștinul cel viclen și leneș este nefolositor și vătămător. Cu purtarea lui face religiei și lui Dumnezeu un nume rău și defăimat, pe câtă vreme el zice că crede în Dumnezeu. De aceea va fi aruncat

în întunericul cel mai din afară. Va fi aruncat afară din lumina împărăției lui Dumnezeu, lipsit de bucuria pe care o gusta creștinul grijuliu și binefăcător, care sunt împreună cu Hristos. Va fi aruncat departe de Dumnezeu, departe de izvorul vieții și al fericirii, în întunericul cel îngrozitor și veșnic, unde vor avea ca moștenire „*plângerea și scrâșnirea dinților*”.

Iată, iubite cititor, rezultatul la care ajung acei creștini care își petrec viața lor în neglijență și indiferență; acei creștini, care nu se gândesc că viitorul veșnic depinde de viața prezentă, nici nu lucrează ca să dezvolte harurile și prilejurile, pe care li le dă Dumnezeu spre folosul lor și al aproapelui. Rezultatul la care ajung ei este „*plângere și scrâșnire a dinților*”, o stare de groază și de chin aspru, o agonie fără speranță. Să luăm bine seama la lucrul acesta: se pedepsește cu pedeapsa de apoi, nu numai acela care face rele, ci și acela care nu face binele, zice, pe drept cuvânt, Sfântul Ioan Gură de Aur. Iar dacă cel ce a ascuns un singur talant a fost osândit cu o osândă atât de mare, este ușor de înțeles ce pedeapsă vor primi acei creștini care au ascuns cinci talanți și au îngropat în zădărnicia acestei lumi avantaje mari și posibilități nebănuite.

Încheierea parabolei, pe care trebuie s-o întipărim în sufletele noastre în așa fel încât să nu se șteargă niciodată, este următoarea: va fi pedepsit ca răufăcător oricine n-a lucrat ca să fie făcător de bine. Am spus că nu trebuie să se șteargă niciodată din sufletul nostru întipărirea acestor cuvinte, căci în împrejurarea specială, în care Domnul a spus această parabolă, a văzut mai dinainte că vor fi în viitor creștini, care se vor îndoi de cuvintele sale, și a accentuat anume: „*Cerul și pământul vor trece, iar cuvintele Mele nu vor trece*” (Mt 24, 35). Adică, cerul și pământul pe care noi le socotim ca niște elemente sigure și pe veci nemișcate, vor trece; dar cuvintele Mele

nu se poate să fie anulate și să nu se împlinească. Așadar, să nu cheltuim zilele noastre în lene și neglijență pentru faptele virtuții, ci să lucrăm, să ne ostenim, să ne luptăm, ca să ne slobozim de păcat. Să ne desfășurăm toată râvna și activitatea noastră, spre formarea unui caracter cu adevărat creștinesc. Să alergăm în tot locul, unde este vorba să putem fi de folos oarecum, fie cu banii, fie cu munca, fie cu cuvântul sau cu sfaturile noastre, fie cu felul nostru de viață și cu pilda noastră bună, fie cu arta, fie cu starea și cu funcția noastră. Să împărțim darurile bunătații și ale dragostei, mereu neoprit și în orice loc. Fiecare dintre noi să-și înmulțească talantul, pe care l-a primit. Căci nu există creștin care să nu fi primit nimic. Să lucrăm în așa fel încât, în ceasul acela binecuvântat, în care vom da socoteală să auzim și noi din gura Domnului aceste cuvinte: bine, rob bun și credincios, peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune – intră întru bucuria Domnului tău.

Partea a IV-a

PARABOLA CU SMOCHINUL NERODITOR

(Lc 13, 6-9)

In timpul lucrării Sale de învățătură, Domnul a propovăduit mult despre necesitatea pocăinței. Cu pocăința Și-a început propovăduirea Sa (cf. *Mt 4, 17*). Tot pocăința a zugrăvit-o cu dumnezeiască artă în parabola risipitorului. Necesitatea absolută a pocăinței a accentuat-o Domnul, în chip special, în împrejurarea în care I s-a vestit o crimă îngrozitoare a lui Pilat, despre care vom vorbi acum.

Se întâmplase o răzvrătire, dintre cele ce se întâmplau adesea pe vremea procuraturii lui Pilat, și pe care acest proconsul sângeros le îneca în sânge. Dar evenimentul, care făcuse atunci o impresie îngrozitoare, era că armata romană nimicise pe galileeni în apropiere de templul din Ierusalim și sângele lor se amestecase cu sângele animalelor de jertfă. Această întâmplare fără precedent punea următoarea întrebare: Ce să fie? Oare din pricina păcatelor mari galileenii aceia își găsiseră o moarte atât de tragică? Răspunzând

Domnul la această nedumerire a zis: credeți că acești galileeni erau mai păcătoși decât alții galileeni și de aceea au aflat un sfârșit atât de groaznic? Nicidecum. Dar dacă nu vă pocăiți veți avea cu toții o astfel de moarte jalnică (cf. *Lc 13, 1-5*) Ca să accentueze încă și mai mult în sufletele lor această prevestire a Sa, Domnul a întrebuițat acest prilej, ca să spună o parabolă foarte concisă, dar și foarte limpede. În această parabolă El înfățișează necesitatea imediată a pocăinței. Parabola o expune Sfântul Evanghelist Luca în următoarele cuvinte: *„A spus această parabolă: cineva sădise un smochin în via sa; și a venit să caute rod în el și n-a găsit. Atunci a zis vierului: iată de trei ani vin să caut rod în acest smochin și nu găsesc. Taie-l! De ce să ocupe locul degeaba. Iar acela, răspunzând, i-a zis: Doamne, mai lasă-l și anul acesta, până ce voi săpa împrejurul lui și-i voi pune gunoi. Poate că va face rod. Iar dacă nu, îl vei tăia în anul viitor”* (v. 6-9).

Prima aplicare a parabolei este la poporul evreiesc

Pe evrei Dumnezeu îi alesese ca popor al Său ales și iubit. Lor le dăduse legea Sa și lor le făcuse bine în multe și mari feluri. Desigur, se cuvenea să aștepte mai cu seamă de la ei, ca un rod firesc al bunătății Sale atât de mare, o supunere recunoscătoare și o deplină conformare la legea dată. Însă din păcate, iudeii s-au arătat a fi un popor nemulțumitor, un popor care nu numai că nu s-a făcut pildă de urmat pentru alte popoare, ci a dat prilej ca numele lui Dumnezeu să fie defăimat, printre închinătorii de idoli, precum zicea cu durere dumnezeiescul Pavel (cf. *Rom 2, 24*). De aceea Dumnezeu cel drept a hotărât să întrerupă relațiile de bunăvoință specială cu ei, să le ia avantajele excepționale, pe care le dețineau, să-i pedepsească în mod exemplar. Dar, precum odinioară în pustie, prin mijlocirea și rugăciunea lui Moise, nu i-a nimicit, așa și acum, prin mijlocirea lui Hristos, le-a dat iudeilor favoarea de a se pocăi și de a se îndrepta în ultimul moment.

I-a mai îngăduit câteva decenii, ca să audă mai întâi pe Hristos, apoi și pe Apostoli, care i-au chemat la pocăință și la mântuire, în numele lui Hristos. Și unii din ei în adevăr s-au pocăit și au dat roade vrednice de pocăință. Aceștia sunt creștinii cei din evrei, care au format prima Biserică, recruții, cei dintâi aleși și sfinți ai armatei creștine. Însă ei formau numai o parte infimă din poporul întreg. Cea mai mare parte a poporului evreu a rămas nepocăită, de aceea au atras asupra lor mânia lui Dumnezeu și s-au prăbușit în catastrofa lor cea groaznică. Patruzeci de ani după răstignirea lui Hristos, Dumnezeu a tăiat din rădăcini acest popor nepocăit al răstignitorilor și l-a aruncat în foc, precum proorocise Ioan Botezătorul, când le zicea: *„Iată securea este la rădăcina pomilor, deci tot pomul, care nu face roadă bună, se taie și se aruncă în foc (Mt 3, 10).* Dumnezeu și-a ridicat sprijinul de deasupra poporului evreiesc și armatele romane, sub conducerea lui Titus, au nimicit poporul într-un fel care rămâne pildă în istorie. Suferința galileenilor, pe care Pilat i-a omorât în templu s-a repetat mărită de mii de ori. Și, în adevăr, poporul a fost aproape exterminat, după cum spusese în chip proorocesc Domnul. Iată înțelesul acelor trei ani din parabolă, în care stăpânul viei caută rod în smochin. Sunt cei trei ani ai vieții pământești ai lui Hristos, după care li s-au mai dat câțiva ani evreilor, chemându-i la pocăință prin sfinții Apostoli. Iar apoi a urmat tăierea.

Parabola are însă, desigur, și o aplicare mai largă. Ea se referă la oamenii din toate veacurile și în special încearcă să trezească pe cei ce se bucură cel mai mult de bunăvoința, darurile, îndelunga răbdare a lui Dumnezeu – și aceștia sunt creștinii. Vrea să-i trezească să-și cerceteze conștiința, dacă trăiesc în pocăință, dacă corespund în chip real credinței pe care o mărturisesc și dacă au roade de virtute și sfințenie. De aceea trebuie să expunem mai pe larg înțelesul parabolei, care ne privește, îndeosebi, pe noi creștinii.

Avantajele de care se bucura smochinul. Smochinul din parabolă nu era dintre acei smochini, care în țările calde cresc de la sine în

colțurile drumurilor și rămân necultivați și sunt expuși la rele, fiind la dispoziția trecătorilor și a animalelor. Smochinul despre care povestește parabola era sădit de însuși proprietarul viei, într-un loc ales, în via să îngrădită. Și de aceea se bucura de toată îngrijirea și avea toată siguranța. Dar, ca și în toate parabolele Domnului, și aici, sub aparența simplă a povestirii, se află un important înțeles spiritual.

Via este Biserica lui Hristos, despărțită de celelalte confesiuni și îngrădită prin credință. Ea este lucrată cu grijă specială de către Dumnezeu Tatăl și de către Domnul nostru Iisus Hristos. Via este adăpată din belșug de râul apei celei vii a Duhului Sfânt. Fiecare dintre noi, creștinii, suntem smochini sădiți în Biserica lui Hristos, prin Sfântul Botez. Și de aceea avem un loc excepțional și avantaje speciale față de alte confesiuni și popoare, care nu sunt creștine. Noi am primit numele de creștin. Acesta este un har special și o bunăvoință a lui Dumnezeu față de noi.

Da, iubite cititor, faptul că suntem creștini este o mare fericire. Căci ar fi fost posibil să ne fi născut, și tu, și eu, în China sau în India, din părinți închinători de idoli și să fi rămas în întunericul închinării de idoli. Ar fi fost cu puțină să ne aflăm într-un loc și într-un mediu cu desăvârșire străin de adevărul cufundat în păcat. Dar Dumnezeu a făcut cu noi binefaceri din belșug. Ne-am născut din părinți creștini, am fost botezați, am primit ungerea cu sfântul mir, am devenit copii ai lui Dumnezeu și mădulare ale Bisericii lui Hristos. Avem oarecare cunoștință de starea noastră în Biserică și prin harul sfintelor Taine și atâtea altele, adeseori prin minuni primim tot felul de daruri și de binefaceri. Te-ai gândit vreodată, dragă creștine, ce dar neprețuit al lui Dumnezeu este chemarea și bunăvoința specială de a fi creștin, care îți deschide fericirea veșnică? Dacă un bogat te-ar face în dar tovarăș la o întreprindere foarte importantă, dacă te-ar adopta ca fiul și te-ar pune moștenitor, nu ai considera acest lucru o fericire nesperată?

Însă în calitatea de creștin ai primit o binefacere neasemănat și nemărginit mai mare, te-ai făcut „*părtaș chemării celei cerești*” (Evr 3, 1). Ești moștenitor al bunătăților celor veșnice. Așadar, se poate compara cu lucruri lumești bunăvoința specială a lui Dumnezeu? Însă necunoașterea realității și alipirea de zădărniciile lumii nu-i lasă pe unii creștini să se gândească la starea lor excepțională în lumea aceasta.

Așteptările proprietarului înșelate. Era foarte firesc ca proprietarul viei să aștepte roade de la un smochin, pe care îl îngrijise atât de mult și să vină în persoană „*ca să caute rod*”. Așadar Dumnezeu așteaptă de la fiecare dintre creștini roadele virtuții. Deoarece Dumnezeu dă toate mijloacele de rodire, este foarte drept ca El să ceară de la noi o viață conformă cu Evanghelia Sa. Nu sunt de ajuns frunzele și florile; acestea sunt o podoabă, însă o podoabă nefolositoare. Nu ajunge să ne numim creștini, nici pur și simplu să arătăm pe din afară o aparență de religiozitate. Ni se cere mai cu seamă roadele virtuții, adică gânduri și dispoziții și cuvinte și fapte, care să poarte pecetea virtuții și a sfințeniei creștine. Atunci vom fi asemenea cu pomii cei purtători de roade bune, vom fi cu adevărat bucurie și desfătare și minunare în mijlocul lumii.

Dar din nefericire, parabola arată că proprietarul viei a fost înșelat în nădejdlile sale. N-a găsit rod în pomul, pe care îl îngrijise cu atât de multă luare aminte. Iar realitatea întărește adevărul din parabolă. Este un fapt foarte trist, că printre sutele de milioane care poartă numele de creștini și se bucură de atâtea avantaje, mulți sunt cei care nu aduc nicio roadă vrednică de cinstea cea mare a numelui creștinesc, nicio roadă spre slava lui Dumnezeu. Și iată acum proprietarul viei își exprimă necazul său pentru înșelarea nădejzii sale. O exprimă către grădinarul proprietății sale. Își arată mânia sa dreaptă că a suferit atâtea vreme nerodire, și din nou a aflat smochinul fără rod. „*Iată, de trei ani vin căutând rod în acest smochin și nu aflu*”, zice el. Dumnezeu a cerut roade bune de la

iudei, în trei mari perioade ale istoriei lor, și n-a găsit. În perioada dinaintea robiei, în cea de după robie, și pe timpul propovăduirii lui Ioan Botezătorul, a căutat Dumnezeu să afle roade de la evrei și n-a găsit. Însă în același fel Dumnezeu rabdă îndelung și așteaptă pe mulți creștini să se pocăiască în sfârșit și să dea roade ale virtuții. Îi așteaptă în vremea tinereții, a maturității și a bătrâneții. Dar ei urmează aceeași purtare de plâns. Întrebuințează îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, nu spre pocăință și mântuire, ci ca să progreseze în răutate și să-și îngreuneze și mai mult situația lor în veșnicie.

Iar mânia proprietarului este și mai îndreptățită, prin faptul că smochinul acela nu numai că rămâne neroditor, dar și „*ocupă locul degeaba*”; adică face nefolositor și zadarnic locul pe care îl ocupă el și umbra lui. Prin urmare, nu numai că nu aduce folos, ci face și pagubă. Însă, precum pomul neroditor este cu atât mai păgubitor viei, cu cât este mai mare și ocupă loc mai bun, tot așa creștinul neroditor nu rămâne neutru, ci de-a dreptul se face vătămător. Dacă să zicem că nu face nedreptate altora, totuși îi vatămă prin exemplul lui cel rău. Căci un creștin rău descurajează pe cei ce doresc să facă binele, dar au nevoie să fie întăriți de exemplul bun al altora. Un creștin rău dă curaj celor răi și îi usuca și mai mult. Este un fapt dovedit că răutatea celor răi sporește înspăimântător, când în jurul lor sunt tot exemple rele, fără niciun exemplu bun. Când cei răi sunt mai mulți și se întăresc prin exemplul luat unul de la altul, răutatea lor sporește. Atunci și obiceiul cel mai ciudat, vorbele cele mai trăsnite și faptele cele mai deșănțate devin obișnuite și comune. Mărturie pentru acest fapt stă vremea noastră, în care atâtea și atâtea fapte rele și vătămătoare devin fenomene obișnuite. Prin urmare, nimeni să nu zică: eu nu păgubesc pe nimeni, dacă nu trăiesc creștinește. Din contră vatămi, prin pildă. Cu cât situația ta este mai înaltă, cu cât ești mai cunoscut, cu cât trăiești mai mult, cu atât este mai mare și paguba pe care o faci celorlalți oameni.

Dar să vedem ce hotărâre ia proprietarul viei în privința smochinului neroditor. „*Taie-l*”, zice el către îngrijitorul viei.

Exact aceeași hotărâre o ia Dumnezeu cu privire la cei neroditori și nepocăiți. Căci chiar și îndelunga Lui răbdare are margine. Și când ajunge la margini, atunci urmează osânda. Adică: Dumnezeu taie și dezrădăcinează pe omul nepocăit, scoțându-l din viață și din Biserica Sa. Și precum pomul cel neroditor – a fost ales smochinul în parabolă, fiindcă lemnul lui nu este bun la nimic, – îl va arunca în foc, tot așa și pe omul cel rău și nepocăit până la sfârșit, îl va arunca în focul pedepsei.

Mijlocirea vierului. Dar acum, iată că se aude un glas de mijlocire: vierul roagă pe proprietarul viei să lase smochinul „și în anul acesta”. Vierul sau grădinarul acesta închipuie pe Domnul nostru Iisus Hristos. Așadar, Hristos, ca veșnic arhieru și mijlocitor al nostru către Dumnezeu Tatăl, va mijloci pentru iertarea păcatelor celor ce se pocăiesc, dar și pentru prelungirea vieții celor ce nu s-au pocăit încă. Și preoții lui Hristos, care aduc jertfa Sfintei Euharistii, săvârșesc exact aceeași slujbă, în numele lui Hristos, pentru ei înșiși și pentru tot poporul. Ei roagă pe Părintele ceresc să dea iertare și amânare, prin sângele jertfei lui Hristos.

Am spus că Domnul cere de la Părintele ceresc numai prelungirea vieții, nicidecum anularea hotărârii. Vierul din parabolă nu zice: să nu tai niciodată smochinul neroditor, ci cere o amânare în executarea hotărârii. Căci anularea hotărârii ar fi cu totul potrivnică dreptății lui Dumnezeu și prin urmare este imposibil ca Domnul să se ceară o asemenea anulare. Așadar, Domnul cere o amânare, care să fie folosită pentru pocăință și mântuire. O asemenea amânare, este o mare binefacere. Ei i se datorează faptul că neamul omenesc n-a fost încă tăiat spre moarte veșnică prin păcat, ci toți câți au vrut să se mântuiască, au găsit mijloacele mântuirii. Acestei amânări îi datorează mântuirea o mulțime de oameni, care și-au petrecut viața lor în păcat și n-au vrut nici măcar să audă despre mântuire, însă nu au murit în păcate. Fiindcă la sfârșit a venit o vreme în care ei s-au pocăit și astfel s-au mântuit. Acest fapt ne învață să nu ne pierdem niciodată nădejdea în mântuirea unui creștin, oricât

de păcătos ar fi el. Dimpotrivă, să ne rugăm pentru el și să zicem: Doamne, mai lasă-l încă și dă-i lumină și duh de pocăință. Însă trebuie să luăm aminte că această amânare este eliminată pentru o perioadă de timp – „*Lasă-l pe el și anul acesta*”, zice vierul despre smochin, – dar este totuși suficient de lungă, pentru ca omul căruia i-a fost dată să se poată mântui. Și de aceea trebuie să ne îngrijim și mai mult ca să ajungem la rezultat. De altfel tocmai acest lucru îl arată și parabola în continuare.

Adică, vierul nu cere numai amânare, ci făgăduiește să îngrijească în mod excepțional pomul, că doar, doar la sfârșit va da roade. „*Până ce voi săpa împrejurul lui și voi pune gunoi*”, zice vierul. Așadar, este o mare faptă bună și o datorie să ne rugăm pentru mântuirea altor persoane, pentru ca Dumnezeu să atragă sufletele lor spre mântuire. Însă trebuie ca rugăciunile noastre să fie unite cu grija smerită pentru îmbunătățirea lor. Fiindcă, dacă nu ne îngrijim să facem tot ce depinde de noi, asta înseamnă că nu avem niciun interes pentru binele celorlalți, nici rugăciunea noastră nu este sinceră. Multe dintre rudele noastre, mulți dintre creștini în general, pe care îi vedem stăruind într-o viață păcătoasă, s-ar fi întors mai curând spre calea mântuirii, dacă noi, cei care am cunoscut legea lui Dumnezeu, am fi fost mai cu grijă să facem unele fapte care ar fi putut să le înmoaie inimile lor. Cu mult mai mult păstori Bisericii, care se roagă pentru cei necredincioși în rugăciunile slujbei lor preoțești, dacă și-ar fi unit rugăciunile cu o activitate potrivită ar fi putut să atragă pe mulți. Precum Hristos, arhierul și mijlocitorul cel mare, nu s-a mărginit numai la cuvinte și rugăciuni, ci s-a pogorât pe pământ, a ostenit și a suferit, până la adăparea smochinului neroditor cu sângele Său cel dătător de viață, tot așa orice păstor al Bisericii trebuie să se ostenească pentru a plugări sufletele creștinilor din turma sa, până ce se vor pocăi cumva și cei neroditori. Știm că lucrarea binelui este grea, putem afla acest lucru din viața pământească a Domnului, care a suferit mult și greu. Dar următorii Săi trebuie să ia asupra lor și această suferință pentru a aduce la mântuire pe alții.

Cuvintele ultimului verset al parabolei arată încă mai limpede că vierul n-a mijlocit, pentru ca smochinul să rămână mai departe neroditor și nepedepsit, ci, dimpotrivă, pentru ca să i se dea prilej de rodire. De aceea vierul zice: *„Poate va face rod, iar de nu va face, îl voi tăia în anul viitor”*. Să-l punem la încercare, zice vierul supunându-se la noi osteneli. Vierul vrea să facă smochinul să dea roade, îngrijindu-l în chip excepțional. Dacă încercarea aceasta dă rezultatul dorit, faptul va fi îmbucurător și bun pentru amândoi. Dacă acei creștini care au rămas în via Bisericii neroditori vreme îndelungată se vor pocăi și vor deveni rodnici cu statornicie, ei vor face o mare bucurie, nu numai lor înșiși, ci și în cer. Vor face o mare binefacere și o faptă bună, nu numai pentru familia lor, ci și pentru sânta Biserică, fiindcă schimbarea unor oameni care au fost niște păcătoși notorii va atrage admirația altora și îi va porni și pe aceștia spre pocăință, precum zice David în psalmul pocăinței: *„învăța-voi pe cei fărădelege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce”* (Ps 50, 14). Așa unii nu vor mai ocupa locul degeaba, ci îl vor face folositor. Nu vor vătăma via, ci o vor împodobi, întărind în pocăință pe cei păcătoși, iar pe cei evlavioși chemându-i spre mai multă evlavie, pentru slava lui Dumnezeu. Dar propriul lor folos va fi foarte mare: fiindcă nu vor mai tremura de frica tăierii, ci vor avea nădejdea întărită că vor fi răsădiți din via pământească, în via cerească.

Dar, dacă în ciuda amânării și a noilor îngrijiri, creștinii rămân nepocăiți și definitiv neroditori, – atunci, vai, – chiar și mijlocitorul Hristos va fi de acord ca ei să fie tăiați și pedepsiți. Cu toate că de pe tronul harului Hristos mijlocește mereu pentru noi, totuși pentru cei definitiv neroditori, nici chiar El nu va pronunța vreun cuvânt de apărare, ci, dimpotrivă, de pe scaunul de judecată, va porunci însuși să fie dați la pedeapsa cea temută. Cele mai iubitoare rude, cei mai buni prieteni, nu vor găsi atunci niciun cuvânt de acoperire. Fiindcă dreptatea va fi atât de evidentă iar starea lor atât de neîndreptată, încât chiar și cei din dreapta Judecătorului,

acum luminați prin adevăr și dreptate, vor aproba cu tot sufletul hotărârea de osândă și vor zice: „*Drepte și adevărate sunt toate căile Tale, împărate al sfinților*” (Apoc 15, 3).

Iată iubite cititor, înțelesul acestei concise parabole cu smochinul neroditor. Repetăm că această parabolă, care se potrivește în cele mai mici amănunte poporului evreu, rămâne ca o necontenita aducere aminte pentru noi creștinii, și ne mișcă spre pocăință și întoarcere și viață roditoare de fapte ale virtuții și ale dragostei. Dar ne și amenință necontenit arătându-ne cât de înspăimântătoare va fi starea celor nedreți și nepocăiți. Ce fericire, dacă noi cei până astăzi neroditori, am deveni pomi roditori și am fi răsați în raiul împărăției cerești.

PARABOLA CU CINA CEA MARE

(Lc 14, 16-24)

In timpul acelei cine, la care Domnul a avut prilejul să spună pilda cu locurile cele de sus și a dat o învățătură de bună-purtare și modestie fariseilor celor trufași, tocmai cu acest prilej a spus și parabola cu cina cea mare. În ea ne prezintă, prin cuvinte și lucruri cunoscute și comune, bunătățile cerești și binecuvântarea dumnezeiască de care vor avea parte adevărații creștini. Prilej pentru această parabolă i l-a dat Domnului unul din cei ce ședeau la masă la acea cină. Acesta, când a auzit învățăturile minunate ale Domnului, pe care le spunea comensalilor și stăpânului casei și mai ales despre răsplata de la Dumnezeu, a vrut să-L pornească pe Domnul să spună și alte sfaturi de acest fel și a zis: „*fericit cel care mănâncă pâine în împărăția lui Dumnezeu*” (v. 15). Adică este fericit cel ce va fi învrednicit să șadă împreună cu Mesia, cu proorocii și cu patriarhii la masa de taină a lui Dumnezeu. Acela se va împărtăși de bucurie și veselia dumnezeiască. Domnul a aprobat

această idee, fiindcă de fapt sunt fericiți cei ce vor fi învredniciți să dobândească bunătățile duhovnicești și dumnezeiești ale împărăției lui Dumnezeu. Dar cine sunt cei ce vor dobândi această imensă fericire? O vor dobândi oare evreii, care își închipuiau că numai lor li se cuvine, pe drept, împărăția lui Dumnezeu? O vor dobândi toți câți se numesc creștini? Oare nu respinge nimeni această fericire de mult preț? În clipa în care este exceptat de la mărișoria ei? Iată marea întrebare, pe care Domnul o dezleagă în această parabolă.

Cina și invitația la cină

Deoarece Domnul împreună cu ascultătorii Săi se aflau la cină, își împletește minunata parabolă tot în jurul cinei: „*Un om oarecare a făcut o cină mare și a chemat pe mulți*” (v. 16). Cine este omul bogat și darnic care a făcut cina și de ce se spune despre cină că este mare?

Nu este un rege pământesc, care oferă o cină materială și pământească, ci însuși Dumnezeu cel mare și nemărginit, care a pregătit, de la întemeierea lumii, o împărăție de bucurie și desfătare. Este Fiul lui Dumnezeu cel întrupat, care a venit în lume și „*întemeiază o împărăție ca mulți să mănânce și să bea la masa Lui*” (Lc 22, 29-30). Și în chip firesc este „*mare*” cina aceea, deoarece a pregătit-o însuși Dumnezeu, care este mare. Dar este mare și minunată cina, și din pricina bunătăților care se pot mânca la ea. Căci acolo este mana cea tainică și dumnezeiască a sfintei Cuminecături. Acolo se dau din belșug haruri și binecuvântări, acolo sunt desfătări duhovnicești și parfumuri de bună mireasmă ale Duhului Sfânt. Acolo cete de îngeri cântă imnuri cu dumnezeiască armonie. Acolo toate sunt sublime și dumnezeiești.

Da, cititorule, este mare acea cină, este excepțională cinstea și fericirea oferită celor care participă la cina aceasta. Deoarece la ea nu sunt oferite mâncăruri obișnuite, care îndulcesc pentru o clipă și ațâță în mod plăcut nervii gustativi, iar apoi răzvrătesc trupul

împotriva sufletului. Ci acolo este „pâinea cea vie care s-a coborât din cer” (In 6, 51), adică însuși trupul și sângele Domnului nostru Iisus Hristos. El a binevoit să ne lase sfânta împărtășanie, această cea mai mare a Lui binefacere și dăruire, ca prin ea să intrăm într-o legătură strânsă și continuă cu El. „În sfânta Euharistie nu luăm o pâine obișnuită și o băutură obișnuită, ci însuși trupul și sângele lui Iisus cel înviat”, zice sfântul Iustin martirul și filozoful. Și astfel: „Hristos este în noi și mamă și hrană; căci ne-a născut spre o viață nouă și ne hrănește cu trupul și cu sângele Său”, zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Această hrană a cinei celei mari nu are în vedere plăcerea și creșterea trupului, ci progresul și desăvârșirea duhovnicească. Hrana aceasta împărtășește din belșug darul Duhului Sfânt acelor care gustă cu vrednicie din ea, îi întărește în lupta împotriva păcatului, îi sfințește, îi face cu adevărat „*purtători de Dumnezeu*”, în stare să umble cu statornicie și neclintiți în călătoria vieții acesteia, pe drumul virtuții, până când vor ajunge la cina dumnezeiască din cer, în împărăția bucuriei negrăite și a fericirii. Fiindcă cina cea mare se începe din viața aceasta, dar se continuă în cea viitoare, ca o stare de neconținută și nemărginită bucurie și veselie.

Așadar o astfel de cină ne-a pregătit împăratul cerului din dragoste către noi. Trebuie să admirăm mai cu seamă iubirea Sa, căci la această cină „a chemat pe mulți”. A chemat mai întâi poporul evreu, care numai el în mijlocul popoarelor pământului a cunoscut și a adorat pe unul Dumnezeu adevărat. Apoi a chemat orice neam și orice popor de pe pământ. A deschis larg ușile împărăției Sale și cheamă toate popoarele să intre și să se bucure de desfătare și binecuvântare (cf. Is 25, 6-8).

Invitația specială. Când a venit ceasul cinei, Dumnezeu a făcut și o chemare finală: „*Și a trimis pe robul său la ceasul cinei să zică celor chemați: veniți căci toate sunt pregătite*” (v. 17). Propovăduirea lui Ioan Botezătorul și mai cu seamă chemările lui Hristos însuși erau desigur cea mai de seamă dovadă că toate sunt pregătite și harul mântuitor este oferit din belșug tuturor celor chemați. „*Veniți*”,

repetau apoi apostolii, veniți căci Mântuitorul a venit în lume, a săvârșit jertfa cea mare și a atins masa în altarele sfintelor biserici, pentru cina cea mare a dumnezeieștii cuminecături. Adevărul Evangheliei este împărțit ca o apă rourată și curățitoare. Duhul Sfânt vă oferă harul prin tainele Bisericii. Veniți dar, popor al lui Israel, ca să primiți bogăția harului lui Mesia, pe care l-au așteptat părinții voștri atâtea veacuri la rând. Aceasta a fost chemarea adresată evreilor.

Grăbiți-vă, repetați apoi Biserica prin predicarea Evangheliei, către toate neamurile: *„Iată acum vreme potrivită, iată acum zi de mântuire”* (II Co 6, 2). Pocăiți-vă, schimbați-vă, îmbrăcați haina serioasă și sfântă a virtuții, ca să primiți binecuvântarea cinei. *„Cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați”*, ca să vă bucurați la masa cea sfântă, împărțându-vă cu pâinea vieții. Din ziua de importanță mondială a Cincizecimii și până azi, aceste chemări se repetă mereu de oameni. Dar să vedem în ce chip au răspuns evreii și ce răspundem și noi astăzi la chemarea aceasta de foarte mare cinste.

Motivațiile celor chemați

Este firesc ca fiecare să se aștepte ca cei chemați la o cină atât de aducătoare de bucurie să se grăbească cu râvnă, ca să se împărtășească de cinste și de fericire. Dar, din păcate, *„toți au început să se scuze, unul câte unul”*, zice parabola. Atât evreii, cât și unii creștini, rămân surzi și nesimțitori la chemarea aceasta aducătoare de atâta cinste și de mântuire. Amăgiți de vraja și de plăcerile lumii, cu care diavolul otrăvește inimile oamenilor, se scuză într-un glas și într-un cuget că nu pot lua parte la bunătățile cerești și veșnice, din pricină că umblă să dobândească pe cele pământești și trecătoare. Adevărata pricină a refuzului este cea arătată de Domnul, care zice: *„M-au urât și pe Mine și pe Tatăl Meu”* (In 15, 24); au urât religia și viața virtuoasă,

Însă nu au nici sinceritatea de a mărturisi această ură. Ci găsesc tot felul de pretexte și îndreptățiri, cu care încearcă să se convingă pe sine și pe alții, că sunt în rânduială. Domnul raportează în parabolă câteva îndreptățiri de acest fel, care sunt nedrepte și neadevărate. Pe acestea le dezvoltăm în continuare.

Cel dintâi îi zise: „*Am cumpărat un ogor și am nevoie să mă duc să-l văd, te rog să mă ierți*” (v. 18). Cel dintâi aparține acelor categorii de oameni iubitori de avuție, care neîncetat cumpără, vând, clădesc case, adună averi și fac agricultură. Ei socotesc că prin mijlocirea acestor lucruri își vor sătura sufletele flămânde. Dar inimile lor s-au lipit de aceste averi. Iar când glasul Evangheliei îi cheamă, să se îngrijească de un alt ogor, neasemănat mai scump, de ogorul sufletului lor celui veșnic, ei răspund: consideră-mă scuzat și îndreptățit, căci am de împlinit o datorie mai grabnică: să văd și să mă bucur de ogorul meu. Poți să vezi și mâine ogorul. El nu dispăre din locul lui. Pe când prilejul și darul mântuirii nu-l vei mai afla niciodată, dacă îl lași să-ți scape. Cu alte cuvinte, grija și îngrijorarea pentru mântuirea noastră, pregătirea sufletească pentru dumnezeiasca împărtășanie nu sunt o piedică în munca cu care ne susținem viața. Dar grija și îngrijorarea, pentru a ne mări averea, nu sunt și nu trebuie să fie mai mari decât nevoia de mântuire. Așadar, să nu pretextăm că avem nevoie să ne îngrijim de averea noastră. De altfel, atât câștigul, cât și averea rămân aici pe pământ. Dar dacă vom pierde prilejul de mântuire, dacă suntem indiferenți la chemarea lui Dumnezeu și pierdem viitorul nostru veșnic, atunci vai de noi!

„*Și altul a zis: mi-am cumpărat cinci perechi de boi și duc să-i încerc; rogu-te să mă ierți*” (v. 19). Acest al doilea din cei chemați la cina cea mare este încurcat în grijile negoțului, în întreprinderile neterminate, în care l-a aruncat datoria de bogăție și dorul de plăceri și de desfătări trupești, care însoțesc bogăția. Deci el vrea să încerce acum dacă boii pe care îi cumpără sunt buni de plug, deși

este ceasul în care el trebuia să meargă la cină, unde fusese chemat. Dar chiar dacă cina ar fi fost a doua zi, nici atunci n-ar fi fost vreo nădejde să-și facă timp să se ducă. Pentru că a doua zi ar avea griji noi în privința negoțului, alte îngrijorări și neliniști. Dacă omul nu dă mai mult preț sufletului său, decât boilor și banilor, atunci el nu va afla niciodată vreme și mijloace, ca să se îngrijească de sufletul său.

Cât de adeseori se întâmplă acest lucru trist! Mulți dintre cei care au funcții, cei ocupați în întreprinderi și în meșteșuguri, când aud că se cuvine să se îngrijească și de mântuirea lor, să se pocăiască, să se roage, să meargă regulat la sfânta Biserică, să mediteze la legea lui Dumnezeu, să se pregătească pentru cina sfintei împărtășanii și pentru cina împărăției Cerești, au la îndemână îndreptățirea următoare: *„Unde ne lasă pe noi treburile! Sunt atât de ocupat... Când voi termina, atunci voi merge și la biserică”*... Dar, oare se termină vreodată aceste treburi? Ele nu au sfârșit niciodată. Cu cât are cineva mai multă râvnă pentru aceste treburi, cu atât ele se înmulțesc. Dacă ar vrea să înțeleagă care este prețul sufletului său, desigur n-ar aduce niciodată astfel de îndreptățiri. Pentru că în viața lui de negustor și de afaceri, când se prezintă o ocazie sigură de a realiza mult câștig, el nu va prefera niciodată câștigurile mici, lăsându-le pe cele mai mari. Dacă ar vrea să știe că lumea întreagă cu toate ale ei nu prețuiește cât prețuiește sufletul său, el n-ar prefera niciodată acele puține nimicuri ale plăcerilor lumii.

Și apoi, cum îndrăznești, creștine, să te îndreptățești cu munca ta, că nu te lasă să te ocupi de sufletul tău, întrucât numai o singură zi a săptămânii este duminică? Anul are cincizeci și două de duminici și cam tot pe atâtea sărbători mari, în care ar trebui să-ți încetezi lucrul tău. Nu poți să mergi duminica la biserică, să ascuți și să înveți ceva de folos pentru suflet? Ba desigur poți. Dar te încurci în cele materiale, nu ți-a mai rămas nici cel mai mic interes pentru mântuirea sufletului tău; și de aceea îți este foarte ușor să calci în picioare odihna duminicii. O folosești și pe aceasta, fie în

lucruri trebuitoare trupului, fie în distracții. Acele ore prețioase ale duminicii, care ar trebui să fie închinatelor faptelor de virtute, ca acestea apoi să rânduiască bine și să aducă folos și în celelalte zile ale săptămânii, sunt cheltuite în fapte de pierzanie. Sunt petrecute în baruri, în centre de distracții, în dansuri, în jocuri de cărți, în locuri unde se spun și se fac acele lucruri, care strică mintea, inima și sănătatea omului. Statisticile dovedesc că cele mai mari și multe crime se întâmplă în intervalul dintre seara de sâmbătă până în dimineața de marți. În timpul ceasurilor prețioase ale duminicilor și ale sărbătorilor, ce îndreptățire vei avea, dacă le petreci fără folos sufletească? Vai de tine! Cea mai sfântă zi, duminica, cea consacrată adorării lui Dumnezeu, este închinată de tine adorării lui satana.

„Și altul a zis: *mi-am luat femeie și de aceea nu pot să vin*” (v. 20). În cazul acesta, avem de a face cu o credință deșartă, o superstiție populară, după care nu este îngăduit unui om căsătorit să meargă la biserică, la cina cea mare. El zice că nu poate să meargă la cină din pricina că este necurat, fiind căsătorit. Dar adevărul este că și el, ca și cel dinaintea lui, nu vrea. Vrednic de semnalat este faptul că acesta nu adaugă la refuzul său nicio formulă de politețe, precum făcuseră cei dinaintea lui: *„te rog să mă ierți”*. Ci, ca și cum ar fi vorba de un lucru inevitabil, în urma unei căsătorii, răspunde de-a dreptul: nu pot să merg. Este o rătăcire îngrozitoare, să-și închipuie cei căsătoriți că viața familială nu se potrivește cu viața religioasă. Dimpotrivă, o adevărată familie nu poate fi întemeiată și sporită fără religie. Este imposibil să existe o viață conjugală frumoasă, pașnică, fără certuri și gelozie, fără atâtea alte nenorociri care întinează astăzi familia; este imposibil să-și vadă părinții pe copiii lor cinstiți și înțelepți devenind mâine sprijinul bătrâneților, dacă în casa lor nu împărasește Hristos, dacă viața lor nu este conformă cu religia, dacă toate mădulele familiei nu se grăbesc împreună spre dumnezeiasca cină a sfintei împărțășanii.

Soți și părinți!, înțelegeți bine și propovăduiți pretutindeni că, dacă soții nu iubesc religia, dacă după căsătorie nu lasă la o

parte obiceiul lor din tinerețe, ci urmează să trăiască în petreceri și distracții, dacă nu își educă copiii în frica de Dumnezeu, casa și familia lor se va prefăce curând într-un morman de ruine. Însă nu socotiți că îndreptățirea celui de al treilea invitat la cină se aseamănă cu îndreptățirea lui Adam, după ce a căzut în păcat? Ba se aseamănă. *„Femeia pe care mi-ai dat-o ca să fie cu mine, să mănânc din pom și am mâncat”*, zice Adam. (Facere 3, 12) *„Mi-am luat soție și nu pot să vin”*, zice cel chemat la cina cea mare. Dar soția ți-a fost dată de Dumnezeu, nu ca să te împiedice de la mântuire, ci ca să te ajute. Dacă însă soția nu-și află plăcerea în viața religioasă, soțul nu este dator să se supună, făcând neascultare față de Dumnezeu. Căci dragostea către Hristos trebuie pusă mai presus de orice altă dragoste față de orice persoană sau lucru din lumea aceasta. Domnul spune în chip limpede: *„Cel ce iubește pe tată sau pe mamă sau pe fiu sau pe frică sau pe soție mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine”* (Mt 10, 37; Lc 14, 26). Iubirea către Hristos trebuie să fie măsura, etalonul iubirii noastre către orice altă persoană dragă. Numai în caz că un creștin iubește pe Hristos va ajunge să iubească și pe soție și pe celelalte persoane din familia sa, într-un mod aducător de mântuire.

Iată, așadar, că niște lucruri și niște relații foarte îngăduite și legale, cum sunt ogorul, comerțul, afacerile, viața conjugală, când ele duc la îngrijorări și la plăceri trupești, când împiedică viața duhovnicească și virtutea, atunci se prefac în nelegiuiri și fapte rele. Căci toate acestea nu pot îndreptăți pe creștini pentru refuzul și indiferența la chemarea lui Dumnezeu. În parabolă, Domnul se referă numai la aceste câteva îndreptățiri. Dar aceste îndreptățiri reprezintă mulțimea altor îndreptățiri, cu care oamenii socotesc că sunt în ordine. Câți nu se îndreptătesc cu pretextul că viața religioasă este dificil de împlinit! Și câți cred că sunt îndreptățiți să rămână departe de religie, fiindcă cutare sau cutare, care duc o viață religioasă, sunt niște ipocriți! Sau fiindcă cutare preot nu este vrednic de chemarea lui! Ei fac ca și cum Hristos le-ar fi spus

să urmeze pe unul sau pe altul dintre acești ipocriți. Dar Hristos îi cheamă pe oameni să-L urmeze numai pe El. Câți nu-și duc viața în răzvrătire și vor să aibă parte la lucrurile lumii, ca să se îngrijească, chipurile, de mântuire, când vor mai îmbătrâni! O mulțime de îndreptări, de care David voia să fie izbăvit. „*Să nu abați inima mea spre cuvinte de vicleșug, ca să mă îndreptătesc pentru păcatele mele*” (Ps 140, 4). Așadar pentru astfel de îndreptări și pretexte, oamenii rămân departe de cina dumnezeieștii împărtășanii, departe de viața evlavioasă. Ani întregi trec și ei nu se apropie de Biserică ca să se împărtășească. Și chiar dacă vin la biserică, cei mai mulți întorc spatele și pleacă, în clipa în care preotul îi cheamă să se apropie la masa cinei dumnezeiești: „*Cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați*”. Dar vai de ei! Viața aceasta va trece și moartea îi va afla nepregătiți, cufundați în grijile lăcomiei și în desfătărilor lumii. Când se întâmplă unui creștin acest lucru, rudeniile lui aleargă la preot ca să-l împărtășească cu sfânta Euharistie, când e aproape mort. Dar atunci este în zadar. Sfintele Taine nu se dau cadavrelor. Chiar dacă el trăiește mai departe, rămâne mort cu sufletul. Întrucât nu s-a pocăit, nu s-a mărturisit, nu și-a dovedit căința vie, sfânta Cuminecătură, pe care o ia într-un moment în care nu mai simte nimic, nu-l poate mântui. El pleacă din viață fără merinde, fără să se fi împrietenit cu Dumnezeu, împotriva Căruia s-a răzvrătit, pentru că n-a primit chemarea la cină, ci a disprețuit-o. Întrucât nu s-a născut din nou, n-a gustat din cină, n-a trăit o viață nouă și sfântă, va primi ca moștenire veșnică a doua moarte, moartea sufletească.

Chemarea unor noi oaspeți

Era imposibil să nu i se anunțe stăpânului celui bun purtarea jalnică a celor chemați, care au refuzat să ia parte la cina sa cea mare. Domnul adaugă în parabolă că: „*întorcându-se, sluga a spus stăpânului său acestea*”. După ce a împlinit cu credință porunca

stăpânului său, robul i-a dat seamă de răspunsurile prietenilor, care au fost chemați la cină și au refuzat invitația. În această dare de seamă putem să auzim cu toții ecoul măhnirii Domnului în timpul rugăciunilor Sale de noapte, măhnire pe care I-o pricinuia împotrivirea uscată a evreilor. Căci ei n-au primit chemarea lui Hristos și au rămas în afara unei Bisericii Sale, însă o asemenea purtare urmează întocmai mersul vremurilor și al evenimentelor istorice. Și de aceea cei trimiși de Domnul ca să vestească mântuirea și să cheme pe oameni la pocăință, apostolii, propovăduitorii, păstorii Bisericii, vor da seama în fața Domnului de felul cum și-au îndeplinit slujba, cu care au fost trimiși. Dacă ei și-au făcut datoria cu credință, iar ostenele lor au avut rezultate, atunci în ziua Judecății, ei se vor prezenta cu bucurie înaintea lui Dumnezeu, vor raporta că slujirea a avut rezultate și vor veni împreună cu acei fericiți prieteni invitați, care au primit chemarea la cină, s-au pocăit, au intrat în Biserică, s-au hrănit cu cina dumnezeiască de pe pământ și s-au pregătit să ia parte și la cina cea cerească. Dar dacă chemările și ostenele celor care cheamă au fost zadarnice, oricât ar fi lucrat ei cu credință, atunci cei care cheamă vor fi folosiți ca martori ai acuzării, împotriva acelor care s-au lepădat de chemarea lui Dumnezeu și au disprețuit-o, fiind ei alipiți de lume. De aceea sfântul Ioan Gură de Aur, adresându-se ascultătorilor săi, spunea: *„De aceea noi spunem acestea și stăm mărturie, pentru ca în ziua Judecății să nu aveți îndreptățire și să nu puteți spune că nimeni nu v-a învățat, nimeni nu v-a mărturisit, că n-ați știut că asta este păcat”*.

O astfel de purtare, plină de indiferență și uscăciune a invitațiilor, era imposibil să nu trezească supărarea celui care îi invitase: *„Mâniindu-se atunci stăpânul casei, a zis...”*. Stăpânul casei este Dumnezeu. Refuzul nerecunoscător pe care l-au adresat Evreii la chemarea lui Hristos înseamnă răzvrătire și dispreț împotriva lui Dumnezeu însuși. Răzvrătirea aceasta a trezit mânia lui Dumnezeu împotriva evreilor, pricinuind întreruperea relațiilor

Sale cu ei și înstrăinarea lor de El. Dar în orice vreme, în același fel, disprețuirea îndrăzneală cu care întâmpină uneori chiar și creștinii botezați mila lui Dumnezeu, pocăința, sfânta împărtășanie, înseamnă dispreț și nemulțumire față de însuși Dumnezeu, care cheamă pe oameni la această cinste și fericire. Iar disprețul acesta va stârni la sfârșit mânia lui Dumnezeu, care va face să se despartă total de Dânsul acești creștini răi. Va veni o vreme în care cei ce au refuzat cina vor dori s-o guste, dar atunci va fi cu totul zadarnic. Vor păți și ei cum a pățit Isav, care a disprețuit dreptul său de întâinăscut schimbându-l pe o farfurie de linte. *„Și apoi, când a vrut să moștenească binecuvântarea, a fost nebăgat în seamă; deși a căutat-o cu lacrimi, nu a avut cum să schimbe hotărârea”*, zice dumnezeiescul Pavel (Evr 12, 17). O, de ar vrea să se gândească ce crimă fac împotriva lor înșiși, ce sinucidere duhovnicească săvârșesc cei ce preferă să câștige farfuria de linte, adică desfătarea vremelnică a acestei lumi, dar leapădă și disprețuiesc chemarea lui Hristos la mântuire, desigur ar fi cuprinși de teamă și groază.

Felul noilor invitați

Însă cina nu trebuia să se strice, prin faptul că cei întâi chemați au refuzat să vină. Mulți comeseni trebuiau să se desfăteze cu ea. De aceea stăpânul casei *„a zis slugii sale: ieși îndată în piețele și ulițele cetății și pe săraci, pe neputincioși, pe orbi și pe șchiopi adu-i aici”* (v. 21). Adică a poruncit robului să se adreseze ultimei trepte a societății, să iasă în piețele și în ulițele cetății și să cheme pe săraci, pe șchiopi și pe orbi. Auzind porunca stăpânului, robul nu s-a mirat. N-a fost de părere că prin acest lucru ar cădea demnitatea stăpânului său. Căci robul înțelegea deplin scopul cel bun al stăpânului său. De aceea a împlinit cu exactitate porunca. Și întorcându-se, a anunțat: *„Stăpâne, s-a făcut cum ai poruncit”*. Adică Hristos, după ce cei dintâi chemați, conducătorii poporului evreu, au lepădat chemarea și n-au vrut să vină, a atras spre credință prin propovăduirea Sa pe

iudeii simpli, pe vameșii și păcătoșii cei smeriți și cu inima zdrobită. Aceștia au primit chemarea lui Hristos cu bucurie și recunoștință și „*se apropiau de el cu toții*” (Lc 15, 1). Aceștia, smeriți și necăjiți, se pocăiau, intrau la cina cea mare. Ei au format cea dintâi Biserică creștină, cea din Ierusalim. Însă în parabolă, robul adaugă că „*mai este încă loc*” (v. 22). La cină mai era loc, pentru cât mai mulți, pentru toată omenirea. Era prevăzut să se împărtășească cât mai mulți din mâncarea cerească. Nu trebuia să rămână gol niciunul din locurile pregătite la masă. Nu era după voia, după planul lui Dumnezeu, să se mărginească Biserica Sa numai cu creștinii cei din evrei, care primiseră chemarea. De aceea stăpânul casei, din parabolă, dă această nouă poruncă: „*Și a zis stăpânul slugii: ieși la drumuri și la garduri și silește-i să intre, ca să se umple casa mea*” (v. 23). Du-te iarăși, zice Domnul casei către rob, la cei din afara cetății, la cei de pe moșii, unde călătorii și cei lipsiți de adăpost așteaptă. Pe aceștia silește-i să vină, ca să se umple casa mea. Aceste cuvinte proorocești ale parabolei s-au împlinit întocmai. Căci, după chemarea adresată evreilor, apostolii și păstorii Bisericii s-au întors către cei dinafara sinagogii. S-au grăbit spre drumurile și gardurile închinărilor de idoli și au chemat neamurile. Faptul acesta, prin care se arată belșugul negrit al milostivirii lui Dumnezeu, trebuie să ne aducă în inimă, și mie și ție, cititorule, o vie mulțumire către Dumnezeu. Căci, prin mijlocirea robilor Săi apropiați, a chemat de la închinarea de idoli și pe proprii noștri strămoși. Prin ei ne-a chemat și pe noi, căci de atunci creștinismul a fost moștenit din neam în neam, și va fi moștenit până ce „se va umple casa Mea”. Prin chemarea aceasta și prin dezvoltarea creștinismului în patria noastră, ne-am învrednicit și noi să fim mădulare ale Bisericii lui Hristos.

Ne-am învrednicit să umblăm în adevărul autentic, să primim hrana cea sufletească de viață făcătoare, însuși Trupul și Sângele lui Hristos, în cina sfintei Euharistii. Am găsit de-a gata mijloacele de mântuire și asigurat drumul care duce la cina cea cerească a fericirii

dumnezeiești. Acum așadar depinde numai de noi să nu urmăm pilda cărturarilor și fariseilor, care au disprețuit cina pregătită, ci să ne grăbim cu dor și cu bucurie ca să luăm parte la ea.

Este vrednic de luat aminte faptul că stăpânul casei dând robului porunca să cheme oamenii de pe drumuri și de la graduri, zice: „*Silește-i să intre*”. Dar cum să-i silească? Să întrebuințeze violența, armele asazine? Evident că nu! Ci să facă o presiune răbdătoare, până ce îi vor convinge. Cu alte cuvinte, apostolii și păstorii Bisericii niciodată n-au propovăduit adevărul Evangheliei prin forță și arme, precum a propovăduit Mohamed rătăcirea lui între credincioșii lui. Din nefericire și unii papi ai Apusului au întrebuințat cruciadele și inchiziția. Trimișii lui Dumnezeu trebuiau să ducă lupta împotriva necredinței numai prin arme duhovnicești. Ei trebuie să le mănuiască cu cea mai mare stăruință și răbdare. „*Armele luptei noastre nu sunt trupești, ci puternice înaintea lui Dumnezeu să dărâme întăriturile*”, zice Sf. Apostol Pavel (II Co 11, 4). Așadar, ca și cum Domnul ar fi zis către apostolii Săi: puneți cu stăruință hotărârea și convingeți pe închinătorii de idoli să primească adevărul. Convingeți-i că în adevăr Dumnezeu îi cheamă spre adevărata fericire; că această chemare nu este o amăgire și o bătaie de joc spre nefericirea lor, ci este o serioasă descoperire spre fericirea lor. Ei se tem să se apropie, dar voi întăriți-i. Precum un sărac cerșetor nu poate să fie cu ușurință încredințat că un boier foarte bogat îl cheamă în palatul său ca să-l adopte ca fiu; precum risipitorul nu-și închipuia că tatăl său îl va primi cu atâta bunătate, tot așa și marii păcătoși, care nu cunosc încă bunătatea nemărginită a lui Dumnezeu, se poartă la fel. Ei doresc să se apropie de Dumnezeu, dar nu îndrăznesc. Se tem. Au mustărări de conștiință, nu le vină să creadă că Dumnezeu îi poate primi și pe ei cu bucurie și îi poate așeza cu dreptii și cu sfinții. Așadar iată de ce Domnul a dat poruncă păstorilor Bisericii Sale să întrebuințeze toate mijloacele de convingere, până ce păcătoșii se vor încredința și vor alerga cu bucurie la cina cea mare, aproape

de Dumnezeu. O, cât de mare este bunătatea și milostivirea lui Dumnezeu.

Observații la chemarea cea nouă. *„Ieși la drumuri și la garduri și silește-i să intre, ca să se umple casa mea”*. Trebuie să mai stăruim asupra acestor cuvinte ale Domnului, căci ele au o foarte mare însemnătate. Și mai întâi observăm că împărăția Cerurilor, pe care Dumnezeu Tatăl a pregătit-o mai înainte de întemeierea lumii, n-a fost pregătită în zadar. Căci dacă evreii, care au fost cei dintâi chemați, au lepădat chemarea și nu s-au încreștinat, mulți creștini au dovedit lipsă de grijă și indiferență față de mântuirea sufletului lor și de dobândirea cinei cerești, totuși sunt mulți alți creștini, care și atunci și astăzi primesc cu mulțumire și cu recunoștință chemarea la cină. Căci ei au înțeles nădejdea pe care o dă chemarea și slava pe care o vor moșteni, după cum zice Sf. Apostol Pavel (cf. Ef 1, 18).

În al doilea rând, cei săraci, umiliți și neînsemnați în fața lumii, care nu ocupă slujbe și situații sociale înalte, ci sunt smeriți, dar cu dispoziții bune, sunt primiți în Biserică și în împărăția lui Dumnezeu, la fel de bine ca și bogații și înalții demnitari. Este adevărat că niciodată nu au lipsit din Biserică și persoane care ocupau o poziție însemnată în societate, prin bogăția, prin slujba sau prin știința lor. Însă mai cu seamă cei săraci, umiliți și neînsemnați în fața lumii au format majoritatea mădularilor Bisericii. Atât în vremea Mântuitorului, cât și după aceea, până în zilele noastre, necredincioșii și dușmanii adevărului creștin au folosit acest fapt ca argument ca să îndepărteze pe cei răi de pocăință și ca să facă plăcere duhului lumii. *„Nu cumva a crezut în El vreunul dintre fruntașii sau dintre farisei? Dar poporul acesta, care nu cunoaște legea, este blestemat”*, ziceau arhieriei și fariseii către ascultătorii lor (In 7, 48-49). Tot așa și astăzi, noii farisei repetă: *„Astea toate sunt bune pentru popor, nu sunt pentru oameni culți. Cum se poate în secolul al douăzecelea, tu, om cult, să te îndeletnicești cu religia?”* Iată cum se face că mulți

bărbați și multe femei se rușinează să-și manifeste dispozițiile religioase, să meargă la Sfânta Biserică, să pară și pe dinafară creștini, ca să nu se zică despre ei că nu sunt în pas cu vremea, că sunt niște înapoiați. Însă Dumnezeu, cel ce nu judecă după aparențe, după aspectele exterioare ale bogăției stricăcioase și ale educației lumești, Dumnezeu cel ce cercetează adâncurile inimii, îi socotește neasemănat mai mari pe săracii cei evlavioși, decât pe toți bogații și boierii lumii, care trăiesc în necredință și lipsă de evlavie. Dumnezeu pe cei săraci, dar smeriți și buni, îi consideră vrednici să împodobească împărăția Sa cea cerească și să alcătuiască familia numeroasă și fericită a fiilor Săi, care vor primi fericirea și slava cea de la Dumnezeu. Deci, cititorule, să nu fi neliniștit dacă ești sărac și neînsemnat și aparții rândurilor poporului. Întrucât ai primit cu inimă bună chemarea lui Dumnezeu la cină și dorești să fi creștin adevărat, în fața lui Dumnezeu ești vrednic de multă cinste și respect. Dar să nu se laude nici creștinul care are avere, poziție socială, cunoștințe științifice sau neam mare, căci toate acestea vor trece ca visele, care în câteva clipe ne înalță pe tronuri regale sau în turnuri de sticlă. Să nu disprețuiască creștinii pe săracii pe care îi cinstește Dumnezeu și îi cheamă la cina Sa. Hristos nu se rușinează să-i numească pe săraci „*frați ai Săi*”. Iar dacă creștinii bogați nu-i consideră și ei frați, nu pot avea nicio legătură cu Hristos.

În al treilea rând, din faptul că gruparea cărturarilor și fariseilor, care părea dintre evrei cea mai evlavioasă și părea că are cele mai multe posibilități să intre la cina împărăției lui Dumnezeu, această grupare n-a primit loc la chemare și a fost exclusă de la cină. Iar vameșii și păcătoșii, care păreau străini și lepădați, s-au pocăit și s-au grăbit să ia parte la cina cea dumnezeiască. Din toate aceste fapte putem trage o învățătură de mare însemnătate pentru noi. Cei ce astăzi sunt credincioși și urmează o viață creștinească, să nu se încreadă în virtuțile și în vrednicia lor, închipuindu-și că și-au asigurat raiul prin dreptate, să nu disprețuiască și să nu osândească

pe cei ce trăiesc încă în păcat, fiindcă situația ar putea ușor să se inverseze. Precum li s-a întâmplat odinioară fariseilor, la fel li se va întâmpla și celor care se poartă ca fariseii, în orice vreme ar trăi ei. „*Cei dintâi vor fi cei de pe urmă și cei de pe urmă dintâi*”, de aceea: „*Celui ce i se pare că stă, să ia aminte să nu cadă*”, zice Sf. Apostol Pavel, (I Cor 10, 12), Cei ce s-au învrednicit să cunoască adevărul Evangheliei și să meargă pe drumul cel bun trebuie să trăiască în desăvârșită smerenie, „*să-și lucreze mântuirea cu frică și cu cutremur*”, adaugă tot apostolul (Fil 2, 12).

În al patrulea rând, să observăm ce deși au fost chemați foarte mulți, și sute de mii au intrat în împărăția Cerurilor, „*încă mai este loc*”. Fără limită este belșugul milei și al harului lui Dumnezeu. Pâinea vieții nu are sfârșit, din ea mănâncă mereu sufletele, dar niciodată nu se termină. Fără sfârșit sunt bunătățile duhovnicești, așa că nimeni nu va rămâne lipsit de ele, dacă va vrea să le primească, ci ele sunt gata să satisfacă orice suflet, până la completa îndestulare. Bunurile pământești, averile, desfătările lumii acesteia, deși mulți își închipuie că sunt îmbelșugate, sunt neîndestulătoare și incapabile să mulțumească sufletul omului. Căci sunt foarte mulți care ard de setea lor, dar nu le au. Cei ce însă le au nu sunt îndestulați și nu se satură niciodată. Dimpotrivă, bunurile duhovnicești pe care le dă Dumnezeu părtașilor la cină Sa sunt mai mult decât îmbelșugate. Ele sunt de ajuns, nu numai pentru invitații de până astăzi, ci și pentru cei ce vor fi chemați până la sfârșitul veacurilor. Bunătățile duhovnicești satisfac pe deplin dorințele sufletești și ne dau o fericire fără sfârșit.

În sfârșit, explicând ce am spus mai sus, că bunurile duhovnicești sunt prea îndestulate și pentru cei ce vor fi chemați până la sfârșitul veacurilor, adăugăm că la sfârșit „*se va umple casa*” lui Dumnezeu. Și se va umple, nu fiindcă împărăția Cerurilor nu poate cuprinde și pe alții. Că de acolo încăperea nu este un spațiu, precum aici, unde adesea se ajunge la suprapopularea unei țări sau

se ajunge ca oamenii să nu mai au în țara lor mijloace de existență și ajung să ducă lipsă. Oamenii în cazul acesta trebuie să se mute, ca să se poată trăi, cum a fost pe timpul migrațiilor popoarelor. Casa Tatălui se va umple, fiindcă se vor împlini numărul celor aleși de Dumnezeu și nu vor mai fi alții care să vrea să intre. Se va umple, fiindcă toți ceilalți vor fi nevrednici să ia parte la cina cea cerească. Aceștia „*au iubit slava de la oameni mai mult decât slava lui Dumnezeu* (In 12, 43). Au disprețuit pe Dumnezeu, care i-a chemat la cină și și-au făcut „*pântecele dumnezeu*” (Fil 3, 19). În loc de Dumnezeu, l-au adorat pe mamona. Și-au format un caracter cu totul trupesc, cu dorințe, porniri și plăceri trupesti. Prin urmare ei nu pot să afle loc la o cină cu bunătăți duhovnicești, pentru care ei nu simt nicio pornire. Cei ce au fost chemați și au disprețuit pe Dumnezeu și bunătățile Lui vor auzi următoarea hotărâre, cu care Domnul încheie parabola.

Osânda celor ce refuză chemarea

„*Zic vouă că niciunul din bărbații aceia nu vor gusta din cina mea*” (v. 26). Stăpânul casei privindu-i pe comeseni le-a adresat această amenințare îngrozitoare: vă încredințez că niciunul din oamenii care au primit o invitație, dar nu s-a plecat, ci a disprețuit pe cel ce îi chema, nu va gusta din cină. Iată hotărârea Domnului. Această hotărâre se potrivea întocmai iudeilor, comesenii de atunci ai Domnului. Dar vai! Se potrivește bine și acelor creștini, care au fost chemați și botezați și au mărturisit credința în Hristos, dar n-au vrut, în restul vieții lor, să guste din harul dumnezeiesc, să progreseze duhovnicește și să se apropie de dumnezeiasca Cuminecătură, să se apropie prin fapte bune de cina cea cerească. Această hotărâre se potrivește și mai bine acelor creștini care „*fiind luminați și gustând din darul cel ceresc și fiind părtași ai Duhului*

Sfânt...”, în urmă „*au uitat de curățirea lor cea dintâi de păcate și au căzut, ca și cum n-ar fi fost posibil să se pocăiască din nou...*” (Evr 6, 4-6; 1 Ptr 1, 9). Așa au pățit Iuda, Nicolae din Antiohia, Arie, Nestorie, Sabelie, atâția și atâția alții.

Cititorule, suntem și noi dintre cei chemați la cina dumnezeiască. Pentru numele lui Dumnezeu! Să nu fim indiferenți față de această chemare, să nu ne îndărătnicim și să nu ajungem în acel grad jalnic, încât să disprețuim și cina și pe Dumnezeu, cel ce ne-a chemat. Nu cumva să ni se spună și nouă „*nici tu nu vei gusta din cina Mea*”. Ci să punem toată grija și râvna ca să „*umblăm cu vrednicie, după chemarea cu care am fost chemați, cu toată smerenia și blândețea și îndelunga răbdare, îngăduindu-ne unii pe alții cu iubire, silindu-ne să păzim unitatea duhului întru legătura dragostei*” (Ef 4, 1-3). Și așa bucurându-ne să ne silim spre dobândirea cinei din Sfânta Euharistie, până ce vom ajunge să luăm loc la cina dumnezeiască a fericirii veșnice.

PARABOLA CELOR DOI FII

(Mt 21, 28-31)

Parabola celor doi fii, precum și cele două care urmează, adică a lucrătorilor viei și a nunții fiului de împărat, au fost spuse de Domnul în ultimele zile ale vieții Sale pământești. În special în marțea din săptămâna patimilor, zi care se numește a parabolilor, Domnul a spus o serie de parabole, prin care a arătat iudeilor ce crimă îngrozitoare făceau, fiindcă se lepădau de mântuire și hotărau să ucidă pe Mântuitorul.

În dimineața acelei zile, Domnul învăța în templu. Atunci s-au apropiat de El o solie grăbită de arhieriei și cărturari, cei mai însemnați învățători ai poporului evreu, și L-au întrebat pe un ton aspru de unde are puterea să fie învățător și prooroc, să intre cu triumf în Ierusalim, să gonească din templu pe cei ce vindeau și cumpărau, pe câtă vreme doar ei, arhieriei și bătrânii, nu îi dăduseră această putere. Domnul cu acea pregătire duhovnicească, al cărei egal nu se găsește nicăieri în toată istoria omenirii, a răspuns că El le va spune îndată „*cu ce putere fac acestea*”, dacă ei îi vor răspunde, mai întâi, despre Ioan Botezătorul: era acesta un trimis al lui Dumnezeu, pentru lucrarea lui Dumnezeu, sau lucra din îndemn

propriu? La această întrebare a Domnului arhieriei și bătrânii evreilor au fost siliți să răspundă că nu știu, cu tot necazul lor. De acest prilej s-a folosit Domnul, ca să spună parabola cu cei doi fii, în care arată că arhieriei și bătrânii înfățișându-se ca niște învățători plini de importanță ai poporului, de la care decurgea toată puterea și autoritatea, nu voiau să înțeleagă chemarea dumnezeiască a lui Ioan, pe care oamenii din popor o înșelaseră. Ei care, așa zicând, erau povățuitorii duhovnicești ai poporului și se socoteau a fi pe cea mai înaltă treaptă de sfințenie, au dat lui Dumnezeu făgăduințe mincinoase, pe care nu le-au împlinit, pe când păcătoșii se pocăiesc și împlinesc voia lui Dumnezeu. De aceea, arhieriei și bătrânii vor fi socotiți mai orbi decât oamenii din popor, vor fi făcuți de rușine în fața vameșilor și a marilor păcătoși, care se grăbesc să afle mântuirea prin pocăință.

Porunca dată celor doi fii

Mai înainte de a-și începe parabola, Domnul adresează arhieriei și bătrânilor poporului o întrebare, ca să-i silească să-și mărturisească ei înșiși concluzia parabolei, spre paguba lor. „*Ce vi se pare?*”, întreabă Domnul. Adică în ce fel judecați lucrul, despre ceea ce vă voi vorbi? Răspundeți-mi la întrebarea următoare: „*Un om avea doi fii și ducându-se la primul i-a zis: fiule du-te astăzi și lucrează în via mea*” (v. 28). Tatăl acestor doi fii este Dumnezeu însuși, tatăl tuturor oamenilor. „*Un Dumnezeu și tată al tuturor*”, zice Duhul Sfânt prin Sf apostol Pavel (Ef 4, 6). Deși oamenii au o origine comună, și primesc aceleași porunci și făgăduințe, ca să le îplinească, totuși ei prezintă cea mai mare variație de caractere, îndeobște oamenii se prezintă împărțiți în două categorii. Cei din prima categorie corespund fiului celui dintâi, care face mai mult decât a făgăduit, iar cei din a doua categorie corespund fiului al doilea, care nu face nimic din câte a făgăduit.

„*Fiule, du-te și lucrează...*” este porunca pe care o dă Dumnezeu fiilor Săi. Dumnezeu prin toate acțiunile Sale către oameni, dă părinților cel mai bun exemplu de educare a copiilor lor. De aceea și aici, cea dintâi învățătură pe care pot să o scoată părinții din aceste cuvinte ale parabolei, este că trebuia să-și crească fiii în hărnicie, nu în lene și pierdere de vreme. Căci lenea este pierzătoare de suflet pentru tineret. Vrednic de luat aminte este faptul că Dumnezeu poruncește fiilor Săi – adică oamenilor – să muncească, deși au moștenit bunătățile cerești. Ne învață Dumnezeu că trebuie să muncească, nu numai copiii săracilor, care sunt lipsiți de cele necesare, ci și copiii bogaților, care au moștenit avera părinților lor.

„*Muncește în via mea*” este porunca lui Dumnezeu către fiecare dintre fiii Săi, dar ce este această lucrare a viei, la care trebuie să lucreze toți oamenii? Este cultivarea evlaviei, formarea creștinească a sufletului nostru. Este lucrarea de neapărată trebuință pentru a ne slobozi de patimile păcatului, care usucă sufletul, precum filoxera strică via, precum viermii strică plantele. Este progresul nostru în virtute și rodirea de fapte bune. Această lucrare o prezintă Domnul în chipul viticulturii, fiindcă printre agricultori, viticultorii sunt cei mai bine situați, căci viticultura este plăcută, cinstită, aducătoare de câștig, deși cere foarte multe osteneți. La fel și lucrarea virtuții este cea mai cinstită și roditoare și aducătoare de câștig lucrare a omului. Însă această lucrare nu oferă nicio amânare. „*Mergi astăzi și lucrează*”, poruncește tatăl. Măine va fi poate în zadar. Astăzi cât este ziuă, cât ține viața aceasta, căci va veni întunericul morții, când nimeni nu va mai putea lucra pentru mântuirea sa. „*Cât durează ziua de astăzi, ca nu cumva amăgirea păcatului să-l usuce pe unul din voi*”, zice Sf. Apostol Pavel (Evr 3, 13). Adică: dacă nu vei lucra acum, ci vei amâna, ești în primejdie să ți se usuce sufletul din pricina păcatului celui rău și amăgitor, așa încât să-ți fie apoi cu neputință să mai lucrezi pentru mântuirea ta. Da, cititorule, amânarea este mare primejdie. Deci ia asupra-ți ostenețile, ia asupra-ți nevoințele

formării tale. Nu te teme, ostenele sunt trecătoare, căci cuvântul astăzi înseamnă un interval scurt de timp. Dar să știi că de aceste ostenele trecătoare atârnă fericirea ta veșnică.

În sfârșit, cuvântul „*fiule*” cu care Dumnezeu ne numește aici pe noi oamenii are o mare însemnătate. Pe de o parte arată autoritatea și puterea cu care Tatăl poruncește fiilor Săi, iar pe de altă parte arată gingășia și bunătatea Tatălui, care știe bine limitele puterii noastre, ale fiilor Săi, și nu ne cere niciodată lucruri mai presus de puterile noastre. „*Precum miluiește tatăl pe fiu, așa a miluit Domnul pe cei ce se tem de El*”, zice Duhul Sfânt prin David (Ps 102, 13). Dumnezeu este atât de bun încât ne poruncește să lucrăm o muncă din care El nu are niciun folos, pe când noi câștigăm de pe urma ei cea mai înaltă fericire.

Purtarea fiilor. Dar care a fost răspunsul și purtarea fiilor către tatăl lor, când au primit porunca să lucreze? „*Cel dintâi răspunzând a zis: nu vreau*”. Iată un răspuns obraznic, când vine din partea unui fiu către tatăl său. Nu vreau! Este trist că această vorbă nepotrivită o auzim adesea spusă de copiii neascultători către părinții lor. Tot așa zic și mulți oameni, adresându-se lui Dumnezeu. Această răsturnare și răutate a adus în om păcatul, încât omului nu-i este greu să-i zică lui Dumnezeu: nu vreau să mă supun legii Tale, vreau să ies de sub ascultarea Ta, poruncile Tale îmi sunt indiferente. Sunt oameni, care îndată ce aud că le vorbești despre îndatoriri religioase se grăbesc să te întrerupă fără sfială și să-ți spună: lasă asta, nu vreau nicio religie! Ei fac așa fie fiindcă sunt de părere că Dumnezeu trebuie să-i bage în rai, și fără ca ei să se supună legii dumnezeiești și să muncească în vederea mântuirii; fie fiindcă au îndrăgit mai mult lumea și plăcerile trupului. Fapt este că mulți repetă fără nicio reținere, pe față, că nu vor să lucreze pentru mântuirea lor.

Dar parabola arată un fapt foarte important care s-a petrecut cu acest fiu neascultător. Adică „*Apoi părându-i rău, s-a dus*” (v. 2). După răspunsul neascultător, s-a căit și de aceea s-a grăbit să meargă la vie și a muncit. Adică mulți dintre oameni, la începutul

vieții lor, trăiesc în păcat și din pricina lipsei de înțelepciune, a tinereții, se arată indiferenți față de poruncile lui Dumnezeu lepădând orice progres în lucrarea mântuirii. Însă pe urmă se schimbă cu totul. Înaintarea în vârstă, încetarea neînțelepciunii din tinerețe, întâmplările diferite ale vieții îi duc pe acești oameni la gânduri mai înțelepte, îi duc la pocăință și la îndreptarea vieții lor. Precum primul fiu nu numai că s-a căit pentru refuzul lui obraznic, ci a alergat la vie și a lucrat, tot așa o parte din oameni își dovedesc pocăința prin fapte, printr-o viață de muncă la care se supun, ca să se îndrepteze și să slujească voii lui Dumnezeu. Omul dă cea mai bună dovadă de pocăință adevărată când se supune de aici înainte lui Dumnezeu și lucrează pentru mântuirea lui cu tot atâta hotărâre, pe cât a fost de mare indiferența de mai înainte față de voia lui Dumnezeu. Dacă omul se pocăiește în felul acesta, atunci și Dumnezeu uită purtarea lui cea dinainte, urâtă și ne bună. Refuzul acesta și nesupunerea îndrăzneată a fiului celui mare vine așa, ca și când noi I-am zice lui Dumnezeu: închide ușa milei Tale și dezmoștenește-mă, căci nu mai vreau să fiu un fiu al Tău. Dar milostivirea și dragostea fără margini a lui Dumnezeu a lăsat ușa milei deschisă, pentru ca atunci când păcătosul se va întoarce, să găsească iarăși milă și să fie pus din nou în drepturile sale de fiu. Așadar, primul fiu a lucrat contrar vorbelor lui. Purtarea lui în urmă s-a arătat pe dos decât la început. Răspunsul cel dintâi către tatăl său a fost urât, dar după aceea purtarea să a fost lăudabilă.

Când a primit de la tatăl porunca să lucreze, al doilea fiu „*a răspuns: Da, Doamne*”. Adică el afirmă cu toată tăria, da, voi merge să lucrez. Prin răspunsul acesta el manifestă un respect profund către tatăl său, căci îl numește domn și îi făgăduiește supunere desăvârșită la porunca tatălui. Dar „*nu s-a dus*”. Adică în urmă s-a purtat cu totul împotriva făgăduinței lui celei dintâi. De acest fel a fost purtarea evreilor, care afirmau: „*Orice ne va zice Dumnezeu, vom face și vom asculta*” (Ieș 19, 8), dar prin faptele lor nu s-au supus. De aceea i-a muștrat Domnul chiar în ziua în care a spus

și parabola de față, că „*zic dar nu fac*” (Mt 23, 3). Este trist să ne gândim că în purtarea aceasta a celui de al doilea fiu este înfățișată și comportarea multor creștini. Aceștia în cuvânt și cu gura arată multă prețuire pentru adevărul Evangheliei. Admiră de departe frumusețea moralei și a vieții creștine. Făgăduiesc cu curaj că se vor supune lui Hristos, dar inima lor rămâne departe de Hristos și făgăduințele lor nu ajung l-a împlinire. Căci unii sunt prefăcuți, alții sunt nestatornici și schimbători. Și de aceea își schimbă ușor părerile sau nu au puterea și voința să se depărteze și să se debaraseze de obiceiurile lor îndrăgite. Așadar, să nu credem că toți bobocii și toate florile unui pom devin roade. Fiindcă între floare și rod intervin mii de piedici. Așadar, al doilea fiu și toți cei ca el făgăduiesc, dar nu împlinesc nimic. Răspunsul lor dintâi către Tatăl este bun, dar purtarea lor din urmă este rea.

Întrebarea Domnului cu privire la parabolă și aplicarea ei

Și acum, ca să silească pe arhierii și pe bătrâni să mărturisească propria lor osândă, care venea după purtarea lor, Domnul îi întreabă: „*Care dintre cei doi fi a făcut voia tatălui?*” Vedem că amândoi au greșit părintelui lor. Primul a greșit prin răspunsul lui obraznic. Al doilea a greșit prin purtarea lui rea. Dar primul s-a supus prin faptă voinței părintelui său. Celălalt s-a supus numai cu vorba. Așadar, care s-a arătat mai bun împlinitor al datoriei de ascultare? Arhieriei și bătrânii au răspuns Domnului: „Și i-au zis: cel dintâi”. Ei au fost siliți să mărturisească cum că cel dintâi fiu a împlinit voința tatălui său. Ei știau că această judecată este chiar judecata lui Dumnezeu, care zice, prin proorocul Iezechiel: „*dacă cel rău se întoarce de la nelegiuirile sale, pe care le-a făcut și păzește toate legile Mele și face ceea ce e bun și drept, el va trăi și nu va muri. Nu se vor pomeni nici cum nelegiuirile pe care el le va fi făcut, ci va trăi, pentru dreptatea pe care o va fi făcut-o... Dar și dreptul dacă se abate de la dreptatea lui și se va purta cu nedreptate și va face acele*

ticăloșii pe care le face nelegiuitul, va fi el oare viu? Toate faptele lui bune, pe care le va fi făcut, nu se vor pomeni, ci pentru nelegiuirea pe care va fi făcut-o și pentru păcatele pe care le va fi săvârșit, va muri” (Iez 16, 21-24).

Acest răspuns al arhierilor și al bătrânilor este drept. Domnul îl aștepta, tocmai ca să aplice îndată parabola, zicând: *„Amin grăiesc vouă, că vameșii și desfrânatelile vor intra înaintea voastră în împărăția lui Dumnezeu”* (v. 31). Păcătoșii cei mari și notorii, care sunt vameșii și desfrânatelile de meserie, vor lua-o înaintea și vor intra în împărăția lui Dumnezeu înaintea arhierilor, a cărturarilor și a bătrânilor poporului evreiesc. Deoarece ei au ascultat propovăduirea pocăinței prin Ioan Botezătorul iar când a venit Hristos L-au primit cu brațele deschise, pe când ceilalți, care sunt râvnitori ai legii, drepti și evlavioși, așa zicând, așteaptă să vină Mesia, ca să-i pună întâi pe ei de-a dreapta Sa. Ei disprețuiau propovăduirea pocăinței pe care a vestit-o Ioan Botezătorul. Ei refuzau prin faptele și purtările lor, să intre în împărăția lui Dumnezeu, la care îi cheamă Hristos. Închinătorii de idoli *„care erau odinioară neîncredințați, rătăciți, roboți poftelor și plăcerilor felurite”*, precum zice Sf. Apostol Pavel, au crezut în Hristos și au împlinit până la sfârșit voia lui Dumnezeu. Pe când evreii, care au făgăduit în gura mare, că vor împlini legea, s-au arătat la sfârșit nesupuși și necredincioși.

Acest lucru l-au mărturisit cu propria lor gură arhierii și bătrânii iudeilor, și ar fi trebuit să se rușineze măcar atunci și să alerge, fie ei și împreună cu vameșii și cu păcătoșii, la pocăință și mântuire. Căci atunci când Hristos a zis că vameșii și desfrânatelile intră înaintea evreilor în ceruri, a dovedit cu aceasta că pot și ei să urmeze pe vameși și păcătoși. Dar, din nefericire, un mare fățarnic este cu mult mai greu să se supună și să se pocăiască, decât un mare păcătos.

Iată, iubite cititor, parabola cu cei doi fii, prin care Hristos a dat încă un ultim prilej arhierilor și bătrânilor să se pocăiască și să se mântuiască. Însă ei au rămas nepocăiți. Iar pașania lor să ne fie

de învățătură spre instruirea noastră. Dacă până astăzi am refuzat ca și fiul mai mare din parabolă, să ne supunem Tatălui ceresc și am trăit departe de El, nesupuși, obraznici și neascultători, să urmăm de aici înainte purtarea celui dintâi fiu. Să ne pocăim și să lucrăm lucrul mântuirii, până la sfârșitul vieții. Dacă până acum ne-am purtat ca fiul al doilea, să aducem mulțumire lui Dumnezeu că nu ne-a luat din viață până acum și nu ne-a închis ușa milei Sale. Să ne hotărâm ca de aici înainte să trăim conform cu făgăduințele pe care le-am făcut în Sfântul Botez, ca să nu stărnim la sfârșit mânia lui Dumnezeu, precum au stămit-o fariseii și cărturarii, prin purtarea lor cea nepocăită. Nu cumva să cădem și noi sub osânda care ne amenință parabola lucrătorilor celor răi, pe care Domnul a spus-o imediat după această parabolă și la a cărei tâlcuire trecem acum.

PARABOLA CU LUCRĂTORII CEI RĂI

(Mt 21, 33-44; Mc 12, 1-8; Lc 20, 9-18)

Parabola cu lucrătorii cei răi a fost spusă îndată după cea cu cei doi fii, și de aceea ea începe cu cuvintele: *Ascultați și altă parabolă*. Prin această parabolă Domnul arată și mai viu păcatul cel mare al evreilor, care au disprețuit bunăvoința lui Dumnezeu și au lepădat binecuvântarea și mântuirea pe care le-o oferea Hristos. În chip special însă această parabolă pune accentul pe vinovăția conducătorilor evrei, care au întrebuințat starea lor înaltă, numai că să facă fapte rele. Mai pune accentul și pe pedeapsa înfricoșătoare de care au avut parte fariseii și cărturarii pentru abuzurile lor.

Parabola aceasta însă se aplică și oricărui om sau oricărui popor, care se bucură de sprijinul și bunăvoința lui Dumnezeu. Ea anunță că și soarta lor va fi întocmai cu a evreilor, dacă se vor purta tot atât de rău ca aceștia.

Avantajele sinagogii

„Un om oarecare era stăpân de casă și a sădit o vie și a pus împrejurul ei un gard și a săpat un teasc și a zidit un turn. Apoi a predat-o lucrătorilor și a plecat departe” (v. 33). Marele Dumnezeu, stăpânul de casă al universului, este cel ce a sădit via, adică cel ce a instituit cea dintâi biserică de pe pământ, cea a Vechiului Testament, pe care o forma poporul israelit. Dumnezeu a eliberat în chip minunat pe omul acesta din robia Egiptului și l-a răsădit în pământul Canaan. „Eu te-am sădit ca pe o vie care să rodească tot adevărul”, zice către poporul acesta Domnul, prin proorocul Ieremia (2, 2). L-a pus acolo, ca să crească ca o vie de soi bun, o vie adevărată și să rodească fapte bune, nu spini și pălămidă, așa cum rodeau celelalte popoare de pe pământ. Dumnezeu a dat poporului evreiesc, în acest scop, toate mijloacele care, folosite bine, l-ar fi putut face cucernic, evlavios și sfânt. Fiindcă zice: „A înconjurat-o cu gard”. Iar un astfel de gard și zid de apărare al poporului evreiesc era legea lui Moise, prin care Dumnezeu a despărțit pe Israel de orice comunicare cu celelalte popoare idolatre și l-a ferit de influența lor cea rea. Pe deasupra, a pregătit Dumnezeu poporului și un teasc, adică altarul, și un turn, adică templul în care să se închine lui Dumnezeu și prin cultul cel adevărat să înainteze în virtute. Domnul zice în parabolă despre această vie că stăpânul a predat-o la niște muncitori de pământ, tocmiți cu plată. Adică a încredințat conducerea și creșterea poporului israelit fariseilor și cărturarilor iudei, pe care i-a cinstit și i-a ridicat la această treaptă înaltă. Iar ei trebuiau să lucreze pentru poporul lor și să dea slavă și recunoștință lui Dumnezeu pentru această mare cinste. Așadar, după ce Dumnezeu a dat, pe muntele Sinai, legea și a rânduit cele pentru zidirea bisericii israelite „s-a dus departe”, zice parabola. Adică a încetat să lucreze nemijlocit, pentru ca să lase poporului libertatea să-și dezvolte capacitățile, să întrebuințeze în mod nesilit darurile dumnezeiești și pe conducători să-i lase să conducă poporul, după

sfânta Sa voie. Dumnezeu s-a îndepărtat și din pricina nelegiuirilor conducătorilor poporului, pentru care nu i-a pedepsit imediat pe loc. Și aceasta le spunem despre sinagogă, despre biserica pe care o forma poporul iudeu.

Nu trebuie însă să uităm că atunci când Dumnezeu a încercat acest popor, după cum vom vedea în continuare, și când a instituit noua Biserică, cea creștină, toate avantajele și bunăvoința Lui le-a hărăzit acestei biserici și popoarelor creștine. Căci le-a dat cea mai desăvârșită lege, legea Evangheliei; a întemeiat și un jertfelnic, neasemănat mai mare decât al evreilor, jertfelnic destinat, nu jertfelor de animale, ca cel din templul lui Solomon, ci jertfei celei fără de sânge, a trupului și a sângelui celui sfânt al lui Hristos. Prin urmare noi creștinii avem acum toate mijloacele și avantajele, prin care să dobândim o viață virtuoasă și fapte bune.

Stăpânul își cere parte de roade

Dar, precum era și firesc, la timpul potrivit, poporul Israel ar fi trebuit să dea roade, în urma îngrijirilor speciale de care s-a bucurat. De aceea „*când a venit vremea roadelor, a trimis pe slugile sale la muncitori să ia roadele*” (v. 34). Adică Dumnezeu a trimis în diferite epoci pe prooroci, slugile Sale, și la sfârșit, pe cel mai mare dintre prooroci pe Ioan Botezătorul. Vrednic de luat aminte este faptul că, după ce Dumnezeu a trimis pe acești robi ai Săi, nu a procedat imediat la anularea plății și la ridicarea sprijinului Său de la iudeii cei neroditori, ci le-a amintit datoria lor și i-a ajutat pe prooroci ca să dea roade de pocăință, fapte bune. Nici n-a cerut de la ei nimic mai presus de drepturile Sale, ci numai „*roadele Lui*”. Bunul Dumnezeu nu pretinde niciodată mai-mult decât poate și trebuie fiecare să facă. Nu numai că nu cere prea mult, dar tot El ne ajută și ne întărește, ca să dăm roade după puterea noastră. Așadar, este rea și ne bună îndreptățirea unor oameni, că virtuțile Evangheliei și morala creștină nu sunt practicabile în vremea de față.

Care a fost purtarea lucrătorilor viei față de trimișii stăpânului lor? A fost absolut criminală! Căci parabola zice: *„Lucrătorii prinzând pe robii Săi, pe unul l-au bătut, pe altul l-au omorât, pe altul l-au lovit cu pietre”* (v. 35). În cuvintele acestui verset, Domnul rezumă purtarea criminală pe care au avut-o, timp de veacuri, conducătorii evreilor față de proorocii trimiși de Dumnezeu. Toți proorocii, dar absolut toți, au fost urâți și disprețuiți, pârați, omorâți ca niște oameni nelegiuți. Ieremia a fost aruncat într-o groapă cu noroi; Isaia a fost omorât prin tăiere cu fierestrăul; Zaharia a fost ucis cu pietre; Ioan Înaintemergătorul nu a fost recunoscut de arhieriei și bătrânii poporului, a fost întemnițat de Irod și apoi i s-a tăiat capul. Adică: tocmai cei ce trebuiau să fi fost primiți cu bucurie, ca niște trimiși ai Stăpânului, au fost primiți ca niște dușmani de moarte de aceia care trebuiau să fie cei mai credincioși prieteni ai proorocilor.

Și totuși, în fața acestei răutăți fără seamăn, Dumnezeu rabdă îndelung. Căci, în loc să pedepsească crima vierilor, dimpotrivă *„Iarăși a trimis alți robi, mai mulți decât cei dintâi; și le-au făcut și acestora la fel”* (v. 36). În prima perioadă, între anii 1000 și 800 înainte de Hristos, a trimis Dumnezeu pe proorocii cei de la Samuel până la Isaia. Iar în perioada a doua, de la anul 800 încoace, a trimis pe cei mai mulți și mai mari dintre prooroci. Dar conducătorii evreilor s-au purtat și cu aceștia la fel. Căci dacă omul face un prim păcat și nu-l șterge prin pocăință, păcatul acela îl duce la al doilea, la al treilea și la o serie de nelegiuiri, încât cei ce încep cu vărsarea de sânge se transformă la sfârșit în fiare carnivore și băutoare de sânge. Dar totuși îndelunga răbdare a lui Dumnezeu a mai durat încă. Pe deasupra a pregătit pentru lucrătorii cei răi o nouă binefacere mare și un nou prilej de mântuire.

Trimiterea fiului și cea mai mare crimă a vierilor

„La sfârșit, a trimis la ei pe fiul său zicând: se vor rușina de fiul meu” (v. 37). În timpul veacurilor de până la Hristos, Dumnezeu

și-a arătat milostivirea față de oameni în mii de feluri și mai cu seamă și-a manifestat o specială bunăvoință față de evrei. Dar niciodată nu S-a arătat în lume mărirea milostivirii lui Dumnezeu în așa măsură, ca atunci când a trimis în lume pe Fiul Său. „*Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a dat*”, zice însuși Domnul către Nicodim (*In* 3, 16). Observați acum, cititorilor, în cuvintele acestui verset al parabolei cu câtă înțelepciune prezintă Domnul bunătatea lui Dumnezeu. Prin felul de prezentare, Domnul vrea să atragă pe iudei la pocăință. Căci zice: „*La sfârșit a trimis pe Fiul său*”, adică, după ce a folosit toate mijloacele, după ce evreii în loc să se pocăiască au trecut din crimă în crimă, la urmă Dumnezeu le-a trimis pe Fiul Său. Și stăpânul viei, privit ca om, era firesc să-și zică: cu toată răutatea pe care au dovedit-o față de robii mei, când vor vedea pe fiul și moștenitorul meu, se vor rușina, îi vor da cinstea cuvenită și i se vor supune. Dumnezeu pe care Îl subînțelege parabola în persoana stăpânului viei, știa desigur mai dinainte caracterul cel criminal al evreilor, precum cunoștea dinainte și purtarea pe care aveau ei s-o aibă față de Hristos. Totuși, din culmea bunătății, a trimis pe Fiul Său în lume, căci lumea trebuia să fie mântuită. De El trebuia în chip firesc să se rușineze conducătorii evreilor și să-L cinstească, atunci când avea să apară în fața lor. Pentru că o enormă distanță despărțea pe Fiul de prooroci, care erau simpli robi ai lui Dumnezeu. Fiul a venit cu o autoritate și cu o putere neasemănat mai mare decât a proorocilor. A făcut minuni atât de mari și neasemănate, încât prin ele evreii trebuia să-L recunoască și să I se supună. Și atunci ar fi văzut ei că trimiterea Fiului era semnul celei mai înalte binefaceri și milostiviri a lui Dumnezeu, față de poporul lor. Iar credința și supunerea față de Hristos ar fi îndreptat purtarea criminală pe care au avut-o mai înainte evreii.

Dar față de o dragoste atât de mare, nu se află o răutate mai îngrozitoare, decât aceea pe care trebuia să o comită numai după trei zile evreii împotriva Fiului. Vedeți-i cum plănuiesc crima: „*lucrătorii*

văzând pe fiul, au zis între ei: acesta este moștenitorul veniți să-l omorâm și să stăpânim noi moștenirea lui” (v. 38). Ei zic: „Să-l omorâm”. Sf. Ioan Gură de Aur întreabă: „dar de ce să-l omoare? Ce acuzație mare sau mică îi poți aduce? Pentru că ne-a cinstit, și fiind Dumnezeu s-a făcut om pentru noi și a făcut acele mii de minuni? Sau fiindcă ne iartă păcatele și ne cheamă în împărăția Sa? Observați cu câtă nelegiuire și cu câtă nebulie dau ei motivul omorului cu totul ieșit din fire. Trebuie să-l omoare, ca să ia ei moștenirea!” Conducătorii evreilor vedeau că poporul se întoarce către El și îl însoțește în triumf. În Ierusalim vedeau că El a izgonit din templu pe cei ce vindeau și cumpărau, ca unul care are puterea s-o facă; că i-a vădit pe față de prefăcătorie, vrând să-i izgonească din vie și să le ia autoritatea, pe care o aveau în fața poporului. Galileanul acesta, adversar al lor, devenise primejdios. Așadar hotărâseră să-L omoare, ca să stăpânească ei nestingheriți moștenirea, speculând și îndreptând conștiința poporului, după pornirile și interesele lor (cf. Ps 2, 2-3).

Acum Domnul proorocește cu o răceală surprinzătoare și prezintă în chip sigur și definitiv crima pe care o plănuiau conducătorii evreilor: „Și prinzându-L L-au scos afară din vie și L-au omorât”. Desigur, **este** păcat să faci o crimă premeditată și hotărâtă de mai înainte. Arhierii și cărturarii, în conformitate cu planul pe care și-l făcuseră, L-au condus pe Hristos „afară din vie”, adică afară din cetate, afară din capitala poporului evreu. Ierusalimul, și L-au răstignit pe Golgota. Și astfel prigonitorii și ucigașii proorocilor s-au dovedit a fi personificarea în întruchiparea crimei, omorând pe însuși Fiul lui Dumnezeu. Este cea mai mare crimă pe care a văzut-o lumea. În această fărădelege răutatea a ajuns la cel mai înalt punct, pentru ca să nu se măhnească și să nu fie surprins niciunul dintre următorii lui Hristos, dacă suferă și este prigonit. Căci culmea cea mai înaltă a nedreptății a suferit-o însuși Fiul lui Dumnezeu cel fără de păcate și sfânt.

Așadar, orice crimă s-ar mai face împotriva oricui n-o poate egala pe aceasta.

Osânditorii înșiși își mărturisesc osânda

După ce Domnul a sfârșit de povestit parabola, a întrebat pe arhieriei înșiși, care plănuiau și hotărau crima cea mare, punându-i pe ei să judece propria lor purtare. Așa încât în ziua osândirii lor, dreptatea lui Dumnezeu să apară neprihănită și desăvârșită, iar ei să rămână muți, fără cuvânt de îndreptățire. Domnul îi întreabă: „*Așadar, când va veni stăpânul viei, ce le va face acelor lucrători? I-au zis Lui: pe cei răi cu rău îi va pierde, iar via o va da altor lucrători, care îi vor da roadele la vremea lor*” (v. 40-41).

Din această întrebare se observă că stăpânul viei nu va lăsa neacuzăți pe lucrătorii cei răi, după uciderea Fiului Său, ci va veni să le ceară socoteală. Da, Dumnezeu, în răbdarea Lui cea mare, a lăsat pe evrei să-i ucidă pe proorocii Săi și să-L răstignească pe Fiul Său. Au trecut cam patruzeci de ani după răstignirea Domnului, iar mai marii iudeilor își închipuiau, poate, că acum și-au atins scopul. Dar când s-a umplut măsura răbdării îndelungi a lui Dumnezeu, El a cercetat pe evrei cu mânia. Așadar, Dumnezeu rabdă îndelung, îngăduie și așteaptă pe păcătoși, însă nu-i uită. Va veni în mod absolut sigur, ca să răsplătească fiecăruia după faptele lui. Mulți rătăcesc, închipuindu-și că vor putea scăpa de judecata lui Dumnezeu, precum își închipuiau și răstignitorii Domnului. Dar Judecătorul va veni. Iar când va veni „*ce va face acelor lucrători răi?*”, întreabă Hristos pe arhieriei și bătrânii poporului evreu.

Iar ei cu toată graba, fără să înțeleagă că-și rostesc propria osândă, răspund că pe acei lucrători răi și stricați îi va pierde cu o moarte rea. Fără să vrea și fără să știe, ei proorocesc că Dumnezeu va lua via de la ei și o va da altor lucrători care vor da roadele viei la vremea cuvenită. Precum facem noi toți oamenii, așa au făcut și arhieriei: au înțeles ușor vina altora, și ca și cum ar fi fost cine știe cât de iubitori de dreptate, pronunțară cu grabă hotărârea de condamnare. Însă toți suntem mai zăbavnici la înțelegere și mai

părtinitori când e vorba să judecăm propria noastră vină, chiar dacă este întocmai cu vina pe care am osândit-o la altul.

S-a întâmplat așa cum au proorocit și ei, hotărârea de osândire dată cu propria gură a arhierilor, s-a împlinit literă cu literă asupra capului lor. Dumnezeu i-a cercetat la sfârșit prin legiunile romane, pe care le-a folosit ca pe un bici de pedeapsă împotriva evreilor criminali. Iar catastrofa, care a avut loc atunci nu-și are seamăn în toată istoria. Ajunge să spunem că în timpul asediului Ierusalimului, se stârnisă o foamete atât de mare și moralul poporului era atât de scăzut, încât mame și-au omorât și și-au mâncat pruncii. Mii de evrei au fost răstigniți. Au fost înălțate atâtea cruci încât lemnul începea să lipsească. Vestitul templu a fost ars și dărâmat din temelie. Orașul a fost distrus și locul arat cu plugul. Peste o sută de mii de evrei au fost omorâți ori vânduți ca robi în piețele Romei și ale Alexandriei. *„Pe cei răi cu rău i-a pierdut”*. Căci și pe ei, care rămaseră, și pe urmașii lor i-a răspândit Dumnezeu la marginile pământului, fără patrie, fără templu, fără preoție, fără proorocie și fără nădejde. Sângele lui Hristos a căzut în adevăr pe capetele lor și ale copiilor lor, după cum au cerut ei înșiși înaintea lui Pilat: *„ia-l, ia-l răstignește-l”*.

„Pe cei răi cu rău îi va pierde”

Această hotărâre îngrozitoare atârână ca sabia lui Damocles asupra capetelor celor răi. Da, cititorule, catastrofa poporului evreu este începătura care înștiințează pe oameni că marea osândă a tuturor păcătoșilor nepocăiți va fi împlinită inevitabil la a doua venire a lui Hristos. Atunci, toți cei ce au abuzat de darul lui Dumnezeu au disprețuit harul și mântuirea, pe care El o dă în dar prin pocăință și mărturisire; toți câți au rămas răi, cu bună știință și fără îndreptare, înverșunați dușmani ai adevărului, vor fi pierduți cu rău.

„Și via va fi dată altor lucrători”

S-a împlinit exact și această parte a osândeii. Biserica, această vie a lui Dumnezeu, nu s-a sfârșit după distrugerea poporului evreu. Alcătuită din alte popoare, a fost dată altor locuitori, apostolilor și urmașilor lor. Acum este o Biserică neasemănat mai desăvârșită decât cea dintâi, care cuprinde comoara harului mântuitor din belșug. Era imposibil ca răutatea evreilor să zădărnicească sfatul lui Dumnezeu, cel ce voia să aibă întotdeauna pe pământ o Biserică, pentru ca ea să povățuiască pe fiii lui Dumnezeu la Biserica cea cerească. Nici nu vor putea să zădărnicească planul lui Dumnezeu și să piardă pe pământ Biserica. Sa necredincioșii cei lipsiți de evlavie, care se luptă împotriva lui Dumnezeu și încearcă să-l distrugă Biserica. Oricâte succese ar avea ei, oricâtă pagubă ar aduce ei Bisericii, totuși nu vor ajunge la rezultatul dorit de ei. Biserica lui Hristos va rămâne neclintită în toți fiii ei. Dacă unii nu vor să fie mădulare ale ei, iar dacă alții nu vor să fie vrednici de numele de creștin, Dumnezeu are pe alții gata să dea roadele la timpul lor. Dacă în ziua de astăzi Biserica lui Hristos, în totalitatea ei, nu are ramuri aducătoare de roade bogate, dacă nu are creștini adevărați și binecrescuți, vrednici de numele și de sângele lui Hristos, va avea mâine neapărat. Așadar, nu te neliniști, cititorule, de această nerodnicie provizorie, dimpotrivă, să ne îngrijim și eu și tu, să fim creștini aducători de roade și să rodim virtutea, cu convingerea că sfatul lui Dumnezeu trebuie neapărat să se împlinească.

Aplicarea parabolei

„*Isus le zise: niciodată nu ați citit în Scripturi: piatra pe care n-au socotit-o ziditorii, aceea s-a făcut în capătul unghiului; de la Domnul s-a făcut aceasta și este minunată în ochii noștri*” (v. 42). Cuvintele din Sfânta Scriptură, la care se referă Domnul, întrebându-i pe arhieriei dacă le-au citit, sunt din psalmii lui David (Ps 116, 22-23). Arhieriei

și cărturarii adesea le spuneau poporului, dar nu voiau să le înțeleagă în adevăratul lor înțeles. Domnul le amintește acestea pentru ca ei să afle că nu numai dreptatea pe care o recunoșteau ei pretinde pedepsirea lor, ci și Dumnezeu a prezis fapta lor prin proorocul.

Ziditorii n-au socotit piatra și au aruncat-o ca nevrednică și nepotrivită la zidire. Acestea sunt tot aceleași persoane care sunt indicate ca și lucrătorii răi ai viei. Căci Biserica lui Dumnezeu se numește și zidire a lui Dumnezeu. Iar piatra pe care au aruncat-o ziditorii este Hristos (cf. I Co 3, 9; 10, 4). Deci arhieriei și conducătorii evreilor, care au fost puși ca ziditori ai Bisericii israelite, au disprețuit și au prigonit pe Hristos, zicând că nu este trimis de la Dumnezeu, că duce poporul în rătăcire, că este samaritean și îndrăcit. Ei n-au dat lui Hristos nici cel mai mic loc în zidire, ba împiedicau și poporul să primească învățătura Sa și la sfârșit L-au omorât, ca să le piară frica, pe care o aveau, nu cumva Hristos să Se facă capul zidirii. Au făcut ca un meșter zidar, care sfărâma o piatră nefolositoare, ca să nu se tot împiedice de ea.

Însă, iată, acea piatră pe care evreii au lepădat-o „s-a făcut în capul unghiului”. Adică Hristos a devenit piatra unghiulară (Ef 2, 20), capul și conducătorul noii Biserici creștine. Iar faptul acesta, că Hristos este piatra unghiulară a Bisericii celei noi, „s-a făcut de la Domnul”. Adică s-a făcut conform cu planul și cu preștiința lui Dumnezeu, care a preînălțat pe Hristos și I-a dat un nume mai presus de tot numele (Fil 2, 9-14). Dar iată că această piatră unghiulară „este minunată în ochii noștri”, prin strălucirea și tăria ei.

Hristos, pe care arhieriei și cărturarii L-au lepădat, nu numai că n-a fost lepădat de ceilalți oameni, ci este minunat în ochii credincioșilor Bisericii Sale și închinat din neam în neam. Cu toate prigonirile pe care dușmanii le-au stârnit împotriva lui Hristos și a Bisericii Sale; cu toate răurile de sânge în care prigonitorii împărați ai Romei au vrut să înece sfânta Biserică; cu tot războiul subteran, pe care îl duce de atunci încoace necredința, voia lui Dumnezeu nu se poate anula.

Biserica lui Hristos va rămâne o instituție minunată și veșnică.

Și acum, aplicând toată parabola și hotărârea pe care au dat-o ei înșiși, Domnul adaugă: „*de aceea zic vouă că se va lua de la voi împărăția lui Dumnezeu și se va da poporului care va face roadele ei*” (v. 43). Fiindcă voi, ca ziditori, ați nesocotit piatra cea aleasă, iar ca lucrători ai viei aveți de gând să omorâți pe fiul stăpânului viei, de aceea vă prezic, limpede, că se va lua de la voi împărăția lui Dumnezeu, adică Biserica și avantajele speciale pe care vi le hărăzise printre toate popoarele pământului. Veți fi lipsiți de bunăvoința și de sprijinul special al lui Dumnezeu. Căci voi, nu numai că n-ați adus roade, ci v-ați răzvrătit împotriva bunătății și a voinței lui Dumnezeu.

Fariseii și în general iudeii din acea epocă își închipuiau că Dumnezeu are nevoie de ei, ca să mențină pe pământ numele Său. Ei nu voiau să înțeleagă că „*Dumnezeu poate și din pietrele acestea să ridice fiii lui Avraam*” (Mt 3, 9), precum prea bine zicea Ioan Botezătorul. Poate Dumnezeu să ridice fiii lui Avraam din cei păcătoși, din închinătorii de idoli, pe care fariseii îi considerau niște pietre neînsuflețite și uscate. Tot așa și astăzi, este de compătimit cel groaznic care are oarecare evlavie și își închipuie că Hristos își sprijină numele Său numai pe evlavia lui. Hristos este în stare să facă din aceia, pe care astăzi îi considerăm cu totul străini de El, niște creștini buni. Așadar de aceea zice Domnul către arhierii că Biserica lui Dumnezeu și avantajele ei speciale se vor da unui popor ales, care va fi format din multe neamuri.

Va fi format din evrei și din închinătorii la idoli, care, prin necredința în Hristos, se vor unii într-un popor, înfrățit în dragoste creștinească și rodind fapte bune ale unei vieți creștine și sfinte. Doar câteva zile au trecut de la spunerea acestei parabole, și minunea pe care o proorocește aici Domnul înaintea arhierilor și a bătrânilor, s-a împlinit literă cu literă. Îndată după ziua Cincizecimii, după chemarea apostolilor, cei mai mulți evrei leapădă biserica lor și se

depărtează de ea formând un popor nou, chemat să ia locul celui vechi. Și iată, în decurs de câțiva ani, s-a împlinit hotărârea lui Dumnezeu, care uimea pe Pavel și îl facea să strige cu mirare: „O, adâncimea bogăției, a înțelepciunii și a cunoașterii lui Dumnezeu!” (Rom 11, 33). O nouă Biserică, una sobornicească și sfântă, Biserica lui Hristos, a fost întemeiată pe pământ și continuă de atunci lucrarea ei, prin mijlocul veacurilor, până ce vor lua loc în sânul ei toți fiii lui Dumnezeu, pe care El a știut din veac că-i va avea.

La sfârșit Domnul, ca să întrebuițeze și ultimul mijloc care putea să-i împiedice pe evrei de la crima lor cea mare, înștiințează limpede pe cărturari că urmările faptelor lor vor fi îngrozitoare: „Și cel ce va cădea peste piatra aceasta, se va sfărâma; iar cel peste care va cădea piatra, îl va spulbera” (v. 44). Adică, acela care va cădea pe piatra pe care n-au socotit-o ziditorii; adică cel care va arăta răzvrătirea împotriva lui Hristos, acela va fi sfărâmat, oasele lui vor fi zdrobite, carnea lui va fi sfâșiată și el va deveni o grămadă amorfă, căci cine dușmănește pe Domnul se distruge pe sine, dar pe Hristos nu-L vatămă în niciun fel. Iar cel peste care va cădea piatra, Hristos privit ca judecător și pedepsitor, atât în viața aceasta, cât și la a doua venire a Sa, acela se va preface în cenușă și țărână și va fi spulberat. Acest lucru li s-a întâmplat evreilor, care au căzut peste Hristos, orbiți de egoism, otrăviți de pizmă, înnebuniți de ură, și de aceea au fost nimiciți. La fel li se întâmplă tuturor celor necredincioși și vrăjmași ai lui Hristos. Pierirea este poarta lor.

Concluzii

Aceasta este aplicarea acestei parabole la evrei. Însă parabolele Domnului au și o aplicare veșnică. Mai cu seamă aceasta de față, este de o importanță mondială și de un interes general. Căci ea arată foarte lămurit viitorul neamurilor și afirmă că însuși Dumnezeu povățuiește popoarele spre slavă sau spre pierzare, după purtarea lor. De aceea, această parabolă ar trebui să fie un subiect de meditație

și de râvna pentru toate popoarele, în special pentru cele creștine. Puterile guvernante, atât cele politice, cât și cele diplomatice, ar trebui să se ocupe cu învățăturile din această parabolă. Istoricii și tâlcuitorii mersului popoarelor ar trebui să citească și să adâncească înțelesul ei. Conducătorii Bisericii, clerul și învățătorii ei ar trebui s-o mediteze în chip special. Căci ne arată lămurit că lucrătorii viei închipuie pe arhierii și pe conducătorii iudeilor în via lui Dumnezeu. Iar dacă și păstorii și conducătorii Bisericii creștine vor urma purtarea acelora, ei au să se aștepte la aceeași pedeapsă. Ar trebui să citească această parabolă de cât mai multe ori toți creștinii și să-și organizeze purtarea lor față de Dumnezeu, în conformitate cu învățătura acestei parabole. Trebuie să mai semnalăm faptul că mulți creștini se îndeamnă să creadă că poporul căruia i-a fost dată împărăția lui Dumnezeu, luată de la iudei, sunt ei înșiși. Dacă acest lucru ar fi adevărat, ei ar trebui mai mult să se teamă, decât să se bucure. Căci, dacă ei nu vor da lui Dumnezeu roadele cuvenite, atunci vor stârni asupra-le o pedeapsă la fel ca aceea, pe care și-au atras-o evreii. Acest lucru nu este nicidecum o prorocie a aceluia care scrie această carte. Este o învățătură de neînlăturat a parabolei. Neamul și poporul, care se va dovedi nevrednic de darurile lui Dumnezeu, care nu va prețui slava, binecuvântarea și avantajele adopției și ale moștenirii veșnice, acel neam și popor își va atrage pedeapsa lui Dumnezeu, atât pe pământ, cât și la a doua venire a lui Hristos.

Același lucru se poate spune și în particular, despre fiecare persoană, care s-a născut în creștinism și după aceea a devenit necredincioasă și a căzut pe Piatra din capul unghiului, cu nebulie și fanatism. Hristos este un adversar de temut. El zdrobește și nimicește pe vrăjmașii Săi. Desigur, rabdă îndelung și îi lasă să se înalțe astăzi până la cer, dar mâine negreșit va fi dată și îndeplinită sentința de osândă.

Așadar, cititorule, să nu te iei după valul acelora, care trăiesc o viață cu desăvârșire străină de adevărul Evangheliei, disprețuiesc darul lui Dumnezeu și batjocoresc lucrarea de mântuire. Să nu te lași

străpuns de săgețile de hârtie, cu care necredincioșii luptă împotriva adevărului. Căci toate acestea se vor zdrobi de piatra din capul unghiului, toate lucrările sofistice și ale filozofiei necredinței vor pieri, precum au pierit și lucrările de care se foloseau conducătorii iudeilor, ca să acopere cu întuneric adevărul lui Hristos. Noi să rămânem mereu în credință, neclintită, față de Hristos, lucrători cinstiți și harnici în viața Lui, lucrând în smerenie, fiindcă pe evrei i-a orbit dorința de înțâietate, slava deșartă, alipirea către cele vremelnice, zice Sf. Ioan Gură de Aur, și de aceea au lepădat pe Hristos. Să aducem roade de evlavie și dragoste, ca să aparținem și noi acelui popor ales, care face roade bune și de aceea se va bucura în veșnicie de binecuvântarea lui Dumnezeu.

PARABOLA CU NUNTA FIULUI DE ÎMPĂRAT

(Mt 22, 1-14)

Tot în aceeași zi, vorbind aceluiași persoane, Domnul a spus și parabola cu nunta împărătească. Această parabolă, datorită planului și ideii ei fundamentale, are multă asemănare cu parabola cinei celei mari, pe care am tâlcuit-o mai înainte. Dar în amănunțele ei și în concluziile la care ajungem, după ce o citim, este cu totul diferită față de aceea. De asemenea are o oarecare înrudire cu parabola lucrătorilor viei, căci arată tot îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, respingerea iudeilor și chemarea neamurilor. Însă are și multe deosebiri. Căci în parabola pe care urmează s-o tâlcuim, Hristos arată și mai lămurit propria Sa persoană ca centru al Împărăției Cerurilor. Aici se prezintă pe Sine nu numai ca pe Fiul Unul-Născut al stăpânului casei, ci ca un fiu de împărat. Pe deasupra, aici expune în imagini pline de cel mai adânc înțeles cum trebuie să fie viața celor chemați la Împărăția Cerurilor, după distrugerea iudeilor. Iar acest lucru interesează în cel mai înalt grad pe orice creștin, care citește parabola.

Parabola cu lucrătorii viei, în loc să înțeleptească pe arhierii și cărturari, le-a mărit nebunia. Au hotărât să prindă îndată pe Hristos, dar „se temeau de popor, fiindcă Îl avea ca pe un prooroc”, zice Sfântul Evanghelist. Și Domnul, cunoscând în amănunte ca unul ce era cunoscător de inimi, gândurile lor, răspunde la hotărârea lor cea vicleană, prin această a treia și ultima parabolă din ziua aceea. Evanghelistul își începe povestirea cu cuvintele: „Și răspunzând Hristos, le-a zis iarăși în pilde, spunând: «Împărăția cerurilor este asemenea unui împărat, care a făcut nunta fiului său»” (v. 12).

Nunta

Toată seria de parabole, care au fost tâlcuite în această carte, dovedesc că cele mai multe întâmplări din fire sau din viața de toate zilele a oamenilor, au fost întrebuințate de Domnul ca asemănări potrivite pentru învățătura Sa dată prin pilde. Între evenimentele de toate zilele, nunta ocupă un loc important. Din asemănarea cu nunta, înțelegem foarte ușor mila specială a lui Dumnezeu pentru noi, dorul și dragostea, gingășia și bucuria de care se va împărtăși omul în Împărăția lui Dumnezeu, cum zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Căci la nuntă nu este nimic trist, nimic rău, ci toate sunt pline de bucurie și veselie.

Proorocii și scriitorii Vechiului Testament au întrebuințat și ei o imagine a nunții, pentru ca legătura strânsă pe care nunta o leagă între soți să prezinte legătura duhovnicească foarte strânsă dintre Dumnezeu și poporul Israel. Proorocii au stigmatizat cu multă asprime îndepărtarea poporului de Dumnezeu, pe care o prezintă în asemănarea cu trădarea și necinstea comisă de soție, când își părăsește bărbatul și întinează patul conjugal în chip rușinos. Dintre toate cărțile revelate ale Vechiului testament, mai cu seamă în „Cântarea Cântărilor” este prezentată dragostea statornică pe care ar fi trebuit s-o aibă poporul lui Israel către Dumnezeu și că poporul n-ar fi trebuit să fie atras de închinarea de idoli, nici să se

îndrăgostească de idoli, ca o femeie care îndrăgește pe alți bărbați, în afară de soțul ei.

Așadar și Domnul a întrebuițat această imagine a nunții, atât în pilda cu cele zece fecioare, cât și în aceasta de față.

Împăratul care a luat hotărârea să logodească pe fiul său nu este altul decât împăratul împăraților. Dumnezeu cel Prea-înalt. De aceea a pregătit în cer bucurie mare și neîncetată, fără sfârșit; bucurie pe care nu o poate prezenta, decât doar ca umbră, acea bucurie care însoțește aici pe pământ nunta cea mai fericită, făcută de persoanele care s-au însoțit din dragostea cea mai curată, cu cele mai bune intenții.

Mirele și mireasa

Iar fiul de împărat, mirele, este însuși Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu, Iisus Hristos. El S-a coborât din cer pe pământ, pentru această unire tainică, sfântă, duhovnicească și dumnezeiască, cu mireasa Lui. Iar mireasa care se unește cu Hristos în această unire duhovnicească și sfântă este, pe de o parte, tot sufletul creștinesc, care dorește cu tărie și iubește cele dumnezeiești, se devotază și se supune lui Hristos cu râvnă, ca să se bucure și să se veselească în ceruri împreună cu El; iar pe de altă parte, mireasa este Biserica lui Hristos cea alcătuită din astfel de suflete, acea preaiubită „soție a Mielului”, precum o numește Evanghelistul Ioan în Apocalipsă (21, 9-10). Arvuna dragostei și a legăturii nedezlegate cu mireasa Sa Biserica, a plătit-o Hristos, când S-a dat pe Sine la moarte pentru ea ca s-o sfințească și să o pună înaintea, ca Biserică slăvită, fără pată sau zbârcitură sau altceva de acest fel; ci să fie sfântă și neîntinată” (Ef 5, 25-27), precum zice Sf. Apostol Pavel. Iar săvârșirea nunții și a unirii tainice a început în ziua Cincizecimii, când S-a coborât Duhul Sfânt și a înființat Biserica. Însă nunta continuă să se facă în fiecare generație, când se predică cuvântul Evangheliei și prin Sfântul Botez și tainele Bisericii, credincioșii se devotază lui

Hristos. Nunta se va desăvârși la a doua venire a lui Hristos și de atunci încolo va fi o stare de comuniune desăvârșită a lui Hristos cu „cei dintâi născuți dintre cei scriși în ceruri” (*Evr* 12, 23), adică nunta lui Hristos cu cei dreپți și sfinți, care se vor învrednici să intre în împărăția sa.

Fără îndoială că acest lucru este o taină mare, după cum spune Sf. Apostol Pavel (*Ef* 5, 32), această nuntă a lui Hristos cu Biserica este tainică, putem însă să ne facem o oarecare idee despre această nuntă luând ca punct de plecare nunta omenească și pământească. Precum înțelegerea și hotărârea celor două persoane care se vor uni prin nuntă este liberă și nesilită, tot așa în chip liber și fără silă, cu dor viu și cu dragoste fierbinte, creștinul adevărat se devotează lui Hristos și i se supune. Precum nunta realizează între cele două persoane care se cunună o legătură mai strânsă decât orice legătură de rudenie după trup, tot astfel unirea sufletelor cu Hristos este mai înaltă, mai dumnezeiască și mai strânsă decât orice dragoste și relații de rudenie. Precum rezultatul firesc al nunții este nașterea de copii, moștenirea neprihănită a vieții, care înalță pe soți la mare cinste, deoarece îi face unelte și colaboratori ai lui Dumnezeu la crearea oamenilor, tot așa și din unirea sufletelor cu Hristos se nasc din nou fiii lui Dumnezeu, și sufletele se prefac în asemănări ale Sale, prin virtute și sfințenie.

Dar nu putem duce mai departe această comparație, deoarece cu toată sfințenia pe care o are nunta legitimă și făcută cu binecuvântarea lui Dumnezeu, care unește două existențe sfinte și feciorelnice, totuși nunta este cu totul incapabilă să ne arate unirea sfântă și tainică a sufletului nematerial cu Dumnezeu cel nemărginit.

Un chip nu poate egala persoana pe care o reprezintă, iar umbra nu poate egala trupul care o proiectează. Nu poate „trupul și sângele” care, precum zice și Evanghelistul, este un element al nunții și al nașterii de oameni, să fie comparat cu sufletul, născut a doua oară din Dumnezeu, prin Hristos. Nici inelele de logodnă și cununiile de nuntă nu pot fi asemăuate cu logodna și cununa

Duhului Sfânt, care unește cu Hristos sufletele creștinilor. Imaginile și exemplele luate din lumea aceasta, oricât de vii și de bine alese ar fi, nu pot nici pe departe să prezinte în amănunt unirea tainică și nespusă dintre Dumnezeu și suflet. De aceea trebuie să trecem la tâlcuirea celorlalte versete ale parabolei.

Sărbătoarea

Pentru această nuntă preafrumoasă și dumnezeiască a fost pregătită o mare sărbătoare. *„Iată am pregătit ce a fost mai bun, am tăiat juncii mei și vitele cele îngrășate și toate sunt gata”*, afirmă împăratul. Dacă se fac pregătiri, ospete și serbări frumoase la orice nuntă, își închipuie iubitul cititor ce fel de pregătire extraordinară și împărătească, potrivită cu rangul înalt și cu majestatea împăratului cerurilor, este pregătirea pe care ne-o evocă aceste cuvinte: *„Iată am pregătit ce am avut mai bun. Ospățul, viței și jertfirea animalelor îngrășate, care aveau să veselească pe participanții la nuntă, sunt avantajele mari, darurile harului dumnezeiesc, binecuvântările Duhului Sfânt, tainele Bisericii, hrana cea cerească și sfântă a Euharistiei, pe care Mirele o oferă sufletelor care s-au legat în unire cu El. Toate acestea le au pregătite, spre desfătarea lor, creștinii credincioși, încă din viața aceasta. Când se va săvârși definitiv nunta, la a doua venire a lui Hristos, și se va face unirea veșnică și deplină a lui Hristos cu dreptii și sfinții – atunci pregătirea va fi neasemănat mai înaltă. Căci va conține masa de bunuri „pe care ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a pregătit Dumnezeu pentru cei ce-l iubesc pe El”*, zice Sf. Apostol Pavel (I Co 2, 9).

Cei dintâi chemați

Dacă la orice sărbătoare care se face după rânduială trebuie să fie invitați și comeseni, dacă la nunțile oamenilor „prietenii mirelui”

și vornicul sunt elemente de absolută trebuință pentru bucuria și frumusețea evenimentului, cu mult mai mult la acea unire slăvită și dumnezeiască a lui Hristos cu Biserica, este nevoie de invitați, comensali și părtași ai bucuriei cât mai mulți, dacă s-ar putea lumea întreagă. De aceea Dumnezeu a chemat la nuntă pe foarte mulți, și mai întâi de toți pe evrei. Aceștia cei dintâi s-au învrednicit de marea cinste, să fie chemați la nuntă, prin proorocii Vechiului Testament, ca să fie oaspeți și participanți la ospăț, fiindcă ei cunoscuseră pe adevăratul Dumnezeu și crezuseră în El într-o vreme în care toate celelalte popoare se închinau la idoli. Din poporul lor se trăgea după trup și Hristos. În țara lor se întâmplase marele eveniment al nașterii lui Hristos. Acum minunați-vă de marea bunătate a lui Dumnezeu, descrisă în continuarea parabolei.

Chemarea finală și repetarea ei

„Și a trimis împăratul pe robii săi, să cheme pe cei invitați la nuntă” (v. 3). Adică atunci când a venit vremea potrivită, când „s-a apropiat împărăția Cerurilor”, evreii cei chemați prin prooroci au fost chemați din nou de Ioan Botezătorul, precum și de ucenicii pe care i-a trimis Domnul, pe când Se afla încă pe pământ. Au fost chemați să se grăbească la nuntă, fără amânare. După datinile orientale, se fac două chemări la nuntă. Însă aici bunătatea lui Dumnezeu, care întrece orice închipuire, repetă chemarea și a treia oară, căci zice: *„iarăși a trimis pe alți robi, zicând: spuneți celor chemați: iată am pregătit tot ce am avut mai bun, veniți la nuntă”* (v. 4). Adică, atunci când fusese oferită jertfa lui Hristos și făgăduința lui Dumnezeu către evrei se împlinise și Duhul Sfânt se coborâse în ziua Cincizecimii, Dumnezeu a trimis la evrei iarăși, pe alți robi, pe apostoli, pe cei doisprezece și pe cei șaptezeci. Pe deasupra a mai trimis pe Ștefan, pe Pavel, pe Varnava și pe alții. În ziua Cincizecimii apostolul Petru striga cu glas de tunet: *„Bărbați Iudei și locuitori ai Ierusalimului, ascultați cuvintele Mele, pocăiți-vă și botezați-vă fiecare din voi în numele lui Iisus Hristos*

spre iertarea păcatelor și veți lua darul Duhului Sfânt” (Fapte 2, 14, 38). Apoi apostolii s-au grăbit să meargă în toată Palestina și Asia Mică să cheme la nunta cerească mai întâi pe evrei.

„*Veniți la nuntă*”, aceasta este chemarea pe care o trimite Dumnezeu și acum, prin mijlocirea trimișilor Săi. Nu vă măcinați în cele vremelnice, zadarnice și amăgitoare, în lucrurile lumii acesteia, zice și acum Dumnezeu către noi, toți creștinii. Veniți la nunta bucuriei și a fericirii dumnezeiești. Duhul Sfânt ne sfătuiește ce fel de răspuns dăm noi la această invitație. Iată ce zice: „*Duhul și mireasa zic: vino! Și cel ce aude să zică: vin. Și cel însetat să vie și cel ce vrea să primească fără plată apa cea vie*” (Apoc 22, 17). În chip firesc, după atâtea chemări la ospățul de nuntă și la bucuria adevărată, s-ar aștepta oricine ca invitații să se grăbească cu râvnă și să se laude pentru cinstirea și fericirea de a lua parte la o astfel de nuntă. Însă parabola urmează să ne înfățișeze acum un lucru foarte trist.

Refuzul invitațiilor și pedepsirea lor

Din nefericire omul care este atât de gata să ia parte la orice altă plăcere și distracție, vremelnică, nefolositoare, ba chiar vătămătoare, se arată din cale afară de zăbavnic și nedoritor când este vorba să ia parte la bucuria mântuirii și a împărăției veșnice. Această purtare au avut-o mai întâi mulți dintre evrei, care atunci când au fost chemați de trimișii Domnului „n-au vrut să vină” (v. 3). N-au vrut să creadă în Hristos și să fie mântuiți. S-au împotrivit cu refuz și s-au lepădat de chemarea la nuntă. Din păcate, mulți creștini se poartă la fel. Deși au fost botezați și chemați la mântuire, nu vor mai târziu să-L urmeze pe Hristos. Sunt mulți oameni îndrăzneți, care din convingere și cu obraznicie răspund că nu vreau să aibă nicio legătură cu cele religioase. Gândește-te, cititorule, cât este de mare bunătatea și pogorământul lui Dumnezeu celui Prea-înalt! Căci El binevoiește să ne cheme și să se ocupe de noi, niște viermi, niște nimicuri. La ce cinste ne înalță și cât de mare este îndrăzneala,

nepolitețea și nerecunoștința aceluși nimic, care se numește om, când răspunde cu dispreț lui Dumnezeu „nu vreau”.

„N-au vrut să vină”

Vrednic de luat aminte este faptul că cei chemați ar fi putut să meargă la nuntă, dar n-au vrut. Acest lucru l-a spus pe față Domnul către evrei: *„Nu vreți să veniți la Mine, ca să aveți viață”* (In 5, 40). Acesta este cu adevărat un lucru îngrozitor, că omul poate să-și afle fericirea, dar nu vrea s-o primească. Sunt și alții, care, *„fără să țină socoteală, s-au dus unul la țarina lui, altul la negustoria lui”* (v. 5). Aceștia n-au refuzat, nici n-au disprețuit cu totul chemarea, dar n-au ținut socoteală, n-au considerat invitația ca vrednică de luat aminte, adică n-au considerat subiectul mântuirii lor de importanță capitală. Da, astfel de oameni întâlnești și astăzi foarte mulți. Ei nu refuză în chip lămurit, nu sunt necredincioși, ci se dezinteresează de mântuire. Nu dau nicio importanță problemelor mântuirii sufletului lor și viitorului lor veșnic. Dau mai multă importanță celor mai mici necesități ale trupului. Socotesc de mai mare însemnătate să se coafeze, de pildă, decât să meargă la biserică, spre a se ruga, ca să afle acolo legea lui Dumnezeu. Însă Dumnezeu a spus odată pentru totdeauna: *„Blestemat cel ce face lucrul Domnului fără de grijă”* (Ier 31, 10).

Dar motivul pentru care ei au neglijat să vină la nuntă era că au dat toată prețuirea lor la alte obiecte. Unul a dat-o ogorului său, adică bunurilor, pe care le avea în stăpânirea sa. Iar altul a prețuit mai mult negustoria sa, adică lupta pentru dobândirea bogăției, pe care încă nu o avea. Aceștia doi dădeau prețuire prea mare ocupației, pe care fiecare trebuie s-o aibă, țarina, negoțul, serviciul, etc., nu acestea le condamnă Domnul, ci alipirea către ele, faptul că ele înghit toate gândurile și toate grijile omului, îndreptându-se spre chestiunea, cum să ia în stăpânire averea pe care o are, sau cum să câștige alte bunuri. Grija aceasta întunecă și distruge râvna pentru mântuire și pentru bunurile duhovnicești. Cel ce se alipește

de bunuri materiale ajunge să considere că grija pentru sufletul său, pentru educația lui creștinească, pentru viitorul său veșnic este o pierdere de vreme și o problemă care privește doar pe cei bătrâni! Și astfel se adevărește anecdota cu acel fierar sărac, pe care l-au chemat să fie rege, ci el când a trecut pe lângă un desiș și a văzut în el copaci buni pentru cărbuni de fierărie, a preferat coșul cu cărbuni nu regatul!

Dar, în afară de acești iubitori de avere, pe care grija lumească îi împiedică să vină la nunta lui Dumnezeu, există și o altă categorie de oameni, cu instincte criminale. Aceștia, nu numai că se dezinteresează de chemarea lui Dumnezeu, ci în ei se trezesc porniri împotriva propovăduitorilor adevărului, încât se prefac în vrăjmași ai lui Dumnezeu și în criminali răi. De aceea, Domnul adaugă, în parabolă, că: *„ceilalți prinzând pe robii lui i-au batjocorit și i-au ucis”* (v. 6). Asta ar veni cam așa: să vină trimișii unui stăpân de mare neam și darnic și să te cheme la un ospăț cinstit, iat tu să-i prinzi pe trimiși, ca pe niște răufăcători, să-i batjocorești și să-i omori. Asta ar fi nemaiauzit, ar fi o barbarie de nedescris. Dar această purtare criminală au avut-o adesea, în cursurile veacurilor, iudeii. *Faptele Apostolilor* mărturisesc aceasta cu multe întâmplări. Apostolii și vestitorii Evangheliei au fost întemnițați, batjocoriți, prigoniți, omorâți de cei pe care ei îi chemau la mântuire și la fericirea cerească. În toate vremurile au fost prigonitori, care au căutat să scape de acei oameni evlavioși și sfinți, al căror cuvânt, purtare și viață este o chemare la mântuire. La chemarea aceasta, cei răi răspund cu batjocoră, cu mândrie, cu dispreț și cu tot felul de rele.

Însă disprețuirea trimișilor lui Dumnezeu și purtarea criminală față de ei trebuia să aducă pedepsirea celor nelegiuți. *„Auzind împăratul, s-a mâniat și, trimițându-și oștirile, a pierdut pe ucigașii aceia și cetatea lor a ars-o”* (v. 7). Arhieriei și fariseii care au făcut rău trimișilor lui Dumnezeu și, în general, toți cei ce prigonesc pe robii lui Dumnezeu sunt convinși că nu vor da niciodată socoteală

de purtarea lor. Ei se îndreptătesc întotdeauna zicând că acești trimiși ai lui Dumnezeu propovăduiesc idei noi și, prin urmare, ies din cadrul disciplinei. Dar Acela care a trimis pe robii Săi ca să cheme pe oameni la nuntă nu este un simplu om, pe care poți să-l treci cu vederea, ci este împăratul cel preaputernic. De aceea orice act de nesupunere la chemarea Lui este o obrăznicie și orice facere de rău către robii Săi chemători este o nelegiuire, care va fi pedepsită neapărat. Și iată: oștile cele pământești, legiunile lui Titus s-au făcut în această împrejurare organele executive ale sentinței lui Dumnezeu, precum au fost odinioară armatele lui Nabucodonosor. Peste câțiva ani după ce a spus această parabolă, Domnul a împlinit în fapt proorocia Sa. Romanii au distrus Ierusalimul și au făcut un măcel îngrozitor printre evrei.

Împlinirea numărului celor întâi chemați

Refuzul și purtarea nelegiuită a primilor invitați a lăsat desigur un gol. Dar acest gol a fost împlinit îndată cu alți chemați. Căci refuzul oamenilor și disprețul celor necredincioși nu sunt în stare să zădărnicească planul lui Dumnezeu. El a deschis o împărăție de bucurie și de veselie, care trebuie să se umple în orice chip cu mulți supuși. Așadar, iată: *„împăratul a zis robilor său: nunta este gata, dar cei chemați n-au fost vrednici. Așadar, duceți-vă la răspântiile drumurilor și pe câți îi veți afla, chemați-i la nuntă”* (v. 8-9). Domnul numește nevrednici pe cei dintâi chemați. El zice: Eu am pregătit toate câte se cer pentru o nuntă împărătească și câte le pretinde bunăstarea și fericirea invitaților. Am făcut tot ceea ce se cuvenea, pentru ca ei să se învrednicească să fie părtași ai nunții. Dacă ei se leapădă, atunci se dovedesc a fi cu totul nevrednici de cinste și vrednici de osândă. Dar, creștine, ori de câte ori omul este indiferent față de cinstea mare pe care i-o face Dumnezeu când îl cheamă în împărăția Sa cea mare, se dovedește a fi nevrednic de cinstea aceea și se aruncă propria ființă în rușinea și osânda pieririi. Proorocind

Domnul că neascultarea evreilor la chemare și răutatea lor față de cei care i-au chemat va avea ca urmare chemarea închinătorilor de la idoli în împărăția Sa, adaugă că împăratul a trimis pe robii săi să cheme la nuntă pe trecătorii de la răspântii. Să cheme la nuntă pe toți cei din afara cetății și a sinagogii evreilor, pe toți câți rățăceau în căile minciunii și ale închinării de idoli, ca să intre ei la bucuria împărăției lui Dumnezeu, nu evreii cei nevrednici. Să intre neamurile în lumina sălii de nuntă, în lumina adevărului. Căci Hristos s-a jertfit, nu numai pentru poporul evreu, ci pentru ca să adune laolaltă pe fiii lui Dumnezeu cei răspândiți. Domnul însuși a afirmat că, în afară de iudei, „am și alte oi... și pe acelea trebuie să le aduc” (In 10, 16).

Porunca cea nouă a marelui împărat a fost împlinită cu credință.

Căci „ieșind acei robi la drumuri, au adunat pe toți câți i-au găsit, răi și buni, și s-a umplut nunta de oaspeți” (v. 10). Adică, apostolii și urmașii lor s-au grăbit să iasă din Palestina și să meargă în țările închinătorilor la idoli și au chemat la nuntă pe toți câți i-au aflat. N-au chemat numai un anumit număr, sau oameni numai dintr-o anumită categorie socială, ci pe toți, buni și răi. Unii erau răi, fiindcă purtau încă păcatul strămoșesc, iar mulți dintre ei se tăvăliseră prin tot felul de răutăți, după cum scrie și Sf. Apostol Pavel. Omeneste era cu neputință ca aceștia să se mântuiască. Iar cei buni erau cei ce păstrau o oarecare bunătate firească, pe lângă toată stricăciunea firii omenești, și aveau în ei semințele virtuții. Așa a fost sutașul Corneliu și mulțimea respectoasă a grecilor din Tesalonic. Dar în general așa sunt în toate vremurile cei buni din fire și primitori de progres duhovnicesc. Biserica, o infirmerie a sufletelor, îi primește pe toți. Cei ce întrebuințează mijloacele mântuirii și ale vindecării sufletești, puse la îndemână de Biserică, se fac buni, dobândesc o deplină sănătate, putere și har duhovnicesc. Cei ce nu vor să fie vindecați, s-a zis cu ei! Vor suferi moartea și pedepse înspăimântătoare.

„Și s-a umplut nunta de oaspeți”

S-a umplut sala de nuntă și palatul de o mulțime de invitați, pregătiți să guste bunătățile sărbătorii. Când cuvintele acestea au ieșit din gura Domnului, ele erau o proorocie. Dar pentru noi astăzi, ele sunt un fapt istoric, la care luăm parte și noi, ca niște coborâtori din strămoșii cei chemați de demult. În douăzeci de veacuri au fost chemate de pe drumul rătăcirii și al păcatului multe milioane de suflete, care au devenit mădulare ale Bisericii. Dar nici dintre ei, nu toți au rămas să ia parte la nunta cerească a bucuriei. Oare toți vor avea parte de bucuria și de fericirea nunții, care va fi la a doua venire a lui Hristos? Căci Biserica îi primește absolut pe toți, numai cu mărturisirea credinței, îi botează și le dă dreptul să se numească creștini. Dar oare numele acesta le va da dreptul să se facă mădulare ale Bisericii celei cerești, acelor care au fost scriși în ceruri? Nicidecum! Ca să nu se mărginească numai la credință, de aceea *„Domnul vorbește în parabolă despre judecarea faptelor celor rele ale credincioșilor, ca să prilejuiască viața și purtarea lor”*, zice sfântul Ioan Gură de Aur.

Cel nevrednic este dat pe față

Această din urmă parte a parabolei nu se mai adresează către arhieriei și fariseii din vremea Domnului și către poporul evreu cel neascultător, sau către cei care nu primesc evanghelia mântuirii; ci se adresează creștinilor care au crezut și trebuie să se arate vrednici de chemarea cea mare cu care au fost chemați. Dar iată ce zice Domnul: *„Ieșind împăratul să vadă pe oaspeți, a văzut acolo pe un om care nu era îmbrăcat cu haină de nuntă”* (v. 11). Precum printre cei doisprezece apostoli ai Domnului a fost și unul care avea nume de ucenic, dar suflet de vânzător, așa sunt și creștinii, care se află cu totul nevrednici de acest nume mare, pe aceștia îi personifică acel

invitat care a intrat în sala de oaspeți fără haină de nuntă. Acest fel de creștini, cu toate că sunt curățiți prin Sfântul Botez și au primit haina cea albă și curată a nepăcătuirii, nu și-au păstrat-o curată, ci s-au întors la viața de necurăție, devenind iarăși închinători la idoli, slujitori păcatului, creștini numai cu numele.

Dar acest fel de oameni nu vor putea să rămână ascunși și necunoscuți. Căci împăratul care intră „*ca să vadă pe oaspeți*”, îi va vedea și îi va recunoaște dintre toți ceilalți. Adică Dumnezeu, nu numai că nu este indiferent față de calitatea vieții creștinilor, ci face chiar anume reconsiderări și descoperă foarte ușor pe cei prefăcuți creștini mincinoși, care, prin numele de creștin și prin avantajele foarte mari ale unei evlavii mincinoase, fac de rușine și de ocară religia lui Hristos. Chiar dacă nimeni altul nu poate să-i deosebească, chiar dacă ei au puterea să înșele pe alții, este imposibil ca ei să evite ochiul lui Dumnezeu. Uitați-vă la purtarea împăratului. Abia a intrat în sală, că imediat a și văzut, în mijlocul mulțimii, pe cel ce nu era îmbrăcat în haină de nuntă. Trebuie să facem aici observația că din vremea Domnului și până astăzi, în unele țări din Orient, cei chemați la nuntă îmbracă pe deasupra un fel de manta specială, din care să se vadă că fac parte dintr-un alai de nuntă. Așadar, împăratul a recunoscut cu ușurință pe cel ce nu avea „haină de nuntă”. Va veni ziua Judecății, în care Domnul, Cel ce este știutor al inimilor, va lumina cele ascunse în întuneric și „le va descoperi sfaturile inimii lor” (I Co 4, 5). Și atunci fiecare va apărea așa precum este în realitate, nu așa cum vrea să pară. Acest lucru trebuie să trezească frica în acei oameni, care trăiesc în păcat și socotesc că vor rămâne mereu ascunși. Fiindcă Dumnezeu îi vede și foarte curând îi va da pe față, dacă nu se vor curăți și nu se vor îngriji să se îmbrace în haina nevinovăției și a sincerității. Și pe dos, acest lucru trebuie să încurajeze și să bucure pe creștinii sinceri, căci ochiul cel pătrunzător al lui Dumnezeu vede dreptatea lor și, la vremea potrivită, le va da răsplătă mare.

Dar ar trebui să arătăm mai accentuat ce fel de haină este haina de nuntă, cea neapărat trebuitoare unui creștin, ca să intre

la ospățul nunții cerești. Cu un singur cuvânt, este întreaga virtute cea în Hristos. Haina nu este o anume virtute, ci totalitatea virtuților. Adică și credința și viața creștinească, vrednică pentru chemarea cea înaltă, și curăția inimii, și dreptatea și dragostea și sfințenia. Adică virtutea este aceea, care formează haina și podoaba sufletului, cu care el se va învrednici să intre în camera cea cerească de nuntă a lui Hristos.

Mustrarea făcută celui nevrednic

Adresându-se acum împăratul aceluia om, care îndrăznise să intre în sala nunții fără haină de nuntă, *„îi zice lui: prietene, cum ai intrat aici neavând haină de nuntă? Iar acela a amușit”* (v. 12). Adică: prietene, cu ce drept ai intrat aici, pe câtă vreme nu ai haină de nuntă? Această întrebare a împăratului a pricinuit desigur o surpriză foarte neplăcută aceluia îndrăzneț, care era mândru de locul său și își închipuia că va rămâne acolo în toată siguranța. Aceeași surpriză o vor simți de asemenea toți câți fac pe creștinii, dar poartă haina răutății cea zdrențăroasă și murdară.

„Prietene”, așa numește Domnul pe acel prefăcut îndrăzneț. Căci botezul creștin l-a învrednicit să aibă relații strânse cu Dumnezeu, l-a învrednicit să fie chemat la fericirea veșnică. Dar din nefericire el a întinat această legătură, a stricat-o prin păcat, dar îndrăznește să facă pe prietenul, și să se prezinte la nuntă. Și de aceea apelativul prietene conține o mare mustrare. El înseamnă: faci pe prietenul, dar ești un mincinos și un viclean. Cu gura zici că ești creștin, dar inima ta este cu totul departe de Hristos. Așadar, cum ai îndrăznit să intri aici? Ai avut obrăznicia să intri în organizații omenești, în slujbe, în demnități, fără să ai cele cuviincioase. Ai reușit să înșeli pe oameni, ca să îți lase intrare la orice loc aducător de progres și la orice adunare aducătoare de cinste. Și prin urmare, ți-ai închipuit că vei reuși să fi mereu considerat un creștin adevărat vrednic să ocupe în Biserică un loc de cinste, când tu te știai cum

ești? Așadar cum îndrăznești să intri în sala de nuntă, știindu-te că ești răzvrătit împotriva mirelui Hristos și faci sminteală celorlalți oaspeți? Ori necredința ta te-a informat că nu va veni niciodată ziua în care vei da socoteală pentru această purtare obraznică și pentru încălcarea favorurilor creștinești?

„Cum ai intrat aici?”, deoarece tu ai aflat deschisă ușa Botezului și ai intrat de copil în Biserică, ai socotit că și după aceea, intrarea la orice taină este la dispoziția ta, chiar dacă ești cu totul nevrednic. Așadar, fără nicio rușine, te-ai grăbit spre taina cea mare a sfintei Cuminecături, te-ai înghesuit ca să ajungi îndată la ușa sfântului altar și să te împărtășești din masa cea sfântă, pe când tu duceai cu tine întreaga povară a păcatului. Cu tot egoismul, lipsa de teamă și zădărnicia fățariei îndrăznești să te apropii de Hristos în Sfânta Cuminecătură, în fața căreia stau cu frică și cu cutremur chiar îngerii. Tu vii fără pocăință și fără mărturisire sinceră, prin care ți-ai fi putut curăți sufletul tău de întinăciunea păcatului.

„Cum ai intrat aici?”. Oricât de îmbunătățită ar fi purtarea noastră, cititorule, și oricât ne-am închipui că suntem îmbrăcați în haina cea serioasă și strălucitoare a virtuții, totuși nu vom putea să scăpăm de întrebarea aceasta: cum ai intrat aici? Fiecare dintre noi, nu vom putea găsi nicio îndreptățire, dacă rămânem fără haina de nuntă. Căci marele împărat, care ne cheamă la nunta cea cerească a Fiului Său, ne oferă în fiecare clipă a vieții noastre, să ne dea bucurosi mijloacele, țesătura și materialul cu care noi, lucrând cu hărnicie, să ne facem haine și să ne împodobim cu podoaba nestrăciunii. Așadar să ne cercetăm adesea pe noi înșine, ca să vedem dacă avem cu adevărat haina de nuntă, podoaba virtuții cea neapărat trebuitoare adevăratului creștin, ca să fie vrednic de Împărăția Cerească. Căci dacă ne judecăm și ne cercetăm pe noi înșine, nu vom fi osândiți, zice Sf. Apostol Pavel (cf. I Co 11, 31).

Ce ar fi putut să răspundă acel invitat necuviincios, la musturarea împăratului? Vina lui era limpede și sărea în ochii oricui. De aceea a amușit, zice Domnul în parabolă, a rămas fără niciun cuvânt de

îndreptăţire. Într-adevăr, cei ce au trăit aici o viaţă anticreştinească, cu toate că au nume de creştini şi au murit în păcate, nu vor găsi în ziua Judecăţii niciun cuvânt de îndreptăţire, nicio scuză. Starea lor va fi mult mai rea decât starea acelor care nici n-au auzit vreodată de vreo nuntă a fiului împăratului.

Sentinţa

Împotriva acestui om, care a abuzat de mărinimia împărătească şi nu se poate nicidecum apăra, a fost dată următoarea sentinţă: „Atunci a zis împăratul slugilor sale: legându-l de mâini şi de picioare, luaţi-l şi aruncaţi-l în întunericul cel mai dinafară; acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor” (v. 13). Slugile împăratului, adică îngerii, organele executive ale puterii lui Dumnezeu, primesc porunca să lege de mâni şi de picioare pe falşii creştini, pe care îi personifică acel oaspete obraznic şi necurat din sala de nuntă. Adică să înlănţuiască acele mădulare care pe pământ au avut libertatea de a face răul. Să distrugă de tot puterea răufăcătoare şi libertatea acelor mădulare şi să pună pe falşii creştini în imposibilitatea de a fugi şi de a se slobozi de pedeapsa la care au fost osândiţi. Pe când aici, pe pământ, ei reuşesc să evite pedeapsa şi lanţul prin prefăcătorie, ba chiar să pară plini de râvnă în cele bune, acolo în lumea cealaltă, ei pierd definitiv orice îndemnare de acest fel şi rămân pe veci înlănţuiţi prin sentinţa fără de apel a Domnului.

Li se porunceşte slugilor să-i ia şi să-i arunce „în întunericul cel mai dinafară”. Adică pe aceşti osândiţi să-i taie ca pe nişte ramuri uscate şi nefolositoare, despărţindu-i de orice comuniune cu Dumnezeu şi de orice legătură cu familia dumnezeiască, în care vor intra adevăraţii creştini. Să-i arunce afară de camera de nuntă, cea cu totul luminoasă, afară de la masă, afară din împărăţia lui Dumnezeu cea slăvită şi preafericită, în care îşi vor avea locul numai cei împodobiţi cu strălucirea virtuţii şi a sfinţenie. Pe falşii creştini să-i aşeze departe, în „întunericul cel mai din afară”.

Dar ce înseamnă întunericul cel mai din afară? Este locul pedepsirii, care se află cu totul în afară de orice loc, despărțit de împărăția bucuriei, a luminii, a strălucirii. Este cea de pe urmă treaptă a întunericului și a deznădejdiei. Este acea stare pe care nu poate s-o lumineze niciodată vreo rază de nădejde. Cei care, în viața pământească, au disprețuit lumina Evangheliei fără frică și fără sfială și au preferat întunericul păcatului, vor fi cu toții osândiți la acel întuneric, în care neîncetat va fi: „Plângere și scrâșnire a dinților”, adică necaz, chin, deznădejde și tulburare neconținută. O, chiar și numai gândul la acea îngrozitoare osândă produce cutremur și strângere de inimă.

La sfârșitul parabolei. Mântuitorul pecetluiește învățătura cu o frază încărcată cu înțeles mare: „*Căci mulți sunt chemați, dar puțini aleși*” (v. 14). Cu această frază se sfârșește parabola cu lucrătorii viei. Fraza aceasta arată că mulți au auzit și aud și acum chemarea lui Dumnezeu și parcă au primit-o, de vreme ce au fost botezați în legea creștină și așa au intrat în sala de nuntă a Mirelui, însă, din nefericire, sunt puțini cei care umblă „vrednic de chemare”. Fiindcă viața lor lăuntrică, viața lor particulară, precum și cea publică nu prezintă nicio deosebire față de viața acelora care n-au primit chemarea, a necredincioșilor și a celor de alte religii. Aceștia desigur nu sunt aleși. Aleși și vrednici să intre în împărăția lui Dumnezeu sunt numai acei creștini care, odată cu primirea chemării înalte și slăvite, se luptă să se îndrepteze prin harul lui Dumnezeu și să-și îmbunătățească caracterul, să-și curățească viața, să devină virtuoși. Fiindcă „*la ce folosește dacă cineva zice că are credință, dar nu are fapte*” zice Sf. Apostol Iacob (2, 14). Este nevoie de acestea amândouă unite: credință dreaptă și viață curată. „Unindu-se într-o unitate”, zice sfântul Ignatie purtătorul de Dutimezeu, ca să facă pe creștin alesul lui Dumnezeu. Așadar nu ajunge să fim numiți creștini, ci trebuie să fim cu adevărat creștini, să trăim ca niște creștini adevărați, ca să intrăm în camera de nuntă a Mirelui Hristos și să dobândim bucuria și fericirea dumnezeiască, care se va afla acolo.

Încheiem tâlcuirea acestei parabole cu o minunată explicare a Sfântului Ioan Gură de Aur, pe care o redăm în cele ce urmează. „Ascultați toți cei ce, în loc să veniți la nuntă și să câștigați Tainele, aveți sufletul îmbrăcat cu fapte necurate. Ascultați de unde ați fost chemați. Ați fost chemați de la răspântia a trei drumuri. Erați mai înainte răi și neîndurători împotriva sufletului vostru. Plecați-vă iubirii de oameni a lui Dumnezeu care v-a chemat, și nimeni să nu rămână cu haina sufletului necurată. Ci fiecare să-și cerceteze haina sa. Ascultați femei, ascultați bărbați, nu avem nevoie de acest port împodobit cu aur, care înfrumusețează pe om din afară, ci avem nevoie de haine care să ne împodobească pe dinăuntru. Dacă dăm întâietate celor din afară, este greu să ajungem să purtăm haine care să ne împodobească sufletul pe dinăuntru. Căci este imposibil să-și împodobească cineva simultan sufletul și trupul. Nu este cu putință să slujească cineva lui mamona și în același timp să se supună precum trebuie lui Hristos. Să lepădăm de la noi această tiranie grea. Tu desigur n-ai îngădui ca un bogat să vină să-ți împodobească casa cu tapete de aur, iar pe tine să te lase gol și zdrențaros. Însă iată acum tu faci chiar așa. Îți înfrumusețezi casa sufletului tău, adică timpul, cu feluri și feluri de podoabe, iar sufletul ți-l lași gol. Nu pricepi, că ești chemat la nuntă, ba încă la o nuntă dumnezeiască? Nu te gândești în ce fel se cuvine să intre sufletul împodobit și înfrumusețat cu podoabe de aur în această sală de nuntă?” Iată ce zice acest mare învățător al Bisericii. Cititorule, ce răspuns dai acestor întrebări ale Sf. Ioan Gură de Aur?

ADAOSURI

PARABOLA CU VIȚA CEA ADEVĂRATĂ

(In 15, 1-8)

Domnul a spus pilda cu vița de vie în timpul serii celei neuitate și preaînsemnate a Cinei de Taină. În timpul acelei serii, El a lăsat ucenicilor Săi învățături preaînalte, făgăduieli nemuritoare, dar și porunci de împlinit. Domnul tocmai săvârșise marea taină a Sfintei Cuminecături, dăduse ucenicilor Săi Cina cea Sfântă și ei s-au împărtășit prima oară. Iar prin Sfânta Împărtășanie Domnul a creat o legătură și mai strânsă și o unire a lor cu El. Dar se poate că ucenicii nu înțeleseseră prea bine însemnătatea acestei taine, pe care a săvârșit-o atunci personal Domnul, în calitate de Arhiereu mare și a predat-o Bisericii Sale. Poate că ei n-au înțeles că prin această taină vor păzi nedelegată legătura lor cu Iisus și vor primi putere de rodire, atât ucenicii de atunci ai Domnului, cât și toți cei ce au crezut pe urmă. Așadar, ca să se înțeleagă și mai bine, că este nevoie obligatoriu de o legătură neîntreruptă și strânsă și de o comuniune și unitate cu Domnul și cu Biserica

Sa, pentru ca omul să devină cu adevărat creștin, a spus Iisus prea frumoasa parabolă cu vița de vie. Prilejul de a întrebuința vița ca chip al legăturii acesteia, I l-a dat Domnului poate vinului care fusese întrebuințat la sfânta Euharistie, și pe care îl preschimbase în sângele Său. Este mai sigur că a luat motivul parabolei de la ramurile de viță cu frunziș bogat, care creștea în tinda foișorului, unde s-a săvârșit Cina cea de Taină. Sau poate a luat prilejul și de la ramurile de viță lucrate în aur, care împodobeau poarta de răsărit a templului lui Solomon.

Asemănările

„*Eu sunt vița cea adevărată*”. Iată cele dintâi cuvinte cu care își începe Domnul învățătura cea minunată despre unirea cu Dânsul. Vie se numește și ramura, apoi toate vițele și apoi tot locul unde cresc vițe de vie. Aici prin cuvântul viță Domnul înțelege mai cu seamă acel soi de viță care se suie pe copaci și are multe ramuri. Căci și Sfânta Scriptură întrebuințează de obicei cuvântul viță în înțelesul de viță cu multe ramuri. Acest înțeles îl cere de altfel și întregul duh al parabolei. Domnul zice: Eu sunt vița, care am fost sădită din cer pe pământ, fiindcă Dumnezeu-Cuvântul a luat trup omenesc din Pururea Fecioară Maria și a unit trupul acesta cu dumnezeirea Lui și s-a născut pe pământ Dumnezeu și om, Domnul nostru Iisus Hristos. Așadar, El este vița cea unică în lume. Vița și rodul ei sunt cunoscute în toată lumea. Hristos și rodul Lui sunt și vor fi cunoscuți în toată lumea. Rodul viței, strugurii și vinul, sunt rod de bucurie și veselie, însă cu mult mai frumos și mai înveselitor este pentru sufletul omului adevărul lui Hristos pe care Sfânta Scriptură îl numește vin. „Vinul care veselește inima omului”. Tot așa și Sfânta Cuminecătură, prin care vinul viței se preschimbă în sângele lui Hristos, este dătătoare de viață, bucurie și veselie.

Domnul se numește pe Sine viță adevărată, pentru că exista până atunci și o altă vie a lui Dumnezeu, care devenise mincinoasă

se sălbăticiise și își pierduse soiul ei cel bun. Această vie era poporul evreu, despre care zice proorocul David: *„Via din Egipt ai mutat-o; izgonit-ai neamuri și ai răsădit-o pe ea... Umbra ei a acoperit munții și mlădițele ei au acoperit cedrii lui Dumnezeu. Întinsu-și-a vițele până la mare până la râu lăstarele ei”* (Ps 79, 9-12). Din nefericire însă poporul acesta care se bucurase de atâta bunăvoință și sprijin din partea lui Dumnezeu a fost nemulțumitor și nerecunoscător. S-a arătat neroditor în faptele ascultării și ale dreptății, dar roditor din belșug în neascultare, nelegiuire și păcat. De aceea, Dumnezeu a hotărât să smulgă din rădăcină și să distrugă această vie mincinoasă și neroditoare. În locul ei a sădit o vie nouă, pe Hristos. A sădit Biserica lui Hristos, care este trupul Său, cuprinzând veacurile.

„Eu sunt vița cea adevărată”. Adică: sunt vița cea reală, de cel mai bun soi, nestricăcioasă, duhovnicească, unică, cu care nu poate fi comparat nici poporul evreu, nici vreun alt lucru sau altă persoană din lumea aceasta, oricât ar fi ea considerată excelentă și de preț mare. Hristos și Biserica Sa sunt bunătați neasemănate. Toate celelalte bunuri sunt o umbră, un chip, o plăsmuire provizorie și pieritoare. De aceea Hristos însuși zice prin înțeleptul Solomon: *„Rodul Meu e mai bun decât aurul și decât argintul cel mai curat și celor ce vin la Mine, le e mai de preț decât argintul lămurit. Eu merg pe calea dreptății, în mijlocul căilor judecății, ca să dau celor ce Mă iubesc bogății și să umplu de bunătați comorile lor”* (Pilde 8, 19-21).

„Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele” (v. 5). Precum din viță odrăslesc mlădițe, tot așa din Hristos au odrăslit ucenicii Săi mai întâi, apoi toți creștinii, ca niște mlădițe și ramificații. Dar precum butucul și rădăcina viei rămuroase poartă mlădițele și împărtășește acestora hrana, și de butuc atârână înflorirea și rodirea lor, tot așa și Hristos. El ține la oaltă pe cei ce cred în El, care dacă ar fi lăsați la puterile lor, ar fi incapabili de statornicie morală. Ca rădăcină aducătoare de viață, Hristos împărtășește harul Duhului Sfânt, hrana sfântă a Tainelor, la toți cei ce s-au lipit de Dânsul și I s-au devotat prin credință adevărată, în așa fel încât viața lui Hristos

devine și viața lor. Și iarăși sunt multe mlădițe ale viței rămuroase și spre toate se întind sfaturi de îndreptare. Toate sunt unite cu rădăcina și formează o singură vie rămuroasă, și nu mai multe. În același fel, și adevărații creștini, deși sunt mulți, și se deosebesc după loc, muncă, caracterul firesc și importanța lor, totuși sunt uniți cu Hristos, uniți și între ei prin dragoste, într-o unitate desăvârșită formând astfel Biserica, ale cărei rădăcini și cap este Hristos.

Dar Domnul nu a omis să arate prin minunata parabolă a viței și relațiile strânse dintre Dumnezeu Tatăl și noi, precum și lucrarea Tatălui în sfânta Biserică. Căci Domnul adaugă: „Și Tatăl Meu este vierul” (v. 1). Mulți dintre cititorii mei știu câte osteneli și griji, în tot timpul anului, suportă vierul, pentru cultivarea viei lui. Cu câtă grijă urmărește el înmugurirea, înflorirea, coacerea rodului, până la cules. Această muncă a vierului este o metaforă neîndestulătoare, când e vorba să arate munca, grija și mijloacele înțelepte întrebuițate de Dumnezeu Tatăl, pentru ca credincioșii, care alcătuiesc via Sa duhovnicească, să se coacă. Dumnezeu-Tatăl, prin mijlocirea lui Hristos, a sădit această vie; El o stăpânește ca pe o proprietate a Sa particulară și o cultivă prin Duhul Său cel Sfânt, într-un fel atât de înțelept, grijuliu și iubitor, încât chiar și îngerii primesc învățătură prin această lucrare (cf Ef 3, 10; I Ptr 1, 12).

Niciun viticultor harnic nu și-a lucrat vreodată via cu atâta interes și grijă, ci câtă grijă lucrează Sfânta Treime pentru noi, cei ce alcătuim Biserica lui Hristos. La prima vedere, se pare că ostenelile pentru cultivarea viei vine din partea apostolilor, a păstorilor și a învățătorilor Bisericii. Totuși să nu uităm că Dumnezeu este Acela, care lucrează prin mijlocirea lor și care duce lucrul la bun sfârșit. De aceea și Sf. apostol Pavel scrie: „Eu am sădit, Apolo a udat, dar Dumnezeu a făcut să crească; așa că nici cel ce a sădit, nici cel ce a udat nu sunt nimic, ci Dumnezeu este cel care face să crească” (I Co 3, 6-7). Iar Dumnezeu pune în slujba acestei mari lucrări duhovnicești chiar și puterile îngerilor. De aceea tot Pavel zice „despre îngeri că sunt duhuri slujitoare, care sunt trimise de la Dumnezeu, ca să slujească

duhovnicește credincioșilor” (Evr 1, 14). Dacă ar reuși cumva cineva să-și facă o cât de mică idee despre lucrurile minunate și iubitoare ale lui Dumnezeu-Tatăl pentru noi creștinii, ar fi uimit și ar întreba cu nelămurire: oare mântuirea noastră este un lucru atât de important, avem noi oamenii o vrednicie atât de mare, încât nu numai oameni ca noi, unelte ale lui Dumnezeu, să se ocupe de noi, ci și chiar îngerii, ba însăși Sfânta Treime?

Da, cititorule. Iubirea lui Dumnezeu ne înalță pe noi toți oamenii, la o importanță cu mult mai mare, decât poți tu să-ți închipui. Dar din nefericire, noi nu vrem să înțelegem această mare însemnătate a noastră, de aceea, în loc să ne supunem, ne împotrivim și intrăm în neascultare față de grija cea înțeleaptă și părintească a lui Dumnezeu. Și tocmai de aceea este foarte mare vinovăția creștinilor, care rămân neroditori, precum de altfel arată și urmarea parabolei.

Osânda mlădițelor neroditoare și cultivarea celor roditoare

Este firesc ca viticultorul să aștepte rod de la via lui, iar în caz de nerodire să taie mlădițele cele neroditoare. Într-un fel asemănător și vierul cel ceresc al viei duhovnicești așteaptă rodul. De la fiecare dintre noi, creștinii, Dumnezeu așteaptă predispoziții creștinești, inimi creștinești, viață și purtare creștinească, închinăciune și facere de bine creștinească. Dumnezeu așteaptă să-L proslăvim prin viața noastră și să-L propovăduim prin pilda noastră, arătând desăvârșirea morală și puterea religiei creștine, cea vrednică de a fi iubită, pe care noi o credem și o mărturisim. Acesta este rodul pe care îl așteaptă Dumnezeu, în măsura marelui dar pe care ni l-a dat: jertfa lui Hristos și grija cea neîncetată a lui Dumnezeu Tatăl pentru noi. Și de aceea: „*Toată mlădița care nu face rod întru Mine, o taie pe ea*”, zice Domnul în parabolă. Și aceste cuvinte ale Sale sunt vrednice de specială luare aminte, căci ele arată mai întâi un lucru,

care a fost spus și în parabola cu nunta fiului de împărat: adică precum în vie sunt și mlădițe care înmuguresc și dau frunze, dar nu leagă rod și rămân neroditoare și nefolositoare, tot așa și în Biserica lui Hristos, sunt unii creștini, care se arată pe dinafară cu unele semne de creștini, mărturisesc o credință teoretică și generală, dar nu au niciun rod de virtute și de dragoste. Și de aceea ei sunt morți din punct de vedere duhovnicesc. Dar cum? Nu sunt și eu creștin?, sunt gata să-ți spună ei, când le arăți pe ce poziție stau. Ba ești creștin. Însă precum trupul, fără duh este mort, tot așa și credința fără fapte moartă este, răspunde Duhul Sfânt prin apostolul Iacob. Și precum un trup mort, un cadavru, nu mai poate să rămână în casă și nu poate să fie socotit de aici înainte un membru al familiei, tot așa și cel mort duhovnicește, nu poate rămâne în Biserică. De aceea cuvintele Domnului arată în al doilea rând că va veni vremea în care cel neroditor va fi tăiat de pe trupul Bisericii, precum este tăiată de viticultor toată mlădița care nu aduce roadă. O pildă de astfel de mlădițe, pe care peste puțin timp Domnul avea să o taie de la El, este Iuda Iscarioteanul. Precum acei ucenici, care s-au despărțit de Hristos când au auzit în Capernaum, că trebuiau să se hrănească cu pâinea vieții, cu Sfânta Împărtășanie (*In* 6, 60-66), tot așa orice creștin care după un interval de zel duhovnicesc se răcește, își condamnă propriul suflet. El se face nefolositor și ajunge un mădular mort al Bisericii, așa că va fi tăiat de pe trupul ei. Domnul proorocește în această parabolă despre situația viitoare a creștinătății. Va interveni cosorul viticultorului; căci el îngăduie un timp și măduarele cele moarte ale Bisericii, dar după aceea le taie. Fie printr-o încercare oarecare, care va da unor astfel de creștini prilejul să se lepede, să ajungă cu totul necredincioși, să nu se mai numească creștini, fie prin moarte, îi va despărți Dumnezeu în văzul tuturor, de Biserica credincioșilor.

Dimpotrivă însă. Domnul dă mult curaj și făgăduințe îmbucurătoare acelor oameni, care se luptă ca să devină cu adevărat creștini roditori. Este posibil ca ei să fie cuprinși de deznădejde, pentru

că faptele virtuții sunt grele, de aceea Domnul le făgăduiește că nu-i va lăsa numai în propriile lor puteri. Iată făgăduiala: „*Și toată mlădița care are rod o curățește, ca să aducă și mai mult rod*” (v. 2). Iubite cititor, în aceste cuvinte ale Mântuitorului sunt multe înțelesuri minunate. Dă-ți osteneala să le urmărești. Mai întâi, precum cu drept cuvânt observă sfântul Ioan Gură de Aur, la mlădițele propriu-zise rădăcina are mai întâi nevoie să fie cultivată și apoi apar mlădițele. Dar despre rădăcină, despre butuc, nu se vorbește aici, căci rădăcina este însuși Hristos, care, ca Dumnezeu, nu are nevoie de nicio îngrijire din partea Tatălui. Deci toată grija Tatălui se întoarce către mlădițe, către creștini în general. Dacă viticultorul întrebuințează atâtea și atâtea mijloace, ca să facă și mai roditoare mlădița, care a prins rod – la început o taie, o curăță, îi taie mugurii când înmugurește, o stropește ca să distrugă microbii filoxerei, o afumă cu pucioasă, ca s-o scape de paraziții cei vătămători, o sprijină cu pari și cu araci, – cu mult mai mult Dumnezeu Tatăl, ca un viticultor preaînțelept, lucrează ca să ajute și să facă să progreseze rodirea mlădițelor Sale celor însuflețite. Când vede că un creștin are predispoziții bune și râvnă spre lucrarea virtuții, trimite la dânsul harul Sfântului Duh, care lucrează în multe feluri: curăță sufletul de păcat și se împotrivește înclinărilor celor rele, care au rămas ca o moștenire a păcatului, acel parazit urât al sufletului. Harul slobozește sufletul de minciună și rătăcire, îl luminează cu lumina adevărului evanghelic. Sprijină sufletul cel neputincios, îl însuflețește, îl înviorează, îi dă putere să rodească „*bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea*” (Gal 3, 22). Dar repetăm că acest har special se dă numai acelor creștini, care au pus hotărâre bună și se luptă ca să aducă roade în virtute. Li se dă lor, ca o răsplată a primei lor roade și ca o întărire spre aducere de roade mai îmbelșugate, adică spre a deveni un creștin bun, cu fapte de virtute mari.

Cuvintele „o curăță” înseamnă o taie, o tunde, zice Sf. Ioan Gură de Aur, adică atunci când mijloacele pomenite mai sus nu sunt destul de tari, Dumnezeu pune în acțiune și alte mijloace mai dureroase.

Întrebuințează cosorul cel ascuțit și tăios al oboselii și al necazurilor, prin care taie de pe sufletul creștinului obiceiurile lumești, alipirea de lume, voile și urmările trupești. Dacă mlădițele când li se taie vârful lor în luna martie sau când li se taie acele frumoase rămurele înverzite, în luna mai, ar avea simțire și grai, ar striga cu amar și ar preface în lacrimi acea sevă, care pică din mlădițele tăiate și ar zice către vier: Pentru ce ne pricinuiești durere și ne rănești pe noi, care îți dăm roadele noastre dulci? Dar vierul ar răspunde: dacă nu vă tai, dacă nu vă tund rămurelele care au crescut prea îmbelșugat, atunci toată puterea voastră vitală, toată seva voastră se va preschimba în frunze și ramuri și vă veți pierde și rodul pe care l-ați legat acum. Nu vă împotriviți, așteptați să vedeți câtă roadă vă va aduce această tăiere dureroasă, care vi se pare o mare pierdere, și atunci vă veți convinge cât de înțeleaptă și iubitoare este munca mea. Tocmai acest lucru, iubite cititor, îl face și Dumnezeu cu creștinii cei evlavioși și roditori. Fiindcă ei sunt în primejdie să piardă și acel puțin rod pe care îl au astăzi. Să odrăslească numai frunzele, care mâine se vor ofili și vor fi luate de vânt, de aceea îi tunde adesea prin necazuri și încercări, ca să nu-i lase neîngrijiți.

Așa este, trupul cel sănătos și tare poate să fie întrebuințat nu pentru progresul în virtute, ci pentru dobândirea plăcerilor păcătoase, așa că și trupul și sufletul se pierd. Dar acum vine Vierul cel ceresc și taie sănătatea, dă boala, care ia atunci trupul, dar vindecă și întărește sufletul. „*Chiar dacă omul nostru cel dinafară se strică, dar cel dinăuntru se întărește zi în zi*”, scrie Sf. Apostol Pavel către creștinii din Corint (II Co 4, 16). Te tunde Vierul, răpindu-ți prin moarte rămurica cea gingașă, pe fiul sau pe fica ta, căci tu prin dragostea ta oarbă îi pierzi și pe ei și te pierzi și pe tine împreună cu ei; Dumnezeu îl duce pe copil în siguranță, iar pe tine te întărește ca să-ți întorci dragostea către Dânsul. Și lângă El îți vei afla și pe copilul tău și propria ta fericire. Ești în primejdie ca averea ta cea multă să-ți împodobească trupul cu veșminte felurite și arătoase, precum se împodobește și mlădița netunsă cu frunze arătoase, late

și stufoase, însă averea ți-ar lăsa sufletul dezgolit de râvnă și de evlavie și ți-l-ar lipi de mamona. Avem multe exemple de acest fel de oameni, care au multă râvnă pentru viața creștinească, dar când din starea binecuvântată de sărăcie trec într-o stare de nou îmbogățiri, atunci uită și de suflet, și de Dumnezeu, și se dedau desfătărilor lumii. Rămân niște mlădițe cu ramificații multe, dar fără rod. Rămân niște trupuri îmbrăcate și înmiresmate cu lux, dar suflete fără rod. De multe ori așa unii își pierd și credința cu totul. Însă vine preabunul Vier și îți ia averea ta de prisos, sau îți dă o lovitură bună, prin care îți pierzi averea materială, care te primejduiește. În schimb Dumnezeu te face să câștigi o comoară duhovnicească. Și îndeobște orice necaz, pe care îl trimite Dumnezeu, este un mijloc de curățire a sufletului, este tunderea viței și o trezire, amară și dureroasă e drept, dar de neapărată trebuință pentru întărirea sufletului și pentru progresul în virtute. Zice Sfântul Ioan Gură de Aur: *„Tăiatul viței face mlădițele mai roditoare și ispitele fac pe creștini mai puternici”*. Așadar, să nu fi nelămurit, cititorule, de motivul pentru care ai necazuri, ci să-I mulțumești lui Dumnezeu că te lucrează cu multă dragoste și grijă, precum își lucrează vierul cel bun via sa.

Să nu crezi cumva că Dumnezeu își mărginește această lucrare a Sa la un număr restrâns de oameni. *„Toată mlădița care aduce rod”*, va fi supusă neîncetat la această curățire. Fiindcă chiar și creștinul cel sfânt, întrucât este în această lume, are nevoie să fie prelucrat sufletește. Unele nedeșăvârșiri, unele neputințe, unele scăderi ascunse, unele lipsuri de formare creștinească impun o prelucrare și o ispitire a credinciosului, neconținută. De aceea preaînțeleptul Vier nu încetează să ne prelucereze, până la moartea noastră. Astăzi curăță, mâine ridică vițele pe araci, poimâine le tunde, mereu plivește via... Potrivit cu vârsta, potrivit cu necesitatea și cu primejdia sufletească invită sau cu virtutea care lipsește, Dumnezeu întrebuințează mijloace diferite, de cultivare dureroasă, ca să se sfințească sufletul. Și când va veni vremea culesului, când moartea

sau a doua venire a Domnului va cere rodul, atunci acel suflet va avea struguri frumoși și îmbucurători de virtute și de sfințenie. Așa sunt acei creștini care primesc asupra lor minunata și iubitoare lucrare a lui Dumnezeu-Tatăl.

Acțiunea binefăcătoare a cuvântului Domnului și a comuniunii neîncetate cu Dânsul

Domnul a spus minunata parabolă a viei ucenicilor Săi, după Cina cea de Taină. Așadar, după ce vorbise de mlădițele neroditoare, pe care Tatăl le va tăia de la butuc, ca să nu tulbure pe cei unsprezece ucenici, care ar fi putut bănuși că printre ei sunt și unii neroditori, care vor fi dezlăcuți. Domnul continuă și zice: *„Acum voi sunteți curați, pentru cuvântul pe care vi l-am spus”* (v. 3).

Iuda cel stricat și necurat fusese dezlăcut și plecase din foșorul cinei, ca să se întâlnească cu arhierii și să ducă până la sfârșit lucrarea cea rea de trădare a Domnului. Prin urmare rămăseseră cu Domnul numai cei unsprezece ucenici curați. Dar cum se făcuseră ei curați? Prin cuvântul, pe care Domnul îl spusese către ei; prin adevărul pe care li-l descoperise Hristos și pe care ei îl crezuseră pentru că adevărul Evangheliei rămâne un cuvânt simplu și nelucrător pentru cei ce nu cred, dar pentru cei ce îl cred, cuvântul este urmat de lucrarea Duhului Sfânt cea atotputernică și făcătoare de minuni. Cuvântul și Duhul Sfânt curățesc sufletele de păcat, precum curățește focul fierul de rugină. Căci cuvântul lui Dumnezeu este organul Său, prin care lucrează o curățire zilnică în sufletele credincioșilor, care i se devotează. De aceea avem o mare datorie să ascultăm și să citim cu râvnă și cu bucurie cuvântul lui Dumnezeu. Să ne luminăm din belșug sufletele cu adevărul Evangheliei și să-i dăm desăvârșită credință și încredere. Și atunci harul Duhului Sfânt care urmează cuvântul dumnezeiesc ne va curăți de păcate.

Trebuie să atragem atenția asupra faptului că Domnul zicând către ucenicii Săi că cuvântul Său i-a curățit, „*Se introduce pe Sine în rol și zice că El este cel care se îngrijește de vițe*”, zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Adică arată că El nu este numai rădăcină a viei, ci și lucrătorul ei, care curăță și îngrijește mlădițele. El, ca rădăcină, nu are nevoie de îngrijire. Dar în unire cu Tatăl îngrijește mlădițele. Căci lucrarea de cultivare a mlădițelor este comună Tatălui, Fiului și Duhului Sfânt. Toate trei persoanele lucrează pentru mântuirea și desăvârșirea omului. Câtă bunătate!

Curățirea făcută de Domnul asupra ucenicilor Săi, prin cuvântul Său, trebuia să rămână neîntreruptă și unică. Acest lucru însă depindea de ei. De aceea Domnul accentuează că trebuie să lucreze și ei, ca să rămână credincioși și devotați Lui, adăugând imediat: „*Rămâneți în Mine*”. Nu este greu să primească omul cuvântul lui Hristos și să creadă în el. Toată greutatea este pentru om „*să rămână în Hristos*”. Adică să rămână mereu statornic și neabătut în credință și în viață creștinească. Căci această stăruință cere osteneli, jertfe, lepădare de sine. Dar și câtă fericire aduce! Domnul Se grăbește să preîntâmpine orice frică și descurajare, printr-o făgăduință foarte importantă, pe care ne-o face în această clipă supremă, după Cina cea de Taină, cu puțin înainte de a păși spre marea jertfă a crucii. Ne făgăduiește: „*Și Eu voi rămâne cu voi*”. Iată făgăduiala Mântuitorului. Înțelesul poruncii și al făgăduinței Lui este următorul: dacă voi veniți la Mine și doriți să vă lipiți sufletul de Mine, printr-o credință statornică și neabătută, dacă voiți să vă supuneți voinței Mele, să nu vă îndoiiți nicio clipă că nu veți reuși s-o faceți, sau că Eu vă voi părăsi, depărtându-Mă de voi. Nicidecum. Eu voi fi unit cu voi prin Duhul Meu, dându-vă putere, acoperindu-vă și susținându-vă pe voi. Mai înainte Domnul spusese că El este butucul, rădăcina mlădițelor, iar ucenicii sunt mlădițele. Sf. Ioan Gură de Aur adaugă: „*Rădăcina rămâne, iar ramurilor le este dat să fie smulse și nimicite*”. Prin urmare, dacă creștinul (mlădițele) rămâne în chip liber și nesilit alipit de Hristos

(rădăcina), atunci primește făgăduință că Hristos niciodată nu Se va depărta de el, ci va forma cu el o desăvârșită unitate spirituală. Aceasta este o mare comoară de dragoste.

De altfel, este nevoie de credință statornică în Hristos și de neîntreruptă legătură cu El și pentru rodirea sufletească a creștinului. De aceea Domnul urmează, zicând: „*Precum mlădița nu poate să aducă rod de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot astfel nici voi, dacă nu rămâneți, în Mine. Cel ce rămâne în Mine și Eu în el, duce roadă multă; căci fără de Mine nu puteți face nimic*” (v. 4-5). Sfântul Ioan Gură de Aur zice: ramura care nu este curățită, dar rămâne alipită de butuc, nu aduce rod cât s-ar cuveni, dar aduce totuși rod. Dar în mod firesc este cu neputință să înflorească și să rodească o mlădiță, dacă este tăiată de la trunchi și de la butuc. Viața și rodnicia mlădițelor depind în mod absolut de unirea cu rădăcina. Tocmai din această pricină și creștinul, care a tăiat orice legătură cu Hristos, nu poate aduce rod de virtute. Și prin urmare nu poate să cunoască sensul adevărat al vieții, să ajungă la fericirea, pe care o dorește atât de mult și în vederea căreia a fost creat omul. Pentru că fericirea omului este numai în virtute. În aceasta constă taina vieții, pe care mulțimea n-o cunoaște și nici nu vrea s-o afle, că numai cel ce crede în Hristos și se supune legii lui Hristos prin credință rămâne desăvârșit unit cu Dânsul, numai acela are puterea lui Hristos prin care trăiește viața cea adevărată, aduce multă roadă de dreptate și sfințenie, ba chiar roadă de fericire pentru el.

Dar, observați pe un astfel de creștin, ca să vă încredințați că el, chiar din viața aceasta, are o fericire, de care nu pot avea parte cei ce sunt depărtați de Hristos. Adevăratul creștin duce o viață liniștită și rânduită, în cumpătare și înfrânare. Nu-și cheltuiește sănătatea și banii în plăceri păcătoase și în distracții lumești, care prefac în cadavre putregăite chiar și trupurile cele mai sănătoase. Adevăratul creștin nu este robul obiceiurilor zadarnice și al poftelor lumii: ostentația, iubirea de slavă, acele patimi care produc atâtea tulburări, griji, cheltuieli, primejdii și peripeții, ba chiar duc pe om

la cele mai mari nelegiuiri. Creștinul cel bun este drept în relațiile de afaceri și în socotelile sale financiare, este o persoană spre care se uită chiar și necredincioșii cu multă încredere. Este un om necesar și folositor întregii societăți. Trăiește cu pace multă, fiindcă și în necazurile și încercările, de care niciun om nu este scutit, are cu sine pe Hristos, ca pe cel mai puternic sprijinitor și mântuitor. Pe deasupra se bucură de bucuria cea adevărată, pe care o dă nădejdea cea adevărată, că înaintea lui se deschide viitorul veșnic, cel cu adevărat fericit. Dimpotrivă, cei ce au întrerupt legătura credinței vii și a comunicării cu Hristos nu pot nici să lucreze virtutea, nici să afle fericirea reală, în drumul lat al păcatului. Fiindcă nimeni din cei ce au dus o viață lumească de plăceri și de desfătări n-au aflat niciodată o pace adevărată. După plăcerea provizorie urmează totdeauna amărăciunea, scârba, setea de alte plăceri noi, ba adesea dezgustarea și sinuciderea.

Nu poate exista morală fără Hristos

Punând accentul pe nevoia unei credințe statornice și devotate către El, Domnul a adăugat o maximă foarte scurtă, dar adâncă și plină de înțeles, pe care ar trebui s-o aibă mereu în minte creștinii tuturor veacurilor: „Fără de Mine nu puteți face nimic”. Cu Mine aduceți rod îmbelșugat. Fără Mine sunteți neroditori și sterili. Fără puterea și conlucrarea Mea nu puteți să isprăviți absolut niciun lucru important. Nu numai acele minuni mari, despre care v-am spus că le veți face în numele Meu, precum sunt vindecări de boli și învieri de morți, nu le puteți face fără de Mine, dar niciun lucru bun și mântuitor nu puteți face fără Mine. Și acesta este un lucru foarte firesc. Pentru că, precum lumea materială, pământul, soarele, stelele în general, rămân neclintite în drumul lor și păzesc legile veșnice ale rânduiei și ale armoniei, numai prin puterea lui Dumnezeu, iar în clipa când ar lipsi această putere conducătoare, s-ar face o amestecare și o confuzie îngrozitoare și toate s-ar distruge

În lumea aceasta, care se mișcă cu un ritm regulat și minunat, tot așa s-ar întâmpla și în lumea duhovnicească a fapturilor cuvântătoare. Din nenorocire, s-a și întâmplat acest lucru într-un grad oarecare. Intervenția lui Satana, care vrea să fie el singur, fără Hristos, independent de orice ascultare față de Dumnezeu, căderea omului și mizeria morală în care a ajuns el, fiindcă a căutat să trăiască fără să țină seama de legea lui Dumnezeu, sunt dovezi clare ale acestui mare adevăr. Precum în natură nu poate exista viață, fără pronia lui Dumnezeu, care susține și crește viața, iar în clipa în care Dumnezeu ar lua aerul din atmosferă sau ar stinge soarele, viața ar înceta și pământul s-ar preface într-un mare cimitir, într-o sferă înghețată și scufundată, tot așa și în viața duhovnicească, viața morală și virtuoasă. Dacă Hristos nu ajută, dacă harul Lui nu încălzește și nu mișcă sufletul, încât să vrea să trăiască o viață duhovnicească, omul nu poate singur s-o dobândească. Departe de Hristos, omul nu poate dobândi îndreptare și mântuire, nu poate deveni moral, virtuos, binefăcător, iubitor adevărat de oameni.

„Fără de Mine nu puteți face nimic”, a zis Domnul. Și de fapt, vedem oameni care au înclinări firești pentru cutare sau cutare fel de virtute. Sunt din fire blânzi, de pildă, sau miloși sau înfrânați, sau au o altă bunătate firească. Ei însă nu se apropie de Hristos, nu intră în relații strânse cu El. Rezultatul este că acele virtuți firești ale lor rămân atrofiate și se adună în mijlocul atâtor alte răutăți, pe care viața cea depărtată de Hristos le pretinde și le dezvoltă. Despre astfel de oameni, poporul zice, „*au inimă bună, dar ce să faci...*” sau încă li se potrivește zicătoarea atât de expresivă: „*Brânză bună în burduf de câine*”. Precum floarea cea mai bine mirositoare, pomul cel mai de soi și mai roditor, dacă nu-i sădit în pământ potrivit, dacă după aceea nu este îngrijit, ca să aibă din pământ sevele potrivite, va pieri în mijlocul spinilor care vor crește de jur împrejur, își va pierde bunul soi și se va sălbătici, tot așa și omul care are oarecare virtuți firești, dacă nu se alipește de Hristos prin credință statornică și vie, dacă harul Duhului Sfânt nu-i va cultiva

sufletul, nu va ajunge la niciun rezultat moral. Sunt în istorie și în generațiile contemporane pilde de oameni, care ar fi putut să ajungă mari, adevărați uriași din punct de vedere moral, dar au fost reduși la nimic și au vătămat pe mulți alții, pentru că n-au vrut să alipească sufletul lor de Hristos, ca să primească puterea Lui cea lucrătoare și mare. Dimpotrivă, sunt multe pilde de alți oameni, care nu erau puternici și importanți, dar au făcut lucruri mari, prin puterea lui Hristos. Iar unii ca aceștia propovăduiesc împreună cu marele Pavel: *„Nu suntem în stare de la noi să socotim ceva, ca de la noi, ci toată puterea noastră vine de la Dumnezeu”* (II Co 3, 5). Toți oamenii sfinți, care sunt dați ca pildă pentru virtutea și sfințenia lor, adevăresc că puterea lui Hristos i-a făcut capabili să ajungă la viața morală. Așadar, este un adevăr de necontestat, că departe de Hristos nu există morală sau virtute întregă și desăvârșită. Este drept că și cei necredincioși pot să aibă oarecare virtute, dar aceasta nu-i desăvârșită, ci numai în parte, bucățele de virtute care nu duc la nimic. Virtutea deplină și desăvârșită se lucrează numai prin aceia, care au legătură strânsă și desăvârșită cu Hristos.

„Fără de Mine nu puteți face nimic”, a zis Domnul. Și acest cuvânt al Său, adânc ca oceanul, explică și un alt fenomen pe care trebuie în sfârșit să-l semnalăm. Sunt creștini care s-au pocăit și prin pocăința lor s-au alipit de rădăcina cea firească a sufletului lor, adică de Hristos. Ei au hotărât să dezlăcuieze răul din ei și să înceapă o viață cu adevărat creștinească. Au început așadar să șteargă patimile și scăderile, au pus adesea început, dar n-au isprăvit nimic. Și de aceea ajung la acest rezultat deznădăjduit: Nu pot să mă îndrept nicidecum. Care este explicația acestui fenomen? Se pare că ei au început fără Hristos, deși părerea lor este că sunt aproape de Hristos. Se pare că ei n-au întrebuințat mijloacele prin care Hristos împărtășește oamenilor harul și puterea Sa. Ori există un motiv în ei, care împiedică această împărtășire. Este de ajuns să fie o gaură cât de mică în tubul care leagă rezervorul de apă cu robinetul, pentru ca apa din rezervor să nu mai ajungă la

robinet. Acești oameni n-au întrebuințat rugăciunea cu răbdare și cu credință fierbinte. Ori nu cunosc modul în care trebuie să lupte cel ce vrea să obțină cununa virtuții. *„Dacă nu se luptă după lege, nu este încununat”*, zice Sf. Apostol Pavel (II Tîm 2, 5). Ori este în ei o altă piedică oarecare, precum egoismul, sau o idee strâmbă, sau o încredere de sine, din care pricină omul face să depindă îndreptarea sa de propriile lui puteri, și nu de Hristos. Firește, dacă gândul acela mincinos persistă, dacă omul nu se smerește și nu ajunge la convingerea că fără Hristos nu poate face nimic, atunci cu adevărat nici nu va face ceva. De aceea să apelăm la Hristos cu toată smerenia și să-I spunem așa: *„Doamne, fără Tine eu nu pot să fac niciun lucru cu adevărat drept și bine-plăcut înaintea Ta. Toate ale mele sunt strâmbe și întinate cu o mare doză de răutate. În grija Ta îmi pun propria mea ființă de aici înainte, ca să mă chivernisești Tu prin mâna Ta cea atotputernică, spre adevăr, virtute și sfințenie”*.

Sfârșitul la care ajung cei despărțiți de Hristos. Însă paguba acelora care nu păstrează legătura strânsă cu Hristos nu este numai faptul că nu aduc niciun fel de rod. Aceștia merg spre un sfârșit și mai trist. Domnul arată mai limpede acest lucru în cele ce urmează: *„Dacă cineva nu rămâne în Mine, va fi aruncat afară ca mlădița ce se va usca și le vor strânge pe ele și le va arunca în foc și vor arde”* (v. 6). Mlădița de vie care este tăiată de la butuc nu poate să mai rămână acolo, căci este nefolositoare și împiedică dezvoltarea celorlalte mlădițe. Tot așa creștinii care au rupt legătura duhovnicească cu Hristos, cred că nu au nicio nevoie de religie. Ei zic: când ai bani, nu mai ai nevoie de nimic. Adu-mi bani mulți și nu-mi mai trebuie nimic, îi auzi mereu că zic. Ei întorc spatele vieții creștine și se sfiesc să se numească creștini. Aceștia în chip firesc s-au despărțit de Biserică și Hristos îi va arunca, îi va părăsi. Așa încât, chiar dacă mai înainte au avut vreun dar, vor rămâne goi de acel dar, precum zice Sfântul Ioan Gură de Aur.

„Este aruncat afară și se usucă”

Mlădița care este de curând tăiată, o vezi încă verde. Apoi, după câteva zile, se usucă și își pierde frunzele. La fel și creștinii de acest fel, se poate să înflorească și să meargă bine, să înverzească astăzi, să se desfăteze în libertate de bunurile lumii. Căci tăierea lor de la butuc este încă recentă. Urmăriți-i și în urmă. După o bucată de timp veți vedea că au ajuns niște dărâmături și niște ruine morale. Ascultă ce zice Duhul Sfânt prin Iov: *„Oare papura înfloarește fără apă și rogozul crește fără baltă? Pe când este încă în floare și nu este tăiat, el se usucă mai înainte de orice buruiănă. Tot așa se întâmplă cu toți aceia care uită pe Dumnezeu și așa se veștejește nădejdea celui nelegiuit. Încrederea lui se spulberă și biruința lui este o pânză de păianjen. Casa Sa va rămâne pustie”* (Iov 8, 11-14). Așadar se înșeală în privința aparențelor. Cei câțiva ani de fericire aparentă a celui nelegiuit i se par veșnicie. Dar dacă vei urmări cu oarecare răbdare sfârșitul la care ajung cei nelegiuiți, vei vedea că este trist și urât. Nu numai că se usucă, adică pierde orice sevă duhovnicească, își pierde adică bunătățile pe care ei și-au sprijinit nădejdea lor, dar îi așteaptă o altă nenorocire și mai mare.

„Le adună pe ele și le aruncă în foc”, zice Domnul.

Precum mlădițele cele uscate nu mai sunt folositoare la nicio treabă și nu rămâne decât să fie rupte și aruncate în foc, tot astfel și acei oameni, care s-au despărțit de Hristos. Păcatul îi distruge în întregime, le ia orice avantaj și har; îi prefăce în oameni neroditori și nefolositori, atât pentru ei înșiși, cât și pentru ceilalți. Ba încă devin primejdioși și vătămători, din pricina răutăților mari, care s-au înstăpânit în sufletele lor. Și nu este cu puțință să se sfârșească în alt fel, decât să fie adunați și aruncați în focul pedepsei.

„Și vor fi arși”

Iată ultima consecință, cât este de îngrozitoare! Nu numai că cei răi vor fi adunați împreună, în orice loc ar fi trăit; nu numai că vor fi aruncați în focul pedepsei, ci vor și arde. Așa zice Domnul. Este îngrozitoare această spusă a Domnului. Căci nu este vorba de o ardere de câteva ore sau de câțiva ani, iar apoi să urmeze o pierire definitivă. Ci vor arde neîncetat, fără sfârșit, veșnic, într-o suferință fără capăt.

Vezi cititorule, cât de adesea prezice Domnul, în învățătura Sa, sfârșitul îngrozitor al aceluia care se îndepărtează de Dânsul și se dedau la păcat și la pierzania din viața anticreștină. Noi, creștinii, trebuie să ne gândim mereu la acest adevăr mare. Căci nu este vorba aici de o nenorocire, care poate fi îndreptată, ori trece cu vremea, ci de o nenorocire de neîndreptat. Dacă cineva nu se pleacă la sfaturile oamenilor, care știu câtă durere provoacă o arsură pe trup, să se ardă el însuși, și atunci va afla din experiență durerea. Dacă cineva nu este convins din știința chimică despre vitriol, care provoacă arsuri îngrozitoare, va crede după ce va păți acest lucru. Dar dacă omul nu se lasă convins de afirmația, pe care Domnul o face de atâtea ori în Evanghelia Sa, că pe cei îndepărtați de El îi așteaptă o pedeapsă veșnică, ci va vrea să experimenteze singur pedeapsa, atunci s-a sfârșit! Nu se va mai întoarce în lumea aceasta, ca să se pocăiască, și să îndrepteze nefericirea, pe care însuși și-a făcut-o. O singură dată venim pe viața aceasta și o singură dată oamenii răi sunt aruncați în osânda suferinței fără sfârșit. Căci sunt despărțiți de Hristos și amestecați cu păcatul. Așadar, pentru numele lui Dumnezeu! Să nu ne îndepărtăm de Hristos, ca să nu fim supuși la dubla osândă: a uscării duhovnicești și a pedepsei veșnice. Ci dimpotrivă, să ne hotărâm să rămânem uniți cu Hristos, să adâncim cât mai mult legătura unirii cu El, ca să ne bucurăm de acel dar preafericit, pe care Domnul ni-l făgăduiește în versetul următor al parabolei.

Sfârșitul slăvit al unirii statornice cu Hristos

„*Dacă rămâneți în Mine și dacă cuvintele Mele rămân întru voi, orice veți vrea să cereți, va fi vouă*” (v. 7). Iarăși și iarăși Domnul pune accentul pe necesitatea absolută a unirii ucenicilor cu Dânsul, printr-o credință statornică. Iarăși și iarăși afirmă că citirea și depănarea în inimă a cuvintelor Sale este o condiție esențială, cu care El își împărtășește puterea Sa. Dar cuvintele Sale să nu fie în noi ca un simplu obiect de cunoaștere, ci trebuie păstrate și puse în lucrare și transformate în fapte creștinești de virtute. Acesta este mai cu seamă înțelesul cuvintelor: „*Dacă cuvintele Mele rămân întru voi*”. Dacă noi împlinim această condiție nu numai că vom progresa în legătura și unitatea noastră cu Domnul, ci mai primim, încă din viața aceasta, următoarea mare binefacere. Care este binefacerea? Că vom cere orice, orice vom vrea, orice dorește sufletul nostru, și vom primi acel lucru. Să luăm aminte însă bine că un adevărat creștin, unit duhovnicește cu Hristos și lucrând legea Sa, niciodată nu va cere ceva nedemn, necuviincios, vătămător. Nu va cere bani, slavă pământească, distracții lumești, bunuri zadarnice și vătămătoare. Ci va cere acele bunuri, pe care lumina adevărului evanghelic i le arată ca pe niște bunuri reale și veșnice, producătoare de adevărata fericire. Va cere curăția inimii, înaintarea în virtute, harismele cele mai mari, precum recomandă Sf. Apostol Pavel. Cea mai mare harismă este dragostea. Iar aceste bunătăți Hristos făgăduiește că le va da celor ce le cer. Iar când făgăduiește Hristos ceva, poți să ai deplină siguranță că Își va împlini făgăduința. Și astfel creștinul cel adevărat va trece prin viața asta cu desăvârșită pace, bucurie și nădejde. Va ajunge ucenic desăvârșit al lui Hristos și va dobândi slava lui Dumnezeu. Prin viața Sa va face să fie slăvit numele lui Dumnezeu. Fiindcă Domnul adaugă: „*în aceasta va fi slăvit Tatăl Meu că aduceți rod mult și vă faceți ucenici ai Mei*” (v. 8). Adică: dacă aduceți rod mult, nu numai că veți fi numiți ucenici ai Mei, ci-Mi veți deveni cu adevărat ucenici.

Căci acela care trăiește o viață cu adevărat creștină, acela este ucenic adevărat al lui Hristos, acela este adevărat creștin. De la acesta poate lumea afla ce este creștinismul. Acesta este fericitul sfârșit al vieții sale, căci se face unealtă a slavei Părintelui ceresc. Pentru că văzând ceilalți oameni că a reușit să se elibereze de patimile și scăderile, pe care ei le socotesc deneîndreptat, văzând minunea schimbării sale sufletești și virtuțile sale, este firesc să se întrebe și să afle cum s-au petrecut toate acestea. Și, după ce lumea se va încredința, că Dumnezeu-Tatăl și Hristos prin Duhul Sfânt fac împreună această lucrare, va admira pe Dumnezeu, va căuta să-L cunoască mai bine, ca să creadă în El. Și iată, aceasta este slava adusă Tatălui, precum afirmă Domnul și în alte prilejuri (*Mt 5, 16*).

Și când spunea aceste cuvinte către ucenicii Săi, în acea seară fără seamăn a cinei, Domnul simțea o deosebită satisfacție, fiindcă știa dinainte că ucenicii vor slăvi pe Tatăl. Căci ei vor primi cuvântul adevărului, care curăță sufletele. În adevăr, ucenicii au primit lucrarea Tatălui, supunându-se la toate încercările, răutățile și prigoanele, până la moarte. Prin credință, prin devotament, ei au rămas indestructibili și în continuu uniți cu Hristos. Au adus roade bogate, fapte de virtute. Au desăvârșit prin cuvântul și viața lor lucrarea de mântuire, așa încât multe mii de oameni au părăsit ateismul idolilor, au crezut în Hristos și s-au închinat adevăratului Dumnezeu. Însă Domnul simte și astăzi aceeași satisfacție pentru noi creștinii botezați? Astăzi noi suntem mlădițele viei celei dumnezeiești. Este o mare fericire, este un neprețuit har al lui Dumnezeu către noi. Dacă membrii unei dinastii domnitoare poartă cu multă mândrie titlul înaintașilor lor, dacă fiii unui tată slăvit sunt și ei slăviți, fiindcă au avut un astfel de tată, neasemănat mai mult suntem slăviți noi creștinii, căci suntem uniți cu Hristos, precum mlădițele cu butucul. Nu ne mai rămâne acum decât să păstrăm unirea cu Hristos, să ne supunem cuvintelor Lui, să rodim faptele virtuții, să ne facem buni creștini, ca să-I oferim Domnului satisfacția unei rodiri dulci și bune. Și așa să preaslăvim și noi pe Tatăl, iar Tatăl făgăduiește că pe cei ce îl preaslăvesc pe El, îi va preaslăvi cu slavă veșnică.

PARABOLA CU PĂSTORUL CEL BUN

(In 10, 11-16)

Cu multe veacuri mai înainte ca Hristos să vină pe pământ, ca să ia asupra Sa înfățișarea și lucrarea de păstor, Duhul Sfânt a prezis aceasta prin proorocii Vechiului Testament. Prin Isaia a zis: „*Iată Domnul vine cu putere... ca un păstor, să păstorească turma Sa și să adune berbecii cu brațul Său*” (40, 10-11). Iar prin Iezechiel a zis: „*Voi ridica peste ei un păstor și îi va păstori pe ei... și voi mântui oile Mele*” (34, 22-23). Iar când Hristos a venit în lume și a făcut lucrarea de păstor, atunci toți apostolii și scriitorii Noului Testament au văzut limpede în persoana lui Hristos „*pe păstorul cel mare al oilor*” (Evr 13, 20). Au văzut pe „*arhipăstorul și episcopul sufletelor, care întoarce oile cele rătăcite*” (I Ptr 2, 25; 5, 4). Însă caracterul particular al lucrării Sale de păstor îl descrie minunat însuși Domnul în parabola cu păstorul cel bun, în care Se prezintă pe Sine, și ca păstor și ca ușă a oilor. Această parabolă este ultima, pe care o tâlcuim. Nădărdum că iubitul cititor, care a avut răbdarea să citească întreaga serie a parabolilor Domnului, nu se

va lenevi să citească și pe aceasta. Este adevărat că, cu cât cunoaște și meditează creștinul mai amănunțit la Hristos Domnul și relațiile Lui cu noi, care sunt descrise în această parabolă, cu multă gingășie și într-un fel foarte mișcător, cu atât mai mult se leagă el de Hristos și înaintează pe calea mântuirii.

Păstorul

Domnul își începe parabola cu această afirmație, făcută pe un ton grav: „*Amin, amin zic vouă*”. Aceasta înseamnă: vă încredințez desăvârșit, vă propovăduiesc un adevăr a cărui încredințare este definitivă. Iar acest adevăr arată semnul de recunoaștere al păstorului adevărat și legiuit, Domn al oilor sale. Mai arată și semnalmentele tâlharului, care intră să fure oile. „*Cel ce nu intră prin ușă în staulul oilor, ci intră pe altundeva, acela este hoț și tâlhar*”. Vă încredințez, zice Domnul, că cel mai sigur semn al hoțului și al tâlharului, care intră în staulul oilor, ca să le fure și să le prade, este faptul că intră nu prin ușă, ci se strecoară pe ascuns prin crăpături sau intră cu forța prin altă parte. Cu alte cuvinte, răpitorii de autoritate răpesc vredniciile și conducerea oilor cuvântătoare ale lui Dumnezeu. Astfel de oi sunt mai întâi evreii. Hoții iau vrednicia de păstor, nu pe față, nici din chemarea dumnezeiască, nici pe cale legală, ci prin metodele înșelăciunii, prin forță, prin intrigi și prin alte mijloace ilegale. Iar acești hoți și tâlhari, care răpesc autoritatea, sunt nu numai Iuda sau Theuda care se prezentau ca Mesia, ci și fariseii care, în virtutea legii, nu aveau niciun drept să exercite o putere tiranică asupra poporului. Tot așa și în Biserica lui Hristos s-au introdus multe elemente răufăcătoare, prin metode tâlhărești, și s-a produs astfel multă pagubă. Dar și în guvernarea politică a popoarelor, precum și în funcțiile publice, este destul de obișnuit faptul că astfel de caractere, – hoți și tâlhari ai averii și ai banului public – pun mâna pe putere și pe funcții.

Însă ar trebui să luăm seama cu orice preleț și să nu ne rușinăm de următorul lucru: că pe când hoțul și tâlharul de funcții publice

desfășoară atâta îndrăzneală și activitate pentru scopul lor cel rău, noi creștinii nu avem nicio grijă pentru datoria noastră, pentru interesul nostru adevărat, pentru faptele legale, care împlinesc voia lui Dumnezeu. Prea suntem noi zăbavnici și leneși! Hoțul nu doarme ca să poată fura bani; altul veghează, ca să pună mâna pe putere; dar câți sunt acei creștini, care veghează în rugăciune sau în binefacere? Unul sare zidul, sau face niște salturi periculoase, altul face conjurații, ca să dobândească un câștig material și vremelnic; însă câți creștini se supun la primejdii, pentru faptele cele bune, folositoare și mântuitoare?

„Dar cel ce intră pe ușă este păstorul oilor” (v. 2). Iată semnalmentul păstorului: că intră în staulul oilor pe ușă. Iată semnalmentul omului, căruia i se cuvine poziția pe care o ocupă. Căci a ajuns la acea poziție prin mijloace legale și n-a folosit niciodată mijloace nelegiuite și forța. Așadar putem să discernem cu ușurință cine este vrednic de slujba sa, și cine nu-i vrednic, fie el om al Bisericii sau om politic. După felul în care a ajuns în acea slujbă, se vede vrednicia lui. Însă iată și alt semnalment al păstorului: *„Acestuia portarul îi deschide”*, zice Domnul. Adică are o intrare liberă și fără piedică, fiindcă este cu adevărat păstor. Dacă avem în vedere că adevăratul păstor al lui Israil este însuși Hristos, atunci portarul rânduit de Dumnezeu, ca să arate poporului pe păstor și să pregătească începutul lucrării, este Ioan Înaintemergătorul. Și de aceea Evanghelistul scrie: *„A fost un om trimis de la Dumnezeu, numele lui Ioan; Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre lumină... pentru ca toți să creadă prin El” (In 1, 6-7).*

Însă nu numai felul de a intra în staul deosebește pe adevărații păstori de hoți. Îi mai deosebește și felul de a se purta cu turma, după ce au intrat în staul. Hoțul intră pe ascuns, fură din oi, iar pe altele le omoară. Dimpotrivă, păstorul le cheamă și ele îl urmează: *„Și ele aud glasul lui. Iar el își cheamă oile pe nume și le scoate pe ele” (v. 3).* Glasul păstorului este foarte binecunoscut de oile sale. Ele știu că acel glas este al aceluia care le iubește și le poartă interesul,

căci, de fapt, adevăratul păstor își iubește oile atât de mult și se leagă atât de mult sufletește de ele, încât are pentru fiecare oaie câte un nume deosebit și le cheamă pe nume, ca să-l urmeze. Iar ele, de îndată ce aud glasul păstorului, se despart de oile unui alt păstor, și îl urmează pe propriul lor păstor.

Cine nu ar recunoaște, după semnalmentele acestea, pe adevăratul păstor sufletesc, pe Hristos? Din clipa în care creștinul, prin credința cea adevărată, intră în turma lui Hristos, nu numai că aude glasul lui Hristos și I se supune, ci și distinge învățătura adevărată a lui Hristos, printre multele și feluritele învățături mincinoase ale altora. Iar Hristos poate insufla în conștiința credinciosului siguranța că îl iubește și că are pentru creștini o bunăvoință personală. Când apostolul Andrei a adus la Hristos pe fratele său Simon, atunci: „*Privind Iisus spre el a zis: tu ești Simon fiul lui Iona, tu vei fi numit Petru*”. Iar când în dimineața învierii lui Hristos S-a apropiat de Maria, care plângea în grădină, și i-a zis: Marie! a arătat, pronunțându-le numele, întreaga iubire și duioșie față de Petru și de Maria. Iar ei, din partea lor, numai la auzul numelui lor pronunțat de acea sfântă gură, s-au încredințat desăvârșit de dragostea dumnezeiescului lor păstor. Exact același lucru se întâmplă mereu între Hristos și fiecare creștin adevărat. Cât suntem noi de mulțumiți, când o persoană mai presus de noi, pe care o stimăm, nu numai că ne cunoaște, dar ne și iubește, iar ca dovadă a dragostei, ne cheamă pe nume.

Însă, cititorule, este vreo persoană mai venerată, mai înaltă și mai sfântă decât Dumnezeu cel Preaînalt, decât Iisus Hristos? Așadar Hristos fiind cu adevărat păstor, dovedește pentru fiecare oaie devotată a Sa atâta gingășie și dragoste, încât fiecare în parte ar putea să creadă că numai el singur deține toată comoara de dragoste a lui Hristos. Numele omului, în Sfânta Scriptură, este întotdeauna întrebuițat, ca să arate întreaga personalitate a celui om. Domnul cheamă pe oile Sale cu numele lor propriu, cu care le-a deosebit pe fiecare de celelalte oi ale Lui și le-a născut din nou,

în ceasul Sfântului Botez. Dintr-un fiu trupesc al unuia, al alteia, face pe om fiu al Tatălui ceresc și îi dă un nou nume, un nume de adopție, Ioan, Gheorghe sau altul. Prin acest nume Domnul însuflă în inima oilor calitatea prin care ele îl ascultă și îl urmează. Pe lângă aceasta, păstorul: Când scoate oile Sale, când le duce la păscut, nu le împiedică, nu le strâmtorează, cum ar face cel ce se îngrijește numai de binele lui și se dezinteresează de oi. Dimpotrivă, le ajută să iasă din staul. Cât timp erau în staul, păstorul rămâne în urmă, ca să le îndrume să iasă și să nu rămână niciuna în staul. Iar după ce au ieșit oile, atunci „*merge înaintea oilor*”. Adică păstorul pășește înainte ca povătuitor al lor, mai întâi ca să preîntâmpine orice primejdie care ar putea amenința siguranța turmei și apoi ca să le conducă în locuri cu pășune îmbelșugată și cu izvoare de apă limpede. „*Și oile îl urmează, căci îi cunosc glasul lui*” (v. 4). Adică: oile nu sunt împotrivitoare și nesupuse, nu se despart și nu aleargă de capul lor, ci urmează pe păstorul lor, ca și cum ar simți că au nevoie de un conducător, ca să fie în siguranță.

Dar ele nu se simt în siguranță cu orice conducător, ci numai cu păstorul lor, al cărui glas îl cunosc bine din relațiile zilnice și au toată încrederea în el. Iar dovada acestui lucru este că: „*Nu urmează pe străin, ci fug de dânsul, fiindcă nu cunosc glasul străinilor*” (v. 5). Deși oaia nu poate să trăiască fără un conducător, totuși ea nu urmează un conducător străin și necunoscut. Bănuiește primejdia, la care este supusă din partea străinului. Nu urmează pe străin, ci fuge, fiindcă nu cunoaște glasul lui, dar înțelege că nu este glasul păstorului ei obișnuit. Este foarte adevărat că oile lui Hristos, credincioșii Săi adevărați, nu pot să urmeze alți păstori și învățători, fiindcă pricep foarte bine că orice altă învățătură este mincinoasă și interesul arătat de păstorul străin este prefăcut, căci acesta vrea să le atragă la pierzare. Oile lui Hristos înțeleg că păstorul cel străin are în sufletul său predispoziții negustorești și ucigătoare de suflet. Așadar, în felul acesta, Domnul a arătat pe față și amănunțit, semnele care îl deosebesc pe El, și pe orice păstor legiuit și

adevărat, de hoții și de tâlharii oilor. Faptul că a venit trimis de la Dumnezeu, că oile se supun la glasul Său și Îl urmează, faptul că le iubește și Se îngrijește de ele, fără niciun interes particular, arată limpede că Hristos este adevăratul păstor. Și toți adevărații păstori ai popoarelor au întotdeauna aceste semnalmente neschimbate.

„Această asemănare le-a spus-o lor Iisus; dar ei nu știau ce sunt cele ce le spunea lor” (v. 6). Fariseii nu au înțeles întreaga frumusețe a parabolei păstorului și a oilor, fiindcă n-au vrut s-o înțeleagă. Erau orbi la minte și de aceea nu puteau să vadă adevărul. Fariseismul le întuneca mintea, încât nu puteau să prindă înțelesul duhovnicesc al parabolelor Domnului. Dar dacă fariseii de bunăvoia lor au rămas orbi, noi avem tot motivul să luăm aminte la înțelesul parabolelor. Și mai cu seamă la parabola bunului păstor, în care se proorocesc multe adevăruri despre Sfânta Biserică. Mai înainte de a înainta în partea a doua a parabolei, se cuvine să arăt în câteva cuvinte, de ce dintre toate animalele Domnul a socotit oaia cea mai potrivită, ca să înfățișeze legăturile de dragoste strânsă și de grijă iubitoare care Îl leagă pe Domnul de adevărații credincioși ai Bisericii.

Asemănările dintre oile necuvântătoare și cele cuvântătoare

Se știe că Dumnezeu a înzestrat multe animale cu proprietăți atât de minunate, încât și omul rațional poate învăța multe de la ele. Însuși Dumnezeu recomandă să luăm pildă de la animale: „*Leneșule, du-te la furnică și râvnește, văzând căile ei*” (Pilde 6, 6). Iar Sf. Apostol Pavel prezintă întreaga natură, cea însuflețită și cea neînsuflețită, ca pe o învățătură dumnezeiască, din care omul poate să cunoască pe însuși Dumnezeu: „*cele nevăzute ale lui Dumnezeu se văd din facerea lumii, înțelegându-se din fapte și puterea și dumnezeirea, care sunt nevăzute se pot cunoaște din cele văzute*” (Rom 1, 20). În special însă pe oaia cea supusă și plină de râvnă Dumnezeu a înzestrat-o cu însușiri atât de didactice încât Duhul Sfânt L-a numit pe Hristos însuși

„Mielul lui Dumnezeu”, și oaia este întrebuințată ca chip al oamenilor credincioși lui Dumnezeu. Căci El zice prin Iezechiel: *„Voi sunteți oile Mele și oile turmei Mele, și Eu sunt Domnul Dumnezeu vostru”* (Iez 34, 31). Iată chipul acesta: Oaia este un animal nevătămător, nevinovat, fără răutate, îi vezi nevinovăția întipărită în privire, în stare și în toată viața ei. La fel și adevăratul creștin, prin credință și ascultare de Hristos, dobândește nerăutatea și nevinovăția, pe care oaia o are de la fire. Miei sunt râvnitori, iar berbecii mici sunt fără mânie. Oile trăiesc fără zarvă, dar mai de râvnit și mai de admirat sunt creștinii cei blânzi, lipsiți de acea patimă îngrozitoare a mâniei și a furiei, creștinii care trăiesc și muncesc fără zarvă, fără pretenții, fără strigăt și fără fală. O, câți dintre iubii mei cititori suferă din pricina caracterelor mânioase și furioase, ale unor oameni care provoacă tulburări și necazuri. Ei ar socoti o mare fericire să poată fi înconjurați numai de oameni blânzi și liniștiți. Și apoi, câți dintre cititori suportă greutatea unor oameni obraznici, care provoacă tulburare cu pretențiile lor, și de aceea acești oameni râvnesc la oile cele liniștite și fără de grijă. Dar caractere blânde, lipsite de mânie și de pretenții nu formează decât singură religia lui Hristos.

Mulți au văzut cu câtă răbdare primește oaia s-o tunzi, ba chiar s-o tai. Iar proorocul ca să arate răbdarea cea minunată a lui Hristos în timpul patimilor Sale, zice: *„ca oaia a fost dus la junghiere și ca un miel înaintea celui ce-l tunde pe el, nu și-a deschis gura sa”* (Is 53, 7). Și creștinii adevărați trebuie să fie tot atât de răbdători, primind fără murmur, fără cârtire, orice încercare și orice necaz. Precum oaia ascultătoare și supusă urmează pe păstorul ei cu capul plecat, așa și creștinii adevărați, ascultători și smeriți, urmează pe Hristos, păstorul lor. Fiindcă știu din experiență câtă putere are El. Au gustat din dulceața adevărului Lui și sunt în stare să discernă înșelăciunile și meșteșugirile marelui amăgitor, care este diavolul, precum și a oricărui alt înșelător. Adevărații creștini cunosc și atracțiile înșelătoare, și amăgirea de multe feluri, cu care acel vrăjitor, care se numește lume, trage pe mulți departe de turma lui Hristos.

Oaia este un animal producător, izvor de bogăție pentru om. Laptele, lâna, carnea, coarnele sunt un venit neconținut. Dar și adevărații creștini sunt la fel de binefăcători, aducători de progres și folos pentru societate, fiind gata de orice jertfe. Prin creștinism, societatea omenească a făcut un mare pas pe drumul progresului, despovărându-se de multe rele și învățându-se să considere lucrurile spirituale mai presus de cele materiale.

Oilor le place să trăiască împreună cu alte oi, în viața turmei. La fel adevărații creștini nu sunt singuratici și egoști, ci membri ai unei unități și doritori de egalitate. Ei se simt bine în viața Bisericii, în viața turmei lui Hristos. Ba încă, ca să ducem mai departe asemănarea, turma de oi este icoană și simbol al Bisericii lui Hristos, prin care „*Fiii lui Dumnezeu cei risipiți se vor aduna împreună*” (In 2, 52). Tot așa și păstorii: adună oi din diferite părți, de la diferiți negustori, și alcătuiesc o turmă. Biserica este o turmă, pe care o paște într-o pășune bogată și o hrănește cu hrană plăcută (cf. Iez 43, 14), dându-i hrana cea duhovnicească și desfătările sufletești, Păstorul ei, Hristos. Iar desfătările sufletești nu se pot niciodată asemana cu cele mai alese desfătări ale lumii. În cuvintele Domnului mai sus citate „*când scoate oile, merge înaintea lor*”, se arată nu numai grija și gingășia nespusă a Domnului pentru fiii Săi cei credincioși, ci și satisfacerea prin Domnul a tuturor dorințelor lor și îndrumarea cea sigură spre fericire. Ei sunt îndrumați spre fericire, întrucât îndrumător al lor este însuși Dumnezeu. Da, cititorule, ți se par poate paradoxale lucrurile pe care le citești aici, fiindcă poate nu te-ai făcut încă oaie a turmei celei mari a lui Hristos. Dar, după ce vei deveni un fiu adevărat al Bisericii Sale, atunci vei vedea că cele scrise aici rămân cu mult în urma realității.

Turma de oi trece pe drumuri, prin crânguri și tufșuri, trece prin multe primejdii din partea tâlharilor și a animalelor răpitoare, însă și oile Bisericii lui Hristos sunt primejduite de amăgitori și de învățători mincinoși și rătăciți, care „*vin în haine de oaie, și pe dinăuntru sunt lupi răpitori*”, precum îi caracterizează

Domnul (Mt 7, 15). Turma lui Hristos mai este primejduită și de prigonitori răi care doresc s-o distrugă; de diferiți vrăjmași, care plănuiesc să fure oile ca să le ofere ca jertfă diavolului. Singura deosebire este aceasta: că oile necuvântătoare sunt expuse la aceste primejdii, nu fiindcă ele doresc moartea, sau fiindcă ele își părăsesc păstorul, ci fiindcă adesea păstorul lor nu este în stare să le apere și să le mântuiască. Însă nu se întâmplă la fel cu creștinii. Ei au un păstor, cel mai bun din toți, atotputernic, din mâinile căruia absolut nimeni nu are puterea să răpească o oaie. Numai că oile lui Hristos sunt cuvântătoare și au voința liberă. Din nefericire, oile lui Hristos întrebuițează libertatea aceasta de cele mai multe ori spre a se îndepărta de păstorul Hristos și a se supune de bună voie la primejdia pieririi. Cei ce rămân ascultători, supuși, smeriți, lângă păstorul lor, neîncredători și neprimitori față de oricine îi este străin lui Hristos, fie persoană, fie lucru „*nu vor pieri în veac și nimeni nu îi va smulge din mâna Mea*”, zice Domnul (In 10, 28).

Ușa

După ce Domnul a descris, în versetele anterioare, modul în care El, ca adevărat păstor, se poartă cu turma Sa, în contrast cu răpitorii cei tâlhărești ai autorității, acum prezintă, printr-o nouă alegorie, fericirea la care duce turma alcătuită de El în imaginea de mai înainte. Domnul a prezentat tabloul ieșirii din staul a turmei, adică scena de dimineață a muncii păstorești. În imaginea de acum, urmează să prezinte viața turmei cea deplină și plăcută, în mijlocul unei pășuni bogate, adică scena din timpul zilei la pășune.

„*Deci iarăși le-a zis lor Iisus: Amin, amin, vă zic vouă, că Eu sunt ușa oilor*” (v. 7). La prima vedere pare un lucru tare ciudat, că aceeași persoană, Hristos, este în același timp păstor care intră prin ușă și ușă prin care intră păstorul și oile. Însă cele ce pentru noi oamenii sunt ciudate și cu neputință, la Dumnezeu toate sunt foarte firești. Hristos este și ușă și păstor în același timp, fiindcă

are de la sine și vrednicia și autoritatea păstorului. Nimeni altul nu s-a făcut ușă, prin care să intre Hristos la turmă, nimeni nu L-a destinat pe Hristos pentru aceasta, nimeni nu I-a dat puterea aceasta. El însuși, cu de la Sine putere, a deschis drumul prin sângele jertfei Sale și S-a rânduie pe Sine păstor al Bisericii. Precum are în Sine viața, nu a primit-o de la altul, după cum are și slujba de Păstor, să-L fi pus altul Păstor, tot așa El însuși este ușă. El este păstorul, El este arhiereul care aduce jertfa, El este animalul de jertfă și jertfa. „*A intrat în cele sfinte ca arhiereu mare prin sângele Său*” (Evr 9, 12).

„Eu sunt ușă oilor”

Adresându-Se Domnul fariseilor, care erau conducătorii poporului evreu și socoteau că sunt singurii păstori ai turmei lui Dumnezeu, le spune pe față că El este ușă oilor. Este o ușă de siguranță, care se închide, ca să asigure oile sale față de hoți și de lupi. Mai este singura ușă pe care păstorii cei adevărați intră la turma de oi. Și de aceea Domnul adaugă: „*Toți câți au venit înaintea de Mine*”, nu numai că n-au asigurat oile în privința tâlharilor și nu le-au adus la Tatăl, ci ei sunt „hoți și tâlhari”. Iar prin cuvintele acestea Domnul înțelege pe fariseii de atunci, care se aflau la conducere, înainte ca Hristos să-și fi început lucrarea. Ei erau niște hoți și tâlhari, care, cu multă îndrăzneală și obrăznicie, caracteristice tâlharilor, se rânduiseră pe ei înșiși, în ciuda legii, conducători aleși prin autochemare în mijlocul poporului. Ei prigoneau poporul în mod despotice și tiranic, cu singurul scop de a-și satisface egoismul, iubirea de slavă deșartă și lăcomia. Acești conducători ilegali care răpiseră autoritatea aveau atâta neobrăzare, încât nu numai că n-au recunoscut în Hristos pe Mesia și Mântuitorul trimis de Dumnezeu de la care decurgea toată puterea asupra poporului, ci au întrebuințat toate mijloacele posibile pentru ca poporul să nu afle ușă și pe călăuza, care să-l povățuiască la Tatăl și la fericire.

Ei au făcut uz de viclenie, pără, răutate și uneltire, pentru a-și păstra autoritatea în fața poporului. De altfel, se poate observa că tocmai cei care nu intră în slujbele bisericești prin Hristos, tocmai ei pun în lucrare toate mijloacele, ca să țină poporul departe de Hristos. Aceștia nu vor ca poporul să cunoască adevărul, nici să-l afle pe păstor. Căci răpitorii de putere știu bine că dacă poporul își va cunoaște păstorul, ei sunt dați pe față, ca răpitori și hoți de autoritate și în mod firesc își pierd locul pe care-l ocupau. Ba încă fariseii și cărturarii, răpitori ai puterii, ajunseseră până acolo încât au osândit pe Hristos, ca un răpitor de putere. Închipuți-vă pe un tâlhar care să intre într-o casă străină; iar după el să intre stăpânul casei și tâlharul, nu numai că nu-l recunoaște ca stăpân, ci chiar să-l ucidă, pe motiv că a intrat în casă, în pofida legii.

Însă este un noroc, că: „oile nu-i ascultă pe ei” (v. 8). Oile cele adevărate, care așteaptă pe adevăratul păstor, nu-i ascultă pe acești hoți și răpitori de autoritate. Un exemplu tipic al silei pe care o simțeau adevărații israeliți, față de astfel de răpitori, este orbul din naștere. Cei doisprezece apostoli, apoi cei șaptezeci și cei cinci sute, care urmau pe Hristos înainte de răstignire, cei trei mii, care au crezut în Hristos în ziua Cincizecimii, și toți iudeii care au crezut după aceea în Hristos, nu au ascultat glasul arhierilor și al fariseilor, păstori mincinoși. Și de atunci încolo, oile lui Hristos nu vor să asculte glasul păstorilor mincinoși, al ereticilor, glasul lui Arie, al lui Apolinarie, al lui Nestorie și al atâtor alți rătăciți, hoți vechi și noi ai autorității bisericești. Pe aceștia îi ascultă și îi urmează numai cei ce nu au inimă dreaptă și dispoziția sinceră, să afle adevărul și mântuirea.

Ușa mântuirii și a fericirii

„Eu sunt ușa”, zice iarăși Domnul, accentuând. Și adaugă: „Dacă va intra cineva prin Mine, se va mântui și va intra și va ieși și pășune va afla” (v. 9). Acela care intră în Biserică prin credința în Hristos, va fi

mântuit. Prin păcat, omul era osândit la moarte, însă crezând în Hristos ca Mântuitor, primește în dar mântuirea, este izbăvit de osândă și se face fiu al lui Dumnezeu. Dacă însă el rămâne mădular credincios al Bisericii, dacă ascultă legile Evangheliei și se supune lor, atunci va dobândi și alte daruri neprețuite. Adică: „*va intra și va ieși și pășune va afla*”. Adică va dobândi libertatea, pe care o au numai fiii lui Dumnezeu, în casa Tatălui lor. Și nimeni nu va avea puterea să-i izgonească din casă. Vor dobândi, fiii lui Dumnezeu, siguranță din partea vrăjmașilor păcatului și pășune, adică hrană, hrană dumnezeiască și foarte desfătătoare. Iar hrana aceasta este harul Duhului Sfânt, care satisface dorințele cele duhovnicești ale omului, este cuvântul adevărului, este Sfânta Împărtășanie, care îl împreună pe om cu Hristos, este fericita nădejde a unei veșnicii norocite, spre care Hristos va chema oile Sale, la a doua venire a Sa, ca să fie veșnic fericit în împărăția Sa.

Vom înțelege și mai bine siguranța mântuirii și a fericirii pe care o dobândesc oile când intră în staulul lui Hristos, dacă considerăm scopul criminal al hoților și tâlharilor, precum și starea de plâns a oilor, care au avut nefericirea să fie în stăpânirea unor asemenea răpitori. De aceea Domnul adaugă imediat. „*Hoțul nu vine decât ca să fure și să junghie și să piardă*” (v. 10). Fariseii și semenii lor din toate timpurile vin la turma lui Dumnezeu, nu ca să îi fie ei de folos, ci ca să fure, să prade și să aibă cât mai mult câștig, în dauna sufletelor. Vin, ca să atragă pe oameni la minciună, la rătăcire, la erezie, pentru folosul lor. Vin, ca să junghie și să piardă, adică să ucidă sufletește turma și astfel să ducă pe oameni la pierzanie. Căci minciuna și rătăcirea sunt o otravă puternică, care distruge sufletele și duce pe oameni la pierire. Răpitorii de putere își pun în gând să-i junghie și să-i piardă trupește pe cei ce nu izbutesc să-i atragă spre minciunile lor, ca apoi să profite de ei. Ii chinuiesc, îi prigonesc, îi torturează, îi omoară! Câți hoți și răpitori de acest fel au intrat și în Biserica lui Hristos și în guvernele politice ale popoarelor!

În contrast cu acest fel de hoți și răpitori ai puterii, care au ca scop să fure, să junghie, să piardă „*Eu am venit cu oile Mele să aibă*

viață”, zice iarăși Domnul (v. 10). Precum fac păstorii de oi, când în turmă se ivește o boală, care amenință să distrugă turma, precum ei se supun la atâtea osteneli și drumuri și se agită în continuu și sunt plini de compătimire pentru viața turmei, ca și cum s-ar fi îmbolnăvit propriii lor copii, tot așa face Domnul. O! dar El face neasemănat mai mult! Când omenirea era supusă păcatului, care este o boală deosebit de molipsitoare, urâtă și mortală, și care umpluse pământul cu cadavre, atunci Marele Păstor S-a coborât din ceruri, ca să dea viață acelor cadavre. Și într-adevăr, din turma cea moartă, a alcătuit o turmă nouă cu multă sevă și putere de viață duhovnicească, turmă care a alcătuit Biserica oilor celor credincioase ale Domnului. El de atunci încoace continuă lucrarea de învioreare. Pentru fiecare din noi, vine să facă ceea ce a făgăduit prin proorocul Iezechiel, înainte de venirea Sa în lume: „*Voi căuta pe cel pierdut și voi întoarce pe cel rătăcit, voi lega pe cel rănit, voi întări pe cel slăbit, voi păzi pe cel tare*” (34, 16).

Domnul vine la fiecare din noi, să ne învieze, să ne slobozească de osânda morții veșnice. Când rătăcim în pustiriile cele primejdioase ale păcatului, ne caută, ne întoarce din rătăcire, ne întărește și ne vindecă prin pocăință și mărturisire. Pe toți cei ce am suferit tulburări și furtuni de pe urma păcatului, ne întărește și ne mângâie. Ne dă tărie când suntem îndurerați și ne întărește în lupta cu păcatul, așa încât să se restabilească în sufletele noastre, pe deplin, viața duhovnicească.

Mai e un lucru și mai important. Domnul a venit nu numai ca oile Lui să aibă pur și simplu viață, ci și ca „*s-o aibă din belșug*” (v. 10). A venit ca să dăruiască oilor Sale viață duhovnicească, hrană și fericire, cu mult mai presus de fericirea pe care pot ele s-o aștepte. „*Neasemănat mai mult decât credem sau așteptăm noi acum*”, cum scrie Sf. Apostol Pavel (Ef 3, 20). Viața pe care ne-o dă Domnul „din belșug” este neasemănat mai fericită decât cea pe care lumea cea depărtată de Hristos o socotește desfătare și fericire. Este cu

mult mai înaltă, decât cea pe care au pierdut-o oile prin păcatul lor: este o viață veșnică, în bucurie, liberă de moarte și de frica de moarte.

Păstorul cel bun

După ce a făcut comparația dintre păstori și furii și tâlharii turmei, Domnul prezintă acum în antiteză pe păstorul cel bun și pe păzitorul plătit. Iar în acest chip al păstorului bun, cea mai vie caracteristică a sa este iubirea față de turmă, fără nicio dorință de câștig. Iubirea aceasta Îl arată pe Hristos, nu numai în calitate de Păstor, ci încă de Păstor bun.

„*Eu sunt păstorul cel bun*”, zice Domnul. Și repetă această afirmație de două ori (v. 14 și v. 11). Venind din gura oricărei alte persoane, această afirmație ar fi o vorbă de laudă deșartă, care ar dovedi că persoana nu se cunoaște pe sine. Însă Hristos, cel ce S-a mărit mai mult decât toți cei smeriți și a spus numai adevărul, a spus numai ceea ce corespunde pe deplin cu realitatea, face această afirmație cu toată cunoașterea de Sine. „*Eu sunt păstorul cel bun*”, zice El. Adică: cel mai bun păstor, păstorul desăvârșit, care-și cunoaște cel mai bine turma și o poate povățui cel mai bine spre cel mai bun scop. Dovedește că este păstorul cel bun, prin cuvintele pe care le adaugă nemijlocit.

Semnele de recunoaștere ale păstorului celui bun

„*Păstorul cel bun își pune sufletul său pentru oi*” (v. 1). Este adevărat că păstorii oilor se ostenesc și suferă, în arșița verii, în gerul iernii, în bezna nopții, ca să păzească în siguranță oile lor și să le pască cu grijă. Dar ei nu-și jertfesc viața pentru oi. Cu atât mai mult, cu cât scopul pentru care ei cresc turma, este să câștige de pe urma ei, nu să păgubească, să jertfească ei turma, nu să fie jertfiți pentru turmă. Însă „*păstorul cel bun*”, Hristos, atât de mult

își iubește turma cuvântătoare, încât a ajuns la desăvârșita lepădare de Sine și a jertfit și sfânta Sa viață pentru oameni. Dar pentru ce fel de oameni? Pentru niște oameni păcătoși! „Și-a arătat Dumnezeu dragostea Lui față de noi, căci pe când eram noi încă păcătoși, Hristos a murit pentru noi”, zice Sf. Apostol Pavel (Rom 5, 8). Orice păstor își cumpără oile cu bani sau cu alte obiecte, care au valoare de bani, Hristos este singurul păstor care și-a răscumpărat oile Sale cu neprețuitul Său sânge. Asupra acestui lucru atrage atenția preoților Bisericii din Efes, Sf. Apostol Pavel. Iar Petru scrie în cea dintâi epistolă despre aceasta (*Fapte* 20, 28; *I Ptr* 1, 18-19). Se cuvine să semnalăm un lucru aducător de bucurie; de când Hristos a arătat dragostea Sa atât de minunată, care întrece orice măsură, de atunci fiecare păstor pe care l-a rânduit Domnul să păstorească oile sale urmează și imită pe Arhipăstor. Adică atât apostolii, cât și urmașii lor, Părinții Apostolici, și de atunci încoace, toți marii Părinți ai Bisericii și-au jertfit și ei viața pentru turma Domnului. În felul acesta ei l-au oferit lui Hristos recunoștința lor, pentru că i-a curățit și i-a înălțat prin sângele Său și i-a făcut păstori ai oilor Sale. Dar dragostea lui Hristos pentru turma Sa o vom vedea mai bine din antiteza cu păzitorul plătit.

„Cel plătit, care nu este păstor, ale cărui oi nu sunt ale sale, vede lupul venind și lasă oile și fuge, și lupul le răpește și risipește oile. Cel plătit fage, căci este plătit și nu-i este lui grijă de oi” (v. 12-13). Lupul, care distruge turma, este orice dușman al adevărului și al Bisericii lui Hristos. Așa erau odinioară fariseii. Apoi au urmat diferiți vrăjmași ai Bisericii, văzuți și nevăzuți. Iar păzitorii plătiți nu sunt desigur cei care își împlinesc datoria cu credință și primesc din munca lor întreținerea vieții. Fiindcă însuși Domnul le-a spus ucenicilor Săi în această chestiune: „Vrednic este lucrătorul de plata sa” (*Lc* 10, 7). Păzitori plătiți sunt acei slujbași care, atât în vremea Mântuitorului, cât și în toate vremurile, au ajuns la slujbele lor pe cale legală, dar neguțătoresc acele slujbe. De aceea la vreme de nevoie și de primejdie trădează turma și bunăstarea ei. Despre acest

păzitor cu plata zice proorocul Zaharia: *„Cei care cumpără oile, le junghie și nu au nicio vină, iar vânzătorul își zice: binecuvântat să fie Domnul că m-am îmbogățit. Însă păstorii lor nu le cruță. Păstorul nebun nu umblă după oaia cea pierdută, nu caută pe cea rătăcită, pe cea rănită nu o vindecă, pe cea sănătoasă nu o hrănește, și pe cea grasă o taie”* (Zah 11, 6 și 16).

„Ale cărui oi nu sunt ale lui”. Cel plătit nu deține proprietatea oilor și de aceea nu le poartă interesul. Este adevărat că niciun păstor în Biserica lui Hristos, niciun conducător de popoare nu poate să spună că oamenii de sub autoritatea lui sunt proprietatea lui. Numai unul singur este Stăpânul absolut al persoanelor și al lucrurilor, Dumnezeu. Și numai unul singur este păstor și proprietarul oilor cuvântătoare ale Bisericii, Hristos. Dar acel conducător care crede în Hristos și este devotat Lui, că a primit ca răsplată dragostea lui, darul de a păstori oile lui Hristos, le consideră ale lui proprii. Deci orice împrejurare privitoare la binele turmei o consideră că îl atinge și pe el personal. Ca dovadă ajunge să ne referim la cuvintele a doi păstori de acest fel. Sf. Apostol Pavel numește pe creștinii de sub autoritatea lui pastorală: *„frați iubiți și doriți... fiii iubiți”* (Fil 4, 1; I Co 4, 14). Iar Ioan Gură de Aur adresându-se turmei sale, creștinilor din Constantinopol, zicea: *„Voi sunteți concetățenii mei, îmi sunteți părinți, îmi sunteți frați, îmi sunteți fii, îmi sunteți mădulare, îmi sunteți trup, îmi sunteți lumină și mai dulci decât lumina... De aceea vă și port pe toți în mintea mea, nu numai aici, ci și acasă. Căci dacă poporul este numeros, iar inima mea strâmtă, dragostea mea este largă și vă cuprinde pe toți, având în ea loc cu toții”*.

„Iar cel plătit, care nu este păstor”, nu are altă legătură cu turma și cu munca lui, decât doar plata. Salariul este scopul pentru care a căutat să ia în primire locul și slujba de păstor. Mai mult, salariul este și motivul pentru care a transformat slujba de păstor într-un mijloc negustoresc de îmbogățire, într-un prilej de a avansa prin această slujbă la o cinste și la o situație mai înaltă. Niciodată

scopul unui astfel de păzitor plătit nu este să slujească la munca lui Hristos, și să lucreze pentru binele comunității. Și fiindcă nu are nicio legătură sufletească cu oamenii de sub autoritatea lui, se întâmplă că: „*Vede lupul venind și lasă oile și fuge*”. Își părăsește și își trădează datoria față de turmă, pentru că este plătit și „*nu-i este grijă de oi*”.

Este un adevăr foarte trist că s-au strecurat adesea în Biserica lui Hristos astfel de conducători plătiți. Ei văd pe proorocii mincinoși ai ereziei, care vin ca niște lupi răpitori; văd pe vrăjmașul cel rău al turmei lor, pe satana, ca „*umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită*”, după cum afirmă Apostolul Petru (I Ptr 5, 8), văd păcatul, care otrăvește și strică turma, dar nu au nicio grijă, nu se obosesc pentru apărarea și mântuirea oilor. Dacă luăm în considerare că și conducătorii politici, ba și capii de familie și învățătorii, precum și toți care au sub oblăduirea lor oameni, sunt păstori de oameni, vedem că ei adesea consideră numai câștigul și folosul de pe urma serviciului lor, dar nicidecum nu se interesează de slujirea și folosul oamenilor de sub oblăduirea lor. Vrăjmași de multe feluri ai sufletului și ai trupului intră în turma lor și pricinuieste acea stare decăzută, pe care o descrie Domnul în următoarele cuvinte: „*Lupul le răpește și risipește oile*”. De fapt când lupul intră într-un staul, mai cu seamă într-un staul nepăzit, face distrugere mare. Lupul este un animal foarte crud. Ar putea să-și astâmpere foamea cu o singură oaie, dar el ucide zeci de oi, le risipește, distruge întreaga turmă, așa încât paguba este foarte mare. Absolut la fel, aceeași distrugere o pricinuieste în sufletul creștinilor, care rămân „*risipiți și singuratici, ca oile care nu au păstor*” (Mt 9, 36), lupul cel sufletească și tot aceleași nenorociri le provoacă în viața de stat conducătorii plătiți, când părăsesc pe oamenii lor, lăsându-i la dispoziția vrăjmașilor interni sau externi. La fel se întâmplă și în familiile și în toate grupările omenești, care se află sub autoritatea unor conducători plătiți.

Descrierea mai amplă a păstorului bun

Când altă dată Dumnezeu a prevestit, prin proorocul Iezechiel, ce stricăciune vor pricinui poporului lui Israil păstoriile cei răi, care în loc să îngrijească oile, „cu tunsoare le tund și părăsindu-le le părăsesc” a adăugat imediat: *„Și voi mântui pe oile mele și nu vor mai fi în pagubă, ci voi ridica peste ele un păstor și le va paște pe ele... și voi distruge fiarele cele rele de pe pământ”* (34, 21; 20, u.). Iată acel păstor unic a venit în lume și a propovăduit: „Eu sunt păstorul cel bun”. El prezintă și dovezile de necombătut că El este păstorul desăvârșitei bunătăți și al dragostei celei mai gingașe față de oile Sale.

Cea dintâi dovadă este că El cunoaște pe deplin pe oile Sale. *„Și cunosc pe ale mele”*, zice El. Ochiul știutorului de inimi pătrunde în adâncul inimilor oilor Sale și vede care creștini sunt ai Săi proprii.

Desigur neputințele și nedesăvârșirile care se arată pe din afară, să dea impresia că nu sunt oi adevărate ale lui Hristos. Însă Domnul, cel ce cunoaște desăvârșit tot lăuntrul lor, îi primește ca pe ai Săi proprii și pe dos, alții care prin prefăcătorie prezintă o înfățișare de oi, sunt pe dinăuntru niște berbeci sălbatici și niște animale stricătoare. Domnul îi cunoaște pe de-a-ntregul și pe ei. Noi, oamenii, care judecăm cu o judecată după ochi, ne amăgim adesea. Dar Hristos niciodată nu se înșală în discernerea oilor Sale proprii de cele care nu sunt ale Sale proprii. Acest lucru este plin de mângâiere pentru acei creștini pe care lumea nu-i cunoaște și îi trece cu vederea, ba adesea îi părăște și îi prezintă ca pe cei mai răi dintre oameni. Dacă ei sunt oi ale lui Hristos, și dacă lumea întreagă ar crede în acuzațiile ce li se aduc, există totuși și un ochi care pătrunde în adâncul inimii lor și se încredințează de nevinovăția lor. Acest ochi este ochiul lui Hristos. Dacă însă lumea întreagă îi privește ca pe cei mai răi, ce importanță are faptul acesta, câtă vreme Hristos îi consideră ca pe ai Săi proprii? Va veni ziua în care nevinovăția lor va fi vădită înaintea tuturor oamenilor și a

îngerilor. Și atunci cei trecuți cu vederea și nearătați vor deveni slăviți și vădiți.

„Și cunosc pe ale Mele”. Domnul nu numai cunoaște și discerne pe cei ce sunt ai Săi, ci din toate punctele de vedere are deplina cunoștință de situația lor. Dacă ei sunt săraci și suferă, știe Hristos, cel ce a săracit pentru noi, fiind bogat și îi ferecește pe ei, dacă primesc sărăcia lor cu răbdare și cu credință. Sunt bolnavi și necăjiți, își duc viața cu osteneală și chin și au povară grea de necazuri și de nenorociri în această viață? Păstorul cel bun știe bine situația aceasta a lor. Dacă păstorul oilor celor necuvântătoare observă îndată oaia care a pățit ceva, fie și dacă are mii de oi în turma sa, cu atât mai mult observă îndată Păstorul sufletelor, cel atoateștiutor. Și prin urmare, dacă toți prietenii, rudele și familia ta se dezinteresează de necazurile tale, o, creștine, bucură-te atunci, fiindcă ești oaie a lui Hristos. El știe că ești singur în necaz. El își amintește de tine în rugăciunile Sale de arhiereu. El te cercetează prin Duhul Său cu multă duioșie și dragoste, în casa ta, sub acoperișul tău cel necăjit, în care tu stai bolnav și zaci, cu febră mare, pe când alți oameni nu vor să-ți calce pragul. Nu numai că te cercetează Păstorul cel bun, ci și Se oferă întreg, dându-ți spre împărtășire trupul și sângele Său.

„Și cunosc pe ale Mele”, zice Domnul. De aceea Se și îngrijește de ele, poartă de grijă pentru susținerea lor trupească și le oferă tot ce este necesar. Se îngrijește de creșterea și de desăvârșirea lor sufletească și, prin mijlocirea Bisericii, le dă tot ce sporește această viață. De ce așadar te împruținezi cu credința, te neliniștești și te chinuiești, creștine, temându-te nu cumva să ajungi la lipsă, nu cumva să-ți flămânzească familia? De ce tremuri în fața viitorului? Care Păstor te-a părăsit vreodată în trecut, încât te temi că poate o să te părăsească în viitor? Dar se pare că nu ești încă cu adevărat o oaie a lui Hristos și de aceea nu te încrezi desăvârșit în dragostea și în grija Păstorului.

„Și sunt cunoscut de ale mele” (v. 14). Cunoașterea aceasta este reciprocă. Hristos îi cunoaște ca oi ale Sale și Se unește cu

ei prin dragoste, dar și adevărații creștini Îl cunosc ca Păstor și Mântuitor al lor și se unesc cu El prin credință desăvârșită, prin multa lor ascultare de voia Sa. Desigur n-ar fi cu putință ca noi să-L cunoaștem și să-L iubim, dacă El mai întâi nu ni s-ar fi descoperit nouă și nu ne-ar fi arătat dragostea Sa față de noi: „*Noi Îl iubim pe El, fiindcă și El mai înainte ne-a iubit pe noi*”, zice Evanghelistul Ioan (I In 4, 19). Acesta este principalul semn de recunoaștere al adevăraților creștini, că ei cunosc bine pe Hristos. Cunosc duhul creștin, discern care sunt adevăratele învățături ale lui Hristos cunosc dragostea Lui, au cunoștința și experiența vieții Lui, fiindcă și ei trăiesc viața lui Hristos.

Însă Hristos cunoaște pe creștinii Săi nu numai în măsura în care aceștia Îl cunosc pe El. Cunoașterea și iubirea lui Hristos sunt neasemănate mai înalte. De aceea dă ca exemplu al dragostei Sale către creștini, dragostea către Tatăl Său cel ceresc, dă ca pildă relațiile Sale cu El, care sunt izvorul oricăror relații ale lui Hristos cu lumea. Așa cunosc oile Mele, zice El „*precum Mă cunoaște pe Mine Tatăl și Eu cunosc pe Tatăl*” (v. 15). Acest exemplu arată în chip foarte înțelept legătura strânsă, iubirea desăvârșită care unește pe Hristos cu adevărații Săi credincioși. Căci Tatăl și cu Fiul nu au numai o desăvârșită cunoaștere a esenței și a frii lor reciproce, nu au numai cea mai strânsă legătură și familiaritate, ci alcătuiesc o unitate desăvârșită: „*Eu și Tatăl una suntem*”, a zis Domnul (In 10, 30). Într-un fel asemănător și Hristos nu numai că îi cunoaște pe creștinii Săi cei adevărați, ci Se unește cu ei sufletește în mod desăvârșit. Și de aceea Sf. Apostol Pavel arată că următorii Domnului cei credincioși formează un singur trup, al cărui cap este Hristos (I Co 2, 27; Rom 12, 5). De altfel Domnul Însuși a spus în rugăciunea Sa arhierească: „*Precum Tu Tată în Mine și Eu în Tine, ca și aceștia să fie una cu noi*” (In 17, 21). Inimile cele unite prin dragostea Tatălui și a Fiului au fost lărgite ca să se întâlnească în ele inima lui Iisus cu inima oilor Sale, precum zice foarte plastic un tâlcuitor mai nou. Și dacă poate să existe vreodată despărțire între Tatăl și Fiul, apoi atunci numai va fi

posibil să se despartă și Hristos de astfel de oi ale Sale, care alcătuiesc Biserica Sa cea adevărată. O, cât sunt de fericiți aceia care au ajuns la o asemenea cunoaștere și unire cu Hristos!

A doua dovadă a iubirii nespuse și a bunătații Păstorului este că El își jertfește viața pentru oi. *„Și-sufletul meu îl pun pentru oi”* zice El (v. 15). În aceasta mai cu seamă se arată cât de strânsă este legătura Păstorului celui bun cu oile Sale; că Și-a dat viața Lui la moarte pentru a răscumpăra viața oilor din osândă. Și de aceea El repetă de mai multe ori, ca un refren, această afirmație (v. 11; 17, 18). În tâlcuirea la versetul 11 am arătat că oile sunt jertfite pentru păstor, și nicidecum păstorii pentru oi. Adăugăm aici că acest lucru nu se întâmplă numai cu oile necuvântătoare, ci și cu oamenii. Adică adesea mii de oameni au fost jertfiți, ca să asigure puterea și tronul stăpânitorilor lor. Istoria popoarelor închinătoare de idoli are foarte multe exemple de jertfe omenești, care se făceau pentru ca să îmbuneze pe zeii lor. Ba încă și istoria poporului evreu are o întâmplare în care pentru păcatul lui David au fost omorâți optzeci de mii de bărbați din poporul lui. *„Iată eu am făcut nedreptate și aceste oi ce au făcut? Să fie deci mila Ta asupra mea și asupra casei tatălui meu”*, zice David către Dumnezeu (II Regi 24, 17). Dar în turma lui Hristos se întâmplă un lucru tocmai pe dos și neobișnuit: adică păstorul, urmaș al lui David, Hristos este cu totul sfânt și fără păcat, iar oile Lui, oamenii, sunt păcătoși și nelegiuți. Și totuși, pentru ca să le mântuiască, Păstorul se jertfește! Nu te uimește, cititorule, dragostea cea unică și fără seamăn a lui Hristos? Și nu vezi că niciodată nu trebuie să ne îndepărtăm de un Păstor atât de bun?

Păstorul unei turme mai numeroase

A treia dovadă a dragostei Sale o dă acum Păstorul cel desăvârșit, dragoste atât de largă, încât să cuprindă mulțimi nenumărate. Căci nu se poate ca o lucrare de dragoste nemaivăzută să se mărginească la cei câțiva credincioși care crezuseră în Hristos atunci când El spunea în

Ierusalim cuvintele prezentei parabole, vorbind către iudei. „*Am și alte oi, zice Domnul, care nu sunt din staulul acesta; și pe acelea trebuie să le aduc și ele vor auzi glasul Meu și va fi o turmă și un păstor*” (v. 16). Moartea Fiului lui Dumnezeu celui întrupat trebuia să aibă o răsplată nemărginită. Iar celelalte oi, pe care le-a primit ca despăgubire a morții Sale nedrepte, la care L-au osândit iudeii, sunt în primul rând închinătorii de idoli. Sunt oile din neamuri, cele care rătăceau, și pe care apoi apostolii le-au chemat. Ele au format pretutindeni turma lui Hristos cea aleasă, Biserici sfinte, în Efes, în Filipi, în Tesalonic, în Veria, în Corint, în Roma. Sunt mulțimile de creștini, care au crezut apoi în decursul anilor de prigoană, dintre care mai mult de un milion au fost nimicite, ca niște oi nevinovate, de către prigonitorii cei însetați de sânge ai creștinismului. Sunt adevărații următori ai Păstorului celui bun, care vor fi până la sfârșitul veacurilor.

Deși toți aceștia încă nu fuseseră chemați, dar urmau apoi după mulți ani și după veacuri să vină la viață, totuși Hristos îi avea de pe acum sub puterea Lui și de aceea a zis: „*Am și alte oi*”. Și nu îi avea numai atunci când zicea acestea către iudei, ci îi avea dinainte de a fi lumea. Căci Duhul Sfânt afirma prin Sf. Apostol Pavel că „*v-am ales înainte de întemeierea lumii*” (Ef 1, 4).

Așadar, va zice cititorul, avem noi un preț atât de mare încât Dumnezeu cel mare și nemărginit ne-a ales pe noi înainte de întemeierea lumii? V-a ales oameni pe care de multe ori îl ignoră și vecinii lor și îi disprețuiesc cei ce par că sunt mai marii lumii? Da, la atâta preț ne-a ridicat iubirea nemărginită a Păstorului celui bun, încât suntem oile cele alese ale turmei Sale, dinainte de întemeierea lumii. Noi încă nu înțelegem prețul nostru. Dumnezeu cel preaînalt ne-a ales, în felul în care metalurgistii aleg metalele prețioase din mijlocul metalelor obișnuite sau din țărână. Ce slavă, și cât suntem noi de nesocotiți când facem pe miopii și nu vedem această slavă adevărată, ci dorim și căutăm slava cea mincinoasă și înșelătoare a lumii.

„*Am și alte oi, care nu sunt din staulul acesta*”, cel evreiesc. Este ca și cum Domnul ar fi zis către evrei, să nu credeți că sunt păstor

numai al acestei mici turme, adică al celor doisprezece ucenici sau ai celor șaptezeci sau al celor câțiva credincioși din Galileia. Nu! Am și alte zeci de mii de oi, pe care iată, în decursul veacurilor, vor urma pașii Mei ca să ajungă în staulul cel din ceruri, de la care voi veți fi lăsați pe din afară, tocmai voi, care credeți că aveți favoarea exclusivă de a vă numi oi ale lui Dumnezeu.

„Pe acelea trebuie să le aduc”. Trebuie să chem la mântuire și pe acele oi, care sunt în drumul pierzaniei, pe care merg rătăcind. Trebuie să le călăuzesc către Tatăl. Eu trebuie să le călăuzesc, zice Domnul, căci, dacă oaia se depărtează de păstorul ei și ajunge în locuri necunoscute, nu poate să se întoarcă la păstor singură, ci este nevoie să alerge păstorul însuși să o caute și să o salveze. Tot așa nici omul nu poate să cunoască pe Dumnezeu și să afle calea mântuirii ca să se apropie de Dumnezeu, până ce Hristos nu-l mântuiește și nu-l călăuzește către Tatăl. Tot creștinul care a cunoscut pe Mântuitorul și pășește pe calea mântuirii știe bine din întâmplările proprii sale vieți acest lucru. Știe bine că, precum Hristos l-a căutat și l-a atras de la rătăcire și necunoștință și păcat, astfel atrage și pe oricare altul care dorește mântuirea.

„Și ei vor auzi glasul meu”. Vor auzi glasul lui Dumnezeu, care îi cheamă la mântuire și fericire. Acest lucru îl afirmă mai în urmă din experiență proprie dumnezeiescul Pavel, scriind creștinilor din Roma: *„Neamurilor le-a trimis mântuirea lui Dumnezeu și ele vor auzi”* (Fapte 28, 28). Mai înainte erau în rătăcirea păcatului și a pierzării, că nu auziseră glasul Păstorului; dar de îndată ce au auzit adevărul Evangheliei Sale, prin gura apostolilor, au crezut și au urmat pe Păstor.

„Și va fi o turmă și un Păstor”. Domnul prezice prin aceste ultime cuvinte pe care le adaugă pe un ton special, serios și festiv, că despărțirea care era între iudei și închinătorii de idoli va înceta să existe. Căci aceia dintre iudei care vor crede în Hristos și vor deveni oi ale lui Hristos nu vor mai privi cu dușmănie și cu ură pe cei din neamuri, care vor crede în Hristos mai apoi. Ci îi vor

considera ca frați și mădulare ale aceleași Biserici sfinte a lui Hristos. Această proorocie a Domnului s-a dovedit a fi un eveniment împlinit de importanță mondială, după câțiva ani, după ce a fost spusă. Și Sf. Apostol Pavel, după mulți ani, amintește aceste cuvinte ale Domnului, creștinilor din Efes, cei din neamuri (2, 11-22).

Această proorocie a Domnului este încă și mai luminat împlinită înaintea ochilor noștri. În împlinirea aceasta noi putem să avem siguranță că va veni o vreme, în care lumea întreagă va deveni o turmă creștină sub oblăduirea unuia și singurului Păstor, Hristos.

„Și va fi o turmă și un Păstor”. Mulți din iudeii care auziseră această parabolă n-au vrut să aparțină turmei lui Hristos. Într-atât erau de orbiți și de îngroșați la suflet, nefericiții, încât, când au auzit această minunată învățătură, au zis despre Hristos „Are drac și este nebun. Ce-L ascultați?” (v. 20). Dar faptul că ei n-au crezut, nu a împiedicat împlinirea proorociei Domnului despre o turmă și un Păstor, pe când lor le-a pricinuit osândă veșnică. Acest lucru este valabil și astăzi. Dacă mulți dintre cei ce au fost botezați și se numesc creștini nu vor să asculte glasul lui Hristos și să urmeze pe Păstor, ei se complac să rătăcescă în codrii păcatelor și să rămână nepocăiți pe drumul pierzării, ei își vor afla, în chip inevitabil și sigur, pierzania pe care au îndrăgit-o, însă lucrarea lui Hristos nu va fi păgubită; deoarece la sfârșit tot va fi „o turmă și un Păstor”. Omenirea nu va rămâne mereu despărțită și învrăjbită în o mie de părți. Va veni o vreme în care va fi o singură turmă, după cum unul singur este Păstorul. Iar Biserica Sa va fi un staul a toată lumea și-i va cuprinde pe toți câți vor să fie oi ale Domnului, ca „una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserica”, având un singur cap, pe Hristos, o credință, cea dreaptă, insuflată de un Duh și călăuzită într-un singur fel, având într-un singur trup pe mădularele ei unite prin credință și dragoste.

CUVÂNTUL AUTORULUI

Iubite cititorule!

Am fost aleși, și eu și tu, ca să fim oi ale unicei turme a lui Hristos. Am fost sloboziți de osândă prin sângele jertfei bunului Păstor, în ceasul botezului. Am primit arvuna Duhului Sfânt prin miruire. Dar suntem în primejdie mare, nu cumva îndepărtându-ne de Biserică, de iubita turmă de oi a lui Hristos, și părăsind pe Păstorul, să ne aflăm afară, rătăciți în pustiul păcatului care este un teren pregătit pentru lupii aceia sălbatici, care se numesc diavoli.

Toate parabolele Domnului, care au fost tâlcuite în această carte, au în vedere acest scop: cum să ne prevină asupra acelei stări jalnice, cum să ne scape de acea nenorocire de neîndreptat, la care ajung toți câți părăsesc pe Hristos Păstorul și urmează pe furii și tâlharii fericirii lor, cum să ne facă credincioși, supuși din convingere și următori nedespărțiți ai singurului Păstor bun. Și El, revărsându-Și mereu comorile acelei dragoste, care L-a dus spre moartea de cruce pentru oile Sale, ne va călăuzi la fericirea cea cerească. Ne va considera mereu ca oi ale dragostei Sale pline de grijă. Ne va face în stare de a ne împlini rostul nostru înalt. Ne

va muta de pe pământul necazurilor și al morții, la cer și la viața veșnică, fericită și norocită, ca pe niște oi ale acelei turme care este una singură și sub conducerea acelu singur Păstor. Amin.

CUPRINS

„Credința este din auzire, iar auzirea, prin cuvântul lui Hristos” (<i>Rom 10, 17</i>) († <i>Andrei, Arhiepiscop și Mitropolit</i>)	5
Introducere	7
PARTEA I	
Parabola semănătorului (<i>Lc 8, 5-15</i>)	15
Parabola neghinei (<i>Mt 13, 24-30, 36-43</i>)	53
Pilda năvodului (<i>Mt 13, 47-50</i>)	71
Pilda grăuntelui de muștar (<i>Mt 13, 31-32</i>)	75
Parabola aluatului (<i>Mt 13, 33</i>)	81
Parabola cu comoara ascunsă în țarină (<i>Mt 13, 44</i>)	87
Parabola cu mărghăritarul (<i>Mt 13, 45-46</i>)	95
PARTEA II-a	
Parabola cu oaia pierdută și cea cu drahma pierdută (<i>Lc 15, 1-10</i>)	101

Parabola fiului risipitor (<i>Lc 15, 11-32</i>)	117
Parabola celor doi datornici (<i>Lc 7, 36-50</i>)	171
Pilda judecătorului nedrept (<i>Lc 18, 2-8</i>)	183
Parabola vameșului și a fariseului (<i>Lc 18, 10-14</i>)	199
Parabola zidirii turnului și a împăratului care pleacă la război (<i>Lc 14, 28-32</i>)	221

PARTEA III-a

Parabola cu locurile de frunte (<i>Mt 20, 17-28</i>)	241
Parabola cu lucrătorii viei (<i>Mt 20, 11-16</i>)	253
Parabola datornicului nemilostiv sau a celor doi datornici (<i>Mt 18, 23-35</i>)	279
Parabola samarineanului milostiv (<i>Lc 10, 25-37</i>)	301
Parabola bogatului celui nebun (<i>Lc 12, 13-21</i>)	331
Parabola iconomului nedrept (<i>Lc 16, 1-9</i>)	351
Parabola bogatului și a lui Lazăr (<i>Lc 16, 19-31</i>)	367
Parabola robului credincios (<i>Lc 12, 42-48</i>)	409
Parabola celor zece fecioare (<i>Mt 25, 1-13</i>)	423
Parabola talanților (<i>Mt 25, 14-30</i>)	439

PARTEA IV-a

Parabola cu smochinul neroditor (<i>Lc 13, 6-9</i>)	469
Parabola cu cina cea mare (<i>Lc 14, 16-24</i>)	479
Parabola celor doi fii (<i>Mt 21, 28-32</i>)	497

Parabola cu lucrătorii cei răi (<i>Lc</i> 20, 9-18)	505
Parabola cu nunta fiului de împărat (<i>Mt</i> 22, 1-14)	519
ADAOSURI	
Parabola cu vița cea adevărată (<i>In</i> 15, 1-8)	539
Parabola cu păstorul cel bun (<i>In</i> 10, 11-16)	559
Cuvântul autorului	583

—